POLIROM Top 10+

F. SCOTT
FITZGERALD

Cei frumoşi şi blestemaţi

POLIROM Top 10+

F. SCOTT
FITZGERALD

Cei frumoşi şi blestemaţi

F. Scott Fitzgerald

Cei frumoşi şi blestemaţi

Traducere din limba engleză şi note de Ciprian Şiulea

POLIROM
2012

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-3102-5
ISBN PDF: 978-973-46-3103-2
ISBN print: 978-973-46-2792-9

Pe copertă: Georges Barbier (1882-1932), *Bucuria zilei*, 1920

Coperta: Radu Răileanu

elefant.ro

FRANCIS SCOTT KEY FITZGERALD (1896-1940) s-a născut în St. Paul, Minnesota. A publicat primul roman, *This Side of Paradise* (*Dincoace de paradis*; Polirom, 2005), în 1920, an în care s-a căsătorit cu Zelda Sayre, ea însăşi scriitoare. S-a bucurat de la bun început de o imensă popularitate, dar şi de recunoaştere critică, fiind considerat unul dintre cei mai importanţi reprezentanţi ai „generaţiei pierdute“. Capodopera sa, *The Great Gatsby* (*Marele Gatsby*; Polirom, 2002, 2007, 2011), a apărut în anul 1925. Următorul mare roman, *Tender Is the Night* (*Blîndeţea nopţii*; Polirom, 2001, 2009), a fost publicat în 1934. În 1999, suplimentul literar al ziarului *The Washington Post* a declarat *Marele Gatsby* al doilea mare roman în limba engleză al secolului XX, după *Ulise*, de James Joyce. Fitzgerald a mai scris *The Love of the Last Tycoon* (*Dragostea ultimului magnat*, publicat postum în 1941) şi este autorul mai multor volume de povestiri, printre care *Tales of the Jazz Age* (*Povestiri din epoca jazzului*, 1922), *All the Sad Young Men* (*Toţi aceşti tineri trişti*, 1926), *Babylon Revisited and Other Stories* (publicat în 1960 şi tradus în colecţia „Biblioteca Polirom“ cu titlul *Un diamant cît Hotelul Ritz şi alte povestiri*, 2006). La Editura Polirom a mai apărut volumul de povestiri *Strania poveste a lui Banjamin Button şi alte întîmplări din epoca jazzului* (2009), a cărui ecranizare a fost distinsă cu trei premii Oscar, trei premii BAFTA şi a obţinut cinci nominalizări la Globul de Aur.

Învingătorii aparţin prăzii.
Anthony Patch

CARTEA ÎNTÎI

CAPITOLUL I

ANTHONY PATCH

În 1913, cînd Anthony Patch avea douăzeci şi cinci de ani, trecuseră deja doi ani de cînd ironia, Sfîntul Duh al acestei ultime perioade, pogorîse, cel puţin teoretic, asupra lui. Ironia era suprema lustruire a pantofului, perierea ultimei scame, un fel de „Ce bine!“ intelectual – şi totuşi, la începutul acestei povestiri el nu depăşise încă faza sensibilităţii exagerate. Acum, cînd îl vedeţi prima dată, Anthony se întreabă adesea dacă nu cumva este lipsit de onoare şi puţin nebun, o ruşinoasă şi obscenă pojghiţă sclipind pe suprafaţa lumii ca o pată de ulei pe un lac limpede, aceste momente alternînd, desigur, cu cele în care se consideră mai degrabă un tînăr excepţional, foarte rafinat, bine adaptat mediului său şi, într-un fel, mai important decît orice alt om pe care îl cunoaşte.

Aceasta era starea lui normală, care îl făcea vesel, plăcut şi foarte atrăgător în ochii bărbaţilor inteligenţi şi ai oricărei femei. În această stare el credea că, într-o zi, va înfăptui un lucru subtil, tăcut, pe care cei aleşi îl vor considera măreţ, pentru ca apoi să se alăture stelelor mai modeste ale unui paradis nebulos, incert, aflat undeva între moarte şi nemurire. Pînă la momentul acestei isprăvi, însă, rămînea Anthony Patch – nu portretul unui bărbat, ci o personalitate distinctă şi dinamică, încăpăţînată, dispreţuitoare, dominatoare – un bărbat care era conştient că onoarea nu poate exista, şi totuşi avea onoare, care înţelegea sofismul curajului, şi totuşi era curajos.

UN BĂRBAT VREDNIC ŞI ÎNZESTRATUL SĂU FIU

Faptul că era nepotul lui Adam J. Patch îi dădea lui Anthony aceeaşi senzaţie de siguranţă socială pe care ar fi avut-o dacă i-ar fi descoperit pe cruciaţii europeni în arborele său genealogic. Era inevitabil; în ciuda exemplului celor din Virginia şi Boston, o aristocraţie bazată exclusiv pe bani implică în mod necesar posesia unei averi.

Adam J. Patch, cunoscut şi sub numele de „Apucatul“[1], părăsise ferma tatălui său din Tarrytown încă din ’61, pentru a se înrola într-un regiment de cavalerie din New York. Întors din război maior, dăduse iama pe Wall Street şi, în mijlocul agitaţiei, fumului, ovaţiilor şi răutăţii, strînsese vreo 75 de milioane de dolari.

Asta îi mobiliză energiile pînă la 57 de ani. În acel moment se hotărî, după un atac grav de scleroză, să-şi dedice restul vieţii renaşterii morale a lumii. Deveni un reformator printre alţi reformatori. Rivalizînd cu eforturile grandioase ale lui Anthony Comstock, după care fusese botezat nepotul său, administră o serie de upercuturi şi lovituri la corp băuturii, literaturii, viciului, artei, doctoriilor minune şi teatrelor de duminică. Mintea lui, sub influenţa acelui mucegai care îi afectează, pînă la urmă, aproape pe toţi, dădu frîu liber întregii indignări a vîrstei. Dintre braţele unui fotoliu aflat în biroul său din Tarrytown, perora împotriva acestui temut duşman ipotetic, imoralitatea, o campanie care continuă timp de 15 ani, pe parcursul cărora el se arătă a fi un monomaniac turbat, deosebit de enervant şi insuportabil de plictisitor. Anul în care începe această poveste îl găsi epuizat; campania lui devenise haotică; 1861 se infiltra, încet, în 1895; gîndurile lui fugeau adesea înspre Războiul Civil, uneori spre soţia şi fiul său morţi, foarte rar către nepotul său, Anthony.

Adam Patch se însurase devreme cu o doamnă anemică de vreo 30 de ani, Alicia Withers, care îi aduse 100 000 de dolari şi o excelentă intrare în mediile bancare din New York. Rapid şi oarecum năbădăios, ea îi născu un fiu şi, parcă devitalizată complet de măreţia acestei performanţe, se pierdu de atunci încolo în umbra spaţioasei camere a copilului. Băiatul, Adam Ulysses Patch, deveni un obişnuit al cluburilor, cunoscător al bunelor maniere şi călăreţ profesionist – la uluitoarea vîrstă de 26 de ani începu să-şi scrie memoriile, sub titlul *Societatea New Yorkului, aşa cum am cunoscut-o*. La vestea conceperii acestor memorii editorii se repeziră cu ofertele, dar cum după moartea lui ele se dovediră a fi extrem de prolixe şi insuportabil de plictisitoare, nu reuşiră să fie tipărite nici măcar într-o ediţie limitată.

Playboy-ul de pe Fifth Avenue se căsători la 22 de ani. Soţia sa era Henrietta Lebrune, „contralta societăţii din Boston“, iar singurul copil al cuplului a fost botezat, la cererea bunicului său, Anthony Comstock Patch. Cînd s-a dus la Harvard, „Comstock“ a dispărut într-un iad adînc al uitării, pentru a nu mai apărea niciodată.

Tînărul Anthony avea o poză cu tatăl şi mama sa împreună – atît de des se uitase la ea în copilărie încît aceasta căpătase impersonalitatea mobilei, însă oricine intra în dormitorul lui o privea cu interes. Înfăţişa un dandy al anilor ’90, zvelt şi arătos, stînd lîngă o doamnă înaltă, brunetă, cu manşon şi un început de crinolină. Între ei era un băieţel cu bucle lungi, castanii, îmbrăcat într-un costum de catifea, ca lordul Fauntleroy. Acesta era Anthony la cinci ani, în anul morţii mamei sale.

Amintirile lui despre „contralta societăţii din Boston“ erau nebuloase şi muzicale. Era o doamnă care cînta, cînta, cînta, în camera de muzică din casa lor din Washington Square – uneori înconjurată de musafiri, bărbaţii stînd înţepeniţi pe marginea canapelelor, cu braţele încrucişate, iar femeile

cu mîinile în poală, vorbind din cînd în cînd în şoaptă cu bărbaţii şi întotdeauna aplaudînd animat şi murmurînd admirativ după fiecare cîntec –, însă adesea cînta doar pentru Anthony, în italiană sau franceză sau într-un dialect groaznic, ciudat, despre care ea îşi imagina că e limba negrilor din Sud.

Amintirile lui despre spilcuitul Ulysses, primul american care purtase revere răsfrînte, erau mult mai vii. După ce Henrietta Lebrune Patch „se alăturase altui cor“, după cum spunea din cînd în cînd fostul ei soţ cu o voce răguşită, tatăl şi fiul trăiseră alături de bunicul lui Anthony în Tarrytown. Ulysses venea în fiecare zi în camera lui, rostind cuvinte plăcute, ameţitoare, uneori cîte o oră întreagă. Îi promitea tot timpul expediţii de vînătoare şi pescuit şi excursii în Atlantic City, „oh, cît de curînd“; dar nici una din ele nu se concretiză. O excursie au făcut totuşi; cînd Anthony avea 11 ani au mers în Anglia şi Elveţia, iar acolo, în cel mai bun hotel din Lucerna, tatăl său muri transpirînd abundent, gemînd şi strigînd că nu are aer. Cuprins de groază şi disperare, Anthony fu adus înapoi în America, împreună cu o uşoară melancolie care nu avea să-l mai părăsească pentru tot restul vieţii.

TRECUTUL ŞI PERSOANA EROULUI

La 11 ani moartea îl îngrozea. În intervalul a şase ani tulburători părinţii săi muriseră, iar bunica lui se stinsese treptat, imperceptibil, pînă cînd, pentru prima oară de cînd se căsătorise, persoana ei deţinu timp de o zi o supremaţie de netăgăduit asupra propriei camere de desen. Astfel că pentru Anthony viaţa era o luptă cu moartea, care pîndea la fiecare colţ. Îşi formă obiceiul să citească în pat, ca o concesie făcută imaginaţiei lui ipohondre –

lucrul ăsta îl linişte. Citea pînă cînd obosea şi de multe ori adormea cu lumina aprinsă.

Distracţia lui favorită pînă la 14 ani era colecţia de timbre, enormă şi aproape exhaustivă, cum numai un băiat o poate face – bunicul său considera, prosteşte, că îl învaţă geografie. Astfel că Anthony corespunda cu vreo şase firme de „Timbre şi monede“, şi rareori poşta nu aducea şi oferte strălucitoare de timbre sau un nou album filatelic – mutarea la nesfîrşit a achiziţiilor dintr-un album în altul exercita asupra lui o fascinaţie misterioasă. Timbrele erau cea mai mare fericire a lui şi se încrunta nerăbdător la oricine l-ar fi întrerupt cînd se juca cu ele; îi devorau în fiecare lună banii de buzunar, iar noaptea stătea treaz meditînd la varietatea şi minunatele lor culori.

Pînă la 16 ani trăise aproape exclusiv în sine însuşi, un băiat tăcut, complet neamerican, căruia contemporanii săi îi inspirau o uimire politicoasă. Ultimii doi ani îi petrecuse în Europa cu un profesor particular, care îl convinsese că Harvard era totul; i-ar „deschide uşi“, ar fi un tonic extraordinar, i-ar oferi nenumăraţi prieteni devotaţi şi altruişti. Aşa că se duse la Harvard – era singura variantă logică pentru el.

Indiferent faţă de sistemul social, locui o vreme singur şi nefrecventat într-o cameră înaltă din Beck Hall – un băiat zvelt, negricios, de înălţime medie, cu o expresie timidă şi sensibilă a gurii. Alocaţia lui lunară era mai mult decît generoasă. Puse bazele unei biblioteci, cumpărînd de la un bibliofil itinerant ediţii princeps din Swinburne, Meredith şi Hardy, precum şi o scrisoare olografă, îngălbenită şi ilizibilă a lui Keats, despre care află mai tîrziu că îi fusese vîndută la un preţ enorm. Deveni un dandy desăvîrşit şi adună o colecţie mai degrabă jenantă de pijamale de mătase, cămăşi de noapte din brocart şi cravate prea extravagante pentru a fi purtate; astfel gătit, se plimba prin faţa oglinzii sau stătea întins în fotoliul său de la

fereastră, privind în curte şi percepînd difuz acea zarvă enormă şi copleşitoare de care el părea că nu va avea niciodată parte.

În ultimul an îşi dădu seama că, în chip destul de ciudat, dobîndise o anumită poziţie în anul lui. Află că era privit ca un fel de personaj romantic, un învăţat, un sihastru, un munte de erudiţie. Asta îl amuză, dar, în secret, îi făcea plăcere – începu să iasă, la început cîte puţin, apoi foarte des. Fu primit în The Pudding[2]. Bău calm, după toate regulile tradiţiei. Se spuse despre el că, dacă n-ar fi venit la facultate atît de tînăr, ar fi „realizat multe". În 1909, cînd absolvi, avea doar 20 de ani.

Plecă din nou în străinătate – de data asta la Roma, unde cochetă pe rînd cu arhitectura şi pictura, luă lecţii de vioară şi scrise cîteva sonete italiene oribile, conţinînd meditaţiile închipuite ale unui călugăr din secolul al XIII-lea despre bucuriile vieţii contemplative. Cunoscuţii lui de la Harvard ştiau că e la Roma, şi aceia dintre ei care călătoreau în străinătate în acel an îl căutară şi descoperiră împreună cu el, de-a lungul multor excursii la lumina lunii, multe părţi ale oraşului care erau mai vechi decît Renaşterea, şi chiar mai vechi decît republica. Maury Noble, din Philadelphia, de exemplu, rămase două luni şi, împreună, descoperiră farmecul aparte al femeilor latine şi avură minunata senzaţie de a fi tineri şi liberi într-o civilizaţie care era foarte bătrînă şi liberă. Nu puţine cunoştinţe ale bunicului său îl vizitară şi, dacă ar fi dorit, ar fi putut să devină o *persona grata* în cercurile diplomatice – descoperea că e din ce în ce mai înclinat către convivialitate, dar acea veche stinghereală a adolescenţei şi timiditatea care decurgea din ea încă îi dominau atitudinea.

Se întoarse în America în 1912, din cauza uneia din bolile subite ale bunicului său, iar după o discuţie extrem de obositoare cu bătrînul în permanentă convalescenţă decise să abandoneze, pînă la moartea bunicului,

ideea de a trăi permanent în străinătate. După o îndelungată căutare închirie un apartament pe 52nd Street şi părea să se fi liniştit.

În 1913, procesul de adaptare a lui Anthony Patch la univers era pe sfîrşite. Evoluase, fizic, faţă de primii ani de universitate – era încă prea slab, dar umerii i se lăţiseră, iar faţa lui negricioasă îşi pierduse expresia speriată de pînă atunci. Se autodisciplina în taină şi părea întotdeauna ca scos din cutie – prietenii lui au spus răspicat că niciodată nu i-au văzut părul răvăşit. Avea nasul prea ascuţit; gura lui era una dintre acele nefericite oglinzi ale dispoziţiei, alungindu-se vizibil în momentele de nefericire, dar ochii lui albaştri erau fermecători, fie sclipind de inteligenţă, fie pe jumătate închişi într-o expresie melancolic amuzată.

Deşi unul dintre bărbaţii cărora le lipseşte acea simetrie a trăsăturilor esenţială pentru idealul arian, era totuşi considerat arătos – mai mult, era foarte curat, în aparenţă şi în realitate, avînd acea curăţenie specială pe care o împrumută frumuseţea.

APARTAMENTUL IREPROŞABIL

Lui Anthony i se părea că Fifth Avenue şi Sixth Avenue erau cei doi stîlpi ai unei scări gigantice întinzîndu-se din Washington Square pînă în Central Park. Venind dinspre centru înspre 52nd Street pe platforma unui autobuz cu etaj, avea întotdeauna senzaţia că urcă, una după alta, treptele periculoase ale unei scări, iar cînd autobuzul se oprea icnind la propria lui treaptă, simţea ceva înrudit cu uşurarea în timp ce păşea de pe metalul indiferent pe trotuar.

După asta nu trebuia decît să meargă jumătate de cvartal pe 52nd Street, pe lîngă o familie corpolentă de case maronii – şi într-o clipită era sub

tavanul înalt al sufrageriei lui spaţioase. Ceea ce era întru totul satisfăcător. Aici începea viaţa, pînă la urmă. Aici dormea, îşi lua micul dejun, citea şi se distra.

Clădirea în sine era întunecată ca aspect, construită la finele anilor ’90; ca răspuns la cererea tot mai mare de apartamente mici, fiecare etaj fusese remodelat complet şi închiriat pe bucăţi. Dintre cele patru apartamente de la etajul al doilea, al lui Anthony era cel mai bun.

Livingul avea un frumos tavan înalt şi trei ferestre mari care dădeau spre priveliştea plăcută a 52nd Street. Dotările sale îl făceau greu de încadrat într-o anumită perioadă; nu era nici rigid, nici prea încărcat, nici prea gol, nici decadent. Nu mirosea nici a tutun, nici a tămîie – era înalt, de un bleu pal. În jurul unei canapele largi din cea mai moale piele maro plutea, ca o ceaţă, somnolenţa. Un paravan chinezesc înalt, lăcuit, decorat cu pescari geometrici şi vînători pictaţi în negru cu auriu crea, într-un colţ, un alcov pentru un fotoliu voluminos, străjuit de o veioză portocalie cu picior. În interiorul şemineului, grătarul pătrat era înnegrit de cărbune.

După ce treceai prin sufragerie, care, datorită faptului că Anthony nu lua decît micul dejun acasă, era doar o splendidă promisiune, şi printr-un coridor destul de lung, ajungeai în inima şi miezul apartamentului – dormitorul şi baia lui Anthony.

Amîndouă erau imense. Sub tavanul primului, chiar şi patul mare, cu baldachin părea de dimensiuni modeste. Pe podea, un covor extravagant din catifea purpurie mîngîia picioarele lui goale. În contrast cu aspectul impozant al dormitorului, baia era veselă, luminoasă, foarte comodă şi chiar uşor glumeaţă. Pe pereţi erau fotografiile înrămate a patru frumuseţi celebre ale artei dramatice a momentului: Julia Sanderson în *Fata din soare*, Ina Claire în *Fata quaker-ului*, Billie Burke în *Fata Vezi-ţi-de-treaba-ta* şi Hazel Dawn în *Doamna Roz*. Între Billie Burke şi Hazel Dawn atîrna o

fotografie reprezentînd o vastă întindere de zăpadă, dominată de un soare rece, extraordinar – aceasta, pretindea Anthony, simboliza duşul rece.

Cada, echipată cu un ingenios suport pentru cărţi, era joasă şi largă. Dulapul încastrat în peretele de lîngă ea gemea de lenjerie, suficientă pentru trei bărbaţi, şi de o întreagă generaţie de cravate. Pe podea nu vedeai vreo cîrpă amărîtă, ci chiar un covor gros, la fel de moale precum cel din dormitor, care aproape că făcea masaj picioarelor ude ieşite din cadă…

Una peste alta, o cameră magică – era uşor să ţi-l imaginezi pe Anthony îmbrăcîndu-se acolo, aranjîndu-şi freza impecabilă acolo, de fapt, făcînd totul, în afara dormitului şi mîncatului. Baia aceasta era mîndria lui. Simţea că, dacă ar fi fost îndrăgostit, ar fi pus acolo poza ei, cu faţa spre cadă, astfel încît să poată sta acolo, printre aburii liniştitori ai apei fierbinţi, uitîndu-se la ea şi meditînd afectuos şi senzual la frumuseţea ei.

DE NECLINTIT

Curăţenia apartamentului era păstrată de un servitor englez care avea numele remarcabil, aproape teatral de potrivit, de Bounds[3], şi al cărui profesionalism era ştirbit doar de faptul că purta gulere moi. Dacă ar fi fost numai Bounds-ul lui Anthony, acest defect ar fi fost remediat urgent, însă era şi Bounds-ul a încă doi domni din cartier. De la opt pînă la unsprezece dimineaţa era numai al lui Anthony. Sosea cu poşta şi gătea micul dejun. La nouă şi jumătate trăgea de marginea cuverturii lui Anthony şi rostea cîteva cuvinte destul de bombastice – Anthony nu şi-a amintit niciodată care erau acelea şi bănuia, mai degrabă, că erau depreciative; apoi servea micul dejun pe o măsuţă în camera de zi, făcea patul şi, după ce întreba cu o oarecare ostilitate dacă mai e ceva de făcut, se retrăgea.

Cel puţin o dată pe săptămînă Anthony se ducea, dimineaţa, să se întîlnească cu bancherul său. Venitul său era de aproape 7 000 de dolari pe an, dobînda banilor moşteniţi de la mama sa. Bunicul lui, care nu-i permisese niciodată propriului său fiu să depăşească o alocaţie generoasă, considera că această sumă era suficientă pentru nevoile tînărului Anthony. De fiecare Crăciun îi trimitea o obligaţiune de 500 de dolari, pe care Anthony de obicei o vindea, dacă era posibil, fiind întotdeauna puţin strîmtorat, deşi nu foarte.

Vizitele la bancherul său variau de la cozerii semisociale pînă la discuţii despre siguranţa investiţiilor de 8%, iar lui Anthony îi făceau întotdeauna plăcere. Clădirea mare a băncii părea să-l pună în legătură cu marile averi a căror solidaritate o respecta şi să-l asigure că era îndrumat cum trebuie de ierarhia finanţelor. Aceşti oameni grăbiţi îi dădeau aceeaşi senzaţie de siguranţă ca şi gîndul la averea bunicului său – chiar mai mult, pentru că cea din urmă aducea, cumva, mai mult cu un împrumut pe termen nelimitat pe care lumea îl acorda rectitudinii morale a lui Adam Patch, pe cînd banii de aici păreau mai degrabă să fi fost luaţi şi ţinuţi prin forţele de nestăpînit şi remarcabilele realizări ale voinţei; în plus, păreau *bani* într-un mod mult mai clar şi explicit.

Chiar dacă Anthony nu prea reuşea să facă economii, venitul lui i se părea suficient. Într-o bună zi, desigur, va avea multe milioane; între timp, scopul lui în viaţă era elaborarea teoretică a unor eseuri despre papii Renaşterii. Asta îi aducea aminte de conversaţia pe care o avusese cu bunicul său imediat după întoarcerea de la Roma.

Sperase să-şi găsească bunicul mort, dar aflase, dînd telefon din port, că Adam Patch era din nou mai bine – îşi ascunse dezamăgirea şi a doua zi se duse la Tarrytown. La opt kilometri de gară, taxiul intră pe o alee foarte bine îngrijită, şerpuind printr-un veritabil labirint de ziduri şi garduri de

sîrmă ghimpată care păzeau proprietatea – asta, spunea lumea, era din cauză că se ştia foarte bine că, dacă socialiştii s-ar fi dezlănţuit, unul dintre primii oameni pe care i-ar fi asasinat ar fi fost bătrînul Cross Patch.

Anthony întîrziase şi venerabilul filantrop îl aştepta într-o verandă închisă cu sticlă, unde se uita, pentru a doua oară, peste ziarele de dimineaţă. Secretarul său, Edward Shutttleworth – care, înainte de renaşterea sa, fusese cartofor, proprietar de bar şi, în general, certat cu legea –, îl introduse pe Anthony în încăpere, arătînd înspre salvatorul şi binefăcătorul său ca şi cum ar fi prezentat un tezaur de o incomensurabilă valoare.

Dădură mîna, arborînd un aer grav.

— Mă bucur atît de mult că te simţi mai bine, spuse Anthony.

Bătrînul Patch, cu o expresie de parcă n-ar fi trecut decît o săptămînă de cînd îl văzuse pe Anthony ultima oară, îşi scoase ceasul.

— A întîrziat trenul?

Era iritat că trebuise să-l aştepte. Trăia nu numai sub efectul iluziei că în tinereţe îşi tratase afacerile curente cu cea mai mare scrupulozitate, respectîndu-şi fiecare angajament pînă la ultima virgulă, dar era şi ferm convins că aceasta era cauza directă şi principală a succesului său.

— A întîrziat de multe ori luna asta, remarcă el cu o umbră de reproş blînd în voce.

Apoi, după un lung oftat, spuse:

— Stai jos.

Anthony îl privi pe bunicul său cu acea uimire tăcută pe care i-o provoca de fiecare dată cînd ofta în felul acela. Faptul că acest bătrîn slab şi nu foarte inteligent poseda o asemenea putere încît, în ciuda ziarelor de scandal, cetăţenii republicii pe care nu ar fi putut să-i cumpere direct sau

indirect cu greu ar fi reuşit să populeze White Plains[4] părea la fel de greu de crezut ca şi faptul că odată fusese un bebeluş rozaliu.

Intervalul celor 75 de ani ai săi acţionase asemenea unor foale magice – primul sfert de secol îl umpluse de viaţă, iar ultimul o supsese pe toată înapoi. Îi supsese obrajii, pieptul şi grosimea braţelor şi a picioarelor. Îi luase, tiranic, dinţii, unul după celălalt, îi lăsase ochii mici suspendaţi în orbitele vineţii, îi smulsese firele de păr şi îl făcuse din gri alb în unele locuri, din roz galben în altele – schimbîndu-i culorile cu nepăsare, ca un copil care încearcă o cutie de vopsele. Apoi, prin trupul şi sufletul lui, îi atacase creierul. Îi trimisese transpiraţii nocturne, lacrimi şi spaime fără motiv. Despicase puternica lui normalitate în credulitate şi suspiciune. Din materialul brut al entuziasmului său tăiase zeci de obsesii mărunte, dar agresive; energia lui fusese redusă la capriciile unui copil răsfăţat, iar voinţa sa de putere fusese înlocuită cu aspiraţia puerilă şi prostească pentru un tărîm al harpelor şi psalmilor pe pămînt.

După prudentul schimb de amabilităţi, Anthony simţea că se aştepta de la el să-şi declare intenţiile – şi, în acelaşi timp, o sclipire din ochii bătrînului îl avertiza să nu deschidă, deocamdată, subiectul stabilirii sale în străinătate. Ar fi preferat ca Shuttleworth să aibă suficient tact încît să iasă din cameră – Anthony îl detesta –, dar secretarul se instalase liniştit într-un fotoliu şi împărţea atenţia ochilor săi obosiţi între cei doi Patch.

— Acum, că eşti aici, ar trebui să *faci* ceva, spuse bunicul încet, să realizezi ceva.

Anthony aşteptă să termine de vorbit despre „să laşi ceva în urma ta“. Apoi sugeră:

— Mă gîndeam – mi se pare că lucrul la care mă pricep, poate, cel mai bine e să scriu…

Adam Patch tresări, imaginîndu-şi un poet al familiei, cu părul lung şi trei amante.

— …istorie, termină Anthony.

— Istorie? Istoria a ce? A Războiului Civil? A Revoluţiei?

— Nu, domnule. O istorie a Evului Mediu.

Exact atunci îi venise ideea unei istorii a papilor Renaşterii, scrisă dintr-un nou unghi. Totuşi, era bucuros că spusese „a Evului Mediu“.

— A Evului Mediu? De ce nu a propriei tale ţări? Ceva ce cunoşti?

— Păi, am trăit atît de mult în străinătate…

— Nu-mi dau seama de ce-ar trebui să scrii despre Evul Mediu. Evul Întunecat, aşa i se spunea. Nimeni nu ştie ce s-a întîmplat şi nimănui nu-i pasă, cu excepţia faptului că s-a terminat.

Mai vorbi cîteva minute despre inutilitatea unor astfel de informaţii, amintind, desigur, despre inchiziţia spaniolă şi „corupţia mănăstirilor“. Apoi:

— Crezi că vei reuşi să lucrezi în New York – sau măcar ai intenţia de a lucra?

Spusese ultimele cuvinte cu un cinism vag, aproape imperceptibil.

— Ei bine, da, domnule, sigur.

— Cînd va fi gata?

— Păi, înainte trebuie făcut un plan, înţelegi – şi multe lecturi preliminare.

— Credeam că ai deja suficiente lecturi.

Conversaţia se smuci de la sine către un final abrupt cînd Anthony se ridică şi, privindu-şi ceasul, aminti faptul că avea o întîlnire cu bancherul său în acea după-amiază. Intenţionase să stea cîteva zile cu bunicul său, dar era obosit şi iritat de interogatoriul dur şi nu îşi dorea să fie supus unei pioase şi subtile intimidări. Spuse că avea să revină în cîteva zile.

Totuşi, acestei întîlniri îi datora ideea că a lucra în mod permanent e ceva normal. În anul care se scursese de atunci făcuse mai multe liste bibliografice, încercase chiar unele titluri de capitole şi structurări ale lucrării pe perioade, dar în momentul de faţă nu exista nici măcar un singur rînd scris şi nici nu părea probabil să existe vreodată. Nu făcea nimic – dar, în ciuda a ceea ce se crede de obicei despre scriitori, reuşea să se delecteze cu cărţi ce nu erau deloc mediocre.

DUPĂ-AMIAZĂ

Era octombrie 1913, în mijlocul unei săptămîni cu zile plăcute, în care soarele întîrzia în intersecţii şi atmosfera era atît de calmă, încît părea cîntărită de frunzele fantomatice care se scuturau. Era plăcut să stai lîngă fereastra deschisă, terminînd un capitol din *Erewhon*[5]. Era plăcut să caşti în voie, să arunci cartea pe o masă şi să mergi alene, fredonînd, pe coridor spre baie.

„La… tine…, fru-moa-să doamnă“,

cînta în timp ce deschidea robinetul.

„Ochii… mei… privesc;
Pentru… tine…, fru-moa-să doaaamnă,
Inima… mea… plînge…“

Ridică vocea ca să acopere zgomotul apei curgînd în cadă şi, privind la fotografia lui Hazel Dawn de pe perete, aşeză o vioară imaginară pe umăr şi o mîngîie blînd cu un arcuş fantomatic. Prin buzele închise scotea un

murmur despre care avea impresia că seamănă cu sunetul unei viori. După un timp, mîinile lui încetară să se rotească şi se duseră spre cămaşă, pe care începură s-o descheie. Dezbrăcat şi adoptînd o postură atletică, precum omul care îndoaie fiare la circ, se privi cu o oarecare satisfacţie în oglindă, întrerupîndu-se pentru a încerca apa cu piciorul. După ce reglă un robinet şi mormăi de plăcere, se strecură înăuntru.

Odată obişnuit cu temperatura, se relaxă, moţăind satisfăcut. După ce termina baia urma să se îmbrace fără grabă şi să meargă pe Fifth Avenue spre Ritz, unde trebuia să ia masa cu doi dintre cei mai apropiaţi prieteni, Dick Caramel şi Maury Noble. După aceea el şi cu Maury urmau să meargă la teatru – Caramel probabil se ducea acasă pentru a lucra la cartea lui, care trebuia să fie gata curînd.

Anthony era bucuros că *el* nu mergea acasă să lucreze la cartea *lui*. Ideea de a sta la birou şi de a invoca nu doar cuvinte în care să îmbrace gînduri, ci şi gînduri demne de a fi îmbrăcate în cuvinte – totul era absurd de departe de ceea ce îşi dorea.

Ieşind din baie, se dichisi cu atenţia meticuloasă a unui bijutier. Apoi se duse în dormitor, unde, în timp ce fluiera o melodie neclară şi ciudată, se plimbă încoace şi încolo încheind nasturi, potrivindu-şi hainele şi bucurîndu-se de catifelarea caldă a covorului de sub picioarele sale.

Îşi aprinse o ţigară şi aruncă băţul de chibrit pe fereastra deschisă, apoi înţepeni cu ţigara la cîţiva centimetri de gură – care rămăsese puţin căscată. Ochii lui erau aţintiţi asupra unei pete aprinse de culoare de pe acoperişul unei case din josul străzii.

Era o fată într-un furou roşu, cu siguranţă din mătase, care îşi usca părul în soarele încă fierbinte al după-amiezii tîrzii. Fluieratul lui se stinse în aerul înţepenit al camerei; mai făcu un pas precaut spre fereastră, avînd senzaţia subită că fata e foarte frumoasă. Pe parapetul de piatră de lîngă ea

era o pernă de aceeaşi culoare ca şi furoul, pe care îşi sprijinea ambele mîini în timp ce privea spre trotuarul însorit, unde Anthony putea auzi copiii jucîndu-se.

O privi cîteva minute. Ceva fusese stîrnit în el, ceva ce nu se datora mirosului cald al după-amiezii sau vioiciunii triumfătoare a roşului. Simţea insistent că fata era frumoasă – apoi, dintr-odată, înţelese: era din cauza distanţei, nu una rară şi preţioasă a sufletului, dar care era totuşi distanţă, chiar dacă măsurată în metri tereştri. Între ei erau acoperişurile, aerul de toamnă şi vocile îndepărtate. Şi totuşi, pentru o secundă greu de explicat, care poza pervers în timpul însuşi, sentimentele lui se apropiară de adoraţie mai mult decît în timpul celui mai pasional sărut din viaţa lui.

Termină cu îmbrăcatul, găsi un papion negru şi îl potrivi cu grijă în oglinda cu trei laturi din baie. Apoi, cedînd unui impuls, se întoarse repede în dormitor şi privi din nou pe fereastră. Femeia se ridicase în picioare; îşi aruncase părul pe spate şi el putu să o vadă în întregime. Era grasă, de vreo 35 de ani, cît se poate de banală. Plescăind din buze, se întoarse în baie şi reluă pieptănarea părului.

„La… tine…, fru-moa-să doamnă“,

cîntă încet,

„Ochii… mei… privesc…“

Apoi, cu o ultimă mişcare a periei care lăsă o suprafaţă irizată de strălucire pură, ieşi din baie şi din apartament şi o luă pe Fifth Avenue, spre Ritz-Carlton.

TREI BĂRBAŢI

La ora 7 seara, Anthony şi prietenul său Maury Noble stau la o masă din colţ pe terasa răcoroasă. Maury Noble seamănă leit cu o pisică uriaşă, zveltă şi impunătoare. Ochii îi sunt înguşti şi predispuşi la clipiri prelungite, continue. Are părul moale şi drept, ca şi cum ar fi fost lins de o posibilă – şi, în acest caz, herculeeană – pisică-mamă. Pe vremea cînd Anthony era la Harvard, Maury era considerat cel mai aparte personaj din anul său, cel mai strălucit şi cel mai original – deştept, liniştit şi printre cei aleşi.

Acesta e bărbatul pe care Anthony îl consideră cel mai bun prieten al său. Dintre toate cunoştinţele lui, acesta este singurul bărbat pe care îl admiră şi, într-o măsură mai mare decît îi place s-o recunoască, îl invidiază.

Sînt bucuroşi că s-au întîlnit acum – ochii li se umplu de căldură pe măsură ce află noutăţile, după o scurtă despărţire. Prezenţa celuilalt îi relaxează, le induce o nouă stare de seninătate; în spatele feţei absurde de pisică, Maury Noble nu e deloc genul care toarce. Iar Anthony, de obicei neliniştit ca focurile vii de pe o comoară, acum e calm.

Au început una dintre acele conversaţii alerte pe care numai bărbaţii sub 30 de ani sau cei foarte stresaţi le pot purta.

ANTHONY: E 7. Unde e Caramel? (*Nerăbdător*) Mi-aş dori să finalizeze odată acel roman interminabil. Am răbdat de foame mai mult…

MAURY: Are un nou titlu. *Amantul demon* – nu-i rău deloc, hmm?

ANTHONY: (*Interesat*) *Amantul demon*? O, „femei plîngînd“… Nu – nu e prea rău! Nu e rău deloc – nu crezi?

MAURY: Destul de bun. Cît ziceai că e?

ANTHONY: Şapte.

MAURY: (*Ochii i se îngustează – nu neplăcut, dar exprimînd o uşoară dezaprobare*) M-a scos din minţi acum cîteva zile.

ANTHONY: Cum?

MAURY: Cu obiceiul ăla de a lua notiţe.

ANTHONY: Şi pe mine. Se pare că spusesem cu o seară înainte ceva ce lui i se părea interesant pentru roman, dar uitase ce – aşa că se lua de mine. Zicea: „Nu poţi să te concentrezi un pic?“. Şi eu ziceam: „Mă plictiseai de moarte. Cum să-mi mai amintesc?“.

(*MAURY rîde fără zgomot, printr-un fel de destindere calmă şi apreciativă a trăsăturilor sale*.)

MAURY: Dick nu vede neapărat mai mult decît alţii. Doar că poate să pună pe hîrtie mai mult din ce vede.

ANTHONY: Acest talent impresionant…

MAURY: O, da. Impresionant!

ANTHONY: Şi energia – o energie bine direcţionată, plină de ambiţie. E atît de interesant – atît de extraordinar de stimulator şi incitant. Adesea ţi se taie răsuflarea cînd eşti cu el.

MAURY: O, da.

(*Linişte, iar apoi:*)

ANTHONY: (*Cu faţa lui trasă, oarecum nesigură cînd exprimă o convingere fermă*) Dar nu o energie de neînfrînt. Într-o bună zi, puţin cîte puţin, energia lui se va pierde şi talentul lui impresionant se va duce odată cu ea, lăsînd din el doar o caricatură de bărbat, agitat, egoist şi limbut.

MAURY: (*Rîzînd*) Uite cum stăm şi ne asigurăm unul pe celălalt că micul Dick e mai puţin pătrunzător decît noi. Şi pun pariu că el simte o anumită superioritate de partea lui – inteligenţa creatoare faţă de inteligenţa critică şi toate astea.

ANTHONY: O, da. Dar se înşală. Are tendinţa să se arunce într-un milion de entuziasme prosteşti. Dacă n-ar fi faptul că trebuie să fie plin de realism şi, ca atare, să adopte hainele cinicului, ar fi… ar fi la fel de credul

ca un şef de organizaţie religioasă studenţească. E un idealist. O, da. Crede că nu e, pentru că a respins creştinismul. Îţi aminteşti cum era în facultate? Înghiţea autori cu totul, unul după altul, idei, tehnică şi personaje, Chesterton, Shaw, Wells, pe fiecare la fel de uşor ca pe cel de dinainte.

MAURY: (*Încă reflectînd la ultima remarcă pe care o făcuse*) Îmi amintesc.

ANTHONY: Aşa e. Adorator înnăscut de fetişuri. Arta, de exemplu…

MAURY: Hai să comandăm. El o să…

ANTHONY: Sigur. Să comandăm. I-am spus…

MAURY: Uite că vine. Fii atent… o să se ciocnească de chelner. (*Ridică degetul ca pe un semnal – îl ridică de parcă ar fi o gheară moale şi prietenoasă*) Iată-te, Caramel.

O VOCE NOUĂ: (*Aprins*) Bună, Maury. Bună, Anthony Comstock Patch. Ce mai face nepotul bătrînului Adam? Încă te mai vînează fetele de măritat, hmm?

Ca înfăţişare, RICHARD CARAMEL *e scund şi atrăgător – va fi chel la 35 de ani. Are ochi gălbui – unul din ei uimitor de limpede, celălalt opac precum o baltă noroioasă – şi o frunte bombată, ca a unui copil din benzile desenate. E bombat şi în alte locuri – burtica e bombată profetic, cuvintele par să i se bombeze în gură, chiar şi buzunarele hainei lui sînt bombate, ca prin contaminare, de atîtea programe, orare şi tot felul de hîrtii mototolite – pe acestea îşi ia notiţe în timp ce solicită linişte cu ochii lui galbeni diferiţi şi cu gesturi ale mîinii stîngi rămase libere.*

Cînd ajunge la masă, dă mîna cu ANTHONY *şi* MAURY. *Este unul dintre acei oameni care dau mîna invariabil, chiar şi cu oameni de care s-au despărţit doar cu o oră în urmă.*

ANTHONY: Salut, Caramel. Mă bucur c-ai venit. Aveam nevoie de puţină distracţie.

MAURY: Ai întîrziat. Te-ai întrecut cu poştaşul pe stradă? Tocmai îţi făceam praf caracterul.

DICK: (*Privindu-l avid pe* ANTHONY *cu ochiul limpede*) Ce spuneai? Mai zi o dată şi-o să-mi iau notiţe. Am tăiat 3 000 de cuvinte din Partea întîi în după-amiaza asta.

MAURY: Nobil estet. Şi eu care turnam alcool în mine.

DICK: Nu mă îndoiesc. Pun pariu că staţi aici de o oră vorbind despre băutură.

ANTHONY: Încă n-am căzut laţi, imberbul meu băiat.

MAURY: Şi nu plecăm niciodată acasă cu doamne pe care le întîlnim cînd sîntem machiţi.

ANTHONY: Una peste alta, amicii noştri de pahar sînt caracterizaţi de o anumită distincţie superioară.

DICK: Acel gen deosebit de stupid care se laudă că sînt „trosniţi"! Problema e că voi amîndoi trăiţi în secolul al XVIII-lea. Şcoala Bătrînului Gentleman Englez. Bea liniştit pînă cazi sub masă. Nu te distra niciodată. O, nu, asta nu se face.

ANTHONY: Asta e din Capitolul şase, pun pariu.

DICK: Mergeţi la teatru?

MAURY: Da. Ne propunem să ne petrecem seara meditînd adînc asupra problemelor vieţii. Chestia se numeşte, scurt, „Femeia". Bănuiesc că o să „merite".

ANTHONY: Dumnezeule! Asta o să fie? Hai să mergem iar la *Follies*.

MAURY: M-am săturat de ea. Am văzut-o de trei ori. (*Către* DICK) Prima oară am ieşit după primul act şi am găsit un bar extraordinar. Cînd ne-am întors, am greşit teatrul.

ANTHONY: Am avut o lungă dispută cu un tînăr cuplu speriat despre care credeam că stă pe locurile noastre.

DICK: (*Ca şi cum ar vorbi cu sine însuşi*) Cred că, după ce mai scriu un roman şi o piesă de teatru, poate şi o carte de povestiri, o să fac şi o comedie muzicală.

MAURY: Ştiu – cu versuri intelectuale pe care n-o să le asculte nimeni. Şi toţi criticii vor mormăi şi vor geme despre „Ce bună era vechea *Pinafore*[6]“. Iar eu voi continua să strălucesc ca un personaj minunat de lipsit de sens într-o lume lipsită de sens.

DICK: (*Pompos*) Arta nu e lipsită de sens.

MAURY: Este, prin ea însăşi. Şi nu este, prin faptul că încearcă să facă viaţa să nu mai fie astfel.

ANTHONY: Cu alte cuvinte, Dick, te produci în faţa unei mari săli pline de fantome.

MAURY: Oricum, fă un spectacol ca lumea.

ANTHONY: (*Către Maury*) Dimpotrivă, eu aş zice că, lumea fiind fără sens, de ce să mai scrii? Chiar încercarea de a-i da un sens e lipsită de sens.

DICK: Ei bine, chiar admiţînd asta, fii un pragmatist rezonabil şi acceptă instinctul de a trăi al unui om sărac. Ai vrea ca toţi să creadă aceste porcării sofiste?

ANTHONY: Mda, cred că da.

MAURY: Nu, domnule! Eu cred că toţi oamenii din America, în afara unei mii alese cu grijă, ar trebui obligaţi să accepte un sistem moral foarte rigid – romano-catolic, de exemplu. Nu de morala convenţională mă plîng. Mă plîng mai degrabă de ereticii mediocri care adoptă descoperirile rafinamentului şi afectează o libertate morală la care inteligenţa lor nu îi îndreptăţeşte cîtuşi de puţin.

(Aici vine supa, iar ceea ce ar fi urmat să spună MAURY *nu se va şti niciodată.)*

NOAPTEA

După aceea vizitară un speculant de bilete şi obţinură, la un preţ piperat, locuri la noua comedie muzicală *Marea distracţie*. Aşteptară cîteva minute în foaierul teatrului să vadă intrînd publicul premierei. Erau haine de operă, cu nenumărate blănuri şi mătăsuri viu colorate; erau bijuterii atîrnînd de gîturi şi braţe, cercei albi şi roz; o mulţime de voaluri de mătase sclipitoare, prinse de nenumărate pălării, de asemenea de mătase; pantofi aurii, roşii, arămii sau de un negru strălucitor; coafurile înalte, bine strînse ale multor femei şi părul lins, pomădat al bărbaţilor îngrijiţi – mai presus de toate, erau curgerea, şoaptele, chicotele, vîrtejurile şi mişcările sacadate ale acestei mări voioase de oameni purtîndu-şi apele sclipitoare înspre lacul artificial al rîsetelor…

După spectacol se despărţiră – Maury mergea la dans la Sherry's, iar Anthony se ducea acasă, la culcare.

Îşi făcu drum cu greu prin mulţimea de seară din Times Square, pe care scena cursei de care[7] şi miile ei de sateliţi o făceau deosebit de frumoasă şi strălucitoare, dînd trecătorilor o senzaţie de sărbătoare. În jurul lui Anthony se învîrteau figuri, un caleidoscop de fete, urîte, urîte ca moartea – prea grase, prea slabe, totuşi plutind în acest aer de toamnă ca şi cum ar fi plutit în propria lor răsuflare, caldă şi pasională, care umplea noaptea. Cu toată vulgaritatea lor, se gîndi el, aici păreau vag şi subtil misterioase. Inhală precaut, umplîndu-şi plămînii cu parfum şi cu mirosul deloc neplăcut al ţigărilor. Prinse privirea unei frumuseţi brunete care stătea singură într-un

taxi. În lumina slabă, ochii ei sugerau noaptea şi culoarea violetelor, iar el retrăi pentru o clipă scena îndepărtată şi pe jumătate uitată de după-amiază.

Doi evrei tineri trecură pe lîngă el; vorbeau tare şi din cînd în cînd îşi întindeau gîturile, aruncînd priviri scurte şi dispreţuitoare. Erau îmbrăcaţi în costumele foarte strîmte care formau atunci una din mode; gulerele ridicate erau închise peste mărul lui Adam; purtau ghetre gri şi ţineau măciuliile bastoanelor cu mănuşi cenuşii.

Trecu pe lîngă o doamnă bătrînă şi copleşită, pe care doi bărbaţi o purtau între ei ca pe un coş cu ouă; îi explicau minunile din Times Square, vorbind atît de agitat încît bătrîna doamnă, încercînd să fie atentă la amîndoi, îşi smucea capul încontinuu, ca o hîrtie rostogolită de vînt. Anthony prinse o frîntură din conversaţia lor:

— Uite Astor-ul, mama!

— Uite cursa de care…

— Pe aici am fost azi. Ba nu, pe *acolo*!

— Doamne Sfinte…!

— N-ai mai văzut aşa ceva în viaţa ta.

Şi Anthony recunoscu, şuierînd pe lîngă umărul său, una dintre marile vorbe de duh ale acelui an:

— Şi io îi zic, zic io…

Taxiurile treceau grăbite pe lîngă el şi rîsul, rîsul răguşit ca al unei ciori, se auzea tare şi nesfîrşit, împreună cu murmurul de dedesubt al metroului, iar peste toate pîlpîirile luminoase, aprinderea şi stingerea luminilor, luminile insulare ca nişte perle, unduind în bare şi cercuri strălucitoare şi în forme monstruoase, groteşti, erau uimitor decupate pe cer.

Pătrunse recunoscător în liniştea care adia ca un vînt întunecat dinspre o străduţă lăturalnică şi trecu pe lîngă o brutărie-restaurant în geamurile căreia o duzină de pui prăjiţi se învîrteau încet pe o ţepuşă mecanică.

Dinspre intrare venea miros de aluat, fierbinte şi roz. Urma o farmacie cu miros de medicamente şi bicarbonat de sodiu şi o aromă plăcută dinspre standul de cosmetice; apoi o spălătorie chinezească, încă deschisă, plină de aburi şi pufăituri, mirosind a proaspăt şi, cumva, a galben. Toate acestea îl deprimau; ajungînd la colţul lui Sixth Avenue se opri la o tutungerie şi începu să se simtă mai bine – tutungeria era veselă, iar omenirea într-o ceaţă albastră, îngăduindu-şi un lux…

Ajuns acasă, fumă o ultimă ţigară stînd în întuneric, în faţa ferestrei deschise de la stradă. Pentru prima dată după mai mult de un an simţea că se bucură cu adevărat de New York. Era ceva aspru în această plăcere, ceva sudist. Un oraş singuratic, însă. El, care crescuse singur, învăţase în ultimul timp să evite solitudinea. În ultimele cîteva luni avusese grijă, cînd nu avea nimic planificat pentru seară, să se grăbească înspre unul dintre cluburile lui şi să găsească pe cineva acolo. Ah, exista aici o singurătate…

Ţigara lui, al cărei fum acoperea faldurile fine ale perdelei cu vîrtejuri albicioase, străluci pînă cînd ceasul bisericii Sf. Ana din apropiere bătu ora 1 pe un ton plîngăreţ, dar plăcut. Trenul suspendat care trecea la o jumătate de cvartal mai încolo făcu să se audă un ropot de tobe – iar dacă s-ar fi aplecat pe fereastră ar fi văzut garnitura, ca un vultur flămînd, urcînd curba întunecoasă din colţ. Îi amintea de un roman fantastic citit de curînd, în care oraşele erau bombardate din trenuri aeriene, şi, pentru un moment, îşi imagină că Washingtonul declarase război Central Park-ului şi că aceasta era o ameninţare a Nordului, încărcată de violenţă şi moarte subită. Dar după ce trenul trecu, fantezia se şterse; rămase doar un foarte slab răpăit de tobe – apoi un vultur planînd în depărtare.

Se auzeau clopotele şi zgomotul stins al claxoanelor de pe Fifth Avenue, dar strada lui era liniştită, iar el era la adăpost de orice ameninţare a vieţii, pentru că aici era uşa sa, culoarul lung şi dormitorul protector – siguranţă

deplină! Becul de afară care îi lumina fereastra putea fi confundat la această oră cu luna, însă era mai strălucitor şi mai frumos decît ea.

FLASHBACK ÎN PARADIS

Frumoasa, care se năştea din nou la fiecare o sută de ani, se aşeză într-un fel de sală de aşteptare exterioară străbătută de rafale de vînt alb şi, uneori, de cîte o stea foarte grăbită. Stelele clipeau prietenos spre ea, iar vîntul îi răsfira neîncetat părul. Era de necuprins, pentru că, în ea, sufletul şi spiritul erau una – frumuseţea trupului era esenţa sufletului ei. Ea era acea unitate căutată de filosofi de-a lungul multor secole. Stătea în această sală de aşteptare exterioară a vîntului şi a stelelor de o sută de ani, împăcată în propria contemplare.

Pînă la urmă ajunse la cunoştinţa ei că urma să se nască din nou. Oftînd, începu o lungă conversaţie cu o voce a vîntului alb, o conversaţie care dură multe ore şi din care pot să reproduc aici doar un fragment.

FRUMOASA: (*Cu buzele de-abia mişcîndu-i-se şi ochii, ca de obicei, întorşi înăuntru, asupra ei înseşi*) Încotro va trebui să călătoresc acum?

VOCEA: Spre o nouă ţară – un tărîm pe care nu l-ai mai văzut pînă acum.

FRUMOASA: (*Iritată*) Mi-e silă să pătrund în aceste noi civilizaţii. Cît de lungă îmi va fi şederea de această dată?

VOCEA: Cincisprezece ani.

FRUMOASA: Şi care este numele acestui loc?

VOCEA: Este cel mai bogat, cel mai extraordinar tărîm de pe pămînt – un tărîm ai cărui înţelepţi sînt doar cu puţin mai înţelepţi decît cei mai înceţi la minte; un tărîm în care domnitorii au minţi de copil mic, iar legiuitorii cred în Moş Crăciun; în care femeile urîte îi domină pe bărbaţii puternici…

FRUMOASA: (*Uimită*) Cum?

VOCEA: (*Foarte deprimată*) Da, e un spectacol cu adevărat trist. Femei cu bărbii groase şi nasuri diforme se plimbă toată ziua spunînd „Fă asta!“ şi „Fă cealaltă!“, şi toţi bărbaţii, chiar cei foarte avuţi, se supun fără să protesteze femeilor lor, la care se referă sonor cu „doamna Cutare“ sau „nevasta“.

FRUMOASA: Dar nu poate fi adevărat! Pot înţelege, desigur, supunerea lor faţă de femeile fermecătoare – dar faţă de femeile grase? Faţă de cele uscate? Faţă de femei cu faţa scofîlcită?

VOCEA: Chiar aşa.

FRUMOASA: Iar eu? Ce şanse voi avea eu?

VOCEA: Va fi „cu atît mai interesant“, ca să folosesc această expresie.

FRUMOASA: (*După o pauză nemulţumită*) De ce nu pe vechiul tărîm, cel al strugurilor şi al oamenilor amabili, sau pe tărîmul corăbiilor şi mărilor?

VOCEA: Ne aşteptăm ca în curînd să devină foarte ocupate.

FRUMOASA: Ah!

VOCEA: Viaţa ta pe pămînt va dura, ca de obicei, cît intervalul dintre două priviri pline de înţeles într-o oglindă mundană.

FRUMOASA: Ce voi fi? Spune-mi!

VOCEA: La început ne gîndiserăm să te duci de data asta ca actriţă de film, dar, pînă la urmă, nu e recomandabil. Vei fi deghizată de-a lungul celor cincisprezece ani ai tăi în ceea ce se cheamă „o fatî di soşietate“.

FRUMOASA: Ce e asta?

(*Un nou sunet se aude în vînt, care trebuie interpretat, pentru scopurile noastre, ca zgomotul făcut de* VOCE *în clipa cînd se scarpină în cap.*)

VOCEA: (*După un timp*) E un fel de aristocrată închipuită.

FRUMOASA: Închipuită? Ce înseamnă „închipuit“?

VOCEA: Şi asta vei descoperi pe acest tărîm. Vei vedea că multe sînt închipuiri. De asemenea, vei face tu însăţi multe lucruri închipuite.

FRUMOASA: (*Placid*) Totul sună atît de vulgar.

VOCEA: Nici pe jumătate atît de vulgar cît este. Vei fi cunoscută în timpul celor cincisprezece ani ai tăi ca o fată de viaţă, emancipată, nebună după jazz şi vampă. Vei dansa dansuri noi cu exact atîta graţie cu cîtă le dansai pe cele vechi.

FRUMOASA: (*În şoaptă*) Voi fi plătită?

VOCEA: Da, ca de obicei – prin dragoste.

FRUMOASA: (*Cu un rîs uşor, care tulbură doar pentru o clipă imobilitatea buzelor sale)* Şi îmi va plăcea să se spună că sînt nebună după jazz?

VOCEA: (*Sobră*) O să-ţi placă enorm.

(*Dialogul se termină aici, cu* FRUMOASA *stînd în continuare liniştită, stelele încremenite într-un extaz admirativ, iar vîntul, alb şi nestăpînit, adiindu-i prin păr.*

Toate acestea se întîmplaseră cu şapte ani înainte ca Anthony *să stea în faţa ferestrei de la stradă a apartamentului său, ascultînd clopotele de la Sf. Ana.*)

1. În original „Cross Patch“, expresie din engleza veche folosită pentru a desemna o persoană capricioasă sau violentă; *patch*, în engleză, înseamnă „petic“.

2. The Hasty Pudding Theatricals, asociaţie dramatică foarte veche a studenţilor de la Harvard, dintre ai cărei membri s-au recrutat mulţi oameni de succes în showbiz sau alte domenii; primirea în asociaţie presupunea anumite ritualuri de iniţiere, printre care şi consumul de alcool.

3. În engleză, *bound* înseamnă obligat, dependent, legat; *bound servant* desemna, în trecut, o persoană cu un statut între sclav şi servitor, asemănător aceluia de iobag.

4. Oraş din statul New York, cu o populaţie de aproximativ 60 000 de locuitori, probabil mult mai mică pe vremea lui Fitzgerald.

5. Roman al scriitorului englez Samuel Butler (1612-1680).

6. *HMS Pinafore*, comedie muzicală de mare succes de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, care s-a jucat în peste 500 de spectacole consecutive la Opera Comică din Londra.

7. Panou electric instalat la începutul secolului XX în New York, înfăţişînd o scenă din Roma antică şi avînd menirea de a atrage atenţia asupra reclamelor luminoase din jur; era extrem de spectaculos pentru acea perioadă, mai ales pentru că simula mişcarea prin stingerea şi aprinderea becurilor din care era realizat, atrăgînd spectatori în fiecare seară.

CAPITOLUL II

PORTRETUL UNEI SIRENE

Cîteva săptămîni mai tîrziu asupra New Yorkului se lăsă frigul, aducînd luna noiembrie, cele trei mari meciuri de fotbal[1] şi o mare fluturare de blănuri pe Fifth Avenue. Aduse, de asemenea, o senzaţie de tensiune şi de agitaţie înfrînată în oraş. Acum, Anthony găsea în fiecare dimineaţă invitaţii în cutia poştală. Treizeci de femei virtuoase din primul strat social îşi proclamau capacitatea, dacă nu şi dorinţa, de a purta copiii a treizeci de milionari. Şaizeci de femei virtuoase din al doilea strat îşi proclamau nu doar capacitatea, ci, în plus, şi ambiţia extraordinară, de neclintit pentru primii treizeci de bărbaţi tineri, care erau, desigur, invitaţi la fiecare dintre cele nouăzeci de petreceri – ca şi grupul de prieteni de familie, cunoştinţe, studenţi şi aspiranţi din alte medii. În continuare, exista un al treilea strat, de la marginea oraşului, din Newark şi suburbiile din Jersey pînă în amarul Connecticut şi secţiunile neeligibile din Long Island – şi, fără îndoială, straturi alăturate, coborînd spre pantofii oraşului: tinere evreice îşi făceau intrarea în societatea evreilor şi evreicelor, din Riverside pînă în Bronx, aşteptînd cu nerăbdare un tînăr bijutier sau broker în ascensiune şi o nuntă cuşer; fete irlandeze îşi aruncau ochii, avînd în sfîrşit voie s-o facă, asupra societăţii tinerilor politicieni democraţi, a cioclilor pioşi şi băieţilor de cor ajunşi la maturitate.

Şi, bineînţeles, febra intrării în societate se răspîndea în oraş – muncitoarele, biete suflete chinuite împachetînd săpun în fabrici sau

vînzînd lenjerie în marile magazine, visau că, în această agitaţie spectaculoasă a iernii, vor găsi poate pentru ele bărbatul dorit – asemenea unui hoţ de buzunare nepriceput care crede că are mai multe şanse în mulţimea haotică a carnavalului. Coşurile începură să scoată fum, iar mirosul neplăcut al metroului fu împrospătat. Actriţele apărură în noi spectacole, editorii scoaseră cărţi noi, iar cei doi Castle[2] ieşiră cu alte dansuri. Iar companiile de căi ferate ieşiră cu noi orare conţinînd greşeli noi în locul celor vechi, cu care navetiştii deja se obişnuiseră…

Oraşul se mişca!

Mergînd pe 42nd Street într-o după-amiază cu un cer gri ca oţelul, Anthony se întîlni din întîmplare cu Richard Caramel, care ieşea din frizeria de la Manhattan Hotel. Era o zi friguroasă, prima zi cu adevărat rece, iar Caramel purta una dintre acele haine lungi pînă la genunchi şi căptuşite cu blană pe care le poartă muncitorii din Vestul Mijlociu, tocmai intrate în modă. Avea o pălărie de fetru maro închis, de sub care ochiul lui limpede strălucea ca un topaz. Îl opri pe Anthony entuziasmat, bătîndu-l pe umeri mai mult din dorinţa de a se încălzi decît din exuberanţă, şi, după inevitabila strîngere de mînă, izbucniră cuvintele:

— Frig ca naiba – Dumnezeule, am muncit ca un rob toata ziua pînă cînd la mine în cameră s-a făcut atît de frig încît am crezut că o să mă aleg cu o pneumonie. Afurisita de proprietară, care se zgîrceşte la cărbune, a venit pînă la mine de-abia după ce am strigat o jumătate de oră pe scări după ea. A început să-mi explice de ce şi cum. Dumnezeule! La început mă scotea din minţi, dar apoi mi s-a părut că ar putea fi un personaj şi am început să iau notiţe în timp ce vorbea – în aşa fel încît să nu mă vadă, înţelegi, ca şi cum aş fi scris ceva din întîmplare…

Îl prinsese pe Anthony de braţ şi îl trăgea după el pe Madison Avenue.

— Încotro?

— Nicăieri anume.

— Atunci ce rost are? întrebă Anthony.

Se opriră şi se uitară unul la celălalt, iar Anthony se întrebă dacă faţa lui era la fel de respingătoare din cauza frigului ca aceea a lui Dick Caramel, al cărui nas era purpuriu şi a cărui frunte proeminentă se învineţise; ochii lui galbeni, diferiţi între ei, erau roşii şi înlăcrimaţi. După o clipă începură să meargă din nou.

— Am progresat mult cu romanul.

Dick privea şi vorbea emfatic către trotuar.

— Dar trebuie să mai ies din cînd în cînd.

Îi aruncă o privire lui Anthony, ca şi cum şi-ar fi cerut scuze, dar în acelaşi timp ar fi aşteptat şi să fie încurajat.

— Trebuie să vorbesc. Cred că foarte puţini oameni chiar *gîndesc* cu adevărat vreodată, adică să stea şi să mediteze şi să aibă idei una după alta. Eu gîndesc prin conversaţii sau scris. Trebuie să începi de la ceva, într-un fel – ceva ce să aperi sau să contrazici –, nu ţi se pare?

Anthony mormăi şi îşi trase braţul cu blîndeţe.

— N-am nimic împotrivă să te car pe tine, Dick, dar cu haina aia…

— Vreau să spun, continuă Richard Caramel grav, că pe hîrtie primul tău paragraf conţine ideea pe care urmează s-o condamni sau s-o dezvolţi. În conversaţie ai ultima replică a partenerului – însă cînd doar *meditezi*, păi atunci ideile tale pur şi simplu se succed unele după altele ca pe un proiector, fiecare trăgînd-o după sine pe cealaltă.

Trecură de 45th Street şi încetiniră. Amîndoi îşi aprinseră cîte o ţigară şi suflară în aer norii groşi de fum împreună cu aburii respiraţiei.

— Hai să mergem la Plaza şi să bem cîte un şodou, sugeră Anthony. Ţi-ar prinde bine. Aerul o să-ţi scoată nicotina din plămîni. Hai – te las să vorbeşti despre cartea ta tot drumul.

— Nu vreau, dacă asta te plictiseşte. Adică nu trebuie să faci lucrul ăsta din obligaţie.

Cuvintele se rostogoliseră grăbite şi, chiar dacă Dick încerca să pară relaxat, neliniştea îi schimonosi trăsăturile. Anthony se simţi obligat să nege:

— Să mă plictisească? Nici vorbă!

— Am o verişoară – începu Dick, dar Anthony îşi desfăcu braţele şi scoase un strigăt de încîntare, întrerupîndu-l.

— Ce vreme frumoasă, exclamă el, nu-i aşa? Mă face să mă simt de parcă aş avea zece ani. Vreau să spun că mă face să mă simt aşa cum cred că mă simţeam cînd aveam zece ani. Criminal! O, Doamne! Acum parcă toată lumea e a mea, iar în clipa următoare parcă sînt măscăriciul universului. Azi lumea e a mea şi totul e uşor, atît de uşor. Chiar şi Nimicul e uşor!

— Am o verişoară care stă la Plaza. O fată vestită. Putem să mergem să ne întîlnim cu ea. Iarna stă acolo – cel puţin în ultimul timp – cu mama şi cu tatăl ei.

— Nu ştiam că ai veri în New York.

— O cheamă Gloria. E de la mine de acasă – din Kansas City. Mama ei e o bilfistă[3] practicantă, iar tatăl ei e cam plicticos, deşi e un adevărat gentleman.

— Ce sînt pentru tine? Material literar?

— Încearcă să fie. Bătrînul îmi spune întruna că tocmai a întîlnit cel mai minunat personaj de roman. După aia îmi povesteşte despre cine ştie ce prieten stupid de-al lui şi spune: „*Ăsta* ar fi un personaj grozav pentru tine! De ce nu scrii despre el? Oricine ar fi interesat de *el*“. Sau îmi povesteşte despre Japonia sau Paris, sau cine ştie ce alt loc foarte cunoscut, şi spune:

„De ce nu scrii o poveste despre locul ăsta? Ar fi un decor minunat pentru o povestire!“.

— Şi fata? Gloria – Gloria şi mai cum?

— Gilbert. Ei, n-ai auzit de ea – Gloria Gilbert. Merge la dansurile de la universităţi – lucruri de felul ăsta.

— I-am auzit numele.

— Arată bine – de fapt e al naibii de atrăgătoare.

Ajunseră la 50th Street şi cotiră spre bulevard.

— În general, nu mă interesează fetele tinere, spuse Anthony încruntîndu-se.

Asta nu era tocmai adevărat. Deşi avea impresia că majoritatea tinerelor fete îşi petrec fiecare oră a zilei gîndindu-se şi vorbind despre ceea ce atotcuprinzătoarea lume le dăduse de făcut pentru ora următoare, orice fată care îşi cîştiga traiul prin frumuseţea ei îl interesa enorm.

— Gloria e al dracului de frumoasă – nici urmă de creier în capul ei.

Anthony rîse cu un fornăit ce se compunea dintr-o singură silabă.

— Prin asta vrei să spui că nu se pricepe deloc la conversaţii de salon.

— Nu, nu e adevărat.

— Dick, ştii foarte bine ce consideri tu că înseamnă creier pentru o fată. Tinere serioase care stau cu tine într-un colţ şi vorbesc serios despre viaţă. Genul care, atunci cînd aveau 16 ani, dezbăteau cu feţe grave dacă e bine sau nu să te săruţi – şi dacă e sau nu imoral ca studenţii să bea bere.

Richard Caramel se simţi ofensat. Faţa lui încruntată semăna cu o hîrtie mototolită.

— Nu, începu el, dar Anthony îl întrerupse fără milă.

— O, ba da; genul de fete care, chiar în acest moment, stau în saloane şi dezbat despre ultimul Dante scandinav tradus în engleză.

Dick se întoarse spre el, cu o expresie neaşteptat de descurajată. Întrebarea lui era aproape rugătoare.

— Ce aveţi tu şi cu Maury? Uneori vorbiţi de parcă eu aş fi un fel de fiinţă inferioară.

Anthony fu surprins, dar în acelaşi timp îi era frig şi se simţea puţin incomod, aşa că se refugie în atac.

— Nu cred că despre inteligenţa ta e vorba, Dick.

— Bineînţeles că despre asta e vorba! exclamă Dick furios. Ce vrei să spui? De ce nu despre asta e vorba?

— Poate că ştii prea multe pentru scrisul tău.

— Nu văd cum ar fi posibil.

— Îmi pot imagina, insistă Anthony, un om care ştie prea multe pentru talentul său de a se exprima. Ca mine. Să presupunem, de exemplu, că eu aş fi mai inteligent decît tine şi aş avea mai puţin talent. Asta m-ar face confuz în exprimare. Tu, în schimb, ai destulă apă cu care să umpli găleata şi o găleată destul de mare ca să ţină apa.

— Nu înţeleg deloc ce vrei să spui, se plînse Dick pe un ton descurajat.

Părea foarte dezamăgit şi plin de indignare. Privea stăruitor în ochii lui Anthony, ciocnindu-se de trecătorii care îi aruncau priviri furioase de reproş.

— Vreau să spun doar că talentul lui Wells ar putea susţine inteligenţa lui Spencer. Dar un talent inferior care poartă idei inferioare poate fi doar graţios. Şi cu cît te uiţi mai de aproape la un lucru, cu atît mai interesant poţi să-l descrii.

Dick reflectă, incapabil să decidă exact în ce măsură remarcile lui Anthony erau critice la adresa lui. Dar Anthony, cu acea uşurinţă pe care părea că o emană atît de des, continuă, cu ochii săi întunecaţi strălucind pe

faţa lui uscăţivă, cu bărbia ridicată, cu vocea ridicată, cu toată fiinţa lui ridicată:

— Să zicem că sînt mîndru, raţional şi înţelept – un atenian printre greci. Ei bine, aş putea eşua acolo unde un bărbat inferior ar putea reuşi. El ar putea imita, ar putea înfrumuseţa, ar putea fi entuziast, ar putea fi optimist şi plin de speranţă. Dar acest eu ipotetic al meu ar fi prea mîndru să imite, prea raţional să fie entuziast, prea rafinat pentru a fi utopic, prea grec ca să înfrumuseţeze.

— Atunci nu crezi că artistul lucrează cu inteligenţa sa?

— Nu. Îmbunătăţeşte, dacă poate, ceea ce imită ca stil, şi îşi alege materialul din propriile lui interpretări asupra lucrurilor din jur. Dar pînă la urmă fiecare scriitor scrie pentru că acesta e modul lui de viaţă. Nu-mi spune că-ţi place chestia aia cu „Funcţia Divină a Artistului“!

— În general, nici măcar nu mă consider artist.

— Dick, spuse Anthony schimbîndu-şi tonul, vreau să te rog să mă ierţi.

— De ce?

— Pentru ieşirea asta. Îmi pare sincer rău. Vorbeam ca să nu tac.

Oarecum îmbunat, Dick replică:

— Întotdeauna am spus că în sinea ta eşti un filistin.

Cerul se întunecase deja cînd cei doi pătrunseră pe sub bolţile albe de la Plaza pentru a savura în tihnă spuma şi lichidul galben, gros al şodoului. Anthony privi spre tovarăşul său. Nasul şi tenul lui Richard Caramel tindeau încet către aceeaşi culoare, pe măsură ce unul îşi pierdea roşul, iar celălalt albastrul. Uitîndu-se în oglindă, Anthony se bucură să constate că pielea lui nu se decolorase. Dimpotrivă, o uşoară strălucire se aprinsese în obrajii lui – se gîndi că niciodată nu arătase mai bine.

— Pentru mine e de ajuns, spuse Dick, ca şi cum ar fi fost un atlet care se antrena. M-aş duce să vizitez familia Gilbert. Nu vii cu mine?

— Ba da, sigur. Dacă nu cumva o să mă abandonezi în mîinile părinţilor şi tu o să te retragi într-un colţ cu Dora.

— Nu Dora – Gloria.

Un recepţioner îi anunţă prin telefon. Odată ajunşi la etajul zece, străbătură un coridor sinuos şi bătură la uşa apartamentului 1088. Le deschise o doamnă între două vîrste – însăşi doamna Gilbert.

— Bună seara!

Vorbea în maniera afectată a doamnelor americance.

— Mă bucur *ne*spus de mult să vă văd…

Dick făcu rapid prezentările, apoi ea reluă:

— Domnul Pats[4]? Intraţi, vă rog, şi puneţi-vă haina acolo.

Arătă spre un scaun şi îşi schimbă tonul, rîzînd dezaprobator.

— Cît de mult mă bucur – foarte mult. Richard, n-ai mai venit pe aici de *atît* de mult timp – nu! – nu!

Ultimele silabe erau pe jumătate răspunsuri, pe jumătate întreruperi ale încercărilor lui Dick de a răspunde.

— Ei bine, staţi jos şi spuneţi-mi ce mai faceţi.

Urmară o serie de apropieri şi depărtări, ridicări în picioare şi înclinări politicoase, zîmbete şi iar zîmbete, de o inerentă stupiditate; se întrebau dacă ea se va mai aşeza vreodată jos – în cele din urmă se instalară cu toţii confortabil în fotolii, în aşteptarea unei plăcute discuţii protocolare.

— Presupun că e din cauză că ai fost ocupat – ceva de felul acesta, zîmbi doamna Gilbert oarecum ambiguu.

Folosea „ceva de felul acesta“ ca să-şi echilibreze frazele mai debile. Mai avea încă două expresii: „cel puţin asta e ceea ce cred eu“ şi „pur şi simplu“ – toate trei, alternate, dădeau fiecărei remarci de-ale ei aerul unei reflecţii generale asupra vieţii, ca şi cum ea lua în calcul toate cauzele şi, la sfîrşit, punea degetul pe cea supremă.

Faţa lui Richard Caramel, observă Anthony, arăta acum chiar normal. Fruntea şi obrajii aveau culoarea naturală a pielii, iar nasul, modest, trecea neobservat. Se uita fix la mătuşa lui cu ochiul său galben strălucitor, acordîndu-i acea atenţie gravă şi exagerată pe care tinerii bărbaţi o arată tuturor femeilor care nu mai prezintă nici un interes.

— Sînteţi şi dumneavoastră scriitor, domnule Pats?… Ei, probabil că ne putem scălda cu toţii în faima lui Richard.

Doamna Gilbert dădu tonul unor rîsete uşoare.

— Gloria e plecată, spuse ea cu aerul că emite o axiomă din care urmează să deducă anumite concluzii. Dansează pe undeva. Gloria umblă, umblă, umblă. I-am spus că nu înţeleg cum rezistă. Dansează toată după-amiaza şi toată noaptea, pînă cînd va ajunge ca o umbră. Tatăl ei e foarte îngrijorat în privinţa asta.

Le zîmbi pe rînd. Zîmbiră şi ei.

Era alcătuită, observă Anthony, dintr-o succesiune de semicercuri şi parabole, ca acele figuri pe care cei îndemînatici le fac la maşina de scris: capul, braţele, bustul, şoldurile, coapsele şi gleznele erau o uimitoare serie de rotunjimi. Era îngrijită şi dichisită, cu părul de un gri intens, artificial; faţa ei largă, ornată cu o umbră de mustaţă albicioasă, adăpostea nişte ochi albaştri, bătuţi de soare şi vînt.

— Întotdeauna spun, remarcă ea către Anthony, că Richard e un suflet antic.

În pauza intensă care urmă, Anthony se gîndi dacă să facă un calambur – ceva despre faptul că peste Dick au călcat foarte mulţi[5].

— Fiecare dintre noi îşi are propria vîrstă a sufletului, continuă doamna Gilbert radioasă, cel puţin asta e ceea ce cred eu.

— Poate că aşa este, răspunse Anthony părînd că se grăbeşte să ajungă la o idee interesantă.

Dar vocea se auzi din nou:

— Gloria are un suflet foarte tînăr – iresponsabil, ceva de felul acesta. Nu are nici un pic de simţ al răspunderii.

— E sclipitoare, mătuşă Catherine, spuse Richard amabil. Simţul răspunderii ar strica-o. E prea drăguţă.

— Ei bine, mărturisi doamna Gilbert, tot ce ştiu e că umblă, umblă şi iar umblă…

Pomelnicul peregrinărilor vinovate ale Gloriei fu întrerupt de zgomotul uşii pe care domnul Gilbert o deschise pentru a intra.

Era un om scund, cu o mustaţă plutind ca un nor mic şi alb sub nasul său banal. Ajunsese în stadiul în care valoarea sa ca fiinţă socială intrase într-o neagră şi imponderabilă zonă negativă. Ideile sale erau constituite din iluziile în vogă acum 20 de ani; mintea lui naviga şovăitor şi anemic în siajul editorialelor de ziar. După ce absolvise o mică, dar terifiantă universitate din vest intrase în afacerile cu celuloid şi, cum acestea nu solicitau mai mult decît insignifianta cantitate de inteligenţă pe care el le-o putea oferi, avu succes o perioadă – de fapt cam pînă prin 1911, cînd începu să accepte, în locul contractelor, înţelegeri vagi cu industria cinematografică. Aceasta decisese prin 1912 să-l înghită, iar în acel moment domnul Gilbert, ca să spunem aşa, făcea echilibristică pe limba ei. În acelaşi timp era director executiv al Asociaţiei Vestului Mijlociu a Companiilor de Materiale Cinematografice, petrecînd şase luni pe an în New York şi restul în Kansas City şi St. Louis. Credea, naiv, că lucrurile or să meargă bine – soţia lui credea la fel, iar fiica lor de asemenea.

Nu era de acord cu comportamentul Gloriei: venea acasă tîrziu, nu îşi termina niciodată mîncarea, era întotdeauna agitată – o dată, cînd el o iritase, folosise unele cuvinte despre care nu ar fi crezut că fac parte din vocabularul ei. Cu soţia lui era mai simplu. După 15 ani de lupte de gherilă

neîntrerupte, o învinsese – era războiul unui optimism arbitrar împotriva unei perseverenţe neabătute, iar ceva din numărul de „da“-uri cu care el putea să otrăvească o conversaţie îi adusese victoria.

— Da-da-da, spunea el, da-da-da. Stai să vedem. Asta era în vara lui – stai să vedem – ’91 sau ’92 – da-da-da…

Cincisprezece ani de „da“-uri o învinseseră pe doamna Gilbert. Încă cincisprezece ani de asemenea afirmaţii neafirmative, însoţite de eterna scuturare a scrumului de la 32 000 de trabucuri, o zdrobiseră. Acestui soţ al ei îi făcuse concesia supremă a vieţii conjugale, mai profundă, mai irevocabilă decît prima – îl asculta. Îşi spunea că anii o învăţaseră să fie tolerantă – de fapt îi uciseseră curajul sufletesc, atît cît avusese vreodată.

I-l prezentă lui Anthony.

— Acesta este domnul Pats, spuse ea.

Tînărul bărbat şi bătrînul dădură mîna; cea a domnului Gilbert era moale şi obosită, de consistenţa unui grepfrut stors. Apoi soţul şi soţia se salutară – el îi spuse că se făcuse frig afară şi că mersese pînă la un chioşc de ziare de pe 44th Street pentru un ziar din Kansas. Intenţionase să vină înapoi cu autobuzul, dar i se păruse că acesta era prea friguros, da, da, da, prea friguros.

Doamna Gilbert înfrumuseţă aventura lui, lăsîndu-se impresionată de curajul său în înfruntarea cu aerul aspru.

— Ei, eşti *un* viteaz! exclamă ea admirativ. *Un* viteaz. Eu n-aş fi ieşit afară pentru nimic în lume.

Impasibil ca un adevărat bărbat, domnul Gilbert ignoră admiraţia pe care o stîrnise în soţia sa. Se întoarse către cei doi tineri şi îi ghidă triumfător spre subiectul vremii. Îl rugă pe Richard Caramel să-şi amintească despre luna noiembrie din Kansas. Însă imediat ce îi propuse această temă, iniţiatorul ei o trase violent înapoi pentru a întîrzia asupra ei,

pentru a o alinta, întinde şi, în general, pentru a stoarce din ea orice urmă de viaţă.

Teza imemorială conform căreia în unele locuri zilele sînt calde, dar nopţile foarte plăcute a fost avansată cu succes, iar apoi calculară distanţa exactă dintre două puncte ale unei căi ferate obscure pe care Dick le pomenise din întîmplare. Anthony se uita la domnul Gilbert cu o privire fixă şi căzu într-o transă pe care, după un moment, o întrerupse vocea zîmbitoare a doamnei Gilbert:

— Se pare că frigul e umed aici – parcă mi-ar roade oasele.

Cum această remarcă, aprobată cu promptitudine, îi stătea domnului Gilbert pe limbă, nimeni nu ar fi putut să-l acuze pentru schimbarea abruptă a subiectului.

— Unde e Gloria?

— Trebuie să sosească dintr-o clipă într-alta.

— O cunoaşteţi pe fiica mea, domnule…?

— Nu am avut plăcerea. L-am auzit pe Dick vorbind despre ea adesea.

— Ea şi cu Richard sînt veri.

— Da?

Anthony zîmbi cu un oarecare efort. Nu era obişnuit cu societatea celor mai în vîrstă, iar gura îi era plină de o veselie necuvenită. Era atît de plăcut să te gîndeşti că Gloria şi Dick sînt veri. Reuşi în următorul minut să-i arunce prietenului său o privire disperată.

Richard Caramel se temea că vor fi nevoiţi s-o ia din loc.

Doamnei Gilbert îi părea îngrozitor de rău.

Domnului Gilbert i se părea regretabil.

Doamna Gilbert mai avu o idee – ceva legat de cît de bucuroasă era că veniseră, chiar şi numai pentru a vizita o doamnă mult prea în vîrstă pentru

a flirta cu ei. În mod evident, Anthony şi Dick considerară asta o glumă reuşită, pentru că rîseră un întreg portativ în măsura de trei pătrimi.

O să mai vină pe la ei?

— O, bineînţeles.

Gloriei îi va părea *ne*spus de rău!

— La revede…

— La revede…

Zîmbete!

Zîmbete!

Trosc!

Doi tineri deprimaţi străbăteau culoarul de la etajul zece din Plaza în direcţia liftului.

PICIOARELE UNEI DOAMNE

În spatele atrăgătoarei indolenţe a lui Maury Noble, în spatele superficialităţii şi firii sale glumeţe zăcea o surprinzătoare şi tenace maturitate a voinţei. Intenţia lui, aşa cum o declarase în facultate, era să-şi dedice următorii trei ani călătoriilor, alţi trei distracţiilor, iar apoi să devină enorm de bogat cît mai repede posibil.

Cei trei ani de călătorie se terminaseră. Străbătuse globul cu o perseverenţă şi o curiozitate care la oricine altcineva ar fi părut pedante, fără urmă de spontaneitate, ca un fel de ediţie umană a ghidului Baedeker; dar în cazul său asta avea aerul unui scop misterios şi al unui plan bine gîndit – ca şi cum Maury Noble ar fi fost un fel de anticrist predestinat, silit de soarta lui să meargă oriunde se putea merge pe pămînt şi să vadă toate miliardele de oameni care se născuseră, plînseseră şi se măcelăriseră peste tot pe suprafaţa lui.

Întors în America, a pornit în căutarea distracţiei pătruns de aceeaşi consecvenţă. El, care nu băuse niciodată mai mult de cîteva cocteiluri sau o pintă de vin la o masă, s-a gîndit acum să bea ca şi cum ar fi învăţat greaca de unul singur – de parcă greaca era poarta spre misterele noilor senzaţii, ale unor stări psihice şi ale modurilor în care putea resimţi bucuriile şi necazurile. Obiceiurile lui nu puteau fi decît subiectul unor speculaţii ezoterice. Avea un apartament cu trei camere pe 44th Street, dar rareori putea fi găsit acolo. Telefonista primise cele mai clare instrucţiuni ca nimeni să nu ajungă la urechea sa fără să-şi dea mai întîi numele. Avea o listă de vreo cinci oameni pentru care nu era niciodată acasă şi cam tot atîţia pentru care era întotdeauna acasă. Primii de pe ultima listă erau Anthony Patch şi Richard Caramel.

Mama lui Maury locuia în Philadelphia, împreună cu fiul ei însurat, iar Maury mergea adesea acolo la sfîrşit de săptămînă, astfel că atunci cînd Anthony intră la Molton Arms, într-o sîmbătă seara în care cutreiera străzile îngheţate într-un acces cumplit de plictiseală, fu foarte fericit să descopere că domnul Noble era acasă.

Sufletul i se înălţă mai repede decît liftul cu care urca. Era atît de bine, atît de extraordinar de bine că urma să discute cu Maury – care va fi la fel de fericit să-l vadă. Se vor privi unul pe celălalt cu o afecţiune bine ascunsă în fundul ochilor, pe care amîndoi o vor masca sub o ironie blîndă. Dacă ar fi fost vară, ar fi ieşit împreună să soarbă leneş dintr-un Tom Collins lung, descheindu-şi gulerele şi privind la spectacolul vag distractiv al vreunui cabaret moleşit de august. Dar afară era frig, cu vîntul şuierînd în jurul clădirilor înalte şi decembrie la colţul străzii, aşa că era mult mai bună o seară petrecută împreună la lumina caldă a veiozei, cu un pahar sau două de Bushmill sau un degetar din Grand Marnier-ul lui Maury, în timp ce cărţile

ar fi sclipit ca nişte ornamente pe pereţi, iar Maury ar fi radiat o inerţie divină stînd, ca o pisică uriaşă, în fotoliul său preferat.

Iată-l! Camera îl cuprinse pe Anthony, încălzindu-l. Strălucirea acelei minţi puternice şi persuasive, acel temperament aproape oriental în calmul său exterior încălziră sufletul tulburat al lui Anthony, aducîndu-i o linişte care nu putea fi asemănată decît cu cea pe care ţi-o poate oferi o femeie proastă. Trebuie să înţelegi totul – sau să accepţi totul aşa cum e. Maury umplea camera, ca un tigru, ca o zeitate. Vîntul de afară se potolise; sfeşnicul de alamă aşezat pe scrin strălucea ca în faţa unui altar.

— Cum de eşti aici astăzi?

Anthony se întinse pe o canapea şi îşi potrivi cotul printre perne.

— Sînt aici doar de o oră. Am fost la un ceai dansant – şi am stat atît de mult, încît am pierdut trenul de Philadelphia.

— Ciudat să stai atît de mult, comentă Anthony curios.

— Într-adevăr. Tu ce-ai făcut?

— Geraldine. Mica plasatoare de la Keith. Ţi-am spus despre ea.

— A!

— A venit pe la trei şi a stat pînă la cinci. Ciudată fiinţă – mă intrigă. E atît de stupidă.

Maury tăcea.

— Oricît de ciudat ar părea, continuă Anthony, în ce mă priveşte, şi chiar după cîte ştiu, Geraldine e un model de virtute.

O ştia de o lună – o fată cu obiceiuri nomade, nimic ieşit din comun. Cineva i-o pasase pur şi simplu lui Anthony, care o considera amuzantă şi căruia chiar îi plăcuseră săruturile caste şi idilice pe care ea i le dăduse în a treia seară de cînd se cunoscuseră, în timp ce mergeau cu un taxi prin Central Park. Avea o familie vagă – un unchi şi o mătuşă estompaţi, care locuiau împreună cu ea într-un apartament dintr-un cartier labirintic. Ea îi

ţinea companie, familiară, oarecum intimă şi plină de linişte. Mai mult de atît el nu dorea să experimenteze – nu din scrupule morale, ci din groaza de a nu permite vreunei încurcături să tulbure ceea ce simţea că este seninătatea crescîndă a vieţii sale.

— Are două figuri, îl informă el pe Maury, una e să-şi tragă părul peste ochi într-un anumit fel şi apoi să-l sufle înapoi, iar cealaltă să spună „Eşti nebuuun!" cînd cineva face un comentariu care o depăşeşte. Mă fascinează. Stau acolo ore în şir, complet uluit de simptomele maniacale pe care le găseşte în imaginaţia mea.

Maury se foi în fotoliul său şi spuse:

— E remarcabil că o fiinţă umană poate să înţeleagă atît de puţin, deşi trăieşte într-o civilizaţie atît de complexă. O astfel de femeie ia practic tot universul în cel mai literal mod posibil. De la influenţa lui Rousseau pînă la efectele cotei impozitelor asupra cinei sale, totul îi este complet străin. A fost adusă din epoca de piatră şi trîntită aici, cu arsenalul unui arcaş care trebuie să facă faţă unui duel cu pistolul. Poţi să dai la o parte toată crusta istoriei fără ca ea să-şi dea măcar seama.

— Mi-ar plăcea ca Richard să scrie despre ea.

— Anthony, doar nu crezi că merită să scrii despre ea.

— La fel de mult ca despre oricine altcineva, răspunse el căscînd. Ştii, mă gîndeam azi că am mare încredere în Dick. Atît timp cît se ocupă de oameni şi nu de idei, atît timp cît inspiraţia lui vine de la viaţă şi nu de la artă şi presupunînd că lucrurile vor evolua normal, cred că va ajunge un om mare.

— Carnetul lui negru de notiţe arată că mizează pe viaţă, presupun.

Anthony îşi schimbă poziţia, ridicîndu-se puţin şi sprijinindu-se în cot, apoi răspunse cu o anume surescitare în glas:

— Încearcă să mizeze pe viaţă. Orice autor o face, cu excepţia celor foarte slabi, dar pînă la urmă cei mai mulţi trăiesc din hrană predigerată. Întîmplarea sau personajul poate veni din viaţă, dar scriitorul le interpretează de obicei în termenii ultimei cărţi pe care a citit-o. De exemplu, să presupunem că întîlneşte un căpitan de vapor şi i se pare că e un personaj original. Adevărul e că el vede asemănarea dintre acesta şi ultimul căpitan creat de Dana[6], sau de oricine altcineva care creează căpitani, aşa că ştie cum să aştearnă pe hîrtie acest personaj. Dick poate, desigur, să descrie orice personaj oarecum literar, pitoresc, dar ar putea el să o transpună pe hîrtie cu acurateţe pe propria lui soră?

Apoi discutară o jumătate de oră despre literatură.

— O operă clasică, sugeră Anthony, e o carte care a supravieţuit reacţiei următoarei perioade sau generaţii. Atunci e în siguranţă, ca un stil arhitectural sau de mobilier. A dobîndit o demnitate pitorească, prin care să ia locul modei sale…

După o vreme subiectul îşi pierdu, temporar, savoarea. Interesul celor doi tineri nu era neapărat de natură tehnică. Amîndoi iubeau generalităţile. Anthony îl descoperise recent pe Samuel Butler, iar aforismele vioaie din carnetul său de notiţe i se păreau chintesenţa criticii. Maury, cu mintea lui atît de matură pe care o datora asprimii programului său de viaţă, părea inevitabil cel mai înţelept dintre cei doi, însă în conţinutul concret al inteligenţelor lor ei nu erau, se pare, fundamental diferiţi.

Apoi trecură de la litere la ce făcuse fiecare în ziua respectivă.

— Cine a dat ceaiul ăla?

— O familie pe nume Abercrombie.

— Şi de ce ai stat atît de mult? Ai dat de vreo debutantă atrăgătoare?

— Da.

— Serios?

Surprins, Anthony se animase.

— Nu tocmai o debutantă. Zice că şi-a făcut intrarea în societate cu două ierni în urmă, în Kansas City.

— Deci un fel de rămăşiţă?

— Nu, răspunse Maury uşor amuzat, cred că ăsta ar fi ultimul lucru pe care l-aş spune despre ea. Părea – ei bine, într-un fel cea mai tînără persoană de acolo.

— Nu destul de tînără încît să ajungi la timp la gară.

— Destul de tînără. O copilă minunată.

Anthony rîse cu fornăitul lui monosilabic.

— Ah, Maury, eşti la a doua copilărie. Ce vrei să spui prin minunată?

Maury privea pierdut în tavan.

— Păi, nu pot s-o descriu exact – pot doar să spun că era minunată. Era… extraordinar de vie. Mînca bomboane de gumă.

— Ce?

— Un fel de viciu minor. E o copilă agitată – spune că totdeauna mănîncă bomboane de gumă la ceaiuri pentru că trebuie să stea atît de mult într-un loc.

— Despre ce aţi vorbit – Bergson? Despre bilfism? Dacă foxtrotul e imoral?

Maury nu părea deloc încurcat.

— De fapt, chiar am vorbit despre bilfism. Se pare că mama ei e bilfistă. Dar cel mai mult am vorbit despre picioare.

Anthony tresări uimit.

— Dumnezeule! Despre picioarele cui?

— Ale ei. Vorbea o grămadă despre picioarele ei. Ca şi cum ar fi fost nişte obiecte decorative de calitate. Te făcea să-ţi doreşti foarte mult să le vezi.

— Ce e – dansatoare?

— Nu, am descoperit că e verişoara lui Dick.

Anthony sări în picioare atît de repede încît perna de sub el se ridică vertical, ca o vietate, apoi căzu pe podea.

— O cheama Gloria Gilbert? strigă el.

— Da. Nu e extraordinară?

— N-am nici cea mai vagă idee – dar cît de plicticos poate fi tatăl ei…

— Ei, îl întrerupse Maury cu o convingere implacabilă, familia ei poate fi la fel de tristă ca bocitoarele de profesie, ea însă cred că e un personaj cît se poate de autentic şi original. Cu toate semnele exterioare de fată normală de la Yale, e diferită, într-un mod foarte evident e diferită.

— Continuă, continuă! îl îndemnă Anthony. Imediat ce Dick mi-a spus că n-are pic de creier, mi-am dat seama că trebuie să fie ceva de capul ei.

— Aşa a spus?

— Jur, spuse Anthony rîzînd iar fornăit.

— Păi, el prin creier la o femeie înţelege…

— Ştiu, îl întrerupse Anthony nerăbdător, înţelege o spoială de baliverne literare.

— Exact. Genul care consideră că decadenţa morală periodică a ţării este un lucru foarte bun sau genul care consideră că e ceva groaznic. Amîndouă cu pince-nez şi atitudini. Ei, fata asta vorbea despre picioare. Vorbea şi despre piele – pielea proprie. Întotdeauna despre ale ei. Mi-a spus care e tipul de bronz pe care ar vrea să-l aibă la vară şi cît de exact îl aproximează de obicei.

— Şi te vrăjea cu vocea ei de alto?

— Cu vocea ei de alto! Nu, cu bronzul! Am început să mă gîndesc la bronz. Am început să mă gîndesc ce culoare aveam eu cînd am stat la soare

ultima dată, acum doi ani. Mă bronzasem destul de frumos. Era un fel de auriu închis, dacă îmi amintesc bine.

Anthony se retrase între perne, zguduindu-se de rîs.

— Te-a prins – o, Maury! Maury, salvamarul din Connecticut. Maury fraierul. Excelent! Moştenitoarea fuge cu salvamarul din cauza pigmentaţiei lui senzuale! Ca apoi să se descopere că era ciuperca nebună din familia lui!

Maury suspină; se ridică din fotoliu şi merse la fereastră, unde trase jaluzeaua.

— Ninge tare.

Încă rîzînd încet pentru el, Anthony nu răspunse.

— Încă o iarnă.

Vocea lui Maury venind dinspre fereastră era aproape o şoaptă.

— Îmbătrînim, Anthony. Am 27 de ani, Dumnezeule! Încă trei pînă la 30 şi după aia o să fiu ceea ce studenţii numesc un om între două vîrste.

Anthony nu răspunse imediat.

— *Eşti* bătrîn, Maury, îl aprobă el în cele din urmă. Primele semne ale unei senectuţi foarte vicioase şi şovăielnice – ţi-ai petrecut după-amiaza vorbind despre bronz şi picioarele unei doamne.

Maury lăsă jaluzeaua să cadă cu un pocnet brusc.

— Idiotule, strigă el, tu spui asta! Uite-mă, tinere Anthony, aşa cum o să fiu pentru încă o generaţie sau mai mult, privind astfel de spirite vesele ca tine, Dick sau Gloria cum trec pe lîngă mine, cum dansează, cîntă, se iubesc şi se urăsc unul pe celălalt şi sînt emoţionaţi, întotdeauna emoţionaţi. Pe mine mă mişcă doar lipsa mea de emoţii. Voi sta, iar zăpada va veni – o, dacă vreun Caramel ar lua notiţe –, apoi încă o iarnă şi eu voi avea 30 de ani, iar tu, Dick şi Gloria veţi fi în continuare emoţionaţi, veţi cînta şi dansa în jurul meu. Dar după ce voi veţi pleca, eu voi spune lucruri pe care alţii ca

Dick să le scrie şi voi asculta deziluziile, cinismele şi emoţiile altora ca tine – da, şi voi vorbi cu alte fete ca Gloria despre bronzul verilor care vor veni.

Focul pîlpîi în cămin. Maury se apropie, stîrni jăraticul cu un vătrai şi mai puse un buştean. Apoi se aşeză în fotoliu, rămăşiţele vocii lui părînd estompate de flăcările galbene şi roşii care se prelingeau pe scoarţă.

— Pînă la urmă, Anthony, tu eşti cel foarte romantic şi tînăr. Tu eşti cel infinit mai susceptibil şi înspăimîntat ca nu cumva să-ţi fie tulburat calmul. Eu încerc mereu să mă emoţionez – încerc de o mie de ori să-mi dau drumul, dar rămîn tot eu. Nimic, chiar nimic nu mă mişcă. Şi totuşi, murmură el după o lungă pauză, ceva în fata aia cu bronzul ei absurd era infinit de bătrîn – ca mine.

TURBULENŢE

Anthony se răsuci somnoros în pat, dînd de un petic de soare rece pe plapuma zăbrelită de umbra ferestrei caroiate. Dimineaţa umplea camera. Cufărul sculptat din colţ, dulapul vechi şi misterios stăteau în cameră ca nişte simboluri întunecate ale inerţiei materiei; doar covorul era viu şi perisabil lîngă picioarele lui perisabile, iar Bounds, îngrozitor de deplasat cu gulerul său moale, era dintr-o materie la fel de străvezie ca şi respiraţia lui îngheţată. Stătea lîngă pat, cu mîna încă aproape de locul din care trăsese de partea de sus a plăpumii şi cu ochii de un căprui închis fixaţi asupra stăpînului său.

— Bows[7]! murmură zeitatea somnoroasă. T'eşti, Bows?

— Eu sînt, domnule.

Anthony îşi întoarse capul, forţîndu-se să deschidă ochii, şi clipi triumfător.

— Bounds.

— Da, domnule?

— N-ai putea să pleci – hhhhaa – hhaa – aaa, Dumnezeule!

Anthony căscă nestăpînit, pînă cînd conţinutul creierului său păru că ia forma unui ghiveci gros. Începu din nou.

— Ai putea veni pe la patru să serveşti nişte ceai, sendvişuri sau ceva de genul ăsta?

— Da, domnule.

Anthony reflectă, total lipsit de inspiraţie.

— Nişte sendvişuri, repetă el involuntar, da, nişte sendvişuri cu brînză şi cu gem, şi pui şi măsline, mă gîndesc. Lasă micul dejun.

Efortul de imaginaţie fusese prea mare. Închise ochii epuizat, îşi lăsă capul să cadă inert şi pierdu imediat ce cîştigase din controlul muşchilor. Dintr-o crevasă a minţii lui se strecură spectrul vag, dar inevitabil al nopţii anterioare – care se dovedi, însă, în acest caz, a nu fi altceva decît o discuţie aparent interminabilă cu Richard Caramel, care îl vizitase la miezul nopţii; băuseră patru sticle de bere, ronţăind coajă de pîine, în timp ce Anthony ascultase lectura primei părţi din *Amantul demon*.

— …

Veni o voce după mai multe ore. Anthony o ignoră în timp ce somnul îl cuprindea, învelindu-l în faldurile sale şi strecurîndu-se pe potecile minţii lui.

Brusc era treaz, spunînd:

— Ce?

— Pentru cîţi, domnule?

Era tot Bounds, stînd răbdător şi nemişcat la picioarele patului – Bounds care îşi împărţea manierele între trei domni.

— Cîţi ce?

— Cred, domnule, că ar fi mai bine să ştiu cîte persoane or să vină. Trebuie să calculez pentru sendvişuri, domnule.

— Două, murmură Anthony răguşit, o doamnă şi un domn.

— Mulţumesc, domnule, spuse Bounds şi se îndepărtă, ducînd cu sine gulerul său moale umil şi acuzator, acuzator faţă de cei trei domni care nu doreau decît o treime din el.

După un răstimp îndelungat, Anthony se ridică şi îşi trase peste faţa lui plăcută şi uscăţivă o cămaşă maro cu albastru, cu irizaţii. Cu un ultim căscat se îndreptă spre baie şi aprinse lumina (baia nu avea fereastră), contemplîndu-se în oglindă cu un oarecare interes. O apariţie sumbră, se gîndi el; aşa se gîndea de obicei dimineaţa – somnul îi făcea faţa să pară nefiresc de palidă. Aprinse o ţigară şi răsfoi cîteva scrisori şi ziarul de dimineaţă.

O oră mai tîrziu stătea la birou, bărbierit şi îmbrăcat, privind la o bucăţică de hîrtie pe care o scosese din portofel. Era mîzgălită cu notiţe semilizibile. „Întîlnire cu domnul Howland la 5. Să mă tund. Să văd cu nota de plată de la Rivers. Mers la librărie.“

Iar sub ultima: „Bani în bancă, 690 de dolari (tăiat), 612 dolari (tăiat), 607 dolari“.

La sfîrşit, mîzgălit în grabă în josul paginii: „Dick şi Gloria Gilbert la ceai“.

Acest ultim rînd îi produse o satisfacţie vizibilă. Ziua lui, de obicei o creatură gelatinoasă, ceva inform şi nevertebrat, atinsese o structură mezozoică. Defila ferm, chiar înţepată, înspre un climax, aşa cum se cuvine unei piese, aşa cum se cuvine unei zile. Îl îngrozea momentul în care coloana vertebrală a zilei se va rupe, cînd în sfîrşit o va întîlni pe fată, va vorbi cu ea, iar apoi îi va conduce rîsul spre uşă, întorcîndu-se la resturile melancolice din ceştile de ceai şi la rîncezeala sendvişurilor rămase.

Zilele lui Anthony deveniseră din ce în ce mai şterse. O simţea tot timpul şi uneori atribuia explicaţia acestui fapt unei discuţii pe care o avusese cu Maury Noble cu o lună în urmă. Era absurd ca un lucru atît de ingenuu şi rezervat ca senzaţia unei irosiri să îl terorizeze, dar nu putea fi negat faptul că, în urmă cu trei săptămîni, nedoritul avatar al unui fetiş îl mînase spre bibliotecă, de unde luase, cu permisul lui Richard Caramel, şase cărţi despre Renaşterea italiană. Faptul că aceste cărţi încă stăteau una peste alta în ordinea în care le aşezase atunci şi că îi creşteau în fiecare zi amenda cu 12 cenţi nu le îndulcea depoziţia. Erau martorii de pînză şi piele ai dezertării sale. Anthony trăise cîteva ore de panică ascuţită şi neaşteptată.

Ca justificare a modului său de viaţă venea mai întîi, desigur, Deşertăciunea Vieţii. Ca aghiotanţi şi miniştri, paji şi scutieri, majordomi şi lachei ai acestui mare Han veneau o mie de cărţi strălucind pe rafturile sale, apartamentul şi toţi banii care urmau să fie ai săi cînd bătrînul de la ţară avea să se înece cu ultima lui morală. Fusese, din fericire, eliberat dintr-o lume plină de ameninţarea debutantelor şi stupiditatea nenumăratelor Geraldine – mai bine să adopte imobilitatea felină a lui Maury şi să poarte cu mîndrie înţelepciunea acumulată a generaţiilor.

Acestea erau lucrurile pe care creierul său le analiza cu insistenţă, din nou şi din nou, şi de care încerca să scape, ca de un complex apăsător, dar care, chiar dacă respinse logic şi călcate curajos în picioare, îl trimiseseră prin zloata de sfîrşit de noiembrie la bibliotecă, unde nu se găsea nici una din cărţile pe care şi le dorea cel mai mult. Este corect să-l analizăm pe Anthony pînă la nivelul la care se putea analiza el însuşi; mai departe decît atît ar fi, desigur, ceva prezumtiv. Descoperea în el o singurătate şi o oroare crescînde. Ideea de a mînca singur îl terifia; prefera să mănînce cu oameni pe care îi detesta. Călătoriile, care îl fermecaseră odată, deveniseră, la un

moment dat, de neîndurat, un fel de culoare lipsită de substanţă, o fantomatică vînătoare a umbrei propriilor sale vise.

„Dacă sînt fundamental slab“, se gîndea el, „am nevoie să lucrez, să lucrez“. Îl îngrijora gîndul că, pînă la urmă, era o mediocritate patentată, lipsit şi de tenacitatea lui Maury, şi de entuziasmul lui Dick. I se părea tragic să nu-ţi doreşti nimic – şi totuşi dorea ceva, ceva anume. Din unele străfulgerări ştia ce este – o cale a speranţei care să îl ducă spre ceea ce el considera că e o bătrîneţe iminentă şi ameninţătoare.

După prînzul şi cocteilurile de la University Club Anthony începu să se simtă mai bine. Se întîlnise cu doi foşti colegi de an de la Harvard şi, în contrast cu conversaţia lor greoaie şi ştearsă, viaţa lui prindea culoare. Amîndoi erau căsătoriţi, iar unul dintre ei povesti la cafea o aventură extraconjugală, întîmpinată cu zîmbete amabile şi complice din partea celuilalt. Amîndoi, se gîndi el, erau nişte domni Gilbert în embrion; „da“-urile lor trebuiau înmulţite cu 4, iar temperamentul lor înăcrit, cu 20 de ani – după care ar fi devenit nimic altceva decît nişte mecanisme depăşite şi stricate, pseudoînţelepţi şi lipsiţi de valoare, dădăciţi în completa lor senilitate de femeile pe care le-au distrus.

Ah, el era mai mult decît atît, îşi spunea în timp ce măsura carpeta din salon, după cină, oprindu-se în dreptul ferestrei să privească strada agitată. Era Anthony Patch, strălucitor, magnetic, moştenitorul multor ani şi al multor bărbaţi. Aceasta era lumea lui acum – iar acest ultim şi puternic paradox îi era acum la îndemînă.

Într-un acces copilăresc se imagină o forţă a lumii; cu banii bunicului său îşi putea construi propriul piedestal, devenind un Talleyrand[8], un lord Verulam[9]. Limpezimea minţii lui, rafinamentul şi versatilitatea inteligenţei sale, toate ajunse la maturitate şi dominate de un ţel care de-abia urma să se nască, îi vor da de lucru. Pe această notă minoră visul lui se estompă – „de

lucru“: încercă să se imagineze în Congres, chinuindu-se să rînească în acea cocină incredibilă, plină de frunţile înguste, porcine, pe care le văzuse uneori în secţiunea ilustrată a ziarului de duminică, acei autoproclamaţi truditori bîlbîind amabil idei de şcoală generală! Oameni mici cu ambiţii de duzină pe care mediocritatea i-a făcut să încerce să iasă din mediocritate înspre paradisul lipsit de strălucire şi romantism al unei guvernări a poporului – iar cei mai buni, duzina de oameni unşi cu toate alifiile de la vîrf, egoişti şi cinici, se mulţumeau să dirijeze acest cor de cravate albe şi gulere de dantelă care cînta un imn uimitor şi dizarmonic, compus dintr-o vagă confuzie între avere ca răsplată a virtuţii şi avere ca dovadă a viciului şi nesfîrşite aclamări către Dumnezeu, Constituţie şi Rocky Mountains!

Lord Verulam! Talleyrand!

După ce se întoarse acasă, tristeţea îl copleşi din nou. Cocteilurile lui muriseră, făcîndu-l somnoros, oarecum confuz şi arţăgos. El, lord Verulam? Simpla idee era amară. Anthony Patch, lipsit de orice realizări, lipsit de curaj, fără puterea de a primi adevărul atunci cînd îi era oferit. Ah, era un nebun înfumurat, croindu-şi cariere din cocteiluri şi regretînd în acelaşi timp, cu o slăbiciune secretă, prăbuşirea unui idealism firav şi insuficient. Îşi înfrumuseţase sufletul cu cel mai subtil bun-gust, iar acum tînjea după vechile prostii. Era gol, gol ca o sticlă aruncată…

Se auzi soneria. Anthony sări în picioare şi duse receptorul la ureche. Era vocea lui Richard Caramel, formală şi glumeaţă:

— Este anunţată domnişoara Gloria Gilbert.

FRUMOASA DOAMNĂ

— Bună ziua, spuse el zîmbind şi ţinînd uşa deschisă.

Dick se înclină.

— Gloria, el este Anthony.

— Ei! exclamă ea, întinzînd o mînă mică, înmănuşată.

Sub haina de blană avea o rochie bleumarin, cu dantelă albă încreţită ţeapăn în jurul gîtului.

— Daţi-mi voie să vă iau eu lucrurile.

Anthony întinse braţele şi mormanul castaniu de blană se rostogoli peste ele.

— Mulţumesc.

— Ce părere ai despre ea, Anthony? întrebă Richard grosolan. Nu-i aşa că e foarte frumoasă?

— Ei! exclamă fata sfidător, fără să arate însă vreo emoţie.

Era ameţitoare – strălucea; era o agonie să îi cuprinzi frumuseţea dintr-o privire. Părul, plin de o strălucire divină, era voios pe lîngă culorile de iarnă ale camerei.

Anthony se învîrtea ca un magician, aprinzînd veioza înaltă, cu glorioasa ei lumină portocalie. Focul aţîţat ardea grătarul de cupru al şemineului…

— Sînt un bloc compact de gheaţă, murmură Gloria nonşalant, privind în jur cu ochii ai căror irişi aveau cea mai delicată şi transparentă nuanţă de bleu deschis. Ce foc strălucitor! Am găsit un loc în care puteai sta pe un fel de grătar de fier care sufla aer cald spre tine – dar Dick n-a vrut să mă aştepte. I-am zis să plece şi să mă lase să mă bucur.

Destul de convenţional pînă aici. Părea să vorbească pentru propria plăcere, fără efort. Stînd la un capăt al canapelei, Anthony îi examina profilul în lumina veiozei: minunata regularitate a nasului şi a buzei de sus, bărbia uşor voluntară, perfect echilibrată pe un gît destul de scurt. Cu siguranţă în fotografii avea un aspect clasic, aproape rece – dar strălucirea

părului şi a obrajilor, în acelaşi timp aprinşi şi fragili, făcea din ea cea mai vie fiinţă umană pe care o văzuse vreodată.

— …cred că ai cel mai frumos nume pe care l-am auzit vreodată, spunea ea, ca şi cum ar fi vorbit în continuare numai pentru sine.

Privirea ei întîrzie asupra lui o clipă, apoi trecu repede în spatele său, spre lămpile italieneşti montate din loc în loc pe perete, ca nişte broaşte-ţestoase galbene, luminoase, la rafturile cu cărţi, apoi către vărul ei care stătea în cealaltă parte.

— Anthony Patch. Numai că ar trebui să arăţi cumva ca un cal, cu o faţă lungă şi îngustă – şi ar trebui să fii zdrenţăros.

— Însă asta e doar partea de Patch. Cum ar trebui să arate Anthony?

— Arăţi ca un Anthony, îl asigură ea serioasă – el se gîndi că de-abia îl privise –, destul de maiestuos şi, adăugă ea, de solemn.

Anthony zîmbi uşor confuz.

— Îmi plac toate numele cu aliteraţii, continuă ea, în afară de al meu. Al meu e prea extravagant. Dar ştiam două fete pe care le chema Jinks[10] şi gîndeşte-te un pic ce-ar fi fost dacă ar fi avut alte nume decît cele pe care le aveau – Judy Jinks şi Jerry Jinks. Drăguţ, nu? Nu ţi se pare?

Gura ei de copil era întredeschisă, aşteptînd un răspuns.

— În generaţia următoare, opină Dick, pe toţi o să-i cheme Peter sau Barbara, pentru că acum toate personajele literare interesante se numesc Peter sau Barbara.

Anthony continuă profeţia:

— Şi bineînţeles că Gladys şi Eleanor, după ce au întruchipat ultima generaţie de eroine, iar acum sînt în culmea succesului social, vor fi trecute următoarei generaţii de vînzătoare…

— Înlocuindu-le pe Ella şi Stella, îl întrerupse Dick.

— Şi pe Pearl şi Jewel, adăugă Gloria cordial, şi pe Earl, Elmer şi Minnie.

— Şi atunci voi veni eu, spuse Dick, şi, recuperînd acest nume anacronic, Jewel, îl voi ataşa unui personaj ciudat şi atrăgător, iar el îşi va relua cariera de la capăt.

Vocea ei merse pe firul conversaţiei şi continuă să-l ţească, cu intonaţii pe jumătate ironice, uşor ridicate la sfîrşitul propoziţiilor, ca pentru a sfida orice întrerupere, şi cu pauze în care rîdea agreabil. Dick îi spusese că servitorul lui Anthony se numea Bounds – asta i se părea minunat! Dick făcuse un calambur slab despre Bounds cosînd petice, dar dacă era ceva mai rău decît un calambur, spuse ea, era cineva care, ca răspuns inevitabil, se făcea că îi aruncă făptaşului o privire plină de reproş.

— De unde eşti? întrebă Anthony.

Ştia, dar frumuseţea ei îi paralizase gîndirea.

— Kansas City, Missouri.

— Au scos-o în lume în momentul în care au interzis fumatul.

— Au interzis fumatul? Bănuiesc că e mîna sfîntului meu bunic la mijloc.

— E un fel de reformator, nu-i aşa?

— Îmi e ruşine pentru el.

— Şi mie, mărturisi ea. Detest reformatorii, în special pe cei care vor să mă reformeze pe mine.

— Sînt mulţi de felul ăsta?

— Zeci. Cu „O, Gloria, dacă mai fumezi atît de mult, o să-ţi pierzi prospeţimea pielii!“ şi „O, Gloria, de ce nu te măriţi şi te aşezi la casa ta?“.

Anthony aprobă hotărît, în timp ce se mira cine ar fi avut curajul să îi vorbească în felul acesta unui astfel de personaj.

— Şi, continuă ea, mai sînt toţi ceilalţi reformatori subtili, care îţi spun ce poveşti extravagante au auzit despre tine şi cum ţi-au luat ei apărarea.

Văzu, în sfîrşit, că ochii ei erau cenuşii, calmi şi liniştiţi, iar cînd s-au oprit asupra lui a înţeles ce voise să spună Maury, că ea era în acelaşi timp foarte tînără şi foarte bătrînă. Vorbea întotdeauna despre ea însăşi, în felul în care ar face-o un copil foarte drăguţ, iar comentariile ei despre ce-i plăcea şi ce nu-i plăcea erau neafectate şi spontane.

— Trebuie să mărturisesc, spuse Anthony grav, că pînă şi *eu* am auzit ceva despre tine.

Ea deveni imediat atentă, ridicîndu-se în capul oaselor. Acei ochi, gri şi veşnici ca o stîncă de granit moale, îi întîlniră pe ai lui.

— Spune-mi. O să te cred. Întotdeauna cred tot ce îmi spun ceilalţi despre mine – voi nu?

— Invariabil! o aprobară cei doi tineri la unison.

— Ei bine, spune-mi.

— Nu sînt sigur că ar trebui s-o fac, o tachină Anthony, zîmbind fără să vrea.

Era atît de evident preocupată, aproape comic de absorbită de ea însăşi.

— Se referă la porecla ta, spuse vărul ei.

— Ce poreclă? întrebă Anthony, uimit, dar politicos.

Deodată deveni timidă – apoi rîse, se lăsă la loc printre perne şi privi în sus:

— Gloria Azi-aici-mîine-dincolo, spuse ea cu o voce amuzată – un rîs nedefinit ca şi diferitele nuanţe pe care focul şi veioza le împrumutau părului ei; o, Doamne!

Anthony era încă nedumerit.

— Ce vrei sa spui?

— *Eu*, vreau să spun. Asta au inventat pentru *mine* unii tineri prostuţi.

— Nu înţelegi, Anthony? îi explică Dick. Călătoare de notorietate naţională şi aşa mai departe. Nu asta auziseşi? I se spune aşa de o grămadă de timp – de cînd avea 17 ani.

Ochii lui Anthony deveniră trişti şi ironici.

— Cine este acest Matusalem feminin pe care l-ai adus aici, Caramel?

Ea nu băgă asta în seamă, sau poate îi displăcu, pentru că reveni la subiectul principal.

— Dar ce ai auzit *tu* despre mine?

— Ceva despre fizicul tău.

— O, spuse ea, uşor dezamăgită, asta era tot?

— Despre bronzul tău.

— Bronzul meu?

Era nedumerită. Îşi duse mîna la gît şi o lăsă acolo puţin, ca şi cum degetele ei ar fi perceput diferitele nuanţe de culoare.

— Ţi-l aminteşti pe Maury Noble? Un bărbat pe care l-ai întîlnit acum vreo lună. I-ai lăsat o impresie puternică.

Ea reflectă un moment.

— Îmi amintesc – dar nu m-a mai sunat.

— De frică, nu mă îndoiesc.

Afară era deja beznă şi Anthony se întrebă dacă apartamentul lui păruse vreodată cenuşiu – atît de calde şi prietenoase erau cărţile şi tablourile de pe pereţi, bunul Bounds servind ceai dintr-o penumbră respectuoasă şi cei trei tineri drăguţi schimbînd rîsete şi amabilităţi lîngă focul vesel.

INSATISFACŢIE

Marţi după-amiază Gloria şi Anthony luară ceaiul în restaurantul de la Plaza. Ea avea un costum gri, tivit cu blană – „pentru că la gri trebuie să

porţi multă culoare“, explică ea –, iar pe cap o tocă mică aşezată glumeţ, de sub care ieşeau, nestăpînite, şuviţe de păr blond. În lumina puternică a restaurantului personalitatea ei i se părea lui Anthony mult mai blîndă – părea atît de tînără, cu greu îi dădeai 18 ani; silueta ei în rochia strîmtă era uimitor de suplă şi zveltă, iar mîinile, nici „artistice“, nici groase, erau mici ca ale unui copil.

În timp ce intrau, orchestra intona scîncetele preliminare ale unei *maxixe*[11], o muzică plină de castaniete şi armonii de vioară lejere şi uşor languroase, potrivită restaurantului care gemea de studenţi veseli, însufleţiţi de apropierea sărbătorilor. Gloria examină cu atenţie cîteva amplasamente şi, spre enervarea lui Anthony, defilă cu el pe un traseu ocolit pînă la o masă pentru doi aflată într-un colţ îndepărtat al sălii. Acolo stătu din nou să se gîndească. Să se aşeze în stînga sau în dreapta? Ochii şi buzele ei minunate aveau o expresie gravă în timp ce lua decizia, iar Anthony se gîndi din nou cît de naiv era fiecare gest al ei; i se părea că toate lucrurile sînt făcute pentru ca ea să le aleagă şi să le stăpînească, ca şi cum şi-ar fi ales încontinuu cadouri de pe o tejghea inepuizabilă.

O vreme privi distrată dansatorii, comentînd încet în timp ce un cuplu se apropia învîrtindu-se.

— Uite o fată drăguţă în bleu – iar cînd Anthony privi, supus – acolo! Nu, în spatele tău… acolo!

— Da, aprobă el mecanic.

— N-ai văzut-o.

— Prefer să mă uit la tine.

— Ştiu, dar era drăguţă. Doar că avea glezne groase.

— Era? Adică, avea? spuse el indiferent.

O fată care dansa în apropiere o strigă.

— Bună, Gloria! Ei, Gloria!

— Bună.

— Cine e? întrebă el.

— Nu ştiu. Cineva.

Văzu pe altcineva.

— Bună, Muriel!

Apoi către Anthony.

— E Muriel Kane. Mie mi se pare atrăgătoare, da’ nu foarte.

Anthony chicoti admirativ.

— Atrăgătoare, da’ nu foarte, repetă el.

Ea zîmbi, devenind imediat atentă.

— De ce ţi se pare amuzant?

Tonul ei era înduioşător de serios.

— Pur şi simplu.

— Vrei să dansezi?

— Tu vrei?

— Oarecum. Dar hai să stăm, decise ea.

— Şi să vorbim despre tine? Îţi place la nebunie să vorbeşti despre tine, nu-i aşa?

— Da.

Surprinsă în vanitatea ei, rîse.

— Presupun că autobiografia ta ar fi una clasică.

— Dick spune că nu am aşa ceva.

— Dick! exclamă el. Ce ştie el despre tine?

— Nimic. Dar spune că biografia oricărei femei începe cu primul sărut care contează şi se termină cînd ultimul copil îi este aşezat în braţe.

— Vorbeşte din cartea lui.

— Spune că femeile care nu sînt iubite nu au biografie – au poveşti.

Anthony rîse din nou.

— Sper că tu nu pretinzi că n-ai fi iubită!

— Ei, sigur că nu.

— Atunci de ce n-ai avea biografie? Nu ai primit niciodată un sărut care să conteze?

În timp ce cuvintele îi ieşeau printre buze inspiră adînc, ca pentru a le trage înapoi. *Fata* asta!

— Nu ştiu ce înţelegi prin „care să conteze“, obiectă ea.

— Mi-ar plăcea să ştiu cîţi ani ai.

— Douăzeci şi doi, spuse ea privindu-l grav. Cîţi credeai că am?

— Vreo optsprezece.

— O să-ncep să fiu astfel. Nu-mi place să am douăzeci şi doi de ani. Urăsc asta mai mult decît orice altceva.

— Să ai douăzeci şi doi de ani?

— Nu. Să îmbătrîneşti şi toate celelalte. Să te măriţi.

— Nu vrei să te măriţi niciodată?

— Nu vreau să am responsabilităţi şi o grămadă de copii de care să am grijă.

În mod evident nu se îndoia deloc că toate lucrurile sînt aşa cum spune ea. El aştepta nerăbdător următoarea ei replică, presupunînd că va avea legătură cu ultima. Ea zîmbea, fără veselie, dar într-un mod plăcut, iar după o pauză cîteva cuvinte căzură în spaţiul dintre ei:

— Aş vrea nişte bomboane de gumă.

— Imediat!

Anthony făcu semn unui chelner şi îl trimise la tutungerie.

— Te superi? Îmi plac bomboanele de gumă. Toţi rîd de mine că ronţăi la ele încontinuu… cînd nu e tata prin preajmă.

— Deloc. Cine sînt toţi copiii ăştia? întrebă el brusc. Îi ştii pe toţi?

— Ei, nu, dar sînt din – mă rog, cam de peste tot. Nu vii niciodată aici?

— Foarte rar. Nu mă interesează în mod special „fetele drăguţe“.

Captă instantaneu atenţia Gloriei, care întoarse spatele hotărît dansatorilor, se aşeză confortabil în fotoliu şi îl întrebă:

— Dar tu cu *ce* te ocupi?

Graţie cocteilului, pe Anthony îl bucură întrebarea. Dispus la conversaţie, voia s-o impresioneze pe această fată a cărei atenţie părea atît de chinuitor de fugară – se oprea să exploreze domenii neaşteptate, trecînd prea repede peste ceea ce doar ei i se părea evident. Anthony voia să pozeze. Voia să-i apară, deodată, în culori eroice, de epopee. Voia să o clintească din nonşalanţa pe care o arăta faţă de orice în afara ei însăşi.

— Cu nimic, începu el, înţelegînd instantaneu că vorbele lui nu vor avea graţia fermecătoare pe care ar fi vrut atît de mult să le-o dea. Nu fac nimic, pentru că nimic din ceea ce pot face nu merită făcut.

— Da?

Nu o surprinsese şi nici nu îi stîrnise interesul, dar cu siguranţă ea îl înţelesese, dacă într-adevăr era ceva de înţeles.

— Nu eşti de acord cu bărbaţii leneşi?

Ea dădu din cap.

— Ba da, dacă sînt leneşi într-un mod graţios. Poate un american să facă asta?

— De ce nu? întrebă el dezamăgit.

Dar mintea ei se îndepărtase de la subiect – era deja la zece etaje distanţă.

— Tata e supărat pe mine, spuse ea calm.

— De ce? Dar aş vrea să ştiu de ce e imposibil ca un american să fie leneş în mod graţios – Anthony se însufleţi –, mi se pare uimitor. Eu… eu… nu pot să pricep de ce oamenii cred că fiecare tînăr ar trebui să meargă în oraş şi să îşi piardă zece ore pe zi din cei mai frumoşi douăzeci de ani ai

vieţii lui cu o muncă plictisitoare, necreativă şi, cu siguranţă, lipsită de altruism.

Se întrerupse. Ea îl privea fără expresie. El se aştepta ca Gloria să-l aprobe sau să-l contrazică, însă ea nu o făcu.

— Nu îţi formezi niciodată păreri despre lucruri? întrebă el cu o anumită exasperare.

Ea scutură din cap, iar ochii ei se întoarseră spre cei care dansau în timp ce răspunse:

— Nu ştiu. Nu ştiu nimic despre ce ar trebui să faci tu sau despre ce ar trebui să facă oricine altcineva.

Răspunsul ei îl încurcă, tulburîndu-i fluxul ideilor. Exprimarea convingerilor nu i se păruse niciodată atît de dezirabilă şi atît de imposibilă.

— Ei, recunoscu el pe un ton de scuză, nici eu, desigur, dar…

— Mă gîndesc, continuă ea, doar dacă oamenii sînt potriviţi acolo unde sînt. Nu mă deranjează dacă nu fac nimic. Nu văd de ce ar trebui să facă ceva; de fapt, întotdeauna mă uimeşte cînd cineva face ceva.

— Tu nu vrei să faci nimic?

— Aş vrea să dorm.

Pentru o clipă el fu uluit, ca şi cum ea ar fi spus-o în sens propriu.

— Să dormi?

— Oarecum. Aş vrea să lenevesc şi aş vrea ca oamenii din jurul meu să facă lucruri, pentru că asta mă face să mă simt confortabil şi în siguranţă – şi aş vrea ca unii dintre ei să nu facă nimic, pentru că pot fi plini de graţie şi o companie plăcută pentru mine. Dar niciodată nu vreau să schimb oamenii sau să mă entuziasmez pentru ei.

— Eşti o mică deterministă ciudată, rîse Anthony. Toată lumea e a ta, nu-i aşa?

— Păi, spuse ea aruncîndu-i o privire rapidă, nu e aşa? Atît timp cît sînt… tînără.

Făcuse o mică pauză înaintea ultimului cuvînt şi Anthony bănui că voise să spună „frumoasă“. Era clar la ce se gîndise.

Ochii ei străluceau, iar el aşteptă ca ea să dezvolte subiectul. Oricum, o făcuse să vorbească – se aplecă uşor în faţă, ca să audă ce urma să spună.

Dar ea nu rosti decît „Să dansăm!“.

ADMIRAŢIE

Acea după-amiază de iarnă de la Plaza a fost prima dintr-o succesiune de „ieşiri“ ale lor, în zilele ceţoase şi tonice de dinaintea Crăciunului. Invariabil, Gloria era ocupată. Anthony era încă departe de a afla care anume straturi ale vieţii sociale o solicitau. Părea să nu aibă nici o importanţă. Participa la baluri de caritate semipublice organizate la mari hoteluri; o văzu de cîteva ori la petrecerile de la Sherry, iar o dată, cînd o aştepta să se îmbrace, doamna Gilbert îi expuse volubilă, apropo de obiceiul fiicei ei de a „ieşi în oraş“, un uluitor program de vacanţă incluzînd şase petreceri dansante, la care Anthony fusese invitat.

De cîteva ori o invită la prînz şi la ceai – ieşirile la ceai erau grăbite şi, cel puţin pentru el, dezamăgitoare, pentru că ea era somnoroasă şi nepăsătoare, incapabilă să se concentreze la ceva sau să rămînă atentă la remarcile lui. Cînd, după cîteva astfel de întîlniri cenuşii, el o acuză că îi strică serile, ea rîse şi îl scuti de la a lua ceaiul împreună în următoarele trei zile. Lui i se păru o idee infinit de bună.

Într-o duminică după-amiaza, chiar înaintea Crăciunului, el îi dădu telefon şi o prinse exact în momentul de acalmie de după o ceartă importantă, dar misterioasă: ea îl informă pe un ton în care se amestecau

amuzamentul şi mînia că dăduse un bărbat afară din apartamentul ei – aici Anthony făcu presupuneri furioase – şi că respectivul dădea o mică petrecere în cinstea ei chiar în acea seară, dar că ea, bineînţeles, nu se ducea. Astfel că Anthony o invită la cină.

— Hai să mergem undeva! propuse ea în timp ce coborau cu liftul. Aş vrea să văd un spectacol, tu nu?

Întrebînd la casa de bilete a hotelului, aflară că nu erau decît două „concerte“ de duminică seara.

— Sînt întotdeauna la fel, se plînse ea dezamăgită, aceiaşi comedianţi evrei bătrîni. Hai să mergem altundeva!

Pentru a-şi ascunde bănuiala vinovată că el ar fi trebuit să găsească un spectacol anume care să-i convină ei, Anthony adoptă o veselie încrezătoare.

— Mergem la un cabaret bun.

— Le-am văzut pe toate.

— Păi, o să găsim unul nou.

Era prost dispusă; era evident. Ochii ei gri aveau acum chiar culoarea granitului. Cînd nu vorbea, privea fix în faţă, ca şi cum în holul hotelului ar fi plutit o imagine dezgustătoare.

— Ei, hai atunci.

El urmă silueta ei, graţioasă chiar şi în haina grea de blană, afară din hotel, de unde luară un taxi. Cu aerul că ştie exact unde vrea să ajungă, ea îi spuse şoferului să o ia pe Broadway şi apoi spre sud. El încercă de cîteva ori să reia conversaţia, dar, cum ea se izolase într-o armură impenetrabilă de tăcere şi îi răspundea în propoziţii la fel de reci ca întunericul rece dinăuntrul taxiului, renunţă. Căzu şi el într-o dispoziţie asemănătoare, morocănoasă şi cenuşie.

La vreo zece cvartale pe Broadway ochii lui Anthony fură atraşi de o reclamă electrică mare, nouă, pe care scria „Maraton“ cu superbe litere galbene, împodobite cu flori şi frunze electrice care dispăreau şi apăreau alternativ deasupra străzii umede şi scînteietoare. Se aplecă şi bătu în fereastra şoferului, iar peste puţin timp primea informaţii de la un portar negru: Da, era un cabaret. Foarte bun cabaret. Ăl mai bun spectacol din oraş!

— Încercăm?

Oftînd, Gloria îşi aruncă ţigara prin portiera deschisă şi se pregăti s-o urmeze; apoi trecură pe sub reclama ţipătoare, pe sub un portal amplu, şi urcară cu un lift aglomerat către acest neştiut palat al plăcerii.

Veselele medii de viaţă ale celor foarte bogaţi şi foarte săraci, ale celor sclipitori şi ale infractorilor, ca să nu-i mai pomenim pe boemii foarte la modă în ultimul timp, sînt prezentate fetelor de liceu uluite din Augusta, Georgia sau Redwing, Minnesota, nu doar prin paginile pline de desene captivante ale suplimentelor teatrale de duminică, ci şi prin ochii şocaţi şi alarmaţi ai domnului Rupert Hughes sau ai altor cronicari ai ritmului nebun al Americii. Dar incursiunile Harlemului pe Broadway, nelegiuirile celor simpli şi bucuriile celor respectabili sînt rezervate numai cunoaşterii ezoterice a participanţilor înşişi.

Sîmbăta şi duminica noaptea circulă un pont care adună clasele morale de jos în locul pomenit în şoaptă – oamenii mici şi necăjiţi pe care caricaturiştii îi înfăţişează ca „Publicul“ sau „Clientul“. S-au asigurat că locul are trei calităţi: e ieftin, imită cu un fel de melancolie mecanică şi ţipătoare farsele strălucite din marile cafenele ale cartierului teatrelor şi – mai important decît orice altceva – e un loc în care ei pot „agăţa o fată drăguţă“, ceea ce înseamnă, desigur, că toţi sînt la fel de inofensivi, timizi şi neinteresanţi, din lipsă de bani sau imaginaţie.

Duminică noaptea se adună acolo acei oameni creduli, sentimentali, munciţi din greu şi prost plătiţi, avînd slujbe cu nume compuse: agenţi de pariuri, vînzători de bilete, şefi de birou, comis-voiajori şi, mai ales, funcţionari – funcţionari de la căile ferate, de la poştă, de la magazine, de la bursă, de la bancă. Lîngă ei sînt femeile lor penibil de afectate, chicotind şi făcînd gesturi exagerate, care se îngraşă alături de ei, le fac prea mulţi copii şi plutesc nemulţumite şi neajutorate pe marea incoloră a trudei şi speranţelor sfărîmate.

Dau nume acestor cabarete ţipătoare după vagoanele Pullman. „Maraton“! Nu sînt pentru ei numele senzuale luate de la cafenelele Parisului! Aici îşi aduc patronii docili femeile lor „drăguţe“, ale căror fantezii înfometate sînt prea dispuse să creadă că scena e destul de veselă şi animată, chiar uşor imorală. Asta e viaţa! Cui îi pasă de ziua de mîine?

Oameni părăsiţi!

Anthony şi Gloria se uitau la ei de pe scaunele lor. Celor patru persoane de la masa de lîngă ei tocmai li se alăturau alte trei, doi bărbaţi şi o fată care, în mod evident, întîrziaseră – iar manierele fetei făceau cît un studiu de sociologie naţională. Întîlnea cîţiva bărbaţi necunoscuţi şi era disperat de afectată. Prin gesturi, cuvinte şi de-abia vizibile clintiri ale pleoapelor sugera faptul că aparţine unei clase superioare celei cu care avea acum de-a face, că puţin mai înainte fusese, şi urma să se întoarcă imediat, într-o atmosferă mai înaltă, mai elevată. Era aproape dureros de rafinată – purta o pălărie după moda anului trecut, împodobită cu violete la fel de disperat de afectate şi de artificiale ca şi ea însăşi.

Anthony şi Gloria o priveau fascinaţi pe fată cum se aşază, lăsînd impresia că era prezentă doar din condescendenţă. Pentru *mine*, spuneau ochii ei, asta e practic o aventură în lumea mahalalelor, care va fi dată uitării cu rîsete şi mici regrete.

Şi celelalte femei se chinuiau să transmită impresia că, deşi erau la un loc cu mulţimea, nu făceau parte din ea. Acesta nu era unul din locurile cu care erau obişnuite; au intrat doar pentru că era aproape şi la îndemînă – tot restaurantul încerca să lase această impresie… cine ştie? Cu toţii treceau, încontinuu, dintr-o clasă în alta – femeile măritîndu-se adesea peste posibilităţile lor, bărbaţii dînd peste noapte de bogăţii opulente: un gen de reclamă înşelătoare destul de absurdă, ca un cornet de îngheţată înstelat. Între timp se întîlneau aici să mănînce, făcîndu-se că nu văd zgîrcenia cu care se schimbau feţele de masă şi indiferenţa actorilor de cabaret, majoritatea dintre ei în termeni foarte familiari cu chelnerii. Era clar că aceşti chelneri nu se temeau de clienţii lor. Te aşteptai ca dintr-o clipă-n alta să se aşeze la masa ta…

— Nu-ţi place aici? întrebă Anthony.

Faţa Goriei se animă şi, pentru prima oară în acea seară, fata zîmbi.

— Îmi place la nebunie, spuse ea sincer.

Era imposibil să te îndoieşti de asta. Ochii ei cenuşii cutreierau încoace şi încolo, adormiţi, leneşi sau atenţi, oprindu-se asupra fiecărui grup şi trecînd la următorul cu o bucurie neascunsă, iar Anthony avu ocazia să surprindă diferitele valenţe ale profilului ei, expresiile minunat de vii ale gurii şi distincţia autentică a feţei şi manierelor ei, care o făceau să pară o floare solitară într-o mare de bibelouri ieftine. Văzînd-o atît de fericită, un extraordinar sentiment îi inundă ochii şi îi făcu nervii să vibreze, înecîndu-l şi umplîndu-i gîtul cu o emoţie aspră. În jur se făcea linişte. Viorile şi saxofoanele neglijente, plînsetele ascuţite şi sfredelitoare ale unui copil din apropiere, vocea fetei cu pălărie violetă de la masa de alături, toate scăzură în intensitate şi se stinseră, ca şi luminile reflectate în podeaua strălucitoare – iar ei doi, i se părea lui, erau singuri şi complet izolaţi, în linişte. Prospeţimea obrajilor ei era ca o proiecţie diafană venită dintr-un tărîm al

umbrelor delicate şi tainice; mîna ei strălucind pe faţa de masă pătată era ca o scoică dintr-o mare îndepărtată, sălbatică şi virgină…

Apoi iluzia se sfărîmă ca un glob de sticlă; camera îl înconjură din nou, cu voci, feţe şi mişcări; strălucirea ţipătoare a luminilor de sus deveni reală, dramatică; începu să audă respiraţia ei înceată şi pe a lui însuşi, în ritm cu respiraţia celorlalte sute de oameni, înălţarea şi coborîrea piepturilor, eternele şi absurdele jocuri şi interludii, cuvintele şi frazele aruncate şi repetate – toate acestea îi deschiseră simţurile către presiunea sufocantă a vieţii –, iar apoi auzi vocea ei, calmă ca şi visul eteric pe care el îl lăsase în urmă.

— Aici e locul meu, murmură ea, oamenii ăştia sînt ca mine.

Pentru o clipă acesta păru un paradox sardonic şi inutil aruncat spre el peste distanţele insurmontabile cu care ea se înconjura. Transa ei se intensificase – ochii îi erau lipiţi de un violonist semit care îşi legăna umerii în ritmul celui mai melodios foxtrot al acelui an:

„Ceva… murmură…
Ding-ding-dong
În urechea ta…“

Ea vorbi din nou, din mijlocul acestei iluzii transparente a ei însăşi. Îl ului. Era ca o blasfemie în gura unui copil.

— Sînt ca şi ei – ca trandafirii japonezi şi hîrtia colorată sau ca muzica orchestrei ăsteia.

— Eşti o tînără proastă! exclamă el aprins.

Ea îşi scutură pletele blonde.

— Nu, nu sînt, *sînt* ca ei… Ar trebui să-ţi dai seama… Nu mă cunoşti.

Ezită, iar ochii ei se fixară brusc asupra lui, ca şi cum ar fi surprins-o să-l descopere acolo.

— Am în mine ceva din ceea ce tu ai numi vulgaritate. Nu ştiu de unde o am, dar există – o, lucruri de felul ăsta, culori strălucitoare şi obiecte ţipătoare. Aici pare a fi locul meu. Aceşti oameni m-ar plăcea şi m-ar lua aşa cum sînt, iar aceşti bărbaţi m-ar iubi şi m-ar admira, în timp ce oamenii inteligenţi m-ar analiza doar şi mi-ar spune că sînt aşa din cauza asta şi altfel din cauza cealaltă.

Pentru o clipă Anthony îşi dori cu ardoare s-o poată picta, s-o surprindă *acum*, aşa cum era, aşa cum, cu fiecare secundă care trecea, nu avea să mai poată fi niciodată.

— La ce te gîndeai? întrebă ea.

— Doar că nu sînt un realist, spuse el, apoi continuă, nu, doar romanticii păstrează lucrurile care merită păstrate.

Din profunda complexitate a lui Anthony răsări o înţelegere, nu una atavică sau obscură, şi aproape deloc fizică, o înţelegere rămasă din sentimentele multor generaţii de minţi, datorită căreia, în timp ce vorbea, îl privea în ochi şi îşi întorcea capul, ea îl mişcă aşa cum nu mai fusese mişcat vreodată. Învelişul care adăpostea sufletul ei dobîndise semnificaţie – asta era tot. Ea era un soare strălucitor, tot mai puternic, adunînd lumină şi strîngînd-o – iar apoi, după o eternitate, vărsînd-o printr-o privire fugară, printr-o bucată de propoziţie asupra acelei părţi a lui care preţuia frumuseţea şi iluzia.

1. Este vorba de fotbalul american, diferit de cel european.

2. Vernon şi Irene Castle, dansatori celebri din New York care au revoluţionat dansurile de societate, adaptîndu-le la noua muzică a anilor ’20.

3. Cuvînt inventat de autor pentru a descrie un cult habotnic. Răspunzînd unui fan, Fitzgerald a explicat că a fost inspirat de una din rudele lui, dar nu a vrut să o rănească dînd numele real al cultului.

4. Pronunţie greşită a numelui Patch.

5. Joc de cuvinte: *ancient soul* („suflet antic“) se pronunţă în engleză aproape la fel ca *ancient soil* („pământ străvechi“).

6. Richard Henry Dana (1815-1862), autorul unui roman de mare succes despre viaţa marinarilor, de inspiraţie autobiografică.

7. Pronunţie neglijentă pentru „Bounds“.

8. Charles-Maurice de Talleyrand-Périgord (17541838) – politician şi diplomat francez.

9. Titlul nobiliar al lui Francis Bacon, filosof şi om politic englez de marcă din secolul al XVI-lea.

10. *Jinks* este şi substantiv comun, cu sensul colocvial de distracţie, veselie zgomotoasă.

11. Dans popular urban din Brazilia, o combinaţie de polcă şi tango.

CAPITOLUL III

MAESTRUL SĂRUTURILOR

Încă din primii ani de studenţie, cînd lucra la *The Harvard Crimson*[1], Richard Caramel îşi dorise să scrie. Dar în ultimii ani de facultate se lăsase cuprins de iluzia arogantă că anumiţi oameni erau destinaţi unei anumite „misiuni“ şi că aceştia, ieşind în lume, vor îndeplini ceva măreţ, chiar dacă nu era prea clar ce anume, ceea ce va avea drept consecinţă fie răsplata veşnică, fie măcar satisfacţia personală de a se fi străduit pentru binele celor mulţi.

Această stare de spirit a însufleţit mult timp universităţile din America. Debutează, de obicei, cu imaturitatea şi credulitatea primului an – uneori chiar dinainte de intrarea la universitate. Apostoli prosperi, cunoscuţi pentru arta lor de a stîrni emoţii, cutreierau universităţile şi, înspăimîntînd turma credulă şi tocind flexibilitatea şi curiozitatea intelectuală care sînt scopul oricărei educaţii, induceau o misterioasă prezenţă a păcatului, făcînd apel la infracţiunile copilăriei şi la ameninţarea permanentă a „femeilor“. La aceste predici merg tinerii neobrăzaţi să rîdă şi să facă glume, iar cei timizi să înghită pastilele apetisante, care sînt inofensive dacă sînt administrate nevestelor de fermieri şi vînzătorilor de farmacie pioşi, dar care sînt un leac mai degrabă periculos pentru aceşti „viitori lideri ai omenirii“.

Această caracatiţă era suficient de puternică pentru a arunca o tentaculă după Richard Caramel. În anul de după absolvire ea îl trimise în mahalalele New Yorkului să piardă timpul, împreună cu cîţiva italieni dezorientaţi, ca

secretar al unei „Asociaţii pentru Salvarea Tinerilor Străini“. Lucră acolo un an, pînă cînd monotonia începu să-l apese. Străinii nu conteneau să vină – italieni, polonezi, scandinavi, cehi, armeni – cu aceleaşi defecte, aceleaşi feţe extraordinar de urîte şi aceleaşi mirosuri, deşi el avea impresia că acestea deveneau din ce în ce mai diverse şi mai grele odată cu trecerea timpului. Pînă la urmă, concluzia lui cu privire la utilitatea asociaţiei rămase nedecisă, însă cea privitoare la relaţia sa cu ea era clară şi hotărîtă. Orice tînăr disponibil, cu capul plin de ultima cruciadă, putea să facă ceea ce făcuse el însuşi pentru deşeurile Europei – şi era timpul să se apuce de scris.

Locuise într-un cămin al Y.M.C.A.[2] din centrul oraşului, dar după ce încetă să mai strice orzul pe gîşte se mută la periferia oraşului şi se angajă imediat ca reporter la *The Sun*. Lucră un an, publicînd din cînd în cînd, fără prea mare succes, cîte un articol într-un colţ de pagină, pînă cînd un incident nefericit puse capăt în mod peremptoriu carierei sale jurnalistice. Într-o după-amiază de februarie îl trimiseră să facă un reportaj despre o paradă a Escadronului A[3]. Deoarece ningea tare, se culcă în faţa unui foc zdravăn şi cînd se trezi scrise un articol neutru despre zgomotele înăbuşite pe care le făceau potcoavele în zăpadă… Îl predă la ziar. În dimineaţa următoare şeful secţiei mondene primi un exemplar subliniat al ziarului, pe care mai scria: „Dă-l afară pe cel care a scris asta“. Se pare că Escadronul A văzuse şi el ce zăpadă grea vine şi amînase parada pentru o altă zi.

O săptămînă mai tîrziu se apucă de *Amantul demon*…

În ianuarie, lunea anului, nasul lui Richard Caramel era tot timpul albastru, un albastru sardonic sugerînd vag flăcările învăluindu-l pe un păcătos. Cartea lui era aproape gata şi pe măsură ce avansa devenea tot mai solicitantă, sugînd energia din el pînă cînd ajunse să umble pe străzi cu un aer rătăcit, apăsat de propria lui umbră. Nu numai lui Anthony şi Maury le

împărtăşea speranţele, ambiţiile şi nehotărîrile lui, ci oricui putea fi convins să-l asculte. Vizita editori politicoşi, dar reticenţi, discuta despre carte cu cine se întîmpla să stea lîngă el la Harvard Club; Anthony chiar pretindea că fusese surprins, într-o duminică noaptea, dezbătînd rescrierea capitolului doi cu un controlor de bilete într-un colţ friguros şi deprimant al staţiei de metrou din Harlem. Ultimul dintre confidenţii lui era doamna Gilbert, care vorbea cu el la schimb, alternînd bilfismul cu literatura în discuţii aprinse.

— Shakespeare a fost bilfist, îl asigură ea cu un zîmbet rigid. O, da! Era bilfist. A fost dovedit.

La asta Dick păru un pic derutat.

— Dacă citeşti *Hamlet* nu poţi să nu-ţi dai seama.

— Ei, el… el trăia într-o epocă mai naivă… o epocă mai religioasă.

Dar ea nu se mulţumea cu jumătăţi de măsură.

— Da, mă rog, dar vezi că bilfismul nu e o religie. E ştiinţa tuturor religiilor.

Îi zîmbi sfidător lui Dick. Asta era butada preferată a credinţei ei. Era ceva în dispunerea cuvintelor care îi cucerea mintea cu asemenea putere încît propoziţia devenise superioară oricărei obligaţii de a o explica. Era posibil ca ea să fi acceptat orice idee pusă în această formulă strălucitoare – care probabil că nu era o formulă, era reducerea la absurd a oricărei formule.

Într-un tîrziu, dar cu atît mai savuros, venea rîndul lui Dick.

— Aţi auzit de ultima mişcare poetică. Sau nu? Ei, sînt mai mulţi tineri poeţi care se rup de vechile forme şi foarte bine fac. Ei, ceea ce voiam să spun e că romanul meu va declanşa o nouă mişcare în proză, un fel de renaştere.

— Sînt sigură că aşa va fi, radia doamna Gilbert. Sînt *sigură*. Am fost la Jenny Martin marţea trecută, ghicitoarea după care toată lumea e *nebună*. I-

am spus că nepotul meu lucrează la o operă şi ea mi-a spus că mă voi bucura să aflu că succesul ei va fi *extraordinar*. Dar nu te-a văzut niciodată şi nici n-a auzit despre tine – nici măcar *numele* nu ţi-l ştia.

După ce emise zgomotele adecvate pentru a-şi exprima uimirea faţă de acest fenomen extraordinar, Dick mătură la o parte subiectul ei, ca şi cum ar fi fost un poliţist de circulaţie abuziv, care, ca să spunem aşa, favoriza traficul lui.

— Sînt îngrijorat, mătuşă Catherine, o asigură el, chiar sînt. Toţi prietenii mă tachinează – ei, înţeleg ironia şi nu-mi pasă. Cred că un om trebuie să fie capabil să suporte tachinările. Dar mă bîntuie o anumită damnare, concluzionă el sumbru.

— Eşti un suflet antic, întotdeauna am spus.

— Poate că sînt.

Dick ajunsese în faza în care nu mai putea lupta, supunîndu-se. *Trebuia* să fie un suflet antic, îşi imagină el grotesc; atît de bătrîn încît să fie complet putrezit. Totuşi, repetarea frazei îl făcea să se simtă puţin încurcat şi îi dădea fiori neplăcuţi pe şira spinării. Schimbă subiectul.

— Unde e distinsa mea verişoară Gloria?

— Prin oraş pe undeva, cu cineva.

Dick făcu o pauză, se gîndi puţin, iar apoi, contorsionîndu-şi faţa în ceva ce începuse ca un zîmbet, dar apoi se transformă într-o încruntare groaznică, făcu un comentariu.

— Cred că prietenul meu Anthony Patch este îndrăgostit de ea.

Doamna Gilbert tresări, zîmbi cu o jumătate de secundă prea tîrziu, apoi şopti „Serios?“, ca un detectiv dintr-o piesă de teatru.

— Aşa *cred*, preciză Dick grav. E prima fată cu care îl văd atît de mult împreună.

— Păi, bineînţeles, spuse doamna Gilbert cu o nonşalanţă meticuloasă, că Gloria nu îmi face nici un fel de confidenţe. E foarte secretoasă. Între noi doi fie vorba – se aplecă în faţă cu prudenţă, în mod evident hotărîtă ca doar Cerul şi nepotul ei să îi audă mărturisirea –, între noi doi, mi-ar plăcea s-o văd aşezată la casa ei.

Dick se ridică şi începu să măsoare încăperea grav, cu mîinile îndesate nefiresc în buzunarele lui mari. Un tînăr scund, dinamic, cu o siluetă deja rotunjită.

— Nu pretind că aşa ar fi, înţelegi, spuse el către o gravură extrem de tipică hotelurilor, care la rîndul ei îi zîmbi amabil. Nu spun nimic din ce nu i-aş spune şi Gloriei. Dar cred că Anthony este interesat… extrem de interesat. Vorbeşte despre ea încontinuu. La oricine altcineva, ăsta ar fi un semn rău.

— Gloria e un suflet foarte tînăr, începu doamna Gilbert însufleţită, dar nepotul ei o întrerupse cu o sentinţă grăbită:

— Gloria ar fi o tînără complet nebună dacă nu s-ar mărita cu el.

Se opri şi se uită la ea; expresia feţei lui era ca un cîmp de luptă, plină de încreţituri şi gropiţe, strînsă şi tensionată ca şi cum ar fi vrut să compenseze prin sinceritate eventuala indiscreţie a cuvintelor lui.

— Gloria e sălbatică, mătuşă Catherine. E imposibil de controlat. Nu ştiu cum a reuşit, dar în ultimul timp şi-a făcut o grămadă de prieteni dintre cei mai ciudaţi. Nu pare să-i pese. Oamenii cu care îşi petrecea timpul înainte în New York erau…

Se opri să respire.

— Da-da-da, interveni doamna Gilbert, aproape fără să-şi mai ascundă interesul imens cu care asculta.

— Ei, continuă Richard Caramel grav, asta e. Vreau să spun că bărbaţii cu care ieşea şi oamenii cu care ieşea erau de primă mînă. Acum nu mai

sînt.

Doamna Gilbert clipea foarte repede – pieptul ei se zbătu, apoi se umflă şi rămase aşa o clipă, pentru ca odată cu expiraţia să izbucnească un torent de cuvinte.

Ştia, strigă ea încet; o, da, mamele văd lucrurile astea. Dar ce putea face? El ştia, doar, cum e Gloria. O cunoştea destul de bine ca să-şi dea seama cît de inutil era să încerci să te înţelegi cu ea. Gloria fusese răsfăţată – într-un mod absolut şi oarecum ciudat. De exemplu, fusese alăptată pînă la 3 ani, cînd probabil că ar fi putut să roadă şi oase. Poate că – nu se ştie niciodată – asta i-a dat sănătatea asta extraordinară şi *asprimea* temperamentului. De la 12 ani aduna băieţii în jurul ei, atît de mulţi… atît de mulţi că nu te mai puteai *mişca*. La 16 ani a început să meargă la dans la şcolile pregătitoare, iar apoi a venit facultatea; oriunde mergea, băieţi, băieţi, băieţi. La început, pînă să ajungă la 18 ani, erau atît de mulţi că nu ieşea nici unul în evidenţă, dar apoi a început să aleagă.

Ştia că avusese o serie de legături de-a lungul a aproximativ trei ani, probabil vreo zece cu totul. Uneori tinerii erau studenţi, alteori proaspăt absolvenţi de facultate – rezistau în medie cam cîteva luni fiecare, cu scurte atracţii trecătoare în pauzele dintre ei. O dată sau de două ori au rezistat mai mult, iar mama ei sperase ca ea să se logodească, dar de fiecare dată urma altul… altul…

Bărbaţii? O, îi face mizerabili, la propriu! Unul singur şi-a păstrat o anumită demnitate, deşi era doar un copil, micul Carter Kirby din Kansas City, care oricum era atît de înfumurat încît într-o după-amiază a reuşit să se smulgă cu ajutorul vanităţii sale, iar a doua zi a plecat spre Europa cu tatăl lui. Ceilalţi au fost nenorociţi. Nu păreau niciodată să-şi dea seama cînd ea se sătura de ei, iar Gloria devenea foarte rar detestabilă în mod intenţionat. Continuau să dea telefon, să-i scrie scrisori, să facă lungi călătorii după ea

prin ţară. Cîţiva dintre ei i se confesaseră doamnei Gilbert, spunîndu-i cu lacrimi în ochi că nu îşi vor reveni niciodată după Gloria… cel puţin doi dintre ei se căsătoriseră de atunci, şi totuşi… Dar Gloria, se pare, lovea mortal – pînă în ziua de azi domnul Carstairs dădea telefon o dată pe săptămînă şi îi trimitea flori, pe care ea nu se mai deranja să le refuze.

De cîteva ori, de două cel puţin, doamna Gilbert ştia că lucrurile ajunseseră pînă la decizia de a se logodi – cu Tudor Baird şi acel tînăr Holcome din Pasadena. Ştia sigur că aşa se întîmplase, pentru că – asta rămîne între ei –, pentru că venise acasă pe neaşteptate şi îi găsise, mă rog, ca şi cum ar fi fost mai mult decît logodiţi. Nu îi spusese nimic fiicei ei, desigur. Avea delicateţea ei şi, în plus, de fiecare dată aşteptase ca în cîteva săptămîni să vină un anunţ oficial. Dar anunţul n-a venit niciodată; în schimb, venea un nou tînăr.

Scene! Tineri măsurînd podeaua bibliotecii ca nişte lei în cuşcă! Tineri holbîndu-se unul la celălalt în timp ce unul venea, iar altul pleca! Tineri sunînd la telefon pînă la exasperare, cărora trebuia să le închizi! Tineri ameninţînd cu America de Sud!… Tineri scriind cele mai jalnice scrisori! (Nu dezvoltă subiectul, dar Dick îşi imagină că doamna Gilbert aruncase un ochi pe unele dintre aceste scrisori.)

…Iar Gloria, printre lacrimi şi rîsete, tristă, fericită, impasibilă sau îndrăgostită, disperată, nervoasă, calmă, printre returnări de cadouri, înlocuiri ale pozelor înrămate cu altele şi băi fierbinţi, o lua de la capăt – cu următorul.

Această situaţie se prelungise, începînd să se permanentizeze. Nimic nu o afecta pe Gloria, nu o schimba şi nu o mişca. Iar apoi, într-o zi, o informă din senin pe mama ei că studenţii începuseră s-o plictisească. Categoric, nu mai avea să meargă la petrecerile dansante de la universitate.

Aşa începu schimbarea – nu neapărat a obiceiurilor ei, căci dansa şi se întîlnea cu bărbaţi la fel de mult ca înainte – dar erau altfel de întîlniri. Înainte fusese vorba de un fel de mîndrie, despre vanitatea ei. Fusese, probabil, cea mai apreciată şi dorită frumuseţe din ţară. Gloria Gilbert din Kansas City! Exploatase lucrul acesta fără milă – savurînd mulţimile din jurul ei, felul în care cei mai doriţi bărbaţi o remarcau; savurînd gelozia aprinsă a celorlalte fete; savurînd extraordinarele, ca să nu spunem scandaloasele, dar, mama ei era fericită să poată spune, cu totul nefondatele zvonuri despre ea – de exemplu, că într-o noapte intrase în piscina de la Yale într-o rochie de seară de mătase.

Apoi, după ce savurase acest joc cu o vanitate aproape masculină – era ca orice carieră de un succes ameţitor –, păru să nu-i mai pese. Se retrase. Ea, care dominase nenumărate petreceri, care trecuse ca o boare prin atîtea săli de bal, stîrnind admiraţia atîtor ochi, deveni indiferentă. Cel care se îndrăgostea acum de ea era concediat pe loc, aproape furios. Ieşea, apatică, doar cu cei mai şterşi bărbaţi. Rupea încontinuu logodne, dar nu ca în trecut, cu siguranţa rece că ea e de neatins şi că bărbatul pe care îl insultase se va întoarce la ea ca un animal domestic – ci cu indiferenţă, fără dispreţ sau mîndrie. Rareori se mai năpustea asupra bărbaţilor – acum doar căsca lîngă ei. Mamei ei i se părea – şi era atît de ciudat – i se părea că se răcise.

Richard Caramel asculta. La început rămăsese în picioare, dar cum povestea mătuşii lui devenea tot mai complexă – aici fiind plivită de toate referinţele colaterale la cît de tînăr e sufletul Gloriei şi la propriile tulburări emoţionale ale doamnei Gilbert – îşi trase un scaun şi ascultă calm cum ea depăna – printre lacrimi şi suspine neajutorate – firul lung al vieţii Gloriei. Cînd ajunse la povestea ultimului an, o poveste cu mucuri de ţigară lăsate prin tot New Yorkul, în mici scrumiere inscripţionate „Midnight Frolic“ şi „Justine Johnson’s Little Club“, Dick începu să dea din cap încet, apoi din

ce în ce mai repede, pînă cînd, în timp ce ea termina pe o notă de staccato, acesta zvîcnea absurd în sus şi în jos, precum capul legat cu sîrmă al unei păpuşi, aproape lipsit de expresie.

Într-un fel, trecutul Gloriei era o poveste veche pentru el. O urmărise cu ochi de jurnalist, căci voia să scrie, într-o bună zi, o carte despre ea. Dar în acest moment privea lucrurile prin prisma familiei. Ar fi vrut să ştie, mai ales, cine era acest Joseph Bloeckman cu care o văzuse de cîteva ori; şi cine erau cele două fete cu care era tot timpul împreună, „această“ Rachael Jerryl şi „această“ domnişoară Kane – domnişoara Kane, cu siguranţă, nu era genul cu care Gloria să se întovărăşească!

Dar ocazia trecuse. După ce urcase muntele îndelungatei sale povestiri, doamna Gilbert era pe cale să alunece rapid pe trambulina leşinului. Ochii ei erau ca cerul albastru văzut prin două ferestre roşii, rotunde. Carnea din jurul gurii îi tremura.

Iar în acel moment uşa se deschise şi Gloria intră în cameră, împreună cu cele două domnişoare pomenite.

DOUĂ TINERE FEMEI

— A!

— Bună ziua, doamnă Gilbert!

Domnişoara Kane şi domnişoara Jerryl sînt prezentate domnului Richard Caramel. „El e Dick“ (rîsete).

— Am auzit atît de multe despre dumneavoastră, spune domnişoara Kane printre chicoteli şi exclamaţii.

— Bună ziua, spune domnişoara Jerryl timid.

Richard Caramel se mişcă prin cameră ca şi cum silueta lui ar fi mai atrăgătoare în felul acesta. E sfîşiat între cordialitatea lui naturală şi faptul

că le consideră pe aceste fete destul de banale – nicidecum genul de înaltă societate.

Gloria a dispărut în dormitorul ei.

— Luaţi loc, spune amabilă doamna Gilbert, care între timp şi-a revenit. Faceţi-vă comode.

Lui Dick îi e teamă că va spune ceva despre vîrsta sufletului lui, dar îşi uită neliniştile în timp ce le interoghează conştiincios, ca un adevărat romancier, pe cele două fete.

Muriel Kane provine dintr-o familie în ascensiune din East Orange. E mai degrabă scundă decît mică, oscilînd temerar între a fi mai plinuţă şi prea grasă. Are părul negru, cu o coafură complicată. Asta, împreună cu ochii ei mari, frumoşi, şi cu buzele prea roşii o fac să semene cu Theda Bara, cunoscuta actriţă de film. Oamenii îi spuneau tot timpul că e un „vampir“, iar ea îi credea. Bănuia şi spera în acelaşi timp că le e frică de ea, şi făcea tot posibilul să creeze întotdeauna senzaţia de pericol. Un om cu imaginaţie putea vedea steagul roşu pe care ea îl purta, fluturîndu-l sălbatic şi rugător – şi, din păcate, fără rezultate. Era de asemenea extraordinar de promptă: ştia ultimele melodii, pe toate chiar – şi cînd una dintre ele se auzea la fonograf, se ridica în picioare şi îşi legăna umerii înainte şi înapoi, pocnind din degete, iar dacă nu era muzică, se acompania singură, murmurînd.

Şi conversaţia ei era la fel de promptă: „Nu mă interesează“, spunea ea, „Dacă-mi bat capul prea mult, îmi stric silueta“ şi, repetat, „Nu-mi pot stăpîni picioarele cînd aud muzica asta. O, Doamne!“.

Avea unghiile prea lungi şi prea dichisite, lustruite pînă la un roz sălbatic, nefiresc. Hainele, de asemenea, erau prea strîmte, prea stilate, prea aprinse, ochii prea şmecheri, zîmbetul modest prea fals. Era atît de afectată, din cap pînă-n picioare, încît aproape că-ţi făcea milă.

Cealaltă fată, mai în vîrstă, avea în mod evident o personalitate mai complexă. Era o evreică excelent îmbrăcată, cu păr negru şi o paloare adorabilă. Părea timidă şi distrată, iar aceste două calităţi accentuau un anumit farmec delicat care plutea în jurul ei. Familia ei era episcopaliană[4], avea cinci magazine elegante pentru femei pe Fifth Avenue şi locuia într-un apartament superb pe Riverside Drive. Lui Dick i se păru, după cîteva momente, că încerca să o imite pe Gloria, şi se miră că oamenii aleg invariabil să imite persoane inimitabile.

— Ne-am distrat *fantastic*! exclamă Muriel entuziasmată. În spatele nostru în autobuz era o nebună. Era extraordinar de nemaipomenit de *ţicnită*! Vorbea singură încontinuu despre ce o să-i facă nu ştiu cui sau la nu ştiu ce. Eu eram *teri*fiată, dar Gloria pur şi simplu *nu voia* să se dea jos!

Doamna Gilbert deschise gura, uluită.

— Serios?

— Da, era nebună. Dar nici o problemă, nu ne-a făcut nimic. Şi urîtă! Doamne! Un bărbat de vizavi de noi a zis că doar asistentele de noapte din azilele de orbi ar trebui să aibă feţe ca a ei, şi noi am *murit de rîs*, normal, aşa că a încercat să ne agaţe!

În acea clipă Gloria apăru din dormitor şi toţi ochii se întoarseră spre ea, la unison. Cele două fete trecură în planul al doilea, fără ca nimeni să bage de seamă.

— Vorbeam despre tine, spuse Dick repede, mama ta şi cu mine.

— Mda, spuse Gloria.

Urmă o pauză, apoi Muriel se întoarse spre Dick.

— Eşti un mare scriitor, nu-i aşa?

— Sînt scriitor, mărturisi Dick modest.

— Întotdeauna am spus, remarcă Muriel serioasă, că dacă aş avea vreodată timp să pun pe hîrtie toate experienţele mele ar ieşi o carte

grozavă.

Rachael chicoti aprobator; Richard Caramel se înclină ceremonios. Muriel continuă:

— Dar nu înţeleg cum poţi să stai şi să faci asta. Şi poezia! Isuse, nu pot face două versuri să rimeze. Ei, dar ce contează!

Richard Caramel se abţinu cu greu să nu rîdă. Gloria mesteca bomboane de gumă şi se uita prost dispusă pe fereastră. Doamna Gilbert îşi drese vocea şi zîmbi:

— Dar, vezi – spuse ea ca şi cum ar fi făcut o constatare ştiinţifică –, tu nu eşti un suflet antic, ca Richard.

Sufletul Antic răsuflă uşurat – în sfîrşit, trecuse.

Apoi, ca şi cum se gîndise la asta în ultimele cinci minute, Gloria zise:

— O să dau o petrecere.

— O, pot să vin şi eu? strigă Muriel, cu o îndrăzneală glumeaţă.

— O cină. Şapte oameni: Muriel, Rachael şi cu mine, tu, Dick, Anthony şi acel om pe nume Noble – îmi place de el – şi Bloeckman.

Muriel şi Rachael se entuziasmară, chicotind încet. Doamna Gilbert clipi, zîmbind. Cu un aer nonşalant, Dick interveni cu o întrebare:

— Gloria, cine e acest tip, Bloeckman?

Simţind o uşoară ostilitate, Gloria se întoarse spre el.

— Joseph Bloeckman? E omul industriei cinematografice. Vicepreşedinte la „Films Par Excellence“. El şi cu tata au o grămadă de afaceri împreună.

— O!

— Ei, veniţi toţi?

Veneau toţi. Data a fost fixată în mai puţin de o săptămînă. Dick se ridică şi îşi aranjă pălăria, haina şi fularul, zîmbind generic.

— Pa-pa, spuse Muriel făcîndu-i vesel semn cu mîna, sună-mă cîndva.

Richard Caramel roşi pentru ea.

DEPLORABILUL SFÎRŞIT AL CAVALERULUI O'KEEFE

Era luni şi Anthony o scoase pe Geraldine Burke la masă, la Beaux Arts; apoi merseră la apartamentul lui, iar el trase măsuţa cu rotile, pe care îşi ţinea băutura şi alese vermut, gin şi absint, pentru un stimulent ca la carte.

Geraldine Burke, plasatoare la Keith, fusese distracţia lui în ultimele luni. Îi plăcea de ea pentru că cerea atît de puţin; devenise reticent faţă de fetele de categoria lui după o lamentabilă legătură de vara trecută, cînd, după vreo cîteva sărutări, descoperise că se aştepta de la el o cerere în căsătorie. Era cît se poate de uşor să începi să le vezi imperfecţiunile, fie unele trăsături fizice mai grosiere, fie lipsa unei anumite delicateţi personale – dar o fată plasatoare la Keith era tratată cu totul altfel. Oamenii pot tolera la un servitor calităţi care la o cunoştinţă din lumea lor ar fi de neiertat.

Ghemuită la capătul canapelei, Geraldine îl privea cu ochii oblici, întredeschişi.

— Bei tot timpul, nu-i aşa? spuse ea brusc.

— Păi, presupun că da, răspunse Anthony cumva surprins. Tu nu?

— Nu. Merg uneori la petreceri – ştii, cam o dată pe săptămînă, dar beau numai două sau trei pahare. Tu şi prietenii tăi beţi tot timpul. Mă gîndesc că o să vă distrugeţi sănătatea.

Anthony era oarecum mişcat.

— Ei, ce drăguţ că-ţi faci griji pentru mine!

— Păi da, îmi fac.

— Nu beau chiar atît de mult, declară el. Luna trecută n-am băut o picătură timp de trei săptămîni. Şi nu mă îmbăt decît cam o dată pe

săptămînă.

— Dar bei ceva în fiecare zi şi ai doar douăzeci şi cinci de ani. N-ai nici o ambiţie? Gîndeşte-te cum o să fii la patruzeci.

— Sper sincer să nu trăiesc atît de mult.

Ea plescăi cu limba.

— Eşti nebuuun! spuse apoi, în timp ce el îşi pregătea încă un cocteil. Eşti cumva rudă cu Adam Patch?

— Da, e bunicul meu.

— Serios?

Era vădit încîntată.

— Absolut.

— Ce chestie. Tatăl meu a lucrat pentru el.

— E un bătrîn ciudat.

— E drăguţ? întrebă ea.

— Ei, în viaţa privată e rareori neplăcut, dacă nu are motiv.

— Mai spune-mi despre el.

— Păi, stătu Anthony să se gîndească, e complet scofîlcit şi mai are ceva rămăşiţe de păr cenuşiu, care stau tot timpul de parcă le-ar bate vîntul. E foarte moral.

— A făcut mult bine, spuse Geraldine foarte gravă.

— Pe dracu'! comentă Anthony. E un măgar pios – un prost.

Dar mintea ei zburase deja spre alt subiect.

— De ce nu stai cu el?

— De ce nu stau într-o pensiune metodistă?

— Eşti nebuuun!

Plescăi din nou ca să-şi exprime dezaprobarea. Anthony se gîndi cît de morală era în sufletul ei această fiinţă orfană – şi cît de morală va fi şi după ce va trece inevitabilul val care o va mătura de pe plaja respectabilităţii.

— Îl urăşti?

— Mă întreb şi eu. Nu mi-a plăcut niciodată. Nu-ţi plac niciodată cei care fac ceva pentru tine.

— El te urăşte?

— Draga mea Geraldine, replică Anthony încruntîndu-se în glumă, mai bea un cocteil. Îl irit. Dacă fumez o ţigară intră în cameră adulmecînd. E snob, plictisitor şi uneori ipocrit. Probabil că nu ţi-aş spune toate astea dacă n-aş fi băut cîteva pahare, dar bănuiesc că nu are nici o importanţă.

Pe Geraldine o interesa în continuare subiectul. Ţinea între degetul mare şi arătător paharul de băutură neatins, privindu-l pe Anthony cu un fel de admiraţie.

— Ce vrei să spui prin ipocrit?

— Păi, spuse Anthony enervat, poate că nu e. Însă nu-i plac lucrurile care-mi plac mie, aşa că, din punctul meu de vedere, e neinteresant.

— Hm.

Curiozitatea ei părea, în sfîrşit, satisfăcută. Se lăsă la loc pe canapea şi sorbi din cocteil.

— Eşti ciudat, comentă ea gînditoare. Şi vor toate să se mărite cu tine pentru că bunicul tău e bogat?

— Nu, nu vor – dar dacă ar vrea, eu nu le-aş condamna. Însă, oricum, eu n-am de gînd să mă căsătoresc.

Ea se arătă neîncrezătoare.

— Într-o bună zi o să te îndrăgosteşti. Da, aşa o să fie – ştiu eu.

Dădu din cap plină de înţelepciune.

— Ar fi stupid din partea mea să fiu prea încrezător. Asta l-a pierdut pe cavalerul O’Keefe.

— Cine era O’Keefe?

— O creaţie a superbei mele minţi. Singura mea creaţie, acest cavaler.

— Nebuuun! murmură ea glumeţ, folosindu-se de scara de frînghie cu ajutorul căreia traversa golurile şi reuşea să se ţină după cei cu o inteligenţă superioară.

Inconştient, avea senzaţia că astfel elimina distanţele şi putea rămîne în contact cu cei la a căror imaginaţie nu avea acces.

— A, nu, obiectă Anthony, nu, Geraldine. Nu trebuie să faci pe condescendenta cu cavalerul. Nu ţi-l mai prezint dacă nu te simţi în stare să-l înţelegi. În plus, sînt oarecum stînjenit de reputaţia lui îndoielnică.

— Cred că pot să înţeleg orice are cît de cît sens, răspunse Geraldine puţin iritată.

— În acest caz, există mai multe episoade din viaţa cavalerului care te-ar putea amuza.

— Ei bine?

— Moartea lui subită a fost cea care m-a făcut să mă gîndesc la el şi să îl aduc în conversaţie. Detest să ţi-l prezint începînd cu sfîrşitul, dar pare inevitabil ca acest cavaler să intre cu spatele în viaţa ta.

— Ei, ce s-a întîmplat cu el? A murit?

— Întocmai! A murit astfel. Era irlandez, Geraldine, un irlandez semificţional – genul sălbatic, cu pantofi de piele şi păr roşcat. Fusese exilat din Erin în ultimele zile ale aristocraţiei şi, desigur, trecuse în Franţa. Acum, Geraldine, cavalerul O'Keefe avea, ca şi mine, o slăbiciune. Era extrem de sensibil la femei de toate felurile şi condiţiile. Pe lîngă că era sentimental, era şi romantic, un tip vanitos, plin de pasiuni sălbatice, puţin chior de un ochi şi aproape orb ca un liliac la celălalt. Dar un astfel de bărbat care cutreieră lumea e la fel de neajutorat ca un leu fără dinţi, astfel încît, de-a lungul a 20 de ani, cavalerul a fost nenorocit de un şir de femei care l-au urît, l-au folosit, l-au plictisit, l-au exasperat, l-au îmbolnăvit, i-au cheltuit banii şi şi-au bătut joc de el – pe scurt, după cum spune lumea, l-au

iubit. Asta nu era bine, Geraldine, iar cum cavalerul, în afara acestei singure slăbiciuni, acestei sensibilităţi exagerate, era un om plin de substanţă, a decis să scape, o dată pentru totdeauna, de aceste neajunsuri. În acest scop s-a dus la o mănăstire vestită din Champagne, numită – mă rog, numită anacronic – Sf. Voltaire. Aici regula era ca nici un călugăr să nu coboare la parterul mănăstirii atît timp cît trăia, ci să rămînă, în rugăciune şi contemplaţie, în unul dintre cele patru turnuri, numite după cele patru porunci ale codului mănăstirii: Sărăcie, Castitate, Supunere şi Tăcere. În ziua în care urma să-şi ia adio de la lume, cavalerul era extrem de fericit. Îi lăsă proprietarei toate cărţile lui în greacă, iar sabia i-o trimise, într-o teacă de aur, regelui Franţei; toate amintirile lui din Irlanda i le dădu tînărului hughenot care vindea peşte pe strada pe care locuia. Apoi călări spre Sf. Voltaire, îşi ucise calul la poartă şi oferi trupul acestuia bucătarului mănăstirii. La ora cinci în acea seară se simţi, pentru prima dată, eliberat – eliberat, pentru totdeauna, de sex. Nici o femeie nu putea intra în mănăstire; nici un călugăr nu putea coborî mai jos de primul etaj. Astfel încît urcă scara în spirală care ducea la chilia sa din vîrful Turnului Castităţii, oprindu-se pentru o clipă în faţa unei ferestre deschise, aflate la vreo 15 metri de drumul de dedesubt. Cît de frumoasă era, se gîndi el, această lume pe care o părăsea, razele aurii ale soarelui scăldînd cîmpurile nesfîrşite, şirurile de copaci din depărtare, viile verzi şi tăcute, toată întinderea plină de prospeţime din faţa lui. Îşi puse coatele pe ambrazura ferestrei şi privi la drumul şerpuit. Numai că tocmai atunci se întîmplă ca, pe acel drum de lîngă mănăstire, să treacă Thérèse, o tînără ţărancă de şaisprezece ani din satul vecin. Cu cinci minute mai devreme, micuţa panglică cu care era legat ciorapul de pe frumosul ei picior stîng se rupsese. Fiind o fată foarte pudică, se gîndise să aştepte pînă ajunge acasă ca s-o lege, dar o deranja atît de mult încît simţi că nu mai poate îndura. Astfel că, lîngă Turnul Castităţii, se

oprise şi, cu un gest fermecător, îşi ridicase rochia – cît mai puţin posibil, trebuie să spunem spre cinstea ei – ca să-şi prindă ciorapul. Sus în turn, ultimul sosit la vechea mănăstire Sf. Voltaire se aplecă pe fereastră, ca şi cum ar fi fost tras de o mînă gigantică. Se aplecă mai mult şi mai mult, pînă cînd una din pietre cedă sub greutatea lui şi se desprinse din locaşul ei cu un sunet înfundat, prăfos, iar cavalerul O'Keefe se prăvăli cu capul înainte, apoi într-o amplă şi copleşitoare rostogolire, către pămînt şi către pedeapsa veşnică. Thérèse a fost atît de afectată de această întîmplare încît a fugit acasă, iar în următorii zece ani petrecu o oră în fiecare zi rugîndu-se în secret pentru sufletul călugărului care îşi rupsese simultan gîtul şi legămintele în acea nefericită după-amiază de duminică. Fiind bănuit de sinucidere, cavalerul O'Keefe nu a fost înmormîntat în pămînt sfinţit, ci aruncat pe un cîmp din apropiere, unde fără îndoială că a îmbunătăţit calitatea solului pentru mulţi ani de atunci încolo. Acesta a fost sfîrşitul prematur al unui foarte curajos şi galant cavaler. Ce părere ai, Geraldine?

Dar Geraldine, care pierduse şirul de mult, putu doar să zîmbească şmechereşte, să îl ameninţe cu degetul şi să repete formula ei magică:

— Eşti nebun, spuse ea, nebuuun!

Faţa lui uscăţivă arăta bunătate, se gîndi ea, iar ochii erau mai degrabă blînzi. Îi plăcea de el pentru că era arogant fără să fie înfumurat şi pentru că, spre deosebire de ceilalţi bărbaţi pe care îi întîlnea la cinematograf, detesta să se dea în spectacol. Ce poveste ciudată, fără sens! Dar îi plăcuse partea despre ciorap!

După al cincilea cocteil el o sărută şi petrecură următoarea oră cu rîsete, mîngîieri şăgalnice şi accese de pasiune pe jumătate înăbuşite. La patru şi jumătate ea spuse că avea o întîlnire şi se duse la baie să-şi aranjeze părul. Nu-l lăsă să-i cheme un taxi, iar în pragul uşii se opri pentru o clipă.

— Te vei căsători, insistă ea, aşteaptă şi ai să vezi.

Anthony se juca cu o minge de tenis veche, pe care o bătu de podea de cîteva ori înainte să îi răspundă cu o uşoară aciditate:

— Eşti o mică proastă, Geraldine.

Ea îi zîmbi provocator.

— Da, aşa crezi tu? Facem pariu?

— Asta ar fi ridicol.

— Da, serios? Ei bine, eu pun pariu că vei găsi pe cineva cu care să te căsătoreşti în mai puţin de un an.

Anthony izbi mingea de podea cu putere. Asta era una din zilele lui bune, se gîndi ea; un fel de intensitate înlocuise melancolia din ochii lui negri.

— Geraldine, spuse el după mai mult timp, în primul rînd că nu am pe nimeni cu care să vreau să mă însor; în al doilea rînd, nu am destui bani ca să întreţin două persoane; în al treilea rînd, dezaprob total căsătoria pentru oameni ca mine; în al patrulea rînd, mă dezgustă fie şi numai ideea.

Dar Geraldine doar îşi îngustă ochii ca şi cum ar fi ştiut ea mai bine, plescăi din nou şi spuse că trebuie să plece. Era tîrziu.

— Sună-mă cît mai curînd, îi aminti ea în timp ce el o săruta de rămas-bun, că nu m-ai mai sunat de trei săptămîni.

— Aşa o să fac, promise el cu căldură.

Închise uşa şi se întoarse în cameră, unde rămase puţin pe gînduri, strîngînd încă mingea în mînă. Urma una din singurătăţile lui, în care umbla pe străzi sau stătea la birou, rozînd apatic şi deprimat capătul unui creion. Era o concentrare asupra lui însuşi lipsită de linişte, o nevoie de a se exprima lipsită de debuşeu, o senzaţie a timpului gonind pe lîngă el, neîncetat şi risipitor – uşurată doar de convingerea că nu era nimic de risipit, pentru că toate eforturile şi încercările erau la fel de lipsite de valoare.

Gîndi cu voce tare, brusc şi pasional, deoarece era confuz şi se simţea jignit:

— Nici *vorbă* să mă însor, *Dumnezeule*!

Aruncă violent spre perete mingea de tenis, care trecu milimetric pe lîngă veioză şi, după ce mai ricoşă de cîteva ori, se opri cuminte pe podea.

LUMINA RECLAMELOR ŞI A LUNII[5]

Pentru cină Gloria rezervase o masă la restaurantul Cascades de pe acoperişul hotelului Biltmore, iar cînd bărbaţii se întîlniră în hol puţin după opt, „acel individ, Bloeckman“, era ţinta a şase ochi masculini. Era un evreu solid, roşu în obraji, de vreo treizeci şi cinci de ani, cu o faţă expresivă şi păr de culoarea nisipului – fără îndoială, la majoritatea întîlnirilor de afaceri personalitatea lui ar fi fost considerată agreabilă. Se apropie vioi de cei trei bărbaţi mai tineri, care fumau împreună în timp ce îşi aşteptau gazda, şi se prezentă singur cu o siguranţă de sine un pic prea apăsată. Nu era clar dacă receptase uşoara răceală cu care îl primiră aceştia – nu lăsase să se vadă nici un semn că ar fi perceput-o.

— Sînteţi rudă cu Adam J. Patch? îl întrebă pe Anthony, suflînd pe nările lărgite două fuioare subţiri de fum.

Anthony aprobă, zîmbind abia vizibil.

— E un om deosebit, declară Bloeckman cu tărie. Un adevărat american.

— Da, încuviinţă Anthony, fără îndoială.

„Detest oamenii ăştia care parcă nu au fost copţi destul“, se gîndi el rece. „Parcă ar fi fiert! Ar trebui băgaţi înapoi în cuptor; încă un minut la copt şi totul ar fi în regulă.“

Bloeckman îşi privi ceasul.

— Fetele astea ar cam trebui să apară…

Anthony aşteptă ţinîndu-şi răsuflarea, iar în cele din urmă veni şi continuarea:

— …dar, pe de altă parte, spuse Bloeckman cu un zîmbet larg, ştiţi cum sînt femeile…

Cei trei tineri dădură din cap; Bloeckman privea nonşalant în jurul său, fixînd critic plafonul, iar apoi trecînd mai departe. Expresia lui o îmbina pe cea a unui fermier din Vest care îşi estimează recolta de grîu cu cea a unui actor care se întreabă dacă este observat – comportamentul public al oricărui bun american. După ce îşi încheie examinarea se întoarse rapid spre trioul reticent, hotărît să îi atace exact în punctul sensibil.

— Sînteţi studenţi?… Mda, Harvard. Am auzit că băieţii de la Princeton v-au bătut la hochei.

Săracul. Trăsese iar pe lîngă. Absolviseră de trei ani şi nu urmăreau decît meciurile de fotbal. Nu se ştie dacă, după această înţepătură eşuată, domnul Bloeckman a sesizat atmosfera cinică din jurul său, pentru că…

Sosi Gloria, apoi Muriel şi Rachael. După un „Salut, oameni buni!“ aruncat de Gloria în grabă şi repetat de celelalte două fete, intrară toate trei la garderobă.

O clipă mai tîrziu Muriel apăru într-o ţinută elaborată şi *se strecură* spre ei. Se simţea în elementul ei: avea părul negru pieptănat pe spate, ochii şi mai negri datorită machiajului şi mirosea puternic a parfum. Făcuse tot posibilul să arate ca o sirenă sau, mai popular, o „vampă“ – o consumatoare de bărbaţi, o femeie lipsită de scrupule şi afecte jucîndu-se cu sentimentele. Ceva din intensitatea încercării ei îl fascină pe Maury la prima vedere – o femeie cu şolduri largi afectînd o agilitate de panteră! În cele trei minute cît o mai aşteptară şi pe Gloria şi, presupunînd cu oarecare bunăvoinţă, pe Rachael, nu îşi putu dezlipi ochii de la ea. Îşi întorcea capul într-o parte,

coborîndu-şi genele şi muşcîndu-şi buza de jos, într-o uimitoare reprezentaţie de timiditate. Cu mîinile aşezate pe coapse, se legăna dintr-o parte în alta, spunînd:

— Aţi mai auzit un jazz atît de minunat? Pur şi simplu nu-mi pot stăpîni umerii cînd îl aud.

Domnul Bloeckman aplaudă galant.

— Ar trebui să fii pe scenă.

— Mi-ar plăcea asta! strigă Muriel. O să mă susţii?

— Absolut.

Muriel încetă, cu o expresie de bună-cuviinţă, să se mai legene şi se întoarse spre Maury, întrebîndu-l ce „văzuse“ anul acesta. El înţelese întrebarea ca referindu-se la lumea teatrului, astfel că începură un schimb vesel şi energic de titluri, în felul următor:

MURIEL: Ai văzut *Cîrligul inimii mele*?

MAURY: Nu, n-am văzut-o.

MURIEL: (*Pasionată*) E minunată! Trebuie s-o vezi.

MAURY: Ai văzut *Omar, meşterul de corturi*?

MURIEL: Nu, dar am auzit că e minunată. De-abia aştept s-o văd. Ai văzut *Frumoasă şi iubitoare*?

MAURY: (*Cu speranţă*) Da.

MURIEL: Nu mi s-a părut prea bună. E mizerabilă.

MAURY: (*Încet*) Da, e adevărat.

MURIEL: Dar am fost la *În limitele legii* seara trecută şi mi-a plăcut. Ai văzut *Micuţa cafenea*…?

Continuară pînă cînd terminară toate piesele. Între timp, Dick intrase în vorbă cu domnul Bloeckman, hotărît să extragă eventualul aur din acest minereu puţin promiţător.

— Am auzit că noile romane sînt vîndute industriei cinematografice imediat cum apar.

— E adevărat. Desigur, la un film principalul e să aibă o poveste puternică.

— Presupun că da.

— Foarte multe romane sînt pline de vorbărie şi psihologie. Desigur că acestea nu ne interesează prea mult. E foarte greu să faci aşa ceva să arate interesant pe peliculă.

— Vreţi mai ales intrigi, spuse Richard radios.

— Bineînţeles. Mai ales intrigi…

Se opri şi îşi întoarse privirea. Îi făcu şi pe ceilalţi să se oprească, avertizîndu-i cu degetul. Gloria ieşea din garderobă, urmată de Rachael.

Printre alte lucruri, se vădi în cursul cinei că Joseph Bloeckman nu dansa niciodată, dar îşi petrecea timpul în care cînta muzica uitîndu-se la ceilalţi cu îngăduinţa plictisită a adultului aflat printre copii. Era un om demn şi mîndru. Născut la München, îşi începuse cariera în America vînzînd alune la un circ ambulant. La optsprezece ani prezenta un spectacol de bîlci, apoi deveni directorul acestuia şi, nu după mult timp, proprietarul unui vodevil de mîna a doua. În momentul în care filmul depăşea stadiul de curiozitate, devenind o industrie promiţătoare, Bloeckman era un tînăr ambiţios de douăzeci şi şase de ani cu ceva bani de investit, avînd o persistentă dorinţă de a se îmbogăţi şi o bună experienţă în industria spectacolelor populare. Asta fusese cu nouă ani în urmă. Industria cinematografică îl propulsase în faţă, în timp ce lăsase în urmă zeci de alţi oameni cu mai multe idei practice, putere financiară şi imaginaţie… Iar acum stătea aici, contemplînd-o pe nemuritoarea Gloria, pentru care tînărul Stuart Holcome mersese de la New York la Pasadena – şi, privind-o, îşi

dădu seama că în curînd va înceta să danseze şi va veni să se aşeze în stînga lui.

Spera să se grăbească. Stridiile aşteptau deja de cîteva minute.

Între timp, Anthony, care fusese aşezat în stînga Gloriei, dansa cu ea, fără să iasă dintr-un anumit careu al pardoselii. Dacă ar fi fost o petrecere cu mulţi bărbaţi singuri, acesta ar fi fost un omagiu delicat adus fetei, vrînd să spună „Vedeţi-vă de treabă, doar eu dansez cu ea!“. Era un gest intenţionat intim.

— Ei bine, începu el uitîndu-se în jos, spre ea, arăţi nemaipomenit de drăguţă în seara asta.

Ea îl privi în ochi, de la cei cincisprezece centimetri care îi despărţeau.

— Mulţumesc, Anthony.

— De fapt, eşti neliniştitor de frumoasă, adăugă el.

De data aceasta nu urmă nici un zîmbet.

— Şi foarte fermecătoare.

— Nu e frumos aşa? rîse ea. Chiar sîntem de acord unul cu celălalt.

— Şi tu, de obicei, nu eşti?

Ea înţelese imediat remarca lui, ca întotdeauna cînd se făcea vreo aluzie, cît de subtilă, la persoana ei.

El îşi coborî vocea, iar cînd vorbi, în ea se simţea doar o umbră de ironie.

— Este un popă de acord cu papa?

— Nu ştiu – dar ăsta e probabil cel mai vag compliment pe care l-am primit vreodată.

— Cred că aş putea să-ţi aduc cîţiva armăsari.

— Ei, n-aş vrea să te oboseşti prea tare. Uită-te la Muriel! Aici, chiar lîngă noi.

El privi peste umăr. Muriel îşi odihnea obrazul strălucitor pe reverul hainei de seară a lui Maury Noble, braţul ei stîng, pomădat, părînd a se încolăci în jurul capului acestuia. Nu puteai să nu te întrebi de ce nu îşi ţinea mîna pe umerii lui. Ochii ei, fixaţi în tavan, se legănau într-o parte şi în alta; îşi mişca buzele şi, în timp ce dansa, fredona încet melodia. La început părea să fie traducerea cîntecului într-o limbă străină, dar apoi deveni evident că încerca să umple măsura cîntecului cu singurele cuvinte pe care le ştia, cele ale titlului…

„E doar un cerşetor,
Un cerşetor,
Un cerşetor care cîntă,
Şi cîntă, cîntă, cîntă
Cerşetorule, cîntă…“

…şi aşa mai departe, în versuri din ce în ce mai ciudate şi barbare. Cînd prinse privirile amuzate ale lui Anthony şi Gloriei le răspunse doar cu un zîmbet palid, închizînd ochii pe jumătate pentru a arăta că melodia care îi cotropise sufletul o arunca într-o transă extatică, extrem de seducătoare.

Muzica se sfîrşi, iar ei se întoarseră la masă, al cărei ocupant solitar, dar demn se ridică şi le acordă fiecăruia dintre ei un zîmbet atît de cald, de parcă le-ar fi strîns mîinile şi i-ar fi felicitat pentru o interpretare sclipitoare.

— Blockhead nu va dansa niciodată! Cred că are un picior de lemn, spuse Gloria către întreaga masă.

Cei trei tineri tresăriră, iar domnul despre care era vorba se crispă vizibil.

Acesta era singurul punct sensibil al relaţiei dintre Gloria şi Bloeckman. Făcea încontinuu glume pe seama numelui lui. La început fusese

„Blockhouse“[6], apoi mai otrăvitorul „Blockhead“[7]. El îi ceruse, cu o voce foarte ironică, să îi spună pe numele mic, iar ea făcuse astfel de cîteva ori – dar apoi nu se mai putu abţine şi alunecă înapoi, cu un aer vinovat, dar rîzînd în hohote, la „Blockhead“.

Era ceva foarte trist şi infantil.

— Mă tem că domnul Bloeckman va crede că sîntem o gaşcă foarte frivolă, suspină Muriel, arătînd cu o stridie în direcţia acestuia.

— Aşa pare, murmură Rachael.

Anthony încercă să-şi amintească dacă mai spusese ceva pînă atunci. Avea impresia că nu. Era prima ei remarcă.

Brusc, domnul Bloeckman îşi drese vocea şi spuse tare, cu o voce clară:

— Dimpotrivă. Cînd vorbeşte un bărbat, el e doar tradiţie. Are, în cel mai bun caz, cîteva mii de ani în spatele lui. Ei, dar o femeie e vocea miraculoasă a viitorului.

În momentele de stupefacţie care urmară după această remarcă uluitoare, Anthony se înecă cu o stridie şi duse grăbit şervetul la gură. Rachael şi Muriel rîseră încet, pe un ton de uşoară surpriză, iar Dick şi Maury făcură la fel, amîndoi cu feţele aprinse şi chinuindu-se vizibil să nu izbucnească în hohote.

„Dumnezeule“, se gîndi Anthony. „E subtitlul unuia din filmele lui. Individul l-a învăţat pe de rost!“

Doar Gloria rămase tăcută. Îl fixa pe domnul Bloeckman cu o privire plină de reproş.

— Pentru numele lui Dumnezeu! De unde ai scos asta?

Bloeckman o privea ezitant, neştiind care sînt intenţiile ei. Dar imediat îşi redobîndi siguranţa, afişînd acel zîmbet tolerant şi şters al unui intelectual aflat printre tineri răsfăţaţi şi imaturi.

Din bucătărie apăru supa, dar în acelaşi timp dinspre bar venea şeful orchestrei, căruia o halbă de bere îi dăduse o nouă tonalitate. Astfel că lăsară supa să se răcească, în timp ce ascultau o baladă numită *Toţi sînt acasă, în afară de soţia ta*.

Apoi urmă şampania, iar petrecerea deveni mai zgomotoasă. Cu excepţia lui Richard Caramel, bărbaţii băură în voie, Gloria şi Muriel fiecare cîte un pahar, iar Rachael Jerryl nu bău deloc. Stătură la masă în timpul valsurilor, dar dansară pe toate celelalte melodii – cu excepţia Gloriei, care păru să fi obosit după o vreme şi preferă să stea la masă fumînd, cu ochii cînd apatici, cînd vioi, după cum îl asculta pe Bloeckman sau privea o femeie frumoasă care dansa. De cîteva ori Anthony se întrebă ce îi spunea Bloeckman. Plimba un trabuc dintr-o parte în alta a gurii lui, iar după cină ajunsese la gesticulaţii violente.

Pe la zece Gloria şi Anthony începură un dans. Imediat ce se depărtaseră de masă suficient de mult ca să nu poată fi auziţi, Gloria spuse încet:

— Să dansăm înspre uşă. Trebuie să merg pînă la farmacie.

Anthony o ghidă, supus, prin mulţime în direcţia indicată; în hol, Gloria îl abandonă pentru o clipă, după care apăru cu o haină pe braţ.

— Aş vrea nişte bomboane de gumă, spuse ea, pe un ton glumeţ de scuză; n-o să ghiceşti pentru ce, de data asta. Numai că-mi vine să-mi rod unghiile, şi asta se va şi întîmpla dacă nu fac rost de nişte bomboane de gumă.

Oftă, apoi continuă în timp ce urcau în liftul gol:

— Le-am ros toată ziua. Un pic cam nervos, înţelegi[8]. Scuză calamburul. Nu a fost intenţionat – pur şi simplu aşa au venit cuvintele. Gloria Gilbert – fata cea glumeaţă.

Ajunşi la parter, se făcură că nu văd standul de dulciuri al hotelului, coborîră scările late de la intrare şi, la cîteva străduţe mai încolo, găsiră o farmacie în gara Grand Central. După o examinare atentă a standului de cosmetice, Gloria găsi ce căuta. Apoi, dintr-un impuls împărtăşit, dar nerostit, o luară, braţ la braţ, nu în direcţia din care veniseră, ci înspre 43rd Street.

Noaptea era însufleţită de topirea zăpezii; era atît de plăcută, încît vînticelul care aluneca de-a lungul trotuarului îl făcu pe Anthony să se gîndească la o nesperată primăvară. Deasupra, în dreptunghiul albastru al cerului, în mîngîierea curenţilor de aer din jurul lor, iluzia unui nou anotimp alunga atmosfera încărcată şi apăsătoare pe care o părăsiseră, iar pentru un moment zgomotul traficului şi murmurul apei scurgîndu-se în canal părură o prelungire iluzorie şi rarefiată a muzicii pe care tocmai dansaseră. Cînd Anthony vorbi, părea convins că vorbele îi vin dintr-un fel de dorinţă nestăpînită pe care noaptea o aprinsese în inimile lor.

— Hai să luăm un taxi şi să ne plimbăm puţin! sugeră el, fără să o privească.

Ah, Gloria, Gloria!

Un taxi opri lîngă trotuar. În timp ce pornea ca un vapor pe un ocean labirintic, pierdut printre siluetele de noapte timpurie ale marilor clădiri, printre scrîşnetele şi claxoanele cînd mai potolite, cînd stridente, Anthony o cuprinse cu braţul pe Gloria, o trase spre el şi o sărută pe gura umedă, ca de copil.

Ea nu spuse nimic. Îşi întoarse faţa spre el, palidă sub peticele de lumină care răzbăteau înăuntru ca razele de lună prin frunziş. Ochii ei erau ca nişte valuri strălucitoare pe lacul alb al feţei; părul ei arunca asupra frunţii o umbră rece, tăioasă. Nu era nici un semn de dragoste acolo. Frumuseţea ei era la fel de rece ca briza umedă, ca buzele ei umede şi moi.

— Arăţi ca o lebădă în lumina asta, îi şopti el după un timp.

Erau tăceri la fel de sonore ca şi cuvintele. Erau pauze care păreau pe punctul de a se sparge, doar pentru a fi trase înapoi în uitare de braţele lui cuprinzînd-o sau de senzaţia că ea e ca o frunză captivă, uşoară, venită din întuneric. Cuprins de exaltare, Anthony rîdea tăcut, întorcîndu-şi faţa dinspre ea, pe jumătate din cauza unei copleşitoare senzaţii de triumf, pe jumătate de teamă ca vederea lui să nu tulbure imobilitatea splendidă a expresiei ei. Un astfel de sărut… era ca o floare lipită de faţă, imposibil de descris, greu de ţinut minte; ca şi cum frumuseţea ei ar fi depus pe inima lui anumite emanaţii fulgurante, care se topeau încet.

…Clădirile se pierdeau în umbrele întrepătrunse; ajunseseră în parc, iar după un timp îndelungat fantoma albă, mare a lui Metropolitan Museum trecu maiestuos pe lîngă ei, răspunzînd cu un ecou sonor vitezei taxiului.

Gloria! Gloria!

Ochii ei păreau să-l privească de la o distanţă de mii de ani: orice emoţie ar fi simţit, orice cuvinte ar fi putut spune ar fi fost nepotrivite faţă de perfecţiunea tăcerii ei, stîngace faţă de elocvenţa frumuseţii ei – şi a trupului ei, zvelt şi proaspăt lîngă al lui.

— Spune-i să întoarcă, murmură ea, şi să conducă mai repede înapoi…

În salon aerul era încins. Masa, plină de şervete şi scrumiere, era veche şi stătută. Intrară între două dansuri, iar Muriel Kane îi privi cu o mirare şmecherească.

— Ei, *unde* aţi fost?

— Să o sun pe mama, răspunse Gloria calmă. Aşa i-am promis. Am pierdut vreun dans?

Apoi urmă un incident care, chiar dacă nu a fost spectaculos, avea să-l facă pe Anthony să reflecteze la el mulţi ani după aceea. Lăsîndu-se mult pe

spate în fotoliul său, Joseph Bloeckman îl fixă cu o privire ciudată, în care se amestecau bizar şi inextricabil mai multe emoţii diferite. O salută pe Gloria doar ridicîndu-se în picioare, după care reluă imediat o conversaţie cu Richard Caramel despre influenţa literaturii asupra cinematografiei.

MAGIE

Miracolul intens şi inexplicabil al unei nopţi păleşte odată cu agonia lentă a ultimelor stele şi naşterea prematură a primilor vînzători de ziare. Flăcările se retrag înspre un foc platonic îndepărtat; fierul încins se răceşte şi cărbunele îşi pierde strălucirea.

De-a lungul rafturilor bibliotecii lui Anthony, care umplea un perete, se strecură un băţ de lumină rece şi insolent, atingîndu-le dezaprobator pe Thérèse a Franţei şi pe Ann Superfemeia, pe Jenny Balerina Orientală şi pe Conspiratoarea Zuleika – şi pe Cora din Indiana –, apoi, mai jos cu un raft şi cîţiva ani, aşternîndu-se compătimitor pe mult invocatele umbre ale lui Thaïs, Elena, Salomeea şi Cleopatra.

Ras şi îmbăiat, Anthony stătea în cel mai moale fotoliu al său, urmărind raza de lumină pînă cînd, după ce soarele se înălţă, aceasta străluci cîteva momente pe marginea de mătase a covorului şi apoi dispăru.

Era ora zece. Împrăştiat la picioarele sale, *The Sunday Times* proclama, prin editoriale şi rotogravuri, prin reportaje sociale şi prin pagina de sport că lumea fusese, în ultima săptămînă, extrem de ocupată cu avansarea către un ţel sublim, chiar dacă oarecum incert. În ce-l priveşte, Anthony fusese o dată pînă la bunicul său, de două ori la bancă şi de trei ori la croitor – iar în ultima oră a ultimei zile a săptămînii sărutase o fată foarte frumoasă şi fermecătoare.

Cînd ajunsese acasă imaginaţia lui fusese asediată de vise foarte vii şi neobişnuite. Brusc, nu mai avea nici o întrebare, nici ezitări nesfîrşite asupra a ceea ce trebuie făcut. Încercase o emoţie care nu era nici fizică, nici mentală, nici măcar o combinaţie a celor două, iar pentru moment dragostea de viaţă îl absorbea complet, excluzînd orice altceva. Era mulţumit să lase această experienţă izolată şi unică.

Aproape impersonal, avea convingerea că nici o femeie pe care o întîlnise vreodată nu se putea compara, din nici un punct de vedere, cu Gloria. Era atît de ea însăşi; era incomensurabil de sinceră – de aceste lucruri cel puţin era sigur. Pe lîngă ea, cele cîteva zeci de eleve, domnişoare de societate, femei măritate şi fete de viaţă pe care le cunoscuse erau doar *femele*, în cel mai dispreţuitor sens al cuvîntului – cele care perpetuau specia, împrăştiind încă acel miros neplăcut de peşteră şi creşă.

Atît cît îşi putea da el seama, ea nu se supusese vreunei dorinţe de-a lui şi nici nu îi măgulise vanitatea – măgulitor era doar faptul că ea găsea plăcută compania lui. Într-adevăr, el nu avea nici un motiv să creadă că ea îi acordase ceva ce nu acordase şi altora. Aşa şi trebuia să fie. Ideea că acea seară ar fi putut duce la un anumit tip de legătură îi era pe cît de îndepărtată, pe atît de respingătoare. Iar ea dezavuase şi îngropase incidentul cu un neadevăr decisiv. Erau doi tineri cu suficientă imaginaţie ca să deosebească un joc de realitatea lui – care, prin însăşi nonşalanţa cu care se cunoscuseră şi apoi continuaseră să se întîlnească, nu aveau cum să-şi facă rău.

Trăgînd această concluzie, luă telefonul şi sună la Plaza Hotel.

Gloria era în oraş. Mama ei nu ştia nici unde se dusese, nici cînd avea să se întoarcă.

Cam acesta a fost momentul în care lucrurile au luat, pentru prima dată, o turnură proastă. Era o anumită insensibilitate, chiar o anumită indecenţă în absenţa Gloriei de acasă. El o suspectă că, plecînd de acasă, încercase să-l

facă să greşească. La întoarcere va găsi numele lui şi va zîmbi. Cît se poate de discret! Ar fi trebuit să lase să se scurgă cîteva ore, în care să aibă timp să se aşeze lipsa de semnificaţie pe care el o acorda incidentului. Ce gafă prostească! Ea o să creadă că el se consideră favorit. O să creadă că el răspundea acestui episod banal cu cel mai stupid tip de intimitate.

Îşi aminti că luna trecută portarul, căruia îi ţinuse o conferinţă destul de confuză despre „frăţia dintre bărbaţi“ apăruse a doua zi şi, pe baza a ceea ce se întîmplase cu o seară înainte, se aşezase în fotoliul de la fereastră pentru o jumătate de oră de pălăvrăgeală cordială. Anthony se întrebă, oripilat, dacă Gloria l-ar putea privi aşa cum îl privise el pe portar. Pe el, Anthony Patch! Oribil!

Nu îi trecu nici o clipă prin cap că era doar obiectul unei influenţe care venea cu mult dincolo de Gloria, că era doar filmul pe care era imprimată fotografia. Un fotograf gigantic fixase obiectivul asupra Gloriei şi *clic!* – sărmanul film nu putea decît să se developeze, supus, ca oricare alt lucru, naturii sale.

Dar Anthony, întins pe canapea şi privind fix la veioza portocalie, îşi trecea la nesfîrşit degetele prin părul negru, descoperind cu fiecare oră care se scurgea noi interpretări. Ea era acum într-un magazin, se părea, mişcîndu-se cu agilitate printre catifele şi blănuri, propria ei rochie scoţînd în timpul mersului un foşnet elegant, în acea lume a foşnetelor mătăsoase, a rîsetelor clare de soprană şi a mirosurilor atîtor flori rupte, dar foarte vii. Toate acele femei, Minnie şi Pearl şi Jewel şi Jenny, se strîngeau în jurul ei ca nişte doamne de companie, purtînd pe braţe crepuri fragile, mătăsuri delicate în nuanţe de pastel care să se asorteze cu obrajii ei, broderii albe care să îi înconjoare neglijent gîtul – damascul era folosit în acele zile doar de preoţi şi pentru divane, iar de hainele de Samarand îşi mai aduceau aminte doar poeţii romantici.

După o vreme se muta în altă parte, înclinîndu-şi capul într-o sută de feluri sub o sută de pălării diferite, căutînd în van cireşe artificiale la fel de roşii ca buzele ei sau pene la fel de graţioase ca trupul ei zvelt.

La ora prînzului se năpustea, ca un Ganimede nordic, pe Fifth Avenue, cu haina ei de blană legănîndu-se elegant în ritmul paşilor, obrajii puţin înroşiţi de pensula vîntului şi respiraţia ca o ceaţă înmiresmată în aerul înţepător – uşile de la Ritz se deschideau larg, iar mulţimea se segrega, cincizeci de ochi masculini tresărind şi holbîndu-se la ea cum le redă atîtor bărbaţi ai unor femei obeze şi comice visele de mult uitate.

Ora unu. Chinuie cu furculiţa miezul unui sparanghel, în timp ce partenerul ei savurează o porţie de aforisme consistente şi savuroase de bărbat îndrăgostit.

Ora patru: picioarele ei delicate se mişcă pe muzică, faţa ei iese în evidenţă din mulţime, în timp ce partenerul ei e fericit ca un căţeluş mîngîiat şi nebun ca legendarul pălărier… Apoi – apoi cade noaptea, probabil cu o nouă brumă. Cine ştie? Cu nimic mai înţelepţi decît el, încearcă probabil să prindă din nou fotografia cu umbre şi nuanţe de crem pe care o văzuseră pe bulevardul tăcut cu o seară înainte. Şi pot s-o facă, da, pot! O mie de taxiuri opresc la o mie de colţuri, şi doar pentru el acel sărut era pentru totdeauna pierdut şi îngropat. Într-o mie de feluri Thaïs va putea chema un taxi şi îşi va întoarce faţa pentru a fi sărutată. Frumoasă şi de o paloare virginală, sărutul ei va fi cast precum luna…

Sări în picioare agitat. Cîtă lipsă de consideraţie din partea ei să iasă în oraş! Îşi dădu în sfîrşit seama ce voia – să o sărute din nou, să îşi găsească pacea în marea ei nemişcare. Ea era sfîrşitul oricărei agitaţii, al oricărei nemulţumiri.

Anthony se îmbrăcă şi ieşi afară, cum ar fi trebuit să facă de mult, şi se duse la Richard Caramel să asculte ultima variantă a ultimului capitol din

Amantul demon. Nu o sună pe Gloria înainte de şase. Nu o găsi înainte de opt şi – o, climaxul tuturor anticlimaxurilor! – ea nu se putea întîlni cu el mai devreme de marţi după-amiază. O bucată ruptă de gutapercă se izbi de podea în timp ce el trîntea telefonul.

MAGIE NEAGRĂ

Marţi era ger. Anthony ajunse la ora două şi, în timp ce dădeau mîna, se întrebă tulburat dacă se sărutaseră vreodată; era aproape incredibil – avea dubii serioase că ea şi-ar aduce aminte.

— Te-am sunat de patru ori duminică, îi spuse el.

— Serios?

Vocea ei exprima surpriză, iar trăsăturile feţei – interes. El se blestemă în sinea lui că îi spusese asta. Ar fi putut să ştie că mîndria ei nu era interesată de asemenea victorii mărunte. El nu ghicise încă adevărul – anume că, nefiind nevoită să-şi facă griji în privinţa bărbaţilor, ea folosea foarte rar acele subterfugii bine gîndite, micile scenarii şi capcane care constituiau arsenalul obişnuit al suratelor ei. Cînd îi plăcea un bărbat, asta era singura capcană. Dacă i se părea că-l iubeşte, urma o lovitură decisivă. Farmecul ei se păstra neatins.

— Eram nerăbdător să te văd, spuse el simplu. Voiam să vorbesc cu tine, vreau să spun să vorbim serios, undeva unde putem fi singuri. Îmi dai voie?

— Ce vrei să spui?

Anthony înghiţi un acces brusc de panică. Avea impresia că ea ştie ceea ce voia el.

— Vreau să spun, nu la restaurant.

— Bine, dar nu astăzi. Vreau să fac puţină mişcare. Hai să ne plimbăm!

Era un ger muşcător. Toată furia miezului nebun de februarie se concentrase în vîntul sinistru de gheaţă care şuiera prin Central Park şi de-a lungul lui Fifth Avenue. Era aproape imposibil să vorbeşti, iar disconfortul îl distrase în asemenea măsură încît, atunci cînd întoarse capul pe 61st Street, văzu că ea nu mai e lîngă el. Se uită în jur. Era la vreo 15 metri în spate, stînd nemişcată, cu faţa ascunsă de haina de blană exprimînd fie veselie, fie furie – Anthony nu-şi putea da seama. Porni înapoi.

— N-aş vrea să-ţi stric plimbarea, strigă ea.

— Îmi pare foarte rău, spuse el derutat. Mergeam prea repede?

— Mi-e frig, îl anunţă ea. Vreau să merg acasă. Şi mergi prea repede.

— Îmi pare foarte rău.

Porniră spre Plaza, unul lîngă altul. Anthony ar fi vrut să-i poată vedea faţa.

— De obicei bărbaţii nu se preocupă atît de mult de ei înşişi cînd sînt cu mine.

— Îmi pare rău.

— Asta e foarte interesant.

— Chiar *este* prea frig ca să ne plimbăm, spuse el brusc, ca să-şi ascundă enervarea.

Ea nu răspunse, iar el se întrebă dacă avea să fie concediat la intrarea hotelului. Ea intră, însă, fără să spună nimic şi o luă spre lift; în timp ce urca în el îi aruncă o singură propoziţie:

— Mai bine vino şi tu sus.

El ezită pentru o fracţiune de secundă.

— Poate că e mai bine să vin în altă zi.

— Cum doreşti.

Cuvintele ei fuseseră murmurate, ca un aparteu. Marea preocupare a vieţii era acum să-şi potrivească şuviţele răvăşite în oglinda liftului. Obrajii

îi străluceau, ochii scînteiau – nu fusese niciodată atît de frumoasă, atît de demnă de a fi dorită.

Dispreţuindu-se pentru ce făcea, Anthony se trezi mergînd pe coridorul de la etajul 10, cu un umil pas în urma ei, apoi o aşteptă în sufragerie în timp ce ea se duse să scape de blănuri. Ceva mergea prost de tot – îşi pierduse, în propriii lui ochi, o parte a demnităţii şi fusese învins categoric, într-o luptă nepremeditată, dar importantă.

Oricum, pînă să apară ea din nou în sufragerie, el îşi găsise, cu satisfacţie sofistică, explicaţii pentru comportamentul său. Pînă la urmă făcuse lucrul cel mai important, se gîndi el. Voise să vină sus şi venise. Însă ceea ce se întîmplă mai apoi în acea după-amiază trebuie pus în legătură cu umilirea pe care o simţise în lift; fata îl agasa într-un mod intolerabil, astfel că atunci cînd ea reveni în cameră, Anthony era înclinat spre agresivitate.

— Cine e acest Bloeckman, Gloria?

— Un prieten de afaceri al tatălui meu.

— Un tip foarte ciudat!

— Nici lui nu-i place de tine, spuse ea zîmbind brusc.

Anthony rîse.

— Mă simt flatat. În mod evident mă consideră un…

Anthony se întrerupse şi continuă cu:

— E îndrăgostit de tine?

— Nu ştiu.

— Pe naiba nu ştii, insistă el. Bineînţeles că este. Îmi amintesc privirea pe care mi-a aruncat-o cînd ne-am întors la masă. Probabil că m-ar fi luat la întrebări dacă n-ai fi inventat chestia cu telefonul.

— Nu l-a deranjat. I-am spus după aceea ce s-a întîmplat în realitate.

— I-ai spus?!

— M-a întrebat.

— Nu prea îmi place asta, îi reproşă el.

Ea rîse din nou.

— Zău?

— Ce treabă are el?

— Nici una. De aia i-am şi spus.

Anthony îşi muşca buzele, agitat.

— De ce aş minţi? întrebă ea direct. Nu îmi e ruşine de ceea ce fac. Întîmplător, îl interesa să afle dacă te-am sărutat şi, întîmplător, eram binedispusă, aşa că i-am satisfăcut curiozitatea cu un simplu şi precis „da“. Fiind, în felul lui, un om rezonabil, a abandonat subiectul.

— Însă după ce a spus că mă detestă.

— Ah, te îngrijorează? Ei, dacă trebuie neapărat să explorezi pînă la capăt acest subiect stupid, n-a spus că te detestă. Pur şi simplu îmi dau seama.

— Nu mă îngrijo…

— Hai s-o lăsăm baltă! strigă ea furioasă. E cît se poate de neinteresant pentru mine.

Cu un efort enorm Anthony acceptă schimbarea subiectului, iar cei doi reluară o mai veche conversaţie, formată din întrebări şi răspunsuri reciproce despre trecutul fiecăruia, încălzindu-se treptat pe măsură ce descopereau asemănări imemoriale în gusturi sau idei. Spuneau lucruri care aveau mai multă semnificaţie decît ar fi vrut ei să le dea, dar pe care amîndoi se prefăceau că le iau ca atare.

Aşa evoluează intimitatea. La început, cineva oferă cea mai bună imagine despre sine, produsul final strălucitor, înfrumuseţat prin exagerări, falsuri şi umor. Apoi sînt cerute mai multe detalii, iar acela zugrăveşte un al doilea portret, apoi un al treilea – nu după mult timp cele mai frumoase tuşe dispar, iar secretul este în sfîrşit dezvăluit. Planurile imaginii se amestecă şi

ne dau de gol şi, cu toate că zugrăvim în continuare, tabloul nu mai e credibil. Sîntem siliţi să ne mulţumim cu speranţa că aceste autoportrete înfumurate ale noastre pe care le oferim soţiilor, copiilor şi partenerilor de afaceri sînt luate de bune.

— Am impresia, spunea Anthony serios, că poziţia unui bărbat care nu e împins nici de ambiţie, nici de necesitate să realizeze ceva e una nefericită. Dumnezeu ştie că ar fi penibil din partea mea să mă autocompătimesc – şi totuşi, uneori îl invidiez pe Dick.

Tăcerea ei era încurajatoare. Gloria nu încerca niciodată să-l facă să vorbească într-un mod mai explicit decît acesta.

— Pe vremuri existau ocupaţii nobile pentru un domn care dispune de timp, lucruri mai constructive decît să umpli decorul cu nori de fum sau să jonglezi cu banii altora. Există ştiinţa, desigur: uneori mi-aş dori să fi obţinut o bună pregătire, de exemplu, la Boston Tech. Însă acum, la naiba, ar trebui să pierd doi ani şi să mă chinui cu fundamentele fizicii şi chimiei.

Ea căscă.

— Ţi-am spus că n-am idee ce ar trebui să facă oamenii, spuse ea rece, iar indiferenţa ei îi aduse din nou la suprafaţă ranchiuna.

— Nu te interesează nimic în afara persoanei tale?

— Nu prea.

El o privi furios; bucuria crescîndă pe care i-o provocase conversaţia se sfărîmase în cioburi. Ea fusese iritată şi răzbunătoare toată ziua, iar în acest moment lui i se părea că o urăşte pentru egoismul ei absolut. Privi focul, morocănos.

Apoi se întîmplă un lucru ciudat. Ea se întoarse spre el şi zîmbi, iar cînd el îi văzu zîmbetul, orice urmă de mînie sau vanitate rănită dispăru – ca şi cum aceste dispoziţii ar fi fost doar semne exterioare ale dispoziţiilor ei, ca

şi cum nici o emoţie nu se năştea în sînul lui dacă ea nu acţiona o manetă de comandă.

Se apropie de ea şi, luîndu-i mîna, o trase încet spre el, pînă cînd ea aproape că se lipi de umărul lui. Ea îi zîmbi, iar el o sărută.

— Gloria, şopti el afectuos.

Din nou ea făcuse o magie, subtilă şi pătrunzătoare ca un parfum vărsat, irezistibilă şi dulce.

După aceea, nici în ziua următoare, nici după mulţi ani el nu-şi putea aminti momentele importante ale după-amiezii. Era ea emoţionată? Vorbise puţin în braţele lui – sau deloc? Cît de mult o bucuraseră săruturile lui? Şi se pierduse puţin, măcar pentru o clipă?

O, în ce-l priveşte, nu era nici o îndoială. Se ridicase în picioare, plimbîndu-se de colo colo extaziat. Faptul că o astfel de fată putea exista; că putea să stea ghemuită pe colţul canapelei, ca o pasăre proaspăt coborîtă dintr-un zbor agil, privindu-l cu ochi misterioşi. Anthony se oprea din mers şi, de fiecare dată puţin timid la început, o lua în braţe şi o săruta.

Ea era extraordinară, îi spuse el. Nu mai întîlnise niciodată pe cineva care să-i semene. O imploră brusc, dar serios să-i spună să plece; nu voia să se îndrăgostească. Nu va mai veni s-o vadă – deja îl obseda prea mult.

Ce savuroasă poveste de dragoste! Reacţia lui nu era nici de frică, nici de regret – doar acel deliciu profund de a fi alături de ea care dădea culoare cuvintelor lui şi care făcea ca dulcegăria să pară tristeţe, iar împăunarea să pară înţelepciune. Desigur că *se va* întoarce – întotdeauna. El ar fi trebuit s-o ştie!

— Asta e tot. A fost un privilegiu straniu şi minunat să te cunosc. Dar asta nu e suficient – şi nu ar dura.

În timp ce vorbea inima lui încerca acel tip de emoţie pe care îl confundăm cu sinceritatea.

După aceea, îşi amintea un răspuns de-al ei la ceva ce el o întrebase. Şi-l aminti astfel – poate că, inconştient, îl modificase şi îl desăvîrşise:

— O femeie ar trebui să fie capabilă să sărute un bărbat ca un gest frumos, romantic, fără să îşi dorească să fie soţia sau amanta lui.

Ca întotdeauna cînd erau împreună, ea părea să se maturizeze treptat pînă cînd, la sfîrşit, gînduri prea profunde pentru cuvinte îi sticleau în ochi.

Trecu o oră, iar focul zvîcnea cu mici avînturi entuziaste, ca şi cum viaţa lui aflată pe sfîrşite ar fi fost încîntătoare. Era cinci acum, iar ceasul de pe şemineu marcă sonor momentul. Apoi, ca şi cum o sensibilitate primitivă din el fusese stimulată de micile sunete înfundate cu care cădeau petalele acelei după-amiezi înflorate, Anthony o trase spre el şi o îmbrăţişă strîns, fără răsuflare, într-un sărut care nu mai era nici joc, nici omagiu.

Ea îşi lăsă braţele în jos şi, într-o clipă, se eliberă.

— Nu face asta, spuse ea încet. Nu vreau.

Se aşeză pe colţul mai îndepărtat al canapelei, privind drept în faţa ei. Fruntea i se încruntase. Anthony se aşeză lîngă ea şi îşi aşeză mîna pe a ei. Era inertă şi lipsită de viaţă.

— Gloria!

Făcu o mişcare, ca şi cum ar fi vrut s-o înconjoare cu braţul, dar ea se trase la o parte.

— Nu vreau asta, repetă ea.

— Îmi pare foarte rău, spuse el puţin supărat. Nu… nu ştiam că faci astfel de distincţii subtile.

Ea nu răspunse.

— Nu vrei să mă săruţi, Gloria?

— Nu vreau.

Lui i se părea că ea nu se mişcase de ore întregi.

— O schimbare foarte bruscă, nu-i aşa?

În glasul lui se simţea din ce în ce mai clar enervarea.

— Chiar?

Nu părea s-o intereseze. Era ca şi cum ea ar fi fost atentă la altcineva.

— Poate c-ar fi mai bine să plec.

Nici un răspuns. Se ridică şi o privi furios, ezitant. Se aşeză la loc.

— Gloria, Gloria, nu vrei să mă săruţi?

— Nu.

Buzele ei de-abia se clintiseră rostind cuvîntul.

Din nou se ridică în picioare, de data aceasta mai puţin hotărît, cu mai puţină încredere.

— Atunci plec.

Tăcere.

— Foarte bine – plec.

Era conştient de lipsa totală de originalitate a replicilor sale. Simţea, însă, că toată atmosfera devenise apăsătoare. Ar fi preferat ca ea să vorbească, să ţipe la el şi să îi facă reproşuri, orice în afară de tăcerea ei rece, intensă. Îşi blestemă slăbiciunea; cea mai clară dorinţă a lui era să o mişte, s-o rănească, s-o vadă tresărind. Fără să se poată abţine, involuntar, greşi din nou.

— Dacă te-ai săturat să mă săruţi, mai bine plec.

Văzu buzele ei strîngîndu-se uşor şi ultima rămăşiţă de demnitate îl părăsi. În cele din urmă, ea spuse:

— Am impresia că ai mai spus asta de cîteva ori.

Anthony privi imediat în jurul său, îşi văzu pălăria şi haina pe un scaun – se împletici spre ele, pe durata cîtorva clipe insuportabile. Privind din nou spre canapea, văzu că ea nu se întorsese, nici nu se clintise măcar. Cu un „la revedere“ ezitant, imediat regretat, ieşi repede, însă fără nici un pic de demnitate, din cameră.

Cîteva momente, Gloria nu scoase nici un sunet. Buzele îi erau în continuare strînse; privea drept, cu mîndrie, fix în faţă. Apoi ochii ei se tulburară puţin, iar ea murmură încet trei cuvinte către focul muribund:

— La revedere, prostule!

PANICĂ

Anthony primise cea mai grea lovitură din viaţa lui. Ştia în sfîrşit ceea ce doreşte, dar se părea că, încercînd să afle asta, îndepărtase pentru totdeauna de el obiectul dorinţei. Ajunse acasă simţindu-se nenorocit, se prăbuşi într-un fotoliu fără măcar să-şi dea jos paltonul şi rămase acolo mai mult de o oră, copleşit de gînduri negre, zadarnice. Ea îl respinsese! Aceasta era povara persistentă a disperării lui. În loc să o cuprindă şi să o ţină cu forţa pînă cînd ar fi cedat dorinţei lui, în loc să îi frîngă voinţa prin puterea propriei lui voinţe, plecase de la uşa ei învins şi neputincios, cu colţurile gurii căzute şi cu forţa ce îi mai rămăsese, în suferinţa şi furia lui, ascunsă de modul în care se comportă un şcolar pedepsit. La un moment dat ei îi plăcuse enorm de mult de el – ah, aproape că îl iubise. În momentul următor îi devenise indiferent, un bărbat insolent umilit imediat.

Nu avea prea mult să-şi reproşeze – doar unele lucruri, desigur, dar acum erau altele care îl preocupau, mult mai urgente. Nu era atît îndrăgostit, cît nebun după Gloria. Dacă nu o putea avea lîngă el, să o ţină aproape, împăcată, nu mai voia nimic de la viaţă. Prin cele trei minute de indiferenţă totală, neclintită, fata se ridicase în mintea lui de la o poziţie înaltă, dar nu ieşită din comun, pînă la rangul de obsesie. Oricît de mult ar fi oscilat gîndurile lui violente între o dorinţă pasională pentru săruturile ei şi o la fel de pasională nevoie de a o răni şi a o înnebuni, un rest al minţii sale, mai calm, tînjea să posede sufletul ei triumfător, cel care strălucise în acele trei

minute. Era foarte frumoasă – dar, mai ales, era fără milă. El trebuia să cucerească acea putere care îl respinsese.

Dar în acel moment nici o astfel de analiză nu îi era accesibilă lui Anthony. Limpezimea minţii sale, toate acele resurse nelimitate pe care crezuse că i le oferă ironia erau date la o parte. Nu doar în acea seară, dar zile şi săptămîni întregi cărţile lui rămaseră pentru el doar un decor, iar prietenii lui, doar oameni care trăiau şi se mişcau într-o lume exterioară, nebuloasă, din care el încerca să scape – acea lume era rece şi măturată de un vînt aspru, iar pentru o clipă el contemplă imaginea unei case călduroase, în care strălucea focul.

Înspre miezul nopţii începu să-şi dea seama că îi e foame. Coborî pe 52nd Street, unde era atît de frig încît de-abia putea vedea; umezeala îi îngheţa pe sprîncene şi la colţurile gurii. Pustietatea coborîtă din nord era peste tot, înstăpînită pe strada îngustă şi tristă, unde siluete rotunjite şi negre, pe care noaptea le făcea şi mai negre, se mişcau împleticit de-a lungul trotuarului prin vîntul şuierător, păşind precaut ca şi cum ar fi avut schiuri în picioare. Anthony coti spre Sixth Avenue, atît de absorbit în gîndurile sale, încît nu observă că unii trecători îl priveau insistent. Paltonul său flutura descheiat, lăsînd vîntul aspru să îl muşte fără milă.

…După o vreme îi vorbi o chelneriţă grasă, cu ochelari cu ramă neagră, de care atîrna un şnur lung, negru.

— Spuneţi, vă rog!

Lui Anthony i se păru că vocea ei e prea ridicată. Se uită spre ea încruntat:

— Vrei sau nu vrei să comanzi?

— Bineînţeles, replică el.

— Păi, te-am întrebat de trei ori. Aici nu e parc.

El privi spre un ceas mare şi descoperi surprins că era două şi ceva. Era undeva pe 30th Street, iar după o clipă găsi şi traduse acel

CHILD'S

inscripţionat cu litere albe, în semicerc, pe vitrină. Înăuntru era doar ceva faună de noapte, arătînd toţi îngheţaţi şi sumbri.

— Adu-mi nişte omletă cu şuncă şi o cafea, te rog.

Chelneriţa îi aruncă o ultimă privire dezgustată, după care se îndepărtă în grabă, arătînd ridicol de intelectual cu ochelarii ei cu şnur.

Dumnezeule! Săruturile Gloriei fuseseră atît de delicate. Şi le amintea ca şi cum se întîmplaseră cu ani în urmă, prospeţimea calmă a vocii ei, silueta ei minunată radiind de sub haine, faţa ei colorată în lila în lumina de pe stradă – în lumină.

Se simţi din nou nenorocit, adăugînd un fel de groază durerii şi dorinţei. O pierduse. Aşa era – n-avea rost s-o nege sau s-o ascundă. Dar o nouă idee îi pîrjolea gîndurile – Bloeckman! Ce se va întîmpla acum? Era un om bogat, suficient de în vîrstă ca să fie înţelegător cu o soţie frumoasă, să îi tolereze capriciile şi încăpăţînarea, să o poarte aşa cum ea probabil voia să fie purtată, ca o floare la butonieră, la adăpost de lucrurile de care se temea. Anthony simţea că ea cochetase cu ideea de a se căsători cu Bloeckman, iar această dezamăgire faţă de el putea să o arunce, dintr-un impuls subit, în braţele acestuia.

Ideea îl făcu să-şi iasă din minţi ca un copil. Voia să-l omoare pe Bloeckman, să-l facă să sufere pentru oribila lui aroganţă. Îşi spunea asta o dată şi încă o dată, cu dinţii încleştaţi şi o dezlănţuire de ură şi groază în ochi.

Dar, dincolo de această gelozie obscenă, Anthony era în sfîrşit îndrăgostit, îndrăgostit ca un nebun, cum îşi spun bărbaţii şi femeile unii altora.

Cafeaua apăru lîngă cotul său şi împrăştie, o vreme, aburi care scădeau treptat. Responsabilul de noapte al cafenelei privi, de pe scaunul său, silueta singuratică de la masa din colţ, apoi se apropie de el cu un oftat, exact în momentul în care limba ceasului mare se suprapuse peste cifra trei.

ÎNŢELEPCIUNE

După încă o zi frămîntările se mai atenuară şi Anthony începu să manifeste o oarecare raţiune. Era îndrăgostit – striga, cu pasiune, către el însuşi. Lucrurile care cu o săptămînă înainte i se păruseră obstacole insurmontabile, venitul lui limitat, dorinţa lui de a fi independent şi de a nu avea responsabilităţi deveniseră în aceste ultime patruzeci de ore simple frunze purtate de vîntul pasiunii sale. Dacă nu se va căsători cu ea, viaţa îi va fi doar o parodie ştearsă a adolescenţei. Pentru a putea fi capabil să dea ochii cu oamenii şi să suporte lucrurile din jur care îi aminteau, toate, de Gloria, trebuia să aibă speranţă. Astfel că îşi construi speranţa din materialul viselor lui, cu disperare şi tenacitate, o speranţă, fără îndoială, destul de firavă, una născută din batjocură, care se fisura şi se destrăma de zece ori pe zi, dar totuşi o speranţă din care erau făcuţi muşchii şi tendoanele respectului său de sine.

De aici se aprinse o scînteie de înţelepciune, o imagine precisă a lui însuşi, din timpul în care viaţa era liniştită.

— Memoria e scurtă, se gîndi el.

Atît de scurtă. La momentul culminant, judecătorul stă pe podium, avînd în faţă un posibil infractor care e doar la un pas de închisoare. Dacă e

achitat, totul va fi uitat într-un an. „Da, parcă a avut nişte necazuri odată, ceva minor, cred.“ O, memoria e atît de scurtă!

Anthony o văzuse pe Gloria de vreo zece ori în total, să zicem cam douăzeci de ore. Să presupunem că el ar fi lăsat-o în pace o lună, fără să încerce s-o vadă sau să-i vorbească, evitînd orice loc în care s-ar fi putut afla. N-ar fi fost posibil, cu atît mai mult cu cît ea nu îl iubise niciodată, ca la sfîrşitul acestei perioade vîrtejul evenimentelor să fi şters persoana lui din conştiinţa ei şi, odată cu asta, şi jignirea şi umilirea lui? Ea ar uita, pentru că existau alţi bărbaţi. Tresări. Consecinţele îl izbiră – alţi bărbaţi. Două luni – Dumnezeule! Mai bine trei săptămîni, două săptămîni…

Se gîndi la asta în a doua seară de după catastrofă, în timp ce se dezbrăca, şi în acel moment se aruncă pe pat şi rămase acolo, tremurînd încet şi privind în tavan.

Două săptămîni – asta era mai rău decît deloc. Peste două săptămîni el ar fi abordat-o aşa cum ar fi trebuit s-o facă de la început, fără insistenţă sau aroganţă – rămînînd acel bărbat care mersese prea departe ; apoi, pentru un interval care în timp însemna doar o clipă, dar concret era cît o eternitate, Anthony suspină. Nu, două săptămîni era prea puţin. Orice ascuţime născuse în ea acea dupăamiază avea nevoie de timp ca să se tocească. Trebuia să-i lase o perioadă în care incidentul să se şteargă, apoi încă o perioadă în care ea să înceapă să se gîndească din nou la el, oricît de vag, dintr-o perspectivă din care să-şi amintească şi umilinţa lui, dar şi prezenţa lui plăcută.

Pînă la urmă stabili la aproximativ şase săptămîni intervalul cel mai potrivit pentru acest scop, iar pe un calendar de birou marcă zilele respective, dîndu-şi seama că ele vor lua sfîrşit pe 9 aprilie. Foarte bine, atunci va da telefon şi va întreba dacă este primit în vizită. Pînă atunci – tăcere.

După această decizie simţi o ameliorare treptată. Făcuse cel puţin un pas în direcţia care indica speranţa, înţelegînd că, dacă nu se mai gîndea obsesiv la ea, avea mai multe şanse să îi lase impresia dorită atunci cînd se vor întîlni.

Peste o oră căzu într-un somn adînc.

INTERVALUL

Dar, cu toate că strălucirea încă perceptibilă a părului ei s-ar fi şters complet într-un an de separare, cele şase săptămîni conţineau multe zile abominabile. Îi era groază să-i vadă pe Dick şi Maury, imaginîndu-şi nebuneşte că ei ştiau totul – dar cînd cei trei se întîlniră Richard Caramel, şi nu Anthony, ajunse în centrul atenţiei ; *Amantul demon* primise aprobare pentru publicarea imediată. Anthony simţi că din acel moment se îndepărtează. Nu mai tînjea după căldura şi sentimentul de siguranţă pe care i le oferea compania lui Maury şi care îl remontaseră nu mai departe de noiembrie trecut. Acum doar Gloria putea să-i dea aşa ceva, nimeni altcineva vreodată. Astfel că succesul lui Dick îl bucură doar superficial, dar îl îngrijoră destul de mult. Însemna că lumea merge mai departe, scriind, citind şi publicînd – şi trăind. Iar el ar fi vrut ca lumea să aştepte nemişcată, cu răsuflarea tăiată pentru şase săptămîni – în timp ce Gloria uita.

DOUĂ ÎNTÎLNIRI

Compania Geraldinei îi oferea cea mai mare satisfacţie. O scoase o dată la cină şi o invită de cîteva ori acasă la el. Cînd erau împreună ea îl absorbea – nu aşa cum o făcea Gloria, ci liniştind acele impulsuri erotice ale

lui care o îngrijorau pe Gloria. Nu avea importanţă cum o săruta pe Geraldine. Un sărut era un sărut, de care trebuia să te bucuri cît mai mult în acel moment cît dura. Pentru Geraldine lucrurile erau foarte clare : un sărut era una, mai mult decît atît era cu totul altceva; un sărut era în regulă, mai mult decît atît era ceva „rău“.

Cînd jumătate din interval trecuse deja, se întîmplară două lucruri, în zile succesive, care îi tulburară calmul lui crescînd şi provocară o recidivă trecătoare.

Mai întîi, o văzu pe Gloria. A fost o întîlnire scurtă. Amîndoi dădură din cap. Amîndoi vorbiră, dar nici unul nu îl auzi pe celălalt. Dar apoi Anthony citi de trei ori la rînd un articol din *The Sun*, fără să înţeleagă vreo propoziţie.

Ai fi crezut că Sixth Avenue e o stradă sigură ! După ce renunţase la bărbierul lui de la Plaza, Anthony se duse într-o dimineaţă pînă la colţ ca să se radă şi, în timp ce îşi aştepta rîndul, îşi scoase haina şi vesta şi, cu gulerul cămăşii descheiat, se postă în faţa vitrinei. Ziua era o oază în deşertul friguros al lui martie, iar trotuarul era animat de idolatrii soarelui ieşiţi la plimbare. O femeie masivă încotoşmănată în mătase, cu obrajii căzuţi fardaţi excesiv, era trasă într-o parte şi în alta de pudelul ei care se opintea în lesă – părea un pachebot tras la mal cu frînghia. Chiar în spatele lor un bărbat într-un costum albastru cu dungi, mergînd crăcănat cu ghetrele lui albe, rînji cînd văzu scena şi, prinzînd privirea lui Anthony, îi făcu cu ochiul prin vitrină. Anthony rîse, amintindu-şi imediat de comicul acelor plăsmuiri absurde şi lipsite de graţie ale bărbaţilor şi femeilor deformaţi grotesc în labirintul oglinzilor. Îi dădeau aceeaşi senzaţie ca şi peştii ciudaţi şi monstruoşi care locuiau lumea verde, ezoterică a acvariilor.

Alţi doi oameni ieşiţi la plimbare îi atraseră din întîmplare atenţia, un bărbat şi o fată – apoi, într-o oribilă fracţiune de secundă, fata se dovedi a fi

Gloria. Anthony rămase paralizat; ei se apropiară, iar Gloria, privind înăuntru, îl văzu. Îi zîmbi politicos lui Anthony, cu ochii măriţi de uimire. Buzele ei se mişcară. Era la mai puţin de doi metri distanţă.

— Bună ziua, spuse el stupid.

Gloria, fericită, frumoasă şi tînără – cu un bărbat pe care el nu îl mai văzuse niciodată!

În acel moment scaunul bărbierului se eliberă, iar el citi de trei ori la rînd articolul din ziar.

A doua întîmplare avu loc în ziua următoare. Intrînd în barul Manhattan, se întîlni cu Bloeckman. Încăperea era aproape pustie şi, înainte de a se recunoaşte unul pe celălalt, Anthony se aşezase la o jumătate de metru de bărbatul mai în vîrstă şi îşi comandase băutura, astfel că era inevitabil să converseze.

— Salut, domnule Patch, spuse Bloeckman destul de amabil.

Anthony scutură mîna întinsă, apoi schimbară cîteva aforisme despre fluctuaţiile bursei.

— Vii des aici ? întrebă Bloeckman.

— Nu, foarte rar.

Omise să adauge că barul de la Plaza fusese, pînă de curînd, locul său preferat.

— Drăguţ bar. Unul dintre cele mai bune din oraş.

Anthony dădu din cap. Bloeckman îşi goli paharul şi îşi luă bastonul. Era în costum de seară.

— Ei, trebuie să mă grăbesc. Iau cina cu domnişoara Gilbert.

Moartea însăşi păru să privească brusc spre el, prin doi ochi albaştri. Dacă Bloeckman i-ar fi spus că el e cel care urma să-l ucidă, nu l-ar fi lovit atît de puternic pe Anthony. Bărbatul mai tînăr trebuie să se fi înroşit

vizibil, căci fiecare nerv al lui striga. Cu un imens efort reuşi să schiţeze un zîmbet rigid – o, atît de rigid – şi să rostească un salut convenţional. Dar în acea noapte rămase treaz pînă la patru, pe jumătate înnebunit de frică, suferinţă şi imagini abominabile.

SLĂBICIUNE

Iar într-o zi din a cincea săptămînă o sună. Stătuse în apartament, încercînd să citească *Educaţia sentimentală*, şi ceva din acea carte îi făcu gîndurile să gonească în direcţia în care, odată eliberate, o luau întotdeauna, precum caii care galopează înspre adăpostul grajdului. Cu respiraţia brusc accelerată se apropie de telefon. După ce formă numărul i se păru că îşi pierde vocea, ca un şcolar. Cu siguranţă centralista îi putea auzi bătăile inimii. Sunetul receptorului ridicat la celălalt capăt al firului era ca trăsnetul apocalipsei, iar vocea doamnei Gilbert, catifelată ca zgomotul siropului de arţar turnat într-un vas de sticlă, i se păru terifiantă, cu „Aloooo“-ul ei inconfundabil.

— Domnişoara Gloria nu se simte prea bine. Doarme. Cine să-i spun că a căutat-o?

— Nimeni, ţipă el.

Trînti receptorul, cuprins de o panică violentă; se prăbuşi în fotoliu, invadat de transpiraţia rece a unei uşurări bruşte.

SERENADA

Primul lucru pe care i l-a spus a fost: „Ei, ţi-ai tapat părul!“, iar ea i-a răspuns: „Da, nu e superb?“.

Pe atunci nu era încă la modă. Urma să fie peste cinci sau şase ani. În acel moment era considerat extrem de îndrăzneţ.

— E soare afară, spuse el grav. Nu ai vrea să ne plimbăm?

Ea îşi luase o haină subţire şi o pălărie albastră à la Napoleon, ciudată şi incitantă, şi se plimbară pe bulevard pînă la grădina zoologică, unde admirară cum se cuvine mărimea elefantului şi gîtul girafei, dar nu vizitară cuşca maimuţelor, pentru că Gloria spunea că maimuţele miros urît.

Apoi se întoarseră spre Plaza, vorbind nimicuri, dar bucurîndu-se de primăvara care vibra în aer şi de căldura care se aşternea ca un balsam peste oraşul aurit. În dreapta lor era Central Park, iar în stînga un morman de granit şi marmură care murmura tern oricui ar fi vrut să asculte mesajul confuz al unui milionar, ceva cu „am muncit şi am adunat, am fost mai iscusit decît oricare alt bărbat şi iată, aici mă odihnesc".

Cele mai noi şi mai frumoase modele de automobile ieşiseră pe Fifth Avenue, iar în faţa lor Plaza Hotel se înălţa ciudat de alb şi de atrăgător. Gloria mergea, suplă şi indolentă, cu o lungime de umbră scurtă în faţa lui, emiţînd comentarii banale şi leneşe care pluteau o clipă în aerul ameţitor, înainte să ajungă la urechea lui.

— O, strigă ea, aş vrea să merg în sud, la Hot Springs! Aş vrea să ies afară şi să mă tăvălesc în iarba tînără şi să uit că a fost vreodată iarnă.

— Chiar aşa?

— Aş vrea să ascult un milion de prihori făcînd un scandal îngrozitor. Îmi cam plac păsările.

— Toate femeile *sînt* păsări, se aventură el.

— Eu ce sînt? întrebă ea rapid şi pătimaş.

— O rîndunică, cred, şi uneori o pasăre a paradisului. Cele mai multe fete sînt vrăbii, desigur – vezi şirul acela de infirmiere călugăriţe de acolo? Sînt vrăbii – sau coţofene? Şi, desigur, cunoşti fetele-canar şi fetele-prihor.

— Şi fetele-lebădă şi fetele-papagal. Toate femeile mature sînt şoimi, mi se pare, sau cucuvele.

— Şi eu ce sînt – un bărzăune?

Ea rîse şi scutură din cap.

— Nu, nu, tu nu eşti deloc o pasăre, ce crezi? Eşti un ogar rusesc.

Anthony îşi aminti că aceştia erau albi şi, în mod ciudat, păreau întotdeauna înfometaţi. Însă erau de obicei fotografiaţi împreună cu duci şi prinţese, aşa că se simţi flatat.

— Dick e un foxterier, un foxterier inteligent.

— Iar Maury e o pisică.

În acelaşi moment îşi dădu seama cît de bine seamănă Bloeckman cu un porc masiv şi respingător, dar păstră o tăcere discretă.

Apoi, cînd se despărţiră, Anthony o întrebă cînd putea să o vadă din nou.

— Nu plănuieşti lucrurile cu mai mult timp înainte? pledă el. Chiar dacă e peste o săptămînă, ar fi distractiv să petrecem o zi întreagă împreună, şi dimineaţa, şi după-amiaza.

— Nu-i aşa? Gloria reflectă o clipă. Hai să ne vedem duminica viitoare.

— Foarte bine. O să fac un program care să acopere tot timpul.

Aşa şi făcu. Plănui în cel mai mic detaliu şi cele două ore pe care ea avea să le petreacă la el, luînd ceaiul: cum bunul Bounds va lăsa ferestrele larg deschise, ca să intre aerul proaspăt, şi cum peste tot urmau să fie buchete de flori în vase frumoase, pe care le va cumpăra pentru această ocazie. Urmau să stea în sufragerie.

Cînd veni ziua aceea stătură într-adevăr în sufragerie. După o vreme, Anthony o sărută, pentru că fusese ceva firesc; regăsise dulceaţa buzelor ei şi simţi că nu o pierduse niciodată. Focul strălucea şi briza care adia printre perdele aducea promisiunea lui mai şi a unei veri splendide. În sufletul lui

vibra o muzică discretă; auzi sunetul unor chitare îndepărtate şi zgomotul valurilor pe un ţărm cald al Mediteranei – pentru că era tînăr cum nu avea să mai fie niciodată şi mai puternic decît moartea.

Ora şase veni prea repede, odată cu sunetul ascuţit al clopotelor de la biserica Sf. Ana din colţ. Prin întunericul care se lăsa merseră agale pe bulevard, unde oamenii, ca nişte deţinuţi eliberaţi, se plimbau cu paşi voioşi după lunga iarnă, iar platformele autobuzelor erau pline de regi zîmbitori şi magazinele gemeau de lucruri delicate pentru vară, vara mult aşteptată, vara care promitea veselie şi care părea pentru dragoste ceea ce iarna era pentru bani. Viaţa cînta pentru cina lui din colţul străzii! Viaţa împărţea cocteiluri în stradă! Femeile în vîrstă din acea mulţime aveau senzaţia că ar fi putut alerga şi cîştiga o cursă de o sută de metri!

În pat, în acea noapte, cu luminile stinse şi camera răcoroasă scăldată de razele lunii, Anthony rămase treaz şi se jucă retrăind fiecare minut al zilei, ca un copil care se joacă pe rînd cu fiecare din cadourile mult aşteptate primite de Crăciun. Îi spusese tandru, aproape în mijlocul unui sărut, că o iubeşte, iar ea zîmbise şi îl strînsese mai aproape, murmurînd „Îmi pare bine“ şi privindu-l în ochi. Era ceva schimbat în comportamentul ei, o intensificare a atracţiei pur fizice faţă de el şi o tensiune emoţională ciudată, care erau de ajuns ca să-l facă să strîngă pumnii şi să inspire puternic amintindu-şi. Se simţise mai aproape de ea ca oricînd. Într-o clipă de extaz strigă tare, către camera pustie, că o iubeşte.

Sună în dimineaţa următoare – fără nici o ezitare sau incertitudine acum, ci cu un fel de agitaţie febrilă care se amplifică atunci cînd îi auzi vocea:

— Bună dimineaţa, Gloria.

— Bună dimineaţa.

— Doar de-asta am sunat, să-ţi spun bună dimineaţa, draga mea.

— Mă bucur că ai făcut asta.

— Aş vrea să te văd.

— Da, însă mîine-seară.

— E mult pînă atunci, nu-i aşa?

— Da…

Vocea ei era ezitantă. Mîna lui se strînse pe receptor.

— N-aş putea veni în seara asta?

Acel „da“ şoptit şi revelaţia pe care i-o produsese îl făceau să îndrăznească orice.

— Am o întîlnire.

— Ah…

— Dar cred că – cred că aş putea s-o contramandez.

— O! – doar un strigăt, ca o melodie. Gloria?

— Da?

— Te iubesc.

Altă pauză şi apoi:

— Îmi… îmi pare bine.

Fericirea, remarcase Maury Noble odată, e doar prima oră de după depăşirea unei nefericiri extrem de intense. Dar, o!, faţa lui Anthony în timp ce mergea pe coridorul de la etajul 10 din Plaza, în acea seară! Ochii lui negri scînteiau – în jurul gurii avea o expresie pe care era o bucurie să o poţi vedea. Dacă nu fusese niciodată arătos, în acea seară era, în unul din acele momente nemuritoare care strălucesc atît de puternic, încît în lumina lor persistentă poţi trăi ani întregi.

Bătu la uşă şi, după ce i se răspunse, intră. Îmbrăcată simplu în roz, scrobită şi proaspătă ca o floare, Gloria stătea în cealaltă parte a camerei, privindu-l nemişcată, cu ochi mari.

În timp ce el închidea uşa ea ţipă încet şi străbătu rapid spaţiul dintre ei, cu mîinile ridicate într-o mîngîiere anticipată. Împreună striviră pliurile ţepene ale rochiei ei într-o lungă şi triumfătoare îmbrăţişare.

1. Ziar studenţesc al Universităţii Harvard.
2. Asociaţie studenţească creştină fondată în America, axată pe acţiuni de caritate.
3. Unitate de elită a armatei americane.
4. Numele Bisericii Anglicane din SUA.
5. Joc de cuvinte: *signlight* („lumina reclamelor“) se pronunţă foarte asemănător cu *sunlight* („lumina soarelui“).
6. Cazemată (engl.).
7. Cap-pătrat (engl.).
8. Joc de cuvinte între *bitting them* („le-am ros“, în engleză) şi *a bit nervous* („un pic cam nervos“).

CARTEA A DOUA

CAPITOLUL I

CLIPA DE GRAŢIE

După două săptămîni, Anthony şi Gloria începură să aibă tot felul de „discuţii practice“, cum numeau acele şedinţe în care, sub pretextul crudului realism, se lăsau desfătaţi de bucuria calmă a iubirii.

— Nu la fel de mult ca mine, insista cunoscătorul artelor frumoase. Dacă m-ai iubi cu adevărat, ai vrea ca toată lumea s-o afle.

— Vreau, răspundea ea; vreau să stau la un colţ de stradă ca un om-sendviş, informîndu-i pe toţi trecătorii.

— Atunci spune-mi care sînt motivele pentru care te căsătoreşti cu mine în iunie.

— Păi, pentru că eşti atît de curat. Ai o curăţenie răcoroasă, ca şi mine. Ştii, există două feluri. Unul e ca Dick: curat ca o tigaie lustruită. Tu şi cu mine sîntem curaţi ca pîraiele şi ca vîntul. Întotdeauna îmi dau seama dacă cineva e curat sau nu, şi dacă da, în ce fel.

— Sîntem gemeni.

Un gînd extaziant!

— Mama spune – ezită ea, nesigură –, mama spune că, uneori, două suflete sînt create împreună, îndrăgostite unul de celălalt, înainte de a se naşte.

Niciodată bilfismul nu a cîştigat mai uşor un adept… După o vreme el îşi ridică privirea şi rîse tăcut spre tavan. Cînd îşi întoarse din nou privirea spre ea văzu că e furioasă.

— De ce rîdeai? strigă ea. Şi nu e prima dată cînd o faci. Relaţia dintre noi nu e ceva de rîs. Nu mă deranjează să facem pe bufonii, fiecare în parte, dar cînd sîntem împreună nu suport asta.

— Îmi pare rău.

— Ah, nu-mi spune că-ţi pare rău! Dacă nu găseşti altceva mai bun de spus, mai bine taci!

— Te iubesc.

— Nu-mi pasă.

Urmă o pauză. Anthony era deprimat… În cele din urmă, Gloria murmură:

— Îmi pare rău că am fost rea.

— Nu ai fost. Eu am fost.

Pacea odată restabilită, momentele următoare erau cu atît mai dulci şi mai intense. În acest stadiu deveneau vedete, fiecare jucînd pentru un public de două persoane – pasiunea jocului lor crea realitatea. Aici putea fi găsită chintesenţa ultimă a modului în care fiecare se exprima pe sine – totuşi, e foarte posibil ca iubirea lor să fi fost mai mult expresia Gloriei decît a lui Anthony. Acesta se simţea adesea ca un invitat tolerat cu greu la o petrecere dată de ea.

Anunţarea doamnei Gilbert a fost o problemă încurcată. Stătea îndesată într-un fotoliu mic, ascultînd cu atenţie şi clipind des. Probabil că îşi dăduse deja seama, pentru că Gloria nu mai ieşise cu altcineva de trei săptămîni – şi probabil că observase că de data asta era ceva cu adevărat diferit în atitudinea fiicei sale. I se încredinţaseră plicuri speciale pe care să le pună la poştă; ascultase atentă, aşa cum par să facă toate mamele, sfîrşitul conversaţiilor la telefon, prefăcute şi totuşi destul de pasionale…

Cu toate acestea îşi manifestă, politicos, surpriza şi se declară extrem de încîntată; fără îndoială că era; la fel erau şi muşcatele înflorite din fereastră,

la fel şi vizitiii în ale căror trăsuri cei doi îndrăgostiţi căutau intimitatea amoroasă, la fel şi meniurile sobre de la restaurant pe care ei mîzgăleau „ştii că şi eu te iubesc“, lăsîndu-le în aşa fel încît să le vadă şi ceilalţi.

Dar, printre sărutări, Anthony şi această fată de aur se certau încontinuu.

— Dar, Gloria, striga el, te rog, lasă-mă să-ţi explic!

— Nu-mi explica. Sărută-mă.

— Nu cred că e bine aşa. Dacă te-am supărat, trebuie să discutăm despre asta. Nu-mi place să ne împăcăm sărutîndu-ne.

— Dar nu vreau să mă cert. Mi se pare minunat că *putem* să ne împăcăm sărutîndu-ne, iar cînd nu vom mai putea, atunci va fi timpul să ne certăm.

O dată, un diferend neglijabil luă o asemenea amploare, încît Anthony se ridică în picioare şi se lovi singur în piept – pentru un moment păru că scena din februarie trecut se va repeta, dar ştiind cît de mult o mişcă pe ea, el rămase mîndru şi demn, iar peste o clipă Gloria plîngea în braţele lui, cu faţa ei frumoasă contorsionată ca a unei fetiţe speriate.

Între timp continuau să se descopere involuntar unul pe celălalt, din reacţii şi reţineri bizare, din repulsii, prejudecăţi şi aluzii întîmplătoare la trecut. Fata era incapabilă de gelozie şi mîndră de asta, iar pe el, care era extrem de gelos, această virtute a ei îl irita. Îi relată episoade obscure din viaţa lui în scopul de a aprinde în ea măcar o scînteie, dar în zadar. Ea îl avea acum – nu îi trebuiau anii trecuţi.

— O, Anthony, spunea ea, de fiecare dată cînd sînt rea cu tine îmi pare rău apoi. Mi-aş da mîna dreaptă ca să te scutesc de o singură clipă de suferinţă.

În acel moment ochii i se umezeau, dar ea nu era conştientă că dă glas unei iluzii. Însă Anthony ştia că, în unele zile, îşi făceau rău unul altuia în mod intenţionat – aproape savurînd durerea celuilalt. Ea îl uimea fără

încetare: acum era atît de caldă şi fermecătoare, căutînd din toate puterile o uniune transcendentă, misterioasă; în clipa următoare era tăcută şi rece, aparent indiferentă la orice remarcă despre dragostea lor sau orice altceva ar fi spus el. Adesea el punea aceste distanţări pe seama unor neplăceri fizice – ea nu se plîngea niciodată din cauza lor înainte să se termine – sau pe seama vreunei neglijenţe sau insensibilităţi a lui ori a vreunui fel de mîncare ratat de la cină, dar chiar şi aşa mijloacele prin care ea crea infinita distanţă cu care se înconjura rămîneau misterioase, îngropate undeva în cei 22 de ani de mîndrie neclintită.

— De ce îţi place Muriel?

— Nu îmi place chiar atît de mult.

— Atunci de ce ieşi cu ea?

— Ca să ies cu cineva. Nu sînt foarte solicitante fetele astea. Cred cam tot ce le spun – dar îmi place mai mult Rachael. Mi se pare drăguţă – foarte curată şi isteaţă, nu crezi? Aveam alţi prieteni, în Kansas City şi la şcoală, întîmplători cu toţii, fete care intrau şi ieşeau din zona mea de interes doar pentru că băieţii ne luau bilete alăturate. Nu mă mai interesau după ce mediul nu ne mai arunca una lîngă alta. Acum majoritatea sînt căsătorite. Ce importanţă are – erau oameni ca oricare alţii.

— Bărbaţii îţi plac mai mult, nu-i aşa?

— O, mult mai mult, pentru că am o minte de bărbat.

— Ai o minte ca a mea. Nici foarte feminină, nici foarte masculină.

Mai tîrziu îi povesti despre începuturile prieteniei cu Bloeckman. Într-o zi, la Delmonico, Gloria şi Rachael au dat peste Bloeckman şi domnul Gilbert luînd masa, iar curiozitatea a făcut-o să li se alăture. Îl plăcuse, oarecum. Era ca o gură de aer după bărbaţii mai tineri, pentru că se mulţumea cu atît de puţin. O amuza şi rîdea şi el, fie că o înţelegea sau nu.

Se întîlnise cu el de cîteva ori, în ciuda dezaprobării făţişe a părinţilor ei, iar după o lună el o ceruse în căsătorie, momind-o cu o mie de lucruri, de la o vilă în Italia pînă la o carieră strălucită pe ecran. Ea îi rîsese în faţă – rîsese şi el.

Dar nu renunţase. La momentul intrării în scenă a lui Anthony făcuse progrese constante. Ea se purta destul de bine cu el – în afară de faptul că îi dăduse o poreclă răutăcioasă –, fiind conştientă, în tot acest timp, că el o urmărea pur şi simplu în mersul ei pe sîrmă, gata s-o prindă dacă ar fi căzut.

Cu o seară înainte de anunţarea logodnei ea îi spuse lui Bloeckman. A fost o lovitură puternică. Nu i-a împărtăşit detalii lui Anthony, dar a lăsat să se înţeleagă că el nu a ezitat să se certe cu ea. Anthony deduse că întrevederea se terminase într-o notă furtunoasă, cu Gloria foarte calmă şi rece pe colţul ei de canapea, iar Joseph Bloeckman de la Films Par Excellence măsurînd camera cu capul aplecat şi ochii îngustaţi. Gloriei îi părea rău pentru el, dar considerase că e mai bine să n-o arate; într-un acces final de bunătate încercase să-l facă s-o urască, atunci, la sfîrşit. Dar Anthony, înţelegînd că indiferenţa ei era ceea ce o făcea în mod special atrăgătoare, îşi dădu seama cît de inutil fusese. Îşi mai aduse uneori aminte de Bloeckman, destul de des, dar mai degrabă întîmplător – însă în cele din urmă îl uită complet.

ÎN FLOARE

Într-o după-amiază găsiră locuri în faţă pe platforma însorită a unui autobuz şi se plimbară ore întregi, venind dinspre Times Square pe malul murdar al rîului, apoi de-a lungul congestionatei Fifth Avenue, întunecată de roiurile care ieşeau din magazine. Traficul era coagulat în ambuteiaje

haotice; platformele autobuzelor erau înţesate, în timp ce aşteptau deasupra trecătorilor fluierul agenţilor de circulaţie.

— Ce frumos e! exclamă Gloria. Uite!

Căruţa unui morar, albă toată de făină şi condusă de un clovn acoperit de pudră, trecu prin faţa lor trasă de un cal alb şi de tovarăşul lui negru.

— Ce păcat! se plînse ea. Ar arăta atît de minunat în amurg, dar dacă ar fi amîndoi albi. Sînt atît de fericită în această clipă, în oraşul ăsta.

Anthony scutură din cap dezaprobator.

— Mie mi se pare că oraşul e un şarlatan. Se chinuie mereu să se apropie de urbanitatea impresionantă, copleşitoare care i se atribuie. Încearcă să fie o metropolă care te mişcă.

— Eu nu cred. Mie mi se pare impresionant.

— Acum. Dar e un soi de spectacol transparent, artificial. Are vedetele lui impresariate şi decorurile lui străvezii şi trecătoare şi, recunosc, şi cea mai mare armată de administratori strînsă vreodată – se opri, rîse scurt, şi adăugă: din punct de vedere tehnic – excelent, dar nu foarte convingător.

— Pun pariu că poliţiştii cred că oamenii sînt proşti, spuse Gloria gînditoare, privind cum o doamnă masivă, dar temătoare era ajutată să treacă strada. Ei îi văd întotdeauna speriaţi, neputincioşi şi bătrîni – şi aşa sînt, adăugă ea. Apoi spuse: Ar trebui să coborîm. I-am spus mamei că mănînc de seară mai repede şi mă culc devreme. Spune că arăt obosită, la naiba.

— Aş vrea să fim căsătoriţi, murmură el grav, atunci n-ar mai trebui să ne spunem bună seara şi am putea să facem tot ce vrem.

— Ce bine! Cred că ar fi bine să călătorim tot timpul. Vreau să merg la Mediterana şi în Italia. Şi mi-ar plăcea să fiu actriţă o vreme – să zicem cam un an.

— Sigur. O să scriu o piesă pentru tine.

— Ce bine! Iar eu o să joc în ea. Şi, la un moment dat, cînd o să avem mai mulţi bani – moartea bătrînului Adam era adesea descrisă în aceşti termeni aluzivi –, o să ne construim o casă superbă, nu-i aşa?

— O, bineînţeles, cu o piscină privată.

— Cu zeci de piscine. Şi rîuri private. Ah, aş vrea să fie acum.

Ciudată coincidenţă – şi el simţise exact aceeaşi dorinţă. Plonjară ca nişte scufundători în mulţimea tulbure şi, ieşind în zona mai liniştită a numerelor 50, se îndreptară vioi spre casă, foarte afectuoşi unul cu celălalt… fiecare dintre ei mergea printr-o grădină rece, alături de o fantomă găsită în vis.

Zile ca nişte bărci duse de un rîu leneş; seri de primăvară pline de o melancolie plîngăreaţă care făcea trecutul frumos şi amar, îndemnîndu-i să se uite înapoi şi să vadă că iubirile altor veri de mult apuse muriseră odată cu valsurile uitate ale acelor ani. Momentele cele mai tensionate erau, întotdeauna, cele în care cine ştie ce barieră artificială îi ţinea departe unul de celălalt: la teatru mîinile lor se furişau una spre alta, unindu-se şi schimbînd atingeri delicate în întunericul vast; în sălile aglomerate formau din buze cuvinte pentru ochii celuilalt – fără să-şi dea seama că nu fac altceva decît să imite alte generaţii prăfuite, dar intuind vag că, dacă adevărul este scopul vieţii, fericirea este o modalitate a ei, care trebuie preţuită în scurta şi timida ei existenţă. Apoi, într-o noapte magică, mai deveni iunie. Mai erau doar 16 zile… 15… 14…

TREI DIGRESIUNI

Chiar înainte ca logodna să fie anunţată, Anthony se dusese la Tarrytown să-l vadă pe bunicul său, care, din ce în ce mai firoscos şi

sumbru pe măsură ce timpul îşi juca ultimele farse, primi noutăţile cu un cinism profund.

— A, deci o să te însori, carevasăzică?

Spusese asta cu o blîndeţe atît de suspectă şi dăduse din cap în sus şi în jos de atîtea ori, încît Anthony nu era deloc pesimist. Deşi nu era la curent cu intenţiile bunicului său, presupunea că mare parte din bani îi vor reveni lui. O sumă consistentă va merge către acte de caritate, desigur; o bună parte va susţine mai departe reforma.

— Vei începe să lucrezi?

— Păi, ezită Anthony, cumva derutat, eu *lucrez*. Ştii că…

— Voiam să zic muncă adevărată, spuse Adam Patch rece.

— Încă nu sînt sigur ce voi face. Nu sînt tocmai un cerşetor, bunicule, afirmă el cu o oarecare hotărîre.

Bătrînul reflectă puţin, cu ochii pe jumătate închişi. Apoi, aproape împăciuitor, întrebă:

— Cît economiseşti pe an?

— Pînă acum nimic…

— Deci, după ce că de-abia te descurci tu cu banii pe care-i ai, ai decis că, prin cine ştie ce miracol, o să vă puteţi descurca amîndoi.

— Gloria are şi ea nişte bani ai ei. Suficienţi ca să-şi cumpere haine.

— Cît?

Fără să considere întrebarea impertinentă, Anthony răspunse:

— Cam 100 de dolari pe lună.

— Asta înseamnă, împreună, cam 7 500 pe an, spuse Adam Patch. Apoi adăugă: Ar trebui să fie de ajuns. Dacă aveţi cît de cît minte, ar trebui să fie de ajuns. Dar întrebarea e dacă aveţi sau nu aşa ceva.

— Presupun că e de ajuns.

Era ruşinos pentru el să fie obligat să suporte agresivitatea bătrînului, astfel că următoarele lui cuvinte erau pline de orgoliu.

— Pot să mă descurc foarte bine. Pari convins că nu sînt bun de nimic. Oricum, am venit aici doar ca să-ţi spun că mă căsătoresc în iunie. La revedere, domnule.

Spunînd asta se întoarse şi se îndreptă spre uşă, fără să-şi dea seama că în acel moment, pentru prima oară, bunicului său îi plăcea de el.

— Stai! strigă Adam Patch. Vreau să vorbesc cu tine.

Anthony se întoarse spre el.

— Da?

— Stai jos. Rămîi peste noapte.

Oarecum îmbunat, Anthony îşi reluă locul.

— Îmi pare rău, domnule, dar în seara asta mă întîlnesc cu Gloria.

— Cum o cheamă?

— Gloria Gilbert.

— E din New York? O cunoştinţă de-a ta?

— E din Vestul Mijlociu.

— Cu ce se ocupă tatăl ei?

— O firmă de peliculă cinematografică sau aşa ceva. Sînt din Kansas City.

— Acolo o să vă căsătoriţi?

— A, nu, domnule. Ne gîndeam să ne căsătorim în New York – şi fără mare tam-tam.

— Ţi-ar plăcea să faceţi nunta aici?

Anthony ezită. Sugestia nu îi surîdea deloc, dar ar fi fost cu siguranţă înţelept să facă din bătrîn, dacă era posibil, unul din protectorii mariajului său. În plus, Anthony era puţin mişcat.

— E foarte frumos din partea ta, bunicule, dar n-ar fi prea complicat?

— Totul e complicat. Tatăl tău s-a căsătorit aici – dar în casa veche.

— Păi, credeam că s-a căsătorit în Boston.

Adam Patch se gîndi puţin.

— E adevărat. S-a căsătorit în Boston.

Anthony simţi o stînjeneală trecătoare pentru că îl corectase şi încercă s-o depăşească prin cuvinte.

— Ei, o să-i spun Gloriei. Mie, personal, mi-ar plăcea, dar desigur că depinde de familia Gilbert, înţelegi.

Bunicul său oftă prelung, închise ochii pe jumătate şi se lăsă pe spate în fotoliu.

— E vreo grabă? întrebă el pe un altfel de ton.

— Nu neapărat.

— Mă întreb, începu Adam Patch privind cu ochi calmi şi blînzi tufişurile de liliac care foşneau izbindu-se de ferestre, mă întreb dacă te gîndeşti vreodată la viaţa veşnică.

— Păi, da… uneori.

— Mă gîndesc foarte mult la viaţa veşnică.

Avea ochii tulburi, dar vocea îi era sigură şi clară.

— Stăteam azi aici, gîndindu-mă la ce ne aşteaptă şi, cumva, am început să-mi amintesc o după-amiază de acum aproape 65 de ani, în care mă jucam cu surioara mea, Annie, acolo unde e acum casa de vară.

Arătă înspre grădina lungă de flori, cu ochii plini de lacrimi şi cu o voce tremurătoare.

— Am început să mă gîndesc… şi mi se pare că şi *tu* ar trebui să te gîndeşti ceva mai mult la viaţa veşnică. Ar trebui să fii mai… serios – se opri, părînd că bîjbîie după cuvîntul potrivit – mai harnic… da…

Apoi expresia feţei i se schimbă, întreaga lui personalitate părînd să revină la suprafaţă ca o geamandură, iar cînd continuă nu mai era nici un un

pic de blîndeţe în vocea sa.

— Păi, eu eram doar cu doi mai mare decît tine, chicoti răguşit şi viclean bătrînul, cînd am trimis trei membri ai firmei Wrenn and Hunt la azilul de săraci.

Anthony tresări, stingherit.

— Ei, la revedere, adăugă bunicul său brusc, o să pierzi trenul.

Anthony ieşi din casă într-o dispoziţie neobişnuită, exuberant şi părîndu-i rău pentru bătrîn; nu pentru că bogăţia lui nu putea să-i aducă „nici tinereţe, nici o bună digestie“, ci pentru că îi ceruse lui Anthony să se căsătorească acolo şi pentru că uitase, în legătură cu nunta fiului său, ceva ce ar fi trebuit să-şi amintească.

Richard Caramel, care era unul dintre cavalerii de onoare, le-a făcut multe probleme lui Anthony şi Gloriei în ultimele săptămîni, punîndu-i în umbră. *Amantul demon* fusese publicat în aprilie şi tulburase povestea lor de dragoste, aşa cum se putea spune că tulburase orice avea legătură cu autorul ei. Era o carte foarte originală şi destul de prolixă, bazată pe o descriere amănunţită a unui Don Juan de la periferia New Yorkului. Aşa cum Maury şi Anthony spuseseră înainte şi cum criticii mai amabili spuneau acum, nu exista în toată America un scriitor cu o asemenea capacitate de a descrie reacţiile atavice, primitive ale acelui segment al societăţii.

Cartea ezită şi apoi „decolă“. Tirajele, la început mai mici, apoi din ce în ce mai mari, creşteau în fiecare săptămînă. Un purtător de cuvînt al Armatei Salvării o dezavuă ca pe o descriere eronată şi cinică a oricărui proces de emancipare pornit din lumea de jos. O promovare inteligentă a creat zvonul nefondat că Smith „Ţiganul“ urma să intenteze un proces de calomnie, deoarece unul din personajele principale ar fi o caricatură a lui.

Biblioteca din Burlington, Iowa, refuză să achiziţioneze cartea, iar un editorialist din Vestul Mijlociu făcu aluzie la faptul că Richard Caramel ar fi internat în sanatoriu cu delirium tremens.

Într-adevăr, autorul îşi petrecea timpul într-o stare de nebunie plăcută. Trei sferturi din conversaţiile lui erau despre carte – voia să ştie dacă ceilalţi auziseră „ultimele noutăţi“; intra în librării şi comanda cărţi pe numele său, în speranţa de a prinde măcar un vag semn de recunoaştere din partea vînzătorului sau a clienţilor. Ştia, pînă la ultimul orăşel, în ce părţi ale ţării se vinde cel mai bine; ştia exact cît încasează pe fiecare tiraj, iar cînd întîlnea pe cineva care n-o citise sau, cum se întîmpla adesea, care nici nu auzise de ea, cădea într-o dispoziţie depresivă.

Astfel că a fost ceva firesc ca Anthony şi Gloria să decidă, din gelozie, că era atît de înfumurat încît devenise greu de suportat. Spre marea nemulţumire a lui Dick, Gloria se lăuda în public că nu citise *Amantul demon* şi că nici nu avea de gînd, atît timp cît toţi vorbeau despre ea. De fapt, ea nu avea timp de citit acum, cînd ploua cu cadouri – la început calm, apoi torenţial, variind de la nimicuri trimise de prieteni de familie uitaţi pînă la fotografii ale rudelor sărace.

Maury le dărui un „set pentru băuturi“, care includea pahare de argint, un shaker şi tirbuşoane. Cadoul lui Dick era mai convenţional, un serviciu de ceai de la Tiffany. Din partea lui Joseph Bloeckman sosi un superb ceas de călătorie, împreună cu cartea lui de vizită. Chiar şi Bounds a trimis un portţigaret; asta îl emoţionă pe Anthony, aproape făcîndu-l să-i dea lacrimile – adevărul e că orice emoţie mai mică decît isteria părea naturală la cei aproximativ cinci oameni mişcaţi de acest sacrificiu extraordinar făcut convenţiilor. Camera rezervată special din Plaza gemea de cadouri trimise de prieteni de la Harvard şi de parteneri de afaceri ai bunicului său, de suvenire din zilele de şcoală ale Gloriei şi de trofee mai degrabă jalnice

de la foştii ei curtezani, care sosiră ultimele, cu mesaje melancolice şi ezoterice scrise pe cărţi de vizită ascunse cu grijă înăuntru, care începeau cu „N-aş fi crezut niciodată…“, „Fără îndoială îţi doresc toată fericirea…“ sau chiar „Cînd vei citi aceste rînduri eu voi fi în drum spre…“.

Cel mai opulent cadou a fost în acelaşi timp şi cel mai dezamăgitor. Era o concesie din partea lui Adam Patch – un cec de 5 000 de dolari.

Cele mai multe cadouri îl lăsau indiferent pe Anthony. I se părea că ele îl obligau să ţină, pe perioada următoarei jumătăţi de secol, evidenţa cu starea civilă a tuturor cunoştinţelor lor. Dar Gloria se entuziasma pentru fiecare, sfîşiind hîrtia de împachetat şi ambalajul cu ferocitatea unui cîine care sapă după un os, apucînd cu răsuflarea tăiată o panglică sau o margine de metal, scoţînd în sfîrşit la lumină întregul articol şi studiindu-l critic, fără nici o emoţie în afara unui interes acaparator pe faţa lipsită de zîmbet.

— Uite, Anthony!

— Drăguţ, nu-i aşa?

Răspunsul venea doar peste o oră, cînd ea îi oferea un raport amănunţit asupra reacţiei ei faţă de cadou, dacă ar fi fost mai bine să fie mai mare sau mai mic, dacă fusese surprinsă primindu-l şi, dacă da, cît de surprinsă.

Doamna Gilbert aranja şi rearanja o casă ipotetică, distribuind cadourile în diferitele camere, clasificînd articolele ca „ceas de rezervă“ sau „argintărie de folosit în *fiecare* zi“ şi făcîndu-i pe Anthony şi pe Gloria să se simtă prost prin referiri pe jumătate în glumă la o cameră pe care ea o numea creşă. Era încîntată de cadoul bătrînului Adam şi decise apoi că acesta era un suflet antic, „cel puţin asta e ceea ce cred eu“. Cum Adam Patch nu reuşi să se hotărască dacă s-o ia ca pe o referire la starea de senilitate avansată a minţii sale sau la cine ştie ce schemă secretă, spiritistă a ei, nu se poate spune că i-a făcut plăcere. Cînd vorbea cu Anthony îi spunea „femeia aia bătrînă, mama“, ca şi cum ea ar fi fost un personaj dintr-

o comedie pe care el o văzuse de mai multe ori. În ce o priveşte pe Gloria, nu reuşea să-şi formeze o părere. Îi plăcea de ea, dar, cum îi spuse chiar Gloria lui Anthony, hotărîse că e frivolă şi îi era frică să îi dea acceptul lui.

Cinci zile! La Tarrytown era ridicată o platformă pentru dans. Patru zile! Un tren special a fost închiriat să îi transporte pe invitaţi înspre şi dinspre New York. Trei zile!

JURNALUL

Gloria era îmbrăcată în pijama albastră de mătase, stînd în picioare lîngă patul ei cu mîna pe întrerupător, gata să stingă lumina, cînd se răzgîndi şi, deschizînd un sertar, scoase un caiet mic, negru – un jurnal cu rubrici pentru fiecare zi. Îl ţinea de şapte ani. Multe dintre notiţele cu creionul erau aproape ilizibile; erau însemnări care se refereau la nopţi şi după-amiezi de mult uitate, pentru că nu era un jurnal intim, deşi începea cu eternul „Voi ţine acest jurnal pentru copiii mei“. Însă, în timp ce îl răsfoia, ochii multor bărbaţi păreau s-o privească de sub numele pe jumătate şterse. Cu unul mersese la New Haven pentru prima oară – în 1908, cînd avea 16 ani şi umerii artificiali erau la modă la Yale – şi fusese flatată pentru că Michaud „Eseu“ o „asediase“ toată seara. Oftă, aducîndu-şi aminte de primele ei rochii de domnişoară, din satin, de care era atît de mîndră, şi de orchestra care cînta *Yama-yama*, *My Yama Man* şi *JungleTown*. Ce mult trecuse! Numele: Eltynge Reardon, Jim Parsons, McGregor „Creţul“, Kenneth Cowan, Fry „Ochi-de-peşte“ (pe care îl plăcuse pentru că era atît de urît), Carter Kirby – care îi trimisese un cadou; la fel şi Tudor Baird; Marty Reffer, primul bărbat de care fusese îndrăgostită mai mult de o zi, şi Stuart Holcome, cu care fugise împreună, cu maşina lui, iar el încercase s-o forţeze să se mărite cu el. Şi Larry Fenwick, pe care îl admirase întotdeauna

pentru că, într-o seară, îi spusese că dacă nu vrea să-l sărute poate să se dea jos din maşina lui şi să se întoarcă acasă pe jos. Ce listă!

…Dar, pînă la urmă, o listă depăşită. Acum era îndrăgostită, pregătită pentru idila eternă care urma să fie o sinteză a tuturor idilelor, totuşi tristă din cauza acestor bărbaţi, a nopţilor cu clar de lună şi a „fazelor palpitante“ pe care le avusese – şi a sărutărilor. Trecutul – trecutul ei, o, ce bucurie! Fusese extraordinar de fericită.

În timp ce dădea paginile, ochii ei întîrziau pe însemnările răzleţe din ultimele patru luni. Le citi cu atenţie pe cele cîteva din urmă.

„1 aprilie – Ştiu că Bill Carstairs mă urăşte pentru că am fost atît de neplăcută, dar uneori nu suport să fiu copleşită cu sentimentalisme. Am mers cu maşina pînă la Rockyear Country Club şi o lună absolut minunată strălucea printre copaci. Rochia mea argintie s-a uzat. Ce ciudat cum uiţi celelalte nopţi petrecute la Rockyear – cu Kenneth Cowan, cînd îl iubeam atît de mult!

3 aprilie – După două ore cu Schroeder care, mi s-a spus, e milionar, am decis că, dacă te agăţi de lucruri, chestia asta te omoară, mai ales atunci cînd lucrurile în cauză sînt bărbaţi. Cu nimic nu se exagerează mai mult decît cu lucrurile astea, aşa că de acum încolo promit că doar o să mă amuz. Am discutat despre «dragoste» – ce banal! Cu cît de mulţi bărbaţi am discutat despre dragoste?

11 aprilie – Patch chiar m-a sunat azi! Acum o lună, cînd jurase să nu mă mai caute, ieşise pe uşă ca o furtună. Îmi pierd din ce în ce mai mult încrederea în bărbaţii care sînt în stare să sufere răni mortale.

20 aprilie – Petrecut ziua cu Anthony. Poate că o să mă mărit cu el cîndva. Îmi plac destul de mult ideile lui – stimulează ceea ce e original în mine. Blockhead a venit pe la zece cu noua lui maşină şi m-a scos la

plimbare pe Riverside Drive. Mi-a plăcut de el în seara asta: e atît de atent. Ştia că nu vreau să vorbesc, aşa că n-a zis nimic tot drumul.

21 aprilie – M-am trezit gîndindu-mă la Anthony, apoi chiar el m-a sunat şi era dulce la telefon – aşa că mi-am anulat o întîlnire pentru el. Azi simt că aş face orice pentru el, aş încălca cele zece porunci şi m-aş lăsa şi pe mine călcată în picioare. Vine la opt, iar eu voi purta roz şi voi părea foarte proaspătă şi apretată…“

Aici se opri, amintindu-şi că, după ce el plecase în seara aia, ea se dezbrăcase în aerul rece de aprilie care intra pe fereastră. Totuşi, i se părea că nu-i e frig deloc, încălzită de banalităţile profunde care ardeau în inima ei.

Următoarea însemnare apărea cîteva zile mai tîrziu:

„*24 aprilie* – Vreau să mă căsătoresc cu Anthony, pentru că «soţii» sînt atît de des «soţi», iar eu trebuie să mă mărit cu un amant.

În general, există patru tipuri de soţi:

1. Soţul care vrea întotdeauna să stea seara acasă, care nu are nici un viciu şi lucrează pentru un salariu. Complet nedezirabil!

2. Stăpînul primitiv, care se aşteaptă să-l serveşti. Genul acesta întotdeauna consideră că o femeie frumoasă e «superficială», un fel de păun care s-a oprit din creştere.

3. După aceea vine adulatorul, idolatrul soţiei sale şi a tot ceea ce îi aparţine, pînă la ignorarea completă a orice altceva. Acest gen are nevoie de o actriţă de compoziţie ca soţie. Dumnezeule! Trebuie să fie un chin să fii considerată virtuoasă!

4. Şi Anthony – un îndrăgostit pasional pe termen scurt, suficient de înţelept ca să îşi dea seama cînd s-a sfîrşit şi că trebuie să se sfîrşească. Iar eu vreau să mă căsătoresc cu Anthony.

Ce viermi pot fi femeile, să se tîrască la nesfîrşit prin căsătorii anoste! Căsătoria nu a fost făcută să fie un decor, ci ca să te facă să-ţi doreşti unul. A mea va fi excepţională. Nu poate să fie şi nu va fi un decor – ci spectacolul viu, animat, strălucitor, iar decorul va fi lumea. Refuz să-mi dedic viaţa posterităţii. Fără îndoială că datorăm la fel de mult actualei generaţii ca şi copiilor noştri nedoriţi. Ce destin – să ajungi grasă şi ridicolă, să te gîndeşti numai la lapte, griş, bonă, scutece… Dragi copii imaginari, cît de frumoşi mai sînteţi voi, mici fiinţe sclipitoare zburînd (toţi copiii imaginari trebuie să poată zbura) cu aripi de aur…

Astfel de copii, totuşi, sărăcuţii de ei, nu prea au nimic în comun cu realitatea căsătoriei.

7 iunie – Problemă de moralitate: a fost o greşeală să-l fac pe Bloeckman să mă iubească? Pentru că exact asta am făcut. În seara asta a fost tot timpul de o tristeţe încîntătoare. Ce noroc că gîtul meu era inflamat şi că lacrimile îmi veneau uşor. Dar el aparţine trecutului – îngropat deja în lavanda mea puternică.

8 iunie – Azi am promis să nu-mi muşc buzele. Ei, presupun că o să mă abţin – măcar dacă el m-ar ruga să nu mănînc!

Baloane de săpun – asta facem, Anthony şi cu mine. Am făcut unele atît de frumoase azi, care apoi explodau, iar noi vom sufla altele şi altele, la fel de mari şi de frumoase, presupun, pînă cînd toată apa cu săpun o să se termine."

Cu această însemnare jurnalul lua sfîrşit. Ochii ei cutreierară paginile, căutînd 8 iunie din 1912, 1910, 1907. Prima însemnare era mîzgălită cu scrisul rotunjit, înflorit al unei fete de 16 ani – era un nume, Bob Lamar, şi încă un cuvînt pe care nu-l putea descifra. Apoi îşi dădu seama ce e şi, amintindu-şi, i se umeziră ochii. Acolo, pe pagina obscură, era consemnarea primului ei sărut, la fel de neclar ca şi acea după-amiază ploioasă de pe o

verandă, de acum şapte ani. I se părea că-şi aduce aminte ceea ce spusese unul dintre ei în acea zi, şi totuşi nu reuşea să-şi amintească. Lacrimile i se înmulţiră, pînă cînd de-abia mai putea să vadă pagina. Plîngea, îşi spunea ea, pentru că nu îşi putea aminti decît ploaia, florile ude din grădină şi iarba umedă.

…După o vreme găsi un creion şi, cu o mînă nesigură, trase trei linii paralele sub ultima însemnare. Apoi scrise FINIS cu litere mari, puse caietul la loc în sertar şi se strecură în pat.

RĂSUFLAREA PEŞTERII

Întors acasă de la petrecerea din ajunul nunţii, Anthony stinse luminile şi, simţindu-se la fel de impersonal şi de fragil ca un porţelan aşezat pe o servantă, se băgă în pat. Era o noapte caldă – un cearşaf era suficient ca să te simţi bine –, iar prin ferestrele larg deschise veneau zgomote scăzute de vară, încărcate de aşteptări vagi. Se gîndea că anii de tinereţe din spatele său, zgomotoşi şi superficiali, fuseseră trăiţi cu un cinism facil şi imprevizibil faţă de sentimentele umane ale celor dispăruţi de mult. Şi mai era ceva; acum ştia. Era uniunea sufletului său cu cel al Gloriei, a cărei prospeţime şi pasiune înflăcărată constituiau materialul din care era făcută frumuseţea moartă a cărţilor.

Noaptea trimitea neîncetat în camera lui cu tavan înalt acel sunet evanescent şi şters – ceva ce oraşul arunca şi lua înapoi, ca un copil jucîndu-se cu mingea. În Harlem, Bronx, Gramercy Park şi pe malurile rîurilor, în mici sufragerii sau pe acoperişurile pardosite cu pietriş şi inundate de lumina lunii, o mie de îndrăgostiţi dădeau glas acelui sunet, împrăştiind în noapte mici fragmente ale lui. Cu acest sunet se juca întregul oraş în întunericul albastru de vară, aruncîndu-l şi luîndu-l înapoi, promiţînd

că, într-o clipă, viaţa va fi minunată ca o poveste, promiţînd fericire – şi, prin această promisiune, oferind-o. Dădea dragostei speranţă în supravieţuirea ei. Nu putea face mai mult decît atît.

În acel moment o notă nouă se detaşă strident din plînsul uşor al nopţii. Era un zgomot venit dintr-o zonă aflată la mai puţin de patruzeci de metri de fereastra lui din spate, zgomotul unei femei rîzînd. Începu încet, scîncit şi interminabil – vreo servitoare şi amantul ei, se gîndi el –, apoi crescu în volum şi deveni isteric, pînă cînd îi aminti de o fată copleşită de un rîs nervos pe care o văzuse la un spectacol de vodevil. Apoi scăzu, aproape dispărînd, doar ca să crească din nou, de data asta şi cu cuvinte – o glumă vulgară, cine ştie ce grosolănie pe care nu o putu înţelege. Se întrerupea pentru o clipă, cît să se poată auzi mormăitul gros al unei voci bărbăteşti, apoi începea din nou, interminabil; la început enervant, apoi îngrozitor, într-un mod straniu. Anthony fu străbătut de un frison şi, sculîndu-se din pat, se duse la fereastră. Zgomotul devenise ascuţit, tensionat şi întrerupt, aproape ca un ţipăt – apoi încetă, lăsînd în urmă o linişte goală şi ameninţătoare, ca liniştea mai mare de deasupra. Anthony mai rămase puţin lîngă fereastră înainte să se întoarcă în pat. Era tulburat şi zguduit. Oricît ar fi încercat să-şi înăbuşe reacţiile, ceva animalic din acel rîs dezlănţuit pusese stăpînire pe imaginaţia lui şi, pentru prima oară în patru luni, îi trezi vechea lui aversiune şi groază faţă de tot ce însemna viaţă. Camera devenise sufocantă. Ar fi vrut să fie undeva afară, într-o briză răcoroasă şi înţepătoare, la multe mile deasupra oraşelor, trăind senin şi detaşat într-un colţ al minţii sale. Viaţa era acel zgomot, acel zgomot înfricoşător, interminabil, de femeie.

— O, *Doamne*! strigă el, trăgînd brusc aer în piept.

Îngropîndu-şi faţa în pernă, încercă în zadar să se concentreze asupra detaliilor zilei care urma.

DIMINEAŢA

Îşi dădu seama, după lumina cenuşie, că e doar ora cinci. Regretă furios că se trezise atît de devreme – o să pară distrus la nuntă. O invidie pe Gloria, care îşi putea ascunde oboseala cu vopsele alese cu grijă.

Se studie în oglinda din baie şi descoperi că era neobişnuit de alb – cinci sau şase mici imperfecţiuni ieşeau în relief pe fondul palorii de dimineaţă a tenului său, iar peste noapte îi apăruse o umbră de barbă – aspectul lui general era, se gîndi el, deloc arătos, rătăcit şi aproape bolnav.

Pe masă erau întinse un număr de articole pe care le trecu în revistă atent, cu degete nervoase – biletele lor spre California, carnetul de cecuri de călătorie, ceasul său, reglat perfect, cheia de la apartament, pe care nu trebuia să uite să i-o lase lui Maury, şi, cel mai important dintre toate, inelul. Era din platină, cu un cerc de smaralde; Gloria insistase să fie aşa; întotdeauna îşi dorise un inel de nuntă cu smaralde, spunea ea.

Era al treilea cadou pe care i-l oferise Anthony; primul fusese inelul de logodnă, iar al doilea o mică tabacheră din aur. Acum urma să-i dăruiască multe lucruri – haine, bijuterii, prieteni şi distracţie. Părea absurd că de acum încolo el urma să plătească toate mesele ei. Va fi costisitor; se întrebă dacă nu cumva subestimase cheltuielile călătoriei şi dacă nu ar fi fost mai bine să încaseze un cec mai mare. Chestiunea îl îngrijora.

Apoi iminenţa copleşitoare a evenimentului îi eliberă mintea de detalii. Aceasta era ziua – neaşteptată, nebănuită cu şase luni în urmă, dar aruncînd acum raze galbene de lumină prin fereastra estică, dansînd pe covor ca şi cum soarele ar fi rîs la una din propriile lui glume, veche şi repetată de nenumărate ori.

Anthony rîse şi el, cu un fornăit scurt.

— Dumnezeule, murmură el către sine, sînt ca şi căsătorit!

CAVALERII DE ONOARE

Şase tineri în biblioteca lui CROSS PATCH, *din ce în ce mai veseli sub influenţa lui Mumm Extra Dry, strecurate pe furiş în frapiere cu gheaţă puse lîngă rafturi.*

PRIMUL TÎNĂR: La naiba! Credeţi-mă, în următoarea mea carte o să introduc o scenă de nuntă care o să-i dea gata pe toţi!

AL DOILEA TÎNĂR: Am întîlnit zilele trecute o tînără domnişoară care credea că romanul tău e impresionant. În general, tinerele sînt entuziasmate de chestia asta ieftină.

AL TREILEA TÎNĂR: Unde e Anthony?

AL PATRULEA TÎNĂR: Afară, se plimbă ca un leu în cuşcă şi vorbeşte singur.

AL DOILEA TÎNĂR: Dumnezeule! L-aţi văzut pe preot? Are nişte dinţi foarte ciudaţi.

AL CINCILEA TÎNĂR: Cred că sînt naturali. Ciudat că oamenii îşi pun dinţi de aur.

AL ŞASELEA TÎNĂR: Se spune că le plac la nebunie. Dentistul meu mi-a spus că odată a venit o femeie la el şi a insistat să-i îmbrace doi dinţi în aur. Fără nici un motiv. Erau foarte buni.

AL PATRULEA TÎNĂR: Am auzit că ai scos o carte, Dicky. Felicitări!

DICK: (*Ţeapăn*) Mulţumesc.

AL PATRULEA TÎNĂR: (*Inocent*) Cu ce e? Poveşti din facultate?

DICK: (*Şi mai ţeapăn*) Nu. Nu cu poveşti din facultate.

AL PATRULEA TÎNĂR: Păcat! N-am mai văzut o carte bună despre Harvard de ani de zile.

DICK: (*Iritat*) De ce nu suplineşti tu această lipsă?

AL TREILEA TÎNĂR: Mi se pare că am văzut un grup de musafiri intrînd pe alee într-un Packard, chiar acum.

AL ŞASELEA TÎNĂR: În cazul ăsta, am putea să mai deschidem nişte sticle.

AL TREILEA TÎNĂR: A fost şocul vieţii mele cînd am aflat că bătrînul a acceptat alcool la nuntă. E un prohibiţionist turbat, înţelegeţi.

AL PATRULEA TÎNĂR: (*Pocnindu-şi degetele nervos*) ’mnezeule! Ştiam că am uitat ceva. Credeam că e vorba doar de vestă.

DICK: Ce era?

AL PATRULEA TÎNĂR: ’mnezeule! ’mnezeule!

AL ŞASELEA TÎNĂR: Stai aşa! Care e tragedia?

AL DOILEA TÎNĂR: Ce ai uitat? Drumul spre casă?

DICK: (*Maliţios*) A uitat intriga cărţii cu poveşti din facultate.

AL PATRULEA TÎNĂR: Nu, domnule, am uitat cadoul, la naiba! Am uitat să-i cumpăr bătrînului Anthony un cadou. Am tot amînat şi am amînat, şi pînă la urmă am uitat! Ce o să creadă?

AL ŞASELEA TÎNĂR: (*Glumeţ*) Probabil de aia întîrzie nunta.

(AL PATRULEA TÎNĂR *îşi priveşte nervos ceasul. Rîsete.*)

AL PATRULEA TÎNĂR: Dumnezeule! Ce tîmpit sînt!

AL DOILEA TÎNĂR: Ce ziceţi de domnişoara de onoare care se crede Nora Bayes[1]? Mă tot bătea la cap că i-ar fi plăcut să fie o nuntă cu jazz. O cheamă Haines sau Hampton.

DICK: (*Punîndu-şi rapid imaginaţia la lucru*) Kane, vrei să spui, Muriel Kane. E un fel de datorie de onoare, am impresia. A salvat-o odată pe Gloria de la înec sau aşa ceva.

AL DOILEA TÎNĂR: Aveam senzaţia că nu se poate opri din acel legănat perpetuu suficient de mult ca să poată înota. Îmi pui şi mie, te rog? Tocmai am avut o lungă discuţie despre vreme cu bătrînul.

MAURY: Cu cine? Cu bătrînul Adam?

AL DOILEA TÎNĂR: Nu, cu tatăl miresei. Cred că lucrează la un institut meteorologic.

DICK: E unchiul meu, Otis.

OTIS: Păi, e o meserie onorabilă. (*Rîsete.*)

AL ŞASELEA TÎNĂR: Mireasa e vară-ta, nu?

DICK: Da, Cable, aşa e.

CABLE: E clar o frumuseţe. Nu ca tine, Dicky. Pariez că o să-l pună pe bătrînul Anthony cu botu' pe labe.

MAURY: De ce tuturor mirilor li se zice „bătrînul“? Căsătoria mi se pare o greşeală a tinereţii.

DICK: Maury, cinicul de profesie.

MAURY: Tu vorbeşti, şarlatan intelectual!

AL CINCILEA TÎNĂR: Începe războiul inteligenţelor, Otis. Vezi, poate prinzi şi tu nişte firimituri.

DICK: Şarlatan eşti tu! Ce *ştii* tu?

MAURY: Ce ştii *tu*?

DICK: Întreabă-mă orice. Din orice ramură a cunoaşterii.

MAURY: Foarte bine. Care e principiul fundamental al biologiei?

DICK: Nici tu nu ştii.

MAURY: Nu te eschiva!

DICK: Păi, selecţia naturală?

MAURY: Greşit.

DICK: Cedez.

MAURY: Ontogeneza repetă filogeneza.

AL CINCILEA TÎNĂR: Ocupaţi-vă poziţiile!

MAURY: Te întreb altceva. Care e influenţa şoarecilor asupra recoltelor de trifoi? (*Rîsete.*)

AL PATRULEA TÎNĂR: Care e influenţa şobolanilor asupra Decalogului?

MAURY: Ţine-ţi gura, neghiobule. *Există* o legătură.

DICK: Şi care ar fi?

MAURY: (*Tace puţin, din ce în ce mai derutat*) Păi, să vedem. Se pare că am uitat care e exact legătura. Ceva cu albinele care mănîncă trifoiul.

AL PATRULEA TÎNĂR: Şi trifoiul mănîncă şoarecii! Hăăăă…!

MAURY: (*Încruntîndu-se*) Lăsaţi-mă să mă gîndesc puţin.

DICK: (*Ridicîndu-se brusc în picioare*) Linişte!

(*În camera alăturată izbucneşte un cor de voci. Cei şase tineri se ridică în picioare, îndreptîndu-şi cravatele.)*

DICK: (*Greoi*) Ar trebui să ne alăturăm gărzii de onoare. Mi se pare că acum o să facem fotografia. Ba nu, asta e după.

OTIS: Cable, tu o iei pe domnişoara de onoare cu jazzul.

AL PATRULEA TÎNĂR: Doamne, dacă aş fi trimis cadoul.

MAURY: Dacă mă mai lăsaţi un minut îmi aduc aminte ce era cu şoarecii.

OTIS: Luna trecută eram cavaler de onoare la bătrînul Charlie McIntyre şi…

(*Se îndreaptă încet spre uşă, în timp ce discuţiile lor devin un vacarm, iar gemetele lungi şi pioase ale preliminariilor de probă ale uverturii se fac auzite din orga lui* ADAM PATCH.*)*

ANTHONY

Cinci sute de ochi sfredeleau spatele fracului său şi soarele sclipea în dinţii burghezi, complet deplasaţi, ai pastorului. Se abţinu cu greu să nu rîdă. Gloria spunea ceva, cu o voce limpede şi mîndră, iar el încerca să se

gîndească la faptul că ceea ce se întîmpla era irevocabil, că fiecare secundă era plină de semnificaţie, că viaţa lui tocmai era împărţită în două perioade şi că faţa lumii se schimba înaintea lui. Încercă să retrăiască senzaţia extatică de acum zece săptămîni. Toate aceste emoţii îi scăpau, nu simţi nici măcar nervozitatea fizică din acea dimineaţă – totul se contopea într-un singur prag gigantic. Iar acei dinţi de aur! Se întrebă dacă pastorul era căsătorit; se întrebă, pervers, dacă un pastor poate să oficieze propria lui căsătorie…

Dar cînd o luă pe Gloria în braţe conştientiză o reacţie puternică. Sîngele îi circula din nou prin vene. O mulţumire plăcută şi languroasă se lăsă asupra lui ca o greutate, dîndu-i simţul responsabilităţii şi al posesiunii. Era căsătorit.

GLORIA

Atît de multe emoţii şi atît de amestecate, că nici una nu putea fi separată de cealaltă! Ar fi putut suspina pentru mama ei, care plîngea încet la vreo trei metri în spate, sau pentru prospeţimea soarelui de iunie care năvălea prin ferestre. Gloria era dincolo de orice percepţii conştiente. Doar o senzaţie sălbatică şi delirantă că se întîmpla un lucru de o supremă importanţă – şi o încredere, mîndră şi pasională, arzînd în ea ca o rugăciune, că peste o clipă va fi pentru totdeauna în siguranţă.

Într-o noapte tîrzie ajunseseră în Santa Barbara, unde recepţionerul refuzase să-i cazeze, pe motiv că nu erau căsătoriţi.

Recepţionerului i se părea că Gloria e extraordinar de frumoasă. Nu putea să creadă că ceva atît de frumos ca Gloria poate fi moral.

„CON AMORE“

Prima jumătate de an – călătoria în Vest, peregrinarea de luni de zile pe coasta Californiei şi casa cenuşie de lîngă Greenwich în care locuiră pînă cînd toamna tîrzie pustii pămîntul – acele zile, acele locuri au fost martorele clipelor de vrajă. Idila furtunoasă a logodnei lor lăsă locul, la început, sentimentelor intense ale unei relaţii pasionale. Idila furtunoasă îi părăsi, zburînd spre alţi îndrăgostiţi; într-o bună zi priviră în jurul lor şi dispăruse, fără ca ei să-şi dea seama cum. Dacă vreunul dintre ei l-ar fi pierdut pe celălalt în zilele idilei, iubirea pierdută ar fi fost pentru cel abandonat acea dorinţă obscură, neîmplinită care durează o viaţă. Dar vraja e grăbită, iar îndrăgostiţii rămîn…

Idila trecu, luînd cu ea surplusul ei de tinereţe. Veni şi ziua în care Gloria îşi dădu seama că ceilalţi bărbaţi nu o mai plictiseau; veni şi ziua în care Anthony descoperi că putea să stea din nou pînă seara tîrziu, discutînd cu Dick despre acele abstracţiuni teribile care constituiseră odată lumea sa. Dar, ştiind că se bucuraseră de partea cea mai bună a iubirii, se agăţau de ceea ce rămăsese. Iubirea lîncezea – prin acele lungi conversaţii din orele intense ale nopţii, în care mintea se subţiază şi se ascute, iar lucrurile împrumutate din vise devin materialul vieţii, prin gesturile afectuoase, profund personale, pe care şi le formaseră unul faţă de celălalt, prin felul în care rîdeau de aceleaşi absurdităţi şi considerau aceleaşi lucruri ca fiind nobile sau triste.

Era, înainte de orice, un timp al descoperirii. Lucrurile pe care le găseau unul la celălalt erau atît de diverse, atît de complexe şi, mai ales, atît de îndulcite de dragoste, încît păreau, pe moment, nu atît descoperiri, cît fenomene izolate – care trebuiau acceptate sau uitate. Anthony descoperi că trăia cu o fată de o tensiune nervoasă extraordinară şi de cel mai sălbatic

egoism. Gloria ştia, după o lună, că soţul ei e ultimul laş în faţa fiecăreia dintre cele un milion de plăsmuiri ale imaginaţiei sale. Această percepţie a ei era intermitentă, căci laşitatea lui izbucnea, devenind aproape obscen de vizibilă, apoi scădea şi dispărea ca şi cum ar fi fost doar o creaţie a minţii ei. Reacţiile ei faţă de asta nu erau cele normale ale sexului ei – nu îi provocau nici dezgust, nici o înclinaţie prematură spre maternitate. Ea însăşi fiind aproape complet lipsită de frică fizică, era incapabilă să înţeleagă asta, şi astfel încerca să aprecieze cît mai mult ceea ce simţea că e felul în care el încerca să se elibereze de frică, adică faptul că, deşi era laş şi în stare de şoc, chiar şi atunci cînd era sub presiune – cînd îşi lăsa imaginaţia să-şi facă de cap –, avea totuşi un fel de neglijenţă spontană care o mişca, în acele momente, aproape pînă la admiraţie şi o mîndrie care de obicei îl făcea să fie calm atunci cînd credea că e observat.

Această trăsătură a lui se manifestă, la început, într-o serie de incidente care nu trădau decît un fel de nervozitate – avertizarea unui taximetrist din Chicago să nu conducă prea repede; refuzul său de a o duce într-o anumită cafenea mai dubioasă pe care ea voise dintotdeauna s-o vadă; acestea, desigur, puteau primi interpretarea convenţională că se gîndea la binele ei; totuşi, semnificaţia lor cumulată o tulbura. Dar o întîmplare dintr-un hotel din San Francisco, la o săptămînă după ce se căsătoriseră, dădu presupunerii certitudine.

Trecuse de miezul nopţii, iar în cameră era beznă. Gloria moţăia, respiraţia egală a lui Anthony făcînd-o să creadă că acesta doarme, cînd, dintr-odată, îl văzu ridicîndu-se într-un cot şi privind spre fereastră.

— Ce este, dragul meu? murmură ea.

— Nimic, răspunse el lăsîndu-se la loc pe pernă şi întorcîndu-se spre ea, nimic, draga mea soţie.

— Nu spune „soţie“. Eu sînt amanta ta. Soţie e un cuvînt atît de urît. „Amanta ta permanentă“ e mult mai frumos şi tangibil… Vino în braţele mele, adăugă ea într-un acces de tandreţe, dorm atît de bine, atît de bine cu tine în braţele mele.

„Vino în braţele mele“ avea un sens foarte precis. Trebuia ca el să îşi strecoare un braţ pe sub umărul ei, să o cuprindă cu ambele braţe şi să se aşeze în aşa fel încît să formeze un leagăn cît mai confortabil pentru ea. Anthony, care se mişca în somn şi ale cărui braţe amorţeau după o jumătate de oră de stat în acea poziţie, aştepta pînă cînd ea adormea şi o rostogolea încet pe partea ei de pat – apoi, eliberat, se ghemuia în poziţia lui obişnuită, întortocheată.

Obţinîndu-şi confortul sentimental, Gloria începu din nou să moţăie. Cinci minute trecură pe ceasul de călătorie de la Bloeckman; liniştea se aşternuse în cameră, peste mobila impersonală, nefamiliară şi sub tavanul apăsător care se topea imperceptibil în pereţi invizibili pe ambele părţi. Apoi, dintr-odată, se auzi un zăngănit la fereastră, care sună ca un staccato puternic în aerul închis al camerei.

Anthony sări din pat şi rămase, încordat, lîngă acesta.

— Cine e acolo? strigă el cu o voce groaznică.

Gloria stătea foarte liniştită, perfect trează acum şi preocupată nu de zgomot, ci de silueta înţepenită, cu răsuflarea tăiată, a cărei voce străpunsese, de lîngă pat, întunericul sumbru.

Sunetul încetă; în cameră era din nou linişte – apoi îl auzi pe Anthony cum turuie la telefon.

— Cineva tocmai a încercat să intre în cameră!… E cineva la fereastră!

Avea o voce tensionată, aproape îngrozită.

— Bine! Grăbiţi-vă!

Închise telefonul şi rămase nemişcat.

…Se auzi mişcare pe hol, cineva venind în fugă şi bătînd la uşă – Anthony se duse să deschidă, dînd peste un recepţioner de noapte agitat şi trei hamali care se holbau din spatele lui. Recepţionerul ţinea între degetul mare şi arătător, ca pe o armă, un stilou; unul dintre hamali luase o carte de telefon, la care se uita prosteşte. Imediat, grupului i se alătură detectivul hotelului, chemat în grabă, şi, ca un singur om, se năpustiră toţi în cameră.

Se aprinse lumina. Gloria se ascunse de privirile străine cu un cearşaf, închizînd ochii în faţa ororii acestei vizite intempestive. În sensibilitatea ei rănită nu putea să încapă alt gînd decît acela că Anthony al ei făcea o dureroasă greşeală.

…Recepţionerul vorbea de la fereastră, cu un ton pe jumătate deferent, pe jumătate reprobator, ca al unui profesor certînd un elev.

— Nu e nimeni afară, trase el concluzia; nici nu ar *putea* fi cineva afară. Sîntem la o înălţime de 15 metri de la stradă. Aţi auzit doar vîntul bătînd în obloane.

— Ah.

Apoi ei îi păru rău pentru el. Ar fi vrut doar să-l aline, să-l tragă tandru în braţele ei, să le spună să plece, pentru că ceea ce conota prezenţa lor era ceva odios. Dar nu putea să-şi ridice capul de ruşine. Auzi o frîntură de frază, scuze, formule convenţionale din partea recepţionerului şi pe unul dintre hamali cum chicoteşte nestînjenit.

— Am fost agitat ca naiba toată seara, spunea Anthony, cumva acel zgomot m-a tulburat – eram doar pe jumătate treaz.

— Sigur, înţeleg, spuse recepţionerul cu tact, şi mie mi se întîmplă.

Uşa se închise, luminile se stinseră şi Anthony se băgă înapoi în pat. Prefăcîndu-se că e adormită, Gloria suspină încet şi se strecură în braţele lui.

— Ce s-a întîmplat, dragul meu?

— Nimic, răspunse el cu vocea încă tremurînd, mi s-a părut că e cineva la fereastră, aşa că m-am dus să mă uit, dar nu se vedea nimic şi zgomotul continua să se audă, aşa că am telefonat la recepţie. Îmi pare rău că te-am deranjat, dar sînt groaznic de agitat în seara asta.

Ea sesiză minciuna şi tresări în interior – el nu se dusese la fereastră, nici măcar nu se îndreptase spre ea. Rămăsese lîngă pat, după care frica îl făcuse să dea telefon.

— Ah, spuse ea, mi-e atît de somn.

Timp de o oră rămaseră treji unul lîngă celălalt, Gloria cu ochii atît de strîns închişi, încît vedea stele albastre formîndu-se şi alunecînd pe un fond violet închis, iar Anthony privind fix în întunericul de deasupra sa.

După mai multe săptămîni povestea reveni în discuţie, ca motiv de rîsete şi glume. Deveni un obicei ca, de fiecare dată cînd acea groază de nestăpînit a nopţii îl cuprindea pe Anthony, ea să îl ia în braţe şi să îi murmure, ca un refren:

— O să-l apăr pe Anthony al meu. Nimeni n-o să-i facă rău vreodată lui Anthony al meu!

El rîdea, ca şi cum asta era o glumă a lor, cu care se amuzau, dar pentru Gloria nu era niciodată doar o glumă. Fusese, la început, o mare dezamăgire; apoi, una din ocaziile în care ea îşi controla temperamentul.

Controlarea nervilor Gloriei, fie că se enerva din cauza lipsei apei calde pentru baia ei sau din cauza unei cerţi cu soţul ei, devenise aproape cea mai importantă îndatorire zilnică a lui Anthony. Nu putea fi îndeplinită decît cu o anumită combinaţie de tăcere şi constrîngere, cedare şi forţă. În aceste furii ale ei care duceau întotdeauna la răutate se manifesta cel mai clar egoismul ei excesiv. Din cauză că era curajoasă, din cauză că era „răsfăţată“, din cauza scandaloasei şi lăudabilei ei independenţe în gîndire şi, în sfîrşit, din cauza conştiinţei ei arogante că nu văzuse niciodată o fată

atît de frumoasă ca ea însăşi, Gloria deveni o nietzscheană practicantă şi perseverentă. Totul, desigur, nuanţat cu emoţii puternice.

De exemplu, stomacul ei. Era obişnuită cu anumite mîncăruri şi era convinsă că nu poate mînca nimic altceva. Trebuia să primească o limonadă şi un sendviş cu roşii dimineaţa tîrziu, apoi un prînz uşor cu o roşie umplută. Nu numai că avea o listă cu zece mîncăruri pe care le cerea, dar în plus acestea trebuiau preparate într-un mod foarte precis. Una dintre cele mai supărătoare jumătăţi de oră din primele două săptămîni avu loc în Los Angeles, cînd un chelner nefericit i-a adus o roşie umplută cu salată de pui în loc de salată de ţelină.

— Întotdeauna le facem în acest fel, doamnă, tremură el în faţa ochilor cenuşii care îl priveau furios.

Gloria nu spuse nimic, dar după ce chelnerul se îndepărtă discret lovi cu amîndoi pumnii în masă pînă cînd vesela şi argintăria zăngăniră.

— Sărmana mea Gloria, rîse Anthony fără să-şi dea seama, nu poţi obţine întotdeauna ceea ce vrei, nu-i aşa?

— Nu pot să mănînc *orice*! izbucni ea.

— Îl chem înapoi pe chelner.

— Nu vreau! Nu ştie nimic, *prostănacul* naibii!

— Ei, nu e vina hotelului. Sau o trimiţi înapoi şi o laşi aşa, sau fii o fată de comitet şi mănînc-o.

— Taci din gură! spuse ea scurt.

— De ce te răzbuni pe mine acum?

— Nu mă răzbun *pe tine,* se plînse ea, dar pur şi simplu *nu pot* s-o mănînc.

Anthony nu putu decît să cedeze.

¯Mergem în altă parte, îi sugeră el.

— Nu vreau să mergem în altă parte. M-am săturat să fiu tîrîtă prin zece cafenele şi să nu găsesc *un singur lucru* comestibil.

— Cînd am mers noi prin zece cafenele?

— Aşa *ar trebui* în *acest* oraş, continuă Gloria cu sofismele deja pregătite.

Uluit, Anthony încercă o altă abordare.

— De ce nu încerci măcar s-o mănînci? Nu poate fi chiar atît de rea pe cît crezi.

— Pentru – că – nu-mi – place – puiul!

Luă furculiţa şi începu să împungă dispreţuitor roşia, în timp ce Anthony se aştepta ca ea să înceapă să arunce cu umplutura în toate părţile. Era sigur că nu fusese niciodată mai furioasă decît acum – pentru o clipă detectă o scînteiere de ură, îndreptată la fel de mult împotriva lui, cît şi a oricui altcuiva –, astfel că Gloria era, pentru moment, de neabordat.

Apoi, surprinzător, văzu că ea duce furculiţa la gură şi gustă din salata de pui. Încruntarea nu îi scăzuse, iar Anthony se uita la ea nerăbdător, fără să rostească ceva şi de-abia îndrăznind să respire. Ea mai luă o gură, iar în clipa următoare mînca. Anthony se abţinu cu greu să nu rîdă; cînd, după mai mult timp, spuse din nou ceva, vorbele lui nu aveau nici o legătură cu salata de pui.

Acest incident se repetă ca o fugă muzicală, cu variaţii, pe tot parcursul primului lor an de căsnicie; întotdeauna Anthony rămînea uluit, iritat şi deprimat. Dar o altă ciocnire brutală a temperamentelor lor, pe tema rufelor murdare, i se păru şi mai supărătoare, pentru că se termină prin înfrîngerea lui categorică.

Într-o după-amiază în Coronado, unde au făcut cel mai lung popas, de peste trei săptămîni, din călătoria lor, Gloria se aranja, cu multă minuţiozitate, pentru ceai. Anthony, care fusese jos să asculte ultimele

zvonuri despre războiul din Europa, intră în cameră, o sărută pe ceafa pudrată şi se duse spre dulapul său. După ce deschise şi închise o grămadă de sertare, evident fără succes, se întoarse spre Capodopera Neterminată.

— Ai vreo batistă, Gloria? o întrebă el.

Gloria scutură din capul ei blond.

— Nici una. Folosesc una de la tine.

— Ultima, probabil, spuse Anthony rîzînd sec.

— Serios?

Gloria îşi aplică un ruj viu, dar delicat, pe buze.

— Nu au venit rufele de la spălătorie?

— Nu ştiu.

Anthony ezită – apoi, cu o hotărîre subită, deschise uşa debaralei. Bănuiala lui se adeveri. Sacul albastru oferit de hotel era atîrnat în cui. Acesta era plin cu hainele lui – le pusese înăuntru el însuşi. Pe jos erau împrăştiate un număr impresionant de articole de lenjerie – ciorapi, desuuri, cămăşi de noapte şi pijamale – multe din ele de-abia purtate, dar toate aparţinînd, indubitabil, garderobei Gloriei.

Rămase acolo, cu uşa debaralei deschisă.

— Gloria!

— Ce este?

Linia buzelor fusese ştearsă şi corectată conform unei perspective misterioase; nici un deget nu îi tremura manevrînd rujul, nici o privire nu se rătăci spre Anthony. Era un triumf al concentrării.

— Nu ai trimis rufele la spălat?

— Sînt acolo?

— Fără îndoială.

— Păi, atunci înseamnă că nu le-am trimis.

— Gloria, începu Anthony aşezîndu-se pe pat şi încercînd să-i prindă privirea în oglindă, ce să zic, eşti extraordinară! M-am ocupat de asta de cînd am plecat din New York, iar acum o săptămînă ai promis că o să te ocupi tu, în locul meu. N-aveai de făcut altceva decît să-ţi pui şi tu rufele murdare în sac şi să chemi camerista.

— O, de ce atîta scandal pentru nişte rufe? exclamă Gloria iritată. O să mă ocup de ele de acum înainte.

— Nu am făcut scandal. În mod normal m-aş consola cu situaţia asta, dar deja cînd nu mai sînt batiste curate trebuie luate anumite măsuri.

Lui Anthony i se părea că e extraordinar de logic. Dar Gloria, neimpresionată, îşi abandonă cosmeticele şi îi oferi spatele ei.

— Încheie-mă, îi ceru ea; Anthony, dragul meu, am uitat complet de asta. Aveam de gînd, serios, şi o s-o fac chiar azi. Nu fi supărat pe iubita ta.

Ce mai putea să facă Anthony, decît s-o tragă pe genunchii lui şi să o sărute, estompînd cu o nuanţă culoarea rujului ei.

— Nu mă deranjează, murmură ea zîmbind, veselă şi generoasă. Poţi să-mi iei tot rujul de pe buze sărutîndu-mă, oricînd vrei.

Merseră jos să ia ceaiul. Cumpărară nişte batiste de la un magazin din apropiere. Totul fu dat uitării.

Dar două zile mai tîrziu Anthony se uită în debara şi văzu că sacul e încă atîrnat în cui şi că grămada veselă şi colorată de pe jos crescuse surprinzător în înălţime.

— Gloria! ţipă el.

— Ah…

Părea cu adevărat necăjită, judecînd după vocea ei. Disperat, Anthony se duse la telefon şi chemă camerista.

— Am impresia, spuse el repezit, că tu te aştepţi ca eu să fiu un fel de servitor francez al tău.

Gloria rîse atît de contagios, încît Anthony făcu greşeala să zîmbească. Nefericit bărbat! În mod misterios, zîmbetul lui o făcu pe ea stăpînă pe situaţie – cu aerul că fusese rănită pe nedrept, merse ostentativ spre debara şi începu să-şi îndese violent lenjeria în sac. Anthony o privea, ruşinat.

— Uite! îi spuse ea, pe un ton care sugera că degetele ei fuseseră supuse unei munci ucigătoare de un stăpîn brutal.

Totuşi, el consideră că îi dăduse o lecţie practică şi că subiectul era închis, dar, dimpotrivă, de-abia începea. Grămezile de lenjerie se adunau una după alta, la lungi intervale; crizele de batiste se succedară şi ele, la intervale mai scurte; ca să nu mai spunem de crizele de ciorapi, de cămăşi, de orice. Iar Anthony îşi dădu seama pînă la urmă că fie trimite el însuşi rufele la spălat, fie trebuie să treacă prin chinul din ce în ce mai neplăcut al unei bătălii verbale cu Gloria.

GLORIA ŞI GENERALUL LEE

În drumul lor spre est se opriră două săptămîni în Washington, plimbîndu-se cu oarecare neplăcere prin atmosfera lui de lumină ţipătoare şi rece, de distanţă lipsită de libertate, de pompă lipsită de splendoare – părea un oraş şters şi stingheritor. A doua zi făcură o vizită nefericită la casa memorială din Arlington a generalului Lee.

Autobuzul care îi transporta era plin de oameni obişnuiţi, înfierbîntaţi, iar Anthony, stînd foarte aproape de Gloria, simţi cum se apropie furtuna. Izbucni la grădina zoologică, unde mulţimea coborî pentru zece minute. Grădina zoologică, se pare, mirosea a maimuţe. Anthony rîse; Gloria blestemă cu cerul şi pămîntul maimuţele, incluzîndu-i în urările ei pe toţi pasagerii autobuzului şi progeniturile lor transpirate, care o zbughiseră şi ei înspre maimuţe.

În cele din urmă autobuzul porni din nou spre Arlington. Acolo se întîlni cu alte autobuze şi, într-o clipă, un roi de femei şi copii lăsau un covor de coji de alune pe holurile generalului Lee, pentru a se înghesui apoi în camera în care acesta se căsătorise. Pe peretele camerei, un semn îngrijit anunţa cu litere mari şi roşii: „Toaletă pentru doamne“. La această ultimă lovitură Gloria izbucni.

— Mi se pare absolut groaznic, spuse ea furioasă, să-i laşi pe toţi oamenii ăştia să vină aici! Şi să-i încurajezi făcînd din aceste case locuri de spectacol.

— Păi, obiectă Anthony, dacă n-ar fi întreţinute, ar ajunge ruine.

— Şi ce dacă! exclamă în timp ce încercau să iasă pe veranda largă, cu coloane. Crezi că a mai rămas vreo urmă de 1860 aici? A devenit ceva din anul 1914.

— Nu vrei ca lucrurile vechi să fie păstrate?

— Dar *nu poţi*, Anthony. Lucrurile frumoase ajung la o anumită înălţime, iar apoi decad şi dispar, răspîndind amintiri pe măsură ce se degradează. Şi aşa cum orice perioadă se degradează în minţile noastre, lucrurile acelei perioade ar trebui să se degradeze, de asemenea, în acest fel fiind păstrate în cele cîteva inimi sensibile la ele, cum e a mea. Cimitirul acela din Tarrytown, de exemplu. Idioţii care dau bani pentru a fi păstrate lucrurile l-au stricat şi pe el. Călăreţul fără Cap a dispărut; Washington Irving e mort, iar cărţile lui putrezesc în amintirea noastră an după an – atunci să lăsăm şi cimitirul să putrezească, cum ar trebui, ca toate lucrurile. Să încerci să păstrezi un secol prin menţinerea relicvelor lui în pas cu timpul e ca şi cum ai ţine în viaţă prin stimulente un om aflat pe moarte.

— Deci tu crezi că, aşa cum o epocă piere, şi casele ei ar trebui să piară la fel?

— Bineînţeles! Ai mai preţui scrisoarea lui Keats pe care o ai dacă semnătura ar fi întărită, ca să dureze mai mult? Tocmai pentru că iubesc trecutul mi-ar plăcea să văd casa asta arătînd ca în momentele ei strălucitoare de tinereţe şi frumuseţe şi să aud scările scîrţîind ca şi cum pe ele ar păşi femei în rochii cu crinolină şi bărbaţi în cizme cu pinteni. Dar au făcut din ea o femeie de 60 de ani, vopsită blond şi rujată. Nu are nici un drept să arate atît de prosper. Ar putea să-i pese de Lee măcar atît cît să-i cadă cîte o cărămidă din cînd în cînd. Dar cîte dintre aceste… aceste *animale* – Gloria arătă cu mîna în jur – înţeleg ceva din toate astea, cu toate istoriile, ghidurile şi restaurările de acum? Cîţi dintre cei care cred, în cel mai bun caz, că aprecierea înseamnă să vorbeşti în şoaptă şi să mergi pe vîrfuri ar veni aici dacă nu ar fi atît de uşor? Aş vrea să miroasă a magnolii în loc de alune şi aş vrea ca pantofii mei să scrîşnească pe acelaşi pietriş pe care scrîşneau cizmele lui Lee. Nu există frumuseţe fără tensiune şi nu există tensiune fără sentimentul că totul, oameni, nume, cărţi, case, este muritor, menit ţărînii…

În spatele lor apăru un băieţel care legăna în mînă o coajă de banană, iar apoi îi făcu vînt, curajos, înspre Potomac.

SENTIMENTE

Anthony şi Gloria ajunseră în New York odată cu căderea Liègeului. Privind în urmă, cele şase săptămîni păreau miraculos de fericite. Descoperiseră într-o măsură mult mai mare decît majoritatea cuplurilor tinere că au în comun nenumărate idei fixe, curiozităţi şi înclinaţii ciudate ale minţii; erau, în principiu, compatibili.

Dar fusese o luptă continuă să menţină conversaţiile lor la nivel de discuţii. Dispoziţia Gloriei nu rezista în faţa argumentelor. Toată viaţa

avusese de-a face fie cu oameni inferiori ca inteligenţă, fie cu bărbaţi care, sub efectul de intimidare agresivă al frumuseţii ei, nu îndrăzneau s-o contrazică; era firesc, aşadar, să o irite faptul că Anthony îndrăznea să nu recunoască opiniile ei ca decizii supreme, infailibile.

Anthony nu reuşi, la început, să înţeleagă că acesta era în parte rezultatul educaţiei ei „feminine“ şi în parte al frumuseţii ei, fiind tentat să considere că ea suferă, ca şi întregul ei sex, de o limitare curioasă, dar evidentă. Îl scotea din minţi cînd îşi dădea seama că nu are nici un fel de simţ al dreptăţii. Descoperi însă că, atunci cînd un subiect o interesa, creierul ei obosea mult mai greu decît al lui. Ceea ce lipsea mai ales la mintea Gloriei era teleologia pedantă – simţul ordinii şi al acurateţei, al vieţii ca un puzzle misterios corelat, dar după o vreme îşi dădu seama că o astfel de calitate ar fi fost nepotrivită la ea.

Dintre lucrurile pe care le împărtăşeau, cel mai important era conexiunea ieşită din comun dintre inimile lor. În ziua în care părăseau hotelul din Coronado, ea se aşeză, în timp ce împachetau, pe unul din paturi şi începu să plîngă amar.

— Draga mea…

Braţele lui o înconjurau; îi trase capul pe umărul lui.

— Ce este, Gloria mea? Spune-mi.

— Plecăm de aici, suspină ea. O, Anthony, e primul loc în care am stat împreună. Cele două pătuţuri ale noastre, unul lîngă celălalt, or să ne aştepte întotdeauna, dar noi n-o să ne mai întoarcem la ele.

Îi rupea inima, aşa cum doar ea putea s-o facă. Emoţia îl copleşi, inundîndu-i ochii.

— Gloria, o să avem altă cameră. Şi alte două pătuţuri. Vom fi împreună toată viaţa.

Ea dădu drumul unui şuvoi de cuvinte, pe o voce joasă, răguşită.

— Dar nu va mai fi niciodată ca aici, cu cele două paturi ale noastre. Oriunde mergem sau ne mutăm, orice am schimba, ceva se pierde, ceva rămîne în urmă. Nu poţi niciodată să repeţi întocmai ceva, şi aici am fost atît de a ta…

El o strînse cu pasiune, văzînd la ea, dincolo de orice reproş implicat de aceste emoţii, o înţelegere profundă a momentului, ori măcar o manifestare a dorinţei ei de a plînge – Gloria cea nepăsătoare, cea care îşi alinta propriile vise şi conferea tensiune lucrurilor memorabile ale vieţii şi tinereţii.

Mai tîrziu în acea după-amiază, cînd se întoarse de la gară cu biletele, o găsi dormind pe unul din paturi, cu braţul încolăcit în jurul unui obiect negru pe care la început nu îl putu identifica. Apropiindu-se, văzu că era unul din pantofii ei, nu neapărat unul nou sau curat, însă faţa ei pătată de lacrimi era lipită de el, iar Anthony înţelese mesajul ei străvechi şi onorabil. Era aproape în extaz cînd o trezi şi o văzu zîmbindu-i, timidă, dar conştientă de frumuseţea gîndului ei.

Fără să-şi dea seama de valoarea sau zgura acestor două lucruri, lui Anthony i se păru că ele stau lîngă inima dragostei.

CASA GRI

Acest avînt al vieţii începe să slăbească după douăzeci de ani şi doar un suflet simplu poate găsi la fel de multe lucruri importante şi pline de sens la treizeci de ani ca în urmă cu un deceniu. La treizeci de ani, un flaşnetar e doar un om mai mult sau mai puţin mucegăit care se duce de rîpă – dar odată era un flaşnetar[2]! Stigmatul inconfundabil al umanităţii atinge toate lucrurile frumoase şi impersonale pe care doar tinereţea le poate cuprinde în gloria lor impersonală. Un bal strălucitor, însufleţit de rîsete uşoare,

romantice, îşi pierde mătăsurile şi satinul pentru a lăsa să se vadă scheletul gol al lucrului omenesc – o, această mînă eternă! –, o piesă de teatru, cît se poate de tragică şi divină, se transformă într-o simplă succesiune de discursuri, scremute de eternul plagiator în ore pline de transpiraţie lipicioasă şi jucate de oameni supuşi crampelor, laşităţii şi emoţiilor bărbăteşti.

Iar această vîrstă a Gloriei şi a lui Anthony, primul lor an de căsătorie, precum şi casa gri îi prinseră în acel stadiu în care flaşnetarul îşi începe, încet, inevitabila metamorfoză. Ea avea 23 de ani; el – 26.

Casa gri avu, la început, o destinaţie exclusiv pastorală. În primele două săptămîni de la întoarcerea din California locuiră, tensionaţi, în apartamentul lui Anthony, într-o atmosferă sufocantă de valize deschise, prea mulţi vizitatori şi nelipsiţii saci pentru rufe. Discutară cu prietenii lor problema capitală a viitorului lor. Dick şi Maury stăteau lîngă ei, aprobînd solemn, aproape gînditor, în timp ce Anthony îşi depăna lista cu ce „ar trebui“ să facă şi unde „ar trebui“ să locuiască.

— Aş vrea s-o duc pe Gloria în străinătate, se plîngea el, numai că e războiul ăsta nenorocit şi, în plus, mi-ar plăcea cumva să avem o casă la ţară, undeva lîngă New York, bineînţeles, unde aş putea să scriu – sau ce mă voi decide să fac.

Gloria rîse.

— Nu-i aşa că e drăguţ? îl întrebă ea pe Maury. „Ce se va decide el să facă!“ Dar ce o să fac *eu* dacă Anthony lucrează? Maury, o să mă scoţi în oraş dacă Anthony va lucra?

— Oricum, nu o să mă apuc imediat, spuse Anthony repede.

Exista o vagă înţelegere între ei că, într-o zi nebuloasă, el va ocupa un post diplomatic glorios, urmînd să fie invidiat de prinţi şi prim-miniştri pentru frumoasa lui soţie.

— Păi, spuse Gloria neajutorată, în mod sigur eu nu-mi dau seama. Vorbim şi vorbim şi nu ajungem nicăieri, îi întrebăm pe toţi prietenii noştri şi ei ne spun doar ceea ce vrem noi să auzim. Aş vrea să fie cineva care să aibă grijă de noi.

— De ce nu mergeţi undeva – în Greenwich sau ceva asemănător? sugeră Richard Caramel.

— Mi-ar plăcea, spuse Gloria, luminîndu-se. Crezi că am putea lua o casă acolo?

Dick ridică din umeri, iar Maury rîse.

— Voi doi sînteţi distractivi, spuse el. Atîta lipsă de simţ practic! Imediat ce e pomenit un loc, vă aşteptaţi ca noi să scoatem din buzunare teancuri de fotografii, pe care să se vadă diferitele stiluri arhitecturale ale bungalow-urilor.

— Exact asta n-aş vrea, se lamentă Gloria, un bungalow strîmt şi sufocant, cu o grămadă de copii în vecini şi cu tatăl care tunde iarba în cămaşă cu mîneci scurte…

— Pentru numele lui Dumnezeu, Gloria, o întrerupse Maury, nimeni nu vrea să te închidă într-un bungalow. Cine a zis ceva de bungalow-uri? Dar n-o să găseşti nimic nicăieri dacă nu te duci să cauţi.

— Să merg unde? Tu spui „să te duci să cauţi“, dar unde?

Maury arătă, demn, cu mîna în jurul lui.

— Oriunde. La ţară. Sînt o grămadă de locuri.

— Mersi.

— Uite ce e.

Richard Caramel îşi introdusese, repezit, ochiul galben în dialog.

— Problema cu voi doi e că sînteţi complet dezorganizaţi. Ce ştii despre statul New York? Ţine-ţi gura, Anthony, vorbesc cu Gloria.

— Păi, spuse ea în cele din urmă, am fost la vreo cîteva petreceri în Portchester şi prin Connecticut – dar, bineînţeles, asta nu e în statul New York, nu-i aşa? Şi nici Morristown, încheie ea fără legătură, pe un ton apatic.

Se auziră hohote de rîs.

— O, Doamne, exclamă Dick, şi nici Morristown! Nu, şi nici Santa Barbara, Gloria. Ascultă-mă. În primul rînd că, dacă nu eşti foarte bogat, nici n-are rost să te gîndeşti la locuri precum Newport, Southhampton sau Tuxedo. Sînt în afara discuţiei.

Aprobară toţi, solemn.

— Iar eu, personal, urăsc New Jersey-ul. Dar, desigur, există şi partea de sus a New York-ului, mai sus de Tuxedo.

— Prea frig, spuse Gloria scurt. Am fost o dată cu maşina.

— Păi, eu zic că sînt o grămadă de oraşe ca Rye, între New York şi Greenwich, unde v-aţi putea cumpăra o casă mică, gri, de vreo…

La această propoziţie Gloria sări în sus, triumfătoare. Pentru prima oară de la întoarcerea din est, ştia ce vrea.

— O, *da*! strigă ea, o, *da*! asta e: o casă mică, gri, cu ceva alb de jur împrejur şi mulţi arţari maro cu auriu, ca într-un tablou de octombrie. Unde o putem găsi?

— Din păcate, nu ştiu unde am pus lista mea cu case mici, gri, cu arţari împrejurul lor – dar o să încerc s-o găsesc. Între timp, ia o foaie de hîrtie şi scrie numele a şapte posibile oraşe. Şi în fiecare zi din această săptămînă faceţi o vizită în unul din aceste oraşe.

— Of, la naiba! replică Gloria, cu moralul la pămînt. De ce nu poţi s-o faci tu pentru noi? Urăsc trenurile.

— Atunci închiriază o maşină şi…

Gloria căscă.

— M-am săturat să discutăm despre asta. Mi se pare că nu facem altceva decît să vorbim despre unde o să locuim.

— Pe minunata mea soţie o oboseşte reflecţia, remarcă Anthony ironic. Trebuie să mănînce un sendviş cu roşii care să-i stimuleze nervii epuizaţi. Să mergem să luăm ceaiul.

Ca o consecinţă nefericită a acestei discuţii, au luat sfatul lui Dick literal şi, două zile mai tîrziu, s-au dus în Rye, unde au cutreierat peste tot cu un agent imobiliar iritat, ca nişte copii rătăciţi în pădure. Le-au fost arătate case la 100 de dolari pe lună, care se învecinau cu alte case de 100 de dolari pe lună; le-au fost arătate case izolate care, invariabil, le displăcură categoric, deşi cedară îndemnului agentului „să se uite la sobă – aşa o sobă!“ şi asistară pasivi cum acesta scutura stîlpul cutiei poştale şi bătea în perete, încercînd evident să arate că aceste case nu se vor prăbuşi imediat, indiferent cît de puternic lăsau această impresie. Priviră prin geam la interioare fie „comerciale“, cu scaune drepte şi canapele tari, fie „intime“, cu obiectele melancolice ale altor veri – rachete de tenis, scaune confortabile şi imagini depresive cu fete Gibson[3]. Priviră, cu un sentiment de vinovăţie, la cîteva case cu adevărat drăguţe, superioare, demne şi calme, la 300 de dolari pe lună. Apoi plecară din Rye, mulţumindu-i agentului imobiliar foarte, foarte mult.

În trenul aglomerat de New York, scaunul din spatele lor era ocupat de un hispanic care expira profund şi ale cărui ultime cîteva mese se compuseseră, în mod evident, exclusiv din usturoi. Intrară în apartament recunoscători, aproape în pragul isteriei, iar Gloria se repezi să se spele în baia imaculată. În ceea ce priveşte problema unui viitor sălaş, amîndoi erau indisponibili pentru o săptămînă.

În cele din urmă problema se rezolvă de la sine, într-un mod nesperat de romantic. Într-o dupăamiază Anthony se năpusti în sufragerie, cu faţa

luminată de „idee“.

— Ştiu, exclamă el ca şi cum tocmai prinsese un şoarece. O să ne luăm maşină.

— Nu zău! Nu e de-ajuns că trebuie să avem grijă de noi?

— Lasă-mă să-ţi explic o secundă, vrei? Pur şi simplu ne lăsăm lucrurile la Dick, punem vreo două valize în maşină, cea pe care o s-o cumpărăm – oricum la ţară trebuie să avem una – şi pur şi simplu plecăm spre New Haven. Înţelegi, după ce o să ieşim din zona de navetă a New York-ului chiriile vor fi mai ieftine şi, imediat ce găsim casa pe care o vrem, pur şi simplu ne stabilim acolo.

Frecvenţa cu care el folosise liniştitoarea expresie „pur şi simplu“ trezi entuziasmul ei letargic. Plimbîndu-se agitat prin cameră, Anthony simula o eficienţă dinamică, irezistibilă.

— O să cumpărăm o maşină mîine.

Viaţa, şchiopătînd în urma pantofilor fermecaţi ai imaginaţiei, îi văzu ieşind din oraş o săptămînă mai tîrziu, într-un automobil sport ieftin, dar sclipitor, prin Bronx-ul haotic şi lipsit de sens, apoi de-a lungul unei vaste şi mohorîte regiuni care alterna maidanele verzi-albăstrui lipsite de viaţă cu suburbii febrile şi sordide. Ieşiră din New York pe la 11, iar amiaza superbă, caniculară, îi prinse trecînd în viteză prin Pelham.

— Astea nu sînt oraşe, spuse Gloria dispreţuitor, astea sînt doar cartiere îngrămădite fără rost pe maidane pustii. Presupun că toţi bărbaţii de aici au mustaţa pătată de la cafeaua băută prea în grabă dimineaţa.

— Şi joacă tabinet în trenurile de navetişti.

— Ce e ăla tabinet?

— Nu o lua atît de literal. De unde să ştiu? Dar sună ca un joc pe care ar trebui să-l joace ei.

— Îmi place. Sună ca un joc la care îţi faci degetele să pocnească sau ceva de genul ăsta… Lasă-mă să conduc.

Anthony se uită la ea suspicios.

— Juri că ştii bine să conduci?

— De cînd aveam 14 ani.

Opri maşina precaut, pe marginea drumului, şi schimbară locurile. Apoi Gloria băgă maşina în viteză cu un scrîşnet îngrozitor, însoţindu-şi manevra cu un hohot de rîs care lui Anthony i se păru neliniştitor şi de mult prost gust.

— Am plecat! ţipă ea. Iuuu-pii!

Capetele le zvîcniră în spate, ca ale unor marionete prinse de aceeaşi sfoară, în timp ce maşina demara în trombă, ocolind razant o maşină de lapte oprită, al cărei şofer zbieră după ei. În buna tradiţie a străzii, Anthony răspunse cu cîteva scurte epigrame despre inferioritatea profesiei de distribuitor de lapte. Îşi întrerupse însă brusc remarcile şi se întoarse spre Gloria, cu convingerea crescîndă că făcuse o mare greşeală cedînd controlul şi că Gloria era un şofer foarte excentric şi de o infinită neglijenţă.

— Adu-ţi aminte, o avertiză el nervos, omul a zis să nu depăşim 30 pe oră în primii 8 000 de kilometri.

Ea dădu scurt din cap, dar, cu intenţia evidentă de a realiza distanţa impusă cît mai repede posibil, acceleră uşor. O clipă mai tîrziu el încercă din nou.

— Vezi semnul ăla? Vrei să ne oprească?

— O, pentru numele lui Dumnezeu, strigă ea exasperată, *întotdeauna* exagerezi lucrurile aşa!

— Păi, n-am chef să fiu arestat.

— Cine vrea să te aresteze? Eşti atît de insistent – ca şi aseară, cu medicamentul meu de tuse.

— Era pentru binele tău.

— Ha! Parcă aş sta cu maică-mea.

— Cum poţi să-mi spui aşa ceva?!

Un poliţist de pe marginea drumului intră în cîmpul lor vizual, fiind însă depăşit rapid.

— L-ai văzut? întrebă Anthony.

— O, mă scoţi din minţi! Nu ne-a arestat, nu-i aşa?

— Cînd o s-o facă va fi prea tîrziu, replică Anthony inteligent.

Răspunsul ei fu dispreţuitor, aproape jignit.

— Păi, vechitura asta nici nu *merge* peste 50.

— Nu e vechitură.

— Ba e, în spirit.

În acea după-amiază maşina se alătură sacilor de rufe şi apetitului Gloriei ca una din trinităţile discordiei. El o avertiza în privinţa şinelor de cale ferată, îi arăta maşinile care veneau din faţă; în cele din urmă insistă să treacă el la volan, iar Gloria rămase tăcută în dreapta lui, jignită şi furioasă, între oraşele Larchmont şi Rye.

Însă tocmai această tăcere furioasă a ei ajută casa gri să se materializeze din abstracţiunea ei, pentru că, imediat după Rye, Anthony se lăsă învins şi cedă din nou volanul. O imploră iarăşi, din ochi, iar Gloria, brusc înveselită, promise să fie mai atentă. Însă, din cauză că o maşină a poliţiei nepoliticoasă se ţinea cu insistenţă în spatele ei, Gloria încercă s-o evite luînd-o pe o străduţă laterală, iar apoi întreaga după-amiază nu mai reuşi să găsească drumul înapoi spre Post Road. Strada cu care o confundară îşi pierdu aspectul de Post Road la vreo 8 kilometri de Cos Cob. Macadamul ei se transformă în pietriş, apoi în pămînt – mai mult, se îngusta şi intra pe sub un şir de arţari prin care se filtra lumina soarelui, cu nesfîrşitele lui experimente cu umbre desenate pe iarba înaltă.

— Ne-am pierdut, se lamentă Anthony.

— Vezi ce scrie pe indicator.

— Marietta – 8 kilometri. Ce-i aia Marietta?

— N-am mai auzit, dar hai să mergem înainte. Nu putem întoarce aici şi probabil că există un drum care iese în Post Road.

Drumul începu să fie spart de făgaşuri adînci şi margini insidioase de pietre. Trei ferme se arătară pentru o clipă, depăşite apoi rapid. Se ivi un oraş, cu o aglomerare de acoperişuri în jurul unei clopotniţe înalte şi albe.

Apoi Gloria, ezitînd între două variante şi hotărîndu-se prea tîrziu, intră într-un hidrant şi rupse transmisia maşinii.

Era deja întuneric cînd agentul imobiliar din Marietta le arătă casa gri. Dădură de ea în vestul orăşelului, unde se odihnea sub un cer ca o haină de un albastru închis, cu mici stele în loc de nasturi. Casa gri fusese acolo pe vremea cînd femeile care aveau pisici erau probabil vrăjitoare, cînd Paul Revere crease în Boston dinţii falşi ca un preludiu al marelui avînt comercial, cînd strămoşii noştri o ştergeau glorios cu miile din Washington. De atunci, un colţ slăbit al casei fusese consolidat, camerele fuseseră reîmpărţite, iar pereţii tencuiţi din nou, o bucătărie şi o verandă laterală fuseseră adăugate – dar, cu excepţia tablei roşii cu care un prostănac voios acoperise noua bucătărie, casa îşi păstra, sfidătoare, stilul colonial.

— Cum de aţi nimerit în Marietta? întrebă agentul imobiliar pe un ton care, la început, era vecin cu suspiciunea.

Tocmai le prezenta cele patru dormitoare spaţioase.

— Ni s-a stricat maşina, explică Gloria. Am lovit un hidrant şi ne-au remorcat pînă la service, unde am văzut firma dumneavoastră.

Omul dădu din cap, incapabil să urmărească un asemenea acces de spontaneitate. Să faci ceva fără să plănuieşti luni de zile i se părea vag

imoral.

În acea seară semnară un contract şi se întoarseră, cu maşina agentului, la somnorosul şi părăginitul han Marietta, care era prea distrus chiar şi pentru imoralităţile şi zburdălniciile întîmplătoare ale unui han de ţară. Jumătate din noapte rămaseră treji, plănuind lucrurile pe care urmau să le facă acolo. Anthony avea să lucreze într-un ritm ameţitor la istoria lui, în acest fel intrînd în graţiile cinicului său bunic… Cînd maşina va fi gata vor explora regiunea şi se vor înscrie în primul club „cu adevărat drăguţ“, unde Gloria va juca golf „sau ceva asemănător“ în timp ce Anthony va scrie. Asta, desigur, era ideea lui Anthony – Gloria era sigură că nu vrea altceva decît să citească, să viseze şi să fie hrănită cu sendvişuri cu roşii şi limonadă de un servitor angelic, care să aştepte discret într-un colţ al camerei. Între paragrafe, Anthony va veni să o sărute, în timp ce ea va lenevi indolent în hamac… Hamacul! Un nou şir de visuri, acordate cu ritmul imaginat al acestuia, în timp ce valuri de soare unduiesc deasupra umbrelor grîului clătinat de vînt sau în timp ce drumul tresaltă şi se înnegreşte sub ploaia repede de vară…

Şi invitaţii – aici avură o lungă ceartă, fiecare încercînd să pară extraordinar de matur şi prevăzător. Anthony pretindea că trebuie să aibă musafiri cel puţin din două în două weekenduri, „pentru schimbare“. Asta provocă o discuţie foarte implicată şi sentimentală dacă Anthony consideră că Gloria e plictisitoare. Deşi el o asigură că nu, ea continuă să se îndoiască… În cele din urmă conversaţia ajunse la refrenul ei etern:

— Şi atunci? Ce o să facem?

— Hai să ne luăm un cîine, sugeră Anthony.

— Nu vreau. Vreau o pisicuţă.

Povesti pe larg, cu mult entuziasm despre aventurile, obiceiurile şi gusturile unei pisici pe care o avusese mai demult. Lui Anthony i se păru că

pisica trebuie să fi avut un caracter oribil, fiind lipsită de magnetism personal şi de loialitate.

Adormiră tîrziu, pentru a se trezi cu o oră înaintea zorilor, în timp ce năluca minunată a casei gri plutea în faţa ochilor lor orbiţi de uimire.

SUFLETUL GLORIEI

În acea toamnă, casa gri îi întîmpină cu un val de afecţiune care dezminţea bătrîneţea ei cinică. E adevărat, existau sacii de rufe, exista apetitul Gloriei, existau tendinţa lui Anthony de a cădea pe gînduri şi „nervozitatea“ lui plină de imaginaţie, dar existau şi intervale de nesperată seninătate. Stăteau unul lîngă celălalt pe verandă, privind cum luna trece pe deasupra terenurilor argintii ale fermei, saltă peste o pădure deasă şi aruncă valuri strălucitoare la picioarele lor. În această lumină a lunii faţa Gloriei era de un alb palid şi omogen, iar cu un minimum de efort, fiecare reuşea să treacă de barierele obişnuinţei şi să regăsească în celălalt dragostea puternică din iunie trecut.

Într-o seară, în timp ce ea stătea cu capul pe pieptul lui, iar ţigările lor străluceau ca nişte nasturi mişcători de lumină în cupola de întuneric de deasupra patului, ea vorbi pentru prima oară, şi doar fragmentar, despre bărbaţii care gravitaseră pentru scurte perioade în jurul frumuseţii ei.

— Te gîndeşti vreodată la ei? o întrebă Anthony.

— Doar uneori… cînd se întîmplă ceva care îmi aminteşte de un anumit bărbat.

— Ce-ţi aminteşti – săruturile lor?

— Tot felul de lucruri… Bărbaţii se poartă diferit cu femeile.

— În ce fel diferit?

— Cu totul diferit… şi greu de explicat. Bărbaţi care aveau cea mai clară reputaţie că se poartă într-un fel sau altul au fost uneori surprinzător de diferiţi cu mine. Bărbaţi brutali erau tandri, bărbaţi de nimic erau uimitor de loiali şi atrăgători şi, de multe ori, oameni onorabili aveau atitudini care puteau fi oricum, numai onorabile nu.

— De exemplu?

— Păi, era un băiat pe care îl chema Percy Wolcott, de la Cornell, care era un fel de erou în facultate, un sportiv renumit care şi salvase o mulţime de oameni dintr-un incendiu sau ceva asemănător. Dar mi-am dat seama curînd că era prost într-un mod destul de periculos.

— Cum anume?

— Se pare că avea o concepţie naivă despre femeia „potrivită să-i fie nevastă“, o anumită concepţie de care m-am lovit adesea şi care m-a scos din sărite întotdeauna. Voia o fată care nu fusese niciodată sărutată şi căreia îi plăcea să coasă, să stea în casă şi să se închine în faţa lui. Şi pun pariu că, dacă şi-a găsit vreo proastă care să stea şi să-l adore, el sare gardul la vreo doamnă ceva mai zglobie.

— Mi-ar fi milă de nevastă-sa.

— Mie nu. Gîndeşte-te cît de idioată ar fi să nu-şi dea seama de asta înainte de căsătorie. El e genul care crede că a respecta o femeie înseamnă să nu-i oferi niciodată nici o distracţie. Era din Evul Mediu, chiar dacă avea cele mai bune intenţii.

— Ce atitudine avea faţă de tine?

— Ajung şi la asta. Aşa cum îţi ziceam – sau nu ţi-am zis? –, era foarte arătos: ochi cinstiţi, mari şi căprui, şi unul din acele zîmbete care îţi garantează că inima din spatele lui e de 24 de carate. Tînără şi credulă, am crezut că are o oarecare discreţie, aşa că l-am sărutat cu pasiune, într-o noapte în care ne plimbam după un dans la Homestead, în Hot Springs.

Fusese o săptămînă minunată, îmi amintesc – cu cei mai superbi copaci căptuşind valea, ca un fel de piele verde, şi aburi ridicîndu-se din ei în dimineţile de octombrie, ca nişte focuri de tabără aprinse ca să îi facă maro…

— Iar prietenul tău plin de idealuri? o întrerupse Anthony.

— Se pare că, sărutîndu-mă, a rămas cu impresia că ar putea căpăta mai mult, că eu nu trebuie să fiu „respectată“ ca fata la care visa el.

— Şi ce-a făcut?

— Nu cine ştie ce. L-am împins de pe un mal de cinci metri înainte să apuce să facă ceva.

— S-a rănit? întrebă Anthony rîzînd.

— Şi-a rupt mîna şi şi-a scrîntit o gleznă. A început să povestească la toată lumea din Hot Springs şi, cînd i s-a vindecat braţul, un bărbat pe nume Barley, căruia îi plăcea de mine, s-a bătut cu el şi i l-a rupt din nou. A fost o încurcătură cumplită. El a ameninţat că-l dă în judecată pe Barley, iar Barley – care era din Georgia – a fost văzut cumpărînd un pistol din oraş. Dar, înainte de asta, mama mă tîrîse din nou în nord, împotriva voinţei mele, aşa că nu am aflat niciodată ce s-a mai întîmplat, deşi m-am întîlnit o dată cu Barley în holul de la Vanderbilt.

Anthony rîse tare, prelung.

— Ce carieră! Presupun că ar trebui să fiu furios din cauză că ai sărutat atît de mulţi bărbaţi. Totuşi, nu sînt.

La asta, ea se ridică în capul oaselor, în pat.

— E ciudat, dar sînt atît de convinsă că acele săruturi nu au lăsat nici un fel de amprentă asupra mea – nici o urmă de promiscuitate, vreau să spun –, deşi un bărbat mi-a spus odată, cît se poate de serios, că nu suportă gîndul că eu sînt ca un fel de pahar din care beau toţi.

— Avea tupeu.

— Am rîs doar şi i-am spus să mă considere mai degrabă o cupă a dragostei[4], care umblă din mînă în mînă, dar nu e mai puţin preţuită.

— Cumva nu mă deranjează – dar m-ar deranja, desigur, dacă aş şti că ai făcut mai mult decît să-i săruţi. Însă cred că *tu* eşti absolut incapabilă de gelozie, altfel decît ca vanitate rănită. De ce nu te preocupă ce am făcut eu? N-ai prefera să fiu absolut inocent?

— Tot ce contează e impresia pe care o poate lăsa asupra ta. Săruturile *mele* veneau datorită faptului că bărbatul arăta bine, că luna era frumoasă sau chiar că eu eram într-o dispoziţie oarecum sentimentală şi puţin aţîţată. Dar asta e tot – nu au avut absolut nici un fel de efect asupra mea. Tu, însă, ţi-ai aduce aminte şi ai lăsa amintirile să te bîntuie şi să te preocupe.

— N-ai sărutat niciodată pe cineva aşa cum m-ai sărutat pe mine?

— Nu, răspunse Gloria simplu. Cum ţi-am spus, bărbaţii încercau… o, multe lucruri. Orice fată drăguţă are această experienţă… Înţelegi, reluă ea, nu are nici o importanţă pentru mine cu cîte femei ai fost în trecut, atît timp cît a fost vorba doar de o satisfacţie fizică, dar nu cred că aş putea suporta ideea că ai trăit cu altă femeie mai mult timp sau chiar că te-ai gîndit să te căsătoreşti cu o anumită fată. E oarecum diferit. Ar fi amintirea tuturor micilor intimităţi – asta ar afecta acea prospeţime care, pînă la urmă, e cea mai preţioasă parte a dragostei.

Extaziat, el o trase înapoi pe pernă, lîngă el.

— O, draga mea, şopti el, de parcă mi-aş aminti altceva decît scumpele tale sărutări.

Apoi Gloria spuse cu o voce foarte dulce:

— Anthony, mi s-a părut că aud pe cineva spunînd că-i e sete?

Anthony izbucni în rîs şi se ridică din pat, zîmbind prosteşte.

— Cu o *mică* bucăţică de gheaţă în apă, adăugă ea. Crezi că aş putea primi aşa ceva?

Gloria folosea adjectivul „mic“ de fiecare dată cînd cerea un serviciu – făcea să pară efortul mai mic. Dar Anthony rîse din nou – fie că voia o găleată de gheaţă sau doar un cub, oricum trebuia să coboare scările… Vocea ei îl urmă pe hol:

— Şi doar un *mic* biscuit cu puţină marmeladă pe el…

„O, Doamne“, suspină Anthony în limbajul îndrăgostiţilor, „e minunată fata asta! Chiar *e* ceva!“.

— Cînd o să avem un copil, începu ea într-o zi (ceea ce, era deja hotărît, urma să se întîmple peste trei ani), aş vrea să semene cu tine.

— Mai puţin picioarele, spuse el glumeţ.

— Da, sigur, mai puţin picioarele. Trebuie să aibă picioarele mele. Dar restul poate să fie al tău.

— Şi nasul meu?

Gloria ezită.

— Ei, poate nasul meu. Dar neapărat ochii tăi – şi gura mea, şi cred că şi forma feţei să fie a mea. Mă întrebam… cred că ar fi drăguţ dacă ar avea părul meu.

— Draga mea Gloria, ţi-ai însuşit tot copilul.

— Ei, n-am facut-o intenţionat, se scuză ea veselă.

— Lasă-l să aibă gîtul meu, cel puţin, o rugă el privindu-se în oglindă serios. Ai spus de multe ori că îţi place gîtul meu pentru că nu se vede mărul lui Adam şi, în plus, gîtul tău e prea scurt.

— Ce, *nu* e adevărat, strigă ea indignată, întorcîndu-se spre oglindă, e perfect. Nu cred că am văzut un gît mai frumos.

— E prea scurt, repeta el, tachinînd-o.

— Scurt?

Tonul ei exprima uimire şi exasperare.

— Scurt? Eşti nebun!

Îşi lungi şi îşi contractă gîtul, ca să se convingă singură de flexibilitatea lui reptiliană.

— *Ăsta* e, după tine, un gît scurt?

— Unul din cele mai scurte pe care le-am văzut.

Pentru prima oară după mai multe săptămîni, ochii Gloriei se umplură de lacrimi, iar privirea pe care i-o aruncă lui Anthony exprima durere reală.

— O, Anthony…

— Dumnezeule, Gloria!

Se apropie de ea, uimit, şi îi prinse coatele în mîini.

— Nu plînge, *te rog*! Nu ţi-ai dat seama că glumeam doar? Gloria, uită-te la mine! Păi, draga mea, ai cel mai lung gît pe care l-am văzut. Sincer.

Lacrimile ei dispărură într-un zîmbet chinuit.

— Atunci nu trebuia să spui asta. Hai să vorbim despre co-opil.

Anthony se plimba prin cameră, vorbind ca şi cum ar fi repetat un discurs.

— Pe scurt, există doi copii pe care i-am putea avea, logic vorbind, doi copii distincţi, complet diferiţi. Unul ar fi copilul care e combinaţia a ceea ce avem fiecare mai bun. Trupul tău, ochii mei, mintea mea, inteligenţa ta, iar apoi e copilul care ar fi cel mai rău – trupul meu, temperamentul tău, nehotărîrea mea.

— Îmi place al doilea, spuse ea.

— Ceea ce mi-ar plăcea cu adevărat, continuă Anthony, ar fi să avem două seturi de tripleţi la interval de un an şi să experimentăm cu cei şase băieţi…

— Biata de mine, interveni ea.

— …i-aş educa pe fiecare într-o ţară diferită şi după sisteme diferite, iar cînd ar împlini 23 de ani i-aş aduna la un loc şi aş vedea cum sînt.

— Dar să aibă toţi gîtul meu, sugeră Gloria.

SFÎRŞITUL UNUI CAPITOL

Maşina fu, în sfîrşit, reparată şi, cu o încăpăţînare perversă, îşi reluă de unde îl lăsase rolul de a produce nesfîrşite disensiuni. Cine conduce? Cît de repede ar trebui să conducă Gloria? Aceste două întrebări şi reproşurile implicate de ele nu se mai terminau. Se plimbară prin oraşele de pe Post Road, prin Rye, Portchester şi Greenwich, vizitînd o duzină de prieteni, cei mai mulţi ai Gloriei, care păreau să fie, toţi, în diferite stadii de a avea un copil; ceea ce, împreună cu alte lucruri, o plictiseau pînă la o stare de agitaţie nervoasă. După fiecare vizită îşi rodea unghiile cu furie, timp de o oră, avînd tendinţa să îşi verse ranchiuna asupra lui Anthony.

— Detest femeile, exclamă ea furioasă. Ce Dumnezeu poţi să le spui – în afara discuţiilor „de femei“? M-am extaziat în faţa unei duzini de copii pe care n-aş fi vrut decît să-i strîng de gît. Şi fiecare din fetele astea începe să fie geloasă şi să-şi bănuiască bărbatul, dacă e atrăgător, sau să se plictisească, dacă nu e.

— Nu vrei să mai întîlneşti femei?

— Nu ştiu. Niciodată nu mi se par curate – niciodată, niciodată. În afară de cîteva. Constance Shaw – ştii, doamna Merriam, care ne-a vizitat marţea trecută – e aproape singura. Arată atît de proaspătă, atît de înaltă şi maiestuoasă.

— Nu-mi plac cele aşa de înalte.

Deşi merseră la cîteva petreceri dansante, la cluburile din zonă, se hotărîră că toamna e prea aproape de sfîrşit pentru ca ei să mai „iasă afară“ prea mult, chiar dacă le-ar fi plăcut s-o facă. El ura golful; ei îi plăcea numai puţin şi, deşi îi făcu plăcere atenţia pe care i-o arătară într-o seară

cîţiva studenţi şi se bucură că Anthony putea fi mîndru de frumuseţea ei, îşi dădu seama de asemenea că gazda lor, o anumită doamnă Granby, era oarecum neliniştită de faptul că fostul coleg al lui Anthony, Alec Granby, se alăturase cu entuziasm studenţilor. Cei doi Granby nu mai sunară după aceea şi, cu toate că Gloria rîse, asta o deranjă destul de mult.

— Înţelegi, îi explică ea lui Anthony, dacă n-aş fi căsătorită, nu ar preocupa-o – dar mergea la cinema în tinereţe şi crede că aş fi un fel de vampir. Dar problema e că, pentru a-i linişti pe oamenii ăştia, e nevoie de un efort pe care pur şi simplu nu sînt dispusă să-l fac… Şi bobocii ăia mici şi drăguţi care îmi aruncau ocheade şi îmi făceau complimente stupide! M-am maturizat, Anthony.

Marietta oferea prea puţină viaţă socială. Şase proprietăţi formau un hexagon în jurul ei, dar ele aparţineau unor bătrîni imemoriali, care se arătau doar sub forma unor cocoloaşe gri, inerte, de pe bancheta din spate a limuzinelor care îi duceau la gară, unde erau însoţiţi uneori de neveste la fel de imemoriale şi de două ori mai masive. Oamenii din oraş, în marea lor majoritate femei necăsătorite, erau deosebit de neinteresanţi, avînd ca orizont serbările şcolare şi suflete la fel de aride ca şi arhitectura albă, distantă a celor trei biserici. Singurul băştinaş cu care intrară în contact direct era fata suedeză cu umeri şi şolduri largi care venea în fiecare zi să le facă treaba. Era tăcută şi eficientă, iar Gloriei, după ce o găsi plîngînd în hohote, cu capul îngropat în braţe pe masa din bucătărie, începu să-i fie foarte frică de ea şi încetă să se mai plîngă de mîncare. Din cauza suferinţei ei neîmpărtăşite, fata îşi păstră slujba.

Înclinaţia Gloriei către premoniţii şi accesele ei de supranaturalism au fost o surpriză pentru Anthony. Fie că era un complex inculcat ştiinţific, cu metodă, de mama ei bilfistă încă din copilărie, fie o hipersensibilitate genetică, ce e sigur e că o predispunea la tot ce ţinea de parapsihologie şi,

cu toate că nu era deloc naivă în ce priveşte motivaţiile oamenilor, credea cu uşurinţă în orice întîmplare extraordinară atribuită peregrinărilor capricioase ale morţilor. Scîrţîielile sinistre din nopţile cu vînt ale bătrînei case, care pentru Anthony însemnau tîlhari cu revolverele gata să tragă, pentru Gloria reprezentau aurele neliniştite şi malefice ale generaţiilor moarte, ispăşind ceea ce nu putea fi ispăşit în preajma străvechiului şi romanticului cămin. Într-o noapte, din cauza unor trosnituri bruşte de la parter, pe care Anthony le investigă temător şi fără nici un rezultat, rămaseră treji aproape pînă în zori, punîndu-şi unul altuia întrebări de manual despre istoria lumii.

În octombrie veni Muriel, pentru o vizită de două săptămîni. Gloria o sunase interurban, iar domnişoara Kane încheiase conversaţia în modul ei caracteristic, spunînd: „Foaaarte bine. O să vin cu fanfara!“. Sosi cu o duzină de cîntece la modă sub braţ.

— Ţi-ar trebui un fonograf aici, la ţară, spuse ea, doar un Vic micuţ – nu costă prea mult. Oricînd te simţi singură, îi ai pe Caruso sau Al Jolson la îndemînă.

Îl îngrijoră foarte tare pe Anthony spunîndu-i că el era „primul bărbat inteligent pe care îl cunoscuse vreodată“ şi că „se plictisise atît de tare de oamenii superficiali“. El se întrebă cum se pot îndrăgosti bărbaţii de astfel de femei. Totuşi, îşi dădea seama că, privită cu o anumită obiectivitate, chiar şi ea putea să pară atrăgătoare.

Însă Gloria, care obişnuia să-şi manifeste ostentativ dragostea pentru Anthony, acum doar torcea, ca o pisică.

În cele din urmă sosi Richard Caramel, pentru un weekend literar logoreic şi, pentru Gloria, dureros, în timpul căruia rămînea să discute cu Anthony mult după ce ea se ducea să se culce.

— A fost foarte ciudat, cu succesul ăsta şi toate celelalte, spuse Dick. Chiar înainte să apară romanul am încercat, zadarnic, să vînd cîteva povestiri scurte. Apoi, după ce a apărut cartea, am refăcut trei dintre ele şi le-am publicat într-o revistă care mi le respinsese înainte. Am mai scris o grămadă de atunci; editorii n-or să înceapă să plătească pentru carte decît în iarna asta.

— Nu lăsa învingătorul să aparţină prăzii.

— Vrei să spui, să scriu maculatură?

Se gîndi puţin.

— Dacă te referi la finaluri siropoase introduse intenţionat în fiecare dintre ele, nu e cazul. Dar presupun că nu sînt nici foarte atent. În mod sigur, scriu mai repede şi nu mă mai gîndesc atît de mult ca înainte. Probabil pentru că nu prea mai am cu cine să discut, acum că tu te-ai căsătorit şi Maury s-a mutat în Philadelphia. Nu mai am vechea ambiţie şi motivaţie. Succesul timpuriu şi toate celelalte.

— Nu te îngrijorează?

— Enorm. Simt ceva ce eu numesc febra propoziţiei, ceva asemănător cu febra începătorului[5] – un fel de scrupulozitate literară puternică, atunci cînd mă silesc să scriu. Dar zilele cele mai rele nu sînt cele în care mă gîndesc că n-o să mai pot scrie. Sînt cele în care mă întreb dacă, în general, are vreun rost să scrii – vreau să spun dacă nu sînt cumva un soi de bufon ridicat în slăvi.

— Îmi place să te aud vorbind aşa, spuse Anthony cu o urmă din vechea lui insolenţă condescendentă. Mă temeam că romanul tău te-a cam prostit. Am citit cel mai aiurea interviu pe care l-ai dat…

Dick îl întrerupse, cu o expresie chinuită.

— Dumnezeule mare! Nu mai pomeni despre el. Mi l-a luat o tînără doamnă… o tînără doamnă cît se poate de admirativă. O ţinea întruna că

opera mea e „puternică“ şi, într-un fel, mi-am pierdut capul şi am emis mai multe sentinţe ciudate. Unele dintre ele erau bune, totuşi, nu crezi?

— O, da; partea despre scriitorul înţelept care scrie pentru tinerii generaţiei sale, pentru criticii celei următoare şi pentru dascălii a tot ceea ce va mai veni.

— Păi, cred destul de mult în asta, recunoscu Richard Caramel zîmbind uşor. Atîta doar că nu trebuia s-o spun.

În noiembrie se mutară în apartamentul lui Anthony, de unde se repezeau entuziaşti la meciurile de fotbal Yale-Harvard şi Harvard-Princeton, la patinoarul St. Nicholas, la un rond complet al teatrelor şi o mulţime de alte distracţii – de la petreceri dansante sobre la marile evenimente pe care Gloria le adora, organizate în acele puţine case în care lachei cu peruci pudrate forfoteau, după tot tipicul englez, sub comanda unor majordomi gigantici. Intenţia lor era să plece în străinătate la începutul anului următor sau, oricum, cînd războiul avea să ia sfîrşit. Anthony reuşise să termine un eseu chestertonian despre secolul al XII-lea, ca introducere la lucrarea lui, iar Gloria făcuse cercetări serioase asupra hainelor de samur rusesc – de fapt, începutul iernii era destul de plăcut cînd demiurgul bilfist decise, la jumătatea lui decembrie, că sufletul doamnei Gilbert vieţuise destul în incarnarea lui curentă. În consecinţă, Anthony o duse pe Gloria, nefericită şi aproape isterică, în Kansas City, unde, conform uzanţelor umanităţii, trecură prin experienţa teribilă, zguduitoare a despărţirii de cei morţi.

Domnul Gilbert deveni, pentru prima şi ultima oară în viaţa lui, un personaj cu adevărat demn de compasiune. Acea femeie pe care o distrusese, făcînd-o să se supună nevoilor lui şi să îi accepte modul de a gîndi, tocmai îl părăsise – exact cînd n-ar mai fi putut-o suporta mult timp.

Niciodată nu avea să mai poată plictisi şi teroriza cu atîta plăcere un suflet de om.

1. Cîntăreaţă celebră a primelor decenii ale secolului XX.

2. Joc de cuvinte intraductibil: *organ-grinder* e cel care cîntă la un instrument asemănător flaşnetei, o combinaţie de orgă şi chitară. *Grinding an organ*, însă, înseamnă a măcina un organ, a uza un organism.

3. *Gibson girl* (engl.) – idealul feminin al începutului de secol XX în America, aşa cum a fost creat de graficianul Charles Gibson.

4. Joc de cuvinte: *loving-cup* desemnează un vas larg, de regulă din argint şi avînd două mînere, din care obişnuiau să bea toţi mesenii la banchetele din trecut, în semn de prietenie şi fraternitate.

5. În original *buck-fever*, nervozitatea vînătorului începător la prima sa întîlnire cu vînatul.

CAPITOLUL II

BANCHETUL

Viaţa cu Gloria amorţise mintea lui Anthony. Ea, care părea cea mai inteligentă şi rafinată dintre femei, acoperea ca o cortină sclipitoare ferestrele lui, blocînd lumina soarelui. În acei primi ani, tot ceea ce gîndea el purta amprenta Gloriei; vedea lumina soarelui numai prin modelele cortinei.

Un soi de letargie a fost ceea ce i-a adus înapoi în Marietta pentru încă o vară. De-a lungul primăverii aurii şi devitalizante rătăciseră, neliniştiţi şi agitaţi, pe coasta Californiei, alăturîndu-se intermitent altor grupuri şi trecînd din Pasadena în Coronado, din Coronado în Santa Barbara, fără alt scop aparent decît dorinţa Gloriei de a dansa pe o muzică diferită sau de a surprinde o nuanţă infinitezimală a culorilor schimbătoare ale mării. Pe malul Pacificului se înălţau să-i întîmpine stînci sălbatice şi hoteluri la fel de barbare, construite în aşa fel încît la ora ceaiului să poţi moţăi într-un bazar toropit de mobilă de răchită, populat cu costume de polo din Southhampton, Lake Forest, Newport şi Palm Beach. Şi, în timp ce valurile strălucitoare se stingeau pe plaja golfului liniştit, ei se alăturau unuia sau altuia dintre grupuri, trecînd împreună cu acestea dintr-un loc în altul şi rostind mereu aceleaşi nimicuri plăcute inspirate de următoarea vale înverzită şi roditoare.

Era o pătură socială superioară simplă şi sănătoasă, ai cărei cei mai buni bărbaţi erau imaturi într-un mod plăcut; păreau a fi pe o eternă listă de

candidaţi ai unui club universitar elitist, extins la nivelul întregii lumi; femeile, mai mult decît drăguţe, atletice, dar fragile, păreau destul de stupide ca gazde, dar fermecătoare şi cît se poate de decorative ca oaspeţi. Dansau liniştit şi graţios pe muzica pe care o preferau, în orele vrăjite la care se servea ceaiul, executînd cu o anumită demnitate mişcările pe care funcţionari şi coriste din tot restul ţării le mutilau. Părea paradoxal faptul că americanii excelează, indiscutabil, în această progenitură singuratică şi discreditată a artelor.

După ce au dansat şi s-au distrat de-a lungul unei minunate primăveri, Anthony şi Gloria îşi dădură seama că au cheltuit prea mulţi bani şi, din această cauză, trebuiau să se retragă pentru o vreme. Era „munca“ lui Anthony, spuneau. Aproape înainte să-şi dea seama, erau din nou în casa gri, mai conştienţi acum că alţi îndrăgostiţi dormiseră acolo înaintea lor, alte nume fuseseră strigate peste balustradă şi alte cupluri stătuseră pe treptele verandei privind cîmpurile gri-verzui şi formele negre ale pădurilor din depărtare.

Era acelaşi Anthony, mai neliniştit, dispus să se pună în mişcare doar stimulat de cîteva cocteiluri, uşor, aproape imperceptibil mai apatic faţă de Gloria. Dar Gloria avea să facă 24 de ani în august şi asta îi inducea o panică seducătoare, dar nu mai puţin sinceră. Încă şase ani pînă la treizeci! Dacă l-ar fi iubit mai puţin pe Anthony, senzaţia trecerii timpului s-ar fi manifestat printr-o resuscitare a interesului pentru alţi bărbaţi, în intenţia conştientă de a smulge o sclipire trecătoare de amor de la fiecare iubit potenţial care o privea pe sub sprîncene, peste masa strălucitoare a vreunui restaurant. Îi spuse lui Anthony într-o zi:

— Eu dacă vreau ceva, orice, îl iau. Aşa am gîndit toată viaţa. Dar întîmplarea face că te vreau pe tine, aşa că nu mai am loc pentru nici o altă dorinţă.

Se îndreptau spre est prin Indiana aridă şi neînsufleţită, iar ea ridicase privirea de la una din iubitele ei reviste de cinema ca să-şi dea seama că o conversaţie banală devenise brusc gravă.

Anthony se încruntă, privind pe geamul vagonului. În timp ce calea ferată trecea peste un drum de ţară, un fermier apăru pentru o clipă în căruţa sa; mesteca un pai şi părea să fie acelaşi fermier pe lîngă care trecuseră deja de zece ori, stînd tăcut, ca un semn rău. Încruntarea lui Anthony se accentuă în timp ce se întorcea spre Gloria:

— Mă îngrijorezi, replică el, îmi pot imagina că mi-aş *dori* o altă femeie în anumite circumstanţe pasagere, dar nu-mi pot imagina că aş lua-o.

— Dar nu gîndesc în felul ăsta, Anthony. Nu pot să-mi pierd timpul rezistînd lucrurilor care mă tentează. Soluţia mea e să nu le vreau – să nu vreau pe nimeni în afară de tine.

— Totuşi, cînd mă gîndesc că pur şi simplu se poate întîmpla să-ţi placă de cineva…

— Ah, nu fi prost! exclamă ea. Nu poate fi ceva întîmplător. Şi nici nu-mi pot imagina aşa ceva.

Asta puse un punct apăsat conversaţiei. Atenţia constantă a lui Anthony o făcea să fie mai fericită în compania lui decît în a oricui altcuiva. Cu siguranţă îi plăcea de el – îl iubea. Astfel că vara începu aproape la fel ca aceea dinainte.

Exista, totuşi, o schimbare radicală în cadrul menajului. Scandinava cu inimă de gheaţă, al cărei gătit auster şi ale cărei maniere sardonice de a servi masa o necăjiseră atît de mult pe Gloria, lăsă locul unui japonez extrem de eficient, pe nume Tanalahaka, dar care mărturisi că răspunde oricărei chemări care include cele două silabe „Tana“.

Tana era neobişnuit de mic chiar şi pentru un japonez şi manifesta convingerea oarecum naivă că e un om de lume. În ziua în care ajunsese,

trimis de „Agenţia de personal japonez de încredere R. Gugimoniki“, îl chemase pe Anthony în camera lui, ca să-i arate comorile pe care le avea în geamantan. Acestea includeau o bogată colecţie de cărţi poştale japoneze, pe care încercă să i le explice pe loc angajatorului său, una cîte una şi în mare detaliu. Printre ele erau şi cîteva evident pornografice, de origine americană, deşi producătorii omiseseră, modeşti, să-şi menţioneze numele şi adresa. Apoi scoase cîteva obiecte lucrate de el – o pereche de pantaloni americani, pe care îi făcuse singur, şi două seturi de lenjerie din mătase solidă. Îl informă pe Anthony, confidenţial, asupra scopului în care acestea erau păstrate. Următorul exponat era o copie destul de bună a unei gravuri a lui Abraham Lincoln, căruia îi imprimase trăsături ale feţei inconfundabil japoneze. În cele din urmă apăru un flaut; îl făcuse singur, dar era stricat; avea de gînd să-l repare în curînd.

După aceste formalităţi amabile, despre care Anthony presupuse că sînt obişnuite în Japonia, Tana îi ţinu un discurs despre relaţia dintre stăpîn şi servitor, din care Anthony înţelese că acesta lucrase la case mai mari, dar întotdeauna se certase cu ceilalţi servitori pentru că aceştia nu erau oneşti. Discutară o grămadă despre cuvîntul „onest“, iritîndu-se chiar unul pe celălalt, deoarece Anthony susţinea cu încăpăţînare că Tana încerca să spună „viespi“[1], şi chiar se apucă să bîzîie ca o albină şi să dea din braţe pentru a imita aripile.

După trei sferturi de oră Anthony fu eliberat, primind însă calde asigurări că vor mai avea conversaţii plăcute în care Tana îi va spune „cum facem lucruri în ţaaara mea“.

Astfel a decurs debutul locvace al lui Tana în casa gri – iar el îşi ţinu promisiunea. Deşi era conştiincios şi onorabil, era, indiscutabil, şi extrem de plictisitor. Părea incapabil să-şi controleze limba, uneori trecînd de la un paragraf la altul cu o expresie vecină cu durerea în ochii lui mici şi căprui.

Duminica şi lunea după-amiaza citea paginile de umor ale ziarelor. Un desen animat înfăţişînd un valet japonez glumeţ îl distră enorm, deşi pretinse că protagonistul, care lui Anthony i se părea clar oriental, avea de fapt faţă de american. Problema cu banda desenată era că, atunci cînd, ajutat de Anthony, reuşea să citească textele ultimelor trei imagini şi să le integreze în context, cu o concentrare care ar fi fost mai potrivită pentru *Critica* lui Kant, uitase complet despre ce era prima imagine.

La mijlocul lui iunie, Anthony şi Gloria aniversară primul an de căsnicie dîndu-şi o „întîlnire“. Anthony bătu la uşă, iar ea alergă să-i deschidă. Apoi se aşezară pe canapea, spunîndu-şi acele nume pe care le inventaseră unul pentru celălalt, combinaţii noi ale unor vorbe de alint vechi de cînd lumea. Însă această „întîlnire“ nu fu urmată de un „noapte bună“ şoptit, cu extazul lui plin de regrete.

Spre sfîrşitul lui iunie oroarea puse ochii pe Gloria şi o lovi, înspăimîntînd-o şi aruncînd sufletul ei strălucitor înapoi cu o jumătate de generaţie. Apoi dispăru încet, căzînd iarăşi în întunericul impenetrabil din care venise, dar luînd nemiloasă tainul ei de tinereţe.

Cu un simţ dramatic infailibil, alese ca decor o mică gară dintr-un orăşel mizerabil de lîngă Portchester. Peronul gării era pustiu ca o prerie toată ziua, expus soarelui galben şi prăfos şi privirii acelui tip nesuferit de om de la ţară care trăieşte lîngă metropolă şi care şi-a dobîndit inteligenţa ieftină ocolind urbanitatea acesteia. O duzină de asemenea mitocani, cu ochi congestionaţi şi siniştri ca nişte sperietori de ciori, văzură incidentul. Acesta pătrunse cu greu în minţile lor confuze şi greoaie, fiind înţeles fie ca o glumă grosolană, fie, în cel mai bun caz, ca o „ruşine“. Între timp, acolo, pe peron, lumea îşi pierdu o parte din strălucirea ei.

Anthony petrecuse toată după-amiaza caniculară lîngă o carafă cu scotch, împreună cu Eric Merriam, în timp ce Gloria şi Constance Merriam înotau şi făceau plajă la Beach Club, Constance sub o umbrelă cu dungi, iar Gloria întinzîndu-se senzual pe nisipul moale şi fierbinte, bronzîndu-şi picioarele ei inevitabile. Mai tîrziu, toţi patru ciuguliseră din nişte sendvişuri nedorite; apoi Gloria se ridicase, bătîndu-l pe Anthony pe genunchi cu umbrela ca să-i atragă atenţia.

— Trebuie să plecăm, dragă.

— Acum?

Se uită la ea fără chef. În acel moment nimic nu i se părea mai important decît să lenevească în umbra verandei, bînd scotch cu apă în timp ce gazda lui rememora interminabil detaliile cine ştie cărei campanii politice uitate.

— Chiar trebuie să plecăm, repetă Gloria. Putem lua un taxi pînă la gară… Hai, Anthony! ordonă ea pe un ton imperios.

— Ei, haideţi acum…

Întrerupt din pologhia lui, Merriam înşiră obiecţiile convenţionale, în acelaşi timp umplînd provocator paharul oaspetelui său cu un cocteil care ar fi trebuit sorbit în zece minute. Dar cînd Gloria spuse nervoasă „*Trebuie* să plecăm!“, Anthony îl bău dintr-o înghiţitură, se ridică în picioare şi se înclină ceremonios în faţa gazdelor lui.

— Se pare că „trebuie“, spuse el puţin ţîfnos.

Peste cîteva clipe mergea în spatele Gloriei pe aleea din grădină, printre tufişuri înalte de trandafiri, ale căror frunze tinere de iunie erau atinse uşor de umbrela ei. Cîtă insensibilitate, se gîndi el în timp ce ajungeau la şosea. Simţea, cu o naivitate rănită, că Gloria nu ar fi trebuit să întrerupă o asemenea distracţie nevinovată. Whisky-ul liniştise şi clarificase gîndurile învălmăşite din capul său. Îşi dădu seama că ea mai avusese de cîteva ori

aceeaşi atitudine. Trebuia oare să renunţe la momentele plăcute la o simplă atingere a umbrelei sau o fluturare a genelor ei? Potrivnicia lui se transformă în resentiment, care crescu în el ca un val de neoprit. Nu spuse nimic, inhibîndu-şi pervers dorinţa de a-i face reproşuri. Găsiră un taxi în faţa hanului şi merseră în tăcere spre gară…

Apoi Anthony îşi dădu seama ce voia – să-şi impună voinţa în faţa acestei fete reci şi impenetrabile, să obţină în urma unei magnifice iniţiative acea putere care i se părea infinit dezirabilă.

— Hai să vizităm familia Barnes, spuse el fără s-o privească. Nu am chef să merg acasă.

Doamna Barnes, născută Rachael Jerryl, avea o casă de vară la cîţiva kilometri de Redgate.

— Am fost la ei alaltăieri, răspunse ea scurt.

— Sînt sigur că s-ar bucura să ne vadă.

Simţind că tonul nu fusese suficient de apăsat, îşi făcu, încăpăţînat, curaj şi adăugă:

— Vreau să mergem acolo. Nu am nici o dorinţă să mergem acasă.

— Iar eu nu am nici o dorinţă să merg la ei.

Brusc, se priviră în ochi.

— Păi, Anthony, spuse ea agasată, e duminică seara şi probabil au musafiri la cină. De ce să mergem la ora asta…

— Atunci de ce nu am putut să rămînem unde eram? izbucni el. De ce să mergem acasă, cînd ne simţeam atît de bine? Ne invitaseră la cină.

— Din obligaţie. Dă-mi banii şi o să cumpăr eu bilete.

— Nici nu mă gîndesc! N-am nici un chef să merg cu nenorocitu’ ăla de tren în care o să ne sufocăm.

— Anthony, te porţi de parcă ai fi pilit!

— Dimpotrivă, sînt perfect treaz.

Dar vocea lui era uşor răguşită, iar ea ştia cu certitudine că asta nu e adevărat.

— Dacă eşti treaz, atunci o să-mi dai banii pentru bilete.

Dar era prea tîrziu pentru a-i vorbi în felul acesta. În mintea lui nu era decît o singură idee – că Gloria e egoistă, că întotdeauna a fost egoistă şi că va continua să fie astfel dacă el nu se impunea, aici şi acum, ca stăpîn al ei. Asta era cea mai bună ocazie, de vreme ce ea îl privase de o plăcere doar din capriciu. Hotărîrea lui se întări, luînd pentru o clipă forma unei uri mohorîte şi placide.

— Eu nu mă urc în tren, spuse el, cu vocea tremurîndu-i uşor din cauza furiei. Mergem la familia Barnes.

— Nu merg! ţipă ea. Dacă tu o să mergi, eu mă duc singură acasă.

— Păi atunci du-te.

Fără un cuvînt, Gloria se întoarse spre casa de bilete; Anthony îşi aminti deodată că ea avea ceva bani şi că nu acesta era tipul de victorie pe care el şi-l dorea, pe care trebuia să-l aibă. Făcu un pas după ea şi o prinse de braţ.

— Uite ce e, murmură el, *nu* te duci singură!

— Ba mă duc – Anthony!

Exclamaţia venise în momentul în care încerca să se desprindă de el, nereuşind decît să-i întărească strînsoarea. Anthony o privea cu ochii îngustaţi, răutăcioşi.

— Dă-mi drumul!

Ţipătul ei era aprig.

— Dacă ai măcar *un strop* de decenţă, o să-mi dai drumul!

— De ce?

El ştia de ce. Dar ţinînd-o acolo simţea o mîndrie confuză, chiar dacă uşor nesigură.

— Mă duc acasă, înţelegi? Iar tu o să-mi dai drumul!

— Nu, n-o să-ţi dau.

Ochii ei ardeau acum.

— Vrei să faci o scenă aici?

— Am spus că nu pleci! M-am săturat de egoismul tău!

— Nu vreau decît să merg acasă.

Două lacrimi de mînie apărură în ochii ei.

— De data asta o să faci ce spun *eu*.

Trupul ei se îndreptă încet; îşi dădu capul pe spate, într-un gest de infinit dispreţ.

— Te urăsc!

Cuvintele joase erau scuipate ca un venin printre dinţii ei încleştaţi.

— Ah, *dă-mi* drumul! Te *urăsc*!

Încercă să se smulgă, dar el îi prinse şi celălalt braţ.

— Te urăsc! Te urăsc!

În faţa furiei ei, nesiguranţa lui Anthony reveni, dar el simţea că mersese deja prea departe pentru a mai ceda. Se părea că el cedase întotdeauna şi că ea îl dispreţuise, în inima ei, pentru asta. Ah, poate că îl urăşte acum, dar mai tîrziu îl va admira pentru autoritatea lui.

Trenul se apropia, trimiţînd melodramatic un semnal premonitoriu de-a lungul şinelor care luceau albăstrui. Gloria se zbătu încercînd să se elibereze, în timp ce cuvinte mai vechi decît Cartea Genezei îi veneau pe buze.

— O, brută ce eşti! suspină ea. Brută ce eşti! O, cît te urăsc! Brută!

Alţi potenţiali călători aflaţi pe peron începeau să se întoarcă spre ei şi să se holbeze; zumzăitul trenului deveni, din abia perceptibil, zgomotos. Gloria îşi înteţi eforturile, apoi încetă complet şi rămase acolo, tremurînd şi cu ochii înroşiţi de această umilire, în timp ce locomotiva intra în gară mugind.

De undeva, de sub şuieratul aburilor şi scîrţîitul frînelor, se auzi vocea ei:

— Dacă ar fi fost un singur *bărbat* aici, n-ai fi făcut asta! N-ai fi făcut asta! Laşule! Laşule, o, laşule!

Tăcut şi tremurînd el însuşi, Anthony o strînse mai tare, conştient că zeci de feţe, ciudat de nemişcate, ca umbre ale unui vis, îl priveau. Apoi locomotiva începu să scoată ţipete metalice asemănătoare durerii fizice, aburii groşi se înălţară spre cer şi, printre zgomote şi fumul gri ca o ceaţă, şirul de feţe începu să alunece pînă dispăru de tot – brusc, rămase doar soarele coborînd peste şine şi un sunet descrescător, ca tunetul îndepărtat al unui tren făcut din tablă. Anthony lăsă braţele jos. Cîştigase.

Acum, dacă ar fi vrut, ar fi putut să rîdă. Testul fusese trecut, iar el îşi susţinuse voinţa prin violenţă. Mai bine ca victoria să fie urmată de îngăduinţă.

— Închiriem o maşină de aici şi ne întoarcem în Marietta, spuse el cu o rezervă aleasă.

În loc de răspuns, Gloria îi prinse palma cu ambele mîini şi, ridicînd-o spre gură, îl muşcă puternic de degetul mare. El de-abia simţi durerea; văzînd sîngele curgînd, îşi scoase batista şi înveli rana, cu mintea absentă. Şi asta, presupunea, era o parte a triumfului – era normal ca înfrîngerea să nască un astfel de resentiment – deci nu merita atenţie.

Ea suspina tare şi amar, aproape fără lacrimi.

— Nu merg! Nu merg! Nu – poţi – să – mă – faci – să – merg! Ai… ai ucis toată dragostea pe care am avut-o vreodată pentru tine şi tot respectul. Tot ce a mai rămas în mine va muri înainte ca eu să mă mişc din locul ăsta. O, dacă mi-ar fi trecut prin cap că *tu* o să ridici mîna asupra mea…

— Vii cu mine, spuse el cu brutalitate, chiar dacă trebuie să te duc pe sus.

Se întoarse, făcu semn unui taxi şi îi spuse şoferului să meargă spre Marietta. Bărbatul coborî şi deschise portiera. Anthony îşi privi soţia şi îi spuse printre dinţii încleştaţi:

— Vrei să intri? Sau te *bag* eu înăuntru?

Cu un strigăt uşor de infinită durere şi disperare, ea cedă şi se sui în maşină.

De-a lungul întregului drum prin lumina din ce în ce mai slabă a apusului, ea rămase ghemuită în colţul ei, rupînd tăcerea doar cu cîte un suspin sec şi solitar. Anthony privea pe geam, în timp ce mintea lui prelucra greoi semnificaţiile în continuă schimbare a ceea ce se întîmplase. Ceva nu era bine – acel ultim strigăt al Gloriei atinsese o coardă care încă vibra în inima lui neliniştită. Nu se putea ca el să nu aibă dreptate – totuşi, ea părea atît de demnă de milă acum, zdrobită şi dezolată, umilită dincolo de măsura care îi fusese destinată. Mînecile rochiei ei erau sfîşiate, iar umbrela pierdută, uitată pe peron. Era un costum nou, îşi aminti el, iar ea fusese atît de mîndră de el în acea dimineaţă, cînd ieşiseră din casă… Începu să se întrebe dacă incidentul fusese văzut de vreun cunoscut. Şi îşi amintea, din nou şi din nou, strigătul ei:

„Tot ce a mai rămas în mine va muri…“

Deşi confuz, asta îl îngrijora tot mai mult. Se potrivea atît de bine cu Gloria stînd în colţul ei – nu mai era Gloria cea mîndră, nici una dintre acele Gloria pe care le ştia el. Anthony se întrebă dacă era posibil. Deşi nu credea că ea ar putea să nu-l mai iubească – asta, desigur, era de negîndit –, rămînea totuşi întrebarea dacă Gloria, lipsită de aroganţa şi independenţa ei, de încrederea şi curajul ei virginale, ar mai fi fata visurilor lui, acea femeie eclatantă care era preţioasă şi fermecătoare pentru că era atît de inefabil şi triumfător ea însăşi.

Era încă foarte beat, atît de beat încît nu-şi dădea seama de propria lui beţie. Cînd ajunseră la casa gri se duse în camera lui şi, cu mintea încă luptîndu-se neajutorat şi sumbru cu ceea ce făcuse, căzu pe pat, într-o toropeală profundă.

De-abia după unu noaptea Gloria, fără somn şi cu ochii larg deschişi, traversă holul cufundat în linişte şi intră în camera lui. El fusese prea ameţit ca să deschidă ferestrele şi aerul era stătut, duhnind a whisky. Rămase o clipă lîngă pat, o siluetă zveltă, extrem de graţioasă în pijamaua ei băieţească, apoi îşi abandonă reţinerile şi se aruncă asupra lui, trezindu-l pe jumătate cu pasiunea frenetică a îmbrăţişării şi udîndu-i gîtul cu lacrimile ei calde.

— O, Anthony! strigă ea cu pasiune, o, dragul meu, nici nu ştii ce ai făcut!

Însă dimineaţa, intrînd devreme în camera ei, el îngenunche lîngă pat şi plînse ca un băieţel, ca şi cum inima lui fusese cea zdrobită.

— Aseară am avut senzaţia, spuse ea grav, plimbîndu-şi degetele prin părul lui, că tot ceea ce iubeai în mine, tot ceea ce merita cunoscut, mîndria şi pasiunea, a dispărut. Mi-am dat seama că ceea ce a rămas în mine te va iubi întotdeauna, dar niciodată ca înainte.

Cu toate acestea, ea era conştientă chiar în acel moment că în timp va uita şi că aşa era viaţa, lovind rar, dar măcinînd în permanenţă. După acea dimineaţă, incidentul nu a mai fost pomenit niciodată, iar rana lui adîncă se vindecă sub mîna lui Anthony – dar dacă exista un triumf, el aparţinea unor forţe mai întunecate decît ale lor; acestora le aparţineau şi cunoaşterea, şi victoria.

INCIDENTUL NIETZSCHEAN

Independenţa ei, ca orice calitate sinceră şi profundă, începuse să se dezvolte inconştient, dar, de îndată ce fascinaţia pe care o exercita asupra lui Anthony îi atrăsese Gloriei atenţia asupra ei, luă proporţiile şi aspectul formal al unui cod. Din conversaţia cu ea se putea înţelege că toată energia şi vitalitatea ei erau folosite în scopul afirmării principiului negativ „Să nu-ţi pese de nimic“.

— De nimic şi de nimeni, spuse ea, decît de mine şi, în consecinţă, de Anthony. Asta e regula vieţii mele, dar, şi dacă n-ar fi, tot aşa m-aş purta. Nimeni nu ar face nimic pentru mine, dacă asta nu i-ar face plăcere, şi nici eu n-aş face mai mult pentru ei.

Era pe veranda celei mai simpatice doamne din Marietta cînd spuse asta, iar după ce încheie scoase un ţipăt mic, ciudat şi se prăbuşi ca moartă pe podeaua verandei.

Doamna respectivă o readuse în simţiri şi o duse acasă cu maşina ei. Stimabilei Gloria îi trecu prin cap că ar putea aştepta un copil.

Rămase pe sofaua lungă de la parter. Ziua călduroasă se scurgea în faţa ferestrei, ofilind trandafirii tîrzii de pe stîlpii verandei.

— Nu mă gîndesc decît la faptul că te iubesc, se lamentă ea. Îmi preţuiesc trupul pentru că tu crezi că e frumos. Iar acest trup al meu – al tău – să devină hidos şi inform? E pur şi simplu intolerabil. Oh, Anthony, nu mi-e frică de durere.

El o consolă, disperat; dar degeaba. Ea continuă:

— Iar după aia poate că o să am şoldurile largi şi o să fiu palidă, cu toată prospeţimea mea pierdută şi părul lipsit de strălucire.

El măsura încăperea, cu mîinile în buzunare. Întrebă:

— E sigur?

— *N-am* idee. Întotdeauna am urît ginecologii, sau cum le spune. Mă gîndeam că o să am un copil cîndva. Dar nu acum.

— Pentru Dumnezeu, nu vreau să zaci acolo şi să fii nenorocită.

Suspinele încetară. Gloria distilă din semiîntunericul camerei o linişte bine-venită.

— Aprinde lumina, îl rugă ea. Zilele astea par atît de scurte. Iunie – părea – să – aibă zile mai lungi cînd eram eu fetiţă.

Lumina se aprinse, făcînd să pară că valuri albastre din cea mai catifelată mătase se lăsaseră între ferestre şi uşă. Paloarea şi imobilitatea ei, lipsite acum şi de suferinţă, şi de bucurie, îi treziră compasiunea.

— Ai vrea să-l fac? întrebă ea apatică.

— Îmi e indiferent. Adică sînt neutru. Dacă o să-l faci, probabil că o să mă bucur. Dacă nu, bănuiesc că e la fel de bine.

— Aş vrea să te hotărăşti, într-un fel sau altul.

— Ce-ar fi să te hotărăşti şi *tu*?

Ea îl privi dispreţuitor, necatadicsind să răspundă.

— Ai zice că, dintre toate femeile de pe lume, tu ai fost singura aleasă pentru această umilinţă supremă.

— Şi ce dacă e aşa? strigă ea furioasă. Pentru ele nu e o umilinţă. E singura lor scuză pentru a trăi. E singurul lucru de care sînt bune. *Este* o umilinţă pentru *mine*.

— Uite ce e, Gloria, sînt alături de tine indiferent ce o să faci, dar, pentru Dumnezeu, nu fi aşa.

— O, nu face pe *grijuliul* cu mine! se plînse ea.

Schimbară o privire care nu avea altă semnificaţie decît cea a unei mari tensiuni între ei. Apoi Anthony luă o carte din bibliotecă şi se lăsă într-un fotoliu.

O jumătate de oră mai tîrziu, vocea ei întrerupse liniştea intensă care stăpînea camera, umplînd-o ca un parfum puternic.

— Mîine mă duc s-o văd pe Constance Merriam.

— Foarte bine. Eu mă duc la Tarrytown, să-l văd pe bunicu'.

— Înţelegi, mai spuse ea, nu e că mi-ar fi frică, de asta sau de orice altceva. Dar ştii, aşa sînt eu.

— Ştiu, aprobă el.

BĂRBAŢII PRACTICI

Adam Patch trăia din ştirile de război, cuprins de o furie pioasă împotriva nemţilor. Hărţi cu steguleţe acopereau pereţii; teancuri înalte de atlase stăteau la îndemînă pe masă, împreună cu *Poveşti ilustrate din Războiul Mondial*, broşuri oficiale şi *Impresiile personale* ale corespondenţilor de război şi ale soldaţilor X, Y şi Z. De mai multe ori în cursul vizitei lui Anthony, secretarul bunicului său, Edward Shuttleworth, pe vremuri un barman renumit din Hoboken, dar acum plin de o sfîntă indignare, apărea cu materiale suplimentare. Bătrînul se arunca asupra fiecărui ziar cu o furie neobosită, rupînd acele articole care i se păreau suficient de pătrunzătoare ca să merite păstrate şi îndesîndu-le în cîte unul din dosarele lui şi aşa doldora.

— Ei, ce ai mai făcut? îl întrebă el calm pe Anthony. Nimic? Exact cum mă aşteptam. Toată vara am vrut să mă sui în maşină şi să vin să te văd.

— Am scris. Nu-ţi aminteşti eseul pe care ţi l-am trimis, cel pe care l-am publicat în *The Florentine* iarna trecută?

— Eseu? *Mie* nu mi-ai trimis nici un eseu.

— Ba da, ţi-am trimis. Am discutat despre el.

Adam Patch scutură din cap încet.

— Nu, nu. *Mie* nu mi-ai trimis nici un eseu. Poate că te-ai gîndit să-mi trimiţi, dar la mine n-a ajuns nimic.

— Păi, l-ai citit, bunicule, insistă Anthony oarecum exasperat, l-ai citit şi n-ai fost de acord cu el.

Bătrînul îşi aminti brusc, dar asta nu se văzu decît printr-o cădere parţială a mandibulei, care expuse privirii gingiile lui cenuşii. Scrutîndu-l pe Anthony cu o privire verde, imemorială, ezită între a-şi recunoaşte greşeala şi a o trece sub tăcere.

— Sigur că scrii, spuse el repede. Dar de ce nu te duci să scrii despre nemţii ăştia? Scrie ceva adevărat, despre ce se întîmplă, ceva ce lumea să poată citi.

— Oricine poate să fie corespondent de război, obiectă Anthony. Trebuie doar să ai un ziar dispus să-ţi cumpere articolele. Şi nu pot să economisesc banii cu care să mă duc ca liber-profesionist.

— Te trimit eu, sugeră bătrînul în mod surprinzător, te fac eu corespondent de război al oricărui ziar vrei tu.

Anthony dădu înapoi în faţa propunerii, dar în acelaşi timp i se păru atrăgătoare.

— Nu… ştiu…

Ar fi trebuit s-o părăsească pe Gloria, a cărei întreagă viaţă tînjea după el şi îl învăluia. Gloria avea probleme. Oh, nu putea să facă asta; totuşi, se imagină în kaki, sprijinindu-se, ca toţi corespondenţii de război, într-un baston masiv şi cu geanta pe umăr – încercînd să arate ca un englez.

— Aş vrea să mă gîndesc la asta, mărturisi el. Fără îndoială, e foarte frumos din partea ta. O să mă gîndesc bine şi o să-ţi spun.

Se gîndi bine în timpul călătoriei spre New York. Avusese una dintre acele iluminări bruşte hărăzite bărbaţilor dominaţi de o femeie puternică şi iubită, care le arată o lume a bărbaţilor mai aspri şi mai duri, atacînd

abstracţiunile gîndirii şi războiului. În acea lume, braţele Gloriei ar exista doar ca îmbrăţişarea fierbinte a unei amante întîmplătoare, aleasă cu răceală şi uitată imediat…

Aceste plăsmuiri nefamiliare se îngrămădeau strîns în jurul lui în timp ce se urca în trenul spre Marietta, în gara Grand Central. Vagonul era aglomerat; ocupă ultimul loc liber şi doar după cîteva minute aruncă o privire întîmplătoare spre bărbatul de lîngă el. Văzu un maxilar şi un nas puternice, o bărbie curbată şi nişte ochi mici, cu pungi sub ei. Îl recunoscu imediat pe Joseph Bloeckman.

În acelaşi timp, cei doi se ridicară pe jumătate, se simţiră pe jumătate stînjeniţi şi schimbară un fel de jumătate de strîngere de mînă. Apoi, ca pentru a pune capac, rîseră pe jumătate.

— Ei, remarcă Anthony neinspirat, nu te-am mai văzut de foarte mult timp.

Regretă imediat ce spusese şi vru să adauge: „Nu ştiam că locuieşti pe linia asta“, dar Bloeckman i-o luă înainte, întrebîndu-l amabil:

— Ce mai face soţia dumitale?

— Foarte bine. Dumneata ce mai faci?

— Excepţional.

Tonul său amplifică măreţia cuvîntului.

Lui Anthony i se păru că, în ultimul an, Bloeckman cîştigase foarte mult în demnitate. Privirea fiartă dispăruse, părea în sfîrşit „făcut“. În plus, nu mai era îmbrăcat extravagant. Frivolitatea deplasată a cravatelor lui lăsase locul unui model pe negru, serios, iar mîna lui dreaptă, care în trecut afişa două inele masive, era acum lipsită de ornamente şi chiar şi de strălucirea simplă a manichiurii.

Această demnitate era vizibilă şi în atitudinea lui. Ultima aură de afacerist de succes dispăruse, acea strădanie de a intra pe sub pielea omului

a cărei cea mai joasă formă erau glumele porcoase din vagoanele de fumători. Îţi puteai imagina că auspiciile financiare favorabile îi oferiseră seninătate, iar respingerea societăţii snoabe îl făcuse mai rezervat. Însă, indiferent ce i-ar fi dat acum greutate, în locul grosolăniei, lui Anthony nu i se mai părea potrivită vechea senzaţie de superioritate faţă de el.

— Îţi aduci aminte de Caramel, Richard Caramel? Mi se pare că l-ai cunoscut într-o seară.

— Mi-l amintesc. Scria o carte.

— Ei, a vîndut-o producătorilor, care au pus un scenarist pe nume Jordan să o prelucreze. Dick e abonat la o agenţie de monitorizare a presei şi e furios din cauză că jumătate din cronicile filmului vorbesc despre „forţa *Amantului demon* al lui William Jordan“. Fără să spună nimic despre bătrînul Dick. Ai crede că tipul ăsta, Jordan, e cel care a gîndit şi dezvoltat povestea.

Bloeckman dădu din cap înţelegător.

— Cele mai multe contracte prevăd că numele autorului original intră în toată publicitatea plătită. Caramel mai scrie?

— O, da. Scrie din greu. Povestiri scurte.

— Asta e foarte bine, foarte bine… Mergi des cu trenu’ ăsta?

— Cam o dată pe săptămînă. Stăm în Marietta.

— Serios? Ca să vezi! Eu stau lîngă Cos Cob. Am cumpărat o casă acolo de puţin timp. Sîntem la doar opt kilometri depărtare.

— Trebuie să vii să ne vizitezi.

Anthony era surprins de propria lui amabilitate.

— Sînt sigur că Gloria va fi încîntată să vadă un vechi prieten. Oricine poate să-ţi spună unde e casa – e al doilea nostru sezon acolo.

— Mulţumesc.

Apoi, ca şi cum ar fi întors o politeţe:

— Ce mai face bunicul dumitale?

— E bine, am luat azi prînzul cu el.

— Un mare caracter, spuse Bloeckman grav. Un adevărat exemplu de american.

TRIUMFUL LETARGIEI

Anthony îşi găsi soţia tolănită în hamacul de pe verandă, savurînd o limonadă şi un sendviş cu roşii şi purtînd o conversaţie aparent voioasă cu Tana despre una din complicatele teme ale acestuia.

— În ţaara mea – Anthony recunoscu prefaţa lui invariabilă – oamenii bătrîne mănîncă orez că nu au. Nu poţi mănîncă ce nu ai.

Dacă naţionalitatea lui nu ar fi fost descurajant de vizibilă, ai fi putut crede că îşi dobîndise cunoştinţele despre ţara lui natală la o şcoală primară din America.

După ce asiaticul fu gonit în bucătărie, Anthony o întrebă pe Gloria despre noutăţi.

— E în regulă, îl anunţă ea zîmbind larg. Iar eu am fost şi mai surprinsă decît tine.

— Nu există nici o îndoială?

— Nici una! N-are cum!

Se bucurară împreună, din nou voioşi şi iresponsabili. Apoi el îi spuse despre ocazia de a merge în străinătate şi că aproape că îi era ruşine să refuze.

— Ce crezi *tu*? Spune-mi sincer.

— Păi, Anthony! Vrei să pleci? Fără mine?

Faţa lui se crispă – totuşi, îşi dădu seama, la întrebarea soţiei sale, că deja era prea tîrziu. Braţele ei dulci şi acaparatoare îl înlănţuiau, pentru că el

luase acele decizii în camera din Plaza, anul trecut. Acesta era un anacronism, din epoca în care astfel de visuri erau posibile.

— Gloria, minţi el într-un avînt de înţelegere, bineînţeles că nu. Mă gîndeam că poţi veni ca infirmieră sau ceva asemănător.

Se întrebă, prost dispus, dacă bunicul său ar fi de acord cu aşa ceva.

În timp ce ea zîmbea el îşi dădu seama din nou cît de frumoasă era, o fată superbă, de o prospeţime miraculoasă şi cu ochii sinceri. Ea îi acceptă sugestia cu pasiune, privind-o ca pe un soare în razele căruia se scălda. Visa la intriga extraordinară a unei aventuri de război.

După cină, plictisită deja de subiect, începu să caşte. Nu mai voia să discute, ci doar să citească *Penrod*, lungită pe canapea, pînă cînd spre miezul nopţii adormi. Dar Anthony, după ce o duse în braţe, romantic, în dormitor, rămase treaz, meditînd la ziua aceea, puţin supărat pe ea şi puţin frustrat.

— Ce aş putea să fac? începu el la micul dejun. Sîntem deja căsătoriţi de un an şi n-am făcut altceva decît să ne fîţîim peste tot, fără să ne iasă prea bine nici rolul de oameni care se distrează.

— Da, ar trebui să faci ceva, aprobă ea, fiind într-o dispoziţie plăcută şi comunicativă.

Nu era prima astfel de discuţie, dar cum ele se învîrteau, de regulă, în jurul lui Anthony ca protagonist, avea obiceiul să le evite.

— Nu că aş avea remuşcări etice faţă de muncă, continuă el, însă bunicul poate să moară mîine sau să mai trăiască zece ani. Între timp trăim peste venitul nostru şi tot ce putem arăta e o maşină de fermier şi cîteva haine. Ţinem un apartament în care stăm doar trei luni pe an şi o casă mică şi veche în mijlocul pustiului. Ne plictisim des şi totuşi nu facem nici un efort să cunoaştem pe altcineva în afara aceloraşi oameni care bîntuie vara prin California, în haine sport şi aşteptînd ca familiile lor să moară.

— Cît te-ai schimbat! remarcă Gloria. Odată mi-ai spus că nu înţelegi de ce un american n-ar putea lenevi graţios.

— Păi, la naiba, atunci nu eram căsătorit. Mintea mea de atunci funcţiona la capacitate maximă, acum se învîrte la nesfîrşit ca o roată dinţată care nu mai are de ce se agăţa. De fapt, cred că dacă nu te întîlneam pe tine *aş fi făcut* ceva. Dar tu faci distracţia să pară atît de subtil atrăgătoare…

— O, acum e vina mea…

— Nu asta am vrut să spun, ştii foarte bine. Dar uite că am aproape douăzeci şi şapte de ani şi…

— O, îl întrerupse ea vexată, mă oboseşti! Vorbeşti de parcă eu aş avea ceva împotrivă sau te-aş împiedica!

— Discutam doar, Gloria. Nu pot discuta…

— Credeam că eşti suficient de puternic să-ţi rezolvi…

— …ceva cu tine fără să…

— …problemele fără să apelezi la mine. *Spui* tot timpul că te apuci de lucru. Mie mi-ar prinde foarte bine mai mulţi bani, dar *eu* nu mă plîng. Te iubesc şi dacă lucrezi, şi dacă nu.

Ultimele ei cuvinte erau blînde ca zăpada proaspătă pe pămîntul tare. Dar pe moment nici unul nu era atent la celălalt – fiecare era preocupat să îşi lustruiască şi să îşi desăvîrşească atitudinea.

— Am lucrat puţin.

Anthony făcuse imprudenţa să îi ofere un nou material. Gloria rîse, împărţită între încîntare şi dispreţ; îi detesta sofistica, dar în acelaşi timp îi admira nonşalanţa. Nu l-ar fi acuzat niciodată că e un leneş, dacă el ar fi făcut-o sincer, din convingerea că nu merită să faci nimic.

— Lucrat! pufni ea. O, sărmanul de tine! Cacealmist ce eşti! Lucrat – asta înseamnă aranjarea la nesfîrşit a biroului şi a veiozei, ascuţirea la

nesfîrşit a creioanelor şi „Gloria, nu mai cînta!“ şi „Te rog, ţine-l pe afurisitul de Tana la distanţă de mine“ şi „Lasă-mă să-ţi citesc prima frază“ şi „Nu o să termin prea curînd, Gloria, aşa că nu mă aştepta, du-te să te culci“ şi un enorm consum de ceai şi cafea. Şi asta e tot. După o oră scîrţîitul creionului nu se mai aude şi eu vin să mă uit. Tu ai scos o carte şi „verifici“ ceva. Apoi citeşti. Apoi caşti, după care vii în pat şi începi să te zvîrcoleşti, pentru că eşti plin de cafeină şi nu poţi dormi. Peste două săptămîni spectacolul o ia de la capăt.

Anthony reuşi cu mare greutate să îşi păstreze o umbră zdrenţuită de demnitate.

— Asta e *puţin* exagerat. Ştii *al naibii* de bine că am reuşit să vînd un eseu la *The Florentine* – care a atras interesul, dat fiind tirajul ziarului. Şi, în plus, ştii foarte bine că am stat pînă la cinci dimineaţa înainte să-l termin.

Gloria rămase tăcută, dîndu-i fir. Iar dacă el nu se spînzură cu acesta, în mod sigur ajunse la capătul lui.

— Cel puţin, concluzionă el ezitant, sînt cît se poate de dispus să fiu corespondent de război.

Dar aşa era şi Gloria. Amîndoi erau doritorinerăbdători; se asigurară unul pe celălalt de asta. Seara se termină într-o efuziune de sentimente, cu ei doi discutînd despre starea proastă de sănătate a lui Adam Patch şi despre iubirea cu orice preţ.

— Anthony, strigă ea într-o zi peste balustradă, e cineva la uşă!

Anthony, care lenevea în hamacul de pe veranda dinspre sud, ocoli alene casa pînă în faţă. O maşină străină, mare şi impunătoare, stătea la capătul aleii, ca un gîndac imens, melancolic. Un bărbat într-un costum uşor de mătase, cu pălărie asortată, îl strigă.

— Salut, Patch. Am venit în vizită.

Era Bloeckman; uşor schimbat în bine, ca de obicei, cu o intonaţie mai subtilă şi o nonşalanţă mai convingătoare.

— Mă bucur foarte mult că ai venit.

Anthony strigă către o fereastră încadrată de iederă.

— Glor-*i-a*! Avem un musafir.

— Sînt în cadă, răspunse ea politicos.

Cei doi bărbaţi zîmbiră înţelegători faţă de alibiul ei.

— Coboară imediat. Hai pe verandă. Vrei ceva de băut? Gloria îşi petrece cel puţin o treime din zi în cadă.

— Păcat că nu locuieşte în Sound.

— Nu ne permitem.

Fiind vorba de nepotul lui Adam Patch, Bloeckman luă asta ca pe o glumă. După un sfert de oră de vorbe de duh oarecare, Gloria apăru, proaspătă şi sclipitoare în rochia galbenă, însufleţind atmosfera.

— Aş vrea să fiu vedetă de cinema, anunţă ea. Am auzit că Mary Pickford cîştigă un milion de dolari pe an.

— Ai putea, să ştii, spuse Bloeckman. Cred că ai arăta foarte bine în film.

— M-ai lăsa, Anthony? Dacă aş juca doar roluri uşoare?

În timp ce conversaţia continua în acest ritm artificial, Anthony se gîndi că, odată, pentru el şi Bloeckman această fată fusese cea mai tonică şi stimulantă personalitate – iar acum stăteau toţi trei ca nişte mecanisme date cu prea multă vaselină, fără entuziasme, frică sau conflicte, mici statuete emailate gros, ferite de bucurie într-o lume în care moartea şi războiul, emoţiile brute şi sălbăticia nobilă acopereau un continent cu fumul terorii.

Imediat îl va chema pe Tana şi vor turna în ei înşişi otrava delicată şi veselă care le va readuce, pentru moment, entuziasmul plăcut al copilăriei, cînd fiecare faţă din mulţime purta sugestia unor splendide şi importante

întîmplări avînd loc undeva, într-un scop măreţ şi misterios… Viaţa nu era nimic mai mult decît această după-amiază de vară; vîntul uşor clătinînd gulerul de dantelă al rochiei Gloriei; amorţeala înăbuşită a verandei… Toţi păreau intolerabil de ţepeni, lipsiţi de orice iminenţă romantică a acţiunii. Chiar şi frumuseţea Gloriei avea nevoie de emoţii sălbatice, de tensiune, de moarte…

— …săptămîna următoare, în orice zi, îi spunea Bloeckman Gloriei. Poftim, ia cartea asta de vizită. Ce fac ei e să-ţi dea o probă de 100 de metri de film, din care îşi pot da seama destul de bine.

— Ce zici de miercuri?

— Miercuri e foarte bine. Sună-mă şi o să merg eu cu tine…

Era deja în picioare, dînd mîna cu ei rapid – apoi, din maşina lui nu mai rămăsese decît o nălucă de praf, în josul drumului. Anthony se întoarse spre soţia lui, uimit.

— Gloria!

— N-o să te superi dacă dau o probă, Anthony. Doar o probă? *Oricum* trebuie să merg în oraş miercuri.

— Dar e o prostie! Doar nu vrei să te apuci de cinema – să te învîrţi toată ziua prin studiouri, cu tot felul de corişti de doi bani.

— Parcă Mary Pickford se învîrte prin studiouri!

— Nu toată lumea e Mary Pickford.

— Nu înţeleg ce-ai putea avea împotrivă să dau *o probă*.

— Totuşi am. Urăsc actorii.

— Oh, mă oboseşti. Crezi că mă distrez de minune moţăind pe veranda asta blestemată?

— Nu te-ar deranja, dacă m-ai iubi.

— Bineînţeles că te iubesc, spuse ea înjghebîndu-şi rapid pledoaria. Tocmai de asta nu suport să te văd lîncezind şi spunînd că ar trebui să

lucrezi. Poate că dacă m-aş ocupa de asta o vreme, te-aş stimula să faci şi tu ceva.

— Nu e decît dorinţa ta de distracţie, nimic altceva.

— Poate că aşa e! Dar e o dorinţă absolut normală, nu crezi?

— Păi, îţi spun doar un lucru. Dacă te apuci de cinema, eu mă duc în Europa.

— N-ai decît să te duci! Nu *eu* te opresc!

Ca să-i arate că nu-l opreşte, ea începu să plîngă melancolic. Fiecare îşi strunea armata de sentimente – cuvinte, săruturi, mîngîieri, autoînvinuiri. Nu ajunseră nicăieri. Inevitabil, nu ajunseră nicăieri. În cele din urmă, într-o gigantică explozie emoţională, fiecare dintre ei se aşeză şi scrise o scrisoare. Anthony către bunicul său, iar Gloria către Bloeckman. Era un triumf al letargiei.

Într-o zi de la începutul lui iulie, Anthony, întors după o amiază în New York, o strigă pe Gloria. Neprimind nici un răspuns, se gîndi că doarme şi se duse în cămară, după unul din sendvişurile mici care erau întotdeauna pregătite pentru ei. Îl găsi pe Tana aşezat la masa din bucătărie, în faţa unei mari varietăţi de nimicuri – cutii de trabucuri, cuţite, creioane, capace de cutii şi cîteva bucăţi de hîrtie acoperite cu desene şi diagrame complicate.

— Ce Dumnezeu faci? întrebă Anthony curios.

Tana rînji politicos.

— Arăt la tine, exclamă el entuziast. Explic…

— Faci o cuşcă pentru cîine?

— Nu, domnu’. Fac maşinărie de scris.

— Maşină de scris?

— Da, domnu’. Mă gîndesc, tot timpul mă gîndesc, stau în pat şi gîndesc la maşinăria de scris.

— Deci te-ai gîndit să faci una, nu?

— Aşteaptă. Explic.

Ciugulind din sendviş, Anthony se rezemă alene de chiuvetă. Tana deschise şi închise gura de cîteva ori, ca şi cum i-ar fi testat capacitatea de acţiune. Apoi începu repezit:

— Gîndeam – maşinăria – are, o, multe multe multe multe *lucru*. O, multe multe multe multe.

— Multe taste. Înţeleg.

— Nuu! *Ba da* – tastă! Multe multe multe multe literă. Aşa, a-b-c.

— Da. Ai dreptate.

— Aşteaptă. Explic.

Îşi schimonosi faţa, într-un efort suprem de a se exprima:

— Am gîndit – multe cuvinte – acelaşi sfîrşit. Ca i-n-g.

— Sigur. Sînt o grămadă.

— Aşa că – fac – scrie – repede. Nu aşa multe literă.

— E o idee excelentă, Tana. Scuteşte timp. O să faci o avere. Apeşi o tastă şi îţi apare „ing“. Sper să-ţi iasă.

Tana rîse dispreţuitor.

— Aşteaptă. Explic…

— Unde e doamna Patch?

— Ea afară. Aşteaptă, explic…

Îşi schimonosi din nou faţa.

— Maşinăria *mea*…

— Unde e?

— Aici – fac.

Arătă spre grămada de nimicuri de pe masă.

— Vreau să spun doamna Patch.

— Ea afară.

Apoi spuse liniştitor:

— Ea înapoi înainte ora cinci, ea spune.

— S-a dus în oraş?

— Nu. Plecat înaintea prînz. Mers domnul Bloeckman.

Anthony îl privi fix.

— A ieşit cu domnul Bloeckman?

— Ea înapoi ora cinci.

Anthony ieşi din bucătărie fără un cuvînt, în timp ce în urma lui se auzea un „Explic…“ dezamăgit. Dumnezeule, deci asta era ideea Gloriei de distracţie! Avea pumnii strînşi; într-o clipă, se adusese singur într-o stare de extremă indignare. Se duse la intrare şi se uită afară; nu se vedea nici o maşină, iar ceasul său arăta cinci fără patru minute. Se repezi spre capătul aleii cu energie furioasă – pînă la curba aflată la o depărtare de doi kilometri nu se vedea nici o maşină – sau… dar nu, era vechitura unui fermier. Apoi, într-o încercare lipsită de orice demnitate de a redeveni demn, se repezi înapoi la adăpost la fel de repede cum se repezise afară.

În timp ce se plimba încoace şi încolo prin living, începu să repete furios discursul pe care urma să i-l ţină cînd se întorcea…

„Deci asta e dragostea!“, ar fi început – nu, suna prea mult ca expresia „Deci asta e casa ta!“. Trebuia să fie demn, afectat, rănit. Oricum – „Deci asta faci *tu* cînd eu trebuie să merg să bat tot oraşul cu treabă. Nici nu e de mirare că nu pot să scriu! Nici nu e de mirare că nu îndrăznesc să te scap din priviri!“. Se încălzise acum; trecu mai departe. „Lasă-mă să-ţi explic ceva“, continuă el, „să-ţi explic ceva…“. Se opri, cu impresia că propriile cuvinte îi sună cunoscut; apoi îşi dădu seama, era acel „explic“ al lui Tana.

Totuşi, lui Anthony nu-i veni să rîdă şi nici nu i se păru că e absurd. În imaginaţia lui frenetică, era deja şase – şapte – opt, şi ea nu mai venea!

Găsind-o plictisită şi nefericită, Bloeckman o convinsese să meargă cu el în California…

În faţa casei se auziră zgomote, apoi un „Hei, Anthony!“ voios, iar el se ridică tremurînd, aproape fericit să o vadă apropiindu-se zglobiu pe alee. În urma ei venea Bloeckman, cu pălăria în mînă.

— Dragul meu! strigă ea. Am făcut cea mai frumoasă călătorie – prin tot statul New York!

— Eu trebuie să plec spre casă, spuse Bloeckman aproape imediat. Mi-ar fi plăcut să fiţi amîndoi acasă cînd am venit.

— Îmi pare rău că nu eram, răspunse Anthony sec.

După ce plecă Bloeckman, Anthony ezită. Din inima lui dispăruse frica, totuşi simţea că ar fi fost moral să-i facă anumite reproşuri. Gloria îi rezolvă nehotărîrea.

— Ştiam că n-o să te superi. A venit chiar înainte de prînz, spunînd că trebuie să meargă în Garrison cu treabă şi dacă nu merg cu el. Părea atît de singur, Anthony. Şi eu am condus tot drumul.

Anthony se prăbuşi apatic într-un fotoliu, cu mintea epuizată – epuizată de nimic, de orice, de întreaga greutate a lumii, pe care el nu alesese niciodată s-o poarte. Era neputincios în privinţa asta, cum fusese întotdeauna. Fiind una dintre acele personalităţi care, în ciuda frazelor lor, sînt incoerente, părea să nu fi moştenit decît imensa tradiţie a eşecului uman – asta şi simţul morţii.

— Presupun că nu-mi pasă, răspunse el.

Trebuie să fii deschis faţă de astfel de lucruri, iar Gloria, fiind tînără, fiind frumoasă, trebuia să aibă unele privilegii rezonabile. Totuşi, îl măcina faptul că nu reuşeşte să înţeleagă.

IARNA

Ea se rostogoli pe spate şi rămase un moment nemişcată, în patul larg, privind cum soarele de februarie se strecoară prin ultimul filtru al ferestrelor caroiate ale camerei. O vreme nu-şi dădu seama prea bine unde se află şi ce se întîmplase cu o zi înainte, sau cu o zi înaintea acesteia. Apoi, ca un pendul oprit, memoria începu să-şi măsoare din nou povestea, recuperînd cîte o felie densă de timp pînă cînd Gloriei îi fu restituită întreaga viaţă.

Putea auzi, acum, respiraţia greoaie a lui Anthony, de lîngă ea; putea simţi mirosul de whisky şi de fum de ţigară. Observă că nu are control complet asupra muşchilor; cînd se mişca, nu era o acţiune sinuoasă, cu tensiunea distribuită uşor în tot corpul – era un efort colosal al sistemului ei nervos, ca şi cum, de fiecare dată, s-ar fi hipnotizat singură să îndeplinească o acţiune imposibilă…

Era în baie, spălîndu-se pe dinţi pentru a scăpa de acel gust intolerabil; apoi din nou în pat, ascultînd zornăitul cheilor lui Bounds în uşa de la intrare.

— Trezeşte-te, Anthony, spuse ea ascuţit.

Se urcă în pat lîngă el şi închise ochii.

Aproape ultimul lucru pe care şi-l amintea era o conversaţie cu domnul şi doamna Lacy. Doamna Lacy spusese: „Sînteţi siguri că nu vreţi să vă chemăm un taxi?“, iar Anthony răspunsese că presupunea că pot merge foarte bine pe jos pînă pe Fifth Avenue. Apoi amîndoi încercaseră, imprudent, să se încline şi se prăbuşiseră absurd peste un batalion de sticle goale de lapte, chiar în faţa uşii. Trebuie să fi fost cel puţin douăzeci de sticle de lapte stînd cu gurile deschise în întuneric. Gloria nu-şi putea imagina nici o explicaţie plauzibilă pentru acele sticle. Poate că fuseseră atrase de muzica din casa Lacy şi se grăbiseră, uimite şi cu gurile căscate, să vadă distracţia. Oricum, ele ieşiseră cel mai prost – deşi Gloria şi

Anthony păreau că nu o să mai reuşească să se ridice, aşa se rostogoleau obiectele perverse…

Totuşi, găsiseră un taxi. „Mi s-a stricat aparatul de marcat, vă costă un dolar jumate pînă acasă“, spusese şoferul. „Păi“, răspunsese Anthony, „eu sînt tînărul Packy McFarland şi, dacă vii aici, te bat de te las lat“. În acel moment omul plecase fără ei. Probabil găsiseră alt taxi, pentru că erau în apartamentul lor…

— Cît e ceasul?

Anthony se ridicase în pat, uitîndu-se fix spre ea cu precizia unei bufniţe.

Asta era, evident, o întrebare retorică. Gloria nu-şi putea închipui nici un motiv pentru care ea ar fi trebuit să ştie cît e ceasul.

— Doamne, mă simt ca dracu’, murmură Anthony letargic.

Se relaxă şi căzu la loc, pe spate.

— Ah, să vină doamna cu coasa!

— Anthony, cum am ajuns pînă la urmă acasă noaptea trecută?

— Taxi.

— Ah!

Apoi, după o pauză:

— Tu m-ai dus în pat?

— Nu ştiu. S-ar părea că tu m-ai dus *pe mine* în pat. Ce zi e?

— Marţi.

— Marţi? Sper că aşa e. Dacă e miercuri, trebuie să încep să lucrez în locul ăla idiot. Să fiu acolo la nouă sau altă oră din asta absurdă.

— Întreabă-l pe Bounds, sugeră ea încet.

— Bounds! strigă el.

Bounds se apropie pe hol cu paşi rapizi şi apăru în semiîntunericul uşii – o voce serioasă, tonică, dintr-o lume pe care, în ultimele două zile, părea că

o părăsiseră pentru totdeauna.

— Ce zi e, Bounds?

— 22 februarie, cred, domnule.

— Voiam să zic ce zi a săptămînii.

— Marţi, domnule.

— Mulţumesc.

Iar după o pauză:

— Sînteţi gata pentru micul dejun, domnule?

— Da, şi, Bounds, înainte să-l aduci, poţi să umpli o carafă cu apă şi să o pui aici, lîngă pat? Mi-e puţin sete.

— Da, domnule.

Bounds se retrase sobru şi demn pe hol.

— Ziua lui Lincoln, afirmă Anthony fără entuziasm, sau a Sfîntului Valentin sau a altcuiva. Cînd ne-am apucat de petrecerea asta dementă?

— Duminică seara.

— După rugăciune? sugeră el sardonic.

— Am alergat prin tot oraşul cu şaretele alea, iar Maury stătea lîngă vizitiul lui, nu-ţi mai aminteşti? Apoi ne-am întors acasă şi el a încercat să prăjească nişte şuncă… s-a întors din bucătărie cu cîteva rămăşiţe arse, insistînd că erau „exact cît trebuie de crocante“.

Rîseră amîndoi, spontan, dar cu o oarecare dificultate, şi, stînd întinşi unul lîngă celălalt, trecură în revistă lanţul de evenimente care luase sfîrşit în această dimineaţă haotică şi ruginită.

Erau la New York de aproape patru luni, de cînd la ţară se făcuse prea rece, la sfîrşitul lui octombrie. Renunţaseră să meargă în California anul acesta, în parte din lipsa banilor, în parte gîndindu-se să meargă în străinătate, dacă acest război interminabil, care acum intra în al doilea an, ar fi luat sfîrşit în timpul iernii. În ultimul timp venitul lor îşi pierduse

elasticitatea; nu mai putea fi întins, să acopere capricii voioase şi extravaganţe plăcute, iar Anthony petrecuse multe ore confuze şi supărătoare deasupra unor hîrtii pline de cifre, făcînd bugete remarcabile care lăsau marje enorme pentru „distracţii, călătorii etc.“ şi încercînd să aloce, măcar aproximativ, cheltuielile lor trecute.

Îşi aminti de vremea în care, mergînd la o „petrecere“ cu cei doi prieteni ai săi, el şi Maury plăteau invariabil mai mult decît partea lor de cheltuieli. Cumpărau biletele la teatru sau se certau pentru nota de plată de la cină. Aşa părea normal; Dick, cu naivitatea lui şi cu uimitorul său rezervor de informaţii despre el însuşi, fusese un personaj distractiv, aproape infantil – bufon regal pentru Majestăţile Lor. Dar asta nu mai era valabil. Acum Dick avea întotdeauna bani; Anthony era cel care îi distra acum, între anumite limite – mai puţin la anumite petreceri sălbatice, cu intrare, unde vinul curgea în valuri – şi tot el era cel care a doua zi dimineaţa lua un aer solemn şi îi spunea Gloriei, dispreţuitoare şi dezgustată, că „data viitoare trebuie să fie mai atenţi“.

În cei doi ani de la publicarea *Amantului demon*, Dick cîştigase peste 25 000 de dolari, cei mai mulţi în ultima perioadă, cînd plata scriitorilor crescuse fără precedent, ca urmare a poftei vorace a industriei cinematografice pentru intrigi. Primea 700 de dolari pentru fiecare povestire, la acea vreme o sumă destul de mare pentru cineva atît de tînăr – nu avea nici treizeci de ani –, iar pentru fiecare din cele care conţineau destulă „acţiune“ (săruturi, împuşcături, sacrificii) pentru film, primea încă 1 000. Poveştile lui variau; toate aveau o doză de vitalitate şi un anumit tip de pasiune, dar nici una nu avea personalitatea *Amantului demon*, iar pe cîteva dintre ele Anthony le considera pur şi simplu ieftine. Astea, explica Dick cu severitate, erau ca să-şi lărgească publicul. Oare nu era adevărat că

oameni care ajunseseră la adevărata faimă, de la Shakespeare la Mark Twain, apelaseră atît la cei mulţi, cît şi la cei aleşi?

Deşi Anthony şi Maury nu erau de acord, Gloria îi spuse să-i dea înainte şi să facă atîţia bani cîţi poate – oricum, ăsta era singurul lucru care conta…

Ceva mai plinuţ, mai temperat şi mai amabil decît înainte, Maury se dusese să lucreze în Philadelphia. Venea la New York o dată sau de două ori pe lună şi, cu aceste ocazii, parcurgeau toţi patru traseele obişnuite, de la restaurant la teatru şi apoi la Frolic sau, poate, la îndemnurile mereu curioasei Gloria, în una din pivniţele din Greenwich Village, celebre în perioada modei furioase, dar efemere a „noului val poetic".

În ianuarie, după multe monologuri adresate reticentei sale soţii, Anthony se hotărî să „se apuce de ceva", cel puţin pentru iarnă. Voia să-i facă pe plac bunicului său şi chiar, într-o anumită măsură, să vadă cum i se pare lui însuşi. Descoperi, după cîteva vizite semisociale de tatonare, că angajatorii nu erau interesaţi de un tînăr care voia doar „să încerce ceva pentru vreo cîteva luni". Ca nepot al lui Adam Patch, era primit oriunde cu evidentă curtoazie, dar bătrînul era acum fumat – perioada lui de glorie, mai întîi ca „opresor", apoi ca emancipator al celor de jos, fuseseră cei douăzeci de ani dinaintea pensionării lui. Anthony chiar întîlni cîţiva tineri care aveau convingerea că Adam Patch murise de ceva timp.

În cele din urmă se duse la bunicul lui şi îi ceru sfatul, care fu acela de a intra în domeniul obligaţiunilor ca vînzător, o sugestie anostă pentru Anthony, dar pe care, pînă la urmă, decise s-o urmeze. Banii lichizi manipulaţi cu îndemînare exercitau întotdeauna o fascinaţie certă, în timp ce aproape orice aspect al producţiei era insuportabil de plictisitor. Se gîndi la jurnalism, dar programul nu era potrivit unui om însurat. Se delectă apoi imaginîndu-se fie editor al unei reviste de idei sclipitoare, un *Mercure de France* american, fie ca strălucit producător de comedii satirice şi

spectacole de revistă pariziene. Oricum, apropierea de aceste din urmă caste părea păzită de secrete profesionale. Oamenii pătrundeau în ele pe cărările ocolite ale scrisului şi actoriei. Era imposibil, la modul palpabil, să ajungi la o revistă dacă nu fuseseşi deja la una.

Aşa că în cele din urmă se duse, cu o scrisoare din partea bunicului său, în acel Sanctum Americanum în care preşedintele companiei Wilson, Hiemer and Hardy stătea la biroul său ordonat, şi ieşi de acolo angajat. Trebuia să înceapă pe 23 februarie.

Pentru a sărbători această ocazie măreaţă plănuise petrecerea de două zile, din moment ce, spunea el, după ce începea să lucreze trebuia să se culce devreme în timpul săptămînii. Maury Noble sosise din Philadelphia într-o vizită care avea ceva de-a face cu o întîlnire cu cineva din Wall Street (şi cu care, pînă la urmă, nu se mai întîlnise), iar Richard Caramel fusese pe jumătate convins, pe jumătate păcălit să li se alăture. Acceptaseră să meargă la o nuntă elegantă în aer liber, iar seara intervenise deznodămîntul: depăşindu-şi limita ei obişnuită de patru cocteiluri repartizate la intervale riguroase, Gloria îi trăsese după ea, ca o bacantă mai veselă şi mai fericită decît văzuseră ei vreodată, dînd la iveală uimitoare cunoştinţe despre paşi de balet şi cîntînd melodii pe care, mărturisi ea, le învăţase de la bucătăreasa ei cînd avea 17 ani şi era inocentă. De-a lungul serii le repetă din cînd în cînd, la cerere, cu o asemenea jovialitate, încît Anthony, departe de a se supăra, fu încîntat de această nouă sursă de distracţie. Seara era memorabilă şi din alte puncte de vedere – o lungă conversaţie dintre Maury şi un crab defunct, pe care îl trăgea după el cu o sfoară, referitoare la faptul dacă crabul era sau nu familiarizat cu binomul lui Newton, şi cursa deja pomenită a celor două şarete, avînd ca public umbrele impunătoare de pe Fifth Avenue, terminată cu o fugă încîlcită prin întunericul din Central Park. În cele din urmă, Gloria şi Anthony merseseră în vizită la doi tineri

nebunatici proaspăt căsătoriţi – familia Lacy –, unde căzuseră peste sticlele de lapte.

Acum era dimineaţă – trebuiau să calculeze banii cheltuiţi ici şi colo, în cluburi, magazine şi restaurante. Trebuiau să aerisească mirosul umed, stătut, de vin şi ţigară din camera înaltă şi albastră din faţă, să măture cioburile de sticlă şi să scoată petele de pe fotolii şi canapele; să-i dea lui Bounds costume şi rochii de trimis la curăţătorie şi, în cele din urmă, să-şi scoată trupurile sufocate şi pe jumătate febrile şi sufletele deprimate şi obosite în aerul răcoros de februarie, astfel încît viaţa să poată continua, iar compania Wilson, Hiemer and Hardy să beneficieze de serviciile unui tînăr plin de vigoare a doua zi la nouă dimineaţa.

— Îţi aminteşti, strigă Anthony din baie, cînd Maury s-a dat jos la intersecţia dintre One Hundred şi 10th Street şi a făcut pe agentul de circulaţie, semnalîndu-le şoferilor să treacă sau să dea înapoi? Probabil au crezut că e un detectiv particular.

După fiecare amintire rîdeau amîndoi dezlînat, nervii lor suprasolicitaţi răspunzînd la fel de prompt şi de scrîşnit în faţa veseliei ca şi în faţa deprimării.

În faţa oglinzii, Gloria admira prospeţimea şi culoarea splendidă a feţei ei – parcă n-ar fi arătat niciodată mai bine, deşi o durea stomacul şi avea o migrenă cumplită.

Zilele treceau încet. Mergînd cu taxiul spre bancă, pentru a împrumuta nişte bani, Anthony descoperi că mai avea doar doi dolari în buzunar, adică exact costul călătoriei, dar simţea că, în acea după-amiază anume, nu ar fi suportat să ia metroul. Cînd aparatul de marcat ajungea la această limită trebuia să coboare şi să o ia pe jos.

Asta îl făcu să viseze cu ochii deschişi, cum i se întîmpla adesea… În acest vis el descoperi că aparatul de marcat mergea prea repede – şoferul

necinstit îl măsluise. Ajunge calm la destinaţie şi, nonşalant, îi întinde taximetristului exact cît îi datora. Acesta sare la bătaie, dar înainte să apuce să ridice mîinile Anthony îl năuceşte cu o lovitură fantastică. Iar cînd şoferul îşi revine, Anthony păşeşte repede în lateral şi îl trimite definitiv la pămînt cu un croşeu la tîmplă.

…Acum era la tribunal. Judecătorul îi dăduse o amendă de 5 dolari, iar el nu avea nici un ban. Ar accepta tribunalul un cec din partea lui? Ah, dar tribunalul nu îl cunoştea. Ei bine, el s-ar fi putut identifica rugîndu-i să sune la el acasă.

…Aşa şi făcură. Da, la telefon era doamna Patch – dar cum ştia ea că acest bărbat este soţul ei? Cum ar fi putut şti? Să o întrebe poliţistul dacă îşi aduce aminte de sticlele de lapte…

Se aplecă în faţă grăbit şi bătu în geam. Taxiul era doar la Brooklyn Bridge, dar aparatul arăta un dolar optzeci, iar Anthony nu ar fi omis niciodată bacşişul de zece procente.

Mai tîrziu, în acea după-amiază, se întoarse în apartament. Gloria fusese şi ea în oraş – la cumpărături – şi dormea, ghemuită pe un colţ de canapea cu lucrurile adăpostite în siguranţă la piept. Faţa ei era la fel de senină ca aceea a unei fetiţe, iar ghemul de lucruri pe care îl strîngea la piept era ca păpuşa unui copil, un balsam puternic, grozav de vindecător pentru inima ei tulburată şi copilăroasă.

DESTIN

Începînd cu această petrecere, mai ales cu rolul jucat de Gloria în ea, o schimbare importantă interveni în modul lor de viaţă. Atitudinea lor seniorială de a nu le păsa de nimic se schimbă peste noapte; de unde înainte era doar un principiu al Gloriei, deveni singura consolare şi justificare a

ceea ce alegeau să facă şi a ceea ce decurgea de aici. Să nu le pară rău, să nu irosească un singur suspin de regret, să trăiască în conformitate cu un cod al onoarei clar unul faţă de celălalt şi să caute fericirea clipei cu maximă pasiune şi perseverenţă.

— Nimănui nu-i pasă de noi, Anthony, îi spuse ea într-o zi. Ar fi ridicol să mă port ca şi cum aş simţi că am vreo obligaţie faţă de lume, iar să-mi fac griji din cauza a ceea ce cred ceilalţi despre mine pur şi simplu *nu vreau*, asta e tot. De cînd eram mică, la şcoala de dans, eram criticată de mamele celorlalte fete care nu aveau la fel de mult succes ca mine şi întotdeauna am privit criticile ca pe un fel de omagiu invidios.

Asta veni după o petrecere de la Boul' Mich', unde Constance Merriam o văzuse într-un grup de patru oameni foarte binedispuşi. „Ca veche prietenă de şcoală“, Constance Merriam s-a simţit obligată să o invite a doua zi la prînz ca să-i comunice cît de greşit i se părea ei asta.

— I-am spus că nu înţeleg de ce, îi zise Gloria lui Anthony. Eric Merriam e un fel de Percy Wolcott sublimat – îţi aduci aminte de bărbatul din Hot Springs despre care ţi-am povestit –, modul în care o respectă el pe Constance e să o lase acasă cu cusutul, copilul şi cărţile ei, de fiecare dată cînd se duce la o petrecere care are toate şansele să nu fie deloc plictisitoare.

— I-ai spus asta?

— Absolut. Şi i-am spus că ceea ce o deranjează de fapt e că mă distrez mai bine decît se distrează ea.

Anthony o aplaudă. Era nemaipomenit de mîndru de Gloria, mîndru de faptul că întotdeauna reuşea să eclipseze orice altă femeie s-ar fi aflat la o petrecere, mîndru de faptul că bărbaţii erau întotdeauna fericiţi să se distreze în grupurile agitate din jurul ei, fără să încerce niciodată altceva decît să se bucure de frumuseţea şi căldura vitalităţii ei.

Aceste „petreceri“ deveniră treptat principala sursă de distracţie pentru ei. Încă îndrăgostiţi, încă enorm de interesaţi unul de celălalt, descopereau totuşi, pe măsură ce primăvara se apropia, că se plictiseau stînd seara în casă; cărţile nu erau realitate; vechea magie de a fi singuri dispăruse de mult – preferau să se plictisească la cine ştie ce comedie muzicală stupidă sau să meargă la restaurant cu cele mai puţin interesante cunoştinţe ale lor, atît timp cît existau suficiente cocteiluri încît conversaţia să nu devină complet insuportabilă. Un număr de tineri căsătoriţi cu care fuseseră prieteni în şcoală sau la facultate, ca şi o paletă diversă de tineri burlaci începură să se gîndească automat la ei de fiecare dată cînd simţeau nevoia de culoare şi spontaneitate, astfel că rar venea o zi fără un apel telefonic, fără un „Mă întrebam ce faceţi diseară“. Soţiile, de regulă, se temeau de Gloria; uşurinţa cu care ocupa centrul scenei, modul inocent, şi totuşi tulburător în care capta atenţia soţilor – aceste lucruri le duceau instinctiv către o atitudine de profundă neîncredere, accentuată de faptul că Gloria răspundea cu mare greutate intimităţilor venite dinspre o femeie.

În miercurea respectivă din februarie Anthony se duse la sediul impunător al Wilson, Hiemer and Hardy şi ascultă instrucţiunile numeroase, dar vagi oferite de un tînăr energic cam de vîrsta lui, pe nume Kahler, care avea o meşă blondă pieptănată sfidător în sus, deasupra frunţii, şi care, atunci cînd se prezentă ca secretar asistent, lăsă impresia că această funcţie era un omagiu adus capacităţilor sale excepţionale.

— Vei descoperi că aici există două tipuri de oameni, îi spuse el. Există cel care ajunge secretar asistent sau trezorier şi îşi vede numele scris pe lista noastră de aici înainte să împlinească treizeci de ani şi există cel care îşi vede numele acolo la patruzeci şi cinci de ani. Cel din urmă rămîne acolo pentru totdeauna.

— Iar cel care îşi vede numele acolo după treizeci de ani? întrebă Anthony politicos.

— Păi, ajunge aici, înţelegi.

Arătă cu degetul spre lista cu vicepreşedinţi asistenţi.

— Sau poate ajunge preşedinte, secretar sau trezorier.

— Iar cei de acolo?

— Aceia? A, aceia sînt membrii consiliului – oamenii cu capitalul.

— Înţeleg.

— Acum, continuă Kahler, unii consideră că oamenii vin aici mai devreme sau mai tîrziu în funcţie de faptul dacă au sau nu facultate. Dar se înşală.

— Înţeleg.

— Şi eu am fost la facultate; Buckleigh, promoţia 1911, dar cînd am ajuns pe Wall Street mi-am dat imediat seama că lucrurile care îmi vor fi aici de ajutor nu sînt fandoselile învăţate la facultate. De fapt, a trebuit să-mi scot din cap o grămadă de fandoseli.

Anthony nu se putea abţine să nu se întrebe ce fel de „fandoseli“ învăţase acesta la Buckleigh în 1911. O senzaţie irepresibilă că era ceva de genul broderiei îl urmări pînă la sfîrşitul discuţiei.

— Îl vezi pe cel de acolo?

Kahler arătă spre un bărbat încă tînăr, cu păr grizonant atrăgător, stînd la un birou de mahon.

— Acela e domnul Ellinger, prim-vicepreşedinte. A fost peste tot, le-a văzut pe toate; are o educaţie foarte bună.

Anthony încercă în zadar să-şi imagineze romantismul finanţelor; nu se putea gîndi la domnul Ellinger decît ca la unul dintre cei care cumpărau acele serii impunătoare, legate în piele, din Thackeray, Balzac, Hugo şi Gibbon, care tapetau pereţii marilor librării.

Pe parcursul lunii umede şi deprimante a lui martie Anthony se pregăti să devină agent de vînzări. Lipsit de entuziasm, nu era capabil să vadă zarva şi agitaţia din jurul lui decît ca pe un mediu lipsit de sens zbătîndu-se pentru un obiectiv greu de înţeles, căruia doar casele rivale ale lui Frick şi Carnegie de pe Fifth Avenue îi dădeau o dimensiune tangibilă. Faptul că aceşti vicepreşedinţi şi membri ai consiliului plini de importanţă puteau fi părinţii acelor „cei mai buni tineri“ pe care îi văzuse la Harvard i se părea absurd.

Mînca în sala de mese de la etaj a angajaţilor, cu bănuiala sîcîitoare că i se făcea o favoare şi întrebîndu-se, de-a lungul primei săptămîni, dacă tinerii funcţionari, unii dintre ei inteligenţi şi îngrijiţi, de-abia ieşiţi din facultate, trăiau cu speranţa arzătoare de a se îngrămădi pe acea bucată îngustă de carton înainte de catastrofica vîrstă de treizeci de ani. Conversaţia care se întreţesea cu munca zilnică era, în mare, la fel. Cineva povestea cum îşi făcuse banii domnul Wilson, ce metodă folosise domnul Hiemer sau la ce mijloace recursese domnul Hardy. Cineva relua legendele vechi de cînd lumea, dar încă pasionante despre averile făcute la noroc pe Wall Street de „un măcelar“, de „un bărbier“ sau „un afurisit de curier, pe cuvîntul meu!“, iar apoi cineva vorbea despre afacerile momentului şi dacă merita să rişti pentru 100 000 pe an sau mai bine te mulţumeai cu 20 000. În anul care trecuse, unul dintre secretarii asistenţi îşi investise toate economiile în Bethlehem Steel. Povestea spectaculosului său triumf, a aerului superior cu care îşi dăduse demisia şi a palatului pe care şi-l făcea acum în California era subiectul preferat în firmă. Simplul său nume dobîndise o semnificaţie magică, simbolizînd aspiraţiile oricărui bun american. Se spuneau anecdote despre el – cum unul dintre vicepreşedinţi îl sfătuise să vîndă, la naiba, dar el rezistase, chiar cumpărînd pe scădere, „iar *acum* uite unde a ajuns!“.

În mod evident, aşa era viaţa – un triumf nebulos care le lua ochii tuturor, o sirenă ispititoare făcîndu-i să fie mulţumiţi cu salarii mici şi cu improbabilitatea matematică a succesului lor final.

Lui Anthony perspectiva i se părea înspăimîntătoare. Simţea că, pentru a reuşi aici, ideea succesului trebuie să îi cuprindă şi să îi limiteze mintea. I se părea că elementul esenţial al acestor oameni de la vîrf era credinţa lor că afacerile erau chiar miezul vieţii. În condiţii similare, încrederea în sine şi oportunismul cîştigau în faţa cunoştinţelor tehnice; în mod evident, cu cît mai tehnică era munca, cu atît mai jos ajungea – aşa că experţii erau ţinuţi, cu îndemînare, acolo.

Hotărîrea lui de a sta seara acasă în timpul săptămînii nu rezistă, iar în mai mult de jumătate din zile venea la slujbă cu o durere de cap sfîşietoare şi cu zgomotul oribil al metroului sunîndu-i în urechi ca un ecou îndepărtat al iadului.

Apoi, brusc, demisionă. Într-o luni rămase în pat toată ziua, iar seara tîrziu, copleşit de unul din acele atacuri capricioase de disperare cărora le cădea pradă periodic, scrise şi puse la poştă o scrisoare către domnul Wilson, în care îi mărturisea că nu se consideră potrivit pentru muncă. Întorcîndu-se de la teatru cu Richard Caramel, Gloria îl găsi pe canapea, fixînd tăcut tavanul, mai deprimat şi mai descurajat decît fusese vreodată, de la căsătoria lor încoace.

Ea ar fi preferat ca el să se lamenteze. Dacă el s-ar fi lamentat, ea i-ar fi făcut reproşuri dure, pentru că era foarte supărată, însă el doar stătea acolo, atît de nefericit încît ei îi era milă de el; îngenunchind, îl mîngîie pe cap, spunîndu-i că nu conta, că nimic nu conta atît timp cît ei se iubeau unul pe celălalt. Era ca în primul lor an, iar Anthony, simţind mîna ei răcoroasă şi vocea catifelată ca însăşi respiraţia lîngă urechea lui, deveni aproape vesel

şi începu să îi vorbească despre planuri de viitor. Înainte de a merge la culcare chiar regretă, în tăcere, că se grăbise să-şi pună la poştă demisia.

— Nu poţi avea încredere într-o astfel de hotărîre, nici chiar atunci cînd totul pare putred, îi spusese Gloria. Suma tuturor hotărîrilor tale este cea care contează.

La mijlocul lui aprilie primiră o scrisoare de la agentul imobiliar din Marietta, care îi încuraja să ia casa gri pentru încă un an, cu o chirie uşor mărită, trimiţîndu-le şi un contract pe care ei ar fi trebuit să-l semneze. Timp de o săptămînă, scrisoarea şi contractul zăcură, neglijate, pe biroul lui Anthony. Nu aveau nici o intenţie să se întoarcă în Marietta. Locul acela îi obosea, iar vara trecută se plictisiseră în cea mai mare parte a timpului. În plus, maşina lor ajunsese un morman scîrţîitor de metal ipohondru, iar o maşină nouă nu era recomandabilă din punct de vedere financiar.

Semnară totuşi contractul, din cauza altei petreceri, care dură patru zile şi la care participară, într-un moment sau altul, mai mult de zece oameni; spre absoluta lor groază, îl semnară şi îl trimiseră şi, imediat după aceea, li se părea că aud casa gri, în sfîrşit malefică, lingîndu-şi coastele albe şi aşteptînd să-i devoreze şi pe ei.

— Anthony, unde e contractul? strigă ea alarmată într-o duminică dimineaţa, trează şi revenită la realitate. Unde l-ai lăsat? Era aici!

Apoi îşi dădu seama unde e. Îşi aminti de petrecerea din casa gri pe care o plănuiseră, în culmea exuberanţei lor; îşi aminti camera plină de bărbaţi care, mai puţin exuberanţi, nu le dădeau prea multă atenţie, şi pe Anthony lăudînd izolarea casei gri, atît de retrasă încît nu conta cîtă gălăgie se făcea înăuntru. Apoi Dick, aflat în vizită la ei, strigă entuziasmat că era cea mai frumoasă căsuţă imaginabilă şi că ar fi fost proşti să n-o ia pentru încă o vară. Fusese destul de uşor să înceapă să-şi imagineze cît de călduros şi pustiu urma să fie oraşul, şi cît de răcoros şi divin era farmecul Mariettei.

Anthony luase contractul, fluturîndu-l sălbatic, văzu că Gloria pare să fie de acord şi, cu un ultim acces de hotărîre locvace, în timpul căruia toţi bărbaţii promiseră, cu strîngeri de mînă solemne, să îi viziteze…

— Anthony, strigă ea, l-am semnat şi l-am trimis.

— Ce?

— Contractul!

— Cum naiba!

— Oh, *An*thony!

În vocea ei se simţea o nefericire nesfîrşită. Pentru vara aceea, pentru eternitate, îşi construiseră o închisoare. Părea să lovească în ultimele rădăcini ale stabilităţii lor. Anthony credea că pot rezolva problema cu agentul imobiliar. Nu îşi mai permiteau două chirii, iar a merge la Marietta însemna să renunţe la apartament, cu baia lui splendidă şi camerele pentru care îşi cumpăraseră mobilă şi tapet, plin de amintirile a patru ani voioşi – nicăieri nu se simţise mai acasă ca aici.

Dar problema nu putu fi rezolvată nici cu agentul imobiliar, nici în general. Descurajaţi, fără măcar să se consoleze că nu e chiar atît de rău, chiar fără remarca universală a Gloriei – „Nu-mi pasă“ –, se întoarseră înapoi la casa care, acum, nu mai aştepta nici tinereţe, nici iubire – doar acele amintiri austere şi incomunicabile pe care ei nu le-ar fi putut transmite niciodată.

SINISTRA VARĂ

În acea vară casa fu cuprinsă de oroare. Venise cu ei şi se instalase ca un linţoliu sumbru, ocupînd toate camerele de jos şi urcînd încet scările înguste pînă cînd ajunse să le sufoce somnul. Anthony şi Gloria ajunseră să urască să fie singuri acolo. Dormitorul ei, care păruse atît de roz, tineresc şi delicat,

potrivit cu lenjeria ei pastelată aruncată peste tot, pe pat şi fotolii, părea să-i şoptească acum, prin perdelele lui foşnitoare: „Ah, frumoasa şi tînăra mea doamnă, delicateţea şi farmecul tău nu sînt primele care se ofilesc sub soarele verilor de aici… generaţii de femei lipsite de iubire s-au împodobit în această oglindă pentru îndrăgostiţi care nu le dădeau nici o atenţie… Tinereţea a intrat în această cameră în bleu pal şi a ieşit în hainele de înmormîntare cernite ale disperării, iar în lungile nopţi multe fete au zăcut treze în acest pat, vărsîndu-şi nefericirea în întuneric“.

În cele din urmă Gloria îşi scoase, fără entuziasm, toate hainele şi alifiile din cameră, declarînd că ea venise să trăiască aici cu Anthony şi pretextînd că unul din paravanele ei era rupt şi lăsa să intre insectele. Camera ei rămase, astfel, pentru oaspeţi mai puţin sensibili, iar ei se îmbrăcau şi dormeau în camera soţului ei, pe care ea o considera, cumva, „bună“, ca şi cum prezenţa lui Anthony acolo ar fi acţionat ca un deratizator al tuturor umbrelor apăsătoare care ar fi bîntuit-o.

Distincţia dintre „bine“ şi „rău“, eliminată de timpuriu şi cu un gest scurt din vieţile lor, fusese reinstaurată în altă formă. Gloria insistase ca toţi cei invitaţi în casa gri să fie „buni“, ceea ce, în cazul fetelor, însemna că trebuie să fie sau simple şi ireproşabile, sau, dacă nu, să posede o anumită consistenţă şi forţă. Întotdeauna foarte sceptică faţă de sexul ei, judecăţile i se învîrteau acum în jurul întrebării dacă femeile erau sau nu curate. Prin necurăţenie ea înţelegea o diversitate de lucruri, lipsa mîndriei, slăbiciune şi, mai mult decît orice, aura inconfundabilă a promiscuităţii.

— Femeile se murdăresc uşor, spuse ea, mult mai uşor decît bărbaţii. Unei fete îi e aproape imposibil, dacă nu e foarte tînără şi curajoasă, să suporte trecerea timpului fără o anumită animalitate isterică, genul de animalitate vicleană şi murdară. Un bărbat e altfel – presupun că de-aia unul

dintre cele mai obişnuite personaje ale unei idile e bărbatul care îşi pierde sufletul cu nonşalanţă.

Era înclinată să simpatizeze mulţi bărbaţi, mai ales pe aceia care o admirau sincer şi erau întotdeauna capabili s-o distreze – dar avea adesea intuiţii pătrunzătoare în urma cărora îi spunea lui Anthony că unii dintre prietenii lui doar se foloseau de el, astfel că s-ar fi putut dispensa de ei. De obicei Anthony protesta, insistînd că acuzatul e unul dintre cei „buni“, dar descoperea că judecata lui era mai puţin fiabilă decît a ei, precum în acele cîteva ocazii memorabile în care s-a văzut în situaţia de a achita singur nota de plată la restaurant.

Mai mult din frica de singurătate, decît din dorinţa de a trece prin toată agitaţia şi neplăcerile distracţiilor umpleau casa de oaspeţi în fiecare weekend, adesea chiar şi în timpul săptămînii. Petrecerile de weekend rămăseseră cam la fel. Cînd cei trei sau patru bărbaţi invitaţi soseau, se înţelegea mai mult sau mai puţin de la sine că urmau să bea, apoi să ia o cină veselă şi să meargă la Cradle Beach Country Club, ai cărui membri deveniseră pentru că era ieftin, animat, chiar dacă nu elegant, şi aproape necesar pentru astfel de ocazii. În plus, nu conta prea mult ce făceai acolo, astfel că, atît timp cît grupul Patch nu devenea prea zgomotos, nu avea mare importanţă dacă dictatorii societăţii din Cradle Beach o vedeau pe Gloria ingurgitînd cocteiluri la intervale nu foarte lungi, cît ţinea seara.

Sîmbăta se încheia, de obicei, într-o confuzie zgomotoasă – adesea era necesar ca un invitat incoerent să fie condus spre pat. Duminica aducea ziarele din New York şi o dimineaţă liniştită de refacere pe verandă, iar duminica după-amiaza însemna despărţirea de unul sau doi invitaţi care trebuiau să se întoarcă în oraş şi o nouă repriză de băut cu unul-doi care rămîneau pînă a doua zi, terminîndu-se cu o seară plăcută, dacă nu cumva foarte veselă.

Credinciosul Tana, pedagog înnăscut şi priceput la orice, revenise în serviciul lor. Printre invitaţii lor frecvenţi apăruse o tradiţie referitoare la el. Maury Noble spusese într-o după-amiază că numele lui adevărat e Tannenbaum şi că e un spion german trimis în această ţară să disemineze propaganda teutonică în tot Westchester County; după asta începură să apară scrisori misterioase din Philadelphia care i se adresau asiaticului uluit cu „Lt. Emile Tannenbaum“, conţinînd mesaje secrete semnate „Statul-major“ şi decorate cu două coloane de ideograme japoneze caricaturale. Ore întregi după asta destinatarul putea fi văzut studiindu-le uluit şi susţinînd foarte serios că simbolurile perpendiculare nu erau japoneze, nici măcar ceva semănînd cu japoneza.

Gloria avea o aversiune puternică faţă de el din ziua în care, întorcîndu-se pe neaşteptate din oraş, îl găsise tolănit în patul lui Anthony, studiind ziarul. Toţi servitorii îl simpatizau pe Anthony şi o detestau pe Gloria, iar Tana nu făcea excepţie. Dar lui îi era de-a dreptul frică de Gloria, manifestîndu-şi aversiunea doar în momentele sale mai capricioase, cînd îi adresa lui Anthony, subtil, întrebări destinate urechilor ei:

— Ce doreşte duoamna Pats cină? spunea el, privindu-şi stăpînul.

Sau făcea comentarii despre egoismul amar al „omenilor ’mericani“ în aşa fel încît era clar la ce fel de „omeni“ se referă.

Dar nu îndrăzneau să-l dea afară. Un astfel de pas ar fi fost oribil pentru inerţia lor. Îl suportau pe Tana aşa cum suportau vremea rea sau boala trupească sau respectabila Voinţă a Domnului – aşa cum îndurau totul, inclusiv pe ei înşişi.

ÎN ÎNTUNERIC

Într-o după-amiază mohorîtă de la sfîrşitul lui iulie Richard Caramel sună din New York, spunîndu-le că vine împreună cu Maury şi cu încă un prieten. Ajunseră pe la cinci, puţin beţi, însoţiţi de un bărbat scund şi îndesat de vreo 35 de ani pe care îl prezentară ca domnul Joe Hull, unul dintre cei mai de ispravă băieţi pe care Anthony şi Gloria îi văzuseră vreodată.

Joe Hull avea o barbă blondă răzbindu-i prin obraji cu tenacitate şi o voce care oscila între un bas profund şi o şoaptă răguşită. Cu valiza lui Maury în mînă, Anthony îl urmă pe acesta pînă în cameră şi închise uşa cu grijă.

— Cine e tipul ăsta? întrebă el.

Maury chicoti entuziasmat.

— Cine, Hull? O, e în regulă. E unul dintre cei buni.

— Da, dar cine e?

— Hull? E doar un tip de treabă. E un prinţ.

Rîsul lui se înteţi, culminînd cu cîteva zîmbete plăcute, ca de pisică. Anthony ezita între zîmbet şi încruntare.

— Mi se pare cumva ciudat. Şi hainele lui sînt bizare – făcu o pauză –, am avut senzaţia că l-aţi agăţat undeva noaptea trecută.

— Ridicol. Păi, îl cunosc de cînd mă ştiu.

Totuşi, în timp ce Maury îşi puncta declaraţia cu altă serie de chicote, Anthony simţi nevoia să spună:

— Îl cunoşti pe naiba!

Mai tîrziu, chiar înainte de cină, în timp ce Maury şi Dick conversau furtunos, iar Joe Hull asculta în tăcere sorbind din pahar, Gloria îl trase pe Anthony în sufragerie:

— Nu-mi place omul ăsta, Hull, spuse ea. Aş prefera să folosească baia lui Tana.

— Nu prea pot să-i cer asta.

— Ei bine, nu vreau s-o folosească pe a noastră.

— Pare un om obişnuit.

— Are pantofi albi care seamănă cu nişte mănuşi. Pot să-i văd degetele prin ei. Îîh! Cine e, de fapt?

— Habar n-am.

— Ei bine, au avut ceva tupeu sa-l aducă aici. Ăsta nu e han de piraţi!

— Erau ameţiţi cînd au sunat. Maury spune că o ţin într-un chef de ieri după-amiază.

Gloria scutură din cap furioasă şi se întoarse pe verandă fără să mai zică nimic. Anthony înţelese că încerca să-şi uite suspiciunile şi să se bucure de acea seară.

Fusese o zi tropicală; chiar şi la apusul soarelui, valurile de căldură continuau să emane din pămînt, tremurînd ca o piftie deasupra drumului uscat. Nu era un singur nor pe cer, dar dincolo de pădure, înspre Sound, un tunet îndepărtat, dar persistent începuse să se audă. Cînd Tana anunţă cina, bărbaţii îşi dădură jos sacourile, cu permisiunea Gloriei, şi intrară în casă.

Maury începu un cîntec, pe care îl terminară împreună în timpul primului fel. Avea două versuri, pe o melodie populară numită *Dragă Daisy*. Versurile erau:

„Ne-a – lovit – panica
La – fel – *şi* – declinul mo*ral*!“

Fiecare repetare era întîmpinată cu o explozie de voie bună şi aplauze prelungite.

— Fii veselă, Gloria! sugeră Maury. Pari puţin deprimată.

— Nu sînt, minţi ea.

— Uite, Tannenbaum! strigă Maury peste umăr. Ţi-am pus un pahar. Haide!

Gloria încercă să-i oprească mîna.

— Te rog, Maury, nu face asta!

— De ce nu? Poate că o să ne cînte la flaut după cină. Poftim, Tana.

Tana luă paharul cu el în bucătărie, rînjind. Peste cîteva minute, Maury îi dădu încă unul.

— Fii veselă, Gloria! strigă el. Pentru Dumnezeu, înveseliţi-o pe Gloria!

— Mai bea un pahar, dragă, o sfătui Anthony.

— Da, hai!

— Fii veselă, Gloria, spuse Joe Hull nonşalant.

Gloria tresări la această folosire nepotrivită a numelui ei mic, privind în jur să vadă dacă şi altcineva observase. Cuvîntul pronunţat cu atîta uşurinţă de buzele unui om faţă de care simţea o neobişnuită aversiune îi provocă dezgust. O clipă mai tîrziu observă că Joe Hull îi dăduse încă un pahar lui Tana, iar furia ei crescu, oarecum amplificată de efectele alcoolului.

— …iar odată, spunea Maury, Peter Granby şi cu mine ne-am dus la o baie turcească din Boston, pe la vreo două noaptea. Nu era nimeni în afară de proprietar, pe care l-am înghesuit într-o cabină şi l-am încuiat. Apoi a venit un tip, vrînd să facă o baie turcească. A crezut că sîntem maseurii, pe cuvîntul meu! Ei, l-am luat şi l-am aruncat în bazin, cu toate hainele pe el. Apoi l-am scos, l-am întins pe o lespede şi l-am plesnit pînă l-am învineţit tot. „Nu aşa tare, băieţi!“, spunea cu o voce piţigăiată, „vă rog!…“

„Ăsta e Maury?“, se gîndea Gloria. Din partea oricui altcuiva povestea ar fi amuzat-o, dar din partea lui Maury, cel infinit de atent, apoteoza tactului şi a respectului…

„Ne-a – lovit – panica

La – fel – *şi*…“

Zgomotul tunetului acoperi restul cîntecului; Gloria simţi un fior şi încercă să-şi bea paharul, dar prima gură îi provocă greaţă, astfel că îl puse pe masă. Cina se terminase, iar ei se mutară în living, luînd cîteva sticle şi carafe. Cineva închisese uşa verandei, ca să nu intre vîntul, astfel că tentacule rotunde de fum se încolăceau deja în aerul greu.

— Locotenent Tannenbaum!

Era din nou neliniştitul Maury.

— Adu-ţi flautul!

Anthony şi Maury se repeziră în bucătărie; Richard Caramel porni fonograful şi se apropie de Gloria.

— Dansează cu faimosul tău văr.

— Nu vreau să dansez.

— Atunci o să te port eu în braţe.

Ca şi cum ar fi făcut ceva extrem de important, Dick o luă în braţele lui mici şi durdulii şi începu să se învîrtă prin cameră, grav.

— Lasă-mă jos, Dick! Am ameţit! spuse ea insistent.

El îi dădu drumul ca unui sac pe canapea şi se repezi în bucătărie, ţipînd „Tana! Tana!“.

Apoi, dintr-odată, ea simţi alte braţe în jurul ei trăgînd-o de pe canapea. Joe Hull o ridicase şi încerca, ameţit de băutură, să îl imite pe Dick.

— Lasă-mă jos! spuse ea tăios.

El rîse dulceag; vederea fălcilor galbene şi ţepoase stîrni în Gloria un dezgust insuportabil.

— În clipa asta!

— „Ne-a – lo-vit…“, începu el, dar nu apucă să continue, căci mîna Gloriei fulgeră şi îl lovi peste obraz.

Atunci el îi dădu drumul imediat, iar ea căzu pe podea, lovindu-se tare cu umărul de masă…

Apoi camera păru că se umple de bărbaţi şi de fum. Tana se împleticea, în haina sa albă, secondat de Maury. Sufla în flautul său o combinaţie ciudată de sunete, cunoscută, striga Anthony, ca „melodia trenului“ din Japonia. Joe Hull găsise o cutie cu lumînări şi jongla cu ele, ţipînd „Încă una!“ de fiecare dată cînd scăpa o lumînare pe jos, iar Dick dansa singur, învîrtindu-se pierdut în jurul său şi în jurul camerei. Gloria avea senzaţia că totul în cameră se împleticea în rotiri groteşti cvadridimensionale, intersectîndu-se cu planuri de fum albăstrui.

Furtuna se dezlănţuise afară – pauzele de linişte dinăuntru erau umplute de zgomotul tufişurilor înalte lovindu-se de pereţi şi de ropotul ploii pe acoperişul de tablă al bucătăriei. Fulgerele nu mai conteneau, lăsînd să cadă picăturile grele ale tunetelor, ca nişte lingouri de fier din inima unui furnal încins. Gloria văzu că ploaia stropea înăuntru prin trei dintre ferestre, dar nu se putea clinti să le închidă…

…Acum Gloria era în hol. Spusese „noapte bună“, dar nimeni n-o auzise sau nu îi dăduse atenţie. Pentru o clipă avu senzaţia că ceva o privise de sus, peste balustradă, dar nu ar fi putut să se întoarcă în living – mai bine nebunie decît nebunia dezmăţului… În dormitor pipăi după întrerupător, fără să îl găsească în întuneric; un fulger care umplu camera ilumină butonul de pe perete. Dar cînd întunericul impenetrabil reveni, acesta scăpă din nou degetelor ei ezitante, astfel că se descotorosi de rochie şi furou şi se aruncă, fără vlagă, pe partea uscată a patului, care era pe jumătate leoarcă.

Închise ochii. De jos venea vacarmul beţivilor, punctat brusc de un zgomot ascuţit de sticlă spartă, apoi de încă unul şi de un fragment de cîntec nesigur şi neregulat…

Rămase aşa vreo două ore – atît calculă după aceea, punînd cap la cap intervalele de timp. Îşi dădu seama, după o vreme, că zgomotul de jos scăzuse şi că furtuna se îndepărta spre vest, lăsînd în urmă o ploaie de sunete care cădeau, greoaie şi lipsite de viaţă, ca şi sufletul ei, pe pămîntul îmbibat. Apoi urmară cîteva rafale slabe şi nehotărîte de ploaie şi vînt, pînă cînd în faţa casei nu mai rămase nimic în afara unui picurat uşor şi a foşnetului unui mănunchi de iederă udă pe pervaz. Era între somn şi conştienţă, fără ca una dintre ele să predomine… şi hărţuită de dorinţa de a scăpa de o greutate care o apăsa pe piept. Simţea că, dacă ar fi putut striga, greutatea ar fi dispărut; strînse pleoapele, forţîndu-se să înghită nodul din gît… dar în zadar…

Pic! Pic! Pic! Zgomotul nu era neplăcut – ca primăvara, ca ploaia răcoroasă a copilăriei ei, în urma căreia rămînea un noroi vesel şi care uda grădina ei micuţă, lucrată cu greblă, lopată şi sapă miniaturale. Pic – pi – ic! Era ca în zilele în care ploaia cădea dintr-un cer galben, care se topea exact înaintea apusului, trimiţînd o rază piezişă de lumină printre copacii verzi şi uzi. Atîta răcoare, limpezime şi curăţenie – iar mama ei era acolo, în centrul lumii, în centrul ploii, protejată, uscată şi puternică. Ar fi vrut ca mama ei să fie aici, dar mama ei era moartă, fără s-o mai poată vedea sau atinge vreodată. Şi greutatea asta care o apăsa, o apăsa – oh, o apăsa atît de tare!

Înţepeni. Cineva intrase în cameră şi stătea acolo privind-o, foarte liniştit, cu excepţia unei uşoare legănări. Îi putea vedea conturul siluetei, pe fondul unei lumini incerte. Nu se auzea nimic, doar o linişte apăsătoare, intimidantă – chiar şi picuratul încetase… – doar această siluetă, legănîndu-se la nesfîrşit lîngă uşă, o ameninţare neclară şi subtilă, un caracter mizerabil sub poleiala lui, ca bubele de pojar sub un strat de pudră. Însă inima ei obosită, ale cărei bătăi îi făceau sînii să tresalte, o asigură că mai exista viaţă în ea, una zdruncinată şi ameninţată…

Acea clipă sau succesiune de clipe se prelungi la nesfîrşit, iar o ceaţă apoasă începu să se formeze în faţa ochilor ei, străduindu-se cu o încăpăţînare copilărească să străpungă întunericul în direcţia uşii. În clipa următoare i se păru că o forţă inimaginabilă o va zdrobi, alungînd-o din existenţă… apoi silueta de lîngă uşă – era Hull, văzu ea, Hull – se întoarse metodic şi, încă legănîndu-se încet, se îndepărtă şi ieşi, ca şi cum ar fi fost absorbită de acea lumină incomprehensibilă care îi dăduse contur.

Sîngele începu din nou să-i circule prin membre, sînge şi viaţă împreună. Cu o tresărire de energie se ridică în capul oaselor, mutîndu-şi corpul pînă cînd picioarele ei atinseră podeaua, lîngă pat. Ştia ce trebuie să facă – acum, acum, înainte să fie prea tîrziu. Trebuia să iasă în umezeala răcoroasă, afară, departe, să simtă foşnetul ud al ierbii în jurul picioarelor şi boarea umedă pe frunte. Se îmbrăcă mecanic, pipăind în întunericul dulapului după pălărie. Trebuia să iasă din această casă în care acel lucru îi apăsa pieptul sau se transforma în siluete legănîndu-se în întuneric.

Bîjbîi panicată pînă găsi mînecile hainei, exact înainte să audă paşii lui Anthony pe scară. Nu îndrăznea să aştepte; s-ar fi putut să n-o lase, şi chiar şi Anthony era o parte a acestei greutăţi, parte a casei malefice şi a întunecimii sumbre care creştea în ea…

Apoi pe hol… în jos pe scările din spate, auzind vocea lui Anthony în dormitorul pe care de-abia îl părăsise:

— Gloria! Gloria!

Dar ea ajunsese deja în bucătărie, ieşind apoi în noapte. O sută de picături, scuturate dintr-un copac ud de o pală de vînt, căzură peste Gloria, iar ea le apăsă bucuroasă pe faţă cu mîini fierbinţi.

— Gloria! Gloria!

Vocea era infinit de îndepărtată, înăbuşită şi sunînd a vaiet din cauza pereţilor pe care ea de-abia îi părăsise. Gloria înconjură casa şi porni pe

aleea din faţă spre drum, aproape exaltată cînd ajunse la el; merse pe covorul de iarbă de alături, mişcîndu-se cu precauţie în întunericul des.

— Gloria!

Începu să alerge, împiedicîndu-se de o creangă ruptă de vînt. Vocea era acum în afara casei. Găsind dormitorul gol, Anthony coborîse pe verandă. Dar acel lucru o mîna înainte; era acolo, cu Anthony, iar ea trebuia să fugă sub acest cer întunecat şi apăsător, luptîndu-se să străbată tăcerea ca şi cum aceasta ar fi fost un obstacol palpabil în faţa ei.

Merse destul de mult pe lîngă drumul aproape invizibil, probabil un kilometru, trecu pe lîngă un hambar gol, negru şi rău prevestitor, singura clădire de orice fel dintre casa gri şi Marietta; apoi ajunse la intersecţie, acolo unde drumul intra în pădure, printre două ziduri înalte de frunze şi crengi care aproape se întîlneau deasupra. Deodată observă ceva lung şi subţire sclipind în faţa ei, pe drum, ca o sabie strălucitoare pe jumătate îngropată în noroi. Apropiindu-se, scoase un strigăt uşor de satisfacţie – era o troacă plină cu apă. Privind spre cer, văzu o falie îngustă de lumină şi îşi dădu seama că ieşise luna.

— Gloria!

Tresări violent. Anthony era la mai puţin de o sută de metri în spatele ei.

— Gloria, aşteaptă-mă!

Ea îşi strînse buzele tare ca să nu ţipe şi începu să meargă mai repede. După mai puţin de o sută de metri pădurea dispăru, suflecîndu-se ca un ciorap negru pe piciorul drumului. După încă trei minute de mers, de acum în aerul înalt şi neîngrădit, văzu un şir de lumini şi clipiri palide, centrate în jurul unui punct invizibil. Ştiu, deodată, unde va merge. Aceasta era marea cascadă de fire care răsăreau dincolo de rîu, ca nişte picioare ale unui păianjen al cărui ochi era lumina mică şi verde a transformatorului, apoi

mergeau pe lîngă podul căii ferate în direcţia gării. Gara! Acolo era trenul care o va duce departe.

— Gloria, eu sînt! Anthony! Gloria, n-o să încerc să te opresc! Pentru numele lui Dumnezeu, unde eşti?

Ea nu răspunse, dar începu să alerge, rămînînd pe partea mai înaltă a drumului şi sărind peste bălţile strălucitoare – lacuri de aur diafan, imaterial. Luînd-o brusc spre stînga, Gloria apucă pe un drum îngust de căruţe, ce ocolea o masă întunecată de pămînt. Privi în sus cînd o cucuvea cîntă sumbru dintr-un copac solitar. Chiar în faţa ei putea să vadă pasarela care ducea la podul căii ferate şi treptele care urcau spre ea. Dincolo de rîu era gara.

Alte sunete o făcură să tresară, semnalul melancolic al unui tren apropiindu-se şi, aproape simultan, o chemare repetată, acum slabă şi îndepărtată.

— Gloria! Gloria!

Probabil că Anthony urmase drumul principal. Rîse, cu un soi de viclenie răutăcioasă, pentru că reuşise să scape de el; putea să-şi permită să aştepte ca trenul să treacă.

Semnalul trenului se auzi din nou, foarte aproape, iar apoi, fără nici un tunet prealabil, un corp întunecat şi sinuos se năpusti în cîmpul ei vizual, în lumina slabă de pe terasament; fără nici un sunet, în afara foşnetului vîntului şi a clinchetului ca de ceas al şinelor, se apropie de pod – era un tren electric. Deasupra locomotivei două pete vii de lumină albastră formau încontinuu între ele un fulger strălucitor, care, ca o flacără scăpărătoare într-o candelă de priveghi, lumină pentru o clipă şirurile de copaci şi o făcu pe Gloria să se tragă instinctiv înapoi, spre cealaltă parte a drumului. Lumina era difuză, iar aerul călduţ… Clinchetul deveni apoi egal cu sine, iar trenul, alungit şi elastic, trecu mugind pe lîngă ea şi se năpusti pe pod, întrecîndu-

se cu raza de lumină pe care o arunca în rîul solemn din faţă. Apoi se contractă rapid, sorbind zgomotul înapoi pînă cînd din acesta nu rămase decît un ecou reverberant care muri pe malul celălalt.

Liniştea cuprinse iar ţinutul umed; burniţa începu din nou şi, deodată, o aversă de ploaie căzu asupra Gloriei, trezind-o din transa şi din torpoarea în care o aruncase trecerea trenului. Coborî alergînd spre mal şi începu să urce scara de fier spre pod, amintindu-şi că asta era ceea ce voise să facă dintotdeauna şi că urma încă o experienţă palpitantă, cea a parcurgerii scîndurii de mai puţin de o jumătate de metru lăţime care traversa rîul pe lîngă şine.

Iată! Acum era mai bine. Acum era sus şi putea să vadă lanurile din jurul ei, reci sub lumina lunii, decupate grosolan şi presărate cu şiruri subţiri sau mănunchiuri groase de copaci. În dreapta ei, la un kilometru în josul rîului care şerpuia precum urma strălucitoare şi vîscoasă lăsată de un melc, clipeau luminile răzleţe din Marietta. La vreo sută de metri de capătul podului era gara, semnalată de un felinar trist. Senzaţia de apăsare dispăruse – legănată de frunzişul copacilor, lumina stelelor timpurii era într-o stare de moţăială agitată. Gloria îşi întinse braţele, într-un gest de eliberare. Asta era ceea ce îşi dorise, să stea singură acolo sus, unde era răcoare.

— Gloria!

Ca un copil speriat, Gloria o luă la fugă pe scîndură, sărind şi ţopăind, cu o senzaţie extatică a propriei ei agilităţi fizice. Acum putea să vină – nu se mai temea de asta, dar trebuia să ajungă mai înainte la gară, asta era o parte a jocului. Era fericită. Strîngea cu putere în mînă pălăria pe care şi-o smulsese de pe cap, iar părul ondulat îi sălta deasupra urechilor. Crezuse că nu o să se mai simtă niciodată atît de tînără, dar aceasta era noaptea ei, lumea ei. După ce trecu de scîndură rîse triumfător şi sări, voioasă, pe peronul de lemn, lîngă un stîlp metalic.

— Aici sînt, strigă ea, veselă ca zorii în exuberanţa ei. Aici sînt, Anthony… dragul, îngrijoratul meu Anthony.

— Gloria!

Ajuns pe peron, Anthony alergă spre ea.

— Eşti bine?

Îngenunche lîngă ea şi o luă în braţe.

— Da.

— Ce s-a întîmplat? De ce ai plecat? întrebă el agitat.

— Trebuia să plec… era ceva…

Se opri, în timp ce un nou acces de nelinişte punea stăpînire pe mintea ei.

— …era ceva care stătea pe mine… aici, spuse ea punîndu-şi mîna pe piept. Trebuia să plec, să scap de asta.

— Ce vrei să spui prin „ceva“?

— Nu ştiu… bărbatul acela, Hull…

— Te-a supărat?

— A intrat în camera mea, beat. Cred că atunci m-am pierdut cu firea.

— Gloria, draga mea…

Ea îşi lăsă, obosită, capul pe umărul lui.

— Hai să ne întoarcem, sugeră el.

Ea tresări.

— Uf! Nu, nu pot. O să vină să se aşeze din nou pe mine.

Vocea ei deveni ascuţită şi plîngăreaţă în întuneric.

— Lucrul acela…

— Hai-hai, o linişti el, trăgînd-o mai aproape. Nu o să facem nimic dacă nu vrei. Ce ai vrea să facem? Să stăm doar aici?

— Vreau… vreau să plec.

— Unde?

— O! Oriunde.

— Dumnezeule, Gloria, strigă el, încă eşti ameţită.

— Nu, nu sînt. Nici nu am fost, toată seara. M-am dus la culcare pe la, nu ştiu, la vreo jumătate de oră după cină… Au!

El îi atinsese, fără să vrea, umărul drept.

— Mă doare. Nu mai ştiu exact cum l-am lovit. Cineva m-a ridicat şi apoi mi-a dat drumul.

— Gloria, hai acasă. E tîrziu şi e umed.

— Nu pot, se plînse ea. O, Anthony, nu-mi cere asta! O să vin mîine. Tu du-te acasă şi eu o să aştept aici un tren. O să mă duc la un hotel…

— Vin cu tine.

— Nu, nu vreau să vii cu mine. Vreau să fiu singură. Vreau să dorm – o, vreau să dorm. Iar apoi mîine, după ce o să scoţi tot mirosul de whisky şi ţigară din casă, şi totul va fi în ordine, iar Hull va fi plecat, atunci o să mă întorc. Dacă vin acum, lucrul acela – oh…!

Îşi acoperi ochii cu mîna; Anthony înţelese că e inutil să încerce s-o convingă.

— Eram cît se poate de treaz cînd ai plecat, spuse el. Dick dormea pe canapea, iar eu şi cu Maury purtam o discuţie. Tipul acela, Hull, plecase nu ştiu unde. Apoi am început să-mi dau seama că nu te mai văzusem de cîteva ore, aşa că am venit să te caut…

Se întrerupse cînd un „Hei!“ întrebător explodă în întuneric. Gloria sări în picioare, iar Anthony făcu la fel.

— E vocea lui Maury, spuse ea neliniştită. Dacă e şi Hull cu el, nu-i lăsa să se apropie!

— Cine e acolo? strigă Anthony.

— Doar Dick şi Maury, răspunseră două voci liniştitoare.

— Unde e Hull?

— În pat. A leşinat.

Siluetele lor neclare apărură pe platformă.

— Ce Dumnezeu faceţi tu şi cu Gloria aici? întrebă Richard Caramel cu o uimire somnoroasă.

— Ce faceţi *voi* doi aici?

Maury rîse.

— Să mor dacă ştiu. V-am urmărit, şi a fost al naibii de greu. Te-am auzit strigînd după Gloria de pe verandă, aşa că l-am trezit pe Caramel şi i-am băgat în cap, cu oarecare dificultate, că, dacă e cineva căutat, trebuie să căutăm şi noi. M-a tras în spate, pentru că din cînd în cînd se aşeza pe drum şi mă întreba ce s-a întîmplat. V-am urmărit după mirosul plăcut de Canadian Club[2].

Cîteva rîsete nervoase se auziră sub acoperişul jos al peronului.

— Nu, serios, cum ne-aţi găsit?

— Păi, am mers pe drum şi apoi, deodată, v-am pierdut. Părea că aţi deviat spre drumul de căruţe. După o vreme cineva ne-a strigat şi ne-a întrebat dacă nu căutăm cumva o fată tînără. Ne-am apropiat şi am dat de un bătrîn micuţ, tremurînd, care stătea pe un copac doborît, ca un personaj de poveste. „Aici a cotit“, a spus el, „şi aproape că a călcat pe mine, aşa de tare se grăbea undeva, iar apoi un tip în pantaloni scurţi de golf a venit în fugă şi a luat-o după ea. Mi-a aruncat asta“. Bătrînul flutura o bancnotă de un dolar.

— O, sărmanul bătrîn! strigă Gloria, mişcată.

— I-am mai dat încă una şi am mers mai departe, deşi ne-a rugat să stăm şi să-i spunem despre ce e vorba.

— Sărmanul bătrîn, repetă Gloria tristă.

Dick se aşeză, somnoros, pe o cutie.

— Şi acum ce facem? întrebă el pe un ton de stoică resemnare.

— Gloria e supărată, explică Anthony. Ea şi cu mine mergem în oraş cu următorul tren.

În întuneric, Maury scoase un orar al trenurilor din buzunar.

— Aprindeţi un chibrit.

O flacără mică apăru în clarobscur, luminînd patru feţe groteşti şi nefamiliare.

— Să vedem. La două, două şi jumătate – nu, astea sînt după-amiază. Dumnezeule, nu aveţi nici un tren pînă la cinci jumate.

Anthony ezită.

— Ei bine, murmură el reţinut, am hotărît să stăm aici şi să aşteptăm. Voi doi vă puteţi duce să vă culcaţi.

— Du-te şi tu, Anthony, îl îndemnă Gloria. Aş vrea să dormi un pic, dragul meu. Ai fost palid ca o fantomă toată ziua.

— Of, prostuţă mică ce eşti!

Dick căscă.

— Foarte bine. Dacă staţi voi, stăm şi noi.

Ieşi de sub acoperiş şi scrută cerul.

— O noapte frumoasă, pînă la urmă. Cu stele şi tot ce trebuie. Un aranjament de stele foarte reuşit.

— Să vedem.

Gloria veni după el, iar ceilalţi o urmară.

— Haideţi să stăm aici, sugeră ea. Îmi place mai mult.

Anthony şi Dick transformară o cutie lungă în spătar şi găsiră o scîndură uscată pe care să stea Gloria. Anthony se aşeză lîngă ea, iar Dick, cu un oarecare efort, se căţără pe un butoi de mere de lîngă ei.

— Tana a adormit în hamacul de pe verandă, spuse el. L-am cărat înăuntru şi l-am pus lîngă sobă să se usuce. Era murat pînă la piele.

— Micuţul ăla îngrozitor! oftă Gloria.

— Bună seara!

Vocea sonoră şi funebră venea de deasupra, iar ei tresăriră şi îşi ridicară privirile, ca să descopere că Maury reuşise cumva să se caţere pe acoperişul peronului şi stătea pe marginea lui bălăngănindu-şi picioarele, profilat pe cerul acum luminos ca un gargui fantezist.

— Probabil că în vederea unor astfel de ocazii, începu el încet, părînd că lasă să cadă de la o înălţime imensă cuvinte ce se aşezau uşor pe auditorii săi, stîlpii morali ai societăţii decorează căile ferate cu panouri care declară, cu litere galbene şi roşii, că „Iisus Hristos este Domnul“, plasîndu-le destul de adecvat lîngă anunţuri cum că „Whisky-ul Gunter e bun“[3].

Se auziră rîsete uşoare, cei trei privind în continuare în sus.

— Cred că o să vă spun povestea formării mele, continuă Maury, sub aceste constelaţii sardonice.

— Da! Te rugăm!

— Oare să vă spun sau nu?

Cei trei aşteptară răbdători, în timp ce Maury căscă îndelung spre lună.

— Ei bine, începu el, cînd eram copil mă rugam. Acumulam rugăciuni pentru păcatele viitoare. Într-un an am strîns 1 900 de *Înger, îngeraşul meu*.

— Aruncă o ţigară, murmură cineva.

Un pachet mic ateriză pe platformă în acelaşi timp cu un ordin răsunător:

— Linişte! Vă voi destăinui multe gînduri memorabile, păstrate pentru întunericul acestor pămînturi şi strălucirea unor astfel de nopţi.

Dedesubt, un chibrit aprins era trecut de la o ţigară la alta. Vocea continuă:

— Eram adeptul păcălirii divinităţii. Mă rugam imediat după fiecare păcat, pînă cînd rugăciunea şi păcatul deveniră totuna pentru mine. Credeam că, dacă cineva strigă „Dumnezeule!“ cînd îi cade un seif în cap,

asta dovedeşte că credinţa e adînc înrădăcinată în sufletul omului. Apoi m-am dus la şcoală. Timp de paisprezece ani, vreo cincizeci de oameni serioşi îmi arătau flinte vechi, strigîndu-mi: „Astea sînt lucruri adevărate. Puştile astea noi sînt doar imitaţii superficiale, găunoase“. Blestemau cărţile pe care le citeam şi lucrurile pe care le gîndeam, spunînd că sînt imorale; mai tîrziu, moda s-a schimbat şi blestemau lucrurile spunînd că sînt „deştepte“. Astfel că, de-a lungul anilor, am trecut cu precauţie de la profesori la poeţi, ascultînd vocea de tenor liric a lui Swinburne şi cea de tenor *robusto* a lui Shelley, basul lui Shakespeare, cu flexibilitatea lui, basul secund al lui Tennyson şi falsările lui ocazionale, basurile profunde ale lui Milton şi Marlowe. Mi-am aplecat urechea la vorbăria lui Browning, la declamările lui Byron şi murmurul lui Wordsworth. Asta, cel puţin, nu mi-a făcut nici un rău. Am învăţat cîte ceva despre frumuseţe – destul cît să ştiu că nu are nimic de-a face cu adevărul – şi, mai mult, am descoperit că nu există nici o mare tradiţie literară; există doar tradiţia morţii măreţe a fiecărei tradiţii literare… Apoi am crescut, iar frumuseţea iluziilor suculente m-a părăsit. Fibrele minţii mele s-au înăsprit, iar urechea mea a devenit mizerabil de fină. Viaţa mugea ca un ocean în jurul insulei mele, şi iată-mă înotînd. Tranziţia a fost subtilă – era în mine de ceva vreme. Avea capcanele ei aparent inocente, dar insidioase, pregătite pentru oricine. Eu? Eu nu… nu am încercat să seduc nevasta omului de serviciu, nici nu am ieşit pe stradă dezbrăcat, proclamîndu-mi virilitatea. Nu pasiunea e aceea care mişcă lucrurile, ci hainele pe care pasiunea le îmbracă. Am început să mă plictisesc – asta era tot. Plictiseala, care e un alt nume şi un travesti frecvent al vitalităţii, a devenit motivaţia inconştientă a tuturor acţiunilor mele. Frumuseţea rămăsese în spatele meu, înţelegeţi? Crescusem.

Se opri.

— Sfîrşitul perioadei de şcoală şi facultate. Urmează partea a doua.

Trei puncte luminoase mişcîndu-se lent indicau poziţia ascultătorilor lui. Gloria era acum pe jumătate aşezată pe bancă, pe jumătate culcată în poala lui Anthony. Braţul lui o strîngea atît de tare, încît ea putea să-i audă bătăile inimii. De pe butoiul lui de mere, Richard Caramel se mişca din cînd în cînd şi mormăia încet.

— Apoi am crescut, în acest ţinut al jazzului, căzînd imediat într-o stare de confuzie aproape palpabilă. Viaţa stătea în faţa mea ca o învăţătoare imorală, cenzurîndu-mi gîndurile ordonate. Dar, cu o eronată încredere în inteligenţă, am continuat să mă strădui. Am citit Smith, care ironiza caritatea şi insista că rînjetul e cea mai înaltă formă de exprimare – dar Smith însuşi înlocui caritatea, ca un obturator al luminii. Am citit Jones, care concedia ferm individualismul – şi iată! –, Jones îmi stătea încă în cale. Nu gîndeam – eram un cîmp de bătălie pentru gîndurile multor altora; eram ca una dintre acele ţări dorite, dar lipsite de apărare, pe care marile puteri le cuceresc pe rînd. Am ajuns la maturitate cu convingerea că adun experienţă ca să-mi pot organiza o viaţă fericită. Într-adevăr, am reuşit neobişnuita performanţă de a rezolva orice problemă în mintea mea cu mult înainte să mă confrunt cu ea în realitate – şi fiind, totuşi, la fel de lovit şi de confuz. Dar după ce am gustat de cîteva ori din acest fel de mîncare m-am săturat. Iată, mi-am spus, Experienţa nu merită efortul. Nu e ceva plăcut ce se întîmplă unui eu pasiv – e un zid de care un eu activ se izbeşte. Aşa că m-am înfăşurat în ceea ce credeam că e scepticismul meu invulnerabil şi am decis că formarea mea e completă. Dar era prea tîrziu. Oricît m-aş fi protejat, refuzînd orice noi legături cu umanitatea tragică şi predestinată, eram pierdut în rest. Schimbasem lupta împotriva iubirii cu lupta împotriva singurătăţii, şi lupta împotriva vieţii cu lupta împotriva morţii.

Se întrerupse pentru a accentua importanţa ultimei sale remarci; după o clipă, căscă şi continuă.

— Presupun că a doua fază a formării mele a fost îngrozitoarea nemulţumire de a mă vedea folosit, împotriva voinţei mele, într-un scop a cărui ultimă miză îmi era necunoscută – dacă, într-adevăr, *exista* o ultimă miză. Era o alegere dificilă. Învăţătoarea părea să-mi spună: „Vom juca fotbal şi numai fotbal. Dacă nu vrei să joci fotbal, nu poţi juca nimic…". Ce puteam să fac – timpul de joc e atît de scurt! Înţelegeţi, simţeam că ni se refuză pînă şi slaba consolare de a fi iluzia unui om real ridicîndu-se din genunchi. Credeţi că m-am repezit la acest pesimism, îmbrăţişîndu-l ca pe o plăcută înfumurare, cu nimic mai deprimantă decît, să zicem, o zi cenuşie de toamnă în faţa sobei? Nu cred că am făcut asta. Eram mult prea cald şi prea plin de viaţă pentru asta. Pentru că aveam impresia că nu există un ţel suprem pentru om. Omul începea o luptă grotescă şi confuză împotriva naturii – natura care, prin magnificul şi divinul ei accident ne-a adus în situaţia să îi putem rîde în faţă. A inventat căi de a elimina rasa celor inferiori, dîndu-le astfel celor rămaşi puterea de a împlini intenţiile ei mai înalte – sau, să zicem, mai amuzante – oricum, şi acestea încă accidentale şi inconştiente. Şi, activaţi de înaltele daruri ale iluminismului, noi încercăm să o evităm. În această republică am văzut negrii amestecîndu-se cu albii – în Europa a avut loc o catastrofă economică pentru salvarea a trei sau patru rase bolnave şi prost guvernate de singura stăpînire care le-ar putea organiza prosperitatea materială. Am produs un Hristos care îi poate vindeca pe leproşi – iar acum neamul leproşilor a devenit sarea pămîntului. Dacă cineva poate să tragă vreo lecţie de aici, îl poftesc să ia cuvîntul.

— Oricum, există o singură lecţie pe care ne-o dă viaţa, îl întrerupse Gloria, nu în contradictoriu, ci cu un soi de aprobare melancolică.

— Şi care e aceasta? întrebă Maury tăios.

— Că nu e nici o lecţie de învăţat de la viaţă.

După o tăcere scurtă, Maury spuse:

— Prima privire asupra lumii a tinerei Gloria, frumoasa şi cruda doamnă, cu rafinamentul la care eu m-am luptat să ajung, pe care Anthony nu-l va avea niciodată şi pe care Dick nu îl va înţelege vreodată cu adevărat.

Un mormăit de dezgust se auzi dinspre butoiul de mere. Obişnuit cu întunericul, Anthony putu să vadă clar fulgerarea ochilor galbeni ai lui Richard Caramel şi resentimentul de pe faţa sa în timp ce spunea:

— Eşti nebun! După propria ta teorie, ar fi trebuit să dobîndesc ceva experienţă din încercări.

— Încercări să ce? strigă Maury aprins. Să străpungi întunericul idealismului politic cu cine ştie ce dorinţă sălbatică şi disperată de adevăr? Să stai zile în şir într-un fotoliu ţeapăn, complet rupt de viaţă şi privind fix printre copaci vîrful unei clopotniţe, încercînd să separi, clar şi o dată pentru totdeauna, ceea ce e cognoscibil de incognoscibil? Să iei o bucată de viaţă şi să îi împrumuţi strălucire din sufletul tău, ca să obţii acea calitate inefabilă pe care o avea în realitate, dar pe care o pierde pe drumul spre hîrtie sau pînză? Să te zbaţi lungi ani de zile într-un laborator pentru o frîntură de adevăr relativ, rătăcită într-o eprubetă sau printre rotiţe…

— Ai făcut tu asta?

Maury tăcu, iar în răspunsul lui, cînd veni, era o anumită sfîrşeală, o notă amară care rămase în minţile celor trei pentru o clipă, înainte să se înalţe şi să zboare ca un balon trimis spre lună.

— Eu nu, spuse el încet. Eu m-am născut obosit – dar cu acea înţelepciune naturală care e darul femeilor precum Gloria; la asta, cu orice aş fi spus sau aş fi ascultat, cu toată căutarea mea zadarnică a acelor legi generale, eterne care par să existe în spatele fiecărui raţionament şi fiecărei speculaţii, la asta n-am adăugat nici o iotă.

Un sunet jos care putea fi auzit de ceva timp în depărtare se lămuri graţie unui muget tînguitor şi puternic, ca acela al unei vaci gigantice, şi

ochiul perlat al unui far apăru la o distanţă de vreun kilometru. Era un tren cu aburi de data aceasta, mormăind şi scrîşnind, iar în timp ce se năpustea în gară cu un vaiet monstruos trimise o jerbă de scîntei şi cenuşă deasupra peronului.

— Nici o iotă!

Vocea lui Maury căzu din nou spre ei ca de la o mare înălţime.

— Ce lucru plăpînd este inteligenţa, cu paşii ei mici înainte, cu oscilările, paşii înapoi şi retragerile ei dezastruoase! Inteligenţa e doar un instrument al circumstanţelor. Există oameni care spun că inteligenţa trebuie să fi făcut universul – păi, inteligenţa nu a făcut nici măcar locomotiva cu aburi! Circumstanţele au făcut locomotiva cu aburi. Inteligenţa e doar un fel de metru de tîmplărie cu care măsurăm realizările infinite ale Circumstanţelor. Aş putea să citez din ultima filosofie la modă – dar, din cîte ştim, peste cincizeci de ani toate eforturile intelectualilor de azi ar putea fi date peste cap, iar Hristos să triumfe asupra lui Anatole France…

Ezită, apoi adăugă:

— Dar tot ce ştiu e enorma importanţă a mea pentru mine însumi şi necesitatea de a recunoaşte această importanţă; aceste lucruri pe care Gloria le ştie de la naştere, aceste lucruri şi inutilitatea dureroasă a încercării de a cunoaşte şi altceva. Ei, începusem să vă spun despre formarea mea, nu-i aşa? Dar nu am aflat nimic, înţelegeţi, şi chiar despre mine foarte puţine. Şi dacă aş afla, ar trebui să mor cu buzele strînse şi cu stiloul închis – aşa cum au făcut întotdeauna oamenii cei mai înţelepţi, încă de la eşecul unui anumit lucru, unul destul de ciudat, apropo. Este vorba de anumiţi sceptici care credeau că sînt deschişi la minte, ca mine sau ca voi. Haideţi să vă povestesc despre ei prin intermediul unei rugăciuni de seară, înainte să adormiţi de tot. Odată, demult, toţi bărbaţii înţelepţi din lume ajunseseră la o singură credinţă – cu alte cuvinte, la nici o credinţă. Dar îi îngrozea gîndul

că la cîţiva ani de la moartea lor le vor fi atribuite o mulţime de culte, sisteme şi previziuni la care ei nu se gîndiseră niciodată. Astfel că îşi spuseră unul celuilalt: „Haideţi să ne adunăm şi să facem o carte mare, care să dăinuie pentru totdeauna şi să batjocorească credulitatea oamenilor. Haideţi să-i convingem pe cei mai erotici poeţi ai noştri să scrie despre plăcerile cărnii şi să-i facem pe cei mai apreciaţi ziarişti să publice poveşti de amor celebre. Vom include cele mai extravagante bîrfe de neveste bătrîne care circulă acum. Vom alege cel mai tăios scriitor satiric să abstragă o zeitate din toate zeităţile la care se închină acum umanitatea, o zeitate mai măreaţă decît toate celelalte, dar atît de supusă slăbiciunii omeneşti, încît să devină batjocura întregii lumi – şi îi vom atribui tot felul de glume, vanităţi şi mînii, cu care se presupune că s-ar distra, astfel încît oamenii să citească această carte şi să mediteze la ea, şi să nu mai rămînă nimic absurd în lume. Şi, în cele din urmă, haideţi să facem în aşa fel încît cartea să aibă toate virtuţile stilului, astfel încît să dăinuie pentru totdeauna un martor al profundului nostru scepticism şi al ironiei noastre universale“. Aşa şi făcură, iar apoi au murit. Dar cartea a rămas întotdeauna vie, atît de minunat fusese scrisă, atît de uimitoare erau calităţile imaginarului cu care aceşti oameni o înzestraseră. Au uitat să-i dea nume, dar după ce ei au murit a devenit cunoscută ca fiind Biblia.

Nu se auzi nici un comentariu după ce Maury termină. O anumită langoare umedă care dormea în aerul nopţii părea să-i fi vrăjit pe toţi.

— Cum am spus, pornisem de la povestea formării mele. Dar cocteilurile mele şi-au dat sufletul, iar noaptea e pe sfîrşite şi în curînd totul va fi invadat de o îngrozitoare pălăvrăgeală, copacii, casele şi cele două mici magazine de acolo, din spatele gării, şi pentru cîteva ore va fi o mare zarvă peste tot pe pămînt. Ei, concluzionă el rîzînd, bine măcar că noi, ăştia

patru, putem trece la odihna veşnică ştiind că existenţa noastră în această lume a făcut-o puţin mai bună.

Se porni o briză, aducînd zvonuri ale vieţii pe care cerul le apăsa în jos.

— Observaţiile tale sînt din ce în ce mai incoerente şi fără sens, spuse Anthony somnoros. Te aşteptai la una din acele iluminări miraculoase care te fac să spui cele mai strălucitoare şi mai importante idei ale tale în exact acel mod care ar trebui să producă o întîlnire ideală a minţilor, un *symposium* prin excelenţă. Între timp Gloria şi-a manifestat detaşarea ei vizionară adormind – îmi dau seama de asta după faptul că a reuşit să-şi concentreze întreaga greutate pe trupul meu zdrobit.

— V-am plictisit? întrebă Maury privind în jos oarecum îngrijorat.

— Nu, ne-ai dezamăgit. Ai tras o grămadă de săgeţi, dar ai nimerit vreo pasăre?

— Îi las păsările lui Dick, spuse Maury repezit. Vorbesc pe sărite, în fragmente disparate.

— De la mine nu obţii nimic, murmură Dick. Mintea mea e plină de o mulţime de lucruri materiale. Îmi doresc prea mult o baie fierbinte ca să îmi pot face griji despre importanţa operei mele sau despre cîţi dintre noi sînt nişte personaje jalnice.

Zorile se făceau simţite printr-o albeaţă care apăruse la est, dincolo de rîu, şi prin ciripitul intermitent din copacii de lîngă gară.

— Cinci fără un sfert, oftă Dick; aproape încă o oră de aşteptat. Uite! A căzut şi al doilea!

Arăta spre Anthony, ale cărui pleoape alunecaseră grele deasupra ochilor.

— Somnul familiei Patch…

Dar după alte cinci minute, în ciuda ciripitului din ce în ce mai puternic, capul său căzuse şi el în faţă, înclinîndu-se de două ori, de trei ori…

Doar Maury Noble rămase treaz, aşezat pe acoperişul peronului, cu ochii larg deschişi şi fixaţi cu intensitatea epuizării asupra nucleului distant al dimineţii. Se gîndea la irealitatea ideilor, la strălucirea apunînd a existenţei şi la micile obsesii care se strecurau avide în viaţa lui, ca şobolanii într-o casă părăsită. Acum nu-i părea rău pentru nimeni – luni dimineaţa urma serviciul său, iar mai tîrziu o fată din altă categorie socială al cărei întreg univers era el; acestea erau lucrurile cele mai apropiate de inima lui. În stranietatea zilei care creştea părea absurd că încercase să gîndească, vreodată, cu acest instrument slab şi stricat al minţii sale.

Apăru soarele, trimiţînd mase compacte, strălucitoare de căldură; în jurul lor se mişca viaţa, activă şi sfidătoare ca un roi de muşte – pantalonii negri ai fumului locomotivei, un „Toată lumea în vagoane!“ strident şi sunetul unui clopot. Confuz, Maury zări ochi care îl priveau fix din trenul de dimineaţă, îi auzi pe Anthony şi pe Gloria contrazicîndu-se dacă el trebuia sau nu să meargă cu ea în oraş – apoi încă un sunet infernal, iar ea plecase, lăsîndu-i pe cei trei bărbaţi palizi ca nişte fantome singuri pe peron, în timp ce un hamal mînjit de cărbune se apropia de gară, în spatele unei camionete, cîntînd tare în dimineaţa de vară.

1. În engleză, *hornets* („viespi“), pronunţia japoneză stîlcită a lui *honest* („onest“) pe care Anthony i-o atribuie lui Tana.

2. Marcă de whisky.

3. Joc de cuvinte, bazat pe pronunţia asemănătoare a cuvintelor *God* („Domnul“) şi *good* („bun“). În engleză, cele două propoziţii citate de Maury sunt: *Jesus Christ is God* şi *Gunter’s Whisky is Good*.

CAPITOLUL III

MANDOLINA SPARTĂ

E şapte şi jumătate, într-o seară de august. Ferestrele din livingul casei gri sînt larg deschise, schimbînd răbdătoare aerul stătut de băutură şi ţigară dinăuntru cu prospeţimea serii tîrzii, calde. În atmosferă pluteşte un miros de flori ofilite, atît de fragil şi discret încît trimite cu gîndul la o vară deja trecută. Dar august este încă proclamat fără încetare de o mie de greieri din jurul verandei, precum şi de unul care s-a strecurat înăuntru şi s-a ascuns, încrezător, în spatele unui raft cu cărţi, de unde îşi cîntă din cînd în cînd isteţimea şi voinţa de neînfrînt.

În cameră e o dezordine cumplită. Pe masă e un platou cu fructe care, deşi adevărate, par artificiale. În jurul lui e un ansamblu deprimant de carafe, pahare şi scrumiere puse una peste alta, din care încă se mai înalţă scări unduitoare de fum în aerul stătut – efectul întregului ar mai avea nevoie doar de un craniu ca să semene cu venerabila gravură, cîndva obligatorie în fiecare „cuib“, care înfăţişa, cu delectabilă şi impresionantă empatie, circumstanţele unei vieţi de plăceri.

După o vreme soloul voios al greierului e mai degrabă întrerupt decît completat de un nou sunet – vaietul melancolic al unui flaut mînuit la întîmplare. În mod evident muzicianul mai mult exersează

decît cîntă, căci din cînd în cînd aria împiedicată se întrerupe, fiind reluată apoi, după o pauză de mormăieli nedesluşite.

Chiar înainte de cel de-al şaptelea început ratat, un al treilea sunet vine să contribuie la cacofonia încă moderată. Un taxi a oprit în faţă. Un minut de linişte, apoi din nou taxiul, retragerea lui zgomotoasă aproape acoperind foşnetul paşilor de pe aleea cu zgură. Soneria răsună strident în întreaga casă.

Din bucătărie intră un japonez mic, obosit, încheindu-şi în grabă haina de servitor din in alb. Deschide uşa de la intrare şi îl pofteşte înăuntru pe un tînăr arătos de vreo 30 de ani, îmbrăcat în acele haine binevoitoare ale celor care servesc umanitatea. Întreaga lui personalitate emană un aer binevoitor: felul în care priveşte în jur denotă curiozitate şi un optimism hotărît; cînd se uită la Tana, întreaga povară a salvării orientalului păgîn îi apare în ochi. Numele lui e FREDERICK E. PARAMORE. *A fost la Harvard cu Anthony, lîngă care era plasat tot timpul la cursuri, din cauza numelui de familie. Aşa au ajuns să facă cunoştinţă – dar nu s-au mai văzut niciodată de atunci.*

Cu toate acestea, PARAMORE *intră în cameră cu aerul că a fost invitat la cină.*

Tana îi răspunde la o întrebare.

TANA: (*Rînjind îndatoritor*) Mers la han ca să ia cinaa. Înapoi juma de oră. Mers de la şase jumaate.

PARAMORE: (*Privind la paharele de pe masă*) Au musafiri?

TANA: Da. Musafiri. Domnu’ Caramel, domnu’ şi doamna Barnes, don’şoara Kane, toţi aici.

PARAMORE: Înţeleg. (*Amabil*) Văd că au tras o băută.

TANA: Nu înţelege.

PARAMORE: Şi-au făcut de cap.

TANA: Da, au băut. Băut mult, mult, mult.

PARAMORE: (*Abandonînd delicat subiectul*) Parcă am auzit muzică în timp ce veneam spre casă?

TANA: (*Cu un chicotit spasmodic*) Da, eu cînt.

PARAMORE: La unul din acele instrumente japoneze.

(În mod evident e abonat la revista National Geographic.*)*

TANA: Cînt la flaaaut, flaaaut japonez.

PARAMORE: Ce cîntai? Una din melodiile voastre japoneze?

TANA: (*În timp ce sprîncenele i se contractă absurd*) Cîntecul trenului. Cum îi spune? Glasul *şinelor*. Aşa se spune în ţaara mea. Ca trenul. E aşaaa; asta înseamnă şuierat; trenu' porneşte. Apoi aşaaa; înseamnă tren pleacă. Aşa. Foarte frumos cîntec la ţaara mea. Cîntec de copii.

PARAMORE: E foarte frumos.

(Este deja evident că doar cu un gigantic efort de voinţă TANA *se abţine să nu alerge în camera lui după cărţile poştale, inclusiv cele şase făcute în America.)*

TANA: Fac cocteil pentru domnu'?

PARAMORE: Nu, mulţumesc. Nu consum aşa ceva. (*Zîmbeşte.*)

(*Tana se retrage în bucătărie, lăsînd uşa întredeschisă. Prin fanta acesteia revine brusc cîntecul trenului japonez – de data aceasta în mod evident nu o repetiţie, ci o interpretare, o interpretare animată, vioaie.*

Sună telefonul. Absorbit de muzica lui, TANA *nu-i dă atenţie, aşa că* PARAMORE *ridică receptorul.)*

PARAMORE: Alo… Da… Nu, nu e aici pentru moment, dar trebuie să se întoarcă imediat… Butterworth? Alo, nu am reţinut numele… Alo, alo,

alo! Alo!… Ei!

(*Telefonul refuză cu încăpăţînare să mai producă alte sunete.* PARAMORE *lasă receptorul.*

În acest moment revine motivul taxiului, purtînd pe aripile lui un al doilea tînăr; duce o valiză şi intră fără să sune la uşă.)

MAURY: (*În hol*) Ei, Anthony! U-uu! (*Intră în cameră şi îl vede pe* PARAMORE) Bună ziua!

PARAMORE: (*Privindu-l concentrat*) Eşti… eşti Maury Noble?

MAURY: Exact. (*Se apropie, zîmbeşte şi întinde mîna*) Ce mai faci, bătrîne? Nu te-am văzut de un car de ani.

(*A făcut o legătură vagă între faţa celuilalt şi Harvard, dar nu e foarte sigur de asta. Numele, dacă l-a ştiut vreodată, l-a uitat de mult. Oricum, cu multă sensibilitate şi o la fel de lăudabilă caritate,* PARAMORE *îşi dă seama de asta şi rezolvă problema plin de tact.*)

PARAMORE: L-ai uitat pe Fred Paramore? Mergeam amîndoi la cursul de istorie al bătrînului Unc Robert.

MAURY: Nu, n-am uitat, Unc – vreau să zic Fred. Fred era – vreau să zic Unc era un tip a-ntîia, nu-i aşa?

PARAMORE: (*Dînd din cap amuzat*) O mare figură. Mare figură.

MAURY: (*După o scurtă pauză*) Da… într-adevăr. Unde e Anthony?

PARAMORE: Servitorul japonez mi-a spus că e la un han. Iau cina, presupun.

MAURY: (*Privindu-şi ceasul*) A plecat de mult?

PARAMORE: Aşa cred. Japonezul mi-a spus că se întorc în curînd.

MAURY: Atunci să bem ceva.

PARAMORE: Nu, mulţumesc. Nu consum aşa ceva. (*Zîmbeşte.*)

MAURY: Te deranjează dacă eu o fac? (*Căscînd în timp ce îşi pune dintr-o sticlă*) Ce ai făcut după facultate?

PARAMORE: O, multe. Am avut o viaţă foarte activă. Am încercat una şi alta. (*Tonul lui sugerează orice, de la vînătoare de lei la crimă organizată.*)

MAURY: Ah, ai fost în Europa?

PARAMORE: Nu, nu am fost – din păcate.

MAURY: Presupun că o să mergem toţi, nu peste mult timp.

PARAMORE: Chiar crezi asta?

MAURY: Sigur! Ţara e hrănită cu senzaţionalism de mai bine de doi ani. Toţi devin agitaţi. Au chef de distracţie.

PARAMORE: Atunci nu crezi că e vorba şi de anumite idealuri?

MAURY: Nimic important. Oamenii au întotdeauna nevoie de stimuli.

PARAMORE: (*Grav*) E foarte interesant că spui asta. Tocmai vorbeam cu cineva care a fost acolo…

> (*De-a lungul mărturiei care urmează şi pe care cititorul e liber să o completeze el cu propoziţii precum „A văzut cu ochii lui“, „Spiritul superb al francezilor“ şi „Salvarea civilizaţiei“,* MAURY *stă cu pleoapele coborîte, plictisit.)*

MAURY: (*Imediat ce i se oferă ocazia*) Apropo, ştiai că există un spion german chiar în casa asta?

PARAMORE: (*Zîmbind prudent*) Vorbeşti serios?

MAURY: Absolut. M-am gîndit că e de datoria mea să te previn.

PARAMORE*:* (*Convins*) O bonă?

MAURY: (*În şoaptă, arătînd spre bucătărie cu degetul mare*) Tana! Nu e numele lui adevărat. Am înţeles că primeşte tot timpul scrisori adresate locotenentului Emile Tannenbaum.

PARAMORE: (*Rîzînd tolerant şi bonom*) Era doar o glumă.

MAURY: Poate că îl acuz pe nedrept. Dar nu mi-ai spus ce ai mai făcut.

PARAMORE: Printre altele – am scris.

MAURY: Ficţiune?

PARAMORE: Nu. Non-ficţiune.

MAURY: Ce-i asta? Un fel de literatură care e jumătate ficţiune şi jumătate realitate?

PARAMORE: O, m-am limitat doar la realitate. Am avut multă activitate în folosul societăţii.

MAURY: Ah!

(*O umbră de suspiciune îi apare imediat în ochi. E ca şi cum* PARAMORE *s-ar fi prezentat ca hoţ de buzunare amator.)*

PARAMORE: În prezent lucrez în Stamford. De-abia săptămîna trecută mi-a spus cineva că Anthony Patch locuieşte atît de aproape.

(*Sînt întrerupţi de zarva de afară, sunetul inconfundabil al celor două sexe conversînd şi rîzînd. Apoi în cameră intră în grup compact* ANTHONY, GLORIA, RICHARD CARAMEL, MURIEL KANE, RACHAEL BARNES *şi* RODMAN BARNES, *soţul ei. Se înghesuie în jurul lui* MAURY*, răspunzînd ilogic cu* „Bine!“ *la* „Salut“*-ul lui generic… Între timp,* ANTHONY *se apropie de celălalt musafir.*)

ANTHONY: Ei, să fiu al naibii. Ce mai faci? Mă bucur mult să te văd.

PARAMORE: Mă bucur şi eu să te văd, Anthony. Sînt cazat în Stamford, aşa că m-am gîndit să trec pe aici. (*Şmecher*) Cea mai mare parte a timpului nu ne vedem capul de treabă, aşa că avem dreptul la o vacanţă de cîteva ore.

(ANTHONY *se chinuie din răsputeri să-şi amintească numele lui. După interminabile chinuri ale facerii, mintea lui dă la iveală fragmentul* „Fred“, *în jurul căruia el construieşte la repezeală propoziţia* „Mă bucur să te văd, Fred!“. *Între timp, tăcerea care*

prefaţează o prezentare a cuprins întregul grup. MAURY, *care ar putea să-l ajute, preferă să asiste cu o bucurie maliţioasă*.)

ANTHONY: (*Exasperat*) Doamnelor şi domnilor, acesta este… acesta este Fred.

MURIEL: (*Cu amabilă frivolitate*) Bună, Fred!

(RICHARD CARAMEL *şi* PARAMORE *se salută pe numele mic, ultimul amintindu-şi că* DICK *era unul dintre colegii lui de an care nu se deranjase niciodată să-i vorbească*. DICK *îşi imaginează naiv că* PARAMORE *e cineva pe care l-a cunoscut mai demult în casă la* ANTHONY.

Cele trei tinere urcă la etaj.)

MAURY: (*În şoaptă către* DICK): N-am mai văzut-o pe Muriel de la nunta lui Anthony.

DICK: E în plină formă. Ultima ei frază e „*Te* cred şi eu!“.

(ANTHONY *se luptă o vreme cu* PARAMORE *şi, după o vreme, încearcă să-i atragă şi pe ceilalţi în conversaţie, invitîndu-i să bea ceva*.)

MAURY: Am lucrat destul de bine la sticla asta. Am ajuns de la „Certificat“ pînă la „Distileria“. (*Arată cuvintele pe etichetă.*)

ANTHONY: (*Către* PARAMORE) Niciodată nu-ţi poţi da seama cînd apar ăştia doi. Le-am spus la revedere la cinci după-amiaza şi să fiu al naibii dacă n-au apărut pe la vreo două noaptea. O maşină închiriată din New York opreşte la uşă şi ies afară ei, evident beţi ca nişte lorzi.

(PARAMORE *studiază extaziat coperta unei cărţi pe care o ţine în mînă*. MAURY *şi* DICK *schimbă o privire*.)

DICK: (*Către* PARAMORE, *inocent*) Lucrezi aici, în oraş?

PARAMORE: Nu, la azilul de pe Laird Street din Stamford. (*Către* ANTHONY) Nici nu-ţi imaginezi cîtă sărăcie există în aceste orăşele din

Connecticut. Italieni şi alţi emigranţi. În cea mai mare parte catolici, ştii, aşa că e foarte greu să ajungi la ei.

ANTHONY: (*Politicos*) Multe infracţiuni?

PARAMORE: Nu atît infracţiuni, cît ignoranţă şi mizerie.

MAURY: Teoria mea e asta: electrocutarea imediată a tuturor ignoranţilor şi săracilor. Sînt categoric de partea infractorilor – dau culoare vieţii. Problema e că, dacă te apuci să pedepseşti ignoranţa, ar trebui să începi cu cele mai bune familii, apoi să treci la vedetele de film şi, în cele din urmă, la Congres şi cler.

PARAMORE: (*Zîmbind stînjenit*) Vorbeam de o ignoranţă mai fundamentală – chiar a limbii noastre.

MAURY: (*Gînditor*) Presupun că e greu. Nici măcar nu poţi urmări noua poezie.

PARAMORE: Doar după ce lucrezi vreo cîteva luni la azil îţi poţi da seama cît de rău stau lucrurile. Cum îmi spunea secretarul nostru, nu ţi se pare că ai unghiile murdare pînă nu te speli pe mîini. Desigur că deja ni se dă destul de multă atenţie.

MAURY: (*Grosolan*) Cum ar putea spune secretarul vostru, dacă îndeşi hîrtie în grătarul sobei, o să ardă strălucitor pentru o clipă.

(*În acest moment* GLORIA, *cu machiajul refăcut şi avidă de admiraţie şi distracţie, revine însoţită de cele două prietene ale ei. Pentru cîteva clipe conversaţia devine haotică*. GLORIA *îl trage pe* ANTHONY *deoparte*.)

GLORIA: Te rog nu bea prea mult, Anthony.

ANTHONY: De ce?

GLORIA: Pentru că eşti atît de rudimentar cînd eşti beat.

ANTHONY: Dumnezeule! Ce mai e acum?

GLORIA: (*După o pauză în care ochii ei îi fixează cu răceală pe ai lui*) Mai multe lucruri. În primul rînd, de ce insişti să plăteşti pentru tot? Fiecare dintre aceşti bărbaţi are mai mulţi bani decît tine!

ANTHONY: Ei, Gloria! Sînt oaspeţii mei!

GLORIA: Ăsta nu e un motiv să plăteşti pentru sticla de şampanie pe care a spart-o Rachael Barnes. Dick a încercat să achite el a doua cursă cu taxiul, dar tu nu l-ai lăsat.

ANTHONY: Ei, Gloria…

GLORIA: Cînd sîntem nevoiţi să vindem obligaţiuni ca să ne putem plăti facturile, e timpul să o lăsăm mai moale cu generozităţile excesive. Mai mult, în locul tău eu nu i-aş da atît de multă atenţie lui Rachael Barnes. Soţului ei îi displace la fel de mult ca şi mie!

ANTHONY: Ei, Gloria…

GLORIA: (*Imitîndu-l pe un ton tăios*) „Ei, Gloria!“ Dar asta s-a întîmplat un pic cam prea des vara asta – cu fiecare femeie drăguţă cu care te-ai întîlnit. A devenit un fel de obicei, iar eu *nu* am de gînd să-l tolerez! Dacă tu poţi să-ţi faci de cap, să ştii că şi eu pot. (*Apoi, ca şi cum atunci i-ar fi trecut prin cap*) Apropo, tipul ăsta, Fred, nu e un fel de al doilea Joe Hull, nu-i aşa?

ANTHONY: Doamne, nu! Probabil a venit doar ca să mă facă să scot de la bunicu' nişte bani pentru turma lui.

(GLORIA *se îndepărtează de* ANTHONY, *care e foarte deprimat, şi se întoarce la musafirii ei.*

Pe la ora 9, aceştia pot fi împărţiţi în două clase – cei care au băut serios şi cei care au băut puţin sau deloc. În al doilea grup sînt cei doi BARNES, MURIEL *şi* FREDERICK E. PARAMORE.)

MURIEL: Mi-ar plăcea să pot să scriu. Am tot felul de idei, dar nu reuşesc niciodată să le pun în cuvinte.

DICK: Cum spunea Goliat: că înţelege sentimentele lui David, dar nu le poate exprima. Remarca a fost adoptată imediat de filistini.

MURIEL: Nu te înţeleg. Probabil că m-am prostit la bătrîneţe.

GLORIA: (*Mişcîndu-se nesigură printre musafiri, ca un înger exuberant)* Dacă îi e foame cuiva, sînt nişte pateuri franţuzeşti pe masa din sufragerie.

MAURY: Nu suport formele victoriene pe care le au.

MURIEL: (*Amuzîndu-se sălbatic*) *Te* cred şi eu, Maury, te-ai ameţit.

(*Pieptul ei a rămas un teren pe care îl oferă copitelor multor armăsari în trecere, în speranţa că potcoavele lor ar putea aprinde o scînteie de iubire în întuneri*c…

Domnii BARNES *şi* PARAMORE *sînt prinşi în dezbaterea unui subiect serios, atît de serios, încît domnul* BARNES *încearcă de ceva timp să se strecoare în aerul mult mai viciat din mijlocul livingului. Nu se ştie dacă* PARAMORE *întîrzie în casa gri din politeţe sau curiozitate ori ca să poată scrie mai tîrziu un studiu sociologic asupra decadenţei stilului de viaţă american*.)

MAURY: Fred, îmi imaginam că eşti foarte deschis la minte.

PARAMORE: Chiar sînt.

MURIEL: Şi eu. Cred că religia cuiva e la fel de bună ca şi celelalte şi aşa mai departe.

PARAMORE: Există ceva bun în fiecare religie.

MURIEL: Eu sînt catolică, dar, cum am spus întotdeauna, nu exagerez.

PARAMORE: (*Cu un copleşitor acces de toleranţă*) Religia catolică este o religie foarte… foarte puternică.

MAURY: Ei bine, un om atît de deschis la minte ar trebui să aprecieze nivelul superior de sensibilitate şi optimismul conţinute în acest cocteil.

PARAMORE: (*Luînd cocteilul, uşor sfidător*) Mulţumesc, o să încerc… unul.

MAURY: Unul? Scandalos! Avem aici o reuniune a promoţiei ’910 şi tu refuzi să te ameţeşti măcar puţin. Haide!

„În cinstea regelui Charles,
În cinstea regelui Charles,
Aduceţi bolul cu care vă lăudaţi…“[1]

(PARAMORE *cîntă şi el, cu o voce sonoră*.)

MAURY: Umple-ţi paharul, Frederick. Ştii că totul e supus scopului pe care natura îl are pentru noi, iar în cazul tău scopul e să devii un beţiv zgomotos.

PARAMORE: Dacă cineva poate să bea ca un gentleman…

MAURY: Ce e acela un gentleman, apropo?

ANTHONY: Un bărbat care nu are niciodată ace de siguranţă sub reverul hainei.

MAURY: Prostii! Rangul social al unui om este determinat de cît de multă pîine pune într-un sendviş.

DICK: E un bărbat care preferă prima ediţie a unei cărţi în locul ultimei ediţii a ziarului.

RACHAEL: Un bărbat care nu face niciodată pe drogatul.

MAURY: Un american care îl poate face pe un valet englez să creadă că e englez.

MURIEL: Un bărbat care vine dintr-o familie bună, merge la Yale, Harvard sau Princeton, are bani, ştie să danseze şi aşa mai departe.

MAURY: În sfîrşit, definiţia perfectă! Cea a cardinalului Newman e de acum depăşită.

PARAMORE: Cred că ar trebui să privim problema cu mintea mult mai deschisă. Oare Abraham Lincoln a fost cel care a spus că un gentleman e cel care nu îi face niciodată pe ceilalţi să sufere?

MAURY: Mi se pare că îi aparţine generalului Ludendorff.

PARAMORE: Cred că glumeşti.

MAURY: Mai bea un pahar.

PARAMORE: N-ar trebui. (*Coborîndu-şi vocea astfel încît să-l audă doar* MAURY) Ce-ai zice dacă ţi-aş spune că ăsta e al treilea pahar de băutură din toată viaţa mea?

(DICK *dă drumul la fonograf, ceea ce o face pe* MURIEL *să se ridice şi să înceapă să se legene într-o parte şi-n alta, cu coatele pe lîngă corp şi mîinile ţinute perpendicular, ca nişte aripioare*.)

MURIEL: Hei, haideţi să scoatem covoarele şi să dansăm!

(ANTHONY *şi* GLORIA *primesc propunerea cu gemete interioare şi zîmbete chinuite de aprobare*.)

MURIEL: Haideţi, leneşilor. Ridicaţi-vă şi trageţi mobila la perete.

DICK: Stai să-mi termin paharul.

MAURY: (*Consecvent în planul lui cu* PARAMORE) Îţi spun eu cum facem. Ne umplem fiecare paharul, bem pînă la fund şi mergem să dansăm.

(*Urmează un val de proteste, care se sparge însă de stînca insistenţelor lui* MAURY.)

MURIEL: Acum capul meu pur şi simplu *se învîrte*.

RACHAEL: (*Încet, către* ANTHONY) Ţi-a spus Gloria să nu te apropii de mine?

ANTHONY: (*Confuz*) Ei, nicidecum. Bineînţeles că nu.

(RACHAEL *îi zîmbeşte misterios. Ultimii doi ani i-au adus un fel de frumuseţe aspră, bine întreţinută*.)

MAURY: (*Ridicîndu-şi paharul*) Pentru înfrîngerea democraţiei şi prăbuşirea creştinătăţii.

MURIEL: Zău aşa!

(*Îi aruncă în joacă o privire de reproş lui* MAURY *şi apoi bea. Beau toţi, cu diverse grade de dificultate.*)

MURIEL: Eliberaţi podeaua!

(*Pare inevitabil ca acest proces să fie dus la capăt, aşa că* ANTHONY *şi* GLORIA *ajută şi ei la mutarea meselor, stivuirea scaunelor, rularea carpetelor şi spargerea lămpilor. După ce mobila a fost stivuită în forme hidoase pe lateral, apare un pătrat cu latura de cîţiva metri.*)

MURIEL: Să dăm drumul la muzică!

MAURY: Tana ne va interpreta cîntecul de dragoste al unui specialist în ochi, nas, gît şi urechi.

(*În mijlocul unei oarecare confuzii datorate faptului* că TANA *se dusese la culcare se fac pregătiri pentru reprezentaţie. Japonezul în pijama, cu flautul în mînă, este învelit într-o pătură şi instalat într-un fotoliu aşezat pe o masă, de unde oferă un spectacol grotesc şi ridicol.* PARAMORE *e vizibil beat şi atît de încîntat din cauza asta, încît amplifică efectul prefăcîndu-se că se împleticeşte, ca un personaj de benzi desenate, şi chiar sughiţînd din cînd în cînd.*)

PARAMORE: (*Către* GLORIA) Vrei să dansezi cu mine?

GLORIA: Nu, domnule. Vreau dansul lebedei. Îl ştii?

PARAMORE: Sigur. Oricare.

GLORIA: Foarte bine. Tu porneşti din colţul de acolo, iar eu de aici.

MURIEL: Haideţi!

(*Apoi se instalează haosul*: TANA *se cufundă în labirintul misterios al cîntecului trenului, „tu-tu-tuuu"-ul său lamentativ amestecîndu-şi*

cadenţele melancolice cu „Sărmanul Fluturaş (tra/la/la), aşteptînd pe-o floare“ al fonografului. MURIEL *e prea doborîtă de rîs ca să facă altceva decît să se agaţe disperată de* BARNES, *care, dansînd cu rigiditatea ameninţătoare a unui ofiţer, tropăie prin cameră lipsit de umor*. ANTHONY *încearcă să audă şoaptele lui* RACHAEL, *fără să atragă atenţia* GLORIEI…

Dar cel mai grotesc, incredibil şi histrionic incident de-abia urmează, unul din acele incidente în care viaţa pare că imită cu pasiune cele mai proaste forme de literatură. PARAMORE *încearcă să ia exemplu de la* GLORIA *şi, în timp ce zarva îşi atinge punctul culminant, începe să se învîrtă în jurul său, din ce în ce mai ameţit – se împleticeşte, se redresează, se împleticeşte din nou, iar apoi cade în direcţia holului… aproape în braţele bătrînului* ADAM PATCH, *a cărui apropiere nu fusese auzită din cauza zgomotului infernal din cameră.*

ADAM PATCH *e foarte alb la faţă. Se sprijină într-un baston. Bărbatul de lîngă el e* EDWARD SHUTTLEWORTH, *şi el e cel care îl prinde pe* PARAMORE *de umăr, îndepărtînd traiectoria căderii lui de venerabilul filantrop.*

Timpul necesar ca liniştea să se aştearnă ca un capac de sicriu asupra camerei poate fi estimat la aproximativ două minute, deşi o scurtă perioadă după asta fonograful încă mai hîrîia, iar din flautul lui TANA *încă mai picurau notele cîntecului japonez al trenului. Dintre cei nouă oameni doar* BARNES, PARAMORE *şi* TANA *nu cunosc identitatea ultimului sosit. Dintre cei nouă, nici unul nu ştie că* ADAM PATCH *făcuse în acea dimineaţă o donaţie de 50 000 de dolari pentru cauza prohibiţiei naţionale.*

Lui PARAMORE *îi este dat să spargă liniştea adunării; apogeul depravării din viaţa lui este atins de incredibila lui remarcă.*)

PARAMORE: (*Tîrîndu-se rapid spre bucătărie pe palme şi genunchi*) Eu nu sînt musafir aici – aici lucrez.

(*Din nou se aşterne liniştea – atît de profundă acum, atît de apăsătoare prin teama ei contagioasă, încît* RACHAEL *chicoteşte nervos, iar* DICK *se trezeşte repetînd la nesfîrşit un vers din Swinburne, grotesc de potrivit scenei:*

„O deşartă şi mohorîtă înflorire a respiraţiei pure.“

…*Tăcerea e ruptă de vocea lui* ANTHONY*, trează şi tensionată, care îi spune ceva lui* ADAM PATCH*; apoi, şi aceasta dispare*.)

SHUTTLEWORTH: (*Aprins*) Bunicul tău s-a gîndit să venim pînă aici să vadă casa. Am sunat din Rye şi am lăsat un mesaj.

(*O serie de răsuflări crispate emanînd, aparent, de nicăieri umplu următoarea pauză.* ANTHONY *e alb ca varul*. GLORIA *are buzele întredeschise şi îl priveşte pe bătrîn intens, cu teamă. Nu există nici un zîmbet în cameră. Nici unul? Nu cumva gura scheletică a lui* CROSS PATCH *tremură, uşor întredeschisă, lăsînd să se vadă şirurile regulate ale dinţilor lui? Vorbeşte – patru cuvinte simple şi potolite*.)

ADAM PATCH: Acum ne întoarcem, Shuttleworth…

(*Şi asta e tot. Se întoarce şi, cu ajutorul bastonului, traversează holul şi iese pe uşă, paşii lui nesiguri scrîşnind ca o prevestire infernală pe aleea cu pietriş, sub luna de august*.)

RETROSPECTIVĂ

În această situaţie extremă, erau ca doi peştişori aurii într-un acvariu din care fusese scursă toată apa; nu mai puteau înota nici măcar unul spre celălalt.

Gloria împlinea douăzeci şi şase de ani în mai. Nu voia nimic, spunea ea, decît să fie tînără şi frumoasă încă mult timp, să fie veselă şi fericită şi să aibă bani şi dragoste. Voia ceea ce vor cele mai multe femei, dar toate astea cu mult mai multă ardoare şi pasiune. Fusese măritată timp de mai bine de doi ani. La început fuseseră zile de senină înţelegere, aduse la extaz de simţul mîndriei şi al posesiunii. Intercalate între aceste perioade apăruseră accese de ură, durînd o scurtă oră, şi uitări depline care durau nu mai mult de o după-amiază. Asta fusese prima jumătate de an.

Apoi seninătatea şi mulţumirea deveniseră mai puţin exaltate, mai cenuşii – foarte rar, cu ajutorul pintenului geloziei sau al separării forţate, mai reveneau vechile extaze, comuniunea aparentă dintre suflete şi tensiunea emoţională. Era posibil ca ea să-l urască pe Anthony o zi întreagă, să fie furioasă pe el o săptămînă, fără să-şi facă vreo grijă. Reproşurile înlocuiseră afecţiunea ca obicei, aproape ca o distracţie, şi erau nopţi în care mergeau la culcare încercînd să-şi amintească cine era cel furios şi cine trebuia să fie rezervat a doua zi dimineaţă. Iar pe măsură ce al doilea an se scurgea, apărură două elemente noi. Gloria îşi dădea seama că Anthony devenise capabil să fie complet indiferent faţă de ea, o indiferenţă temporară, pe jumătate letargică, dar una din care nu îl mai putea scoate cu un cuvînt şoptit, cu un anumit zîmbet intim. Erau zile cînd el simţea că mîngîierile ei îl sufocă. Era conştientă de aceste lucruri, dar nu le recunoştea niciodată în întregime faţă de ea însăşi.

Doar de puţin timp ea îşi dăduse seama că, în ciuda adoraţiei ei faţă de el, în ciuda geloziei, servituţii şi mîndriei ei, în fond îl dispreţuia – iar dispreţul se amesteca imperceptibil cu celelalte emoţii ale ei… În toate

acestea consta dragostea ei – iluzia vitală, feminină care se îndreptase spre el într-o noapte de aprilie, cu multe luni înainte.

În ceea ce-l priveşte pe Anthony, ea era, în ciuda tuturor lucrurilor, singura lui preocupare. Dacă ar fi pierdut-o, ar fi fost un om terminat, nenorocit şi absorbit sentimental în amintirea ei pentru tot restul vieţii. Rareori îi făcea plăcere să petreacă o zi întreagă singur cu ea – de regulă prefera să existe o a treia persoană. Erau momente în care simţea că, dacă nu e lăsat complet singur, înnebuneşte – de cîteva ori cu siguranţă a urît-o. Beat, era capabil de scurte atracţii faţă de alte femei, elanuri pînă atunci stăpînite ale unui temperament înclinat către experimente.

În acea primăvară, în acea vară, visau la fericirea viitoare – cum vor călători dintr-un ţinut de vară în alt ţinut de vară, întorcîndu-se apoi la casa lor splendidă şi, eventual, la nişte copii idilici, apoi intrarea în diplomaţie sau politică pentru a realiza, o vreme, lucruri minunate şi importante, ajungînd în cele din urmă un cuplu cu părul alb (un păr alb mătăsos, minunat) lenevind într-o glorie senină, adulaţi de burghezia ţinutului… Aceste vremuri trebuiau să înceapă cînd „o să avem bani“; de aceste vremuri se legau speranţele lor, mai degrabă decît de alte satisfacţii a căror viaţă era din ce în ce mai neregulată şi confuză. În dimineţile cenuşii, cînd din glumele de cu o seară înainte rămîneau doar nişte obscenităţi lipsite de inteligenţă şi demnitate, Anthony şi Gloria puteau, într-o anumită măsură, să aducă la viaţă acest pachet de speranţe comune şi să le treacă în revistă, zîmbindu-şi apoi şi repetînd, în loc de concluzie, nietzscheanismul concis, dar sincer al replicii sfidătoare a Gloriei: „Nu-mi pasă!“.

Situaţia se degrada perceptibil. Era problema banilor, din ce în ce mai supărătoare şi mai ameninţătoare; era înţelegerea faptului că alcoolul devenise o necesitate practică a distracţiei lor – un fenomen deloc neobişnuit pentru aristocraţia britanică din urmă cu un secol, dar unul

oarecum alarmant într-o civilizaţie din ce în ce mai temperată şi circumspectă.

Mai mult, amîndoi păreau să-şi fi pierdut nervul, nu atît în ceea ce făceau, cît în reacţiile lor subtile faţă de civilizaţia din jurul lor. În Gloria se născuse ceva de care nu avusese nevoie pînă atunci – scheletul, parţial, dar inconfundabil, al vechii ei orori, conştiinţa. Recunoaşterea acestui fapt faţă de ea însăşi coincidea cu declinul lent al curajului ei fizic.

Apoi, în dimineaţa de august de după vizita neaşteptată a lui Adam Patch, se treziră obosiţi şi simţindu-se rău, lipsiţi de viaţă şi capabili de o singură emoţie atotcuprinzătoare – frica.

PANICĂ

— Ei bine?

Anthony se ridică în pat şi privi spre ea. Deprimarea îi trăgea colţurile buzelor în jos, iar vocea îi era tensionată şi dogită.

În loc de răspuns, ea îşi duse mîna la gură şi începu să-şi roadă o unghie încet şi minuţios.

— Am făcut-o, spuse el după o pauză; apoi, în timp ce ea continua să tacă, îl cuprinse exasperarea. De ce nu spui nimic?

— Ce Dumnezeu ai vrea să spun?

— La ce te gîndeşti?

— La nimic.

— Atunci nu-ţi mai roade unghiile!

Urmă o controversă scurtă şi confuză dacă ea se gîndea la ceva sau nu. Lui Anthony i se părea esenţial ca ea să mediteze cu voce tare la dezastrul din seara precedentă. Tăcerea ei era o metodă de a arunca responsabilitatea

asupra lui. În ce o priveşte, nu găsea necesar să vorbească – momentul cerea ca ea să-şi roadă unghiile ca un copil agitat.

— Trebuie să rezolv cu bunicul meu încurcătura asta groaznică, spuse el cu o convingere neliniştită.

Un nou sentiment de respect se simţea din felul în care spusese „bunicul meu“, în loc de „bunicul“.

— N-ai cum, afirmă ea abrupt. N-ai cum – *niciodată*. Nu te va ierta cît va trăi.

— Poate că nu, recunoscu Anthony nefericit. Totuşi, poate că aş reuşi să mă reabilitez în ochii lui dacă mă schimb şi aşa mai departe…

— Părea bolnav, îl întrerupse ea, era alb ca varul.

— *Este* bolnav. Ţi-am spus asta acum trei luni.

— Aş fi vrut să fi murit săptămîna trecută! spuse ea obraznic. Ce moş enervant!

Nici unul dintre ei nu rîse.

— Dar vreau să-ţi spun un lucru, adăugă ea calmă, data viitoare cînd văd că te porţi cu o femeie cum ai făcut aseară cu Rachael Barnes, te părăsesc *pur – şi – simplu! Nu* am de gînd să suport aşa ceva!

Pe Anthony îl copleşi frica.

— Ah, nu fi absurdă, replică el. Ştii că pentru mine nu există nici o femeie pe lume în afară de tine – nici una, draga mea.

Încercarea lui de a da o notă de tandreţe cuvintelor eşuă mizerabil – atît de iminent i se părea că devenise pericolul.

— Dacă m-aş duce la el, sugeră Anthony, şi i-aş spune, cu citatele din Biblie potrivite, că am rătăcit prea mult pe căile pierzaniei şi că, în sfîrşit, am zărit lumina…

Se opri şi privi cu o expresie nehotărîtă spre soţia lui.

— Mă întreb ce-ar face?

— Nu ştiu.

Gloria se întreba dacă musafirii lor vor avea sau nu prezenţa de spirit să plece imediat după micul dejun.

Anthony avu nevoie de o săptămînă ca să-şi facă suficient curaj să meargă la Tarrytown. Perspectiva i se părea revoltătoare şi de unul singur ar fi fost incapabil să ia decizia de a se duce – dar, dacă voinţa sa se deteriorase în aceşti ultimi trei ani, la fel se întîmplase şi cu puterea de a refuza. Gloria îl forţă să meargă. Era foarte bine că aşteptase o săptămînă, spunea ea, pentru că asta îi lăsase animozităţii violente a bunicului său timp să se potolească – dar a aştepta mai mult ar fi fost o greşeală, i-ar da ocazia să se accentueze.

Se duse, trepidînd şi… degeaba. Adam Patch nu se simţea bine, spuse Shuttleworth indignat. Lăsase instrucţiuni categorice ca nimeni să nu-l poată vizita. În faţa ochilor vindicativi ai fostului şarlatan, fruntea lui Anthony se ofili. Se întoarse la taxi aproape furişîndu-se – de-abia cînd se urcă în tren îşi recuperă o mică parte din respectul de sine, bucuros ca un şcolar să evadeze spre minunatele palate ale consolării care încă se înălţau, strălucitoare, în mintea sa.

Gloria se arătă dispreţuitoare cînd se întoarse în Marietta. De ce nu îl obligase pe secretar să îl lase înăuntru? Asta era ceea ce ar fi făcut ea!

Compuseră amîndoi o scrisoare şi, după ce o modificară de nenumărate ori, o trimiseră. Era pe jumătate scuză, pe jumătate explicaţie fabricată. Nu primiră nici un răspuns.

Veni o zi de septembrie, împărţită între soare şi ploi scurte, soare fără căldură şi ploi lipsite de prospeţime. În acea zi părăsiră casa gri, cea care văzuse înflorirea iubirii lor. Patru cufere şi trei lăzi monstruoase erau stivuite în camera răvăşită în care, cu doi ani în urmă, visau leneş, plini de langoare şi mulţumire. Ecoul răsuna în camera goală. Într-o rochie maro

nouă, tivită cu blană, Gloria stătea tăcută pe un cufăr, iar Anthony se plimba nervos încolo şi încoace, fumînd, în timp ce aşteptau camionul care urma să le ducă bagajele în oraş.

— Ce sînt alea? întrebă ea arătînd spre un teanc de cărţi de pe una din lăzi.

— E vechea mea colecţie de timbre, mărturisi el încurcat. Am uitat s-o împachetez.

— Anthony, e o prostie s-o tot cari după tine.

— Păi, tocmai mă uitam prin ea în primăvară, cînd am plecat din apartament, şi m-am hotărît s-o iau şi pe ea.

— N-ai putea s-o vinzi? Nu avem destule porcării?

— Îmi pare rău, spuse el umil.

Camionul trase în faţa uşii, păcănind zgomotos. Gloria înălţă pumnul ameninţător către cei patru pereţi.

— Atît de mult mă bucur să plec! ţipă ea. O, Doamne, cît pot să urăsc casa asta!

Astfel că superba şi strălucitoarea doamnă se întoarse în New York cu soţul ei. Chiar în trenul cu care plecau se certară – cuvintele ei amare aveau frecvenţa, regularitatea şi inevitabilitatea gărilor pe lîngă care treceau.

— Nu fi supărată, o imploră Anthony jalnic. Nu ne avem decît unul pe celălalt, pînă la urmă.

— De cele mai multe ori nu avem nici măcar asta, exclamă Gloria.

— Cînd?

— De multe ori – începînd cu o anumită dată, pe peronul din Redgate.

— Doar nu vrei să spui că…

— Nu, îl întrerupse ea rece, nu am rămas supărată din cauza acelei întîmplări. Aşa cum a venit, la fel s-a şi dus – dar cînd s-a dus, a luat ceva

cu ea.

Se opri brusc. Anthony tăcu şi el, deprimat şi confuz. Peisajele monotone din Mamaroneck, Larchmont, Rye şi Pelham Manor se succedau cu ţinuturi pustii şi mohorîte care încercau, fără succes, să treacă drept peisaje naturale. Se trezi amintindu-şi cum, într-o dimineaţă de vară, ei doi plecaseră din New York în căutarea fericirii. Poate că nu se aşteptaseră niciodată s-o găsească, însă această căutare în sine fusese mai fericită decît orice ar fi putut spera el vreodată. În viaţă, se părea, trebuie să îţi construieşti un întreg decor în jurul tău – altfel urmează dezastrul. Nu există pace, nu există linişte. Fusese indolent dorindu-şi să viseze şi să plutească; nimeni nu pluteşte decît înspre vîrtejuri ucigătoare, nimeni nu visează fără ca visele să devină coşmaruri fantastice de indecizie şi regrete.

Pelham! Aici se certaseră din cauză că Gloria voia să conducă. Iar cînd îşi pusese piciorul ei micuţ pe acceleraţie, maşina ţîşnise nebuneşte, în timp ce capetele lor se smuciseră în spate ca două marionete legate de aceeaşi sfoară.

Bronx-ul – casele grupate, sclipind în soarele care cobora acum printre nori mari şi strălucitori, trimiţînd caravane de lumină în jos, spre străzi. New York, se gîndea el, înseamnă acasă – oraşul luxului şi al misterelor, al speranţelor extravagante şi al viselor exotice. Aici, în suburbii, palatele absurde din ciment se trăgeau înapoi în apusul calm, la pîndă pentru o clipă în irealitatea calmă, îndepărtîndu-se şi fiind depăşite de labirintul haotic al rîului Harlem. Trenul avansa prin lumina tot mai slabă, traversînd direct sau peste pod vreo 50 de străzi vesele şi agitate din East Side; acestea treceau prin faţa ferestrei vagonului ca spaţiile dintre spiţele unei roţi gigantice, dezvăluind imaginea viguroasă şi plină de culoare a copiilor săraci înghesuindu-se în jocurile lor animate, ca nişte furnici vioaie pe alei de nisip roşu. La ferestrele blocurilor apăreau mame rotunjite, în formă de

lună, ca nişte constelaţii ale acestui cer sordid; femei ca nişte bijuterii imperfecte şi cenuşii, femei sub formă de legume sau de saci mari de oribilă lenjerie murdară.

— Îmi plac străzile astea, remarcă Anthony cu voce tare. Întotdeauna mi se pare că e un spectacol pus la cale pentru mine; ca şi cum imediat după ce trecem mai departe se opresc toţi din rîs şi ţopăit şi devin, în schimb, foarte trişti, amintindu-şi cît de săraci sînt şi intrînd cu capetele plecate în casele lor. Ai adesea impresia asta în străinătate, dar foarte rar în această ţară.

Pe o stradă aglomerată, cu clădiri înalte, citi o duzină de nume evreieşti pe un şir de magazine; în uşa fiecăruia stătea un bărbat mic şi întunecat, privind trecătorii cu ochi gravi – ochi strălucind de suspiciune, mîndrie, luciditate, lăcomie şi înţelegere. Nu putea disocia New Yorkul de modul în care oamenii aceştia avansau treptat – micile magazine care creşteau, se extindeau şi se mutau, supravegheate cu ochi de vultur şi cu atenţie de albină, care se înmulţeau în toate direcţiile. Era impresionant – perspectiva era copleşitoare.

— Mă întreb unde a fost Bloeckman vara asta, spuse Gloria făcînd o legătură stranie cu gîndurile lui.

APARTAMENTUL

După certitudinile tinereţii intervine o perioadă de intensă şi intolerabilă complexitate. Pentru un barman, această perioadă e foarte scurtă, aproape neglijabilă. Oamenii de condiţie mai înaltă încearcă mai mult timp să conserve iluziile relaţiilor, să păstreze idei „nepractice“ despre integritate. Dar spre începutul anilor ’20 lucrurile se complicaseră foarte mult, iar ceea ce pînă atunci păruse iminent şi tulburător deveni, treptat, îndepărtat şi obscur. Rutina se instalează ca apusul deasupra ţinuturilor aspre, netezindu-

le pînă devin tolerabile. Complexitatea e prea subtilă, prea variată; valorile se schimbă radical cu fiecare lecţie de vitalitate; începe să devină clar că nu putem învăţa nimic din trecut care să ne fie util în înfruntarea viitorului – astfel că încetăm să fim oameni impulsivi şi sensibili, interesaţi de adevărurile etice subtile; înlocuim ideile de integritate cu reguli de conduită, preţuim siguranţa mai mult decît iubirea şi devenim, fără să ne dăm seama, pragmatici. Doar puţini rămîn să fie preocupaţi mai departe de nuanţele relaţiilor – şi chiar şi aceşti puţini doar în anumite ore, special rezervate pentru această sarcină.

Anthony Patch încetase să fie un individ al aventurilor mentale şi al curiozităţii, devenind un individ al prejudecăţilor, cu o dorinţă puternică de a nu fi tulburat emoţional. Această schimbare treptată avusese loc de-a lungul ultimilor cîţiva ani, accelerată de o succesiune de nelinişti care îl copleşiseră. La început apăru senzaţia irosirii, dintotdeauna latentă în inima lui, iar acum trezită de circumstanţele situaţiei sale. În momentele de incertitudine era bîntuit de ideea că viaţa ar putea fi, pînă la urmă, plină de sens. Cînd avea douăzeci şi ceva de ani, convingerea inutilităţii acţiunii şi a înţelepciunii renunţării fusese confirmată atît de filosofii pe care îi admira, cît şi de compania lui Maury Noble, iar apoi a soţiei sale. Şi totuşi, existaseră ocazii – chiar înaintea primei sale întîlniri cu Gloria, de exemplu, sau cînd bunicul său îi sugerase că ar trebui să devină corespondent de război – în care nemulţumirea lui aproape că îl făcuse să acţioneze.

Cu o zi înainte de a părăsi definitiv Marietta descoperi, în timp ce răsfoia neglijent o revistă a absolvenţilor de la Harvard, un articol despre ce făcuseră colegii lui în cei şase ani de la absolvire. Cei mai mulţi intraseră în afaceri, e adevărat, iar cîţiva dintre ei îi converteau pe păgînii din China sau America la un protestantism nebulos; însă unii, descoperi el, lucrau în posturi care nu erau nici sinecuri, nici de rutină. Calvin Boyd, de exemplu,

deşi de-abia absolvise Facultatea de Medicină, descoperise un nou tratament pentru tifos şi plecase cu vaporul pentru a mai atenua din efectele civilizaţiei pe care Marile Puteri o duseseră în Serbia; Eugene Bronson, ale cărui articole din *The New Democracy* vădeau un om cu idei depăşind atît oportunismul vulgar, cît şi isteria populară; mai era un om pe nume Daly, care fusese dat afară din facultate pentru că propovăduise idei marxiste în sala de curs: în artă, ştiinţă sau politică vedea personalităţile autentice, în ascensiune ale timpului său – chiar şi Severance, fundaşul, care îşi dăduse viaţa elegant şi fără ezitare la Aisne, alături de Legiunea Străină.

Lăsă jos revista şi se gîndi o vreme la aceşti oameni diferiţi. În epoca integrităţii lui şi-ar fi apărat poziţia pînă la capăt – un Epicur în Nirvana –, ar fi strigat că a te lupta înseamnă să crezi, că a crede înseamnă să îţi trasezi limite. Ar fi devenit un credincios pentru că perspectiva imortalităţii i-ar fi oferit satisfacţie, tot aşa cum ar fi intrat în afacerile cu pielărie pentru că intensitatea concurenţei l-ar fi ferit de nefericire. Dar în acest moment nu mai avea astfel de delicate scrupule. În toamna aceasta, în care împlinea douăzeci şi nouă de ani, era înclinat să-şi închidă mintea faţă de multe lucruri, pentru a evita introspecţia asupra primelor motive şi cauze şi, mai ales, pentru a tînji cu pasiune după siguranţă, faţă de lume şi faţă de el însuşi. Nu suporta să fie singur, dar, în acelaşi timp, aşa cum s-a mai spus, adesea îl îngrozea ideea de a fi singur cu Gloria.

Din cauza prăpastiei pe care vizita bunicului său i-o deschisese în faţă şi a schimbării violente pe care aceasta o impusese în modul lui de viaţă, era inevitabil să privească în jur, în acest oraş deodată ostil, după prietenii şi atmosfera care păruseră odată atît de calde şi liniştitoare. Primul său pas a fost o încercare disperată de a-şi redobîndi vechiul apartament.

În primăvara lui 1912 semnase un contract pe patru ani la preţul de 1 700 de dolari pe an, cu clauză de prelungire. Acest contract expirase anul

acesta în mai. Cînd închiriase pentru prima oară camerele acestea, ele erau doar o potenţialitate, greu de perceput ca atare, dar Anthony sesizase potenţialul acesta şi prevăzuse în contract ca el şi proprietarul să suporte împreună cheltuielile de amenajare. Chiria crescuse în ultimii patru ani, iar în primăvară, cînd Anthony renunţase la clauza de prelungire, proprietarul, un anumit domn Sohenberg, îşi dăduse seama că poate obţine un preţ mult mai bun pentru ceea ce era acum un apartament fermecător. Astfel că, atunci cînd Anthony îl abordă în septembrie, Sohenberg îi oferi un contract pe trei ani la un preţ de 2 500 de dolari pe an. Lui Anthony i se păru revoltător. Însemna că mai mult de o treime din venitul lor s-ar fi dus pe chirie. Degeaba îi explică faptul că propriii lui bani şi propriile lui idei despre reîmpărţirea apartamentului îl făcuseră să fie atractiv.

Degeaba îi oferi 2 000 de dolari – 2 200, deşi cu greu şi-ar fi putut permite: domnul Sohenberg era de neclintit. Se părea că alţi doi domni ar fi fost interesaţi; exact acel tip de apartament se cerea acum şi nu ar fi fost nici o afacere să i-l *dea* domnului Patch. În plus, deşi nu menţionase asta în trecut, mai mulţi chiriaşi se plînseseră că e gălăgie, în iarna trecută – muzică şi dans pînă noaptea tîrziu, genul acesta de lucruri.

Turbînd în sinea lui, Anthony se întoarse în grabă la Ritz să-i împărtăşească Gloriei dezamăgirea sa.

— Parcă te şi văd, răbufni ea, cum l-ai lăsat să te intimideze.

— Ce puteam să-i spun?

— Puteai să-i spui *ce e*. Nu aş fi *suportat* aşa ceva. Nici un alt bărbat din lume nu ar fi suportat aşa ceva! Îi laşi pe oameni să facă ce vor cu tine, să te înşele, să te intimideze şi să profite de tine, ca şi cum ai fi un băieţel prostuţ. Este absurd!

— Pentru numele lui Dumnezeu, păstrează-ţi calmul.

— Ştiu, Anthony, dar eşti *atît* de prost!

— Poate că sînt. Oricum, nu ne permitem apartamentul ăla. Dar ni l-am fi permis mai uşor decît să stăm la Ritz.

— Tu ai insistat să venim aici.

— Da, pentru că ştiam că ai fi nefericită într-un hotel ieftin.

— Bineînţeles!

— Oricum, trebuie să găsim un loc unde să stăm.

— Cît ne permitem să plătim? întrebă ea.

— Păi, ne-am permite chiar şi preţul lui dacă am mai vinde din obligaţiuni, dar ne-am înţeles aseară că pînă nu îmi găsesc ceva stabil de făcut nu…

— O, ştiu asta. Întrebam cît ne permitem numai din venit.

— Se spune că nu e bine să plăteşti mai mult de un sfert.

— Cît e un sfert?

— 150 pe lună.

— Vrei să spui că avem doar 600 de dolari venit în fiecare lună?

O notă potolită se strecurase în vocea ei.

— Bineînţeles! răspunse el furios. Credeai că putem să cheltuim 12 000 pe an fără să intrăm în capital?

— Ştiam că vindem obligaţiuni, dar atît de mult am cheltuit pe an? Cum am făcut asta?

Groaza ei crescu.

— O să mă uit în acele registre amănunţite pe care le-am ţinut, răspunse el ironic. Două chirii în cea mai mare parte a timpului. Haine, călătorii – păi, fiecare primăvară în California costă vreo 4 000 de dolari. Maşina aia blestemată a fost o cheltuială de la început pînă la sfîrşit. Şi petrecerile şi distracţiile şi – o, ce mai contează.

Amîndoi erau acum nervoşi şi neobişnuit de deprimaţi. Situaţia părea mai rea acum, cînd i-o explicase Gloriei, decît cînd îşi dăduse seama prima

dată el însuşi.

— Trebuie să cîştigi nişte bani, spuse ea brusc.

— Ştiu asta.

— Şi trebuie să mai încerci o dată să-l vezi pe bunicul tău.

— Aşa o să fac.

— Cînd?

— După ce ne stabilim.

Ceea ce se întîmplă o săptămînă mai tîrziu. Închiriară un apartament micuţ pe 57th Street, cu 150 de dolari pe lună, într-un bloc îngust, din piatră albă. Avea dormitor, living şi baie, iar camerele, deşi prea mici pentru a cuprinde cea mai bună mobilă a lui Anthony, erau curate, noi şi deloc neatractive, cu aerul lor proaspăt şi igienic. Bounds plecase să se înroleze în armata britanică, iar în locul lui tolerau, mai degrabă decît utilizau, serviciile unei irlandeze slabe şi ciolănoase, pe care Gloria o detesta deoarece vorbea despre isprăvile eroice ale lui Sinn Fein în timp ce servea micul dejun. Dar ei juraseră să nu mai angajeze japonezi, iar servitorii englezi erau pentru moment greu de găsit. Ca şi Bounds, femeia făcea doar micul dejun. Celelalte mese le luau la restaurante sau hoteluri.

Ceea ce îl făcu pe Anthony să se ducă în cea mai mare grabă la Tarrytown fu un anunţ din mai multe ziare din New York, conform căruia Adam Patch, multimilionar, filantrop şi reformator venerabil, era grav bolnav, cu minime şanse de însănătoşire.

PISOIUL

Anthony nu reuşi să-l vadă. Doctorii lăsaseră instrucţiuni ca nimeni să nu intre la el, spuse domnul Shuttleworth, care se oferi amabil să preia orice mesaj ar fi dorit Anthony să-i încredinţeze şi să i-l transmită apoi lui Adam

Patch, cînd sănătatea acestuia i-ar fi permis. Dar prin aluzii transparente confirmă tristul raţionament al lui Anthony, că nepotul risipitor nu era deloc bine-venit. La un moment dat în cursul conversaţiei, Anthony, cu instrucţiunile categorice ale Gloriei în minte, făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut să forţeze trecerea pe lîngă secretar, însă Shuttleworth zîmbi, încordîndu-şi umerii solizi, iar Anthony înţelese cît de inutilă ar fi o astfel de tentativă.

Se întoarse la New York intimidat şi nefericit, unde soţ şi soţie petrecură o săptămînă agitată. Un mic incident care se întîmplă în una din seri arăta cît de încordaţi ajunseseră nervii lor.

Întorcîndu-se acasă după cină pe o străduţă laterală, Anthony observă o pisică pîndind în spatele unei balustrade.

— Întotdeauna îmi vine să trag un şut pisicilor.

— Mie îmi plac.

— O dată am şi cedat impulsului.

— Cînd?

— O, cu ani în urmă; înainte să te întîlnesc pe tine. Într-o seară, între actele unui spectacol. Era o seară rece, ca asta, iar eu eram puţin ameţit – una din primele dăţi cînd m-am ameţit, adăugă el. Sărmanul cerşetor căuta un loc să doarmă, bănuiesc, iar eu eram într-o dispoziţie răutăcioasă, aşa că am simţit impulsul de a-i trage un şut…

— O, sărmanul pisoi! strigă Gloria, sincer mişcată.

Prins de pasiunea narării, Anthony dezvoltă subiectul.

— A fost destul de rău, recunoscu el. Sărmanul animal s-a întors la mine şi m-a privit cumva plîngăcios, ca şi cum ar fi sperat să îl ridic şi să îl alint – chiar era doar un pisoi – şi, înainte să-şi dea seama, un picior mare a pornit spre el şi l-a lovit în spatele lui micuţ.

— Oo!

Strigătul Gloriei era plin de suferinţă.

— Era o seară atît de friguroasă, continuă el pervers, păstrînd în voce un ton melancolic. Bănuiesc că aştepta bunătate din partea cuiva, dar nu a obţinut decît durere…

Se întrerupse brusc – Gloria plîngea. Ajunseră acasă, iar după ce intrară ea se aruncă pe canapea, plîngînd ca şi cum el ar fi lovit-o de moarte.

— O, sărmanul pisoi! repeta ea cu milă, sărmanul pisoi. Atît de frig…

— Gloria…

— Nu te apropia de mine! Te rog, nu te apropia de mine. Ai omorît sărmanul pisoi.

Mişcat, Anthony îngenunche lîngă ea.

— Dragă, spuse el. O, Gloria, draga mea. Nu e adevărat. Am inventat totul – fiecare cuvînt.

Dar ea nu voia să-l creadă. Era, în detaliile pe care el le alesese pentru a-i povesti, ceva ce o făcu să adoarmă plîngînd în acea seară, pentru pisoi, pentru Anthony şi pentru ea însăşi, pentru toată durerea, răutatea şi cruzimea din lume.

MOARTEA UNUI MORALIST AMERICAN

Bătrînul Adam muri într-o noapte de la sfîrşitul lui noiembrie, cu o laudă pioasă adresată Dumnezeului său pe buze. El, care fusese atît de flatat, se stinse flatînd Abstracţiunea Omnipotentă pe care îşi imagina că o putuse mînia în clipele lui mai lascive din tinereţe. Fusese anunţat că ajunsese cu divinitatea la un fel de armistiţiu ai cărui termeni nu erau publici, chiar dacă se credea că ei includ o donaţie generoasă în bani. Toate ziarele îi publicară biografia, iar două din ele aveau editoriale despre puterea lui financiară şi despre rolul său în drama industrializării, împreună

cu care crescuse. Se refereau precaut la acţiunile sociale pe care le sprijinise şi finanţase. Figurile lui Comstock şi Cato Cenzorul fură resuscitate şi plimbate printre paragrafe ca nişte fantome palide.

Fiecare ziar remarcă faptul că în urma lui rămînea un singur nepot, Anthony Comstock Patch din New York.

Înmormîntarea avu loc în cimitirul familiei din Tarrytown. Anthony şi Gloria mergeau în prima trăsură, prea îngrijoraţi ca să se simtă ridicol, amîndoi încercînd cu disperare să culeagă previziunea bogăţiei de pe feţele celor care fuseseră lîngă el în momentul sfîrşitului.

Aşteptară febril timp de o săptămînă, din decenţă, iar apoi, neprimind nici un fel de notificare, Anthony îl sună pe avocatul bunicului său. Domnul Brett lipsea, fiind aşteptat doar peste o oră. Anthony îşi lăsă numărul de telefon.

Era ultima zi din noiembrie, friguroasă şi cu un soare lipsit de strălucire care zîmbea palid la fereastră. În timp ce aşteptau apelul, prefăcîndu-se ostentativ că citesc, atmosfera de afară şi dinăuntru părea o imagine deliberată a unei jalnice erori. După un interval interminabil telefonul sună, iar Anthony, tresărind violent, ridică receptorul.

— Alo…

Vocea îi era încordată şi goală.

— Da, am lăsat vorbă. Cu cine vorbesc, vă rog?… Da… Păi, era în legătură cu moştenirea. Desigur că mă interesează, şi nu mi s-a spus nimic despre deschiderea testamentului – mă gîndeam că poate nu aveţi adresa mea… Cum?… Da…

Gloria căzu în genunchi. Intervalele dintre cuvintele lui Anthony erau ca nişte garouri care i se strîngeau în jurul inimii. Se trezi frămîntînd absentă nasturii mari ai unei perne de catifea. Apoi:

— Asta e… e foarte, foarte ciudat… e foarte ciudat – e foarte ciudat. Nici măcar – ah – o menţiune sau un – ah – motiv…?

Vocea lui părea pierdută şi îndepărtată. Ea scoase un sunet slab, pe jumătate strigăt, pe jumătate căscat în gol.

— Da, înţeleg… Bine, mulţumesc… Mulţumesc…

Lăsă receptorul. Ochii ei care priveau în jos vedeau umbra picioarelor lui pe carpetă, în lumina soarelui. Se ridică şi se uită la el trist, în timp ce braţele lui o cuprindeau.

— Draga mea, îi şopti el răguşit. A făcut-o, lua-l-ar dracu'!

A DOUA ZI

— Cine sînt moştenitorii? întrebă domnul Haight. Înţelegeţi, dacă îmi daţi doar atît de puţine date…

Domnul Haight era înalt, aplecat de spate şi cu fruntea bombată. Îi fusese recomandat lui Anthony ca un avocat abil şi tenace.

— Ştiu doar vag, răspunse Anthony. Un om pe nume Shuttleworth, care era un fel de animal de companie al lui, e însărcinat cu totul, ca administrator, împuternicit sau aşa ceva – totul în afară de donaţiile directe pentru caritate şi prevederile referitoare la servitori şi cei doi veri din Idaho.

— Cît de îndepărtaţi sînt verii?

— O, de gradul al treilea sau al patrulea, cel puţin. Nici măcar nu am auzit vreodată de ei.

Domnul Haight dădu din cap cu înţelegere.

— Şi doriţi să contestaţi vreuna din prevederile testamentului?

— Presupun că da, recunoscu Anthony fără convingere. Vreau să fac ceea ce ar avea cele mai multe şanse de reuşită – asta voiam să vă întreb.

— Vreţi să contestaţi validitatea testamentului?

Anthony scutură din cap.

— Aici m-aţi prins. Nu înţeleg prea bine ce înseamnă asta. Vreau o parte din moştenire.

— Ar trebui să-mi daţi mai multe detalii. De exemplu, ştiţi de ce v-a dezmoştenit testatorul?

— Păi, da, începu Anthony. Vedeţi, el întotdeauna a înghiţit cu polonicul chestiile astea cu reforma morală şi aşa mai departe…

— Ştiu, interveni domnul Haight serios.

— …şi presupun că a avut întotdeauna impresia că nu sînt bun de nimic. Nu m-am apucat de afaceri, înţelegeţi. Dar sînt convins că pînă vara trecută eram unul dintre beneficiari. Aveam o casă în Marietta, iar într-o seară bunicului i-a trecut prin cap să vină să ne vadă. Întîmplător, tocmai atunci dădeam o petrecere destul de veselă şi el a venit neanunţat. Ei bine, a aruncat o privire, el şi cu individul ăsta, Shuttleworth, iar apoi a făcut stînga-mprejur şi s-a întors la Tarrytown. După asta nu mi-a mai răspuns la scrisori şi nici măcar nu m-a mai lăsat să-l văd.

— Era prohibiţionist, nu-i aşa?

— Era orice – maniacul religios tipic.

— Cu cît înaintea morţii lui a fost făcut testamentul care vă dezmoştenea?

— Recent… vreau să spun, din august încoace.

— Şi credeţi că motivul direct pentru care nu v-a lăsat majoritatea averii lui a fost nemulţumirea faţă de comportamentul dumneavoastră recent?

— Da.

Domnul Haight reflectă. Pe ce temeiuri intenţiona Anthony să conteste testamentul?

— Păi, nu există ceva despre influenţare răuvoitoare?

— Influenţarea cu rea-credinţă e un temei – dar este cel mai dificil. Ar trebui să arătaţi că o astfel de presiune a ajuns la nivelul la care să-l facă pe decedat să dispună de averea sa împotriva intenţiilor sale…

— Dar dacă individul ăsta, Shuttleworth, l-a tîrît pînă în Marietta exact cînd credea el că e posibil să fie o petrecere de vreun fel?

— Asta nu ar avea nici o relevanţă pentru caz. Există o distincţie clară între sfat şi influenţă. Ar trebui să demonstraţi că secretarul avea o intenţie malefică. Aş sugera alte temeiuri. Un testament e automat considerat invalid în caz de nebunie, alcoolism – aici Anthony zîmbi – sau senilitate precoce.

— Dar, obiectă Anthony, medicul lui personal, fiind unul dintre beneficiari, va depune mărturie că nu era senil. Şi nu era. De fapt, probabil că a făcut cu banii exact ceea ce intenţiona să facă – e în acord perfect cu tot ceea ce a făcut în viaţa lui…

— Vedeţi, senilitatea seamănă foarte mult ca influenţarea cu rea-credinţă – implică faptul că proprietatea nu a fost atribuită conform intenţiilor originare. Cel mai obişnuit motiv este coerciţia fizică.

Anthony scutură din cap.

— Mă tem că nu prea sînt şanse de aşa ceva. Influenţa cu rea-credinţă mi se pare cea mai bună.

După alte discuţii, atît de tehnice încît erau în mare parte ininteligibile pentru Anthony, îl angajă pe domnul Haight ca avocat. Acesta propuse o discuţie cu Shuttleworth, care, împreună cu Wilson, Hiemer şi Hardy, era executor testamentar. Anthony urma să revină spre sfîrşitul săptămînii.

Se vădi că averea se ridica la aproximativ 40 de milioane de dolari. Cea mai mare donaţie către o persoană era de un milion, către Edward Shuttleworth; acesta primea, în plus, un salariu anual de 30 000 de dolari ca administrator al fondului de 30 de milioane de dolari care urmau să fie

alocaţi diverselor acţiuni de caritate şi societăţi religioase, practic după bunul lui plac. Celelalte 9 milioane erau împărţite între cei doi veri din Idaho şi vreo 25 de alţi beneficiari: prieteni, secretari, servitori şi angajaţi care obţinuseră, la un moment dat sau altul, sigiliul aprobării lui Adam Patch.

După alte două săptămîni, domnul Haight începuse, contra unui aconto de 1 500 de dolari, pregătirile pentru contestarea testamentului.

IARNA VRAJBEI

La mai puţin de două luni de cînd se mutaseră în micul apartament de pe 57th Street, acesta căpătase pentru amîndoi aceeaşi atmosferă neplăcută, indefinibilă, dar aproape palpabilă care impregnase şi casa gri din Marietta. Întotdeauna era miros de fum – amîndoi fumau încontinuu; era în haine, în pături, în perdele şi în covoarele pătate cu scrum. La asta se adăuga aura mizerabilă a vinului stătut, cu inevitabila ei sugestie de frumuseţe mînjită şi distracţie rememorată cu dezgust. Mirosul era mai puternic în jurul unui set de pahare de sticlă, iar masa de mahon din camera principală era pătată cu cercuri albe, acolo unde paharele fuseseră aşezate pe ea. Dăduseră multe petreceri, iar oamenii spărgeau lucruri; oamenilor li se făcea rău în baia Gloriei; oamenii vărsau vin şi făceau o mizerie de nedescris în mica bucătărie.

Aceste lucruri deveniseră parte a existenţei lor. În ciuda multor hotărîri de luni dimineaţa, pe măsură ce weekendul se apropia, era de la sine înţeles că el urma să fie sărbătorit prin vreo distracţie dubioasă. Cînd venea sîmbăta nu discutau despre asta, dar îl sunau pe unul şi pe altul din cercul lor de prieteni suficient de iresponsabili, sugerîndu-i o întîlnire. Numai după

ce se strîngeau toţi prietenii şi Anthony aducea carafele, murmura şi el nonşalant: „Cred că o să beau şi eu un cocteil“.

Apoi erau rupţi de lume pentru două zile – ca să-şi dea seama într-o dimineaţă friguroasă că fuseseră cei mai gălăgioşi şi ostentativi membri ai celei mai gălăgioase şi ostentative petreceri de la Boul’ Mich’, Club Ramée sau alt local mai puţin pretenţios faţă de gradul de veselie al clientelei lui. Descopereau că reuşiseră să arunce 80 sau 90 de dolari, cum anume, cine mai ştia; de obicei dădeau vina pe criza financiară a „prietenilor“ care îi întovărăşeau.

Începuse să nu mai fie atît de neobişnuit ca cei mai sinceri dintre prietenii lor să îi mustre chiar în timpul petrecerii, prezicîndu-le un final sumbru prin ruinarea „farmecului“ Gloriei şi „constituţiei“ lui Anthony. Povestea chefului întrerupt brusc din Marietta răsuflase, desigur, în cele mai mici detalii – „Muriel nu vrea, de fapt, să le spună tuturor celor pe care îi cunoaşte“, îi spuse Gloria lui Anthony, „dar ea crede că fiecare dintre ei e singurul căruia îi va spune“ – dibaci învăluită, povestea primi un loc de cinste în *Town Tattle*[2]. Cînd termenii testamentului lui Adam Patch deveniră publici şi ziarele publicară ştiri despre procesul lui Anthony, povestea fu copios înfrumuseţată, în dezavantajul lui Anthony. Începură să audă din toate părţile zvonuri despre ei înşişi, de obicei bazate pe o urmă de adevăr, dar exagerate prin detalii sinistre şi absurde.

În exterior nu dădeau nici un semn de deteriorare. Gloria la douăzeci şi şase de ani era aceeaşi ca la douăzeci; cu tenul ca un decor proaspăt şi umed pentru ochii candizi, părul bogat ca al unei fete, trecînd încet de la culoarea porumbului la auriu închis, trupul zvelt ca al unei nimfe alergînd şi dansînd prin păduri orfice. Ochii bărbaţilor, zeci de perechi, o urmăreau cu o fascinaţie intensă cînd intra în holul unui hotel sau într-o sală de teatru. Bărbaţii cereau să-i fie prezentaţi, cădeau într-o stare prelungită de sinceră

admiraţie şi se îndrăgosteau pe loc, pentru că era încă de o extraordinară şi incredibilă frumuseţe. În ce-l priveşte, Anthony mai mult cîştigase decît pierduse, ca aspect; faţa lui căpătase un anumit aer intangibil de tragedie, care contrasta romantic cu persoana lui îngrijită şi imaculată.

La începutul iernii, cînd toate conversaţiile se învîrteau în jurul probabilităţii ca America să intre în război, iar Anthony încerca sincer şi disperat să scrie, Muriel Kane sosi în New York şi veni imediat să-i vadă. Ca şi Gloria, părea că nu se schimbă niciodată. Ştia ultimul argou, dansa ultimele dansuri şi vorbea despre ultimele cîntece şi piese de teatru cu toată fervoarea primului ei sezon cînd îşi făcuse de cap, fără griji, în New York. Reţinerea ei era la fel de nouă ca întotdeauna şi la fel de neconvingătoare; era îmbrăcată extravagant, iar părul ei negru era acum tapat ca al Gloriei.

— Am venit pentru balul de iarnă din New Haven, îi anunţă ea, împărtăşindu-şi savurosul secret.

Deşi trebuie să fi fost, în acel moment, mai bătrînă decît orice băiat de la universitate, reuşea întotdeauna să facă rost de o invitaţie, imaginîndu-şi vag că la următorul bal va avea loc flirtul care trebuia să se sfîrşească la un altar romantic.

— Unde ai fost? întrebă Anthony, amuzat ca de obicei.

— Am fost la Hot Springs. A fost haios şi ca lumea toamna asta. Mai mulţi *bărbaţi*!

— Eşti îndrăgostită, Muriel?

— Ce vrei să spui prin „dragoste“?

Aceasta era întrebarea retorică a anului.

— Să-ţi spun ceva, începu ea, schimbînd abrupt subiectul, presupun că nu e treaba mea, dar cred că ar fi timpul ca voi doi să vă stabiliţi.

— Păi, ne-am stabilit!

— Da, v-aţi stabilit! pufni ea şmechereşte. Oriunde mă duc aud poveşti despre escapadele voastre. Dă-mi voie să-ţi spun că nu mi-a fost deloc uşor să vă iau apărarea.

— Nu trebuia să te deranjezi, spuse Gloria cu răceală.

— Ei, Gloria, ştii că sînt una dintre cele mai bune prietene ale tale.

Gloria tăcea. Muriel continuă:

— Nu atît faptul că o femeie bea, dar Gloria e atît de frumoasă, atît de mulţi oameni de peste tot o ştiu din vedere, încît în mod firesc bate la ochi…

— Ce ai mai auzit? întrebă Gloria, demnitatea ei cedînd în faţa curiozităţii.

— Păi, de exemplu, că petrecerea din Marietta *l-a omorît* pe bunicul lui Anthony.

Într-o clipă, soţ şi soţie se enervară, tensionaţi.

— Ei, asta este inadmisibil!

— Asta se spune, insistă Muriel încăpăţînată.

Anthony măsura încăperea.

— E absurd, declară el, chiar oamenii pe care îi invităm la petreceri împrăştie povestea în toate părţile, ca pe o glumă bună, iar în cele din urmă se întoarce la noi sub o astfel de formă.

Gloria începu să-şi învîrtă o şuviţă roşcată în jurul degetului. Muriel îşi linse voalul în timp ce se gîndea la următoarea ei remarcă.

— Ar trebui să faceţi un copil.

Gloria îi aruncă o privire obosită.

— Nu ne permitem un copil.

— Toţi oamenii din mahala au copii, spuse Muriel triumfătoare.

Anthony şi Gloria îşi zîmbiră. Ajunseseră la acel tip de certuri violente după care nu mai urma împăcarea, certuri care mocneau, izbucnind apoi la

intervale, sau se stingeau din cauza simplei indiferenţe – însă vizita lui Muriel îi apropiase temporar. Cînd lipsa de confort în care trăiau era remarcată de o a treia persoană, asta le crea impulsul de a face faţă împreună lumii ostile. Impulsul spre apropiere mai venea acum doar extrem de rar din interior.

Anthony se trezi comparîndu-şi existenţa cu cea a liftierului de noapte, un bătrîn palid de vreo şaizeci de ani, cu barba neîngrijită, care avea aerul de a fi, cumva, deasupra postului său. Probabil că această calitate, care făcea din el o figură jalnică şi memorabilă a eşecului, îl ajutase să obţină slujba. Anthony îşi aminti, fără veselie, gluma antică despre cariera de liftier, care are suişurile şi coborîşurile ei – era, în orice caz, o viaţă claustrată, infinit de aridă. De fiecare dată cînd păşea în lift, Anthony aştepta cu sufletul la gură remarca bătrînului: „Ei bine, se pare că azi o să avem puţin soare“. Anthony se gîndi de cît de puţin soare sau ploaie s-ar bucura dacă ar fi închis în acea cuşcă strîmtă din holul afumat, fără ferestre.

Locuitor al întunericului, bătrînul atinse tragedia cînd părăsi viaţa care îl tratase atît de mizerabil. Într-o noapte veniră trei hoţi care îl legară şi îl abandonară pe o grămadă de cărbuni din pivniţă, în timp ce ei căutau în camera pentru bagaje. Cînd îl găsi administratorul a doua zi dimineaţa, leşinase de frig. Muri de pneumonie, patru zile mai tîrziu.

În locul lui veni un negru indolent din Martinica, de regulă morocănos şi cu un accent britanic supărător, pe care Anthony îl detesta. Moartea bătrînului avusese asupra lui aproximativ acelaşi efect ca şi povestea pisoiului asupra Gloriei. Îi fusese amintită cruzimea vieţii în general şi, în consecinţă, amărăciunea vieţii sale.

Se apucase, în sfîrşit, serios de scris. Se dusese la Dick şi primise, timp de o oră, indicaţii despre acele amănunte tehnice pe care pînă atunci le

privise mai degrabă cu dispreţ. Avea nevoie urgentă de bani – vindea în fiecare lună obligaţiuni ca să poată plăti facturile. Dick era franc şi explicit:

— Cu articole pe teme literare din reviste obscure nu poţi cîştiga destul ca să-ţi plăteşti chiria. Desigur, dacă cineva are darul umorului sau norocul să scrie o mare biografie, sau o anumită specializare într-un domeniu, atunci se poate îmbogăţi. Însă pentru tine ficţiunea e singura soluţie. Zici că ai nevoie de bani imediat?

— Categoric.

— Păi, ar dura un an jumate pînă să cîştigi bani dintr-un roman. Încearcă nişte povestiri scurte. Care, apropo, dacă nu cumva sînt extraordinar de sclipitoare, trebuie să fie vesele şi pe gustul popular ca să-ţi aducă bani.

Anthony se gîndi la ultimul text al lui Dick, care apăruse într-o revistă de prestigiu. Era vorba, în principal, de comportamentul revoltător al unei clase de personaje caricaturale mărunte, fără îndoială societatea newyorkeză, şi se învîrtea în jurul chestiunii purităţii tehnice a eroinei, cu aluzii pretins sociologice la „farsele nebuneşti ale celor patru sute“[3].

— Dar povestirile tale…, exclamă Anthony tare, aproape involuntar.

— O, asta e altceva, veni surprinzătoarea replică a lui Dick. Eu am o reputaţie, înţelegi, aşa că se aşteaptă de la mine să abordez teme importante.

Anthony tresări în sinea lui, dîndu-şi seama din acest răspuns cît de mult decăzuse Dick. Oare chiar credea că aceste uimitoare producţii ale lui din ultima vreme erau la fel de bune ca primul său roman?

Anthony s-a întors acasă şi s-a apucat de lucru. Descoperi că optimismul nu e o treabă uşoară. După cîteva începuturi ratate se duse la biblioteca publică şi cercetă, timp de o săptămînă, revistele populare. Apoi, mai pregătit, termină prima sa povestire, *Dictafonul destinului*. Se baza pe una din puţinele impresii care îi rămăseseră din cele şase săptămîni

petrecute pe Wall Street, în urmă cu un an. Încerca să fie povestea veselă a unui băiat de serviciu dintr-un birou, care, din pură întîmplare, fredonează o melodie minunată în dictafon. Cilindrul este descoperit de fratele şefului, un cunoscut producător de comedii muzicale – iar apoi imediat pierdut. Corpul povestirii se ocupă de căutarea cilindrului pierdut şi de căsătoria dintre nobilul băiat de serviciu (acum un compozitor de succes) cu domnişoara Rooney, virtuoasa stenografă, care era jumătate Ioana d'Arc şi jumătate Florence Nightingale.

Înţelesese că asta era ceea ce voiau revistele. Oferea, prin protagoniştii lui, figurile tipice ale lumii literare, înmuiate într-o intrigă dulceagă care nu ar fi deranjat pe nimeni în Marietta. O scrisese la două rînduri, după cum recomanda o broşură, *Succesul ca scriitor pe înţelesul tuturor*, de R. Meggs Widdlestien, care îl asigura pe ambiţiosul condeier de inutilitatea efortului, de vreme ce, după şase lecţii, ar fi putut să cîştige uşor o mie de dolari pe lună.

După ce îi citi povestirea Gloriei, care se plictisi, dar se văzu nevoită să emită remarca imemorială că „era mai bună decît o grămadă de chestii care se publică“, Anthony o semnă satiric cu pseudonimul literar „Gilles de Sade“, adăugă cuvenitul plic de răspuns şi o trimise.

După munca titanică de concepţie decise să aştepte răspunsul la prima povestire înainte de a începe alta. Dick îi spusese că poate primi pe ea pînă la 200 de dolari. În eventualitatea în care nu ar fi fost bună, cu siguranţă că scrisoarea editorului i-ar fi sugerat ce modificări trebuie făcute.

— E, fără îndoială, cel mai abominabil text scris vreodată, spuse Anthony.

Cum era de aşteptat, editorul fu de acord cu el şi înapoie manuscrisul împreună cu o scrisoare de respingere. Anthony îl trimise altundeva şi începu altă povestire. A doua se intitula *Micile uşi deschise*, scrisă în trei

zile. Era vorba despre ocultism: un medium ajută la formarea unui cuplu straniu, în interiorul unei trupe de vodevil.

Erau şase cu toatele, şase încercări chinuite şi lamentabile de a „pune pe hîrtie“ din partea unui om care nu făcuse niciodată vreun efort serios de a scrie. Nici una dintre ele nu avea măcar o sclipire de vitalitate, iar toate împreună nu ofereau mai multă graţie şi delectare decît un articol obişnuit de ziar. Cît timp au circulat, ele adunară în total 31 de scrisori de respingere, pietre funerare ale pachetelor de corespondenţă pe care le găsea zăcînd, ca nişte trupuri moarte, în faţa uşii.

La mijlocul lui ianuarie tatăl Gloriei muri, iar ei merseră din nou în Kansas City – o călătorie nefericită, deoarece Gloria fu tot timpul posomorîtă, nu din cauza morţii tatălui ei, ci a mamei sale. După ce toate treburile lui Russel Gilbert au fost lichidate, rămaseră cu vreo 3 000 de dolari şi o mare cantitate de mobilă. Aceasta era într-un depozit, pentru că el îşi petrecuse ultimele zile într-un mic hotel. Din cauza morţii lui, Anthony descoperi un lucru nou despre Gloria. În călătoria spre est ea se dovedi, în mod surprinzător, a fi bilfistă.

— Ei, Gloria, spuse el, doar nu vrei să-mi spui că tu chiar crezi toate chestiile astea.

— Păi, răspunse ea sfidător, de ce nu?

— Pentru că sînt… sînt fanteziste. Ştii că eşti o agnostică, în toate sensurile cuvîntului. Orice formă ortodoxă de creştinism te-ar amuza doar – şi după aia vii cu declaraţia că acum crezi în nu ştiu ce regulă prostească de reincarnare.

— Şi ce dacă? V-am auzit, pe tine, pe Maury şi pe oricine altcineva pentru al cărui intelect am un minim respect, fiind de acord că viaţa, aşa cum se vede ea, este complet lipsită de sens. Dar întotdeauna am avut

impresia că, dacă ar fi să învăţ ceva din toate astea, s-ar putea să nu fie atît de lipsită de sens.

— Nu înveţi nimic – doar te epuizează. Iar dacă ai nevoie de o credinţă care să îndulcească lumea, ia una care se adresează raţiunii altcuiva decît a femeilor isterice. Un om ca tine nu ar trebui să accepte nimic care nu poate fi demonstrat rezonabil.

— Nu-mi pasă de adevăr. Vreau doar puţină fericire.

— Păi, dacă ai o minte raţională, fericirea ar trebui să depindă de adevăr. Orice suflet simplu se poate amăgi cu gunoaie mentale.

— Nu-mi pasă, spuse ea ferm, şi, în plus, eu nu propun nici o doctrină.

Discuţia se stinse, dar Anthony şi-o aminti după aceea de mai multe ori. Îl deranja să vadă această veche credinţă, în mod evident asimilată de la mama ei, reapărînd sub masca ei imemorială de explicaţie firească.

Ajunseră în New York în martie, după o săptămînă nechibzuită şi costisitoare în Hot Springs, iar Anthony îşi reluă încercările lui avortate de a scrie. Fiind din ce în ce mai clar pentru amîndoi că scăparea nu va veni de la literatură, o nouă erodare a curajului şi încrederii lor reciproce se produse. O luptă complicată se desfăşura între ei fără încetare. Toate eforturile de a reduce cheltuielile eşuară, iar în martie se foloseau deja din nou de orice pretext pentru o „petrecere". Fără să-i mai pese de nimic, Gloria aruncă sugestia de a lua toţi banii şi de a se distra cu adevărat atît cît ar fi ţinut – orice părea mai bine decît să-i vadă dispărînd fără nici un haz, cu picătura.

— Gloria, îţi doreşti petreceri la fel de mult ca şi mine.

— Nu despre asta e vorba. Tot ceea ce fac e în conformitate cu ideile mele: să folosesc fiecare minut al acestor ani, cît sînt tînără, ca să mă simt cît mai bine.

— Şi după aia?

— După aia nu-mi pasă.

— Ba da, o să-ţi pese.

— Poate că da – dar n-o să am ce face. Şi o să mă distrez şi atunci.

— Vei fi la fel, atunci. Într-un fel, noi am avut vremurile noastre bune, ne-am făcut de cap, iar acum am ajuns să plătim pentru asta.

Oricum, banii continuau să se scurgă. După două zile de veselie urmau două zile de posomorală – un ciclu invariabil, fără sfîrşit. Prăbuşirile bruşte, cînd se întîmplau, erau urmate de regulă de o tentativă de a lucra din partea lui Anthony, în timp ce Gloria, nervoasă şi plictisită, rămînea în pat sau îşi rodea gînditoare unghiile. După o zi sau două care treceau aşa îşi luau un angajament, iar apoi – o, ce mai conta? Această seară, această strălucire, scăparea de griji şi senzaţia că, dacă viaţa nu avea nici un sens, cel puţin era romantică! Vinul dădea un soi de eleganţă ratării lor.

Între timp procesul avansa încet, cu interminabile interogări ale martorilor şi instrumentări ale probelor. Procedurile preliminare ale stabilirii averii se terminaseră. Domnul Haight nu vedea nici un motiv pentru care procesul să nu înceapă înainte de venirea verii.

Bloeckman apăru în New York la sfîrşitul lui martie; stătuse aproape un an în Anglia, cu treburi legate de Films Par Excellence. Procesul rafinării generale era încă în curs – de fiecare dată avea haine ceva mai elegante şi o intonaţie mai cizelată, iar în manierele lui se putea sesiza mai multă încredere în faptul că cele mai bune lucruri din lume îi aparţin în baza unui drept natural şi inalienabil. Îi vizită în apartament, rămase doar o oră, în timpul căreia vorbi mai ales despre război, şi plecă spunîndu-le că revine. La a doua lui vizită Anthony nu era acasă, dar după-amiaza tîrziu, cînd acesta se întoarse, Gloria îl întîmpină preocupată şi entuziastă.

— Anthony, începu ea, tot nu eşti de acord să mă apuc de film?

Întreaga lui fiinţă se opunea ideii. Cum ea părea să se îndepărteze de el, chiar dacă numai ca ameninţare, prezenţa ei deveni din nou nu atît preţioasă, cît disperat de necesară.

— O, Gloria!

— Bloeckman a spus că mă introduce el – numai că, dacă vreau să am succes, trebuie s-o fac acum. Vor doar femei tinere. Gîndeşte-te la bani, Anthony!

— Pentru tine – da. Dar eu?

— Nu ştii că tot ce am eu e şi al tău?

— E o carieră atît de nenorocită, izbucni el, Anthony cel moral şi infinit de circumspect, şi o gaşcă atît de nenorocită. Iar eu m-am săturat pînă peste cap de tipul ăsta, Bloeckman, care vine aici să se amestece. Urăsc lumea teatrului.

— Nu e teatru! E cu totul altceva.

— Iar eu ce să fac? Să umblu după tine prin ţară? Să trăiesc din banii tăi?

— Atunci fă tu bani.

Discuţia se termină cu una dintre cele mai violente certuri pe care le avuseseră vreodată. După împăcarea de apoi şi inevitabila perioadă de inerţie emoţională, ea îşi dădu seama că el ruinase întregul proiect. Nici unul dintre ei nu pomeni vreodată posibilitatea ca Bloeckman să nu fie deloc dezinteresat, dar amîndoi ştiau că pe asta se bazau obiecţiile lui Anthony.

În aprilie a fost declarat război Germaniei. Wilson şi cabinetul său – un cabinet care, prin lipsa lui de distincţie, amintea straniu de cei doisprezece apostoli – dădură drumul cîinilor războiului, iar presa începu să zbiere isteric împotriva sinistrei morale, sinistrei filosofii şi sinistrei muzici produse de temperamentul teutonic. Cei care se credeau foarte deschişi la

minte făceau distincţia subtilă că guvernul german era cel care îi isteriza; ceilalţi erau stîrniţi să manifeste o indecenţă dezgustătoare. Orice cîntec care conţinea cuvîntul „mamă“ sau „kaizer“ avea asigurat un succes colosal. În sfîrşit toată lumea avea despre ce să vorbească – şi aproape tuturor le făcea mare plăcere, ca şi cum fuseseră distribuiţi într-o piesă de teatru sumbră şi romantică.

Anthony, Maury şi Dick trimiseră cererile lor de înscriere în taberele de pregătire a ofiţerilor, iar ultimii doi se simţeau ciudat de exaltaţi şi de puri; pălăvrăgeau între ei, ca băieţii de liceu, despre război ca despre singura scuză şi justificare a aristocratului şi invocau imposibila apariţie a unei caste a ofiţerilor create, se pare, doar din cei mai valoroşi absolvenţi a trei sau patru universităţi din Est. Gloria avea senzaţia că, în această lumină roşie intensă care străbătea întreaga naţiune, chiar şi Anthony prindea o nouă strălucire.

Sosind în New York din Panama, Regimentul 10 Infanterie fu escortat din salon în salon de cetăţeni patrioţi, spre marea lor uimire. Absolvenţii de West Point începeau să fie băgaţi în seamă, pentru prima oară după mulţi ani, iar impresia generală era că totul e glorios, dar nici pe jumătate atît de glorios cît urma să fie în curînd, că fiecare e un tip pe cinste şi fiecare rasă, o rasă foarte bună – întotdeauna cu excepţia germanilor –, că în fiecare pătură a societăţii ţapii ispăşitori şi proscrişii nu trebuiau decît să apară în uniformă ca să fie iertaţi, aclamaţi şi plînşi de rude, foşti prieteni şi oameni complet necunoscuţi.

Din nefericire, un doctor mărunt şi competent decise că era ceva în neregulă cu tensiunea lui Anthony. Conştiinţa nu îl lăsa să îi dea aprobarea pentru taberele de pregătire a ofiţerilor.

MANDOLINA SPARTĂ

A treia lor aniversare trecu nesărbătorită şi nebăgată în seamă. Vremea se încălzise, iar după topirea zăpezii veni vara fierbinte. În iulie trebuia stabilită validitatea testamentului; în urma contestaţiei fu stabilit un termen pentru proces. Totul se prelungi pînă în septembrie – era greu de alcătuit un juriu imparţial, date fiind sentimentele morale implicate. Spre dezamăgirea lui Anthony, verdictul dădu dreptate testatorului, astfel că domnul Haight înaintă apel împotriva lui Edward Shuttleworth.

În timp ce vara era pe sfîrşite, Anthony şi Gloria vorbeau despre ce vor face cînd vor primi banii şi despre locurile în care vor merge după război; ei urmau „să fie din nou de acord unul cu celălalt“, pentru că amîndoi îşi doreau ca dragostea, ţîşnind ca pasărea Phoenix din propria-i cenuşă, să renască pe căile ei misterioase şi de nepătruns.

A fost recrutat la începutul toamnei, fără ca doctorul examinator să pomenească ceva despre tensiunea scăzută. Sună foarte trist şi lipsit de sens cînd Anthony îi spuse Gloriei că îşi dorea, mai mult decît orice, să fie ucis. Dar, ca de obicei, le părea rău unul pentru celălalt în alte momente şi din alte motive decît cele care ar fi trebuit…

Deciseră ca, deocamdată, ea să nu îl însoţească în tabăra din sud în care contingentul său era încartiruit. Ea urma să rămînă în New York „ca să folosească apartamentul“, să economisească bani şi să urmărească evoluţia procesului, aflat acum la Curtea de Apel şi, după cum le spusese domnul Haight, rămas mult în urmă.

Aproape ultima lor conversaţie a fost o ceartă fără sens despre împărţirea cea mai bună a venitului lor – pe loc, fiecare dintre ei ar fi vrut să i-l dea pe tot celuilalt. Tipic pentru dezordinea şi confuzia vieţilor lor, în noaptea de octombrie în care Anthony se prezentă la gara Grand Central

pentru deplasarea spre tabără, ea ajunse exact la timp ca să îi mai prindă privirea pe deasupra capetelor agitate ale mulţimii adunate acolo. În lumina slabă de pe peronul acoperit, privirile lor străpungeau o zonă de isterie, mînjită de suspine ascuţite şi de mirosul femeilor sărace. Probabil că amîndoi s-au gîndit la ce îşi făcuseră unul altuia şi fiecare probabil că s-a învinovăţit pentru a fi trasat acel labirint sumbru prin care avansau obscur şi tragic. La sfîrşit, erau prea departe pentru ca fiecare să vadă lacrimile celuilalt.

1. Vechi cîntec pe versuri de Walter Scott.

2. Tabloid newyorkez.

3. *The four hundred* – termen desemnînd elita socială supremă a New Yorkului, încetăţenit la sfîrşitul secolului al XIX-lea.

CARTEA A TREIA

CAPITOLUL I

O CHESTIUNE DE CIVILIZAŢIE

Parcă la o comandă repezită, Anthony îşi găsi drumul în interiorul trenului. Se gîndea că, pentru prima oară în mai bine de trei ani, urma să rămînă departe de Gloria mai mult de o noapte. Îşi părăsea iubita lui frumoasă şi curată.

Ajunseseră, se gîndi el, la cel mai practic aranjament financiar: ea urma să aibă 375 de dolari pe lună – nu foarte mult, ţinînd cont că mai mult de jumătate mergeau pe chirie – iar el lua 50 pentru a-şi suplimenta solda. Nu vedea la ce i-ar trebui mai mult: mîncarea, hainele şi locuinţa erau asigurate şi nu existau obligaţii sociale pentru un soldat.

Vagonul era aglomerat, deja sufocat de multele respiraţii. Era unul din cele cunoscute ca „vagoane-turist“, un fel de Pullman ieftin, cu podeaua goală şi scaune din răchită care trebuiau curăţate. Totuşi, Anthony era bucuros. Se aşteptase cumva să facă drumul spre sud într-un vagon de marfă, cu opt cai la un capăt şi patruzeci de bărbaţi la celălalt. Auzise atît de des povestea cu *„hommes 40, chevaux 8“*[1], încît aceasta ajunsese o ameninţare confuză.

Avansă clătinîndu-se pe culoar, cu sacul de armată atîrnat de umăr, fără să vadă nici un loc liber, dar după o vreme ochii îi căzură pe un spaţiu îngust ocupat de picioarele unui sicilian negricios care stătea sfidător în colţul său, cu pălăria trasă pe ochi. Cînd Anthony se opri lîngă el, acesta îl privi furios, cu intenţia evidentă de a-l intimida; probabil că adoptase

această atitudine pentru a se apăra în faţa acestei întregi ecuaţii gigantice. Cînd Anthony întrebă tăios: „E ocupat?“, îşi trase foarte încet picioarele, ca şi cum ar fi fost un pachet fragil, şi le puse cu grijă pe podea. Ochii lui rămaseră aţintiţi asupra lui Anthony, care între timp se aşezase şi îşi descheia uniforma pe care o primise cu o zi înainte la Camp Upton. Îl rodea la subsuoară.

Înainte ca Anthony să-i poată inspecta pe ceilalţi ocupanţi ai compartimentului, un sublocotenent tînăr intră brusc în vagon şi trecu rapid de-a lungul coridorului, anunţînd cu o voce înspăimîntător de tăioasă:

— În acest vagon nu se fumează! Nu se fumează! Nu fumaţi în acest vagon, soldaţi!

În timp ce ieşea prin capătul celălalt, o duzină de proteste se auziră din toate părţile.

— O, la dracu’!

— Iisuse!

— Să nu *fumăm*?

— Hei, vino-napoi, omule!

— Care e treaba?

Două sau trei ţigări zburară pe geamul deschis. Altele au fost păstrate, dar mai ferit. Cîteva remarci se auziră din diverse colţuri, pe ton de bravadă, ironie sau haz de necaz, după care se topiră în liniştea apatică şi omniprezentă.

Al patrulea ocupant al compartimentului începu brusc să vorbească:

— Adio, libertate, spuse el posomorît. Adio orice, în afară de a fi cîinele ofiţerilor.

Anthony privi spre el. Era un irlandez înalt, cu o expresie a feţei croită din indiferenţă şi dispreţ suprem. Ochii lui se opriră asupra lui Anthony, ca şi cum ar fi aşteptat un răspuns, iar apoi asupra celorlalţi. Neprimind decît o

privire sfidătoare din partea italianului, mormăi şi scuipă zgomotos pe podea, în chip de revenire demnă la atitudinea sa taciturnă.

Cîteva minute mai tîrziu uşa se deschise din nou şi sublocotenentul intră în felul său obişnuit, ca o boare, de data asta cu altă ştire:

— În regulă, soldaţi, puteţi fuma dacă vreţi! Greşeala mea, soldaţi! E în ordine, fumaţi dacă vreţi – greşeala mea!

De data asta Anthony apucă să-l vadă ca lumea. Era tînăr, zvelt, deja ofilit; era ca propria lui mustaţă; era ca un pai gigantic, strălucitor. Avea bărbia scurtă, compensată de o încruntare grandilocventă şi neconvingătoare, o încruntare pe care Anthony avea să o asocieze cu faţa multor ofiţeri tineri în anul care urma.

În clipa următoare toţi se apucară de fumat, fie că simţiseră sau nu nevoia s-o facă. Ţigara lui Anthony contribui şi ea la ceaţa care părea să se legene într-o parte şi-n alta, la fiecare mişcare a trenului. Conversaţia care se oprise între cele două vizite impetuoase ale tînărului ofiţer prinse din nou viaţă; cei care stăteau faţă în faţă îşi schimbau locurile de răchită pentru a le compara confortul; două jocuri de cărţi începute într-o doară atraseră în curînd privitori aşezaţi pe cotierele scaunelor. Peste cîteva minute, Anthony deveni conştient de un sunet persistent şi supărător; sicilianul mic şi sfidător dormea zgomotos. Era epuizant să contempli această protoplasmă animată, pe care doar cu îngăduinţă puteai s-o consideri raţională, închisă într-un vagon de o civilizaţie imposibil de înţeles şi dusă undeva să facă ceva neclar, fără scop, semnificaţie sau consecinţe. Anthony oftă, deschise un ziar pe care nu-şi amintea să-l fi cumpărat şi începu să citească în lumina slabă, galbenă.

Ceasul bătu înăbuşit ora unsprezece; orele se împiedicau şi rămîneau în urmă. În mod uimitor, trenul se oprea din cînd în cînd în cîmpia întunecată, permiţîndu-şi mici mişcări înşelătoare înapoi sau înainte şi şuierînd imnuri

aspre în aerul nopţii reci de octombrie. După ce parcurse tot ziarul, articole, caricaturi şi poezii de război, ochii lui Anthony căzură pe o ştire cu supratitlul „Shakespeareville, Kansas“. Aparent, Camera de Comerţ din Shakespeareville organizase de curînd o dezbatere entuziastă despre cum ar trebui să li se spună soldaţilor americani – „*Sammies*“ sau „luptători creştini“. Ideea îl crispă. Aruncă ziarul din mînă, căscă şi îşi lăsă mintea să cutreiere. Se întreba de ce întîrziase Gloria. Părea deja atît de demult – un spasm de singurătate îl cuprinse. Încercă să-şi imagineze din ce unghi va privi ea noua lui poziţie, ce loc va continua el să ocupe în gîndurile ei. Asta îl deprimă şi mai tare – deschise ziarul şi începu să citească iar.

Membrii Camerei de Comerţ din Shakespeareville aleseseră „flăcăii libertăţii“.

Două nopţi şi două zile se tîrîră spre sud, cu opriri misterioase în zone aparent aride şi treceri în viteză prin oraşe mari, cu un aer pretenţios de grabă. Capriciile acestui tren prevesteau, pentru Anthony, capriciile administraţiei armatei.

De-a lungul ţinuturilor aride au fost serviţi, din vagonul de bagaje, cu fasole şi costiţă pe care la început nu putu să le mănînce – în loc de cină mîncă nişte ciocolată cu lapte, distribuită de popota satului. Dar în a doua zi produsele vagonului de bagaje începură să pară surprinzător de apetisante. În a treia dimineaţă s-a răspîndit zvonul că într-o oră urmau să ajungă la destinaţia lor, Camp Hooker.

Devenise insuportabil de cald în vagon, astfel că toţi bărbaţii erau în mînecă scurtă. Soarele intra prin ferestre, un soare vechi şi obosit, galben ca pergamentul şi deformat de mişcarea trenului. Încerca să intre înăuntru sub formă de pătrate triumfătoare, dar reuşea să arunce doar pete răsucite – era, însă, înspăimîntător de constant; în asemenea măsură încît pe Anthony îl tulbura faptul că nu e centrul joagărelor, copacilor şi stîlpilor de telegraf

care se învîrteau în jurul lui atît de rapid. Afară, soarele îşi cînta tremoloul său greoi deasupra drumurilor oliv şi a cîmpurilor de bumbac necultivate, în spatele cărora şerpuia un petic de pădure spart de stînci cenuşii. Prim-planul era punctat ici şi colo de cocioabe mizerabile, cîrpăcite, printre care mai apărea, din cînd în cînd, cîte un specimen de ţăran apatic din Carolina de Sud sau un negru plimbăreţ, cu ochi uimiţi şi posomorîţi.

Apoi pădurile au dispărut, iar ei intrară într-un spaţiu larg, ca o crustă a unui tort gigantic, decorat cu un număr infinit de corturi aranjate în forme geometrice pe suprafaţa lui. Trenul se opri ezitant; soarele, stîlpii şi copacii dispărură, iar universul lui, legănîndu-se încet, reveni la normal, cu Anthony Patch în centrul său. În timp ce oamenii transpiraţi şi obosiţi se înghesuiau să coboare, simţi acel miros de neuitat care impregnează orice tabără permanentă – mirosul de gunoi.

Camp Hooker era o creaţie uluitoare şi spectaculoasă, sugerînd un „Oraş minier de la 1870 – Săptămîna a doua“. Era o alcătuire de colibe din lemn şi corturi alb-gri, legate de o reţea de drumuri, cu terenuri de instrucţie cu zgură mărginite de copaci. Din loc în loc se vedeau case Y.M.C.A., ca nişte oaze nepromiţătoare, cu mirosul lor leşios de haine ude şi cu cabinele telefonice închise – iar vizavi de fiecare dintre ele era obişnuita popotă, trepidînd de viaţă şi supervizată indolent de un ofiţer care, cu ajutorul unei motociclete, reuşea de regulă să-şi transforme sarcina într-o sinecură plăcută.

De-a lungul drumului prăfos goneau soldaţii de la intendenţă, şi ei pe motociclete. Generalii treceau în maşinile lor oficiale, oprindu-se din cînd în cînd ca să atragă atenţia asupra unui detaliu uitat, să se încrunte la căpitanii care defilau în faţa companiilor lor, să stabilească ritmul pompos al acelui joc măreţ al datului în spectacol care se desfăşura pe tot cuprinsul taberei.

Prima săptămînă după sosirea lui Anthony a fost umplută de o serie interminabilă de vaccinuri şi examinări fizice şi de instrucţia preliminară. Sfîrşitul zilei îl lăsa exasperant de obosit. Un sergent de intendenţă simpatic şi neglijent îi dădu bocanci de altă mărime, astfel că picioarele lui erau atît de umflate, încît ultimele ore ale după-amiezii erau un chin. Pentru prima oară în viaţa lui se putea arunca pe salteaua sa, între prînz şi apelul la instrucţia de după-amiază, părînd că se cufunda cu fiecare clipă mai mult într-un pat fără fund, adormind imediat în timp ce zgomotele şi rîsetele din jur se transformau într-un zumzet plăcut de sunete de vară. Dimineaţa se trezea ţeapăn şi durîndu-l toate, gol pe dinăuntru ca o fantomă, grăbindu-se să se întîlnească cu celelalte siluete fantomatice care se îngrămădeau pe aleea cenuşie a companiei, în timp ce o trompetă răguşită ţipa ascuţit spre cerul întunecat.

Era într-o companie de infanterie embrion, de vreo sută de oameni. După micul dejun invariabil alcătuit din costiţă grasă, pîine prăjită rece şi cereale, toţi cei o sută se grăbeau spre latrină, care, oricît de bine supravegheată, părea întotdeauna insuportabilă, ca şi băile din hotelurile ieftine. Apoi pe cîmp, încolonaţi strîmb – bărbatul jalnic din stînga lui Anthony îi zădărnicea grotesc eforturile lui apatice de a ţine cadenţa, iar sergenţii fie se dădeau agresiv în spectacol pentru a-i impresiona pe ofiţeri şi recruţi, fie se furişau tăcuţi pe lîngă pluton, evitînd efortul şi privirile inoportune.

Cînd ajungeau pe terenul de instrucţie activitatea începea imediat; îşi dădeau cămăşile jos pentru gimnastică. Asta era singura parte a zilei care îi plăcea lui Anthony. Locotenentul Kretching, cel care conducea exerciţiile, era zvelt şi musculos, iar Anthony îi urma mişcările îndeaproape, cu sentimentul că face un lucru bun pentru el însuşi. Ceilalţi ofiţeri şi sergenţi se plimbau printre soldaţi ca nişte şcolari răutăcioşi, strîngîndu-se ici şi colo

în jurul cîte unui nefericit care nu-şi putea controla mişcările, dîndu-i comenzi şi instrucţiuni confuze. Cînd descopereau un specimen deosebit de pirpiriu şi jalnic, rămîneau lîngă el întreaga jumătate de oră, făcînd glume şi rînjind unul la celălalt.

Un ofiţer scund pe nume Hopkins, care fusese sergent în armata regulată, era deosebit de enervant. Lua războiul ca pe un cadou al răzbunării pe care i-l făcuseră zeii, iar tema constantă a tiradelor lui era aceea că bobocii nu dau suficientă atenţie întregii gravităţi şi responsabilităţi a „misiunii“. Credea despre el că se înălţase la strălucirea lui actuală datorită unei combinaţii de viziune şi neînfricată eficienţă. Imita capriciile tiranice ale tuturor ofiţerilor sub a căror comandă fusese de-a lungul timpului. Fruntea îi era veşnic încruntată – înainte de a-i da unui soldat permisie să iasă în oraş cîntărea îndelung efectele lipsei lui asupra companiei, armatei şi profesiunii militare din lumea întreagă.

Blondul, plictisitorul şi flegmaticul locotenent Kretching îi explică îndelung lui Anthony mişcările de drepţi, la stînga, la dreapta şi pe loc repaus. Principalul lui defect era că uita repede. Adesea îi uita cîte cinci minute în poziţie de drepţi pe soldaţii încordaţi şi cuprinşi de durere, în timp ce el stătea în faţa lor explicîndu-le o nouă mişcare; drept rezultat, doar cei din mijloc ştiau despre ce e vorba, cei de pe flancuri fiind prea preocupaţi de necesitatea de a se holba drept în faţă.

Instrucţia continua pînă la prînz. Consta în repetarea unei succesiuni infinite de mici detalii, ceea ce pe Anthony îl irita, deşi înţelegea că asta decurgea firesc din logica războiului. Faptul că aceeaşi tensiune arterială deficitară care ar fi fost nepotrivită pentru un ofiţer nu impieta cu nimic asupra sarcinilor unui soldat era o nedreptate absurdă. Uneori, după ce asculta o tiradă înverşunată pe un subiect plictisitor şi, cel puţin de la distanţă, aparent absurd, precum „politeţea militară“, ajungea la concluzia

că scopul obscur al războiului era ca ofiţerii armatei regulate – oameni cu mentalitate şi aspiraţii de şcolari – să poată să-şi facă de cap într-un măcel adevărat. Era sacrificat, în mod grotesc, frustrării de douăzeci de ani a unui Hopkins!

Dintre cei trei colegi de cort ai săi – un bărbat din Tennessee căruia religia îi interzicea să facă armata, un polonez înalt şi fricos şi celtul dispreţuitor lîngă care stătuse în tren –, primii doi îşi petreceau serile scriind eterne scrisori către casă, în timp ce irlandezul stătea în uşa cortului fluierînd la nesfîrşit pentru sine însuşi vreo cinci melodii şi triluri de păsări. Mai mult ca să scape de ei o oră, decît în speranţa de a se distra, Anthony ieşi în oraş, după ce carantina fu ridicată la sfîrşitul săptămînii. Prinse unul din numeroasele autobuze care treceau pe lîngă tabără în fiecare seară şi în jumătate de oră stătea în faţă la Stonewell Hotel, pe strada fierbinte şi somnoroasă din centru.

În lumina apusului oraşul era neaşteptat de atrăgător. Trotuarele erau pline de fete îmbrăcate în culori vii şi machiate prea strident, care pălăvrăgeau volubil cu vocile lor joase şi leneşe, de zeci de taximetrişti care îi asaltau pe ofiţeri cu „unde vreţi ’mneavoastră, domnu’ locotenent“ şi de o procesiune intermitentă de negri zdrenţăroşi, împleticiţi şi servili. Hoinărind prin apusul călduros, Anthony simţi pentru prima oară după mult timp respiraţia lentă, erotică a Sudului, prezentă în aerul fierbinte şi catifelat, în amorţeala care cuprindea mintea şi timpul.

Mersese cam un cvartal cînd îl opri brusc o comandă aspră de lîngă el.

— N-ai învăţat să saluţi ofiţerii?

Se uită năuc la bărbatul care i se adresase, un căpitan solid şi brunet care îl privea ameninţător, cu ochii săi căprui, bulbucaţi.

— *Drepţi!*

Cuvintele pur şi simplu tunară. Cîţiva trecători se opriră să privească. O fată cu ochi mari, într-o rochie lila, chicoti către prietena ei.

Anthony luă poziţia de drepţi.

— Ce regiment şi companie?

Anthony îi spuse.

— De acum, cînd treci pe lîngă un ofiţer pe stradă iei poziţia de drepţi şi saluţi!

— Foarte bine!

— Spune: „Am înţeles, domnule!“.

— Am înţeles, domnule!

Ofiţerul solid mormăi, se întoarse brusc şi plecă mai departe. După o clipă porni şi Anthony; oraşul nu mai era indolent şi exotic, iar apusul îşi pierduse brusc farmecul. Ochii lui se întoarseră grăbiţi în interior, asupra umilinţei poziţiei sale. Îl ura pe acel ofiţer, pe toţi ofiţerii – viaţa era de neîndurat.

După ce mai merse puţin îşi dădu seama că fata în rochie lila care rîsese de umilinţa lui mergea cu vreo zece paşi în faţa lui. Se întoarse şi privi spre Anthony de mai multe ori, cu ochii ei mari, care păreau de aceeaşi culoare ca şi rochia, rîzînd vesel.

La colţ, ea şi prietena ei încetiniră vizibil – Anthony trebui să aleagă între a le aborda şi a trece pe lîngă ele nepăsător. Trecu, ezită, apoi încetini. Într-o clipă perechea era din nou lîngă el, de data asta prăpădindu-se de rîs – nu acea veselie stridentă la care s-ar fi aşteptat în Nord din partea actriţelor acestei comedii familiare, ci un rîs plin, catifelat, precum cel provocat de o glumă subtilă în care el ar fi intervenit inoportun.

— Bună seara, spuse el.

Ochii ei erau catifelaţi ca penumbra. Erau oare violeţi sau în albastrul lor închis se amestecau nuanţele gri ale apusului?

— Ce seară plăcută, se aventură Anthony.

— Într-adevăr, spuse cealaltă fată.

— Nu a fost o seară prea plăcută pentru tine, spuse fata în lila.

Vocea ei părea să fie o parte a nopţii în aceeaşi măsură ca şi briza leneşă ce mişca borul larg al pălăriei ei.

— Trebuia să se dea şi el în spectacol, spuse Anthony rîzînd dispreţuitor.

— Cre’ că da.

Dădură colţul şi continuară să meargă alene pe o străduţă laterală, ca şi cum ar fi fost legaţi de un cablu care şerpuia în faţa lor. În oraşul acesta părea firesc să te plimbi aşa, să nu fii legat de nimic, să nu te gîndeşti la nimic… Străduţa laterală era întunecată – o imersiune bruscă într-o zonă de garduri de trandafiri sălbatici şi case mici şi tăcute plasate departe de stradă.

— Încotro mergeţi? întrebă el politicos.

— Doar mergem.

Răspunsul era în acelaşi timp o scuză, o întrebare, o explicaţie.

— Pot să merg şi eu cu voi?

— Cre’ că da.

Era un avantaj că accentul ei era diferit. Anthony n-ar fi putut să-şi dea seama care e statutul social al unei fete din Sud din felul în care vorbea – în Nord o fată dintr-o clasă inferioară ar fi vorbit aspru, neplăcut –, decît cu ajutorul ochelarilor roz ai vrajei.

Se lăsase întunericul. Vorbind puţin – Anthony punînd întrebări neglijente, iar fetele răspunzînd scurt şi superficial – trecură de un alt colţ, apoi de încă unul. Se opriră sub un felinar.

— Aici stau eu, explică cealaltă fată.

— Eu stau puţin mai încolo, spuse fata în lila.

— Pot să te conduc acasă?

— Pînă la colţ, dacă vrei.

Cealaltă fată făcu cîţiva paşi în spate. Anthony îşi scoase boneta.

— Ar trebui să saluţi, spuse fata în lila rîzînd. Toţi soldaţii salută.

— O să mă obişnuiesc, răspunse el serios.

Cealaltă fată spuse „Ei bine“, ezită şi adăugă „sună-mă mîine, Dot“, după care ieşi din cercul galben al felinarului. În tăcere, Anthony şi fata în lila mai merseră trei străduţe, pînă la casa mică şi şubredă în care locuia ea. În faţa uşii de lemn, ea ezită.

— Ei bine – mulţumesc.

— Trebuie să fii acasă atît de repede?

— Aşa ar trebui.

— N-ai mai putea sa te plimbi puţin?

Ea îl privi calmă.

— Nici măcar nu te cunosc.

Anthony rîse.

— Nu e prea tîrziu.

— Cred că ar trebui să intru în casă.

— Mă gîndeam că poate mergem să vedem un film.

— Mi-ar plăcea.

— După care te-aş conduce acasă. Mi-ar ajunge timpul la fix. Trebuie să fiu în tabără înainte de unsprezece.

Era atît de întuneric încît acum el de-abia o mai vedea. Ea era o rochie legănată infinitezimal de vînt, doi ochi limpezi, nepăsători…

— De ce nu vii… Dot? Nu-ţi plac filmele? Vino.

Ea scutură din cap.

— N-ar trebui.

Lui îi plăcu de ea, dîndu-şi seama că ezită doar ca să-l facă să insiste. Se apropie şi o luă de mînă.

— Dacă ne întoarcem înainte de zece, poţi? Doar mergem la film?

— Păi… cre’ că da…

Se întoarseră spre centru ţinîndu-se de mînă, pe o străduţă întunecată pe care un băiat negru care vindea ziare anunţa o ediţie specială în cadenţa obişnuită a vînzătorilor de acolo, o cadenţă la fel de melodioasă ca un cîntec.

DOT

Relaţia lui Anthony cu Dorothy Raycroft era rezultatul inevitabil al neglijenţei lui crescînde faţă de sine însuşi. Nu se ducea la ea dorindu-şi să posede ceea ce era de dorit, nici nu se îndrăgostise de un temperament mai vital, mai puternic decît al lui, cum făcuse cu Gloria în urmă cu patru ani. Intră în această poveste pur şi simplu din cauza incapacităţii sale de a lua hotărîri clare. Nu era în stare să spună „Nu!“ nici bărbaţilor, nici femeilor; cămătarii şi femeile ispititoare îl găseau la fel de indecis şi de maleabil. De fapt, rareori lua decizii, iar atunci erau nişte hotărîri semiisterice produse de frica faţă de o groaznică şi ireparabilă trezire.

Slăbiciunea anume căreia îi cedă cu această ocazie era nevoia lui de stimulare din afară. Simţea că, pentru prima oară în patru ani, se poate exprima şi autointerpreta din nou. Fata îi promitea linişte; orele pe care le petrecea în compania ei în fiecare seară atenuau zbuciumul morbid şi întotdeauna zadarnic al imaginaţiei sale. Devenise cu adevărat un laş – sclav absolut al sutelor de gînduri dezlînate şi bîntuitoare care fuseseră eliberate de prăbuşirea devoţiunii autentice faţă de Gloria, singurul temnicer de pînă atunci al superficialităţii lui.

În acea primă seară o sărută pe Dorothy în faţa casei şi îi promise că se vor întîlni sîmbăta următoare. Apoi se întoarse în tabără şi, la lumina difuză

din cort, îi scrise Gloriei o lungă scrisoare, pasionată şi de un sentimentalism întunecat, plină de amintirile parfumului florilor şi de o tandreţe reală şi excesivă – redevenise conştient, pentru un moment, de aceste lucruri dintr-un sărut oferit şi primit sub lumina bogată şi caldă a lunii, cu doar o oră înainte.

Sîmbătă o găsi pe Dot aşteptîndu-l în faţa intrării de la cinematograful Bijou. Era îmbrăcată ca şi miercurea trecută, în rochia ei lila din cel mai fin organdi, dar evident spălată şi apretată de atunci, pentru că era proaspătă şi neşifonată. Lumina zilei îi confirmă impresia că ea era frumoasă, într-un mod parţial şi imperfect. Era curată, avea trăsături fine şi neregulate, dar elocvente şi potrivite unele cu altele. Era o mică floare întunecată şi fragilă, însă el avu impresia că detectează în ea o anumită rezervă spirituală, o putere extrasă din modul pasiv în care accepta lucrurile. Aici se înşela.

Dorothy Raycroft avea nouăsprezece ani. Tatăl ei avusese un magazin mic şi nu foarte prosper, iar ea absolvise liceul în ultimul sfert din clasa ei, cu două zile înainte ca el să moară. La liceu avusese o reputaţie mai degrabă neplăcută. În realitate, comportamentul ei la picnicul clasei de la care porniseră zvonurile fusese doar indiscret – tehnic, îşi păstrase puritatea încă un an după aceea. Băiatul era vînzător într-un magazin de pe Jackson Street şi în ziua imediat următoare incidentului plecă pe neaşteptate spre New York. Avea de mai mult timp intenţia să plece, dar amînase în scopul consumării aventurii sale amoroase.

După o vreme ea îi spuse despre aventură unei prietene şi, în timp ce o privea pe aceasta cum se îndepărtează pe strada somnoroasă, sub soarele prăfos, o intuiţie fulgerătoare o făcu să-şi dea seama că povestea ei tocmai ieşea în lume. Totuşi, după ce îi spuse se simţi mult mai bine, chiar dacă puţin supărată, şi se apropie cît putea ea de mult de o purtare principială,

luînd-o în cealaltă direcţie şi întîlnindu-se cu alt bărbat, cu intenţia onestă de a-şi satisface dorinţa din nou. În general, lui Dot lucrurile i se întîmplau pur şi simplu. Nu era slabă, pentru că nu era nimic în ea care să-i spună că e slabă. Nu era puternică, pentru că nu ştiuse niciodată că unele dintre lucrurile pe care le făcuse erau curajoase. Nu sfida, nu se conforma şi nici nu făcea compromisuri.

Nu avea deloc simţul umorului, dar, în locul lui, avea o bună dispoziţie care o făcea să rîdă la timpul potrivit, atunci cînd era cu un bărbat. Nu avea intenţii clare – uneori îi părea rău că reputaţia ei anula orice şansă de a fi în siguranţă. Nu existase nici o descoperire spectaculoasă: pe mama ei o interesa doar ca Dot să ajungă la timp la bijuteria la care cîştiga 14 dolari pe săptămînă. Însă unii dintre băieţii pe care îi ştia din liceu acum întorceau capul cînd se plimbau cu „fete de treabă“, iar aceste incidente o răneau. Cînd se întîmpla aşa ceva se ducea acasă şi plîngea.

În afară de vînzătorul din Jackson Street mai fuseseră încă doi, dintre care primul era un ofiţer de marină care trecuse prin oraş în primele zile ale războiului. Rămăsese o noapte ca să prindă o legătură şi se rezema nepăsător de una din coloanele de la Stonewall Hotel cînd ea trecuse pe acolo. Rămase în oraş patru zile. Ea crezu că îl iubeşte – risipi pe el prima ei pasiune isterică, de care ar fi trebuit să aibă parte vînzătorul cel laş. Uniforma ofiţerului de marină – erau puţini pe vremea aceea – îşi făcuse efectul. Plecă murmurînd promisiuni vagi, dar, odată suit în tren, se bucură că nu îi spusese numele lui adevărat.

Depresia rezultată de aici o aruncă în braţele lui Cyrus Fielding, fiul unui fabricant de haine local, care o strigase din maşina lui sport într-o zi, în timp ce ea trecea pe trotuar. Ea ştia cum îl cheamă. Dacă ar fi fost născută într-o pătură socială superioară, şi el ar fi ştiut-o de mai mult timp. Dar ea coborîse acum puţin, astfel că pînă la urmă se întîlniră. După o lună el plecă

într-o tabără de instrucţie, puţin speriat de intimitate, puţin uşurat observînd că ea nu ţinuse foarte mult la el şi că nu era genul care să-ţi facă necazuri la nesfîrşit. Dot dădu o aură romantică acestor aventuri şi, ca o concesie faţă de vanitatea ei, concluzionă că războiul îi răpise aceşti bărbaţi. Îşi spunea că s-ar fi putut căsători cu ofiţerul de marină. Cu toate acestea, o îngrijora faptul că în mai puţin de opt luni existaseră trei bărbaţi în viaţa ei. Se gîndea, mai degrabă speriată decît uimită, că în curînd va fi ca acele „fete stricate“ de pe Jackson Street, la care ea şi prietenele ei se uitau fascinate cu trei ani în urmă, chicotind şi mestecînd gumă.

O vreme încercă să aibă mai multă grijă. Îi lăsa pe bărbaţi să „o agaţe“; îi lăsa să o sărute şi chiar le permitea să-şi ia alte libertăţi cu ea, dar nu adăugă pe nimeni trioului. După cîteva luni puterea hotărîrii ei – sau, mai degrabă, a expedientului temerilor ei – se pierdu. Zăcînd acolo în afara vieţii şi a timpului şi văzînd cum trec lunile de vară, deveni agitată. Soldaţii pe care îi întîlnea erau fie evident sub ea, fie, mai puţin evident, deasupra ei – în care caz voiau doar s-o folosească; erau yankei, aspri şi nedelicaţi; se înghesuiau, în mulţimi nesfîrşite… Apoi îl întîlni pe Anthony.

În acea primă seară el fusese doar o faţă plăcut de nefericită, o voce, mijlocul de a face să treacă o oră, dar cînd ea veni la întîlnirea de sîmbătă se uită la el altfel. Îi plăcea. Fără să-şi dea seama, ea îşi vedea propriile tragedii oglindite pe faţa lui.

S-au dus din nou la film, au rătăcit din nou pe străzile umbrite şi parfumate, ţinîndu-se de mînă de data asta şi vorbind puţin, cu voci şoptite. Intrară pe poartă şi ajunseră pe mica verandă…

— Pot sta puţin, nu-i aşa?

— Şşş! Nu trebuie să ne audă. Mama citeşte povestirile umoristice.

Într-adevăr, se auzi foşnetul uşor al unei pagini de ziar întoarse. Fantele jaluzelelor trasau bare orizontale de lumină care cădeau în paralele înguste

pe rochia lui Dorothy. Strada era liniştită, cu excepţia unui grup de pe treptele unei case de vizavi, care, din timp în timp, relua cu voce tare un cîntec glumeţ.

„…Cînd te vei treeezi
Vei aveaaa
Toate căsuţele din lume…“

Apoi, ca şi cum ar fi aşteptat pe un acoperiş din apropiere sosirea lor, luna apăru brusc prin frunziş, dînd feţei lui Dorothy culoarea trandafirilor albi.

Pe Anthony îl fulgeră o amintire, atît de vie încît în faţa ochilor lui închişi se formă o imagine la fel de clară de parcă ar fi fost proiectată pe un ecran – o noapte primăvăratică dintr-o iarnă pe jumătate uitată din urmă cu cinci ani, o altă faţă strălucitoare, ca o floare, oglindind lumini la fel de schimbătoare ca stelele…

Ah, *la belle dame sans merci*[2] care trăia în inima lui, care i se arătase în splendoarea ei pasageră prin nişte ochi negri la Ritz-Carlton, printr-o privire umbrită aruncată dintr-o trăsură gonind prin Bois de Boulogne! Dar acele nopţi erau doar părţi ale unui cîntec, o glorie apusă – aici erau doar adierile uşoare, iluziile, prezentul etern cu promisiunea lui de iubire.

— O, şopti ea, mă iubeşti? Mă iubeşti?

Vraja se rupse – fragmentele de stele căzătoare deveniră doar lumină, cîntecul de pe stradă deveni monoton, ca un scîncet al lăcustelor din iarbă. Aproape oftînd, el sărută gura ei lacomă, în timp ce braţele ei se înălţau spre umerii lui.

RĂZBOINICUL

Pe măsură ce săptămînile se ofileau şi erau luate de vînt, raza expediţiilor lui Anthony crescu pînă cînd ajunse să înţeleagă tabăra şi zona din jurul ei. Pentru prima oară în viaţa lui era în contact permanent cu chelnerii cărora le dăduse bacşişuri, cu şoferii care îl salutaseră respectuos, cu tîmplarii, instalatorii, frizerii şi fermierii care pînă atunci fuseseră remarcabil de izolaţi în servitutea genuflexiunilor lor profesionale. În timpul primelor sale două luni în tabără nu purtă cu nimeni o conversaţie mai lungă de zece minute.

În acte, ocupaţia lui figura ca „student"; în chestionarul iniţial el completase, prematur, „autor"; dar cînd oamenii din compania lui îl întrebau ce face de regulă, spunea că e funcţionar la bancă – dacă ar fi spus adevărul, că nu face nimic, ar fi devenit suspicioşi, ca faţă de un membru al clasei răsfăţate.

Sergentul plutonului său, Pop Donnelly, era un „bătrîn soldat" neîngrijit, uzat de băutură. În trecut făcuse nenumărate săptămîni de gardă, însă de curînd, mulţumită lipsei acute de instructori, fusese avansat la măreaţa lui funcţie din prezent. Faţa lui era plină de gropi de obuz – semăna izbitor cu acele fotografii aeriene de genul „cîmpul de bătălie din Blank". O dată pe săptămînă se îmbăta în oraş cu lichior alb, se întorcea liniştit în tabără şi se prăbuşea în patul său, alăturîndu-se companiei la deşteptare cu o faţă care arăta mai mult ca oricînd ca o mască albă a morţii.

Nutrea uimitoarea iluzie că „trăgea în piept" statul – petrecuse optsprezece ani în serviciul acestuia cu un salariu insignifiant, urmînd să se pensioneze în curînd (aici de obicei făcea cu ochiul) şi să primească impresionanta sumă de 55 de dolari pe lună. Asta i se părea o farsă extraordinară pe care le-o juca tuturor celor care îl dispreţuiseră şi îl terorizaseră, încă de cînd era un băiat de nouăsprezece ani din Georgia.

În prezent nu erau decît doi locotenenţi – Hopkins şi simpaticul Kretching. Acesta din urmă era considerat un tip de treabă şi un bun lider, pînă cînd, un an mai tîrziu, dispăru lăsînd o gaură de 1 100 de dolari şi dovedindu-se, ca mulţi alţi lideri, foarte dificil de urmat.

Mai era şi căpitanul Dunning, dumnezeul acestui microcosmos mic, dar autosuficient. Era un fost ofiţer în rezervă, nervos, energic şi entuziast. Această ultimă calitate lua, de fapt, adesea formă materială, apărînd ca o spumă uşoară în colţurile gurii sale. Ca majoritatea conducătorilor, îşi privea îndatoririle dintr-un unghi foarte îngust, iar ochilor săi plini de speranţă comanda lui li se părea a fi exact ceea ce merita o unitate atît de extraordinară, aflată într-un război atît de extraordinar. Cu toate neliniştile şi grijile sale, se simţea minunat.

Baptiste, micul sicilian din tren, se puse rău cu el din a doua săptămînă de instrucţie. Căpitanul le ordonase de mai multe ori oamenilor să fie proaspăt raşi în fiecare dimineaţă. Într-una din zile însă interveni o alarmantă încălcare a acestei reguli, cu siguranţă un caz de uneltire teutonică – în timpul nopţii, pe faţa a patru soldaţi crescuse păr. Faptul că trei dintre cei patru înţelegeau un minimum de engleză făcea cu atît mai necesară o demonstraţie practică, astfel încît căpitanul Dunning trimise, hotărît, un bărbier voluntar la dormitorul companiei după un brici. Astfel că, de dragul democraţiei, vreo 10 grame de păr fură rase pe uscat de pe obrajii a trei italieni şi un polonez.

În afara universului companiei apărea, din cînd în cînd, colonelul, un om greoi cu dinţii rînjiţi, care cutreiera cîmpul de instrucţie pe un cal negru, arătos. Era absolvent de West Point şi încerca să pară un gentleman. Avea o nevastă şleampătă şi o minte şleampătă, şi îşi petrecea mare parte din timp în oraş, profitînd de statutul social deosebit pe care ofiţerii îl aveau în ultimul timp. Ultimul dintre toţi era generalul, care străbătea tabăra precedat

de steagul său – o figură atît de austeră, atît de îndepărtată şi de magnifică încît era dificil de înţeles.

Decembrie. Nopţi cu vînt rece, de acum, şi dimineţi friguroase şi umede pe cîmpul de instrucţie. Pe măsură ce temperatura scădea, Anthony se trezea din ce în ce mai bucuros să fie în viaţă. Refăcut în mod straniu prin intermediul trupului său, îşi făcea puţine griji şi exista în prezent cu un soi de mulţumire animalică. Nu că Gloria sau viaţa pe care Gloria o reprezenta ar fi fost mai puţin prezente în gîndurile sale – pur şi simplu ea devenea, în fiecare zi, mai puţin reală, mai puţin vie. Timp de o săptămînă corespondaseră cu pasiune, aproape isteric, apoi, printr-o înţelegere tacită, încetaseră să-şi scrie mai des de două ori pe săptămînă, apoi o dată. Ea spunea că se plictiseşte; dacă brigada lui urma să rămînă acolo mai mult timp, venea şi ea să fie lîngă el. Domnul Haight avea posibilitatea să înainteze o moţiune mai consistentă decît ar fi crezut, dar se îndoia că procesul de apel ar fi început înainte de sfîrşitul primăverii. Muriel era în oraş, lucrînd pentru Crucea Roşie, şi ieşeau destul de des. Ce ar fi zis Anthony dacă *ea* s-ar fi dus la Crucea Roşie? Problema era că auzise că ar putea fi nevoită să spele negri cu alcool, după care nu se mai simţise la fel de patrioată. Oraşul era plin de soldaţi şi ea se întîlnise cu o grămadă de băieţi pe care nu-i mai văzuse de nu ştiu cîţi ani…

Anthony nu voia ca ea să vină în Sud. Îşi spunea că există multe motive pentru asta – el avea nevoie să fie departe de ea o vreme, şi ea de el. Gloria s-ar fi plictisit peste măsură în oraş şi ar fi reuşit să-l vadă pe Anthony doar cîteva ore pe zi. Dar în sufletul lui se temea că motivul era atracţia lui pentru Dot. De fapt, trăia cu groaza că Gloria ar fi putut afla, întîmplător sau intenţionat, despre relaţia pe care şi-o făcuse. După două săptămîni, încurcătura începuse să-i provoace clipe de nefericire cumplită din cauza

propriei lui trădări. Cu toate acestea, la sfîrşitul fiecărei zile era incapabil să reziste tentaţiei care îl scotea din cort şi îl împingea, irezistibil, spre telefonul de la Y.M.C.A.

— Dot.

— Da?

— Cred că pot veni în seara asta.

— Mă bucur atît de mult.

— Vrei să îmi admiri elocvenţa pentru cîteva ore înstelate?

— O, ce nebun eşti…

Pentru o clipă îl fulgeră o amintire de acum cinci ani – Geraldine. Apoi:

— Ajung pe la opt.

La şapte lua un autobuz spre oraş, unde sute de fete din Sud îşi aşteptau iubiţii pe verandele luminate de lună. Aştepta deja cu nerăbdare săruturile ei calde şi calmul uimit al privirilor pe care i le arunca – priviri mai apropiate de adulare decît oricare altele pe care le inspirase vreodată. El şi Gloria fuseseră egali, oferind fără să se gîndească la mulţumiri sau obligaţie. Pentru această fată pînă şi mîngîierile lui erau o favoare inestimabilă. Ea îi mărturisise, plîngînd încet, că el nu era primul bărbat din viaţa ei; mai fusese încă unul – el înţelese că aventura se terminase înainte să înceapă.

În ceea ce-o privea, ea spunea adevărul. Îi uitase pe vînzător, pe ofiţerul de marină şi pe fiul fabricantului de haine, îşi uitase emoţiile ei aprinse, care sînt destinate uitării. Ştia că într-o existenţă opacă şi obscură ca a ei cineva o furase – era ca şi cum se întîmplase în somn.

Anthony venea în oraş aproape în fiecare seară. Acum era prea frig ca să mai stea pe verandă, astfel că mama ei le cedă micul living cu duzinele lui de cromolitografii ieftine, înrămate, cu metrii lui de milieuri şi aerul greu al mai multor decenii petrecute în preajma bucătăriei. Făceau focul, apoi ea se dedica bucuroasă şi neobosită jocului dragostei. În fiecare seară

la zece îl conducea la uşă, cu părul negru în dezordine, cu faţa nemachiată palidă, încă mai palidă în albeaţa lunii. De obicei afară era o lumină strălucitoare, argintie; din cînd în cînd cădea cîte o ploaie caldă, aproape prea indolentă pentru a ajunge pe pămînt.

— Spune-mi că mă iubeşti, şoptea ea.

— Bineînţeles că te iubesc, fetiţă dulce.

— Sînt o fetiţă? spunea ea tînjind.

— O fetiţă mică.

Ea ştia vag despre Gloria. O îndurera să se gîndească la ea, astfel că şi-o imagina înţepată, mîndră şi rece. Hotărîse că Gloria trebuie să fie mai bătrînă decît Anthony şi că nu exista nici un fel de dragoste între ei. Uneori îşi îngăduia să viseze că după război Anthony va divorţa şi ei se vor căsători – dar lui nu îi spuse nimic despre asta, fără să-şi dea seama de ce. Avea, ca şi compania lui, impresia că el e un fel de funcţionar de bancă – îl considera sărac şi respectabil. Spunea:

— Dacă aş avea bani, iubitule, ţi i-aş da ţie pe toţi… Aş vrea să am vreo 50 000 de dolari.

— Cred că ar fi de ajuns, era de acord Anthony.

În scrisoarea ei din ziua aceea, Gloria spunea: „Presupun că dacă *am putea* să ne înţelegem pentru un milion, ar fi mai bine să-i spunem domnului Haight să facă înţelegerea. Dar parcă ar fi păcat…“.

— …am putea să ne luăm o maşină, exclamă Dot într-un ultim acces de entuziasm.

O OCAZIE IMPRESIONANTĂ

Căpitanul Dunning se mîndrea cu faptul că se pricepe la oameni. La jumătate de oră după ce întîlnea pe cineva obişnuia să-l plaseze în una dintr-

o serie de uimitoare categorii – om de ispravă, om bun, băiat deştept, gînditor, poet şi „bun de nimic“. Într-o zi de la începutul lui februarie dădu ordin ca Anthony să se prezinte în cortul ofiţerilor.

— Patch, spuse el sentenţios, te urmăresc de cîteva săptămîni.

Anthony stătea în poziţie de drepţi, fără să se mişte.

— Şi cred că ai calităţile necesare unui bun soldat.

Aşteptă ca primirea călduroasă pe care cuvintele lui ar fi trebuit s-o stîrnească să se răcească, apoi continuă:

— Ăsta nu e un joc de copii, spuse el mijindu-şi ochii.

Anthony îl aprobă cu un apatic „Nu, domnule“.

— E un joc pentru oameni mari – şi avem nevoie de lideri.

Apoi urmă climaxul, rapid, sigur şi electrizant:

— Patch, o să te fac caporal.

În acest punct Anthony trebuia să se fi clătinat puţin, copleşit. Urma să fie unul dintre cei 250 000 aleşi să li se acorde această încredere supremă. Avea să fie unul dintre cei care strigă expresia tehnică „După mine!“ altor şapte oameni speriaţi.

— Pari să fii un om cu ceva educaţie, spuse căpitanul Dunning.

— Da, domnule.

— Asta e bine, e bine. Educaţia e un lucru foarte bun, dar n-o lăsa să ţi se urce la cap. Ţine-o tot aşa şi o să ajungi un bun soldat.

Cu aceste cuvinte de despărţire răsunîndu-i în urechi, caporalul Patch făcu stînga-mprejur şi ieşi din cort.

Deşi conversaţia îl amuzase pe Anthony, îi induse ideea că viaţa ar fi mai distractivă ca sergent sau, dacă ar fi găsit un doctor mai puţin scrupulos, ca ofiţer. Nu îl atrăgea efortul, care contrazicea eleganţa lăudată a armatei. La inspecţii nu te îmbrăcai în aşa fel încît să arăţi bine, ci să nu arăţi rău.

Dar în timp ce iarna trecea – iarna scurtă şi fără zăpadă, cu nopţi umede şi zile reci şi ploioase – se minuna cît de repede îl prinsese sistemul. Era soldat – toţi cei care nu erau soldaţi erau civili. Lumea era împărţită, în primul rînd, în aceste două categorii.

Îşi dădu seama că toate categoriile speciale, cum era armata, îi împărţeau pe oameni în două – ai lor şi ceilalţi. Pentru cleric existau clericii şi laicii, pentru catolic existau catolicii şi necatolicii, pentru negru erau negrii şi albii, pentru deţinut existau prizonierii şi cei aflaţi în libertate… Astfel că, fără să se fi gîndit vreodată în viaţa lui, fusese civil, laic, necatolic, aristocrat, alb, liber şi…

În timp ce trupele americane se revărsau în tranşeele franceze şi britanice, începu să caute numele multor absolvenţi de Harvard pe listele de victime din *Revista Armatei şi Marinei*. Dar cu toată transpiraţia şi cu tot sîngele, situaţia părea neschimbată, iar el nu vedea şanse ca războiul să se termine în viitorul previzibil. În vechile cronici, întotdeauna flancul drept al unei armate învingea flancul stîng al celeilalte, în timp ce flancul stîng era cucerit de cel drept al inamicului. După asta mercenarii fugeau. Era atît de simplu, pe vremea aceea, aproape că părea aranjat…

Gloria scria că citeşte foarte mult. Cît de tare încurcaseră amîndoi lucrurile, spunea ea. Avea atît de puţine de făcut acum, încît îşi petrecea timpul imaginîndu-şi cît de diferit ar fi putut să meargă toate. Totul din jur îi inspira nesiguranţă – iar cu cîţiva ani în urmă păruse că are totul în mîna ei mică…

În iunie scrisorile ei deveniră mai succinte şi mai rare. Încetă brusc să mai scrie despre venirea în Sud.

ÎNFRÎNGEREA

Pe cîmpurile din jur martie era fermecător, cu iarba caldă plină de iasomie, narcise şi petice de violete. După aceea avea să-şi amintească mai ales o după-amiază de o asemenea strălucire proaspătă şi fermecată, în care, în timp ce stătea în poziţie de tragere ochind ţinte, îi recita *Atalanta în Calydon* unui polonez neînţelegător, vocea lui amestecîndu-se cu izbitul, şuieratul şi zbîrnîitul gloanţelor.

„Cînd ogarii primăverii…“

Zbang!

„Au luat urma iernii…“

Zvîrrr!

„Zeiţa lunilor…“

„*Hei!* Acolo! Ţinta a treiaaa!…“

În oraş străzile erau din nou visătoare, iar Anthony şi Dot se plimbau împreună, alene, pe propriile lor urme de toamna trecută, pînă cînd el începu să simtă un ataşament leneş faţă de Sud – un Sud mai degrabă algerian decît italian, cu vagi aspiraţii tinzînd, pe deasupra a nenumărate generaţii, spre o Nirvana caldă şi primitivă, fără speranţă sau grijă. În fiecare voce exista o inflexiune de cordialitate, de înţelegere. „Viaţa ne joacă acelaşi renghi minunat şi dureros“, păreau să spună cu intonaţia lor plăcut elegiacă şi accentul pe o notă minoră nehotărîtă.

Îi plăcea frizeria lui, unde un tînăr palid şi emaciat îi spunea „Salut, caporale!“, îl bărbierea şi plimba la nesfîrşit peste capul său insaţiabil o

maşină vibratoare. Îi plăcea Johnston's Gardens, unde dansau şi unde un negru tragic cînta plin de jale la saxofon pînă cînd sala pestriţă devenea o junglă stufoasă de ritmuri barbare şi rîsete pline de fum, unde a uita trecerea timpului lîngă oftatul uşor şi şoaptele tandre ale lui Dorothy însemna realizarea oricărei aspiraţii.

Era o notă de tristeţe în personalitatea ei, o evitare conştientă a orice, în afara mărunţişurilor plăcute ale vieţii. Ochii ei violeţi rămîneau goi cu orele în timp ce ea se scălda în soare ca o pisică, nepăsătoare şi fără să se gîndească la nimic. Anthony se întreba ce crede despre ei mama sa obosită şi apatică şi dacă, în momentele ei cele mai cinice, nu ghicise cumva natura relaţiei lor.

Duminică după-amiaza se plimbau pe la ţară, odihnindu-se din cînd în cînd pe muşchiul uscat de la marginea unei păduri. Aici erau păsările, mănunchiurile de violete şi arbuştii de corn; aici crengile cu flori albe străluceau răcoros şi cristalin, ignorînd căldura sufocantă de afară; aici el vorbea, intermitent, în monologuri somnoroase, într-o conversaţie fără sens şi fără replică.

Iulie veni arzător. Căpitanului Dunning i se ordonă să trimită un om să înveţe fierăria. Regimentul se apropia de capacitatea de luptă, iar el avea nevoie de majoritatea veteranilor ca instructori, astfel că îl alese pe micul italian, Baptiste, de care se putea lipsi uşor. Micul Baptiste nu avusese niciodată de-a face cu caii. Frica lui înrăutăţi lucrurile. Într-o zi îşi făcu din nou apariţia în cortul ofiţerilor şi îi spuse căpitanului Dunning că preferă să moară, dacă nu poate fi înlocuit. Spunea că nu se pricepe deloc, iar caii îl lovesc încontinuu. În cele din urmă căzu în genunchi şi îl imploră pe căpitan, într-un amestec de engleză proastă şi italiană biblică, să îl mute de

acolo. Nu dormise de trei zile – armăsari gigantici se cabrau şi fornăiau în visele lui.

Căpitanul Dunning îl mustră pe furier (care izbucnise în rîs) şi îi spuse lui Baptiste că va face tot posibilul. Dar cînd se gîndi mai bine hotărî că nu se putea lipsi de un om mai bun. Lui Baptiste îi mergea din ce în ce mai rău. Caii păreau că îi ghicesc frica şi profită de ea. Două săptămîni mai tîrziu, o iapă mare, neagră, îi zdrobi ţeasta în timp ce el încerca s-o scoată din grajd.

La mijlocul lui iulie sosiră zvonuri, iar apoi ordine referitoare la schimbarea taberei. Brigada urma să se mute într-un cantonament gol, la 150 de kilometri mai la sud, unde urma să fie transformată într-o divizie. La început oamenii crezură că pleacă spre tranşee şi toată seara discutară aprins, în mici grupuri pe aleile taberei, strigînd unii către ceilalţi pe un ton cîntat: „Siiiigur că mergem!“. Cînd se află adevărul îl respinseră ca pe o încercare de a ascunde destinaţia lor reală. Se desfătau cu propria lor importanţă. În acea seară le spuseră iubitelor lor din oraş că se duc „să-i bată pe nemţi“. Anthony se plimbă o vreme printre grupuri – apoi, făcînd semn unui autobuz, se duse în oraş să-i spună lui Dot că pleacă.

Ea îl aştepta pe veranda întunecată, într-o rochie albă ieftină, care scotea în evidenţă tinereţea şi catifelarea feţei sale.

— Oh, şopti ea, te-am dorit atît de mult, dragul meu. Toată ziua.

— Am ceva să-ţi spun.

Îl trase lîngă ea pe balansoar, fără să observe tonul lui grav.

— Spune-mi.

— Plecăm săptămîna viitoare.

Ea rămase cu braţele cu care îi căutase umerii în aer şi cu bărbia ridicată. Cînd vorbi, toată căldura dispăruse din vocea ei.

— Plecaţi în Franţa?

— Nu. Nu avem norocul ăsta. Plecăm într-o tabără nenorocită din Mississippi.

Ea închise ochii, iar el putea vedea că pleoapele îi tremură.

— Draga mea Dot, viaţa e atît de al naibii de grea.

Ea plîngea pe umărul lui.

— Atît de al naibii de grea, atît de grea, repeta el fără rost, îi răneşte pe oameni la nesfîrşit, pînă cînd în cele din urmă îi răneşte atît de rău, încît nu mai pot fi răniţi vreodată. Ăsta e ultimul şi cel mai rău lucru pe care îl face.

— O, Doamne, şopti ea distrusă, nu poţi să pleci de lîngă mine. O să mor.

El încerca în zadar să facă din plecarea lui o lovitură impersonală, obişnuită. Era prea aproape de ea ca să-i poată spune altceva decît: „Sărmana mea Dot. Sărmana mea Dot".

— Şi după asta? întrebă ea cu greutate.

— Ce vrei să spui?

— Eşti toată viaţa mea, asta e tot. Aş muri pentru tine chiar acum, dacă mi-ai cere asta. Aş lua un cuţit şi m-aş omorî. Nu mă poţi părăsi aici.

Tonul ei îl înspăimîntă.

— Lucrurile astea se întîmplă, spuse el calm.

— Atunci vin cu tine.

Lacrimile îi şiroiau pe obraji. Gura îi tremura, în culmea durerii şi fricii.

— Dragă, murmură el sentimental, draga mea fetiţă. Nu înţelegi că doar am amîna ceea ce e menit să se întîmple? În cîteva luni voi pleca spre Franţa…

Ea se desprinse de el şi, încleştîndu-şi pumnii, îşi ridică faţa spre cer.

— Vreau să mor, spuse ea, ca şi cum ar fi modelat cu atenţie fiecare cuvînt în inima ei.

— Dot, şopti el stînjenit, o să uiţi. Lucrurile sînt mai dulci după ce le pierdem. Ştiu asta, pentru că odată mi-am dorit un lucru şi l-am obţinut. A fost singurul lucru pe care l-am dorit cu adevărat, Dot. Şi cînd l-am avut s-a transformat în praf în mîinile mele.

— Foarte bine.

Absorbit, el continuă:

— M-am gîndit adesea că, dacă n-aş fi obţinut ceea ce îmi doream, lucrurile ar fi putut să fie altfel. Poate că aş fi găsit ceva în mintea mea, ceva ce aş fi putut oferi şi celorlalţi. Poate că făcînd asta aş fi fost mulţumit, bucurîndu-mă de dulcea vanitate a succesului. Presupun că, la un moment dat, aş fi putut avea orice îmi doream, în limite rezonabile, însă acela a fost singurul lucru pe care mi l-am dorit vreodată cu fervoare. Dumnezeule! Iar asta m-a învăţat că nu poţi avea *orice*, nu poţi avea *nimic*. Pentru că dorinţa te înşală. E ca o rază de soare mişcîndu-se în jurul camerei. Se opreşte şi dă strălucire unui obiect insignifiant, iar proştii de noi încercăm să-l prindem – dar cînd reuşim, raza de soare trece la altceva şi tu rămîi cu ceea ce e insignifiant, dar strălucirea care te-a făcut să-ţi doreşti obiectul a dispărut…

Se întrerupse stingher. Ea se ridicase şi stătea acum, cu ochii zvîntaţi, rupînd frunze mici dintr-o viţă întunecată.

— Dot…

— Pleacă, spuse ea rece.

— Cum? De ce?

— Nu vreau doar vorbe. Dacă asta e tot ce ai pentru mine, mai bine pleacă.

— Păi, Dot…

— Ceea ce pentru mine e moarte, pentru tine sînt doar cuvinte. Le alipeşti atît de frumos.

— Îmi pare rău. Vorbeam despre tine, Dot.

— Pleacă de aici.

El se apropie cu braţele întinse, dar ea le îndepărtă.

— Nu vrei să vin cu tine, spuse ea calm, poate că te vei întîlni cu acea – acea fată…

Nu reuşea să spună soţie.

— De unde pot să ştiu? Ei, atunci, cre' că nu mai eşti iubitul meu. Aşa că pleacă.

Pentru cîteva clipe, în timp ce avertismente şi dorinţe contradictorii se ciocneau în Anthony, păru să fie una din acele rare ocazii în care el lua o decizie venită dinăuntru. Ezită. Apoi un val de oboseală îl cuprinse. Era prea tîrziu – totul era prea tîrziu. De ani de zile deja se izolase de lume visînd, bazîndu-şi deciziile pe emoţii instabile ca apa. Fata în rochie albă îl domina, cu frumuseţea ei inedită pe care i-o dădea dorinţa. Focul care ardea în părul ei negru şi în inima sa rănită părea să strălucească în juru-i ca o flacără. Cu o mîndrie profundă şi neştiută, ea se făcuse greu de atins şi astfel îşi atinsese scopul.

— N-am vrut… să fiu atît de insensibil, Dot.

— N-are importanţă.

Focul ardea înspre Anthony. Ceva se mişcă în interiorul lui, în timp ce stătea acolo neajutorat şi înfrînt.

— Vino cu mine, Dot – micuţa şi draga mea Dot. O, vino cu mine. Nu te-aş putea părăsi acum…

Ea îşi încleştă braţele în jurul lui cu un suspin, lăsîndu-l pe el să o îmbrăţişeze, în timp ce luna, îndeplinindu-şi datoria perenă de a acoperi faţa urîtă a lumii, trimitea mierea ei ilicită deasupra străzilor somnoroase.

CATASTROFA

Început de septembrie în Camp Boone, Mississippi. Întunericul animat de insecte se izbeşte de plasa de ţînţari, sub al cărei adăpost Anthony încearcă să scrie o scrisoare. În cortul de alături se auzeau discuţiile intermitente de la un joc de pocher, iar afară cineva se plimba pe aleea companiei fredonînd un cîntecel comic despre „Kkkkaty“.

Anthony se ridică în cot şi, cu creionul în mînă, privi foaia albă de hîrtie. Apoi, sărind peste orice formulă de început, scrise:

Nu-mi dau seama ce se întîmplă, Gloria. N-am mai primit un rînd de la tine de două săptămîni şi e normal să-mi fac griji…

Aruncă foaia cu un mormăit de nemulţumire şi începu din nou:

Nu mai ştiu ce să cred, Gloria. Ultima ta scrisoare, scurtă şi rece, fără un cuvînt de afecţiune sau măcar o relatare a ceea ce ai mai făcut, a sosit acum două săptămîni. E normal să mă mir. Dacă dragostea ta pentru mine nu a murit de tot, ar trebui cel puţin să nu mă laşi să-mi fac griji…

Mototoli din nou hîrtia şi o aruncă furios printr-o ruptură din pînza cortului, dîndu-şi seama imediat că dimineaţă va trebui să se ducă s-o ia. Nu se simţi tentat să încerce din nou. Nu putea insufla nici un pic de căldură rîndurilor, ci doar suspiciune şi o gelozie persistentă. De la mijlocul verii încoace aceste discrepanţe din scrisorile Gloriei deveniseră din ce în ce mai vizibile. La început de-abia le observase. Se obişnuise atît de mult cu monotonele „dragul meu“ şi „iubitule“ presărate în scrisorile ei, încît nu le mai percepea prezenţa sau absenţa. Dar în ultimele două săptămîni devenise din ce în ce mai conştient că ceva nu era în regulă.

El îi trimisese o telegramă în care spunea că trecuse testele pentru o tabără de instrucţie a ofiţerilor şi că se aştepta să plece spre Georgia în curînd. Ea nu răspunsese. I-a mai trimis o telegramă – cînd nu primi răspuns îşi imagină că ea e plecată din oraş. Dar se gîndi, din nou şi din nou, că poate nu e plecată din oraş, şi o serie de imagini tulburătoare începură să-l chinuie. Gîndul îl îngrozi – se gîndise atît de puţin la asta în ultimul an tocmai pentru că fusese atît de sigur de integritatea ei. Iar acum, cînd apăruse îndoiala, vechile furii ale posesiunii reveniră de o mie de ori mai puternice. Ce era mai firesc decît ca ea să fie din nou îndrăgostită?

Îşi aminti cum promisese că, dacă îşi va dori vreodată ceva, va lua pur şi simplu acel ceva, insistînd că, de vreme ce ar fi acţionat doar pentru propria ei satisfacţie, ar fi ieşit nepătată dintr-o astfel de aventură – oricum, singurul lucru care contează este efectul asupra minţii cuiva, spusese ea, iar reacţia ei ar fi fost una masculină, de saţietate şi uşoară neplăcere.

Dar asta fusese cînd de-abia se căsătoriseră. Mai tîrziu, descoperind că poate fi geloasă pe Anthony, ea se răzgîndise, cel puţin în aparenţă. Nu existau alţi bărbaţi pe lume pentru ea. El ştiuse asta cu certitudine. Observînd că o anumită insistenţă o deranja, el nu se mai îngrijea să menţină desăvîrşirea iubirii ei – ceea ce, pînă la urmă, constituia piatra unghiulară a întregului edificiu.

Între timp, el o ţinuse pe Dot întreaga vară într-o pensiune din centrul oraşului. Pentru a face asta trebuise să-i ceară bancherului său nişte bani. Dot îşi ascunsese călătoria în Sud plecînd cu o zi înaintea brigăzii şi lăsîndu-i mamei sale un bilet în care îi spunea că pleacă la New York. În seara următoare Anthony se dusese acolo, ca şi cum ar fi vrut s-o vadă. Doamna Raycroft era distrusă şi în salon era un poliţist. Urmară tot felul de întrebări, pe care Anthony le evită cu o oarecare dificultate.

În septembrie, din cauza suspiciunilor privind-o pe Gloria, compania lui Dot devenise obositoare, apoi aproape insuportabilă. Era nervos şi iritabil, din cauza lipsei somnului; era îndurerat şi speriat. Cu trei zile în urmă se dusese la căpitanul Dunning şi îi ceruse o permisie, însă acesta îl amînase cu amabilitate. Divizia pleca peste ocean, iar Anthony trebuia să meargă în tabăra de instruire a ofiţerilor; permisiile trebuiau acordate doar celor care plecau pe front.

După acest refuz Anthony plecă spre telegraf, vrînd să-i spună Gloriei să vină în Sud – ajunse la uşă, dar se dădu înapoi, disperat, înţelegînd imposibilitatea unei asemenea mişcări. Apoi îşi petrecu seara certîndu-se nervos cu Dot, după care se înapoie în tabără posomorît şi furios pe întreaga lume. Plecase precipitat, în mijlocul unei scene dezagreabile. Ceea ce trebuia făcut cu Dot nu părea să-l preocupe prea mult acum – era complet absorbit de tăcerea descurajantă a soţiei sale…

Intrarea în cort se dădu la o parte formînd un triunghi, iar un cap întunecat apăru în semiîntunericul nopţii.

— Domnu’ sergent Patch?

Accentul era italian, iar Anthony îşi dădu seama după centura lui că era o ordonanţă de la cartierul general.

— Ce este?

— O doamna sunat cartieru’ general acu’ zece minute. Zice că să vorbească cu ’mneavoastră. Foarte important.

Anthony dădu la o parte plasa de ţînţari şi se ridică. Putea fi o telegramă de la Gloria, transmisă prin telefon.

— A spus să vă chem. Sună iar la zece.

— Bine, mersi.

Îşi luă pălăria şi plecă imediat, alături de ordonanţă, prin întunericul încins, aproape sufocant. În clădirea cartierului general salută un ofiţer de

serviciu care moţăia.

— Stai jos şi aşteaptă, sugeră nonşalant locotenentul. Fata părea al naibii de nerăbdătoare să vorbească cu tine.

Speranţele lui Anthony se prăbuşiră.

— Mulţumesc foarte mult, domnule.

Iar cînd telefonul agăţat de perete sună, ştia cine e.

— Sînt Dot, spuse o voce nesigură, trebuie să ne vedem.

— Dot, ţi-am spus că nu pot veni vreo cîteva zile.

— Trebuie să te văd în seara asta. E important.

— E prea tîrziu, spuse el rece, e zece şi la unsprezece trebuie să fiu în tabără.

— Foarte bine.

Era atîta nefericire concentrată în aceste două cuvinte încît Anthony avu oarecare remuşcări.

— Ce s-a întîmplat?

— Voiam să-ţi spun adio.

— Of, nu fi proastă! exclamă el.

Dar inima lui tresăltă. Ce noroc dacă ea ar fi plecat chiar în seara asta! Ce povară s-ar fi luat de pe sufletul său. Însă spuse:

— N-ai cum să pleci pînă mîine.

Cu colţul ochiului îl zări pe ofiţerul de noapte privind întrebător. Apoi tresări auzind următoarele cuvinte ale lui Dot:

— Nu voiam să spun că „plec“ în sensul ăsta.

Mîna lui Anthony se încleştă pe receptor. Simţi cum nervii îi îngheaţă, ca şi cum căldura s-ar fi scurs din trupul său.

— Ce?

Auzi imediat o voce spartă şi sălbatică spunîndu-i:

— Adio – o, adio!

Cling! Ea închisese. Cu un sunet care era pe jumătate strigăt, pe jumătate încercarea de a trage aer în piept, Anthony se repezi afară din cartierul general. Rămase nemişcat, ezitînd, sub stelele care picurau ca nişte ciucuri de argint printre copacii micului crîng. Voise să spună că se sinucide? O, proasta de ea! Era plin de mînie împotriva ei. În faţa acestui deznodămînt nu putea să înţeleagă cum de intrase într-o astfel de încurcătură, o asemenea complicaţie, un amestec sordid de griji şi durere.

Se trezi îndepărtîndu-se încet, repetîndu-şi încontinuu că nu avea de ce să-şi facă griji. Era mai bine să se întoarcă la cortul lui şi să doarmă. Avea nevoie de somn. Doamne! Va mai reuşi vreodată să doarmă? Mintea confuză îi era copleşită de vacarmul gîndurilor; cînd ajunse la drum se întoarse cuprins de panică şi începu să alerge, nu înspre compania lui, ci în direcţia opusă. Soldaţii se întorceau, putea găsi un taxi. După un minut, doi ochi galbeni apărură în curbă. Disperat, o luă la fugă spre ei.

— Taxi! Taxi!

Era un Ford gol…

— Vreau să merg în oraş.

— Te costă un dolar.

— Bine. Dacă ai putea să te grăbeşti…

După un timp care i se păru o eternitate urcă în fugă treptele unei case mici şi dărăpănate şi intră înăuntru, aproape răsturnînd o negresă imensă care mergea pe coridor cu o lumînare în mînă.

— Unde e nevastă-mea?

— S-a dus la culcare.

Urcă scările cîte trei, apoi traversă scîrţîind coridorul. Camera era tăcută şi întunecată, iar el aprinse, cu degetele tremurînde, un chibrit. Doi ochi largi priveau spre el dinspre un morman de haine de pe pat.

— Ah, ştiam că o să vii, murmură ea cu voce spartă.

Pe Anthony îl cuprinse o furie rece.

— Deci era doar un plan ca să mă aduci aici, să-mi faci necazuri! La dracu', ai strigat „lupul“ de prea multe ori deja!

Ea îi aruncă o privire jalnică.

— Trebuia să te văd. Altfel n-aş mai fi putut trăi. O, trebuia să te văd…

El se aşeză pe marginea patului, scuturînd încet din cap.

— Nu trebuia să faci asta, spuse el hotărît, vorbind, fără să-şi dea seama, ca şi cum ar fi vorbit cu Gloria. Genul ăsta de lucruri nu sînt corecte faţă de mine, înţelegi.

— Vino mai aproape.

Orice ar fi spus el, Dot era fericită acum. Lui îi păsa de ea. Ea îl adusese acolo.

— O, Doamne, spuse Anthony neajutorat.

Furia lui ceda, scăzînd şi dispărînd pe măsură ce inevitabilul val de epuizare îl copleşea. Se prăbuşi dintr-odată pe pat, începînd să plîngă lîngă ea.

— O, dragul meu, îl imploră ea, nu plînge! O, nu mai plînge!

Îi trase capul spre pieptul ei şi îl alintă, amestecînd lacrimile ei de fericire cu lacrimile lui amare. Mîna ei se juca tandru cu părul lui brunet.

— Sînt atît de prostuţă, murmură ea cu voce spartă, dar te iubesc şi atunci cînd eşti rece cu mine simt că nu mai are rost să trăiesc.

Pînă la urmă, asta însemna pacea – camera liniştită cu aromă de pudră şi parfum de femeie, mîna moale a lui Dot ca un vînt cald în părul lui, mişcările pieptului ei în timp ce respira – pentru o clipă Anthony se simţi ca şi cum Gloria ar fi fost acolo, ca şi cum s-ar fi odihnit în cel mai sigur şi cald cămin în care fusese vreodată.

Trecu o oră. Un ceas începu să bată pe hol. Sări în picioare şi privi acele fosforescente ale ceasului său. Era miezul nopţii.

Găsi cu greu un taxi care să-l ducă în tabără la ora aceea. În timp ce îl îndemna pe şofer să conducă mai repede se gîndea la cea mai bună metodă de a pătrunde înăuntru. Mai întîrziase de cîteva ori în ultimul timp şi ştia că, dacă vor da din nou de numele lui, probabil îl vor elimina de pe lista de candidaţi pentru postul de ofiţer. Se întrebă dacă nu cumva era mai bine să dea drumul taxiului şi să rişte să treacă pe lîngă santinelă în întuneric. Ofiţerii treceau adesea pe lîngă santinele după miezul nopţii…

— Stai!

Silaba venea dinspre lumina orbitoare pe care farurile o aruncau pe drum. Şoferul opri şi o santinelă se apropie, cu puşca în bandulieră. Împreună cu soldatul, din nefericire, era şi ofiţerul de gardă.

— Ai întîrziat, sergent.

— Da, domnule. Am fost reţinut.

— Ghinion. Trebuie să-ţi luăm numele.

În timp ce ofiţerul aştepta, cu creionul şi carneţelul în mînă, cuvinte nu neapărat intenţionate ţîşniră de pe buzele lui Anthony, cuvinte născute din disperare, confuzie şi panică.

— Sergent R.A. Foley, răspunse el cu răsuflarea tăiată.

— Unitatea?

— Compania Q, Regimentul 83 Infanterie.

— Foarte bine. De aici trebuie să mergi pe jos, sergent.

Anthony salută, plăti rapid taxiul şi începu să alerge spre regimentul pe care îl numise. După ce ieşi din cîmpul lor vizual schimbă direcţia şi o luă grăbit spre compania lui, cu inima bătînd nebuneşte şi avînd sentimentul că luase o decizie foarte greşită.

Două zile mai tîrziu ofiţerul care fusese de gardă îl recunoscu în frizeria din centrul oraşului. Fu adus în tabără sub paza unui poliţist militar, degradat fără judecată şi consemnat în compania lui pentru o lună.

O depresie cumplită îl cuprinse după această lovitură, iar după o săptămînă fu din nou prins în centrul oraşului, bîntuind pe străzi într-o stare de confuzie alcoolică, avînd o sticlă de whisky de contrabandă în buzunar. Numai comportamentul lui nebunesc din timpul procesului făcu să fie condamnat la doar trei săptămîni de arest.

COŞMAR

Imediat după ce intră la arest începu să fie convins că înnebuneşte. Era ca şi cum în mintea lui se aglomerau personalităţi tenebroase, dar animate, ţinute în frîu de un mic supraveghetor care stătea undeva sus, privindu-le. Ceea ce îl îngrijora era faptul că supraveghetorul era bolnav, rezistînd cu dificultate. Dacă ar fi abandonat, dacă ar fi cedat pentru o clipă, aceste lucruri insuportabile ar fi evadat – numai Anthony putea şti ce întuneric s-ar fi instalat dacă ceea ce era mai rău în el ar fi bîntuit liber prin conştiinţa lui.

Arşiţa zilei se transformase, cumva, într-un întuneric lucios care cădea peste pămîntul răvăşit. Deasupra capului său cercuri albastre ale unor sori neştiuţi şi ameninţători, ale unor nenumărate miezuri de foc se învîrteau la nesfîrşit în faţa ochilor lui ca şi cum el ar fi zăcut în lumina arzătoare, într-o stare de comă febrilă. La şapte dimineaţa ceva fantomatic, ceva aproape absurd de ireal despre care el ştia că e corpul său ieşea, împreună cu alţi şapte prizonieri, să lucreze la drumurile din tabără. Într-o zi încărcară şi descărcară o mare cantitate de pietriş, o împrăştiară şi greblară – ziua următoare lucrară cu butoaie uriaşe de smoală încinsă, inundînd pietrişul cu bălţi negre, strălucitoare de fierbinţeală topită. Închis în arest, noaptea zăcea fără să se gîndească la nimic, fără curajul de a gîndi, privind fix bîrnele neregulate ale tavanului pînă la ora trei, cînd cădea într-un somn agitat şi intermitent.

Pe parcursul orelor de lucru muncea cu o grabă neliniştită, în timp ce ziua se îndrepta spre apusul canicular din Mississippi, încercînd să se obosească fizic, astfel încît noaptea să poată dormi adînc din cauza epuizării… Apoi, într-una din după-amiezile celei de-a doua săptămîni, avu senzaţia că îl privesc doi ochi, de la vreun metru în spatele uneia dintre santinele. Asta stîrni în el un început de teroare. Întoarse spatele ochilor şi începu să sape frenetic, pînă cînd trebui să se întoarcă să ia din nou pietriş. Atunci îi văzu din nou, iar nervii lui deja tensionaţi se întinseră pînă la limita la care păreau să se rupă. Ochii rînjeau la el. În tăcerea înăbuşitoare îşi auzi numele strigat de o voce tragică, iar pămîntul se înclină absurd înainte şi înapoi într-un haos de ţipete şi agitaţie.

Cînd redeveni conştient era înapoi în clădirea arestului, iar ceilalţi prizonieri îi aruncau priviri curioase. Ochii nu mai reveniră. După multe zile doar îşi dădu seama că vocea trebuie să fi fost a lui Dot, care îl chemase şi provocase toată această agitaţie.

Hotărî asta cu puţin timp înainte de expirarea condamnării lui, cînd norul care îl apăsa se ridicase, lăsîndu-l într-o letargie melancolică profundă. Pe măsură ce mediatorul conştiinţei, supraveghetorul care avea grijă de acest menaj al ororii devenea mai puternic, Anthony îşi pierdea vigoarea fizică. Cu greu reuşi să mai facă faţă ultimelor două zile de muncă; în ziua cînd îl eliberară, într-o după-amiază ploioasă, se întoarse la compania lui, intră în cort şi se prăbuşi într-un somn greu, din care se trezi în zori, neodihnit şi suferind. Lîngă patul său erau două scrisori care îl aşteptaseră în cortul ofiţerilor mai mult timp. Prima era de la Gloria. Era scurtă şi rece:

Procesul intră pe rol la sfîrşitul lui noiembrie. Ai putea să obţii o permisie?

Am încercat de nenumărate ori să-ţi scriu, dar părea să fie şi mai rău. Aş vrea să discutăm despre cîteva probleme, dar ştii că m-ai împiedicat să vin la tine şi nu simt dorinţa de a încerca din nou. Mi se pare necesar să purtăm o discuţie în privinţa mai multor chestiuni. Mă bucur foarte mult pentru avansarea ta.

GLORIA

Era prea obosit ca să încerce să înţeleagă – sau să-i pese. Cuvintele şi intenţiile ei erau undeva foarte departe, într-un trecut inaccesibil. Abia se uită peste cea de-a doua scrisoare; era de la Dot, o mîzgăleală incoerentă, îmbibată cu lacrimi, un şuvoi de proteste, drăgălăşenii şi suferinţă. După prima pagină o lăsă să-i alunece din mîna lui inertă şi se retrase prin somn într-un ţinut nebulos, numai al lui. La deşteptare se trezi cu febră mare şi leşină în timp ce ieşea din cort – la prînz îl trimiseră la infirmerie, bolnav de gripă.

Era conştient că această boală e providenţială. Îl salva de la accesele de isterie; se însănătoşi la timp pentru a se sui, într-o dimineaţă umedă de noiembrie, în trenul care îl ducea spre New York şi spre interminabilul masacru de mai departe.

Cînd regimentul său ajunse în Camp Mills, Long Island, singurul gînd al lui Anthony era să meargă în oraş cît mai repede posibil şi să o vadă pe Gloria. Era deja evident că în mai puţin de o săptămînă se va semna un armistiţiu, dar zvonurile spuneau că trupele vor continua să fie trimise în Franţa pînă în ultimul moment. Anthony era îngrozit de ideea unei călătorii foarte lungi, a unei debarcări epuizante într-un port francez şi a rămînerii în străinătate poate chiar un an, pentru a înlocui trupele care chiar participaseră la lupte.

Voise să obţină o permisie de două zile, dar Camp Mills se dovedi a fi în regim strict de carantină – nici măcar ofiţerii nu puteau ieşi, decît cu treburi oficiale. Pentru un soldat nici nu se punea problema.

Tabăra în sine era o mlaştină monotonă, rece, murdară şi bătută de vînt, plină de gunoaiele rămase de la trecerea numeroaselor divizii. Trenul lor ajunse într-o seară, la ora şapte, iar ei aşteptară în formaţie pînă la unu noaptea, în timp ce o încurcătură militară era soluţionată undeva mai în faţă. Ofiţerii alergau fără încetare în toate părţile, strigînd ordine şi producînd agitaţie. Se dovedi că toată încurcătura se datora colonelului, care fusese cuprins de o sfîntă mînie deoarece el era absolvent de West Point, iar războiul urma să se termine înainte să ajungă el pe front. Dacă guvernul şi-ar fi dat seama cîte inimi urmau să fie frînte în acea săptămînă printre absolvenţii de West Point, fără îndoială că ar fi prelungit măcelul cu încă o lună. Era cît se poate de regretabil!

Privind la şirurile monotone de corturi, care se întindeau pe kilometri întregi de zăpadă şi zloată, Anthony înţelese că n-are rost să încerce să ajungă la un telefon în acea seară. O va suna dimineaţă, imediat ce va putea.

La deşteptare, înviorat de răcoarea zorilor, ascultă predica pasionată a căpitanului Dunning:

— Soldaţi, poate credeţi că războiul s-a terminat. Ei bine, daţi-mi voie să vă spun, nu s-a terminat! Tipii ăia nu or să semneze armistiţiul. E doar o păcăleală şi am fi nebuni să ne lăsăm pe tînjală, în compania noastră, pentru că, daţi-mi voie să vă spun, o să plecăm de aici într-o săptămînă şi după aia o să luptăm de-adevăratelea.

Se opri, astfel ca ei să poată înţelege pînă la capăt sentinţa lui. Apoi:

— Dacă credeţi că războiul s-a sfîrşit, întrebaţi pe oricine a fost acolo şi vedeţi dacă *ei* cred că nemţii sînt terminaţi. Nu cred. Nimeni nu crede asta. Am vorbit cu oameni care *ştiu* şi mi-au spus că războiul continuă oricum

încă un an. *Ei* nu cred că s-a terminat. Aşa că, soldaţi, mai bine nu vă băgaţi în cap tot felul de idei prosteşti.

Accentuînd puternic această ultimă admonestare, dădu liber companiei.

La prînz Anthony porni în fugă spre cel mai apropiat telefon. În timp ce se apropia de ceea ce corespundea centrului taberei, observă că mulţi alţi soldaţi alergau şi ei; un bărbat de lîngă el tocmai făcuse o tumbă, pocnindu-şi călcîiele în aer. Agitaţia deveni generală, iar dinspre micile grupuri strînse ici şi colo se auzeau aclamaţii. Se opri şi ascultă – deasupra ţinutului îngheţat răsunau fluiere şi clopotele de la bisericile din Garden City izbucniră brusc, reverberînd puternic.

Anthony începu să alerge iar. Strigătele erau acum clare şi distincte, în timp ce se înălţau împreună cu respiraţiile îngheţate în aerul rece:

Germania a capitulat! Germania a capitulat!

FALSUL ARMISTIŢIU

În acea seară, Anthony se strecură printre două vagoane, în semiîntunericul de la ora şase, şi urmă calea ferată pînă la Garden City, de unde luă un tramvai spre New York. Risca să fie prins, ştiind că poliţia militară era adesea trimisă să verifice permisele de învoire prin vagoane, dar presupunea că în această seară vigilenţa urma să fie slăbită. Însă ar fi încercat oricum să plece, deoarece nu reuşise să o găsească pe Gloria la telefon, iar încă o zi de amînare i se părea insuportabilă.

După opriri inexplicabile şi aşteptări care îi aminteau de seara în care plecase din New York, în urmă cu mai mult de un an, ajunseră la gara Pennsylvania, iar el merse pe drumul cunoscut spre staţia de taxiuri,

părîndu-i-se grotesc şi în acelaşi timp ciudat de incitant să-şi dea propria lui adresă.

Broadway era un ocean de lumină, înţesat cum nu îl mai văzuse vreodată de o mulţime sărbătorind, croindu-şi drumul ei sclipitor prin stratul de confetti înalt pînă la gleznă de pe trotuar. Ici şi colo, urcaţi pe bănci sau cutii, cîţiva soldaţi vorbeau mulţimii neatente, în care fiecare faţă se profila clar în lumina strălucitoare. Anthony observă cîteva siluete – un marinar beat, aplecat pe spate şi sprijinit de alţi doi mateloţi, îşi flutura pălăria emiţînd o serie de răgete sălbatice; un soldat rănit, cu cîrja în mînă, era purtat pe umeri de un vîrtej de civili care ţipau; o fată brunetă stătea meditativ, cu picioarele încrucişate, pe acoperişul unui taxi parcat. Cu siguranţă, victoria venise aici la timp, apogeul fiind programat cu maximă clarviziune cerească. Marea şi bogata naţiune purtase un război triumfător şi suferise suficient încît să devină încordată, dar nu îndeajuns încît să devină amară – de unde carnavalul, sărbătoarea, triumful. Sub aceste lumini puternice străluceau feţele unor popoare a căror glorie apusese de mult, ale căror civilizaţii erau moarte – oameni ai căror strămoşi auziseră ştirea victoriei din Babilon, Ninive, Bagdad sau Tyr, cu sute de generaţii în urmă; oameni ai căror strămoşi văzuseră un cortegiu însoţit de sclavi defilînd, cu trena lui de prizonieri, pe străzile acoperite de flori ale Romei Imperiale…

Dincolo de Rialto erau faţada sclipitoare de la Astor şi splendoarea de bijuterie din Times Square… o cale superbă de lumină incandescentă în faţă… Apoi – trecuseră oare ani de zile? – plăti taxiul în faţa unei clădiri albe de pe 57th Street. Era în hol – ah, iată-l pe băiatul negru din Martinica, leneş, indolent, neschimbat.

— Doamna Patch e acasă?

— De-abia am ajuns, domnu', anunţă omul cu accentul lui britanic ciudat.

— Du-mă sus…

Apoi zumzăitul uşor al liftului şi cele trei trepte pînă la uşă, în care bătu atît de tare încît aceasta se deschise.

— Gloria!

Vocea lui tremura. Nici un răspuns. Un fuior slab de fum se ridica dintr-o scrumieră, iar un număr din *Vanity Fair* stătea deschis pe masă.

— Gloria!

Căută în dormitor şi în baie. Nu era nicăieri. Un neglijeu bleu aruncat pe pat răspîndea un parfum uşor, discret şi familiar. Pe un fotoliu erau o pereche de ciorapi şi o rochie de stradă; o cutie deschisă de pudră căsca pe birou. Probabil tocmai ieşise.

Anthony tresări cînd telefonul sună brusc; răspunse, simţindu-se ca un impostor.

— Alo. Doamna Patch este acasă?

— Nu, şi eu o caut. Cine sînteţi?

— Sînt domnul Crawford.

— Aici domnul Patch. Tocmai am sosit pe neaşteptate şi nu ştiu unde ar putea fi.

— Oh.

Domnul Crawford părea puţin surprins.

— Păi, presupun că e la Balul Armistiţiului. Ştiu că voia să meargă, dar nu credeam că va pleca atît de repede.

— Unde e Balul Armistiţiului?

— La Astor.

— Mulţumesc.

Anthony închise energic şi se ridică. Cine era domnul Crawford? Şi cine era el să meargă cu ea la bal? De cît timp dura chestia asta? Toate aceste

întrebări apărură şi îşi dădură singure răspunsul de zece ori, în zece moduri diferite. Simpla lui apropiere de ea mai că îl scotea din minţi.

Se repezi în toate colţurile apartamentului, într-o frenezie a suspiciunii, vînînd un semn de locuire masculină, deschizînd dulăpiorul din baie şi scormonind febril în sertarele de la birou. Apoi găsi ceva ce îl făcu să se oprească brusc şi să se aşeze pe unul din paturile gemene, cu colţurile gurii căzute ca şi cum ar fi fost pe cale să izbucnească în plîns. Acolo, într-un colţ al sertarului ei, legate cu o panglică subţire şi albastră, erau toate scrisorile şi telegramele pe care el i le trimisese în ultimul an. O ruşine fericită şi sentimentală îl copleşi.

— Nu sînt demn să o ating, strigă el tare către cei patru pereţi. Nu sînt demn să ating mîna ei mică.

Totuşi, se duse să o caute.

În holul de la Astor fu înghiţit imediat de o mulţime atît de densă încît era aproape imposibil să avansezi. Întrebă vreo cinci oameni unde e sala balului înainte să primească un răspuns treaz şi inteligibil. În cele din urmă, după o lungă aşteptare, îşi lăsă mantaua militară la garderobă.

Era doar ora nouă, însă dansul făcea ravagii. Priveliştea era incredibilă. Femei, femei peste tot – fete înveselite de vin cîntînd ascuţit prin vacarmul ameţitor de confetti; fete însoţite de uniformele a zece naţiuni; femei grase prăbuşindu-se nedemn pe podea, care însă îşi păstrau respectul de sine strigînd „Ura pentru Aliaţi!“; trei femei cu părul alb dansînd braţ la braţ în jurul unui marinar care se rotea într-un vîrtej ameţitor pe podea, strîngînd la piept o sticlă goală de şampanie.

Cu răsuflarea tăiată, Anthony cercetă dansatorii, cercetă şirurile ezitante care şerpuiau printre mese, grupurile suflînd în trompete, sărutîndu-se, tuşind, rîzînd şi bînd sub steagurile mari şi umflate care atîrnau în culori strălucitoare deasupra zgomotului şi agitaţiei.

Apoi o văzu pe Gloria. Stătea la o masă de două persoane, în celălalt colţ al camerei. Avea o rochie neagră, deasupra căreia faţa ei animată, colorată în cel mai strălucitor roz, era, i se păru lui, un punct de acută frumuseţe al sălii. Inima lui tresări ca şi cum ar fi auzit un ritm nou. Îşi făcu drum cu coatele spre ea şi o strigă exact cînd ochii gri se ridicau pentru a-l descoperi. În acea clipă în care trupurile lor se întîlniră şi se topiră unul în altul, lumea, distracţia din jur şi scîncetul rostogolit al muzicii se amestecară într-un vîjîit extatic şi monoton ca zumzăitul albinelor.

— O, Gloria mea! strigă el.

Sărutul ei era un pîrîu răcoros izvorînd din inimă.

1. Model celebru de vagon de transportat trupe şi cai al armatei franceze, utilizat în cele două războaie mondiale.

2. „Frumoasa doamnă fără milă“ (în fr. în orig.) – aluzie la poemul cu acelaşi titlu, de John Keats.

CAPITOLUL II

O CHESTIUNE DE ESTETICĂ

În seara în care Anthony plecase spre Camp Hooker, cu un an în urmă, tot ce rămăsese din frumoasa Gloria Gilbert – carapacea ei, trupul ei tînăr şi minunat – urcă treptele late de marmură de la gara Grand Central cu zgomotul locomotivei bătîndu-i în urechi ca un vis, apoi ieşi pe Vanderbilt Avenue, unde silueta masivă a hotelului Biltmore se profila deasupra străzii şi deasupra intrării lui sclipitoare, care aspira mantourile viu colorate ale fetelor splendid îmbrăcate. Se opri pentru o clipă lîngă staţia de taxiuri şi le privi, gîndindu-se că în urmă cu doar cîţiva ani fusese una dintre ele, întotdeauna în căutarea unui Undeva strălucitor, întotdeauna pregătită pentru acea aventură pasională supremă pentru care mantourile fetelor erau atît de delicate şi de frumos tivite cu blană, pentru care obrajii lor erau fardaţi, iar inimile lor pluteau deasupra cupolei trecătoare a plăcerii care urma să le înghită, cu coafură, mantou şi tot restul.

Se făcea frig şi bărbaţii de pe stradă îşi ridicaseră gulerele paltoanelor. Această schimbare era bine-venită pentru ea. Ar fi fost şi mai bine venită dacă s-ar fi schimbat totul, vremea, străzile şi oamenii, şi dacă ea ar fi fost smulsă de acolo pentru a se trezi singură într-o cameră înaltă, parfumată, ca în trecutul ei animat şi virginal.

În taxi vărsă lacrimi de neputinţă. Că nu fusese fericită cu Anthony, timp de mai bine de un an, nu era foarte important. În ultimul timp prezenţa lui nu fusese decît ceea ce îi aducea aminte de acel iunie memorabil.

Iritabil, slab şi sărac, Anthony nu putuse în ultima vreme decît s-o facă şi pe ea iritabilă şi plictisită de orice, cu excepţia faptului că în tinereţea lor expresivă şi plină de imaginaţie se contopiseră într-un elan extatic al emoţiei. Din cauza acestei amintiri vii ea ar fi făcut pentru Anthony mai mult decît pentru oricare altă fiinţă umană, astfel că, după ce se sui în taxi, plînse cu pasiune şi simţi nevoia să-i strige tare numele.

Nefericită şi singură ca un copil uitat, ajunse în apartamentul tăcut şi îi scrise o scrisoare plină de sentimente confuze:

> *…Aproape că pot privi în lungul şinelor şi să te văd cum pleci, dar fără tine, dragul, dragul meu, nu pot să văd, să aud sau să gîndesc. Să fim despărţiţi – orice s-ar fi întîmplat sau se va întîmpla cu noi – e ca şi cum aş implora milă de la o furtună, Anthony; e ca şi cum aş îmbătrîni. Aş vrea atît de mult să te sărut pe ceafă, acolo de unde începe părul tău negru. Pentru că te iubesc şi, orice ne-am spune sau ne-am face unul altuia, sau ne-am făcut şi ne-am spus, trebuie să simţi cît de mult te iubesc, cît de lipsită de viaţă rămîn cînd pleci. Nici măcar nu pot urî prezenţa blestemată a oamenilor, acei oameni din gară care nu au nici un drept să trăiască; nu le pot purta pică, chiar dacă murdăresc lumea noastră, pentru că sînt atît de absorbită să te doresc.*
>
> *Dacă m-ai urî, dacă ai fi plin de răni ca un lepros, dacă ai fugi cu altă femeie sau m-ai înfometa sau m-ai bate – cît de absurd sună –, tot te-aş iubi, tot te-aş iubi. ŞTIU, iubitul meu.*
>
> *E tîrziu – toate ferestrele sînt deschise şi aerul de afară e la fel de catifelat ca primăvara, totuşi, cumva, mult mai tînăr şi mai fragil decît ea. De ce este asemănată primăvara cu o fată tînără, de ce dansează şi cîntă această iluzie timp de trei luni, prin pustietatea absurdă a lumii? Primăvara e un cal de arat, bătrîn şi slab, căruia i se văd coastele – o*

grămadă de resturi arse de soare şi ploaie pînă cînd ajung la o curăţenie malefică.

Peste cîteva ore te vei trezi, dragul meu – şi vei fi nefericit şi dezgustat de viaţă. Vei fi în Carolina sau Delaware sau altundeva, şi atît de lipsit de importanţă. Nu cred că există cineva în viaţă care să se poată considera o instanţă trecătoare, un lux sau un rău inutil. Foarte puţini dintre cei care subliniază inutilitatea vieţii observă inutilitatea lor înşile. Probabil cred că, proclamînd inutilitatea vieţii, reuşesc să-şi salveze propria valoare de la ruină – dar nu reuşesc, nici măcar tu sau eu…

…Încă te pot vedea. Copacii pe lîngă care vei trece sînt învăluiţi într-o umbră albastră, prea frumoasă ca să predomine. Nu, cel mai adesea vor fi cîmpuri desţelenite – pe lîngă calea ferată, ca nişte cearşafuri maro uscîndu-se la soare, aspre şi murdare, vii, mecanice, abominabile. Natura, ca o babă şleampătă, s-a culcat în ele cu fiecare negru, fermier bătrîn sau imigrant care a dorit-o…

Acum, că ai plecat, vezi că am scris o scrisoare plină de dispreţ şi disperare. Şi asta înseamnă doar că te iubesc, Anthony, cu tot ceea ce poate iubi a ta,

GLORIA

După ce scrise adresa se duse şi se întinse pe patul ei geamăn, strîngînd în braţe perna lui Anthony, ca şi cum ar fi putut-o metamorfoza, prin simpla putere a sentimentelor ei, în trupul lui cald şi viu. Ora două noaptea o prinse cu ochii uscaţi, privind fix, cu o suferinţă persistentă în întuneric şi amintindu-şi, amintindu-şi fără milă, acuzîndu-se pentru o mie de răutăţi imaginare şi făcînd din Anthony un fel de Iisus martirizat şi transfigurat.

Pentru o vreme ea se gîndi la el aşa cum şi Anthony se gîndea la el însuşi în cele mai sentimentale momente ale lui.

La cinci era încă trează. Un scrîşnet misterios care se auzea în fiecare dimineaţă în acea zonă îi spuse cît e ceasul. Auzi un deşteptător sunînd şi văzu o lumină desenînd un pătrat galben pe un perete iluzoriu. Cu hotărîrea pe jumătate luată de a-l urma imediat în Sud, durerea ei deveni mai vagă şi mai puţin reală, îndepărtîndu-se de ea aşa cum întunericul se îndepărta spre vest. Adormi.

Cînd se trezi, vederea patului gol de alături îi readuse nefericirea, risipită însă imediat de insensibilitatea inevitabilă a dimineţii strălucitoare. Deşi nu-şi dădea seama, se simţea uşurată luînd micul dejun fără faţa obosită şi îngrijorată a lui Anthony de cealaltă parte a mesei. Acum, că era singură, nu mai simţea deloc dorinţa de a se plînge în legătură cu mîncarea. Îşi va schimba micul dejun, se gîndi ea – va bea o limonadă şi va mînca un sendviş cu roşii, în locul eternelor omlete cu şuncă şi pîine prăjită.

Cu toate acestea, la prînz îşi sună cîteva cunoştinţe, inclusiv pe marţiala Muriel, şi, găsindu-le pe toate ocupate pentru prînz, se complăcu într-o milă calmă pentru ea însăşi şi pentru singurătatea ei. Ghemuită în pat, cu creion şi hîrtie la îndemînă, îi scrise lui Anthony încă o scrisoare.

După-amiaza tîrziu sosi o scrisoare specială, trimisă dintr-un orăşel din New Jersey, iar familiaritatea frazării, tonul aproape audibil de îngrijorare şi nemulţumire îi erau atît de cunoscute încît o reconfortară. Cine ştie? Poate că disciplina militară îl va căli pe Anthony şi îl va obişnui cu ideea de efort. Avea credinţa nestrămutată că războiul se va termina înainte ca el să fie trimis pe front; între timp procesul va fi cîştigat, iar ei vor putea începe din nou, de data asta pe altă bază. Primul lucru diferit ar fi fost că urmau să aibă un copil. Era insuportabil să fie atît de singură.

De-abia după o săptămînă putu sta în apartament avînd oarecare şanse ca ochii să-i rămînă uscaţi. În oraş păreau să fie puţine distracţii. Muriel fusese transferată la un spital din New Jersey, de unde îşi putea lua liber doar o dată la două săptămîni, şi, odată cu plecarea ei, Gloria ajunse să-şi dea seama cît de puţini erau prietenii pe care şi-i făcuse în toţi aceşti ani în New York. Bărbaţii pe care îi cunoştea erau în armată. „Bărbaţi pe care îi cunoştea?“ – recunoscu, oarecum, faţă de ea însăşi că toţi bărbaţii care fuseseră vreodată îndrăgostiţi de ea erau prietenii ei. Fiecare dintre ei jurase, la un moment dat şi pentru o lungă perioadă, că preţuieşte dragostea ei mai mult decît orice pe lume. Dar acum – unde erau ei? Cel puţin doi erau morţi, vreo cinci sau mai mulţi erau căsătoriţi, iar ceilalţi împrăştiaţi din Franţa pînă în Filipine. Se întrebă dacă vreunul din ei se gîndea la ea, cît de des şi în ce mod. Cei mai mulţi probabil că încă se gîndesc la fata de şaptesprezece ani, sirena adolescentă din urmă cu nouă ani.

Fetele erau, şi ele, departe. Niciodată nu fusese plăcută în şcoală. Era prea frumoasă, prea leneşă şi nu destul de conştiincioasă ca să fie o fată de societate sau o „Viitoare Soţie şi Mamă“, cu eterne majuscule. Fetele care nu fuseseră niciodată sărutate insinuau, cu expresii şocate pe feţele lor comune, dar nu neapărat sănătoase, că Gloria fusese. Apoi aceste fete plecaseră în Est, Vest sau Sud, se măritaseră şi deveniseră „oameni maturi“, profeţind, dacă vreodată făcuseră profeţii despre Gloria, că va sfîrşi rău – fără să ştie că nici un sfîrşit nu e rău şi că nici ele, ca şi Gloria, nu erau stăpîne pe destinele lor.

Gloria îi trecu în revistă pe cei care îi vizitaseră în casa gri din Marietta. Pe atunci părea că au încontinuu invitaţi – ea se complăcea în convingerea nerostită că toţi aceştia rămîneau, apoi, cu o mică datorie faţă de ea. Îi datorau fiecare un fel de bancnotă morală de 10 dolari şi, dacă ar fi avut vreodată nevoie, ea ar fi putut, ca să spunem aşa, să îşi ia înapoi aceste

sume imaginare. Dar ei nu mai erau – împrăştiaţi ca pleava, dispăruţi misterios şi subtil, de drept sau de fapt.

Pînă de Crăciun convingerea Gloriei că trebuia să i se alăture lui Anthony revenise, de data asta nu ca emoţie spontană, ci ca nevoie permanentă. Se hotărî să-i scrie despre venirea ei, dar amînă anunţul la sfatul domnului Haight, care aştepta ca procesul să intre pe rol dintr-o săptămînă în alta.

Într-o zi de la începutul lui ianuarie, în timp ce mergea pe Fifth Avenue, animată acum de uniforme şi decorată cu steagurile naţiunilor virtuoase, se întîlni cu Rachael Barnes, pe care nu o mai văzuse de aproape un an. Chiar şi Rachael, pe care ajunsese s-o deteste, era un bun pretext de a scăpa de plictiseală, astfel că merseră împreună la Ritz să ia ceaiul.

După al doilea cocteil se entuziasmară. Se plăceau una pe cealaltă. Vorbiră despre soţii lor, Rachael pe acel ton de vanitate afişată, dar cu rezerve interioare, pe care soţiile au obiceiul să-l folosească.

— Rodman e peste ocean, la intendenţă. E căpitan. Trebuia să plece, şi nu se putea gîndi la altă armă.

— Anthony e la infanterie.

Cuvintele, împreună cu cocteilul, îi dădeau Gloriei un fel de strălucire. Cu fiecare sorbitură o cuprindea un patriotism cald şi reconfortant.

— Apropo, spuse Rachael o jumătate de oră mai tîrziu, în timp ce plecau, nu ai putea veni la cină mîine-seară? Am invitat doi ofiţeri extraordinar de drăguţi, care pleacă pe front. Cred că ar trebui să ne străduim cît mai mult să le facem această perspectivă mai atrăgătoare.

Gloria acceptă cu bucurie. Notă adresa – recunoscînd după număr un bloc la modă de pe Park Avenue.

— Mă bucur enorm de mult că te-am văzut, Rachael.

— A fost minunat. Îmi doream să ne revedem.

Cu aceste trei propoziţii, o anumită seară din Marietta, din urmă cu două veri, cînd Anthony şi Rachael fuseseră mai atenţi unul cu celălalt decît ar fi fost necesar, fu iertată – Gloria o iertă pe Rachael, Rachael o iertă pe Gloria. De asemenea, a fost iertat faptul că Rachael fusese martora marelui dezastru din vieţile domnului şi doamnei Anthony Patch…

Căzînd la învoială cu evenimentele, timpul merge mai departe.

VICLENIILE CĂPITANULUI COLLINS

Cei doi ofiţeri erau căpitani de artilerie. În timpul mesei se refereau la ei înşişi, cu o conştiinciozitate plicticoasă, ca la membrii „Clubului sinucigaşilor“ – în acea vreme fiecare ramură obscură a armatei îşi spunea „Clubul sinucigaşilor“. Unul dintre căpitani – căpitanul lui Rachael, observă Gloria – era un tip înalt de vreo treizeci de ani cu faţă de cal, cu o mustaţă frumoasă şi dinţii strîmbi. Celălalt, căpitanul Collins, era rotofei, roz la faţă şi dispus să rîdă în hohote de fiecare dată cînd prindea privirea Gloriei. Făcu imediat o pasiune pentru ea şi, în tot cursul cinei, o asaltă cu complimente inepte. La al doilea ei pahar de şampanie, Gloria decise că, pentru prima oară în luni de zile, se distra cu adevărat.

După cină apăru ideea să meargă undeva să danseze. Cei doi ofiţeri se aprovizionară cu sticle de băutură din barul lui Rachael – o lege interzicea ca ofiţerii să fie serviţi – şi, astfel înarmaţi, începură un şir nesfîrşit de foxtroturi în mai multe restaurante sclipitoare de pe Broadway, schimbînd conştiincios partenerii, în timp ce Gloria devenea din ce în ce mai gălăgioasă şi mai incitantă pentru căpitanul cu faţa rozalie, care nu mai încerca aproape deloc să-şi şteargă zîmbetul larg de pe faţă.

La ora unsprezece, spre marea ei surpriză, Gloria era singura care dorea să mai stea. Ceilalţi voiau să se întoarcă la apartamentul lui Rachael, ca să

mai ia băutură, ziceau ei. Gloria insistă că sticla căpitanului Collins e pe jumătate plină – tocmai o văzuse –, apoi prinse privirea lui Rachael şi văzu cum aceasta îi face cu ochiul. Deduse, confuz, că gazda ei voia să scape de ofiţeri şi acceptă să se înghesuie în unul din taxiurile de afară.

Căpitanul Wolf stătea în stînga, cu Rachael pe genunchi. Căpitanul Collins stătea în mijloc şi, în timp ce se aşeza confortabil, îşi strecură un braţ în jurul umerilor Gloriei. Rămase inert cîteva clipe, apoi se strînse ca o menghină. Căpitanul se aplecă spre ea.

— Eşti extraordinar de drăguţă, îi şopti el.

— Sînteţi foarte amabil.

Nici nu o încînta, nici nu o deranja. Atît de multe braţe făcuseră acelaşi lucru înainte să apară Anthony, încît devenise doar un gest, sentimental, dar lipsit de semnificaţie.

În livingul lung al lui Rachael nu era altă lumină decît cea care venea de la focul potolit din cămin şi de la două veioze cu abajur de mătase portocalie, colţurile camerei fiind cufundate în umbre adînci, somnolente. Umblînd de colo colo într-o rochie uşoară de mătase, gazda părea să accentueze atmosfera deja senzuală. O vreme rămaseră toţi împreună, gustînd din sendvişurile de pe măsuţa de cafea – apoi Gloria se trezi singură cu căpitanul Collins pe canapeaua de lîngă cămin; Rachael şi căpitanul Wolf se retrăseseră în celălalt capăt al camerei, unde discutau încet.

— Mi-ar plăcea să nu fi fost căsătorită, spuse Collins, străduindu-se ridicol să exprime prin trăsăturile feţei cît de serios vorbea.

— De ce?

Gloria întinse paharul pentru încă un cocteil.

— Nu mai bea, îi ceru el încruntîndu-se.

— De ce nu?

— Ai fi mai drăguţă… dacă nu ai mai bea.

Gloria înţelese brusc sugestia din remarca lui, atmosfera pe care voia s-o creeze. Îi venea să rîdă, dar îşi dădu seama că nu era nimic de rîs. Se simţise bine în acea seară şi nu voia să se ducă acasă – în acelaşi timp, faptul că se flirta cu ea la acel nivel îi rănea mîndria.

— Mai pune-mi un pahar, insistă ea.

— Te rog…

— Of, nu fi ridicol! strigă ea exasperată.

— Foarte bine.

Căpitanul se supuse, fără tragere de inimă.

Apoi braţul lui o înconjură din nou, iar ea, din nou, nu protestă. Dar cînd obrazul lui roz se apropie, Gloria se trase în spate.

— Eşti extraordinar de drăguţă, spuse el cu un aer dezorientat.

Gloria începu să fredoneze încet, dorindu-şi acum ca el să-şi retragă braţul. Deodată ochii ei căzură pe o scenă intimă din celălalt colţ al camerei – Rachael şi căpitanul Wolf erau absorbiţi într-un sărut lung. Pe Gloria o străbătu un fior, fără să ştie de ce… Faţa roz se apropie din nou.

— N-ar trebui să te uiţi la ei, îi şopti el.

Aproape instantaneu celălalt braţ al lui o cuprinse… Îi simţea respiraţia pe obraz. Din nou absurditatea triumfă asupra dezgustului, iar rîsul ei răsună ca o armă care nu avea nevoie de tăişul cuvintelor.

— Credeam că eşti de treabă, spunea el.

— Ce înseamnă de treabă?

— Păi, cineva căruia îi place să… să se bucure de viaţă.

— Şi sărutatul, în general, ţi se pare un prilej de bucurie?

Rachael şi căpitanul Wolf apărură brusc în faţa lor, întrerupîndu-i.

— E tîrziu, Gloria, spuse Rachael, cu faţa aprinsă şi părul în dezordine, mai bine rămîi aici peste noapte.

O clipă, Gloria crezu că ofiţerii erau concediaţi. Apoi înţelese şi, înţelegînd, se ridică în picioare cît mai nonşalant posibil. Fără să-şi dea seama, Rachael continuă:

— Poţi dormi în camera de lîngă asta. Îţi dau tot ce îţi trebuie.

Collins o implora cu ochi de cîine; braţul căpitanului Wolf se odihnea, familiar, pe umerii lui Rachael; toţi aşteptau.

Însă Gloria nu era deloc sensibilă la atracţia promiscuităţii, vie, diversă şi labirintică, dar întotdeauna puţin rîncedă şi urît mirositoare. Dacă ar fi vrut, ar fi rămas, fără ezitări sau regrete; dar aşa, putea înfrunta calmă cei şase ochi ostili şi jigniţi care o însoţiră în hol, cu o politeţe forţată şi fraze de circumstanţă.

„*El* nu a fost de treabă, nici măcar atît cît să se ofere să mă ducă acasă“, se gîndi ea în taxi, fiind apoi cuprinsă de un nou val de resentiment: „Cît de *banal*!“.

GALANTERIE

În februarie avu o experienţă de un gen cu totul diferit. Tudor Baird, o fostă pasiune, un tînăr cu care, la un moment dat, avusese intenţia serioasă de a se căsători, ajunse în New York cu trupele de aviaţie şi o vizită. Ieşiră de cîteva ori la teatru şi, în mai puţin de o săptămînă, spre marea ei bucurie, el era mai îndrăgostit de ea ca oricînd. Ea aduse intenţionat vorba despre asta, dîndu-şi seama prea tîrziu că făcuse o greşeală. Se ajunse pînă acolo încît el tăcea, nefericit, de fiecare dată cînd ieşeau împreună.

Membru al unei organizaţii studenţeşti elitiste de la Yale, el avea toată reticenţa unui „tip de ispravă“ şi o înţelegere corectă a noţiunilor de cavalerism şi *noblesse oblige* – şi, inevitabil şi din nefericire, prejudecăţile corecte şi o corectă lipsă a ideilor – toate acele trăsături pe care Anthony o

învăţase să le dispreţuiască, dar pe care, totuşi, ea mai degrabă le admira. I se părea că el nu e plictisitor, spre deosebire de cei care îi semănau. Era frumos şi inteligent într-un mod facil, iar cînd era cu el ea avea senzaţia că, graţie unei anumite calităţi a lui – fie ea stupiditate, loialitate, sentimentalism sau altceva nu atît de clar definit ca acestea trei –, el ar fi făcut tot ce-i stătea în putere ca să-i facă plăcere.

El îi spusese asta printre alte lucruri, foarte corect şi cu o bărbăţie meditativă care ascundea o suferinţă profundă. Neiubindu-l deloc, ei îi părea rău de el şi într-o seară îl sărută romantic pentru că era atît de fermecător, o relicvă a unei generaţii dispărute care dusese o viaţă iluzorie, arogantă şi graţioasă, fiind apoi înlocuită de alţi neghiobi mai puţin galanţi. După aceea se bucură că îl sărutase, pentru că a doua zi, cînd avionul lui se prăbuşi în Mineola de la 500 de metri, o piesă a motorului îi străpunse inima.

GLORIA SINGURĂ

Cînd domnul Haight îi spuse că procesul nu va începe pînă la toamnă ea se hotărî ca, fără să-i spună lui Anthony, să se apuce de cinema. Cînd el ar fi văzut succesul ei, şi artistic, şi financiar, cînd ar fi văzut că ea îşi impusese voinţa în faţa lui Joseph Bloeckman fără a-i ceda nimic în schimb, ar fi renunţat la prejudecăţile lui prosteşti. Rămase trează o jumătate de noapte plănuindu-şi cariera şi bucurîndu-se cu anticipaţie de succesele ei, iar dimineaţa următoare sună la Films Par Excellence. Domnul Bloeckman era în Europa.

Dar ideea o prinsese atît de tare de data aceasta, încît se hotărî să facă turul agenţiilor de impresariat din cinema. Ca de multe alte ori, flerul ei se întoarse împotriva acestor bune intenţii. Agenţia de impresariat mirosea ca

şi cum ar fi fost moartă de mult timp. Aşteptă cinci minute, inspectîndu-şi contracandidaţii deloc impresionanţi – apoi se repezi afară şi se duse în cel mai izolat colţ din Central Park, unde rămase atît de mult încît răci. Încerca să scoată mirosul agenţiei din hainele ei.

În primăvară începu să înţeleagă din scrisorile lui Anthony – nu din una în mod special, ci prin efectul lor cumulat – că el nu voia ca ea să vină în Sud. Scuzele ciudate care păreau să-l obsedeze tocmai din cauza superficialităţii lor se repetau cu o regularitate freudiană. Le aşternea în fiecare scrisoare ca şi cum s-ar fi temut să nu le fi uitat ultima dată, ca şi cum ar fi fost absolut necesar ca acestea s-o impresioneze pe Gloria. Diminutivele afectuoase care îi diluau scrisorile începură să sune mecanic şi lipsite de spontaneitate, aproape ca şi cum, după ce termina de scris, s-ar fi uitat la text şi ar mai fi înghesuit pur şi simplu cîte unul, ca epigramele dintr-o piesă de Oscar Wilde. Gloria se hotăra uneori să plece, apoi se răzgîndea, fiind cînd furioasă, cînd deprimată – în cele din urmă refuză, din mîndrie, să se mai gîndească la asta şi îngădui unei răceli din ce în ce mai accentuate să se strecoare în scrisorile ei.

În ultimul timp îşi găsise mai multe ocupaţii care să-i reţină atenţia. Mai mulţi aviatori pe care îi cunoscuse prin Tudor Baird veniră în New York s-o viziteze şi alţi doi iubiţi apărură şi ei, concentraţi în Camp Dix. Pe măsură ce aceşti bărbaţi plecau pe front o lăsau moştenire, ca să spunem aşa, prietenilor lor. Dar după încă o experienţă mai degrabă neplăcută cu un potenţial căpitan Collins, de fiecare dată cînd cineva îi era prezentat ea elimina posibilitatea oricărei ambiguităţi în privinţa statutului sau intenţiilor ei.

Cînd veni vara ea învăţă, ca şi Anthony, să urmărească lista cu victime de război, încercînd un fel de plăcere melancolică de fiecare dată cînd auzea

de moartea cuiva cu care dansase odată sau cînd identifica după numele de familie fraţii mai mici ai unor foşti admiratori – gîndindu-se, în timp ce trupele avansau spre Paris, că în sfîrşit lumea se îndrepta spre o inevitabilă şi binemeritată distrugere.

Avea douăzeci şi şapte de ani. Ziua ei trecu aproape nebăgată în seamă. Cu ani în urmă o îngrozise faptul că împlinea douăzeci de ani, într-o oarecare măsură şi cînd ajunsese la douăzeci şi şase – însă acum se uita calmă în oglindă, mulţumită să vadă prospeţimea britanică a tenului ei şi silueta băieţoasă şi zveltă de pe vremuri.

Încerca să nu se gîndească la Anthony. Era ca şi cum i-ar fi scris unui străin. Le spusese prietenilor ei că fusese avansat caporal şi o enervase politeţea lor de circumstanţă. Într-o noapte plînsese pentru că îi părea rău de el; dacă el ar fi fost mai receptiv, ea ar fi plecat în Sud cu primul tren, fără ezitare – orice ar fi făcut, el avea nevoie de îngrijire spirituală, iar ea simţea că acum e în măsură să ofere chiar şi aşa ceva. În ultimul timp, fără el acolo să-i secătuiască puterea morală, Gloria se simţea uimitor de plină de viaţă. Înainte ca el să plece, ea căpătase prin contaminare tendinţa de a rumega şansele ei pierdute; acum se întorsese la dispoziţia ei normală, puternică, dispreţuitoare, preţuind fiecare clipă pentru valoarea ei. Cumpără o păpuşă şi o îmbrăcă; o săptămînă plînse din cauza lui *Ethan Frome*[1]; următoarea se desfătă cu cîteva romane de Galsworthy, care îi plăcea datorită capacităţii lui de a recrea, din nimic, iluzia iubirii idilice de tinereţe, pe care femeile o caută întotdeauna în trecut sau în viitor.

În octombrie scrisorile lui Anthony se înmulţiră, devenind aproape frenetice – apoi încetară brusc. De-a lungul unei luni pline de îngrijorare ea avu nevoie de toată stăpînirea ei de sine ca să nu plece imediat spre Mississippi. Apoi află dintr-o telegramă că fusese în spital şi că urma să se întoarcă în New York în cel mult zece zile. Ca o siluetă din vis, el reveni în

viaţa ei într-o sală de bal, în acea seară de noiembrie – timp de mai multe ore pline de o bucurie familiară, Gloria îl strînse la pieptul ei, nutrind visuri de fericire şi siguranţă pe care nu crezuse că le va mai avea vreodată.

DEZAMĂGIREA GENERALILOR

După o săptămînă, regimentul lui Anthony se întoarse în Mississippi, ca să fie lăsat la vatră. Ofiţerii se închiseră în compartimentele vagoanelor Pullman şi băură whisky-ul cumpărat din New York, în timp ce în celelalte vagoane soldaţii se îmbătau şi ei, pretinzînd de fiecare dată cînd trenul se oprea într-un sat că tocmai se întorseseră din Franţa, unde practic distruseseră armata germană. Cum toţi aveau uniforme de luptă, iar ei pretindeau că nu avuseseră timp să-şi coasă tresele de aur ale veteranilor, mitocanii de pe coastă erau foarte impresionaţi şi îi întrebau cum e în tranşee, la care ei răspundeau: „O, *Doamne*!“, plescăind din limbă şi dînd din cap. Cineva luă o bucată de cretă şi scrise pe vagon „Am cîştigat războiul – acum ne întoarcem acasă“, iar ofiţerii rîseră şi lăsară inscripţia acolo. Toţi încercau să profite cît mai mult de această retragere ruşinoasă.

În timp ce se hurducau spre tabără, Anthony era îngrijorat ca nu cumva Dot să-l aştepte răbdătoare în gară. Spre uşurarea lui, nu o văzu şi nici nu primi vreo veste de la ea; gîndindu-se că, dacă ar fi fost în oraş, ea ar fi încercat cu siguranţă să comunice cu el, trase concluzia că plecase – unde anume, nici nu ştia, nici nu-i păsa. Voia doar să se întoarcă la Gloria – Gloria, renăscută şi minunat de plină de viaţă. Cînd în cele din urmă a fost eliberat, părăsi compania în spatele unui camion imens, în mijlocul unei mulţimi care îi ovaţiona tolerant şi aproape sentimental pe ofiţeri, în special pe căpitanul Dunning. În ce-l priveşte, căpitanul le vorbise cu lacrimi în ochi despre plăcerea etc., despre efortul etc., despre timpul care nu fusese

irosit etc., despre datorie etc. Era foarte uman şi plictisitor; ascultîndu-l, Anthony, a cărui minte fusese împrospătată de săptămîna petrecută în New York, simţi din nou aversiunea lui puternică pentru profesiunea militară şi tot ceea ce însemna ea. În inimile lor copilăreşti, doi din trei ofiţeri de carieră credeau că războaiele sînt făcute pentru armate, nu armatele pentru război. Se bucură să-i vadă pe generali şi pe ofiţerii superiori, acum lipsiţi de subordonaţi, umblînd dezolaţi prin tabără. Se bucură să-i audă pe oamenii din compania lui rîzînd dispreţuitor de stimulentele care li se ofereau pentru a rămîne în armată. Trebuiau să urmeze anumite „şcoli". Anthony ştia ce sînt aceste „şcoli".

Două zile mai tîrziu era împreună cu Gloria, în New York.

ÎNCĂ O IARNĂ

Într-o după-amiază de la sfîrşitul lui februarie Anthony se întoarse acasă şi, după ce îşi căută drumul prin întunericul de iarnă din hol, o găsi pe Gloria stînd lîngă fereastră. Cînd Anthony intră, ea se întoarse spre el.

— Ce a mai spus domnul Haight? întrebă ea apatică.

— Nimic, răspunse el, lucrurile obişnuite. Poate luna următoare.

Ea îl privi cu atenţie; urechea ei obişnuită cu vocea lui prinsese uşoara îngroşare a silabelor.

— Ai băut, remarcă ea rece.

— Cîteva pahare.

— Hm.

Anthony căscă, aşezat în fotoliu, după care urmă un moment de tăcere. Apoi ea întrebă brusc:

— Ai fost la domnul Haight? Spune-mi adevărul.

— Nu. Anthony zîmbi slab. De fapt, nu am avut timp.

— Mă gîndeam că nu te-ai dus… A trimis după tine.

— Nu-mi pasă. M-am săturat să aştept la biroul lui. Ai zice că el îmi face *mie* o favoare.

Privi spre Gloria ca şi cum ar fi aşteptat sprijin moral, dar ea îşi reluase contemplarea peisajului dubios şi monoton de afară.

— Mă simt destul de obosit de viaţă azi, încercă el timid, însă Gloria nu răspunse. M-am întîlnit cu un tip şi am discutat în barul de la Biltmore.

Întunericul se înteţise brusc, dar nici unul din ei nu făcu gestul de a aprinde lumina. Pierduţi în cine ştie ce contemplaţie, rămaseră aşa pînă cînd o pală de ninsoare îi smulse Gloriei un oftat melancolic.

— Tu ce ai făcut? întrebă el, simţind că liniştea îl apasă.

— Am citit o revistă – plină de articole stupide scrise de autori prosperi despre cît de greu le e oamenilor săraci să-şi cumpere cămăşi de mătase. Şi în timp ce citeam nu mă puteam gîndi la altceva decît la cît de mult îmi doresc o haină de veveriţă – şi cum nu ne-o putem permite.

— Ba da, putem.

— O, nu.

— Ba da! Dacă vrei o haină de blană, putem s-o cumpărăm.

Vocea ei venind din întuneric avea o nuanţă de dispreţ.

— Vrei să spui că putem să vindem alte obligaţiuni?

— Dacă trebuie. Nu vreau să rămîi fără lucruri. Totuşi, am cheltuit mult de cînd m-am întors.

— O, taci din gură! spuse ea iritată.

— De ce?

— Pentru că m-am săturat pînă peste cap să te aud vorbind despre cît am cheltuit sau ce-am făcut. Te-ai întors acum două luni şi de atunci am ţinut-o, practic, într-o petrecere continuă. Amîndoi am vrut să ieşim în oraş şi aşa am şi făcut. Ei bine, pe mine nu m-ai auzit plîngîndu-mă, nu-i aşa?

Însă tu nu faci altceva decît să te lamentezi încontinuu. Nu-mi mai pasă ce facem şi ce o să se întîmple cu noi, cel puţin eu sînt consecventă. Dar *nu* o să mai tolerez lamentările şi bocetele tale…

— Ştii, uneori nici tu nu eşti foarte plăcută.

— Nu am nici o obligaţie să fiu. Tu nu încerci deloc să schimbi lucrurile.

— Dar eu…

— Eh! Mi se pare că am mai auzit asta. Azi-dimineaţă ziceai că nu te mai atingi de băutură pînă nu-ţi găseşti de lucru. Şi nici măcar n-ai avut curajul să te duci la domnul Haight, cînd te-a chemat în legătură cu procesul.

Anthony se ridică în picioare şi aprinse lumina.

— Uite ce e! strigă el clipind. M-am săturat de limba asta ascuţită a ta.

— Şi ce ai de gînd să faci?

— Crezi că *eu* sînt foarte fericit? continuă Anthony, ignorînd întrebarea ei. Crezi că eu nu ştiu că nu trăim aşa cum ar trebui?

Într-o clipă, Gloria stătea în faţa lui, tremurînd.

— N-am de gînd să *suport* aşa ceva! izbucni ea. N-am chef de discursuri. Tu şi cu suferinţa ta! Eşti doar un neputincios demn de milă, asta ai fost întotdeauna!

Se înfruntau prosteşte din priviri, fiecare dintre ei incapabil să-l impresioneze pe celălalt, fiecare enorm şi dureros de plictisit. Apoi ea se duse în dormitor şi închise uşa în urma ei.

Întoarcerea lui adusese în prim-plan toate exasperările lor de dinaintea războiului. Preţurile crescuseră alarmant, iar veniturile lor scăzuseră, în disproporţie perversă, aproape la jumătate din cuantumul lor iniţial. Fusese acontoul important plătit domnului Haight; apoi, unele acţiuni cumpărate cu 100 de dolari scăzuseră acum pînă la 30 sau 40, iar alte investiţii nu

merseseră nici ele deloc bine. Primăvara trecută Gloria trebuise să aleagă între a părăsi apartamentul sau a semna un contract pe un an cu 225 de dolari pe lună. Îl semnă. Pe măsură ce posibilităţile lor scădeau, le era din ce în ce mai greu să facă economii. Recurseră la vechea politică a minciunii. Exasperaţi de neputinţa lor, vorbeau despre ce vor face mîine, despre cum „nu vor mai merge la petreceri“ şi cum Anthony se va apuca să lucreze. Însă cînd venea înserarea Gloria, obişnuită să facă ceva în fiecare seară, simţea cum o cuprinde vechea nelinişte. Stătea în uşa dormitorului, rozîndu-şi unghiile şi prinzînd din cînd în cînd privirea lui Anthony, cînd acesta îşi ridica ochii din cartea lui. Apoi suna telefonul, iar nervii ei se calmau, răspunzînd cu o grabă prost ascunsă. Cineva urca pînă la ei „doar pentru cîteva minute“ – o, şi prefăcătoria obositoare, apariţia măsuţei de vin, revenirea la viaţă a sufletelor lor amorţite – apoi trezirea, ca mijlocul unei nopţi fără somn pe care ar fi traversat-o.

Pe măsură ce iarna trecea, iar trupele revenite acasă defilau pe Fifth Avenue, deveniră din ce în ce mai conştienţi că relaţia lor se schimbase complet de la întoarcerea lui Anthony. După reînflorirea tandreţei şi pasiunii lor, fiecare dintre ei se întorsese într-un vis solitar, neîmpărtăşit de celălalt, iar drăgălăşeniile pe care şi le ofereau unul altuia treceau, se pare, de la o inimă goală la altă inimă goală, ca un ecou găunos al îndepărtării a ceea ce ei ştiau că, în sfîrşit, dispăruse.

Anthony făcuse din nou turul ziarelor din oraş şi primise doar răspunsuri negative din partea unui larg spectru de secretare, centraliste şi redactori. Cuvîntul de ordine era „Păstrăm posturile libere pentru oamenii noştri care sînt încă în Franţa“. Apoi, spre sfîrşitul lui martie, ochii lui căzură pe o reclamă din ziarul de dimineaţă, în care găsi în sfîrşit ceea ce semăna cu o ocupaţie.

ACUM POŢI SĂ VINZI!!!
De ce să nu cîştigi în timp ce înveţi?
Agenţii noştri de vînzări cîştigă 50-200 $ pe săptămînă

După care urma o adresă de pe Madison Avenue şi recomandarea ca doritorii să se prezinte la ora unu în acea după-amiază. Gloria văzu cum Anthony citeşte anunţul alene, în timp ce privea peste umărul lui în timpul unuia din obişnuitele lor mic dejunuri tîrzii.

— De ce nu încerci? îl îndemnă ea.

— Ei, e una din păcălelile alea.

— Poate că nu. Măcar e o experienţă.

La îndemnurile ei, Anthony se duse la ora unu la adresa indicată, unde se trezi în mijlocul unei mulţimi pestriţe de bărbaţi care aşteptau în faţa uşii. Erau de la tineri curieri care foloseau orele de serviciu în interes personal pînă la un individ matusalemic, cu un trup şi un baston noduroase. Unii dintre ei erau mizeri, cu obrajii supţi şi ochii roşii, umflaţi – alţii erau tineri, poate încă în liceu. După un sfert de oră de îmbrînceală, în care fiecare privea la ceilalţi cu suspiciune apatică, apăru un păstor tînăr şi elegant, îmbrăcat într-un costum pe corp şi avînd manierele unui episcop, care îi mînă la etaj, într-o cameră spaţioasă care semăna cu o sală de clasă şi avea foarte multe bănci. Aici se aşezară potenţialii agenţi de vînzări – după care, din nou, aşteptară. După un timp, podiumul de la capătul sălii fu ocupat de şase bărbaţi sobri, dar vioi, care se aşezară, în afară de unul singur, cu faţa spre public, pe nişte scaune puse în semicerc.

Excepţia era cel care părea cel mai sobru, mai vioi şi mai tînăr dintre toţi, şi care avansă spre marginea podiumului. Publicul îl privea cu speranţă. Era scund şi drăguţ, cu acel farmec specific mai degrabă comerţului decît artei scenice. Avea sprîncene drepte, blonde şi stufoase şi nişte ochi aproape

absurd de oneşti; cînd ajunse lîngă pupitru păru să-şi arunce ochii în public, întinzînd în acelaşi timp braţul cu două degete ridicate. Apoi, în timp ce se legăna pentru a-şi găsi echilibrul, liniştea aşteptată se aşternu asupra sălii. Cu o perfectă siguranţă de sine, tînărul preluase controlul asupra ascultătorilor săi, iar atunci cînd începu să vorbească, cuvintele lui erau calme şi sigure, de tipul „sincerităţii maxime“.

— Oameni! începu el, apoi se opri.

Cuvîntul se stinse în celălalt capăt al sălii, cu un ecou prelung; feţele care îl priveau cinic, cu speranţă şi oboseală erau la fel de atente şi absorbite, 300 de perechi de ochi întoarse uşor în sus. Tînărul se lansă într-o mare de explicaţii, cu un debit egal şi lipsit de graţie, care îi aminti lui Anthony de rostogolirea bilelor de bowling.

— În această dimineaţă însorită şi strălucitoare aţi luat fiecare ziarul vostru preferat, în care aţi găsit o reclamă care declara simplu şi frust că *tu* poţi să vinzi. Asta e tot ce spunea – nu spunea „ce“, nu spunea „cum“, nu spunea „de ce“. Făcea o singură aserţiune, că *tu* şi *tu* şi *tu* – aici arăta cu degetul – puteţi să vindeţi. Acum, treaba mea nu e să vă aduc succesul, pentru că fiecare om se naşte plin de succes şi, dacă devine un ratat, e doar vina lui; nu e să vă învăţ să vorbiţi, pentru că fiecare om e un orator înnăscut şi doar el face din el însuşi un taciturn; treaba mea e să vă spun un lucru în aşa fel încît să-l *înţelegeţi* – să vă spun că *tu* şi *tu* şi *tu* aveţi în faţă prosperitatea, care vă aşteaptă să veniţi şi s-o luaţi.

În acest punct, un irlandez posomorît se ridică din banca lui şi ieşi afară.

— Acel om crede că o va găsi în berăria de la colţ. (Rîsete). Nu e acolo. Odată, demult, am căutat-o şi eu acolo (rîsete), dar asta era înainte să fac ceea ce fiecare dintre voi, oricît de tînăr sau de bătrîn, oricît de sărac sau de bogat (cîteva hohote de rîs ironice), poate face. Era înainte să mă găsesc… *pe mine*! Nu ştiu dacă vreunul dintre voi ştie ce este *Cuvinte din inimă*.

Cuvinte din inimă este o cărticică în care am început, acum vreo cinci ani, să aştern ceea ce descoperisem a fi motivele eşecului oamenilor şi motivele succesului oamenilor – de la John D. Rockefeller pînă la John D. Napoleon (rîsete) şi, înainte de asta, pînă în vremea în care Abel[2] şi-a vîndut dreptul său din naştere pentru o ciorbă amărîtă. Acum există 100 de astfel de *Cuvinte din inimă*. Aceia dintre voi care sînt sinceri, cei care sînt interesaţi de propunerea noastră şi, mai ales, cei care nu sînt satisfăcuţi de felul în care le merge în prezent vor primi cîte una la ieşirea din această sală, să o ducă acasă. Acum, am la mine în buzunar patru scrisori primite recent despre *Cuvinte din inimă*. Aceste scrisori sînt semnate de nume cunoscute în fiecare cămin din SUA. Ascultaţi-o pe aceasta, din Detroit:

DRAGĂ DOMNULE CARLETON:

Aş dori să comand încă 3 000 de exemplare din Cuvinte din inimă, pentru a le distribui agenţilor mei de vînzări. Au reuşit să-i pună la treabă mai mult decît orice stimulente la care ne-am gîndit vreodată. Le citesc şi eu în mod constant şi vreau să vă felicit sincer pentru modul în care ajungeţi la rădăcinile celei mai mari probleme cu care se confruntă generaţia actuală – problema vînzărilor. Fundaţia pe care e construită această ţară sînt vînzările. Cu multe felicitări rămîn,

Al dvs. cordial,

HENRY W. TERRAL

Pronunţă numele cu trei izbucniri vocale prelungi, despărţite de pauze, în aşa fel încît să-şi producă efectul magic. Apoi citi încă două scrisori, una de la un producător de aspiratoare şi alta de la preşedintele Great Northern Doily Company.

— Iar acum, continuă el, o să vă spun în cîteva cuvinte ce o să *facă* această propunere din aceia dintre voi care o vor lua în serios. Simplu spus, e asta: „Cuvinte din inimă“ a devenit o companie. Avem de gînd să punem această broşură în mîna fiecărei mari firme, a fiecărui agent de vînzări şi a fiecărui om care *înţelege* – nu spun *crede*, spun *înţelege* – că şi el poate să vîndă! Oferim spre vînzare acţiuni ale „Cuvintelor din inimă“ şi, pentru ca distribuţia să fie cît mai cuprinzătoare şi, de asemenea, pentru a oferi un exemplu viu, concret, în carne şi oase despre ce înseamnă vînzările sau, mai degrabă, ce pot ele însemna, vă vom da, fiecăruia dintre voi care e un om adevărat, şansa de a vinde aceste acţiuni. Acum, nu mă interesează ce aţi mai încercat să vindeţi înainte sau cum aţi încercat să vindeţi. Vreau să vă întreb doar două lucruri – primul, *vă doriţi* succesul, şi al doilea, sînteţi dispuşi să munciţi pentru el? Numele meu este Sammy Carleton. Nu „domnul“ Carleton, ci doar, simplu, Sammy. Sînt un om normal, direct şi fără mofturi. Aş vrea să-mi spuneţi Sammy. Asta e tot ce vă voi spune azi. Mîine aş vrea ca aceia dintre voi care s-au gîndit la asta şi au citit exemplarul din *Cuvinte din inimă* pe care îl veţi primi la ieşire să vină din nou exact în această sală, exact la aceeaşi oră, apoi vom merge mai departe cu această propunere, iar eu vă voi explica care sînt principiile succesului pe care eu le-am descoperit. Vă voi face *să simţiţi* că *tu* şi *tu* şi *tu* puteţi vinde!

Ecoul vocii domnului Carleton întîrzie pentru cîteva clipe în sală, apoi se stinse. Anthony fu împins şi înghiontit de mulţimea care ieşea din sală tropăind.

ALTE AVENTURI ALE *CUVINTELOR DIN INIMĂ*

Anthony îi spuse Gloriei povestea aventurii sale comerciale, acompaniind-o cu rîsete ironice. Dar ea asculta fără să zîmbească.

— Ai de gînd să renunţi din nou?

— Păi, doar nu te aştepţi de la mine să…

— N-am aşteptat niciodată nimic de la tine.

El ezită.

— Păi, nu văd la ce mi-ar folosi dacă aş muri de rîs din cauza acestui gen de afacere. Dacă e ceva mai vechi decît vechea poveste, e noul ei clinci.

Gloria avu nevoie de o imensă cantitate de energie morală ca să-l poată face să se întoarcă, iar cînd el se prezentă a doua zi, uşor deprimat de platitudinile senile din care era compusă *Cuvinte din inimă despre ambiţie*, din cei 300 de oameni rămăseseră doar 50, aşteptînd apariţia dinamicului şi convingătorului Sammy Carleton. Vitalitatea şi puterea de convingere a domnului Carleton au fost de această dată folosite pentru a elucida această magnifică enigmă – cum să vinzi. Se pare că metoda corectă era să îţi expui oferta şi să nu spui „Iar acum, doriţi să cumpăraţi?“ – nu aceasta era soluţia, o, nu, nu! – soluţia era să îţi expui oferta, iar apoi, după ce adversarul era adus la epuizare, să arunci imperativul categoric: „Acum uitaţi ce este! Mi-am consumat timpul ca să vă explic această propunere. Aţi fost de acord cu tot ce v-am spus – tot ce vreau să vă întreb e cîte doriţi?“.

În timp ce domnul Carleton îngrămădea aserţiune după aserţiune, Anthony începu să simtă un soi de încredere dezgustată în acesta. Omul părea să ştie despre ce vorbeşte. În mod evident prosper, ajunsese în poziţia de a le da lecţii celorlalţi. Nu-i trecu prin cap că oamenii care au succes în comerţ foarte rar ştiu de ce sau cum şi că, precum în cazul bunicului său, cînd atribuie cauze, aceste cauze sînt de obicei inexacte şi absurde.

Anthony observă că, dintre numeroşii bătrîni care răspunseseră iniţial anunţului, doar doi reveniseră şi că, dintre cei treizeci şi ceva care se

strînseseră şi în a treia zi ca să asculte recomandările de vînzări ale domnului Carleton, un singur cap cu păr grizonant ieşea în evidenţă. Aceşti treizeci erau discipoli fervenţi; imitau cu gurile lor modul în care funcţiona gura domnului Carleton; se legănau pe locurile lor cu entuziasm, iar în pauzele din discursul lui vorbeau între ei, în şoapte de aprobare încordate. Totuşi, dintre acei cîţiva care, cu propriile cuvinte ale domnului Carleton, „erau hotărîţi să ia ceea ce le aparţinea pe drept şi cu adevărat“, doar vreo cinci aveau, în acelaşi timp, şi o înfăţişare cît de cît decentă şi acel mare dar de a fi „om de acţiune“. Dar li se spuse că toţi sînt oameni de acţiune înnăscuţi – nu trebuiau decît să creadă cu un fel de pasiune sălbatică în ceea ce vindeau. Chiar îi îndemnă pe fiecare dintre ei să cumpere acţiuni pentru ei înşişi, dacă puteau, ca să fie şi mai sinceri.

Apoi, în cea de-a cincea zi, Anthony se repezi în stradă cu impresia că e un om urmărit de poliţie. Conform instrucţiunilor, alese o clădire de birouri înaltă, astfel încît să poată urca la ultimul etaj, iar apoi să coboare oprindu-se la fiecare birou care avea un nume pe uşă. Dar în ultima clipă ezită. Poate că era mult mai simplu pentru el să încerce, să zicem, în cîteva birouri de pe Madison Avenue, pentru a se obişnui cu atmosfera îngheţată care simţea că-l aşteaptă. Intră sub o arcadă care părea doar semiprosperă şi, văzînd un semn pe care scria Percy B. Weatherbee, arhitect, deschise uşa eroic şi intră. O tînără apretată privi în sus întrebător.

— Aş putea să-l văd pe domnul Weatherbee?

Se întrebă dacă nu cumva îi tremura vocea.

Secretara întinse mîna spre receptor.

— Cum vă numiţi, vă rog?

— Nu mă… ăă… cunoaşte. Nu cunoaşte numele meu.

— În ce problemă vreţi să-l vedeţi? Sînteţi agent de asigurări?

— A, nu, nicidecum! negă Anthony grăbit. O, nu. Este o… o problemă personală.

Se întrebă dacă făcuse bine că spusese asta. Sunase atît de simplu cînd domnul Carleton ordonase turmei sale „Nu îi lăsaţi să vă ţină afară! Arătaţi-le că sînteţi hotărîţi să le vorbiţi, iar ei vă vor asculta!“.

Fata cedă feţei plăcute şi melancolice a lui Anthony şi, într-o clipă, uşa biroului interior se deschise şi în anticameră intră un bărbat înalt, deşirat şi cu părul lins. Se apropie de Anthony cu o nerăbdare prost ascunsă.

— Aţi dorit să vorbiţi cu mine într-o problemă personală?

Anthony ezită.

— Voiam să vorbesc cu dumneavoastră, spuse el sfidător.

— Despre ce?

— Am nevoie de puţin timp ca să vă explic.

— Ei, despre ce e vorba?

Vocea domnului Weatherbee indica o iritare crescîndă.

Apoi Anthony, subliniind fiecare cuvînt, fiecare silabă, începu:

— Nu ştiu dacă aţi auzit sau nu de o broşură intitulată *Cuvinte din inimă*…

— Doamne sfinte! strigă Percy B. Weatherbee, arhitect, încerci să mă înduioşezi?

— Nu, e vorba de afaceri. *Cuvinte din inimă* s-a transformat într-o companie, iar acum scoatem la vînzare un număr de acţiuni…

Vocea lui scăzu încet în intensitate, hărţuită de privirea fixă şi dispreţuitoare a încăpăţînatei lui prăzi. Se mai chinui încă un minut, din ce în ce mai jenat şi mai încurcat în propriile lui cuvinte. Încrederea îl părăsea în emanaţii dense, convulsive, care păreau să fie bucăţi ale trupului său. Aproape cu milă, Percy B. Weatherbee, arhitect, puse capăt întrevederii:

— Doamne sfinte! explodă el dezgustat. Şi asta numeşti tu o problemă *personală*!

Dădu din mînă şi intră în biroul lui, trîntind uşa în spatele său. Neîndrăznind să privească spre secretară, Anthony părăsi încăperea în acelaşi mod ruşinos şi furtiv. Rămase în hol, transpirînd abundent şi întrebîndu-se de ce nu veneau să-l aresteze; în fiecare privire grăbită distingea o sclipire plină de dispreţ.

După o oră reuşi, cu ajutorul a două whisky-uri tari, să se convingă să mai încerce o dată. Intră în atelierul unui instalator, dar cînd îi spuse despre ce e vorba acesta începu să-şi îmbrace haina grăbit, explicîndu-i tăios că trebuie să meargă la masă. Anthony spuse politicos că e inutil să încerci să vinzi ceva unui om cînd îi e foame, iar instalatorul îl aprobă călduros.

Acest episod îl încurajă pe Anthony; încercă să se gîndească la faptul că, dacă instalatorul nu ar fi trebuit să meargă la masă, măcar l-ar fi ascultat.

Trecînd pe lîngă nişte magazine strălucitoare şi impresionante, intră într-o băcănie. Vorbăreţul proprietar îi spuse că, înainte de a cumpăra orice acţiuni, voia să vadă cum va afecta armistiţiul piaţa. Lui Anthony asta i se păru aproape necinstit. În Utopia vînzărilor a domnului Carleton, singurul motiv de a nu cumpăra acţiuni pe care îl invocau vreodată potenţialii cumpărători era acela că se îndoiau că ar fi o investiţie promiţătoare. Evident, un astfel de om ar fi fost o pradă ridicol de facilă, care putea fi doborîtă uşor doar prin aplicarea judicioasă a strategiei de convingere. Dar aceşti oameni – păi, ei nici măcar nu se gîndeau să cumpere.

Anthony mai bău cîteva pahare înainte să-l abordeze pe al patrulea om, un agent imobiliar; cu toate acestea, fu trimis la podea cu lovitura decisivă a unui silogism. Agentul imobiliar îi spuse că avea trei fraţi în investiţiile financiare. Văzîndu-se el singur ca un distrugător de familii, Anthony îşi ceru scuze şi plecă.

După încă un pahar concepu planul genial de a vinde acţiuni proprietarilor de baruri din Lexington Avenue. Asta îi luă cîteva ore, pentru că era necesar să bea cîteva pahare în fiecare loc pentru a-l aduce pe proprietar în dispoziţia necesară pentru a discuta afaceri. Însă fiecare dintre ei argumentă că, dacă ar avea bani să cumpere acţiuni, nu ar mai fi nevoit să se ocupe de bar. Era ca şi cum se înţeleseseră dinainte asupra modului în care să îl refuze. Pe măsură ce ora cinci se apropia, umedă şi întunecată, descoperi că aceştia erau tot mai înclinaţi să îl refuze cu o glumă.

La cinci, cu un enorm efort de concentrare, decise că trebuie să îşi diversifice căutările. Alese un magazin de delicatese şi intră. Înţelese, iluminat, că ceea ce trebuia să facă era să arunce o vrajă nu doar asupra proprietarului, ci şi asupra tuturor clienţilor – poate că, în baza psihologiei instinctului de turmă, vor cumpăra toţi deodată, uimiţi şi convinşi instantaneu.

— ’nă seara, începu el cu voce tare, cleioasă. Am o mi’ă pro’unere.

Dacă voise linişte, îşi atinsese scopul. Un fel de uluire le cuprinse pe cele cinci-şase femei aflate la cumpărături şi pe bătrînul cu păr grizonant, şorţ şi bonetă, care tranşa pui.

Anthony scoase un mănunchi de hîrtii din servieta căscată şi le flutură vesel.

— Cumpă’aţi o ac’iune, îi îndemnă el, sînt la fel de bune ca obliga’iunile libertă’ii[3]!

Ideea îi plăcu, aşa că o dezvoltă.

— Mai bu’e decît obliga’iunile libertă’ii. Fiecare din ac’iunile astea face cît *două* obliga’iuni ale libertă’ii!

În mintea lui interveni un hiatus, astfel că sări la discursul său, pe care îl rosti împreună cu gesturile adecvate, ceea ce era oarecum dificil, dat fiind faptul că trebuia să se ţină de tejghea cu o mînă sau chiar cu amîndouă.

— Acum uitaţi ce e. Mi-am consumat timpul cu asta. Nu vreau să ştiu *de ce* nu cumpăraţi. Vreau doar să spuneţi *de ce*. Să spuneţi *cîte*!

În acest punct deja ar fi trebuit să se apropie de el cu carnetele de cecuri şi stilourile în mînă. Dîndu-şi seama că trebuia să fi ratat un indiciu, Anthony reveni şi repetă finalul.

— Acum uitaţi ce e. Mi-am consumat timpul cu asta. Aţi urmărit propune'ea. Aţi fost de acord cu argu'entele? Atunci, tot ce vreau să ştiu de la *voi* e cîte obliga'iuni ale libertă'ii?

— Uite ce e! interveni o voce nouă.

Un bărbat corpolent cu faţa decorată simetric cu perciuni gălbui ieşise dintr-o cabină de sticlă şi se apropia de Anthony.

— Uite ce e!

— Cîte? repetă agentul de vînzări serios. Mi-am consumat timpul…

— Ascultă, strigă proprietarul, o să chem poliţia să te ia.

— Nu pot' s' faci asta! răspunse Anthony sfidîndu-l superior. To' ce vreau s' ştiu e cîte.

De ici şi colo din magazin se auziră comentarii indignate.

— Ce groaznic!

— E complet nebun!

— E dezgustător de beat!

Proprietarul îl apucă pe Anthony de braţ cu putere.

— Ieşi afară sau chem o patrulă de poliţie!

Cîteva relicve de raţionalitate îl îndemnară pe Anthony să dea din cap şi să-şi bage acţiunile înapoi în servietă, neîndemînatic.

— Cîte? repetă el plin de îndoială.

— Toată poliţia, dacă e nevoie! tună adversarul său, cu mustaţa galbenă tremurîndu-i violent.

— Vin'e-le nişʼe ac'iuni!

Cu asta Anthony se întoarse, se înclină grav în faţa acestor ultimi auditori ai săi, apoi ieşi din magazin împleticindu-se. Găsi la colţ un taxi şi se duse acasă. Acolo căzu într-un somn adînc pe canapea şi aşa îl găsi Gloria, încă strîngînd servieta deschisă în mînă şi infestînd aerul cu respiraţia lui urît mirositoare.

Cu excepţia momentelor în care era beat, spectrul senzaţiilor lui Anthony devenise mult mai îngust decît al unui om normal, iar în iulie, cînd interveni prohibiţia, el descoperi că aceia care îşi puteau permite beau mai mult ca oricînd. Acum gazdele foloseau orice pretext ca să scoată o sticlă de băutură. Tendinţa de a afişa băutura era o manifestare a aceluiaşi instinct care îi făcea pe bărbaţi să-şi umple soţiile de bijuterii. Să ai băutură era un motiv de laudă, aproape un semn de respectabilitate.

Dimineaţa, Anthony se trezea obosit, nervos şi îngrijorat. Serile calme de vară şi dimineţile purpurii şi răcoroase îl lăsau la fel de indiferent. Doar pentru un scurt moment al fiecărei zile, cel în care primul cocteil îl încălzea şi îl readucea la viaţă, mintea lui se mai apleca asupra visurilor irizate ale viitoarelor plăceri – moştenirea comună a celor frumoşi şi blestemaţi. Dar asta dura puţin. Pe măsură ce se îmbăta visurile dispăreau, iar el devenea o fantomă confuză, strecurîndu-se prin cotloanele ciudate ale propriei lui minţi, atingînd profunzimi deprimante. Într-o seară de iunie se certă violent cu Maury pe un subiect cît se poate de mărunt. Îşi aminti confuz a doua zi dimineaţă că fusese vorba de o sticlă spartă de şampanie. Maury îi spusese să nu mai bea, iar Anthony se simţise jignit, astfel că, încercînd să facă un gest demn, se ridicase de la masă şi o condusese pe Gloria, mai degrabă jenată, la taxi, lăsîndu-l pe Maury cu trei porţii de mîncare şi bilete la operă.

Aceste fiascouri semitragice deveniseră atît de obişnuite, încît, atunci cînd se întîmplau, Anthony nici nu mai simţea nevoia să-şi ceară scuze.

Dacă Gloria îi făcea reproşuri – dar în ultimul timp ea de obicei se cufunda într-o linişte dispreţuitoare –, el fie începea să se apere înverşunat, fie ieşea, mohorît şi băţos, din apartament. De la incidentul de pe peronul din Redgate nu mai ridicase vreodată mîna asupra ei – deşi uneori era cuprins de un impuls care îl făcea să tremure de furie. Aşa cum ţinea încă la ea mai mult decît la oricare altă fiinţă umană, tot aşa o ura mai des şi mai intens decît pe oricine.

Judecătorii Curţii de Apel nu reuşiseră, pînă acum, să ia o decizie, dar după încă o amînare confirmară în sfîrşit sentinţa tribunalului inferior, doi dintre judecători nefiind de acord. O înştiinţare despre înaintarea unui nou apel fu înmînată lui Edward Shuttleworth. Procesul urma să ajungă la ultimul tribunal decident, iar ei aveau în faţă încă o aşteptare interminabilă. Şase luni, poate un an. Totul devenise extrem de ireal, la fel de îndepărtat şi incert precum cerul.

De-a lungul ultimei ierni problema hainei de blană a Gloriei fusese un subiect de permanentă şi subtilă iritare. În acea vreme, la fiecare cîţiva metri pe Fifth Avenue puteai vedea o femeie îmbrăcată în haină lungă de veveriţă. Femeile căpătau forma de joben. Păreau porcine şi obscene; animalitatea feminină şi bogăţia implicită a hainei le făcea să pară femei întreţinute. Totuşi, Gloria îşi dorea o haină de veveriţă gri.

Discutînd chestiunea – sau, mai degrabă, certîndu-se, pentru că, mai mult chiar decît în primul an al căsniciei lor, fiecare discuţie lua forma unei controverse amare, plină de expresii precum „poţi să fii sigur“, „absolut scandalos“, „totuşi, e aşa cum îţi spun“ şi foarte accentuatul „oricum“ – concluzionară că nu şi-o puteau permite. Şi astfel haina începu să devină un simbol al problemelor lor financiare crescînde.

Diminuarea venitului lor era pentru Gloria un fenomen remarcabil, lipsit de explicaţie sau precedent – că se putuse întîmpla în intervalul a doar cinci

ani i se părea aproape o cruzime intenţionată, concepută şi îndeplinită de un dumnezeu sardonic. Cînd se căsătoriseră, 7 500 de dolari pe an păruseră mai mult decît suficienţi pentru un tînăr cuplu, mai ales atunci cînd erau suplimentaţi de speranţa multor milioane. Gloria nu reuşise să înţeleagă că aceştia scăzuseră nu numai în cuantum, ci şi ca putere de cumpărare, pînă cînd acest fapt deveni brusc evident în urma plăţii acontoului de 1 500 de dolari al domnului Haight. Cînd Anthony fusese recrutat, calculaseră venitul lor la mai bine de 400 de dolari pe lună, cu valoarea dolarului în scădere încă de pe atunci, dar la întoarcerea lui în New York descoperiseră o stare şi mai alarmantă a lucrurilor. Primeau doar 4 500 de dolari pe an pentru plasamentele lor. Şi, cu toate că procesul de moştenire era tot timpul în faţa lor, ca un miraj persistent, iar semnalul de alarmă financiar se întrevedea undeva la distanţă, descoperiră, totuşi, că era imposibil să trăiască din acest venit.

Astfel că Gloria rămase fără haină de blană şi în fiecare zi pe Fifth Avenue era jenată de blana ei de leopard scurtă şi uzată, acum definitiv ieşită din modă. În fiecare lună mai vindeau o obligaţiune, şi totuşi, după ce facturile erau achitate, rămînea doar atît cît să fie înghiţit cu lăcomie de cheltuielile lor curente. Conform calculelor lui Anthony, capitalul lor avea să mai reziste cam şapte ani. Aşa că sufletul Gloriei era foarte amar, pentru că într-o singură săptămînă de petrecere isterică, în timpul căreia lui Anthony îi venise să se dezbrace de haină, vestă şi cămaşă într-un teatru, fiind apoi scos afară de o armată de uşieri, cheltuiră de două ori mai mult decît costa haina de veveriţă gri.

Era noiembrie, mai degrabă o vară indiană, cu nopţi foarte, foarte calde – ceea ce era inutil, căci vara îşi făcuse datoria. Babe Ruth doborîse recordul la *home run*-uri pentru prima oară şi Jack Dempsey îi spărsese pometul lui Jess Willard în Ohio. În Europa, numărul obişnuit de copii

aveau stomacul umflat de foamete, iar diplomaţii se străduiau, ca de obicei, să facă lumea mai sigură pentru viitoare războaie. În New York proletariatul era „disciplinat“, iar cota Harvardului la pariuri era de 5 la 3. Pacea coborîse în sfîrşit asupra unui nou început.

În dormitorul apartamentului din 57th Street Gloria zăcea pe patul ei, întorcîndu-se pe toate părţile şi ridicîndu-se din cînd în cînd în capul oaselor pentru a arunca o pătură de care n-avea nevoie sau cerîndu-i lui Anthony, care stătea treaz lîngă ea, să-i aducă un pahar de apă cu gheaţă.

— Să nu uiţi să pui gheaţă, insistă ea, nu e destul de rece de la robinet.

Privind prin perdelele transparente, putea să vadă luna rotundă deasupra acoperişurilor, iar în spatele ei, pe cer, strălucirea aurie din Times Square – privind cele două lumini diferite, mintea ei se strădui să dea formă unei emoţii sau mai degrabă unui complex de emoţii care o chinuiseră toată ziua, ca şi cu o zi înainte şi cu mult timp în urmă, încă de ultima dată cînd îşi amintea să fi gîndit clar şi logic despre ceva – ceea ce trebuie să fi fost cînd Anthony era în armată.

Urma să împlinească douăzeci şi nouă de ani în februarie[4]. Luna respectivă avea o semnificaţie ameninţătoare şi inevitabilă, făcînd-o să se întrebe, în acele ore confuze şi febrile, dacă nu cumva, pînă la urmă, îşi irosise frumuseţea ei uşor obosită, în general dacă exista vreun folos al acelor calităţi legate de mortalitatea aspră şi inevitabilă.

Cu mult timp în urmă, cînd avea douăzeci şi unu de ani, scrisese în jurnalul ei: „Frumuseţea înseamnă doar să fii admirată, să fii iubită – să fii culeasă cu grijă şi apoi aruncată ca un buchet de trandafiri iubitului ales. Mi se pare, în măsura în care pot judeca limpede, că frumuseţea mea ar trebui folosită în felul acesta…“.

Iar acum toată această zi de noiembrie, această zi dezolantă, sub un cer alb murdar, Gloria se gîndea că probabil se înşelase. Pentru a păstra

integritatea primului ei dar, nu mai căutase iubirea. Cînd prima flacără şi primul extaz păliseră şi se îndepărtaseră, începuse să păstreze – ce? O uimea faptul că nu mai ştia ce anume păstra – o amintire sentimentală sau un concept de onoare profund şi grav. Se îndoia acum că ar fi existat vreun principiu moral în modul ei de viaţă – să meargă fără griji sau regrete pe căile cele mai vesele cu putinţă şi să-şi menţină mîndria făcînd întotdeauna ceea ce i se părea frumos de făcut, fiind întotdeauna ea însăşi. De la primul băiat cu guler Eton a cărui „fată“ fusese şi pînă la ultimul bărbat ai cărui ochi deveniseră atenţi şi apreciativi cînd o întîlniseră, nu era nevoie decît de acea candoare fără pereche pe care o putea pune într-o privire sau într-o haină pentru a ţese în jurul ei nesfîrşite iluzii, nesfîrşite distanţe şi o nesfîrşită lumină. Pentru a le da suflet bărbaţilor, pentru a crea o fericire superioară şi o disperare superioară trebuia să rămînă foarte mîndră – mîndră să fie inviolabilă, de asemenea mîndră să se poată topi şi să fie pasională.

Ştia că, în sufletul ei, nu îşi dorise niciodată copii. O îngrozeau ameninţarea pentru frumuseţea ei, realitatea, brutalitatea, insuportabila idee a naşterii. Voia să existe doar ca o floare conştientă, supravieţuind intactă. Sentimentalitatea ei se putea ataşa violent de propriile ei iluzii, dar spiritul ei ironic îi şoptea că maternitatea este şi privilegiul femelei de babuin. Astfel că visa doar nişte copii ipotetici – simboluri timpurii şi perfecte ale dragostei ei timpurii şi perfecte pentru Anthony.

Astfel că, pînă la urmă, frumuseţea ei era singura care nu o trădase. Nu mai văzuse niciodată o frumuseţe ca a ei. Semnificaţia etică sau estetică a acesteia pălea în faţa concreteţii extraordinare a picioarelor ei alb-roz, a perfecţiunii curate a trupului ei şi a gurii ca de copil, care era ca un simbol material al sărutului.

Urma să împlinească douăzeci şi nouă de ani în februarie. Pe măsură ce lunga noapte trecea, devenea din ce în ce mai conştientă că ea şi frumuseţea urmau să folosească la maximum aceste trei luni. La început nu era sigură în ce scop, dar problema se rezolvă, treptat, de la sine, datorită vechii atracţii a ecranului. Acum era serioasă. Nici o dorinţă materială nu ar fi putut-o stimula la fel de tare ca această frică. Anthony nu conta, Anthony cel slab de înger, omul zdrobit, cu ochii injectaţi, pentru care încă mai avea momente de tandreţe. Nu conta. Urma să împlinească douăzeci şi nouă de ani în februarie – o sută de zile, atît de multe; mîine se va duce la Bloeckman.

Decizia îi aduse uşurare. O înveselea faptul că, într-un fel, iluzia frumuseţii putea fi prelungită sau păstrată pe celuloid, după ce realitatea dispărea. Ei bine – mîine.

A doua zi se simţi slăbită şi bolnavă. Încercă să iasă din casă şi reuşi să nu leşine doar agăţîndu-se de cutia poştală de la intrare. Liftierul din Martinica o ajută să urce, iar ea aşteptă în pat întoarcerea lui Anthony, incapabilă măcar să-şi descheie sutienul.

Zăcu la pat cinci zile, bolnavă de gripă; exact cînd noiembrie lăsa loc iernii, aceasta se transformă în dublă pneumonie. În cutreierările febrile ale minţii ei se vedea plimbîndu-se printr-o casă cu camere întunecate şi monotone, căutîndu-şi mama. Tot ce îşi dorea era să fie fetiţă, să fie îngrijită de o forţă superioară, dar docilă, mai stabilă şi mai puţin inteligentă decît ea. Se părea că singurul iubit pe care şi-l dorise vreodată era un iubit din vis.

ODI PROFANUM VULGUS[5]

În timpul bolii, Gloriei i se întîmplă un lucru ciudat care o ului pentru un timp pe domnişoara McGovern, infirmiera calificată. Era amiază, dar camera în care zăcea pacienta era întunecată şi tăcută. Domnişoara McGovern stătea lîngă pat, amestecînd o doctorie, cînd doamna Patch, care păruse să doarmă adînc, se ridică în capul oaselor şi începu să vorbească vehement:

— Milioane de oameni, spuse ea, înghesuindu-se ca şobolanii, pălăvrăgind ca maimuţele, puţind ca iadul… maimuţe! Sau păduchi, presupun. Pentru un singur palat cu adevărat minunat… în Long Island, să zicem – sau chiar în Greenwich… pentru un singur palat plin de tablouri din Vechea Lume şi lucruri frumoase, cu alei mărginite de copaci, pajişti verzi, vedere spre o mare albastră şi oameni minunaţi în rochii sclipitoare… aş sacrifica pentru asta o sută de mii, un milion.

Îşi ridică slăbită mîna şi pocni din degete.

— Nu-mi pasă deloc de ei – mă înţelegi?

Privirea pe care i-o aruncă domnişoarei McGovern la sfîrşitul discursului era ciudată, pe jumătate intensă, pe jumătate diafană. Apoi rîse uşor, cu o notă de dispreţ, căzu pe spate şi adormi la loc.

Domnişoara McGovern era uluită. Se întreba care erau cele o sută de mii de lucruri pe care doamna Patch le-ar fi sacrificat pentru palat. Dolari, presupunea ea – totuşi, nu sunase ca şi cum ar fi fost vorba de bani.

FILMUL

Era februarie, cu o săptămînă înainte de ziua ei de naştere, şi troienele de zăpadă care astupaseră intersecţiile aşa cum mizeria astupă crăpăturile din podea se topiseră, fiind spălate cu furtunul de serviciile de salubrizare. Vîntul potolit, dar încă tăios intra prin ferestrele deschise ale livingului,

aducînd cu el de afară secrete mohorîte şi curăţînd apartamentul familiei Patch de fumul de ţigară prin circulaţia lui lipsită de veselie.

Învelită într-un chimono călduros, Gloria intră în camera răcoroasă, ridică receptorul şi îl sună pe Joseph Bloeckman.

— Vreţi să spuneţi domnul Joseph *Black*? întrebă centralista de la Films Par Excellence.

— Bloeckman, Joseph Bloeckman. B-l-o…

— Domnul Bloeckman şi-a schimbat numele în Black. Doriţi să vorbiţi cu dumnealui?

— Păi… da.

Îşi aminti nervoasă că odată îi spusese în faţă Blockhead – „cap pătrat“.

Alte două voci feminine amabile îi făcură legătura cu biroul lui; ultima era o secretară căreia îi spuse numele ei. Doar atunci cînd auzi în receptor vocea lui familiară, dar uşor impersonală îşi dădu seama că nu se mai văzuseră de trei ani. Iar el îşi schimbase numele în Black.

— Am putea să ne vedem? sugeră ea nonşalant. De fapt, e vorba de afaceri. Mă apuc în sfîrşit de cinema – dacă pot.

— Mă bucur enorm. Întotdeauna m-am gîndit că ţi-ar plăcea.

— Crezi că ai putea să-mi aranjezi o probă? întrebă ea cu aroganţa specifică tuturor femeilor frumoase, tuturor femeilor care au crezut vreodată despre ele că sînt frumoase.

El o asigură că singura problemă e cînd ar vrea ea să fie proba. Oricînd? Atunci el o va suna mai tîrziu în ziua aceea să-i spună care ar fi ora potrivită. Conversaţia se încheie cu amabilităţile reciproce obişnuite. Apoi, de la trei la cinci ea stătu lîngă telefon – fără nici un rezultat.

Însă a doua zi dimineaţă veni o scrisoare care o mulţumi şi o entuziasmă:

Draga mea Gloria:

Din pură întîmplare mi-a căzut sub ochi ceva ce cred că ar fi foarte potrivit pentru tine. Mi-ar plăcea să începi cu ceva care să atragă atenţia asupra ta. În acelaşi timp, dacă o fată foarte frumoasă ca tine apare direct într-un film alături de vreuna din acele vedete uzate cu care e pricopsită fiecare companie, e foarte probabil să apară bîrfe. Dar există un rol de tînără emancipată într-o producţie a lui Percy B. Debris care cred că ţi s-ar potrivi foarte bine şi care ar atrage atenţia asupra ta. Willa Sable joacă un rol de compoziţie alături de Gaston Mears, iar rolul tău cred că e sora ei mai mică.

Oricum, Percy B. Debris, care regizează filmul, a spus că, dacă vii la studiouri poimîine (joi), înregistrează o probă. Dacă îţi convine ora zece rămîne să ne întîlnim acolo.

Cu cele mai bune urări,

Al dumitale ca întotdeauna,

JOSEPH BLACK

Gloria hotărîse că Anthony nu trebuie să ştie nimic depre asta pînă cînd ea nu obţinea un rol, astfel că a doua zi se îmbrăcă şi plecă înainte ca Anthony să se trezească. Oglinda îi oferise, se gîndea ea, cam aceeaşi imagine ca întotdeauna. Se întrebă dacă mai rămăseseră urme ale bolii ei. Avea încă puţin sub greutatea normală, iar cu cîteva zile înainte avusese impresia că obrajii ei erau o idee slăbiţi – dar acum se gîndi că era doar ceva pasager şi că, în această zi, arăta la fel de proaspătă ca întotdeauna. Îşi cumpărase şi aranjase pe cap o nouă pălărie, iar cum ziua era caldă, îşi lăsase haina de leopard acasă.

La studiourile Films Par Excellence anunţară prin telefon sosirea ei şi îi spuseră că domnul Black coboară imediat. Se uită în jurul ei. Un bărbat mic

şi gras făcea oficiile de gazdă pentru două fete, dintre care una arătă spre un teanc de pachete înguste înalt pînă la piept şi lung de vreo cinci metri.

— Asta e corespondenţa studioului, explică bărbatul cel gras. Fotografii ale starurilor care lucrează pentru Films Par Excellence.

— Aa.

— Fiecare are autograf de la Florence Kelley, Gaston Mears sau Mack Dodge – clipi el confidenţial – sau cel puţin cînd Minnie McGlook din Sauk Center primeşte fotografia pe care a cerut-o *crede* că are autograf.

— E doar o ştampilă?

— Sigur. Le-ar lua opt ore pe zi să le semneze pe toate. Se spune că scrisorile lui Mary Pickford o costă 50 000 de dolari pe an.

— Cerule!

— Sigur. 50 000. Dar e cea mai bună publicitate…

Cei trei se îndepărtară de Gloria; aproape imediat apăru Bloeckman – un gentleman suav şi elegant de patruzeci şi ceva de ani, care o salută cu o căldură curtenitoare şi îi spuse că nu se schimbase deloc în ultimii trei ani. O conduse într-o sală mare, la fel de mare ca un arsenal şi punctată de platouri de filmare agitate şi mănunchiuri de lumini neobişnuite. Pe fiecare decor scria cu litere mari „Gaston Mears Company“, „Mack Dodge Company“ sau doar „Films Par Excellence“.

— Ai mai fost într-un studio?

— Niciodată.

Gloriei îi plăcea. Nu se simţea mirosul apăsător de machiaj şi de costume soioase şi ţipătoare care cu ani înainte o scîrbise în culisele unei comedii muzicale. Totul arăta ca o dimineaţă proaspătă, iar decorurile şi costumele păreau scumpe, minunate şi noi. Pe un platou vesel cu decoruri manciuriene un chinez perfect juca o scenă după indicaţiile date prin

megafon, în timp ce aparatul de filmat mare şi strălucitor îşi scrîşnea vechea lui poveste morală pentru edificarea minţii naţionale.

Un bărbat roşcat se apropie de ei şi îl salută cu deferenţă familiară pe Bloeckman, care răspunse:

— Salut, Debris. Ţi-o prezint pe doamna Patch… Doamna Patch vrea să se apuce de cinema, cum ţi-am spus… Foarte bine, deci unde trebuie să mergem?

Domnul Debris – marele Percy B. Debris, se gîndi Gloria – le arătă un platou care reprezenta interiorul unui birou. În jurul camerei de filmat din faţa acestuia erau cîteva scaune, pe care se aşezară toţi trei.

— Ai mai fost într-un studio? o întrebă domnul Debris, aruncîndu-i o privire extrem de pătrunzătoare. Nu? Ei bine, o să-ţi explic exact ce urmează să se întîmple. O să înregistrăm o probă, ca să vedem cum arată trăsăturile dumitale pe peliculă, dacă ai o bună prezenţă scenică şi cum te descurci cu indicaţiile. Nu trebuie să fii nervoasă. O să-i spun operatorului să tragă vreo sută de metri dintr-un episod pe care l-am subliniat aici, în scenariu. Din asta ne putem da seama cam de tot ce ne interesează.

Îi explică Gloriei episodul pe care trebuia să-l joace. O anumită Barbara Wainwright era căsătorită în secret cu un asociat minor al companiei al cărei birou era reprezentat acolo. Intrînd într-o zi din întîmplare în biroul pustiu, ea voise, desigur, să vadă unde lucra soţul ei. Telefonul sună şi ea, după unele ezitări, răspunde. Află că soţul ei fusese lovit şi ucis pe loc de o maşină. E copleşită. La început nu îşi dă seama ce se întîmplă, dar în cele din urmă înţelege adevărul şi se prăbuşeşte leşinată pe podea.

— Asta e tot ce vrem, concluzionă domnul Debris. Eu voi sta aici şi îţi voi spune în mare ce să faci, iar dumneata trebuie să joci ca şi cum eu nu aş fi aici şi să faci aşa cum îţi vine. Nu trebuie să te temi că vom judeca proba

foarte sever. Vrem doar să ne facem o idee despre prezenţa dumitale scenică.

— Înţeleg.

— În camera din spatele platoului o să găseşti machiaj. Nu pune mult. Foarte puţin ruj.

— Înţeleg, repetă Gloria dînd din cap.

Îşi linse buzele cu vîrful limbii, nervoasă.

PROBA

În timp ce intra în platou pe uşa adevărată, de lemn, pe care o închise în urma ei, se simţi nemulţumită de hainele sale. Ar fi trebuit să-şi cumpere o rochie de „tinerică“ pentru această ocazie – încă putea să poarte aşa ceva şi ar fi fost o investiţie foarte bună, dacă i-ar fi subliniat aerul tineresc.

Mintea îi reveni brusc în prezent cînd auzi vocea domnului Debris dinspre lumina albă, orbitoare a reflectoarelor.

— Te uiţi în jur după soţul tău… Însă el nu e nicăieri… Eşti curioasă să vezi biroul…

Gloria deveni conştientă de zgomotul regulat al aparatului de filmat. O îngrijora. Privi spre el involuntar şi se întrebă dacă se machiase corect. Apoi, cu un efort considerabil, se sili să joace – nu mai simţise niciodată că gesturile trupului ei sînt atît de banale, de ciudate, de lipsite de graţie şi distincţie. Se plimbă prin birou încoace şi încolo, luînd diverse lucruri şi privindu-le prosteşte. Apoi studie tavanul, podeaua, şi inspectă minuţios un creion lipsit de importanţă de pe birou. În cele din urmă, pentru că nu îşi dădea seama ce ar fi putut să mai facă şi, cu atît mai puţin, să exprime, zîmbi forţat.

— Foarte bine. Acum sună telefonul. Ţîîîrrrr! Eziţi, după care răspunzi.

Ea ezită – apoi ridică receptorul, prea repede, se gîndi ea.

— Alo.

Vocea ei părea goală şi ireală. Cuvintele care răsunau pe platoul gol erau la fel de lipsite de sens ca ale unei fantome. Absurditatea situaţiei o înspăimîntă – ei chiar se aşteptau ca ea să se poată pune pe loc în pielea acestui personaj stupid şi neexplicat?

— Nu… Nu… Nu încă! Acum ascultă: „John Sumner tocmai a fost călcat de o maşină şi ucis pe loc!“.

Gloria îşi căscă încet gura ei de copil. Apoi:

— Acum închide! Trîntind!

Ea se supuse, apoi rămase agăţată de masă, privind fix cu ochii larg deschişi. În sfîrşit, se simţea ceva mai încrezătoare şi mai sigură pe ea.

— Doamne! strigă ea.

Vocea ei suna bine, se gîndi.

— O, Dumnezeule!

— Acum leşini!

Se prăbuşi în genunchi, apoi căzu lată pe podea şi rămase acolo ţinîndu-şi respiraţia.

— Foarte bine! spuse domnul Debris. Este suficient, mulţumesc. De ajuns. Ridică-te… e suficient.

Gloria se ridică, scuturîndu-şi rochia şi încercînd să-şi recapete demnitatea.

— Groaznic! comentă ea rîzînd uşor, deşi inima îi bătea tumultuos. A ieşit oribil, nu-i aşa?

— Nu ţi-a plăcut? spuse domnul Debris, zîmbind searbăd. Ţi s-a părut greu? Nu pot să spun nimic pînă nu derulez.

— Bineînţeles, aprobă ea, încercînd să găsească o semnificaţie a spuselor lui, dar fără să reuşească.

Era exact genul de lucru pe care el l-ar fi spus dacă ar fi evitat s-o încurajeze.

Peste cîteva clipe părăsi studioul. Bloeckman îi promisese că avea să afle rezultatul probei în cîteva zile. Prea mîndră ca să forţeze obţinerea unui răspuns clar, rămase într-o stare de incertitudine uimită, dîndu-şi seama de-abia acum, după ce pasul fusese făcut, că posibilitatea unei cariere de succes în cinema rulase în ultimii trei ani într-un plan secund al minţii ei. În acea noapte încercă să cîntărească elementele care ar fi putut conta în favoarea sau defavoarea ei. Îşi făcea probleme dacă folosise sau nu suficient machiaj şi, dat fiind faptul că rolul era al unei fete de douăzeci de ani, se întreba dacă nu fusese puţin cam prea gravă. Cel mai mult o nemulţumea actoria. Intrarea în scenă fusese abominabilă – de fapt, nu avusese nici un fel de atitudine pînă nu ajunsese la telefon, iar apoi proba se încheiase. Dacă ei şi-ar fi dat seama! Ar fi vrut să poată încerca din nou. Un plan nebunesc de a da telefon a doua zi dimineaţă puse stăpînire pe ea, dar îl înlătură imediat. Nu părea nici potrivit, nici politicos să-i mai ceară o favoare lui Bloeckman.

În a treia zi de aşteptare era deja foarte nervoasă. Îşi muşcă interiorul obrajilor pînă cînd îşi făcu răni, care începură s-o usture îngrozitor cînd se clăti cu apă de gură. Se certase cu Anthony cu atîta încăpăţînare încît acesta plecase furios. Dar pentru că îl intimida răceala ei extraordinară, acesta sună după o oră, scuzîndu-se şi spunîndu-i că ia masa la Amsterdam Club, singurul la care mai era membru.

Era trecut de ora unu şi, cum luase micul dejun la unsprezece, Gloria se hotărî să sară peste prînz şi plecă să se plimbe prin Central Park. La trei venea poşta. Pînă la trei urma să fie înapoi.

Era o după-amiază de primăvară prematură. De pe alei se evapora apa, iar în parc fetiţele plimbau cu seriozitate pe sub copacii dezgoliţi cărucioare

albe pentru păpuşi, în timp ce guvernantele veneau în urma lor cîte două, discutînd acele secrete extraordinare specifice guvernantelor.

Ceasul ei mic de aur arăta ora două. Îi trebuia un ceas nou, unul de platină, dreptunghiular şi incrustat cu diamante – dar acestea costau chiar mai mult decît hainele de veveriţă şi, desigur, depăşeau posibilităţile ei, ca şi toate celelalte – asta dacă nu cumva urma să primească exact scrisoarea pe care o aştepta… peste aproximativ o oră… fix 58 de minute. Cu zece minute cît dura drumul, 48… acum 47…

Fetiţele plimbîndu-şi serioase cărucioarele pe aleile umede şi însorite. Guvernantele pălăvrăgind cîte două despre secretele lor insondabile. Din loc în loc cîte un bărbat zdrenţăros aşezat pe o bancă umedă acoperită cu ziare, înrudit nu cu după-amiaza încîntătoare şi luminoasă, ci cu zăpada murdară care dormea epuizată prin colţuri obscure, aşteptîndu-şi moartea…

După un timp care i se păru infinit intră în holul întunecos şi îl văzu pe liftierul din Martinica sprijinindu-se dizgraţios de perete în lumina vitraliilor.

— E vreo scrisoare pentru noi? întrebă ea.

— La apartament, doamnă.

Centrala telefonică scrîşni abominabil şi Gloria aşteptă ca el să termine de vorbit. Simţi că i se face rău în timp ce liftul urca gemînd – etajele treceau la fel de încet ca secolele, fiecare dintre ele ameninţător, acuzator şi plin de semnificaţie. Scrisoarea zăcea pe gresia murdară din hol, ca o pată albă, leproasă…

Draga mea Gloria,

Am văzut înregistrarea şi se pare că domnul Debris crede că pentru rol, aşa cum îl vede el, are nevoie de o femeie mai tînără. A spus că

jocul nu a fost rău şi că există un alt rol mai mic de compoziţie, o văduvă foarte bogată şi înţepată, pe care crede că tu ai putea…

Gloria îşi ridică dezolată privirea spre fereastră, dar descoperi că nu putea să vadă zidul vecin, căci ochii ei gri erau plini de lacrimi. Intră în dormitor, cu scrisoarea mototolită în mînă, şi căzu în genunchi în faţa oglinzii lungi a dulapului. Era a douăzeci şi noua aniversare a ei, iar lumea i se topea în faţa ochilor. Încerca să se convingă că machiajul era de vină, dar emoţiile ei erau prea vii, prea copleşitoare faţă de consolarea pe care i-ar fi putut-o oferi acest gînd.

Se strădui să vadă pînă cînd simţi pielea de pe tîmple întinzîndu-i-se. Da – obrajii erau puţin mai slăbiţi, colţurile ochilor marcate de mici riduri. Ochii erau altfel. Cum adică, erau altfel!… Apoi, brusc, îşi dădu seama cît de obosiţi sînt ochii ei.

„O, faţa mea cea frumoasă“, şopti ea cu o suferinţă ascuţită, „o, faţa mea cea frumoasă! O, nu vreau să trăiesc fără faţa mea frumoasă! O, ce se *întîmplă*?“.

Apoi se aplecă spre oglindă şi, ca la o probă, se prăbuşi cu faţa în jos pe podea, unde începu să plîngă. Era prima mişcare neîndemînatică pe care o făcuse vreodată.

1. Roman de Edith Warton.

2. De fapt, Esau (Geneza, 25) (n.r.).

3. *Liberty bonds* – obligaţiuni emise de statul american pentru finanţarea Primului Război Mondial, care s-au bucurat de foarte mult succes.

4. Inadvertenţele privind data aniversării Gloriei îi aparţin lui Fitzgerald (n.r.).

5. „Urăsc oamenii comuni“ (în lat. în orig.).

CAPITOLUL III

NU CONTEAZĂ!

Peste încă un an Gloria şi Anthony deveniseră ca actorii care şi-au pierdut costumele, lipsiţi de mîndria de a continua pe o notă tragică – astfel că, atunci cînd doamna şi domnişoara Hulme din Kansas City se prefăcură că nu-i văd într-o seară la Plaza, era doar din cauză că doamna şi domnişoara Hulme, ca majoritatea oamenilor, detestau oglinzile eurilor lor atavice.

Noul lor apartament, pentru care plăteau 85 de dolari pe lună, era situat pe Claremont Avenue, la două cvartale distanţă de Hudson River. Locuiau acolo de o lună cînd Muriel veni să îi vadă într-o seară.

Era un apus de soare minunat al sfîrşitului de primăvară. Anthony stătea pe canapea, privind de-a lungul lui 127th Street spre rîu, acolo unde singura pată vie de copaci verzi făcea umbra de pe Riverside Drive să pară ţipătoare. Dincolo de apă erau Palisadele, încununate de structurile urîte ale parcului de distracţii – dar soarele apunea, iar aceleaşi reţele de fier urmau să strălucească pe cer ca un palat fermecat plutind deasupra unui canal tropical sclipitor.

Anthony descoperise că pe străzile din jurul apartamentului copiii aveau obiceiul să se joace – erau străzi ceva mai drăguţe decît cele pe care le străbătea de obicei în drum spre Marietta, dar, în mare, de acelaşi tip, unde puteai vedea flaşnete sau orgi portabile, iar în serile răcoroase multe perechi

de fete tinere mergînd la magazinul din colţ să-şi ia îngheţată şi ţesîndu-şi visuri infinite sub cerurile joase.

Căzuse întunericul, iar copiii ţipau cuvinte înflăcărate şi incoerente ce se stingeau aproape de fereastra deschisă – Muriel, care o căuta pe Gloria, pălăvrăgea cu el, la adăpostul semiîntunericului din celălalt colţ al camerei.

— Să aprindem lumina, nu vrei? sugeră ea. Devine *fantomatic* aici.

Anthony se ridică şi aprinse lumina, cu mişcări obosite; geamurile gri dispărură. Se întinse. Se îngrăşase, cu stomacul atîrnîndu-i ca o greutate şchioapă deasupra curelei; trupul îi crescuse şi se înmuiase. Avea treizeci şi doi de ani, iar mintea îi era o ruină mohorîtă şi confuză.

— Bei ceva, Muriel?

— Eu nu, mulţumesc. Nu mai beau. Cu ce te mai ocupi în ultima vreme, Anthony?

— Păi, am fost destul de ocupat cu procesul, răspunse el indiferent. A ajuns la Curtea de Apel – trebuie să se rezolve într-un fel sau altul pînă la toamnă. Au fost unele obiecţii privind competenţa Curţii de Apel asupra cazului.

Muriel plescăi din limbă şi îşi înclină capul într-o parte.

— Explică-le cum stau lucrurile! N-am mai auzit să dureze atîta!

— O, ba da, răspunse el apatic, toate procesele de moştenire. Se spune că e ceva excepţional dacă vreunul se termină mai repede de patru-cinci ani.

— Aha…

Muriel schimbă cu îndrăzneală abordarea.

— De ce nu te apuci să lucrezi, le-eneşule!

— Ce? întrebă el abrupt.

— Păi, orice, presupun. Eşti încă tînăr.

— Dacă asta e o încurajare, mulţumesc foarte mult, răspunse Anthony sec. Apoi continuă, pe un ton obosit: Te deranjează, în mod special, faptul

că nu lucrez?

— Pe mine nu mă deranjează, dar îi deranjează pe mulţi oameni care se consideră…

— O, Doamne! o întrerupse el brusc, am impresia că în ultimii trei ani nu am auzit în legătură cu mine decît zvonuri absurde şi mustrări virtuoase. M-am săturat. Dacă nu vrei să ne vezi, lasă-ne în pace. Eu nu îmi deranjez foştii „prieteni“. Dar nu am nevoie de vizite de caritate, nici de critici deghizate în sfaturi bine intenţionate… Apoi adăugă, pe un ton de scuză: Îmi pare rău, dar, serios, Muriel, n-ar trebui să vorbeşti ca o doamnă care se ocupă cu acţiuni de binefacere, chiar dacă vizitezi straturile de jos ale clasei de mijloc.

Îşi aţinti cu reproş ochii injectaţi asupra ei – ochi care odată fuseseră de un albastru profund şi limpede, care acum erau slăbiţi, încordaţi şi pe jumătate distruşi de cititul în timp ce era băut.

— De ce spui astfel de lucruri îngrozitoare? replică ea. Vorbeşti ca şi cum tu şi Gloria aţi face parte din clasa de mijloc.

— Ce rost are să pretindem că nu e aşa? Detest oamenii care se cred mari aristocraţi, deşi nu sînt în stare nici măcar să păstreze aparenţele.

— Crezi că cineva trebuie să aibă bani ca să fie aristocrat?

Muriel… democrata oripilată…!

— Păi, bineînţeles. Aristocraţia înseamnă doar să accepţi faptul că anumite calităţi pe care le numim frumoase – curaj, onoare, frumuseţe şi altele de genul ăsta – se pot dezvolta cel mai bine într-un mediu favorabil, fără constrîngerile ignoranţei şi nevoilor.

Muriel îşi muşcă buza de jos şi clătină din cap într-o parte şi-n alta.

— Ei, tot ce vreau *eu* să spun e că toţi cei care provin din familii bune sînt oameni drăguţi. Asta e problema cu tine şi Gloria. Aveţi impresia că,

dacă lucrurile nu vă merg bine acum, toţi vechii voştri prieteni încearcă să vă evite. Sînteţi prea sensibili…

— De fapt, spuse Anthony, nu ştii absolut nimic despre asta. La mine e doar o problemă de mîndrie şi, măcar o dată, Gloria e suficient de rezonabilă ca să fie de acord că nu trebuie să mergem acolo unde nu sîntem doriţi. Sîntem prea potriviţi pentru rolul de exemple negative ideale.

— Prostii! Cu pesimismul ăsta nu te primesc în micul meu salon însorit. Cred c-ar trebui să laşi la o parte toate speculaţiile astea morbide şi să te apuci de lucru.

— Uită-te la mine, am treizeci şi doi de ani. Să zicem că aş începe să lucrez în cine ştie ce domeniu stupid. În doi ani poate că aş ajunge să cîştig 50 de dolari pe săptămînă. Asta doar *dacă* reuşesc să găsesc o slujbă; rata şomajului e enormă. Ei bine, să zicem că aş cîştiga 50 de dolari pe săptămînă. Crezi că aş fi mai fericit? Crezi că, dacă nu primesc banii ăştia de la bunicul, viaţa va fi *suportabilă*?

Muriel zîmbi complezent.

— Ei bine, spuse ea, poate că ce spui tu e inteligent, dar nu e rezonabil.

După cîteva minute apăru Gloria, părînd să aducă odată cu ea un fel de culoare întunecată, imprecisă şi rară. Se bucură, într-un mod taciturn, s-o vadă pe Muriel. Îl salută pe Anthony cu un „Bună!“ neutru.

— Făceam filosofie cu soţul tău, strigă irepresibilă Muriel Kane.

— Am început cu cîteva concepte fundamentale, spuse Anthony cu un zîmbet vag pe obrajii săi palizi, încă şi mai palizi din cauza bărbii de două zile.

Imună la ironia lui, Muriel îşi reiteră opiniile. După ce termină, Gloria spuse calm:

— Anthony are dreptate. Nu are nici un haz să ieşi cînd ai senzaţia că lumea se uită la tine într-un anumit fel.

Anthony interveni pe un ton plîngăreţ:

— Cînd nici măcar Maury Noble, care a fost cel mai bun prieten al meu, nu mai vine să ne vadă, nu crezi că e timpul să ne abţinem de la vizite?

Avea ochii în lacrimi.

— Cu Maury Noble a fost vina ta, spuse Gloria rece.

— Nu e adevărat.

— Ba da.

Muriel interveni repede:

— M-am întîlnit de curînd cu o fată care îl ştia pe Maury şi ea zicea că nu mai bea. E foarte precaut.

— Nu mai bea?

— Practic deloc. Face *grămezi* de bani. S-a schimbat mult după război. O să se însoare cu o fată din Philadelphia, care are milioane de dolari, Ceci Larrabee – oricum, aşa zic bîrfele din oraş.

— Are treizeci şi trei de ani, spuse Anthony, gîndind cu voce tare. Dar e ciudat să-ţi imaginezi că el se căsătoreşte. Am crezut întotdeauna că e atît de sclipitor.

— Era, murmură Gloria, într-un anumit sens.

— Dar oamenii sclipitori nu se apucă de afaceri – sau poate că da? Sau ce fac? Ce se întîmplă cu toţi cei pe care îi ştiai şi cu care aveai atît de multe în comun?

— Devin tot mai străini, spuse Muriel cu privirea visătoare adecvată.

— Se schimbă, spuse Gloria. Toate calităţile pe care nu le folosesc în viaţa de zi cu zi se prăfuiesc.

— Ultimul lucru pe care mi l-a spus, îşi aduse aminte Anthony, a fost că se va apuca să muncească în aşa fel încît să uite că nu există nimic pentru care să merite să munceşti.

Muriel prinse rapid firul.

— Asta e ce ar trebui să faci şi *tu*, exclamă ea triumfător. Desigur, nu cred că e cineva care să vrea să lucreze degeaba. Dar îţi va da o ocupaţie. Ce faci, oricum, toată ziua? Nu te mai vede nimeni la Montmartre – sau oriunde altundeva. Faci economie?

Gloria rîse dispreţuitor, privind spre Anthony cu coada ochiului.

— De ce rîzi? întrebă el.

— Ştii de ce rîd, răspunse ea rece.

— De lada de whisky?

— Da – se întoarse spre Muriel –, a plătit 75 de dolari ieri pentru o ladă de whisky.

— Şi ce dacă? E mai ieftin aşa decît dacă îl iei la sticlă. Nu are rost să pretinzi că nu bei şi tu din el.

— Cel puţin nu beau în timpul zilei.

— Ce distincţie subtilă! strigă el, sărind în picioare cu o furie neputincioasă. Şi n-am de gînd să te las să-mi scoţi ochii cu asta din cinci în cinci minute!

— E adevărat.

— *Nu* e! Şi m-am săturat de obiceiul ăsta al tău să-mi faci tot timpul observaţii în faţa musafirilor!

Ajunsese într-o asemenea stare încît braţele şi umerii îi tremurau vizibil.

— Ai zice că totul e vina mea. Ai zice că tu nu m-ai încurajat deloc să cheltuiesc bani – şi cel mai mult să cheltuiesc pentru tine.

Acum şi Gloria se ridică în picioare.

— Nu îţi *permit* să-mi vorbeşti în felul ăsta!

— Foarte bine, atunci; nici nu trebuie!

Ieşi din cameră agitat. Cele două femei îi auziră paşii în hol, apoi uşa de afară trîntindu-se. Gloria se prăbuşi la loc în fotoliu. Faţa ei arăta minunat la lumina veiozei, calmă şi impenetrabilă.

— Ah…! exclamă Muriel tulburată. Ah, *ce* se întîmplă?

— Nimic deosebit. E doar beat.

— Beat? Dar e perfect treaz. Vorbea…

Gloria scutură din cap.

— A, nu, nu se mai vede decît atunci cînd nu se mai poate ţine drept, şi vorbeşte normal pînă cînd se enervează. Vorbeşte mult mai bine decît cînd e treaz. Dar a stat toată ziua aici şi a băut – mai puţin timpul cît i-a luat să se ducă pînă la colţ după un ziar.

— Ah, ce groaznic!

Muriel era sincer mişcată. Ochii i se umplură de lacrimi.

— Şi asta se întîmplă des?

— Vrei să spui să bea?

— Nu, asta – să te lase aşa?

— A, da. Frecvent. O să se întoarcă pe la miezul nopţii, plîngînd şi rugîndu-mă să-l iert.

— Şi o să-l ierţi?

— Nu ştiu. Pur şi simplu o să mergem mai departe.

Cele două femei se priviră una pe cealaltă, la lumina veiozei, fiecare dintre ele neajutorată în alt mod în faţa acestei situaţii. Gloria era încă frumoasă, mai frumoasă decît avea să mai fie vreodată – avea obrajii îmbujoraţi şi purta o rochie nouă, pe care o cumpărase, imprudent, cu 50 de dolari. Sperase să-l poată convinge pe Anthony s-o scoată în oraş în seara aceasta, la un restaurant sau chiar la unul din cinematografele mari, splendide, unde ar fi fost măcar cîţiva oameni care să se uite la ea şi cărora să se simtă în stare să le întoarcă privirea. Voise asta pentru că ştia că are obrajii îmbujoraţi şi că rochia ei nouă, vaporoasă îi stă bine. Foarte rar mai primeau acum invitaţii. Dar nu îi spuse toate astea lui Muriel.

— Gloria, draga mea, mi-ar plăcea să luăm cina împreună, dar am întîlnire cu un bărbat şi e deja şapte jumate. Trebuie s-o *întind*.

— O, oricum n-aş putea. În primul rînd că nu m-am simţit bine toată ziua. N-aş putea înghiţi nimic.

După ce o conduse pe Muriel pînă la uşă, Gloria se întoarse în cameră, stinse veioza şi, sprijinindu-se cu coatele de pervaz, privi spre Palisades Park, unde roata mare, strălucitoare din parcul de distracţii prindea, ca o oglindă tremurătoare, reflecţiile aurii ale lunii. Strada era tăcută acum; copiii intraseră în casă – pe partea cealaltă a străzii putea vedea o familie aşezată la cină. Se ridicau şi mergeau în jurul mesei în mod ridicol, lipsit de sens; văzuţi astfel, tot ceea ce făceau părea absurd – era ca şi cum ar fi fost nişte marionete manipulate neglijent şi fără scop prin sfori invizibile.

Îşi privi ceasul – era ora opt. Se simţise bine o parte a zilei – la începutul după-amiezii, cînd se plimbase pe acel Broadway al Harlemului, 125th Street, cu nările atente la numeroasele mirosuri şi mintea incitată de extraordinara frumuseţe a unor copii italieni. O influenţa într-un mod ciudat, aşa cum o influenţa Fifth Avenue odată, pe vremea cînd, cu siguranţa de sine calmă a frumuseţii, ştia că totul îi aparţine, fiecare magazin şi tot ce era în el, fiecare jucărie pentru oameni mari sclipind într-o vitrină şi aşteptînd ca ea s-o ceară. Aici, pe 125th Street, erau formaţii muzicale ale Armatei Salvării, femei bătrîne cu şaluri colorate pe treptele caselor, bomboane dulci şi lipicioase în mîinile murdare ale copiilor cu păr lucios şi soarele muribund luminînd oblic pereţii blocurilor înalte. Totul foarte puternic, aromat şi savuros, ca o mîncare gătită de un bucătar francez pe care nu te poţi împiedica s-o savurezi, deşi ştii că a fost făcută din resturi…

Gloria tresări brusc cînd o sirenă de pe rîu începu să geamă peste acoperişurile întunecate şi, trăgîndu-se înapoi pînă cînd perdeaua

fantomatică îi alunecă de pe umăr, aprinse lumina. Se făcea tîrziu. Ştia că mai are ceva mărunţiş în poşetă şi se gîndi dacă să se ducă sau nu să bea o cafea şi să mănînce nişte gogoşi acolo unde metroul ieşea din subsol, transformînd Manhattan Street într-o peşteră urlătoare, sau să mănînce acasă pîine cu şuncă. Poşeta decise în locul ei. Conţinea o monedă de 5 cenţi şi două de 1.

După încă o oră tăcerea din cameră deveni insuportabilă, iar ea se trezi că privirea i se mutase de pe revistă pe tavan, pe care îl contempla cu mintea golită de gînduri. Se ridică brusc şi ezită o clipă, rozîndu-şi o unghie – apoi se duse în cămară, luă de pe raft o sticlă de whisky şi îşi turnă în pahar. Adăugă sifon, se întoarse în cameră şi termină de citit un articol. Era despre ultima văduvă revoluţionară care se măritase cu un veteran al Armatei Continentale[1] pe cînd era o tînără fată şi murise în 1906. Gloriei i se părea straniu şi ciudat de romantic că ea şi acea femeie fuseseră contemporane.

Dădu pagina pentru a afla că un candidat pentru Congres era acuzat de un adversar că e ateu. Surpriza Gloriei nu ţinu mult, pentru că acuzaţiile erau false. Candidatul nu făcuse altceva decît să conteste miracolul pîinii şi peştilor. Recunoscuse, fiind supus la presiuni, că are toată încrederea în mersul pe apă.

Terminînd primul pahar, Gloria îşi mai puse unul. După ce se schimbă în neglijeu şi se instală confortabil pe canapea îşi dădu seama că e nefericită şi că faţa îi e scăldată în lacrimi. Se întrebă dacă erau lacrimi de autocompătimire şi se strădui să nu izbucnească în hohote, dar această existenţă lipsită de fericire şi speranţă o apăsa atît de tare, încît continuă să dea din cap, cu colţurile gurii complet prăbuşite, ca şi cum ar fi respins o afirmaţie făcută de cineva, de undeva. Nu ştia că acest gest al ei e mai vechi decît lumea, că suferinţa persistentă şi insuportabilă oferise multor generaţii

de bărbaţi acest gest de refuz, de protest, de uimire în faţa a ceva mai profund şi mai puternic decît Dumnezeul cu chip de bărbat şi faţă de care chiar Dumnezeu, dacă ar fi existat, ar fi fost la fel de neputincios. E un adevăr plin de tragedie că această forţă nu explică şi nu răspunde niciodată – această forţă intangibilă ca aerul şi mai sigură decît moartea.

RICHARD CARAMEL

La începutul verii, Anthony se retrase de la ultimul lui club, Amsterdam. De-abia dacă se mai ducea de două ori pe an, iar taxa devenise o povară recurentă. Se înscrisese la întoarcerea din Italia pentru că fusese clubul tatălui şi bunicului său şi pentru că era un club în care trebuia neapărat să te înscrii dacă aveai ocazia – dar în realitate prefera Harvard Club, mai ales datorită lui Dick şi Maury. Oricum, odată cu pierderea averii devenise o jucărioară din ce în ce mai apreciată de care se agăţa şi căreia, pînă la urmă, îi dădu drumul cu un oarecare regret…

Avea acum vreo zece prieteni destul de ciudaţi. Pe unii dintre ei îi întîlnise într-un loc numit Sammy’s de pe 43rd Street, unde, dacă ciocăneai la uşă şi cel din spatele vizetei te lăsa să intri, puteai să bei un whisky destul de bun, la o masă mare, rotundă. Aici întîlnise un bărbat pe nume Parker Allison, care fusese exact genul de derbedeu nerecomandabil la Harvard şi care tocmai îşi toca averea cît mai repede posibil. Ideea de distincţie a lui Parker Allison consta în a se plimba pe Broadway în maşina lui de curse zgomotoasă, roşu cu galben, alături de două fete sălbatice şi sclipitoare. Era genul care ieşea la restaurant cu două fete în loc de una – imaginaţia lui era aproape incapabilă să susţină un dialog.

Pe lîngă Allison mai era Pete Lytell, care purta o pălărie de fetru gri înclinată într-o parte. Avea tot timpul bani şi de obicei era vesel, astfel că

Anthony purtă cu el conversaţii lungi şi dezlînate de-a lungul multor după-amiezi din acea vară şi toamnă. Lytell, îşi dădu el seama, nu numai vorbea, dar şi argumenta în citate. Filosofia lui era o serie de astfel de fraze strînse de ici, de colo, de-a lungul unei vieţi active şi lipsite de reflecţie. Avea fraze despre socialism – cele eterne; avea fraze referitoare la existenţa unei divinităţi personale – ceva despre un accident de tren care i se întîmplase odată; şi avea fraze despre problema irlandeză, despre genul de femei pe care le respectă şi despre inutilitatea prohibiţiei. Singura dată cînd conversaţia lui se ridica deasupra acestor fraze confuze cu care interpreta cele mai baroce întîmplări ale unei vieţi care fusese destul de plină de evenimente era atunci cînd se apuca să discute aplicat despre cel mai animalic nivel al existenţei sale: ştia în cel mai mic detaliu ce mîncare, băutură şi femei îi plac.

Era, în acelaşi timp, cel mai comun şi cel mai remarcabil produs al civilizaţiei. Era la fel ca nouă din zece oameni pe care îi întîlneşti pe stradă – dar era şi o maimuţă lipsită de păr, însă plină de trucuri. Era eroul a o mie de idile ale vieţii şi artei – dar era practic un cretin, trecînd demn, dar absurd, de-a lungul a şaizeci de ani, printr-o serie de aventuri complicate şi uluitoare.

Cu oameni precum aceştia doi bea şi discuta Anthony, bea şi se certa. Îi plăceau pentru că nu ştiau nimic despre el, pentru că trăiau la un nivel elementar şi nu aveau nici cea mai mică idee despre inevitabila continuitate a vieţii. Nu stăteau în faţa unui film artistic în mai multe episoade, ci a unei conferinţe demodate pe teme de călătorie, plină de valori tari şi, de aceea, avînd doar sensuri confuze. Ei însă nu erau confuzi, pentru că nimic din ei nu era susceptibil de confuzie – schimbau frazele de la o lună la alta aşa cum schimbau cravatele.

Amabilul, subtilul şi perspicacele Anthony se îmbăta în fiecare zi – la Sammy's cu aceşti bărbaţi, în apartament în timp ce citea o carte, una din cărţile pe care le ştia, şi, foarte rar, cu Gloria, care, în ochii lui, începuse să prindă conturul inconfundabil al unei femei nerezonabile şi certăreţe. În mod sigur nu era Gloria de pe vremuri, Gloria care, dacă era bolnavă, prefera să îi facă nefericiţi pe toţi cei din jurul ei decît să admită faptul că are nevoie de consolare sau ajutor. Acum nu era mai presus de lamentare; nu era mai presus de autocompătimire. În fiecare seară, în timp ce se pregătea pentru culcare, îşi mînjea faţa cu cine ştie ce nouă alifie, sperînd absurd că asta va reda strălucirea şi prospeţimea frumuseţii ei care apunea. Cînd Anthony era beat îşi bătea joc de ea din cauza asta. Cînd era treaz era politicos cu ea, uneori chiar tandru; părea să manifeste, pentru cîteva scurte ore, o urmă din acea veche calitate de a înţelege prea bine pentru a putea reproşa – acea calitate care era cea mai bună parte a lui şi care lucrase rapid şi fără încetare la distrugerea lui.

Dar el nu suporta să fie treaz. Îl făcea să-şi dea seama de oamenii din jur, de acel aer de luptă, ambiţie lacomă, speranţă mai sordidă decît disperarea şi neîncetate suişuri şi coborîşuri care în orice metropolă se vede cel mai bine la instabila clasă de mijloc. Incapabil să trăiască printre cei bogaţi, se gîndi că următorul lucru pe care ar trebui să-l facă ar fi să trăiască printre cei foarte săraci. Orice era mai bine decît acest pahar plin de transpiraţie şi lacrimi.

Intuiţia enormei panorame a vieţii, care la Anthony nu fusese niciodată foarte puternică, se ştersese pînă aproape de dispariţie. Doar foarte rar vreun gest al Gloriei îi mai făcea acum plăcere – dar vălurile cenuşii coborîseră definitiv asupra lui. Pe măsură ce îmbătrînea aceste lucruri dispăreau – în locul lor era vinul.

Exista o amabilitate a băuturii – era acea strălucire indescriptibilă pe care o oferea, ca amintirea unor seri plăcute şi efemere. Cîteva cocteiluri dădeau ceva magic siluetei înalte şi strălucitoare a clădirii Bush Terminal, cu vîrful ei măreţ şi auriu visînd în înălţimea cerului. Şi Wall Street, banală şi primitivă – şi ea căpăta o strălucire măreaţă, devenind un spectacol splendid, elaborat; acolo îşi ţineau marii regi banii pentru războaiele lor…

…Fructul tinereţii sau al viţei-de-vie, magia perisabilă a scurtei treceri de la întuneric la întuneric – vechea iluzie că adevărul şi frumuseţea sînt, cumva, înrudite.

În timp ce stătea într-o seară în faţă la Delmonico, aprinzîndu-şi o ţigară, văzu două trăsuri trase lîngă trotuar, aşteptînd vreun beţiv. Anacronicele taxiuri erau uzate şi murdare – pielea lustruită era crăpată şi ridată ca faţa unui bătrîn, iar pernele erau de un violet murdar; caii înşişi erau bătrîni şi obosiţi, ca şi bărbaţii cu păr alb care stăteau pe capră, plesnind din bici în încercarea grotescă de a părea galanţi. Relicva unei veselii apuse!

Anthony Patch se îndepărtă, cuprins brusc de depresie şi gîndindu-se la amărăciunea unor astfel de avataruri. Se părea că nimic nu rînceezeşte mai uşor decît plăcerea.

Într-o după-amiază se întîlni, pe 42nd Street, cu Richard Caramel, pentru prima oară după multe luni de zile – un Richard Caramel prosper şi grăsuţ.

— Tocmai m-am întors de pe coastă săptămîna asta. Voiam să vin pe la voi, dar nu ştiu noua voastră adresă.

— Ne-am mutat.

Richard Caramel observă că Anthony purta o cămaşă murdară, că avea manşetele uzate uşor, dar perceptibil şi că în jurul ochilor avea cearcăne de

culoarea fumului de ţigară.

— Aşa am înţeles, spuse el privindu-şi prietenul cu ochii lui galbeni, strălucitori. Dar unde e şi ce mai face Gloria? Dumnezeule, Anthony, am auzit cele mai extravagante poveşti despre voi doi, chiar şi în California – iar cînd mă întorc în New York descopăr că aţi dispărut complet. De ce nu încercaţi să vă puneţi pe picioare?

— Uite ce e, începu Anthony cu o voce nesigură, n-am chef de o predică. Am pierdut bani într-o mie de feluri şi bineînţeles că oamenii au început să vorbească – din cauza procesului, dar pînă la iarnă sigur o să se ajungă la o sentinţă definitivă…

— Vorbeşti atît de repede că nu înţeleg ce spui, îl întrerupse Dick calm.

— Păi, am spus tot ce voiam să spun, răbufni Anthony. Vino să ne vezi dacă vrei – sau nu!

După care se întoarse şi intră în mulţime, dar Dick îl ajunse din urmă şi îl prinse de braţ.

— Ei, Anthony, nu te enerva aşa! Ştii că Gloria e verişoara mea, iar tu eşti unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, aşa că e normal să mă intereseze cînd aud că te duci de rîpă – şi o tragi şi pe ea după tine.

— Nu am chef de predici.

— Foarte bine. N-ai vrea, atunci, să vii la mine şi să bem ceva? Tocmai am despachetat. Am cumpărat trei lăzi de gin Gordon de la un inspector financiar.

După ce porniră, reluă într-un acces de exasperare:

— Şi banii de la bunicul tău… o să-i obţineţi?

— Păi, răspunse Anthony supărat, nebunul ăla de Haight pare optimist, mai ales din cauză că lumea s-a cam săturat acum de reformatorii morali – ştii, s-ar putea să aibă o oarecare importanţă, la tribunal, dacă cine ştie ce

judecător se va gîndi că din cauza lui Adam Patch îi e mai greu acum să facă rost de băutură.

— Nu poţi trăi fără bani, spuse Dick sentenţios. Ai mai încercat să scrii în ultimul timp?

Anthony scutură din cap în tăcere.

— E ciudat, continuă Dick. Întotdeauna am crezut că tu şi Maury o să scrieţi cîndva, iar el a ajuns acum un fel de aristocrat zgîrcit, iar tu…

— Eu sînt exemplul negativ.

— Mă întreb de ce?

— Poate că ai impresia că ştii, sugeră Anthony, încercînd să se concentreze. Şi ratatul, şi omul de succes sînt convinşi, în sufletul lor, că au idei foarte pertinente, omul de succes pentru că a avut succes, ratatul pentru că a ratat. Omul de succes îi spune fiului său să profite de norocul tatălui său, în timp ce ratatul îi spune fiului *său* să profite de pe urma greşelilor tatălui.

— Nu sînt de acord cu tine, spuse autorul cărţii *Un tînăr recrut în Franţa*. Vă ascultam, pe tine şi pe Maury, cînd eram tînăr, şi eram impresionat pentru că eraţi atît de consecvenţi în cinismul vostru, dar acum – ei bine, pînă la urmă, pe Dumnezeul meu, cine a ajuns intelectualul? Nu vreau să par vanitos, dar acela sînt eu, care am crezut şi voi crede întotdeauna că valorile morale există.

— Ei, obiectă Anthony, pe care discuţia îl distra, chiar dacă ar fi aşa, ştii că în realitate viaţa nu ridică niciodată probleme în termeni atît de simpli, nu-i aşa?

— Ba da, din punctul meu de vedere. Nu aş încălca anumite principii pentru nimic.

— Dar cum îţi dai seama cînd le încalci? Trebuie să aproximezi lucrurile, aşa cum fac cei mai mulţi oameni. Trebuie să cîntăreşti valorile

uitîndu-te în spate. Abia apoi finisezi portretul, cu detaliile şi umbrele lui.

Dick scutură din cap cu o încăpăţînare superioară.

— Acelaşi cinic dezabuzat, spuse el. E doar o modalitate de a-ţi plînge de milă. Nu faci nimic – aşa că nimic nu contează.

— Da, sînt destul de înclinat către autocompătimire, recunoscu Anthony, şi nici nu pretind că mă bucur de viaţă la fel de mult ca tine.

— Tu spui – sau cel puţin aşa spuneai odată – că fericirea e singurul lucru care contează în viaţă. Crezi că pesimismul te face mai fericit?

Anthony mormăi sălbatic. Conversaţia începuse să nu-l mai amuze. Era nervos şi tînjea după băutură.

— Dumnezeule, strigă el, unde stai? Nu pot să merg la nesfîrşit.

— Nu ai decît rezistenţă mentală, aşa-i? replică Dick tăios. Stau chiar aici.

Intrară într-un bloc de pe 49th Street şi după cîteva minute stăteau într-o cameră mare, proaspăt renovată, cu cămin şi pereţii tapetaţi cu cărţi. Un majordom negru le servi cocteiluri cu gin şi o oră se scurse plăcut, pe măsură ce băutura scădea încet în pahare şi lumina unui foc moderat, de miez de toamnă, pălea.

— Artele sînt foarte vechi, spuse Anthony după o vreme.

După cîteva pahare, încordarea nervilor săi scăzuse, iar el descoperi că putea din nou să gîndească.

— Care dintre ele?

— Toate. Poezia moare prima. Va fi absorbită, mai devreme sau mai tîrziu, de proză. De exemplu, cuvintele frumoase, cuvintele colorate şi sclipitoare şi metaforele frumoase aparţin acum prozei. Pentru a atrage atenţia, poezia trebuie să caute cuvintele neobişnuite, cuvintele aspre şi pămînteşti care nu au fost niciodată frumoase înainte. Frumuseţea, ca sumă

a mai multor părţi frumoase, şi-a atins apogeul la Swinburne. Nu poate să meargă mai departe – poate doar în roman.

Dick interveni nerăbdător:

— Ştii că romanele astea noi mă obosesc. Dumnezeule! Oriunde mă duc, o fată prostuţă mă întreabă dacă am citit *Dincoace de Paradis*[2]. Chiar aşa să fie fetele noastre? Dacă e adevărat, ceea ce eu nu cred, următoarea generaţie se duce de rîpă. M-am săturat de tot realismul ăsta grosolan. Cred că romanticii îşi au locul lor în literatură.

Anthony încercă să-şi amintească ce citise în ultimul timp de Richard Caramel. Era *Un tînăr recrut în Franţa*, un roman intitulat *Ţara oamenilor puternici* şi cîteva zeci de povestiri scurte, care erau şi mai proaste. Devenise un obicei al cronicarilor literari tineri şi inteligenţi să îl pomenească pe Richard Caramel cu un zîmbet dispreţuitor. Îi spuneau „domnul“ Richard Caramel. Cadavrul lui era tîrît obscen prin fiecare supliment literar. Era acuzat că face avere scriind gunoaie pentru cinema. Pe măsură ce moda literară se schimba, devenise aproape un simbol al prostului gust.

În timp ce Anthony se gîndea la asta, Dick se ridicase în picioare, părînd să ezite în faţa unei mărturisiri.

— Am adunat ceva cărţi, spuse el brusc.

— Am văzut.

— Am alcătuit o colecţie de literatură americană de calitate, veche şi nouă. Nu vreau să spun genul obişnuit Longfellow-Whittier – de fapt, mare parte din ea e modernă.

Se apropie de unul din pereţi, iar Anthony, înţelegînd că asta se aşteaptă de la el, se ridică şi îl urmă.

— Priveşte!

Arătă înspre şase rînduri lungi de cărţi, sub eticheta *Americana*, minunat legate şi, în mod evident, alese cu grijă.

— Iar aici sînt romancierii contemporani.

Apoi Anthony înţelese apropoul. Între Mark Twain şi Dreiser erau opt volume ciudate şi nepotrivite, operele lui Richard Caramel – era şi *Amantul demon*, într-adevăr, dar şi alte şapte execrabil de proaste, lipsite de orice sinceritate sau graţie.

Anthony privi în silă spre faţa lui Dick, observînd acolo o uşoară nesiguranţă.

— Am pus aici şi cărţile mele, bineînţeles, spuse Richard Caramel repezit, chiar dacă una sau două sînt inegale – mă tem că scriam puţin cam repede cînd am avut contract cu revista. Dar nu cred în falsa modestie. Sigur că unii critici nu mi-au mai dat prea multă atenţie după ce m-am afirmat, dar, pînă la urmă, nu criticii contează. Sînt doar nişte oi.

Anthony simţi, pentru prima oară după foarte mult timp, acel vechi şi plăcut dispreţ pentru prietenul său. Richard Caramel continuă:

— Ştii, editorii mei mă promovează ca pe un Thackeray al Americii – din cauza romanului meu despre New York.

— Sigur, reuşi Anthony să fie de acord, presupun că aşa şi este.

Ştia că dispreţul său nu e rezonabil. Ştia că ar fi schimbat oricînd locul cu Dick, fără să ezite. El însuşi se străduise să scrie, chiar dacă ironic. Şi atunci, ar fi putut cineva să îşi desconsidere atît de uşor opera de o viaţă?

Iar în acea noapte, în timp ce Richard Caramel muncea din greu, trăgînd brutal de strunele nepotrivite şi forţîndu-şi ochii obosiţi, de culori diferite, chinuindu-se cu gunoaiele lui pînă tîrziu, în acele ore mohorîte cînd focul se stinge şi capul se învîrte din cauza concentrării îndelungate – Anthony zăcea, îngrozitor de beat, pe bancheta din spate a taxiului care îl ducea spre apartamentul din Claremont Avenue.

BĂTAIA

Odată cu venirea iernii un fel de nebunie păru să-l cuprindă pe Anthony. Se trezea dimineaţa atît de nervos încît Gloria putea să-l simtă cum tremură în pat, înainte să-şi strîngă energia de care avea nevoie ca să se împleticească pînă în bucătărie după băutură. Acum nu mai putea fi suportat decît dacă era băut, iar sufletul şi trupul Gloriei se îndepărtau de el, pe măsură ce el părea să decadă şi să se înăsprească sub ochii ei; cînd se întorcea acasă doar dimineaţa, cum se întîmplă de mai multe ori, ei nu numai că nu îi era milă de el, dar avea chiar o senzaţie de uşurare. A doua zi el se simţea vag vinovat şi spunea, pe un ton ruşinat şi aspru, că probabil băuse puţin prea mult.

Stătea ore întregi în fotoliul mare din vechiul său apartament, pierdut într-un fel de stupoare – chiar şi interesul pentru cărţile lui preferate dispăruse şi, în ciuda certurilor continue dintre cei doi soţi, singurul lucru despre care discutau cu adevărat era evoluţia procesului de moştenire. Ce spera Gloria în adîncurile întunecoase ale sufletului ei, ce se aştepta să le aducă acea sumă enormă de bani e greu de imaginat. Fusese transformată de mediul în care trăia într-o alegorie grotescă a unei gospodine. Ea, care nu făcuse cafea pînă în urmă cu trei ani, pregătea uneori trei mese pe zi. După-amiezile se plimba mult, iar seara citea – cărţi, reviste, orice găsea. Dacă îşi dorea cumva un copil, chiar şi un copil al acestui Anthony care îi căuta patul orb de beat, nici nu spuse asta, nici nu dădu de înţeles că ar interesa-o copiii. Nu se poate şti dacă ea ar fi fost în stare să explice clar cuiva ce doreşte sau ce ar mai fi de dorit – o femeie singură, frumoasă, baricadată în spatele unei inhibiţii inexpugnabile, născută şi consubstanţială cu frumuseţea ei.

Într-o după-amiază în care zăpada de pe Riverside Drive era din nou murdară, Gloria, care fusese la cumpărături, se întoarse acasă şi îl găsi pe Anthony într-o stare de nervozitate extremă. Ochii febrili pe care îi aţinti asupra ei erau străbătuţi de linii roz subţiri, amintind de rîurile de pe o hartă. Pentru o clipă, Gloria avu senzaţia că soţul ei îmbătrînise brusc şi definitiv.

— Ai bani? o întrebă el precipitat.

— Ce? Ce vrei să spui?

— Exact ce am spus. Bani! Bani! Nu vorbeşti engleza?

Ea nu îi dădu atenţie, strecurîndu-se pe lîngă el ca să pună şunca şi ouăle în cămară. Cînd bea prea mult, Anthony era invariabil într-o dispoziţie plîngăreaţă. De data asta veni după ea, stînd în uşa cămării şi repetîndu-şi întrebarea.

— Ai auzit ce-am spus. Ai bani?

Gloria se întoarse spre el şi îl privi în ochi.

— Cred că eşti nebun, Anthony! Ştii că nu am nici un ban – doar nişte mărunţiş, poate un dolar.

Anthony făcu brusc stînga-mprejur şi se întoarse în living, unde începu din nou să umble nervos. Era evident că se gîndeşte la ceva important – în mod clar, îşi dorea să fie întrebat despre ce e vorba. Gloria se aşeză lîngă el pe canapeaua lungă şi începu să-şi pieptene părul. Nu mai era tapat şi îşi schimbase în ultimul an culoarea, din auriu închis cu nuanţe roşcate într-un castaniu deschis lipsit de strălucire. Cumpărase un şampon şi voia să-l spele; se gîndise să pună şi o sticluţă de peroxid în apa pentru clătit. „Ei?“, îl întrebă ea fără cuvinte.

— Banca aia blestemată! spuse el cu o voce tremurătoare. De zece ani se ocupă de contul meu – zece *ani*. Ei bine, se pare că au cine ştie ce regulă autocratică potrivit căreia trebuie să ai minimum 500 de dolari acolo ca să le fii client. Mi-au trimis o scrisoare acum cîteva luni spunîndu-mi că nu am

destui bani. Le-am dat o dată două cecuri neacoperite – îţi aminteşti? noaptea aia de la Reisenweber? –, dar am depus diferenţa chiar a doua zi. Ei bine, i-am promis bătrînului Halloran – el e directorul, irlandezul ăla lacom – că o să am grijă. Şi credeam că totul merge bine; păstram destul de regulat cotoarele în carnetul meu de cecuri. Ei, m-am dus azi să încasez un cec, iar Halloran vine şi-mi spune că trebuie să-mi închidă contul. Prea multe cecuri neacoperite, zice el, şi nu am avut niciodată credit peste 500 de dolari – şi asta doar pentru cîteva zile. Şi, la dracu'! Ce crezi că îmi spune dup-aia?

— Ce?

— Că acum e chiar momentul potrivit, pentru că nu mai am în cont nici măcar un sfanţ!

— Nu?

— Asta mi-a spus. Se pare că le-am dat ălora de la Bedros un cec de 60 de dolari pentru ultima lădiţă de băutură – şi nu aveam decît 45 în cont. Ei, ăia de la Bedros au depus 15 dolari în contul meu şi după aia au scos tot.

În nepriceperea ei, Gloria invocă spectrul închisorii şi al dizgraţiei.

— Ei, nu o să facă nimic, o linişti el. Contrabanda e o afacere prea riscantă. O să-mi trimită o notă de plată de 15 dolari, iar eu o s-o plătesc.

— Aha.

Gloria se gîndi puţin.

— Păi, putem să mai vindem obligaţiuni.

El rîse sarcastic.

— Da, asta nu e greu. Cînd puţinele obligaţiuni ale noastre care mai aduc dobîndă valorează doar între 50 şi 80 de cenţi la dolar. Pierdem aproape jumătate din valoare de fiecare dată cînd vindem.

— Ce altceva putem face?

— Ei, o să vindem ceva, ca de obicei. Avem hîrtii care fac 80 000 de dolari la valoarea nominală.

Rîse din nou într-un mod neplăcut.

— Pe care am lua vreo 30 000 pe piaţă.

— N-am avut nici o încredere în obligaţiunile de 10%.

— Pe naiba! Te-ai prefăcut că n-ai, ca să mă poţi face cu ou şi cu oţet dacă picau, dar voiai să rişti la fel de mult ca şi mine.

Ea tăcu un moment, ca şi cum ar fi cîntărit situaţia, apoi spuse brusc:

— Anthony, 200 pe lună e mai rău decît nimic. Hai să vindem toate obligaţiunile şi să punem cei 30 000 de dolari la bancă – dacă pierdem procesul, putem trăi în Italia trei ani, iar apoi să murim pur şi simplu.

În timp ce vorbea agitat, Gloria îşi dădea seama că, pentru prima oară după mult timp, o încearcă o emoţie vie.

— Trei ani, spuse el nervos, trei ani! Eşti nebună. Domnul Haight o să ia mai mult de atît dacă pierdem. Crezi că lucrează de pomană?

— Uitasem de asta.

— Şi azi e sîmbătă, continuă el, şi am doar un dolar şi ceva mărunţiş, cu care trebuie să trăim pînă luni, cînd pot să mă duc la bursă… Şi nimic de băut în casă, adăugă el ca şi cînd atunci şi-ar fi dat seama.

— Nu poţi să te duci la Dick?

— Am fost. Majordomul lui zice că e plecat la Princeton, să ţină o conferinţă la un cenaclu literar sau ceva de genul ăsta. Nu se întoarce decît luni.

— Să vedem… nu mai ai alţi prieteni la care să te poţi duce?

— Am mai încercat la cîţiva. N-am găsit pe nimeni acasă. Ar fi trebuit să vînd scrisoarea lui Keats săptămîna trecută, aşa cum intenţionam.

— Şi cei cu care joci cărţi la Sammy?

— Crezi că aş apela la *ei*?

Vocea lui trăda un dezgust superior. Pe Gloria o trecu un fior. El prefera să o vadă îndurînd lipsuri decît să-şi simtă propria lui piele încreţindu-se de

scîrbă cînd ar fi cerut o favoare deplasată.

— Mă gîndeam la Muriel, sugeră el.

— E în California.

— Păi, ce zici de bărbaţii aceia cu care te-ai distrat atît de bine cînd eu eram în armată? Ai zice că ar trebui să fie bucuroşi să-ţi facă o mică favoare.

Ea îl privi dispreţuitor, dar el nu observă.

— Sau vechea ta prietenă Rachael – sau Constance Merriam?

— Constance Merriam a murit acum un an, iar lui Rachael nu i-aş putea cere.

— Păi, atunci, poate acel domn care era atît de nerăbdător să te ajute mai demult, că nu se putea înfrîna, Bloeckman?

— Oh…!

El reuşise în sfîrşit s-o rănească şi nu era chiar atît de obtuz sau nepăsător încît să nu-şi dea seama.

— De ce nu? insistă el, insensibil.

— Pentru că… nu-i mai place de mine, spuse ea cu greutate. Apoi, cum el nu-i răspunse, ci doar o privi cinic, continuă: Dacă vrei să ştii de ce, îţi spun. Acum un an m-am dus la Bloeckman – şi-a schimbat numele în Black – şi l-am rugat să mă introducă în cinema.

— Te-ai dus la Bloeckman?

— Da.

— De ce nu mi-ai spus? întrebă el incredul, în timp ce zîmbetul îi dispărea de pe faţă.

— Probabil pentru că erai plecat undeva să bei. I-a pus să-mi dea o probă, iar ei au decis că n-aş putea juca decît un personaj tipic, pentru că nu sînt destul de tînără.

— Un personaj tipic?

— Genul „femeia de treizeci de ani“. Nu aveam treizeci de ani şi nu aveam impresia că… arăt de treizeci.

— Să-l ia dracu'! strigă Anthony, susţinînd punctul ei de vedere cu o curioasă schimbare de dispoziţie.

— Ei, de asta nu mă pot duce la el.

— Cîtă insolenţă, insista Anthony nervos, cîtă insolenţă!

— Anthony, acum nu mai contează; problema e că trebuie să trăim pînă luni şi nu avem în casă decît o pîine, un sfert de kilogram de şuncă şi două ouă pentru micul dejun.

Gloria îi înmînă conţinutul poşetei ei.

— Uite, 70, 80 de cenţi, un dolar şi 15. Cu ce mai ai tu se fac aproape 2 dolari jumate, nu-i aşa? Anthony, ne putem descurca cu ei. Putem cumpăra o grămadă de mîncare – mai mult decît putem mînca.

Anthony dădu din cap, zornăind mărunţişul în mînă.

— Nu. Trebuie să beau ceva. Sînt atît de al dracului de nervos, că tremur.

Îi veni o idee.

— Poate că Sammy ar accepta un cec. Şi atunci luni m-aş duce imediat la bancă să pun banii.

— Dar ţi-au închis contul.

— Aşa e, aşa e – uitasem. Uite cum facem: mă duc la Sammy's şi împrumut nişte bani de la cineva. Mă scoate din minţi că trebuie să le cer lor, dar…

Pocni brusc din degete.

— Ştiu ce să fac. Îmi amanetez ceasul. Pot lua 20 de dolari pe el şi luni îl răscumpăr, cu 60 de cenţi în plus. L-am mai amanetat, cînd eram la Cambridge.

Îşi luă haina şi, cu un salut grăbit, ieşi pe hol, spre uşa de la intrare.

Gloria se ridică. Îşi dăduse brusc seama unde se ducea, probabil, mai întîi.

— Anthony, strigă ea după el, n-ar fi mai bine să-mi laşi mie 2 dolari? Nu-ţi trebuie decît bani de taxi.

Uşa de la intrare se trînti – el se prefăcuse că n-o aude. Rămase un moment privind în urma lui; apoi se duse în baie, printre alifiile ei tragice, şi se pregăti să-şi spele părul.

La Sammy's, Anthony îi găsi pe Parker Allison şi Pete Lytell stînd singuri la o masă şi bînd cocteiluri cu whisky. Era de-abia trecut de şase, iar Sammy, sau Samuele Bendiri după numele de botez, mătura o grămadă de mucuri de ţigară şi cioburi de sticlă.

— Salut, Tony! strigă Parker Allison spre Anthony.

Uneori îi spunea Tony, alteori Dan. Pentru el orice Anthony trebuia să defileze sub unul din aceste diminutive.

— Stai jos. Ce bei?

În metrou Anthony îşi numărase banii, descoperind că are aproape 4 dolari. Putea plăti pentru două rînduri, la 50 de cenţi paharul – ceea ce însemna că putea să bea şase pahare. După aia se ducea pe Sixth Avenue să ia 20 de dolari şi o chitanţă de amanet în schimbul ceasului său.

— Hei, ţăranilor, spuse el jovial, cum mai e viaţa de infractor?

— Destul de frumoasă, spuse Allison.

Îi făcu cu ochiul lui Pete Lytell.

— Păcat că tu eşti însurat. Avem ceva destul de interesant pentru ora unsprezece, cînd se termină vodevilurile. O, frăţioare! Pe cinstea mea – păcat că e însurat, nu-i aşa, Pete?

— 'are păcat.

La şapte jumătate, cînd terminară cele şase rînduri, Anthony descoperi că intenţiile lui cedau în faţa dorinţelor. Era fericit şi vesel – se simţea

minunat. I se părea că povestea pe care tocmai o spusese Pete era neobişnuită şi foarte amuzantă şi concluzionă, aşa cum făcea în fiecare zi cam în acest punct, că ei erau „nişte băieţi pe cinste, să fiu al naibii!“, care ar fi făcut pentru el mai mult decît oricine altcineva. Casele de amanet erau deschise pînă tîrziu sîmbătă seara, iar el simţea că dacă mai bea doar un pahar va atinge o stare de exuberanţă roz, minunată.

Scotoci cu viclenie în buzunarele de la vestă, scoţînd cele două monede de 25 de cenţi şi se holbă la ele ca şi cum ar fi fost surprins.

— Ei, să fiu al naibii, spuse el pe un ton nervos, am venit fără carnetul de cecuri.

— Ai nevoie de ceva bani? întrebă Lytell nonşalant.

— Mi-am lăsat banii acasă, pe birou. Şi voiam să vă mai dau un rînd.

— Ei, termină.

Lytell respinse sugestia cu dispreţ.

— Presupun că putem alimenta un băiat de comitet cu cîtă băutură vrea el. Ce bei – la fel?

— Ştiţi ce zic eu, sugeră Parker Allison, haideţi să-l trimitem pe Sammy vizavi să ia nişte sendvişuri şi mîncăm aici.

Ceilalţi fură de acord.

— Bună idee.

— Hei, Sammy, n’ vrei să faci ceva p’tru noi…

Pe la nouă şi ceva Anthony se ridică împleticindu-se şi, urîndu-le un „noapte bună“ cleios, o luă nesigur spre uşă, dîndu-i lui Sammy una dintre cele două monede de 25 de cenţi în timp ce ieşea. În stradă ezită puţin, apoi porni înspre Sixth Avenue, unde îşi amintea că trecuse adesea pe lîngă mai multe case de amanet. Trecu pe lîngă un chioşc de ziare şi două farmacii – apoi îşi dădu seama că stă exact în faţa a ceea ce căuta; era închis însă. Continuă să meargă, imperturbabil; altă casă de amanet, aflată puţin mai

încolo, era şi ea închisă – la fel şi alte două de vizavi şi o a cincea, dintr-un scuar din apropiere. Văzînd o lumină slabă în ultima începu să bată în uşa de sticlă; încetă doar cînd un paznic apăru în spatele acesteia şi îi spuse furios să plece. Din ce în ce mai descurajat şi mai confuz, traversă strada şi o luă înapoi spre 43rd Street. Se opri nehotărît la colţul de lîngă Sammy – dacă se întorcea acasă, aşa cum simţea că îi cere corpul, va avea parte de reproşuri aspre; însă acum, cînd casele de amanet erau închise, n-avea nici cea mai mică idee de unde să facă rost de bani. Se hotărî în cele din urmă că ar putea, totuşi, să-i ceară lui Parker Allison, dar cînd se apropie de Sammy descoperi că uşa era încuiată şi luminile stinse. Se uită la ceas; nouă jumate. Începu să meargă.

Zece minute mai tîrziu se opri dezorientat la colţul dintre 43rd Street şi Madison Avenue, în colţul diametral opus faţă de intrarea strălucitoare, dar aproape pustie în Biltmore Hotel. Rămase acolo puţin, apoi se aşeză greoi pe o scîndură umedă dintr-o grămadă de materiale de construcţie. Se odihni acolo aproape o jumătate de oră în timp ce mintea îi era străbătută de gînduri răzleţe, printre care cel mai important era că trebuie să facă rost de nişte bani şi să se întoarcă acasă înainte să devină prea toropit ca să mai găsească drumul.

Apoi, privind înspre Biltmore, văzu un bărbat stînd exact în lumina strălucitoare a felinarelor de la intrare, lîngă o femeie în haină de hermină. În timp ce Anthony privea, cuplul avansă şi făcu semn unui taxi. Anthony îşi dădu seama, după infailibilele semne distinctive ale mersului unui prieten, că e Maury Noble.

Se ridică în picioare.

— Maury! strigă el.

Maury privi spre el, apoi se întoarse spre fată exact în clipa în care taxiul trăgea în faţa lor. Cu intenţia confuză de a-i cere 10 dolari împrumut,

Anthony începu să alerge cît de repede putea de-a curmezişul lui Madison Avenue şi de-a lungul lui 43rd Street.

Cînd ajunse lîngă el, Maury stătea lîngă uşa deschisă a taxiului. Partenera lui se întoarse şi privi curioasă spre Anthony.

— Salut, Maury! spuse acesta întinzînd mîna. Ce mai faci?

— Mulţumesc, bine.

Îşi retraseră mîinile amîndoi, iar Anthony ezită. Maury nu făcu nici un gest de a-l prezenta, ci doar rămase acolo, privindu-l cu o tăcere felină, impenetrabilă.

— Voiam să te văd…, începu Anthony nesigur.

Nu se simţea în stare să-i ceară bani împrumut cu fata la doar un metru distanţă, aşa că se întrerupse brusc şi îi făcu semn din cap să vină la o parte.

— Mă grăbesc destul de tare, Anthony.

— Ştiu… dar ai putea, ai putea…

Ezită din nou.

— Ne vedem altă dată, spuse Maury. E vorba de ceva important. Îmi pare rău, Anthony.

Înainte ca Anthony să se poată hotărî să-şi bîlbîie cererea, Maury se întoarse calm spre fată, o ajută să se suie în taxi şi, cu un „bună seara“ politicos, se urcă lîngă ea. Văzîndu-l prin geam cum dă din cap, lui Anthony i se păru că expresia feţei lui nu se schimbase cu nimic. Apoi taxiul demară scrîşnind, iar Anthony rămase de unul singur în lumina felinarelor.

Intră la Biltmore, fără alt motiv decît acela că uşa era aproape, şi, după ce urcă treptele late, descoperi un fotoliu într-o nişă. Îşi dădea seama, furios, că fusese tratat de sus; era atît de jignit şi de mînios cît putea fi în acea stare. Cu toate acestea, încerca în continuare, încăpăţînat, să găsească o cale de a face rost de bani înainte să se întoarcă acasă, astfel că numără încă o

dată pe degete cunoştinţele la care ar fi putut apela în această situaţie de urgenţă. În cele din urmă se gîndi că l-ar putea suna acasă pe domnul Howland, agentul său de la bursă.

După o lungă aşteptare află că domnul Howland e în oraş. Se întoarse la centralistă şi se aplecă deasupra biroului ei, frămîntînd între degete moneda de 25 de cenţi ca şi cum n-ar fi suportat să plece de acolo fără să fi obţinut ce îşi dorea.

— Sună-l pe domnul Bloeckman, spuse el brusc.

Fu surprins de propriile lui cuvinte. Numele apăruse din cine ştie ce ciocnire de sugestii din mintea lui.

— Ce număr are, vă rog?

De-abia dîndu-şi seama ce face, Anthony îl căută pe Joseph Bloeckman în cartea de telefon. Nu găsi o astfel de persoană şi era pe cale să renunţe cînd îşi aminti brusc că Gloria spusese ceva despre schimbat numele. Îl găsi imediat pe Joseph Black, apoi aşteptă în cabină să i se facă legătura.

— Aloo. Domnul Bloeckman… vreau să spun domnul Black este acasă?

— Nu, este în oraş în seara aceasta. Doriţi să-i lăsaţi un mesaj?

Accentul era londonez get-beget; îi amintea de intonaţiile deferente atît de bogate vocal ale lui Bounds.

— Unde este?

— Păi, ăă, cine sînteţi, vă rog?

— Sînt domnul Patch. E o problemă de via’ă şi moarte.

— Păi, e la Boul’ Mich’, împreună cu un grup.

— Mersi.

Anthony îşi luă restul de cinci cenţi şi plecă spre Boul’ Mich’, un loc de dans foarte apreciat de pe 45th Street. Era aproape zece, dar străzile erau întunecate şi aproape pustii pînă cînd sălile de spectacol aveau să-şi împroaşte icrele, o oră mai tîrziu. Anthony cunoştea Boul’ Mich’, pentru că

fusese acolo cu Gloria, în urmă cu un an, şi îşi aduse aminte că exista regula ca toţi clienţii să fie în haine de seară. Ei bine, nu avea să intre înăuntru – va trimite un băiat după Bloeckman şi îl va aştepta jos, în hol. Pentru o clipă nu avu nici o îndoială că întreg proiectul era cît se poate de firesc şi elegant. În imaginaţia lui deformată Bloeckman devenise, pur şi simplu, unul din vechii lui prieteni.

În holul de la intrarea în Boul' Mich' era cald. Lumini strălucitoare inundau covorul verde, din mijlocul căruia o scară albă ducea spre sala de dans.

Anthony îi spuse uşierului:

— Aş vrea să vorbesc cu domnul Bloeckman – domnul Black. E înăuntru; cheamă-l, te rog.

Băiatul scutură din cap:

— Ie-mpotriva regulilor să-l chem. Ştiţi la ce masă se află?

— Nu. Dar trebuie să-l văd.

— Aşteptaţ' să chem un chelner.

După scurt timp apăru un şef de sală, cu o foaie de hîrtie pe care era harta rezervărilor. Aruncă o privire cinică spre Anthony, care, însă, nu îşi atinse ţinta. Se uitară împreună şi descoperiră fără nici o dificultate masa – masa de opt persoane a domnului Black.

— Spuneţi-i că e domnul Patch. Foarte, foarte important.

Aşteptă din nou, sprijinindu-se de balustradă şi ascultînd armoniile confuze ale melodiei *Nebun după jazz* care plutea în jos, pe scări. O fată de la garderobă fredona:

„Acolo, în sanatoriul sclipitor
Sînt nebunii după jazz.
Acolo, în sanatoriul sclipitor

Mi-am lăsat şi eu mireasa.
A dansat pînă a luat-o razna
Dacă mai dansează puţin poate-i trece…“

Apoi îl văzu pe Bloeckman coborînd scările, se apropie de el şi dădură mîna.

— Voiai să vorbim? spuse rece bărbatul mai în vîrstă.

— Da, spuse Anthony dînd din cap, o problemă personală. Vrei să vii puţin mai încoace?

Bloeckman îl urmă pe Anthony, privindu-l cu atenţie, pînă la un intrînd pe care îl formau scările, unde nu puteau fi văzuţi sau auziţi de cei care intrau sau ieşeau din restaurant.

— Ei bine? întrebă el.

— Voiam să vorbesc cu dumneata.

— Despre ce anume?

Anthony rîse, mai degrabă prosteşte; voise să sune nonşalant.

— Despre ce voiai să vorbeşti cu mine? repetă Bloeckman.

— Te grăbeşti, bătrîne?

Încercă să pună mîna prietenos pe umărul lui Bloeckman, dar acesta se trase uşor înapoi.

— Ce mai faci?

— Foarte bine, mulţumesc… Uite ce e, domnule Patch, mă aşteaptă nişte oameni înăuntru. O să li se pară nepoliticos din partea mea dacă întîrzii prea mult. Despre ce doreai să vorbim?

Pentru a doua oară în acea seară mintea lui Anthony făcu un salt brutal, iar ceea ce spuse nu era deloc ceea ce intenţionase să spună.

— ’nţeleg c-ai împiedicat-o pe nevastă-mea să se apuce de cinema.

— Ce?

Faţa rozalie a lui Bloeckman se întunecă.

— Ai auzit ce-am spus.

— Uite ce e, domnule Patch, spuse Bloeckman calm şi fără să-şi modifice expresia, eşti beat. Eşti obraznic şi dezgustător de beat.

— Nu atît de beat să nu vorbesc cu tine, insistă Anthony rînjind. În primu' rînd, nevastă-mea nu vrea să aibă de-a face cu tine. Nici n-a vrut vreodată. 'nţelegi?

— Ţine-ţi gura! spuse furios bărbatul mai în vîrstă. Credeam că îţi stimezi soţia suficient de mult ca să nu discuţi despre ea în astfel de circumstanţe.

— N-ai tu treabă cum o estimez[3] eu. Un singur lucru – las-o în pace. Fir-ai al dracului!

— Ştii ce – cred că eşti cam nebun! exclamă Bloeckman.

Făcu doi paşi, ca şi cum ar fi vrut să treacă pe lîngă el, dar Anthony îi tăie calea.

— Unde fugi, evreu nenorocit ce eşti?

Se priviră fix în ochi cîteva clipe, Anthony legănîndu-se încet dintr-o parte în alta, iar Bloeckman tremurînd de furie.

— Fii atent! strigă el cu o voce încordată.

Anthony ar fi putut să-şi amintească atunci o anumită privire pe care Bloeckman i-o aruncase cu ani în urmă în Biltmore Hotel. Dar nu-şi aminti nimic, nimic…

— Îţi mai spun o dată, evreu ne…

Apoi Bloeckman lovi, cu toată forţa unui bărbat sănătos de patruzeci şi cinci de ani, lovi şi îl nimeri pe Anthony drept în gură. Anthony se izbi de scări, se redresă şi aruncă un croşeu de om beat spre adversarul său, dar Bloeckman, care făcea gimnastică zilnic şi ştia cîte ceva despre box, pară cu uşurinţă şi îl lovi de două ori în faţă, cu două directe rapide şi puternice.

Anthony gemu încet şi se prăbuşi pe covorul verde, dîndu-şi seama apoi că are gura plină de sînge şi ciudat de descoperită în faţă. Se strădui să se ridice în picioare, gîfîind şi scuipînd, iar apoi, în timp ce se îndrepta cu pumnii strînşi, dar nu ridicaţi spre Bloeckman, care stătea la vreun metru de el, doi chelneri care apăruseră din senin îl apucară de braţe şi îl imobilizară. În spatele lor răsăriseră deja, miraculos, vreo zece oameni.

— Îl omor, strigă Anthony, smucindu-se în toate părţile. Lăsaţi-mă să-l omor…

— Daţi-l afară, ordonă Bloeckman agitat în timp ce un bărbat scund, cu faţa ciupită de vărsat îşi făcea loc grăbit printre spectatori.

— S-a întîmplat ceva, domnule Black?

— Golanul ăsta a încercat să mă şantajeze! spuse Bloeckman.

Apoi continuă, cu o notă uşor piţigăiată de mîndrie în voce:

— A primit ce merita!

Bărbatul cel scund se întoarse spre un chelner:

— Cheamă un poliţist!

— A, nu, spuse Bloeckman repede, nu merită să-mi bat capul. Doar aruncaţi-l în stradă… Îîh! Ce mizerie!

Se întoarse şi o luă spre toaletă cu o demnitate studiată, în timp ce şase mîini zdravene îl apucară pe Anthony şi îl tîrîră spre uşă. „Golanul“ fu propulsat violent pe trotuar, unde ateriză pe palme şi genunchi cu un plesnet grotesc şi se rostogoli încet pe o parte.

Şocul îl ameţise. Rămase acolo puţin, simţind dureri ascuţite peste tot. Apoi tot răul se concentră în stomac şi, cînd îşi recăpătă cunoştinţa, îşi dădu seama că un picior mare îl împingea.

— Pleacă de aici, golanule! Pleacă!

Era portarul cel solid. Un taxi oprise lîngă trotuar, iar ocupanţii lui coborîseră – mai exact, două femei rămăseseră înăuntru, aşteptînd ca acest

obstacol indecent care le rănea delicateţea să fie îndepărtat din calea lor.

— Pleacă! Dacă nu, te *arunc* eu!

— Nu-i nimic – îl ridic eu.

Era o voce nouă. Anthony avu impresia că era cumva mai tolerantă, mai senină decît prima. Din nou nişte braţe îl cuprinseră şi, pe jumătate cărîndu-l, pe jumătate tîrîndu-l patru clădiri mai încolo, înspre o bine-venită umbră, îl proptiră de faţada de piatră a unui magazin de pălării.

— Mulţumesc, murmură Anthony încet.

Cineva îi apăsă pălăria pe cap, iar el tresări.

— Stai liniştit, amice, şi o să-ţi revii. Tipii ăia te-au cam scuturat.

— Mă duc înapoi şi-l omor pe împuţitu’ ăla de…

Încercă să se ridice, dar căzu înapoi, cu spatele sprijinit de zid.

— Nu po’ să faci nimic acum, se auzi vocea. Le-o coci tu altă dată. Ţ-o spun prieteneşte, nu-i aşa? Vreau să te ajut.

Anthony dădu din cap.

— Mai bine te duci acasă. Ai pierdut un dinte în seara asta, amice. Ştiai?

Anthony îşi exploră gura cu limba, verificînd adevărul afirmaţiei. Apoi ridică cu greu o mînă şi pipăi locul gol.

— O să te duc acasă, amice. Unde stai…

— O, Dumnezeule! Dumnezeule! îl întrerupse Anthony, strîngîndu-şi pumnii cu furie. O să le arăt eu nemernicilor ăstora. Ajută-mă să îi aranjez şi o să mă revanşez. Bunicul meu e Adam Patch, din Tarrytown…

— Cine?

— Adam Patch, la naiba!

— Vrei să mergi pînă în Tarrytown?

— Nu.

— Păi, spune-mi unde şi eu îţi aduc un taxi.

Anthony reuşi să vadă că samariteanul său e un individ scund, bine făcut, dar ros de necazuri.

— Hei, unde stai?

Ameţit şi distrus cum era, Anthony se gîndi că adresa lui ar fi o garanţie destul de proastă pentru laudele extravagante despre bunicul său.

— Adu-mi un taxi, îi spuse el pipăindu-şi buzunarele.

Un taxi trase lîngă trotuar. Anthony încercă din nou să se ridice, dar glezna îi cedă, ca şi cum ar fi fost făcută din două părţi distincte. Samariteanul trebui să-l ajute din nou să intre în taxi, după care urcă şi el.

— Uite ce e, omule, spuse acesta, eşti criţă şi mai eşti şi cotonogit rău, aşa că n-o să fii în stare să intri în casă dacă nu te ajută cineva, deci vin eu cu tine şi sînt sigur că o să te revanşezi cîndva. Unde stai?

Cam fără să vrea, Anthony îi dădu adresa. Apoi, după ce taxiul se puse în mişcare, îşi lăsă capul pe umărul bărbatului şi căzu într-o toropeală dureroasă. Cînd se trezi, bărbatul îl scosese din taxi, în faţa casei din Claremont Avenue, şi încerca să-l facă să stea pe picioare.

— Po’ să mergi?

— Da – oarecum. Ar fi mai bine să intru singur.

Îşi pipăi din nou, inutil, buzunarele.

— Ştii, continuă el pe un ton de scuză, clătinîndu-se periculos pe picioare, mă tem că n-am nici un ban.

— Ce?

— Sînt lefter.

— Ia staaai un pic! N-ai promis că o să te revanşezi faţă de mine? Şi cine-o să plătească taxiu’?

Se întoarse să-l întrebe şi pe taximetrist.

— Nu l-ai auzit cînd a zis că o să se revanşeze? Toată povestea cu bunică-su?

— La drept vorbind, murmura Anthony imprudent, cam numai tu ai vorbit; oricum, dacă vii mîine…

În acest moment taximetristul se aplecă în afara maşinii şi spuse cu răutate:

— Ah, mai bine arde-i una, zgîrcitu' naibii. Dacă nu era un golan, nu-l dădeau afară.

Ca răspuns la această sugestie, pumnul samariteanului ţîşni ca un berbece şi îl izbi pe Anthony, care se prăbuşi pe treptele de piatră ale blocului, unde rămase nemişcat în timp ce clădirile din jur se clătinau deasupra sa…

Se trezi după un timp îndelungat şi îşi dădu seama că se făcuse mult mai frig. Încercă să se mişte, dar muşchii lui refuzau să funcţioneze. Era foarte curios să ştie cît e ceasul, dar cînd duse mîna la buzunar descoperi că acesta e gol. Buzele lui articulară involuntar imemoriala expresie:

— Ce mai noapte!

În mod destul de ciudat, era aproape treaz. Se uită în sus, fără să-şi mişte capul, spre luna ancorată pe cer la mică înălţime, care îşi trimitea lumina spre Claremont Avenue ca într-o prăpastie adîncă şi neexplorată. Nu se vedea nici un semn de viaţă şi nu se auzea nimic, în afara vîjîitului continuu din propriile lui urechi, dar peste puţin timp Anthony însuşi rupse tăcerea cu un murmur distinct şi bizar. Era sunetul pe care încercase cu consecvenţă să-l scoată la Boul' Mich', cînd se aflase faţă-n faţă cu Bloeckman – sunetul inconfundabil al rîsului ironic. Pe buzele lui sfîşiate şi sîngerînd suna însă ca o tuse convulsivă a sufletului.

Trei săptămîni mai tîrziu procesul se apropie de sfîrşit. Rola de panglică roşie aparent nesfîrşită a maşinii de scris legale se terminase brusc, după ce se învîrtise timp de patru ani şi jumătate. Anthony şi Gloria şi, de cealaltă

parte, Edward Shuttleworth şi un pluton de beneficiari depuseră mărturie, minţiră şi, în general, recurseră la diverse mizerii, din diferite combinaţii de lăcomie şi disperare. Anthony se trezi într-o dimineaţă dîndu-şi seama că verdictul urma să fie dat în acea după-amiază la ora patru; la acest gînd se ridică din pat şi începu să se îmbrace. Nervozitatea lui intensă era amestecată cu un optimism nejustificat privind rezultatul final. Credea că sentinţa tribunalului inferior urma să fie casată, chiar şi numai din cauza reacţiei din ultimul timp faţă de reforme şi reformatori morali, datorată prohibiţiei excesive. Conta mai mult pe atacurile personale la adresa lui Shuttleworth decît pe aspectele pur legale ale procesului.

Odată îmbrăcat, îşi puse un pahar de whisky şi apoi intră în camera Gloriei, care se trezise de mult. Era în pat de o săptămînă, mai degrabă din capriciu, credea Anthony, deşi doctorul spusese că nu ar trebui deranjată.

— Bună dimineaţa, murmură ea fără să zîmbească.

Ochii ei păreau neobişnuit de mari şi întunecaţi.

— Cum te simţi? întrebă el fără chef. Mai bine?

— Da.

— Mult mai bine?

— Da.

— Suficient de bine ca să vii cu mine la tribunal în după-amiaza asta?

Ea dădu din cap.

— Da. Vreau să vin. Dick spunea ieri că, dacă vremea e frumoasă, vine cu maşina şi mă ia la o plimbare prin Central Park – şi, uite, camera e plină de soare.

Anthony privi mecanic pe fereastră şi apoi se aşeză pe pat.

— Doamne, ce nervos sînt! exclamă el.

— Te rog nu sta aici, spuse ea repede.

— De ce?

— Miroşi a whisky. Nu pot suporta.

Anthony se ridică absent, apoi ieşi din cameră. Puţin mai tîrziu ea îl strigă, iar el se duse şi cumpără pentru ea nişte salată de cartofi şi friptură rece de pui.

La ora două maşina lui Richard Caramel opri în faţa intrării şi, după ce el sună la interfon, Anthony o conduse pe Gloria la lift şi apoi pe trotuar.

Ea îi spuse vărului ei că era drăguţ din partea lui să o scoată la plimbare.

— Nu vorbi prostii, replică Dick amabil. E un fleac.

Dar nu era sincer şi asta era ceva ciudat. Richard Caramel iertase multe jigniri din partea multor oameni. Dar nu o iertase niciodată pe verişoara lui, Gloria Gilbert, pentru o afirmaţie pe care o făcuse cu puţin înaintea nunţii ei, în urmă cu şapte ani. Spusese că nu are intenţia să citească romanul lui.

Richard Caramel nu uitase asta – nu uitase niciodată, de-a lungul celor şapte ani.

— Cînd vă întoarceţi? întrebă Anthony.

— Nu ne întoarcem, răspunse ea, ne întîlnim acolo la patru.

— Foarte bine, murmură el, ne vedem acolo.

În apartament găsi o scrisoare pentru el. Era o înştiinţare tipărită, îndemnîndu-i pe „băieţi“, într-un limbaj colocvial umoristic, să-şi achite cotizaţia către Legiunea Americană[4]. O aruncă nervos la gunoi şi se aşeză cu coatele pe pervaz, privind în gol spre strada însorită.

Italia – dacă verdictul era în favoarea lor, asta însemna Italia. Cuvîntul devenise un fel de talisman pentru el, un ţinut în care toate neliniştile insuportabile ale vieţii puteau fi abandonate ca o haină veche. Mai întîi ar fi mers amîndoi în staţiunile cu ape minerale şi ar fi uitat, în mijlocul mulţimii animate şi pline de culoare, consecinţele cenuşii ale disperării. Reînviat miraculos, el s-ar fi plimbat din nou prin Piazza di Spagna la apus, printre femeile cu haine negre, vagabonzii zdrenţăroşi şi călugării desculţi şi

austeri. Imaginea femeilor italiene îl stîrni puţin – cînd punga lui va fi din nou plină, chiar şi iubirea s-ar întoarce în zbor pentru a-şi face cuib deasupra ei – iubirea canalelor albastre ale Veneţiei, a dealurilor verzi-aurii din Fiesole, după ploaie, şi a femeilor – acele femei care se schimbaseră, se dizolvaseră şi se transformaseră în alte femei, dispărînd din viaţa lui, dar care erau mereu frumoase şi mereu tinere.

Se gîndea, însă, că atitudinea lui ar fi trebuit să fie alta. Toate nenorocirile pe care le încercase, toată suferinţa şi durerea se datoraseră femeilor. În moduri diferite, inconştient şi aproape nonşalant, ele îi făcuseră ceva – probabil văzîndu-l necopt şi înspăimîntat, uciseseră în el acele lucruri care ameninţau legănarea lor permanentă.

Îndepărtîndu-se de la fereastră îşi înfruntă gîndurile în oglindă, contemplînd deprimat faţa palidă, pierdută, ochii cu reţeaua lor de linii, ca nişte firişoare de sînge uscat, silueta cocoşată şi lăbărţată, a cărei moleşeală era un studiu în sine despre letargie. Avea treizeci şi trei de ani, dar arăta de patruzeci. Ei, lucrurile urmau să se schimbe.

Deodată se auzi soneria, iar el zvîcni ca şi cum ar fi primit o lovitură. După ce îşi reveni se duse în hol şi deschise uşa. Era Dot.

ÎNTÎLNIREA

Se întoarse în living, cu ea în spatele lui, înţelegînd doar ici şi colo cîte un cuvînt din şuvoiul lent al propoziţiilor care veneau întruna dinspre ea, una după alta, pe un ton constant. Era îmbrăcată decent, dar sărăcăcios – o pălărie mică şi mai degrabă jalnică, decorată cu flori roz şi albastre îi acoperea şi ascundea părul negru. Anthony înţelese din ceea ce spunea că văzuse, cu cîteva zile înainte, un articol despre proces şi obţinuse adresa lui

de la un grefier al Curţii de Apel. Dăduse telefon la el acasă, dar o femeie căreia refuzase să-i dea numele îi spusese că e plecat.

În living, Anthony rămase lîngă uşă, privind-o cu un fel de oroare stupefiată cum continuă să-i dea înainte… Senzaţia lui predominantă era că toată civilizaţia şi convenţiile din jurul său erau ciudat de ireale… Lucra în magazinul unui pălărier de pe Sixth Avenue, spuse ea. Ducea o viaţă singuratică. Fusese mult timp bolnavă după ce el plecase spre Camp Mills; mama ei venise şi o adusese din nou acasă, în Carolina… Se mutase în New York cu gîndul să-l găsească pe Anthony.

Era înspăimîntător de serioasă. Ochii ei violeţi erau înroşiţi de plîns; vocea ei catifelată era asprită de suspine uşoare.

Asta era tot. Nu se schimbase deloc. Îl voia pe Anthony, iar dacă nu-l putea avea, nu mai voia să trăiască…

— Pleacă, spuse el într-un tîrziu, cu o încordare sugrumată. Nu am destule pe cap şi fără să vii tu aici? Dumnezeule! *Pleacă!*

Ea se aşeză, suspinînd, pe un fotoliu.

— Te iubesc, strigă ea; nu-mi pasă ce-mi spui! Te iubesc.

— Nu-mi pasă! aproape că ţipă el; ieşi afară – ieşi afară odată! Nu mi-ai făcut destul rău? Nu ai făcut *destule*?

— Loveşte-mă, îl imploră ea sălbatic şi prosteşte. Ah, loveşte-mă şi eu voi săruta mîna cu care mă loveşti!

Vocea lui ajunse aproape de intensitatea unui urlet.

— Te omor! strigă el. Dacă nu pleci, te omor, te omor!

În ochii lui se citea acum nebunia, dar Dot, fără să fie intimidată, se ridică şi se apropie de el.

— Anthony! Anthony!…

El scoase un clănţănit uşor din dinţi şi se trase înapoi, ca şi cum ar fi vrut să sară la ea – apoi, schimbîndu-şi intenţia, îşi roti ochii sălbatic în

jurul lui, înspre podea şi pereţi.

— Te omor, murmură el cu vocea gîtuită. Te *omor*!

Părea să muşte din acest cuvînt, ca şi cum ar fi vrut să-l forţeze să devină realitate. În sfîrşit alarmată, ea nu mai avansă; văzîndu-i privirea exaltată, făcu un pas spre uşă cu spatele. Anthony se mişca repezit într-o parte şi în alta, scoţînd încă singurul său strigăt de blestem. Apoi găsi ceea ce căuta – un scaun masiv de stejar de lîngă masă. Îl apucă şi-l ridică deasupra capului, scoţînd un strigăt spart şi răguşit şi, cu toată forţa furiei lui, îl aruncă spre faţa albă, speriată din celălalt colţ al camerei… apoi o întunecime groasă şi impenetrabilă se coborî asupra sa, ştergînd gîndirea, furia şi nebunia deopotrivă – cu un pocnet aproape palpabil, faţa lumii se schimbă sub ochii lui…

Gloria şi Dick se întoarseră pe la cinci şi îl strigară. Nu se auzi nici un răspuns – intrară în living şi găsiră lîngă uşă un scaun cu spătarul rupt, observînd, de asemenea, că toată camera era în dezordine – covoarele erau mişcate, iar fotografiile şi mărunţişurile de pe masa din mijloc răsturnate. Mirosea dulce şi greţos a parfum ieftin.

Îl găsiră pe Anthony aşezat pe podeaua din camera lui, în lumina soarelui. În faţa lui stăteau deschise trei albume mari cu timbre; cînd ei intrară el îşi trecea degetele răsfirate printr-o grămadă mare de timbre pe care o răsturnase pe coperta unuia dintre ele. Ridicînd privirea şi văzîndu-i pe Dick şi Gloria, îşi aplecă critic capul într-o parte şi le spuse să nu se apropie.

— Anthony, strigă Gloria cu încordare, am cîştigat! Au casat sentinţa!

— Nu vă apropiaţi, murmură el încet, o să le distrugeţi. Tocmai le sortez şi sînt sigur că o să călcaţi pe ele. Totul se distruge, întotdeauna.

— Ce faci? întrebă Dick uluit. Ai dat în mintea copiilor? Nu înţelegi că aţi cîştigat procesul? Au casat sentinţa tribunalului inferior. Aveţi 30 de milioane.

Anthony privi spre el cu reproş.

— Plecaţi şi închideţi uşa.

Vorbea ca un copil obraznic.

Gloria se uita spre el cu un început de oroare în ochi…

— Anthony, strigă ea, ce s-a întîmplat? Ce este? De ce n-ai venit – şi ce e *asta*?

— Uite ce e, spuse Anthony încet, ieşiţi amîndoi – imediat, amîndoi. Dacă nu, vă spun la bunicul.

Ridică un pumn de timbre şi le dădu drumul deasupra lui, ca nişte frunze multicolore şi strălucitoare, rostogolindu-se şi fluturînd ţipător în aerul însorit: timbre cu Anglia şi Ecuador, Venezuela şi Spania… Italia…

ALĂTURI DE VRĂBII

Acea ironie celestă care a asistat la dispariţia atîtor generaţii de vrăbii înregistrează fără îndoială cele mai mici inflexiuni verbale ale pasagerilor unui asemenea vas precum *The Berengaria*. Şi fără îndoială asculta atunci cînd un tînăr cu bască în carouri traversă puntea în grabă şi îi spuse unei fete drăguţe îmbrăcate în galben.

— El e, zise arătînd spre o siluetă încotoşmănată dintr-un scaun cu rotile de lîngă balustradă. El e Anthony Patch. Prima oară cînd apare pe punte.

— Da? El e?

— Da. A luat-o puţin razna de cînd a primit banii, acum patru sau cinci luni. Înţelegi, bătrînul celălalt, Shuttleworth, tipul religios, care n-a primit banii, s-a închis într-o cameră de hotel şi s-a împuşcat…

— Zău…?

— Dar presupun că lui Anthony Patch nu-i pasă cine ştie ce. A primit alea 30 de milioane. Are doctorul lui particular cu el, în caz că nu se simte prea bine. *Ea* a ieşit pe punte?

Tînăra drăguţă în galben privi în jur cu precauţie.

— Era aici acum un minut. Avea o haină de samur care trebuie să fi costat o mică avere.

Se încruntă, apoi adăugă cu hotărîre:

— Ştii, eu n-o pot suporta. Pare cumva… cumva că e vopsită şi că nu e curată, dacă înţelegi ce vreau să spun. Unii oameni pur şi simplu arată aşa, chiar dacă sînt sau nu curaţi.

— Sigur, ştiu, aprobă tînărul cu bască în carouri. Însă nu arată rău.

Se opri.

— Mă întreb la ce se gîndeşte el – la banii lui, presupun, sau poate are remuşcări din cauza tipului ăluia, Shuttleworth.

— Probabil…

Dar bărbatul cu bască în carouri se înşela amarnic. Stînd lîngă balustradă şi privind marea, Anthony Patch nu se gîndea la bani, pentru că în viaţa lui îl preocupase foarte puţin ostentaţia materială, nici la Edward Shuttleworth, pentru că e preferabil să vezi partea luminoasă a acestor lucruri. Nu – se concentra asupra unei serii de amintiri, aşa cum un general s-ar gîndi la un război din trecut pe care îl cîştigase, analizîndu-şi victoriile. Se gîndea la greutăţile, la tribulaţiile insuportabile prin care trebuise să treacă. Încercaseră să-l pedepsească pentru greşelile tinereţii sale. Fusese supus sărăciei lucii, dorinţa lui pentru dragoste fusese pedepsită, iar prietenii îl părăsiseră – chiar şi Gloria se întorsese împotriva lui. Fusese singur, complet singur – împotriva tuturor.

Cu doar cîteva luni în urmă oamenii îl îndemnaseră să cedeze, să se supună în faţa mediocrităţii, să se apuce de lucru. Dar el ştia că are dreptate în modul lui de viaţă şi continuase cu încăpăţînare. Chiar prietenii care fuseseră cei mai insensibili cu el ajunseseră să-l respecte, să-şi dea seama că el avusese dreptate tot timpul. Nu îi vizitaseră la Ritz-Carlton, pe el şi pe Gloria, cei din familiile Lacy, Meredith şi Cartwright-Smith, doar cu o săptămînă înainte să se îmbarce?

Avea lacrimi mari în ochi, iar vocea îi tremura în timp ce şopti pentru sine:

— Le-am arătat eu, spunea el. A fost o luptă grea, dar nu m-am dat bătut şi am învins!

1. Armată formată în comun de statele americane la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, angajată în lupta pentru independenţă cu trupele britanice.

2. *This Side of Paradise* – primul roman al lui F. Scott Fitzgerald, publicat în 1920 (Polirom, 2005).

3. În original, joc de cuvinte între *you'd respect your wife* („îţi respecţi soţia“) şi *how I expect my wife* („cum îmi aştept soţia“), modul greşit în care înţelege Anthony ceea ce spune Bloeckman.

4. Organizaţie a veteranilor de război din SUA.